รายงานสรุปผลการศึกษา (Final Report)

ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ในพื้นที่พิเศษ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

กิจกรรมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
บนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว
ตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
(Carrying Capacity)

ภายใต้โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
และทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
เสนอต่อ
องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน (องค์การมหาชน)

ผู้รับผิดชอบโครงการ
มหาวิทยาลัยพะเยา (ดร.ฤทัยภัทร พิมลศรี และคณะ)

ข้อมูลบรรณานุกรม

รายงานสรุปผลการศึกษา (Final Report)

ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ในพื้นที่พิเศษ

ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

กิจกรรมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว

ตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity)

ภายใต้โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม
เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ผู้จัดทำ	องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 118/1 อาคารทิปโก้ ชั้น 30 และ 31 ถนนพระราม 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
ผู้ศึกษา	มหาวิทยาลัยพะเยา 19 ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000
การอ้างอิง	องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน),2565
การสืบค้น	ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
พิมพ์เมื่อ	21 มกราคม 2565
จำนวนพิมพ์	6 เล่ม
ผู้พิมพ์	มหาวิทยาลัยพะเยา

รายงานสรุปผลการศึกษา (Final Report)

ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ในพื้นที่พิเศษ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

กิจกรรมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity)
ภายใต้โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ผู้จัดทำ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)
ผู้ศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

คณะผู้ศึกษา

ดร.ฤทัยภัทร พิมลศรี	**ผู้จัดการโครงการ** ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว และการวางแผนทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ผศ.ดร.ปเนต มโนมัยวิบูลย์	ผู้เชี่ยวชาญด้าน GSTC
ผศ.ดร.ปิยะพงษ์ แสงแก้ว	ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์
ผศ.ดร.สิทธิชัย พิมลศรี	ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม
ดร.อดิศร เรือลม	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางผังเมือง แผนกลยุทธ์ โลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยว จากกรมโยธาธิการและผังเมือง
อาจารย์บรรจง อูปแก้ว	ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ภูมิสถาปัตยกรรม การวางแผนการทดลอง โดยมีประสบการณ์การทำงานด้านสถาปัตยกรรมมาตั้งแต่ปี 2551
ดร. ปฏิพัทธ์ วงค์เรือง	ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมและการวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม
ดร.ปิยะพงษ์ สุปัญโญ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว
อาจารย์พงษ์พิพัฒน์ เสน่ห์ดี	นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว
น.ส.สุภาวรรณ อุปจักร์	นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม
นายอำนาจ สาโพ	นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย
นางสาวมณีนุช เภตรา	นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย
อาจารย์เสาวคนธ์ อาทนิตย์	นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย
นายศุภศานต์ รักสกุล	นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย
นายรัชตพล ด่านนาถพงศ์	นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย
นายภูมิรินทร์ ขำมิน	นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย

นางสาวจิราพร ละม้าย	นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย
นางสาวสุดารัตน์ ใส่คำ	นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย
นายสุกฤษ พูลเพิ่ม	นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย
นางสาวปิยะพร สุขสวัสดิ์	นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย
นายสุรยุทธ์ ใจตุ้ย	นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย
นายเกียรติศักดิ์ ศิลพิทักษ์	ผู้ประสานงานโครงการ
นางสาวพัชรีภรณ์ สืบดี	ผู้ประสานงานโครงการ
นางสาววิสสุตา หมื่นตื้อ	ผู้ประสานงานโครงการ และเลขานุการโครงการ

คำนำ

รายงานสรุปผลการศึกษา (Final Report) การประเมินขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ในพื้นที่พิเศษ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เป็นหนึ่งในกิจกรรมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity)ภายใต้โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ซึ่งมหาวิทยาลัยพะเยาได้ดำเนินการตามขอบเขต เรียบร้อยแล้ว คือ

8.1 จัดทำแผนการดำเนินงานของโครงการ (Action Plan) โดยอธิบายกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน วิธีการ ตามกรอบระยะเวลาในการดำเนินโครงการของพื้นที่ศึกษาทั้ง 2 แหล่ง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 3 (เมืองพัทยาและพื้นที่เชื่อมโยง) คือ ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 4 (อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร) คือ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

8.2 การทบทวนวรรณกรรม ทบทวนเอกสาร และข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยให้ครอบคลุมการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ในเบื้องต้น มหาวิทยาลัยพะเยา ได้มีการทบทวนวรรณกรรมในส่วนของบริบทพื้นที่เป้าหมาย รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แล้วสังเคราะห์เพื่อวางกรอบการศึกษาด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ (Carrying Capacity) โดยสอดคล้อง สัมพันธ์กับ เกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria : GSTC) และการจัดการนักท่องเที่ยว (Visitor Management Assessment Tool: VMAT) สามารถจำแนกการศึกษาเป็น 7 ด้านหลัก ได้แก่

1. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน (Community tourism Management Carrying Capacity)
2. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม (Ecology and Environment Carrying Capacity)
3. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพ (Physical Carrying Capacity)
4. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility Carrying Capacity) จำแนกเป็นสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกภาครัฐ และธุรกิจภาคบริการของเอกชน -ชุมชน
5. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านสังคม วัฒนธรรมชุมชน)Social and cultural Carrying Capacity)
6. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านจิตวิทยา(นักท่องเที่ยว) (Psychological Carrying Capacity)
7. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านเศรษฐกิจ (Economic Carrying Capacity)

8.3 สำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการประเมินขีดความสามารถ ในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้ง 7 ด้าน

8.4 สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขีดความ สามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับศักยภาพเบื้องต้นในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษาทั้ง 2 แหล่ง

8.5 จัดประชุมเพื่อกำหนดปัจจัยชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ศึกษา ทั้ง 2 แหล่ง โดยการประชุมในแต่ละพื้นที่กำหนดให้ผู้รับจ้าง รับผิดชอบในการเชิญผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ตามที่ผู้รับผิดชอบโครงการของ อพท. เห็นชอบ เข้าร่วมประชุมด้วยไม่น้อยกว่า 2 ท่าน/แหล่ง

8.6 การออบแบบเครื่องมือในการประเมินและเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผล ออกแบบเครื่องมือในการประเมินเพื่อให้ได้รับรู้ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อม จิตวิทยา สังคมวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ตามปัจจัยชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมินขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของพื้นที่ดำเนินการทั้ง 2 แหล่ง

8.7 จัดกิจกรรมนำเสนอผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ของพื้นที่ดำเนินการทั้ง 2 แหล่ง พื้นที่ละ 1 ครั้ง ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ตามความเหมาะสม

8.8 จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการด้านการประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว จำนวน 1 ครั้ง โดยทางผู้รับจ้างเป็นผู้รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายทั้งหมดและดำเนินการ

8.9 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สำหรับผู้แทนชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้องและเจ้าหน้าที่ของ อพท.

8.10 ผู้รับจ้างต้องคัดเลือกมาตรการที่เสนอแนะจากผลการประเมินขีดความสามารถในการรองรับ นักท่องเที่ยวในด้านกายภาพ (สาธารณูปโภค) สิ่งแวดล้อม จิตวิทยา สังคมและวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ มาดำเนินการอย่างน้อยพื้นที่ละ 1 มาตรการ เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของ พื้นที่ให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ มาตรการที่คัดเลือกมาดำเนินการจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้รับผิดชอบ โครงการของ อพท.

8.11 มหาวิทยาลัยพะเยา ได้วางแผนดำเนินงานในขั้นตอนนี้ คือ การออกแบบและจัดทำคู่มือประกอบแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งที่ดำเนินการศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของพื้นที่ อพท.3 และ อพท.4 โดย ฉบับภาษาไทย แหล่งละ 1,000 เล่ม รวม 2,000 เล่ม ฉบับภาษาอังกฤษ แหล่งละ 500 เล่ม รวม 1,000 เล่ม

8.12 การจัดทำรายงานสรุปผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carying Capacity) และรายงานบทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

ผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้ง 7 ด้าน ถือเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดมาตรการและยกระดับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละแหล่ง โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งนำไปสู่การปฏิบัติภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หน่วยงาน ภาคีเครือข่ายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity)ภายใต้โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คณะที่ปรึกษาได้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในแต่ละขั้นตอนเรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการจัดทำรายงานเพื่อเสนอคณะกรรมการตรวจรับได้พิจารณา หากมีสิ่งใดให้ปรับปรุง แก้ไขประการใด คณะที่ปรึกษามีความยินดีและพร้อมที่จะปฏิบัติตาม และขอขอบพระคุณอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

คณะที่ปรึกษา
มหาวิทยาลัยพะเยา
21 มกราคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	**1**
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	6
1.3 ขอบเขตพื้นที่โครงการ/กลุ่มเป้าหมาย	6
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	**13**
ภาคที่ 1 บริบทพื้นที่ศึกษา	15
ภาคที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity)	15
บทที่ 3 แผนปฏิบัติการการดำเนินงาน	**17**
ขอบเขตพื้นที่โครงการ/กลุ่มเป้าหมาย	20
กลุ่มเป้าหมาย	20
กรอบทฤษฎี (Research Theory Framework)	20
กรอบแนวความคิด (Research Conceptual Framework)	22
กรอบการวิจัย (Research Framework)	23
รายละเอียดวิธีการดำเนินงานตาม TOR (ขอบเขตของการดำเนินงาน)	24
บทที่ 4 ผลการศึกษา	**27**
ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย	28
บทที่ 4.1 ผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านบริหารจัดการท่องเที่ยว ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย (Tourism management Carrying Capacity)	**47**
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล	47
ส่วนที่ 2 สถานการณ์ทางการท่องเที่ยวในชุมชน	48
ส่วนที่ 3 การประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน	53

สารบัญ

หน้า

บทที่ 4.2 ผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย **65**

ขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ 68

ขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 69

ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 157

รายละเอียดเกี่ยวกับ จุดบริการสำคัญของ กลุ่มชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า 197

แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก 229

บทที่ 4.3 ผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านชีวภาพหรือด้านนิเวศในตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย **237**

สภาพแวดล้อมปัจจุบัน กลุ่มชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า 237

1. สิ่งแวดล้อมบนบก 238

1.1 ขยะชุมชน 238

1.2 ทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน 251

1.3 ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า 254

2. สิ่งแวดล้อมทางน้ำ 260

2.1 น้ำอุปโภค-บริโภค 261

2.2 น้ำทิ้ง/น้ำเสีย 264

2.3 คุณภาพแหล่งน้ำ 268

2.4 ระบบนิเวศวิทยาทางน้ำ 278

3. สิ่งแวดล้อมในบรรยากาศ 283

3.1 คุณภาพอากาศ 283

3.2 แสงและเสียง 292

3.3 การขนส่งมลพิษต่ำ 293

สารบัญ

หน้า

4. ภัยพิบัติ 301

4.1 ภัยแล้ง 301

4.2 อุทกภัยและดินถล่ม 309

สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า 316

บทที่ 4.4 ผลการศึกษาขีดความสามารถการรองรับนักท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภาคบริการ : ร้านอาหารและที่พักแรม **319**

ขีดความสามารถการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่บริเวณ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 319

ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ด้านบริการที่พัก-โรงแรมในตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 333

บทที่ 4.5 ผลการศึกษาขีดความสามารถการรองรับนักท่องเที่ยวด้านสังคมวัฒนธรรมตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย **361**

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (ตัวแทนครัวเรือน) 363

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมและทัศนคติเกี่ยวกับการที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน 368

ส่วนที่ 3 ทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน 370

ส่วนที่ 4 ความรู้สึกแออัดเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน 372

บทที่ 4.6 ผลการศึกษาขีดความสามารถการรองรับนักท่องเที่ยวด้านจิตวิทยา (นักท่องเที่ยว) **377**

ผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านจิตวิทยาตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 379

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล 379

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการเดินทางและการท่องเที่ยว 382

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจทางด้านการท่องเที่ยวในชุมชน 386

ส่วนที่ 4 ความรู้สึกแออัดเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน 392

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 4.7 ผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านเศรษฐกิจตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย	**397**
ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของธุรกิจบริการทางการท่องเที่ยว	397
ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทและสถานการณ์การประกอบการธุรกิจทางการท่องเที่ยว	400
ส่วนที่ 3 ความรู้สึกแออัดเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน	403
บทที่ 5 บทสรุปผลการศึกษา	**415**
แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก	418
ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว สุโขทัย	454
ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของการบริการด้านการท่องเที่ยว	454
แผนงานที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์และยั่งยืน เสริมสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ UCCN, GSTC และแนวทาง SDG โดยมุ่งเป้า Green Destinations ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัย	455
แผนงานที่ 2 การพัฒนาสภาพทางกายภาพ ภูมิทัศน์ และสิ่งอำนวยความสะดวกภาครัฐ ภายในแหล่งท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่าสุโขทัย	458
แผนงานที่ 3 การพัฒนาภาคบริการทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ภาคบริการของเอกชน-ชุมชนท้องถิ่น	461
แผนงานที่ 4 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว	464
บทที่ 6 ผลการขับเคลื่อนมาตรการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ให้มีศักยภาพ	**469**
ผลการคัดเลือกมาตรการ	470

สารบัญ

	หน้า
ภาคผนวก	**485**
ตัวอย่างภาพกิจกรรมการลงพื้นที่ ณ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย	485

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1.1	แสดงกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว	10
ตารางที่ 3.1	กรอบการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้บนฐาน GSTC หรือ Global Sustainable Tourism Council Criteria และ การจัดการนักท่องเที่ยว (Visitor Management Assessment Tool: VMAT)	21
ตารางที่ 4.1	แสดงพระนามกษัตริย์อาณาจักรสุโขทัย	33
ตาราง ที่4.2.1	มาตรฐานชี้วัดพื้นที่ความสามารถในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ	67
ตารางที่ 4.2.2	ปัจจัยชี้วัดที่ใช้ในการติดตามประเมินผลขีดความสามารถด้านกายภาพ	68
ตารางที่ 4.2.3	ปัจจัยชี้วัดที่ใช้ในการติดตามประเมินผลกระทบการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก	70
ตารางที่ 4.2.4	แสดงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดสุโขทัย	73
ตารางที่ 4.2.5	แสดงแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหรือแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของ ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย	126
ตารางที่ 4.2.6	ข้อมูลทางด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของหมู่ 3 เมืองเก่า	157
ตารางที่ 4.2.7	ข้อมูลทางด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของหมู่ 8 เชตุพน	177
ตารางที่ 4.2.8	ข้อมูลทางด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของหมู่ 10 ศรีชุม	188
ตารางที่ 4.2.9	ข้อมูลทางด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของตำบลธานี	195
ตารางที่ 4.2.10	ข้อมูลทางด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของตำบลบ้านกล้วย	196
ตารางที่ 4.2.11	จำนวนประชากรแต่ละชุมชน ในพื้นที่ท่องเที่ยว	199
ตารางที่ 4.2.12	สรุปปริมาณสิ่งอำนวยความสะดวก ต่อจำนวนประชากรแต่ละชุมชน และจำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยที่เข้ามาเที่ยวแต่ละชุมชน	200
ตารางที่ 4.2.13	ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ทางกายภาพ	200

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.2.14	ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ทางกายภาพ	206
ตารางที่ 4.2.15	การประเมินขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า	208
ตารางที่ 4.2.16	ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า	217
ตารางที่ 4.2.17	การประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า	223
ตารางที่ 4.3.1	คุณภาพแม่น้ำยม ณ จุดสะพานพระร่วง ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย ปี 2559	271
ตารางที่ 4.3.2	คุณภาพแม่น้ำยม ณ จุดสะพานพระร่วง ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัยปี 2560	272
ตารางที่ 4.3.3	คุณภาพแม่น้ำยม ณ จุดสะพานพระร่วง ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัยปี 2561	273
ตารางที่ 4.3.4	คุณภาพแม่น้ำยม ณ จุดสะพานพระร่วง ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย ปี 2562	274
ตารางที่ 4.3.5	คุณภาพแม่น้ำยม ณ จุดสะพานพระร่วง ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัยปี 2563	275
ตารางที่ 4.3.6	สถานการณ์คุณภาพน้ำแม่น้ำยม ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ปี พ.ศ. 2563	276
ตารางที่ 4.3.7	ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 2.5 ไมครอน (PM2.5) จังหวัดสุโขทัย ระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 15 พฤษภาคม 2564	283
ตารางที่ 4.3.8	ปริมาณฝุ่นละอองรวม (TSP) และฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2564 ถึงวันที่ 1 มีนาคม 2564	285
ตารางที่ 4.3.9	เกณฑ์ของดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทย	286
ตารางที่ 4.3.10	สรุปจำนวนจุดความร้อน แยกรายพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ช่วงเดือนมกราคม – พฤษภาคม 2564	287
ตารางที่ 4.3.11	ปริมาณการรองรับการจราจรบนทางหลวง	294
ตารางที่ 4.3.12	ตารางแสดงค่า Passenger Car Equivalent Factor	294
ตารางที่ 4.3.13	การจัดระดับการให้บริการของพื้นผิวจราจร	295

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.3.14	ตารางแสดงปริมาณจราจร ปี 2563 และค่า การรองรับได้ของถนน (V/C)	295
ตารางที่ 4.3.15	ค่าปัจจัย (Emission Factor) การปล่อยมลพิษสำหรับยานพาหนะแต่ละชนิด	297
ตารางที่ 4.3.16	สถิติภัยแล้งจังหวัดสุโขทัย ปี พ.ศ. 2558 – 2562	301
ตารางที่ 4.3.17	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง ปี 2564	302
ตารางที่ 4.3.18	สถิติการเกิดอุทกภัยย้อนหลัง 3 ปี	310
ตารางที่ 4.3.19	พื้นที่เสี่ยงอุทกภัย	310
ตารางที่ 4.4.1	ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในด้านร้านอาหารในเขตพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย	321
ตารางที่ 4.4.2	ข้อมูลโรงแรมในเขตพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย	334
ตารางที่ 4.4.3	ข้อมูลโรงแรมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมเขตตำบลเมืองเก่าและพื้นที่เชื่อมโยงในเขตอำเภอเมืองสุโขทัย (57แห่ง)	346
ตารางที่ 4.5.1	แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	363
ตารางที่ 4.5.2	การมีส่วนร่วมและทัศนคติเกี่ยวกับการที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน	368
ตารางที่ 4.5.3	แสดงทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน	370
ตารางที่ 4.5.4	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม	372
ตารางที่ 4.5.5	แสดงความพร้อมด้านการบริการที่รองรับนักท่องเที่ยว	374
ตารางที่ 4.5.6	แสดงความพร้อมของการบริการด้านสาธารณูปโภคภาครัฐ	375
ตารางที่ 4.6.1	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อมด้านการบริการที่รองรับนักท่องเที่ยว	387
ตารางที่ 4.6.2	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อมของการบริการด้านสาธารณูปโภคภาครัฐ	390
ตารางที่ 4.6.3	แสดงความรู้สึกแออัดเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน	392
ตารางที่ 5.1	ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับได้	415
ตารางที่ 5.2	แสดงสรุปผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ทางกายภาพ	425

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 5.3	สรุประดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ทางกายภาพ	430
ตารางที่ 5.4	สรุปผลการประเมินขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า	434
ตารางที่ 5.5	สรุประดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า	442
ตารางที่ 5.6	สรุปผลการประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า	448
ตารางที่ 5.7	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของการบริการด้านการท่องเที่ยว	454
ตารางที่ 5.8	แสดงการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์และยั่งยืน	455
ตารางที่ 5.9	แสดงการพัฒนาสภาพทางกายภาพ ภูมิทัศน์ และสิ่งอำนวยความสะดวกภาครัฐ ภายในแหล่งท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่าสุโขทัย	458
ตารางที่ 5.10	แสดงการพัฒนาภาคบริการทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ภาคบริการของเอกชน-ชุมชนท้องถิ่น	461
ตารางที่ 5.11	แสดงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว	464
ตารางที่ 6.1	แสดงกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย	470

สารบัญรูปภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1.1	สำนักงานพื้นที่พิเศษ ของ อพท.	7
ภาพที่ 1.2	แผนที่แหล่งท่องเที่ยวตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	8
ภาพที่ 1.3	แสดงแผนที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	9
ภาพที่ 3.1	แสดงกรอบทฤษฎี (Research Theory Framework) ชุดโครงการวิจัยประยุกต์แนวคิดจาก Green Economic ของ Scott Cato (2009)	20
ภาพที่ 3.2	กรอบแนวความคิด	22
ภาพที่ 3.3	แสดงแผนที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	41
ภาพที่ 4.2.1	ที่ตั้งของตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย	70
ภาพที่ 4.2.2	แผนที่แหล่งท่องเที่ยวในตำบลเมืองเก่า	71
ภาพที่ 4.2.3	สถานที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง	166
ภาพที่ 4.2.4	สถานที่พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	166
ภาพที่ 4.2.5	สถานที่วัดมหาธาตุ	167
ภาพที่ 4.2.6	สถานที่วัดตระพังเงิน	167
ภาพที่ 4.2.7	สถานที่วัดศรีสวาย	167
ภาพที่ 4.2.8	สถานที่วัดตระพังทอง	168
ภาพที่ 4.2.9	สถานที่วัดสระศรี	168
ภาพที่ 4.2.10	สถานที่วัดชนะสงคราม	169
ภาพที่ 4.2.11	สถานที่วัดตระกวน	169
ภาพที่ 4.2.12	สถานที่ศาลตาผาแดง	170
ภาพที่ 4.2.13	สถานที่วัดพระพายหลวง	171
ภาพที่ 4.2.14	สถานที่เตาทุเรียน	172
ภาพที่ 4.2.15	สถานที่วัดสังฆวาส	172
ภาพที่ 4.2.16	สถานที่วัดช้างล้อม	173
ภาพที่ 4.2.17	สถานที่วัดตระพังทองหลาง	174
ภาพที่ 4.2.18	สถานที่วัดเจดีย์สูง	174
ภาพที่ 4.2.19	สถานที่หอพระพุทธศิริมารวิชัย	175
ภาพที่ 4.2.20	สถานที่ถนนสังคโลก	175
ภาพที่ 4.2.21	สถานที่ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ	176
ภาพที่ 4.2.22	จุดจอดรถบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	176

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 4.2.23	ภาพแผนผังตำแหน่งห้องสุขาในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	177
ภาพที่ 4.2.24	สถานที่วัดก้อนแลง	183
ภาพที่ 4.2.25	สถานที่วัดต้นจันทน์	183
ภาพที่ 4.2.26	สถานที่วัดเชตุ	184
ภาพที่ 4.2.27	สถานที่วัดเจดีย์สี่ห้อง	184
ภาพที่ 4.2.28	สถานที่วัดศรีพิจิตรกิรกัลยาราม	185
ภาพที่ 4.2.29	สถานที่วัดวิหารทอง	185
ภาพที่ 4.2.30	สถานที่วัดอโศการาม	186
ภาพที่ 4.2.31	สถานที่วัดมุมลังกา	186
ภาพที่ 4.2.32	สถานที่วัดพระยืน	187
ภาพที่ 4.2.33	สถานที่สรีภงส์	187
ภาพที่ 4.2.34	สถานที่วัดศรีชุม	192
ภาพที่ 4.2.35	สถานที่วัดตะพานหิน	192
ภาพที่ 4.2.36	สถานที่วัดอรัญญิก	193
ภาพที่ 4.2.37	สถานที่วัดเจดีย์งาม	193
ภาพที่ 4.2.38	สถานที่วัดถ้ำหีบ	193
ภาพที่ 4.2.39	สถานที่วัดมังกร	194
ภาพที่ 4.2.40	สถานที่วัดป่ามะม่วง	194
ภาพที่ 4.2.41	สถานที่วัดตึก	194
ภาพที่ 4.2.42	สถานที่ศาลแม่ย่า	195
ภาพที่ 4.2.43	สถานที่ทุ่งทะเลหลวง	196
ภาพที่ 4.2.44	ถ่ายทางดาวเทียมกลุ่มชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า	197
ภาพที่ 4.2.45	แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (1)	229
ภาพที่ 4.2.46	แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (2)	230
ภาพที่ 4.2.47	แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (3)	231
ภาพที่ 4.2.48	แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (4)	232

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 4.2.49	แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (5)	233
ภาพที่ 4.2.50	แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (6)	234
ภาพที่ 4.2.51	แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (7)	235
ภาพที่ 4.3.1	แผนที่แบ่งเขตแต่ละชุมชนเทศบาลเมืองเก่า	238
ภาพที่ 4.3.2	แผนที่จุดที่ตั้งถังขยะ	239
ภาพที่ 4.3.3	รถเก็บขยะและถังขยะ	239
ภาพที่ 4.3.4	ปริมาณขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลเมืองเก่า ในช่วงปี 2561-2563	240
ภาพที่ 4.3.5	สถานที่กำจัดขยะ	242
ภาพที่ 4.3.6	โรงคัดแยกขยะ	242
ภาพที่ 4.3.7	ที่เก็บรวบรวมขยะรีไซเคิล	242
ภาพที่ 4.3.8	ขยะส่วนที่คัดแยกเพื่อทำเชื้อเพลิงขยะ	243
ภาพที่ 4.3.9	อาคารหมักปุ๋ยและโรงเก็บปุ๋ย	243
ภาพที่ 4.3.10	การจัดการขยะของผู้ประกอบการ	244
ภาพที่ 4.3.11	แผนที่การใช้ที่ดิน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย	252
ภาพที่ 4.3.12	แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย	253
ภาพที่ 4.3.13	แผนที่แสดงสภาพพื้นที่ป่าไม้ จังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 2558	256
ภาพที่ 4.3.14	แผนที่แสดงสภาพพื้นที่ป่าอุทยานแห่งชาติรามคำแหง	257
ภาพที่ 4.3.15	แผนที่การแสดงเส้นทางลำน้ำ ตำบลเมืองเก่า	260
ภาพที่ 4.3.16	สถานีผลิตน้ำทุ่งทะเลหลวง	261
ภาพที่ 4.3.17	การจัดการน้ำเสียของผู้ประกอบการ	265
ภาพที่ 4.3.18	แผนที่แสดงจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย	269
ภาพที่ 4.3.19	คลองแม่ลำพัน ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย	270
ภาพที่ 4.3.20	เขื่อนสรีดภงส์ กักเก็บน้ำลงสู่คลองเสาหอ เข้ามาสู่ตระพังๆ ภายในเมืองสุโขทัย	270
ภาพที่ 4.3.21	มาตรการการลดจำนวนปลา วัดตระพังทอง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย	27
ภาพที่ 4.3.22	ค่าเฉลี่ย PM2.5 รายวัน ช่วงปีพ.ศ. 2563-2564	284

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 4.3.23	สถานการณ์จุดความร้อนแยกรายอำเภอในจังหวัดสุโขทัย ปี พ.ศ.2563 และ 2564	288
ภาพที่ 4.3.24	แผนที่โครงข่ายคมนาคมสุโขทัย	296
ภาพที่ 4.3.25	รถรางไฟฟ้า	299
ภาพที่ 4.3.26	จุดบริการให้เช่ารถจักรยานและรถรางไฟฟ้า	299
ภาพที่ 4.3.27	เส้นทางจักรยาน	299
ภาพที่ 4.3.28	แผนที่เสี่ยงภัยแล้งในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย	303
ภาพที่ 4.3.29	แผนที่เสี่ยงอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย	313
ภาพที่ 4.4.1	แสดงการกระจายตัวของที่พักแรมบริเวณตำบลเมืองเก่าและพื้นที่เชื่อมโยง	333
ภาพที่ 5.1	แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (1)	418
ภาพที่ 5.2	แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (2)	419
ภาพที่ 5.3	แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (3)	420
ภาพที่ 5.4	แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (4)	421
ภาพที่ 5.5	แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (5)	422
ภาพที่ 5.6	แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (6)	423
ภาพที่ 5.7	แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (7)	424

บทที่ 1
บทนำ

ผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญา และวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

เสนอต่อ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน (องค์การมหาชน)

กิจกรรมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity)

1. หลักการและเหตุผล

สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลกเนื่องจากนานาประเทศต่างก็ล็อกดาวน์เพื่อควบคุมการระบาดของโรค เมื่อเปรียบเทียบรายได้ภาคการท่องเที่ยวกับปี พ.ศ. 2562 คาดว่าเศรษฐกิจโลกจะใช้เวลาในการฟื้นตัวจนถึงประมาณปี พ.ศ.2567 ทั้งนี้ก็ยังขึ้นอยู่กับการได้รับวัคซีนและความพร้อมของแต่ละประเทศเศรษฐกิจหลัก ((มูลนิธิสถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ, 2564[1])) สอดคล้องกับ นายพิพัฒน์ รัชกิจประการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา(2564)[2] ได้ระบุถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวโลกว่า จากผลกระทบของโควิด-19 ที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2562 มานั้นได้ส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวโลกเติบโตลดลง ซึ่งเป็นผลพวงมาจากการที่ทุกประเทศ ต่างใช้มาตรการจำกัดการเดินทางระหว่างกันเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด19 โดยธุรกิจการบินและธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบในลำดับต้นๆ จากสถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมา ประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าสู่ประเทศประมาณ 39.8 ล้านคน สร้างรายได้ราว 2 ล้านล้านบาท ส่วนนักท่องเที่ยวไทยเดินทางราว 172 ล้านคน-ครั้ง สร้างรายได้ประมาณ 1 ล้านล้านบาท แต่หลังจากเข้าสู่ยุคโควิด19 และคนไทยต้องอยู่บ้านหยุดเชื้อเพื่อชาติ ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติก็ไม่สามารถเดินทางได้ ส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2563 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าสู่ประเทศไทยทั้งสิ้นเพียง 6.7 ล้านคน ในขณะที่นักท่องเที่ยวไทยเดินทางเที่ยวในประเทศราว 95-100 ล้านคน-ครั้ง ส่งผลให้รายได้รวมจากการท่องเที่ยหดตัวเหลือแค่ 7.5 แสนล้าน หรือลดลงราว 70-80% จากปี พ.ศ. 2562 โดยสรุปแล้วสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีขนาดใหญ่ ครอบคลุมเกี่ยวข้องหลายส่วน ทำให้ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากสถานการณ์การท่องเที่ยวหยุดชะงักไม่ได้มีแค่ผู้ประกอบการ แต่ยังมีแรงงานในภาคท่องเที่ยวอีกจำนวนมากที่ได้รับผลกระทบอย่างหนัก ถือเป็นสภาวะวิกฤตที่ต้องมีหนทางออกเชิงนโยบาย โดยรัฐบาลได้มีการกำหนดแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิค19 ประกอบไปด้วย แผน Post Covid19 (2564-2565) New Normal (2566-2567) และNormal (2568-2570) ประเด็นสำคัญในการพัฒนาได้แก่ 1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ (Local Economy) และประเด็นการพัฒนา 2 การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว(Future Growth) ซึ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาภาคการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มุ่งเน้นที่เชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ ส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยอย่างทั่วถึงและครอบคลุม ส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่หัวเมืองหลัก

[1]มูลนิธิสถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ(2564) ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด19 กรุงเทพธุรกิจ

[2] พิพัฒน์ รัชกิจประการ(2564) บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายทางการท่องเที่ยวจากจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด19 บางกอกโพสต์

เมืองรอง และเขตเศรษฐกิจพิเศษ พัฒนาเมืองให้น่าอยู่ โดยจัดระบบขนส่งสาธารณะ สาธารณูปโภค สาธารณูปการที่มีคุณภาพเพียงพอ

ตามนโยบายรัฐบาลและแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิค19 ดังกล่าวนั้น องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ได้มีการดำเนินการที่รับมือและเตรียมความพร้อมให้แก่พื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยตั้งเป้าปี พ.ศ.2564 ที่จะสร้างชุมชนต้นแบบตามมาตรฐานเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก 6 แห่งใน 6 พื้นที่พิเศษ เร่งดันเข้าสู่ตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป้าหมายอย่างน้อย 8 ชุมชน พร้อมจับมือองค์กรยูเนสโกใช้เครื่องมือ VMAT บริหารจัดการนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว ยกระดับแหล่งท่องเที่ยวสู่สากล พร้อมเล็งผลักดันเมืองเก่าสุโขทัยขึ้นแท่นแหล่งท่องเที่ยว TOP 100 ของโลก ซึ่งนาวาอากาศเอกอธิคุณ คงมี ผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2564)[3] ได้ระบุว่า เพื่อสร้างความยั่งยืนในภาคการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเพื่อให้เกิดการจ้างงานและยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่แห่งท้องถิ่นให้ดีขึ้นในปี พ.ศ.2564 นี้ อพท. จะยังคงดำเนินการบริหารงานที่ยึดมั่นในปรัชญาการทำงานแบบ Co-creation คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ต่อไป และจะเพิ่มอีก 1 ร่วม คือร่วมเป็นเจ้าของ หรือ Co-Own เพื่อให้ทุกภาคส่วนเกิดความหวงแหนร่วมกัน สู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ มุ่งเน้นพัฒนาพื้นที่ต้นแบบเพื่อสร้างการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria: GSTC) โดยเฉพาะการผลักดันให้พื้นที่ตำบลเมืองเก่า จ.สุโขทัย ให้เป็น Global Sustainable Destinations Top 100 หรือแหล่งท่องเที่ยวยั่งยืนที่ดีที่สุดในโลก 100 แห่ง รวมทั้ง การขับเคลื่อนเมืองตามแนวทางเครือข่ายเมืองท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (The UNESCO Creative Cities Network-UCCN) และการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) โดยการ“สร้างต้นแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน” จากการใช้เกณฑ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน หรือ CBT Thailand เพื่อยกระดับความสามารถทางการแข่งขันโดยมีเป้าหมายในการผลักดันชุมชนเข้าสู่ตลาดอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นอกเหนือจากภารกิจภายในประเทศแล้ว อพท. ยังได้จับมือกับหน่วยงานชั้นนำในระดับโลก เพื่อต่อยอดความสำเร็จสู่การเป็นต้นแบบในระดับสากลในหลาย ๆ ด้าน อาทิ มีการลงนาม MOU ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและสมาคมภาคเอกชนระดับนานาชาติ ไม่ว่าจะเป็นองค์การการท่องเที่ยวโลก หรือ United Nation World Tourism Organization: UNWTO/องค์การยูเนสโก (UNESCO)/ Pacific Asia Travel Association (PATA) / สมาพันธ์การท่องเที่ยวอาเซียน: ASEAN Tourism Association (ASEANTA) และ GSTC ซึ่งจะช่วยยกระดับภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยสู่สายตาประชาคมโลกภายหลังสถานการณ์โควิดคลี่คลายลง

[3] นาวาอากาศเอกอธิคุณ คงมี ผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2564)แถลงนโยบายและแผนการดำเนินงานประจำปี พ.ศ.2564 ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ (16กุมภาพันธ์2564)

สำหรับการดำเนินกิจกรรมพัฒนาต้นแบบเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์และเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก ถือเป็นการดำเนินการที่สำคัญต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยปัจจุบัน และสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดให้องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน(องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนงานตามแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประเภทการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม อพท. จึงดำเนินการทบทวนแผนขับเคลื่อนองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ระยะ 4 ปี (พ.ศ.2562-2565) ให้ครอบคลุมตามแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยวดังกล่าว และนำเสนอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณา แล้วนำเสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาในการประชุม ครั้งที่ 5/2561 เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2561ซึ่งที่ประชุมมีมติให้ความเห็นชอบในหลักการ โดยให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ ภายใต้แผนงานการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว โดยกำหนดให้ อพท. ต้องดำเนินการให้รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเติบโตร้อยละ5 และเพิ่มจำนวนเมืองสร้างสรรค์ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 อีกจำนวน 3 เมือง ได้แก่ เมืองมรดกโลกสุโขทัย เมืองเก่าน่าน และเมืองสุพรรณบุรี โดย องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก ได้ประกาศผลการคัดเลือกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ (Creative Cities Network) ประจำปี พ.ศ.2562 ผลการประกาศ “จังหวัดสุโขทัย” ได้รับคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ สาขาหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน (Crafts and Folk Art) โดยเป็น 1 ใน 66 เมืองจากทั่วโลก ถือเป็นความสำเร็จที่สำคัญในการพัฒนาพื้นที่พิเศษสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ระดับสากล การขับเคลื่อนต่อไปนี้ จึงควรพัฒนาสร้างความยั่งยืนซึ่งจะต้องมีการขับเคลื่อนโครงการตามแผนพัฒนาพื้นที่พิเศษไปสู่ภาคการปฏิบัติ การพัฒนาและรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมและอยู่บนพื้นฐานของการจัดการตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ (Carrying Capacity) สอดคล้องการพัฒนาตามเกณฑ์ชี้วัดที่ของ GSTC (Global Sustainable Tourism Criteria) ดังนั้น หลายชุมชนต้นแบบและชุมชนขยายผล ที่นำเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยว GSTC ไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทและเป้าหมายของการท่องเที่ยวในชุมชน การประเมินชุมชนด้วยเกณฑ์ดังกล่าวเปรียบเสมือนการตรวจสุขภาพประจำปี ร่างกายที่อาจมีส่วน สึกหรอรอการฟื้นฟู ‘เครื่องมือ’ นี้ก็คงไม่ต่างจากวัคซีนที่ฉีดไว้เป็นภูมิคุ้มกันของร่างกาย (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน, 2561)[4] และเมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของ GSTCทั้ง 4 ประการนั้น ต่างให้ความสำคัญของการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว โดยเฉพาะชุมชนเมืองมรดกโลกสุโขทัยและเมืองพัทยา ชลบุรี ซึ่งต่างเป็นจุดหมายสุดฮิตสำหรับผู้ที่อยากชมความงดงามของสถาปัตยกรรมโบราณสถานที่มีความโดดเด่น หรือวิถีชีวิตประมงพื้นบ้าน ความงดงามทางทะเล และวิถีของผู้คนที่เรียบง่าย ที่มีมนต์เสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวและเม็ดเงินมหาศาลเข้ามาสู่ชุมชน ขณะเดียวกันก็ประสบ

[4] องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน(2561) รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว(Carrying Capacity)พื้นที่พิเศษจังหวัดเลย(อพท.5)

กับปัญหาตามมาหลายประการ เช่น ความแออัดของจำนวนนักท่องเที่ยว ปริมาณขยะ ฯลฯ การที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เป็นจุดหมายปลายทางที่รู้จักมากขึ้นอย่างแพร่หลายของประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ ทำให้เกิดการเดินทางมาท่องเที่ยวและพักอาศัยในพื้นที่จำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันการท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญในการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนและของประเทศหลังจากที่สถานการณ์โควิด-19 สามารถควบคุมการแพร่ระบาดได้ โดยรัฐบาลมีมาตรการควบคุมเพื่อความปลอดภัย อีกทั้งนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจจากการเดินทางท่องเที่ยวต่าง ๆ นั้นส่งผลให้ ผู้คนเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้เกิดการขยายตัวในภาคการท่องเที่ยว รวมทั้งยังช่วยให้เกิดการสร้างและการกระจายรายได้ลงสู่ท้องถิ่นอย่างไรก็ตาม เมื่อแหล่งท่องเที่ยวมีจำนวนนักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้าไปมากจนเกินศักยภาพที่จะรองรับได้ หรืออยู่ในภาวะนักท่องเที่ยวล้นพื้นที่ (Over Tourism) ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบด้านต่าง ๆ ในด้านสิ่งแวดล้อม สาธารณูปโภค ข้อจำกัดเรื่องที่มาและแหล่งผลิตวัตถุดิบในการประกอบอาหาร ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาขยะ ปัญหามลภาวะทางเสียงและอากาศ ชุมชนรู้สึกสูญเสีย ความสุขและวิถีชีวิตดั้งเดิมของตนไป ซึ่งหากภาวะดังกล่าวได้เกิดขึ้นและสร้างความเสียหายให้แก่พื้นที่แล้ว จะทำให้ต้องใช้ระยะเวลาและงบประมาณในการฟื้นฟูและแก้ไขปัญหา ตลอดจนทำให้หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้อง สูญเสียรายได้และผลประโยชน์ที่พึงได้จากแหล่งท่องเที่ยวไปในที่สุด หากกลไกการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป้าหมายไม่มีการจัดการที่ดีก็ย่อมก่อให้เกิดผลเสียและทำให้เสียภาพลักษณ์ที่ของแหล่งท่องเที่ยวนั้น รวมทั้งมีคุณค่าและความนิยมลดลงไปในที่สุด

ดังนั้น การกำหนดแนวทางการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น และการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ (Carrying Capacity) จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากถือเป็นเครื่องมือสำคัญใน การจัดการเพื่อให้เกิดการรับรู้ในศักยภาพและขีดจำกัดเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว โดยผลการประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทาง เพื่อป้องกันปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยวหนาแน่น (Over tourism) ตลอดจนการวางแผนในการบริหารจัดการ ด้านสาธารณูปโภค ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านจิตวิทยา ด้านสังคม-วัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพเกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่สูงที่สุด โดยสร้างผลกระทบเชิงลบให้น้อย ที่สุด จนนำไปสู่ความยั่งยืนทางการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria : GSTC) หมวด C: การเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบเชิงลบ ทางวัฒนธรรมแก่ขุมขนและนักท่องเที่ยวที่ระบุไว้ในหลักเกณฑ์ตามข้อ C1 การป้องกันสถานที่ท่องเที่ยว และ C2 การจัดการนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ หากชุมชนที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ภาคีเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ และ นักท่องเที่ยว มีความเข้าใจถึงรายละเอียดความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น และพร้อมปฏิบัติตามมาตรการ ข้อกำหนดต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว จะสามารถส่งผลให้การ บริหารจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมุ่งไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง เพราะได้รู้ถึงขีดจำกัดที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้มีการจัดการด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวที่มี มาตรฐาน มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การจัดการท่องเที่ยวโลกอย่างยั่งยืน (GSTC) สามารถคงคุณภาพการให้บริการนักท่องเที่ยวได้มีมาตรฐานสม่ำเสมอ รวมทั้งชุมชนที่ตั้งอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวกระแสหลัก มีการบริหารจัดการด้าน

ขีดความสามารถจะช่วยลดผลกระทบทางลบ และเพิ่มผลกระทบทางบวก ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการบริการแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน ที่มุ่งเน้นในเรื่องความยั่งยืนและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงประเด็นในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม คุณภาพ สุขอนามัย และความปลอดภัย โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. โดย สำนักพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยว ได้กำหนดแนวทางที่จะทำการประเมินขีดความสามารถในการ รองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ในบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะในพื้นที่ พิเศษของ อพท. พื้นที่ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงพื้นที่เตรียมความพร้อมยกระดับเพื่อประกาศเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

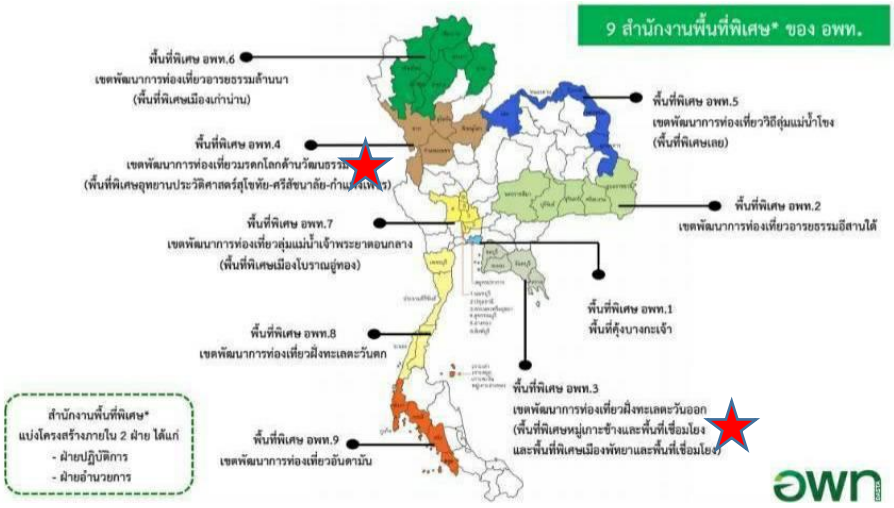
1) เพื่อศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ของแหล่งท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพในพื้นที่พิเศษของ อพท. ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวจำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 3 (เมืองพัทยาและพื้นที่เชื่อมโยง) และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 4 (อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย)
2) เพื่อกำหนดมาตรการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับขีดความสามารถในการ รองรับได้ของแต่ละแหล่ง โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
3) เพื่อยกระดับมาตรการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ไปสู่การปฏิบัติภายใต้การมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่น หน่วยงาน ภาคีเครือข่าย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

3. ขอบเขตพื้นที่โครงการ และกลุ่มเป้าหมาย

แหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่พิเศษของ อพท. จำนวน 2 พื้นที่ ต่อไปนี้

แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 3 (เมืองพัทยาและพื้นที่เชื่อมโยง) พื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม ในขอบเขตพื้นที่ ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 4 (อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร) สำหรับ พื้นที่เป้าหมายที่ควรมีการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวในเขตตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพที่ 1.1 สำนักงานพื้นที่พิเศษ ของ อพท.

หมายเหตุ

หมายถึง ที่ตั้งของพื้นที่เป้าหมายในขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ (Carrying Capacity)

ภาพที่ 1.2 แผนที่แหล่งท่องเที่ยวตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ภาพที่ 1.3 แสดงแผนที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
ที่มาภาพ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (2563)

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาขีดความสามารถในการ รองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ประกอบไปด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการตลาด สถาบันการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Destination Management Organization-DMO) จำแนก ดังนี้

ตารางที่ 1.1 แสดงกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity)

กลุ่มเป้าหมาย	ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ	อพท. 3 สำนักงานจังหวัดชลบุรี สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดชลบุรี สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดชลบุรี สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดชลบุรี สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จังหวัดชลบุรี สำนักงานท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดชลบุรี สำนักงานประปา จังหวัดชลบุรี สำนักงานชลประทาน จังหวัดชลบุรี สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว	อพท. 4 อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย กรมศิลปากร สำนักงานจังหวัดสุโขทัย สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดสุโขทัย สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดสุโขทัย สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสุโขทัย สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จังหวัดสุโขทัย สำนักงานท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดสุโขทัย สำนักงานประปา จังหวัดสุโขทัย สำนักงานชลประทาน จังหวัดสุโขทัย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว
กลุ่มที่ 2 องค์กรปกครองท้องถิ่น	เขตปกครองพิเศษเมืองพัทยา ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ที่ดูแลรับผิดชอบ ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	เทศบาลตำบลเมืองเก่า และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลเมืองเก่า ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
กลุ่มที่ 3 ภาคชุมชนท่องเที่ยว	ผู้นำและประชาชนในเขตพื้นที่พิเศษในพื้นที่ 3 ในขอบเขตพื้นที่ ต.นาเกลือ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี (จำนวน 7 หมู่บ้าน)	ผู้นำและประชาชนในขอบเขตพื้นที่ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย (จำนวน 12 ชุมชนในเทศบาลตำบลเมืองเก่าและอีก 2 หมู่บ้านในเขต อบต.เมืองเก่า)

กลุ่มเป้าหมาย	ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
กลุ่มที่ 4 ภาคเอกชน	<u>ส่วนที่ 1</u> องค์กร หน่วยงานหรือผู้แทนภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขต อาทิ สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวเมืองพัทยา หอการค้าจังหวัดชลบุรี สมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยวเมืองพัทยา สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพเมืองพัทยา สมาพันธ์ธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี <u>ส่วนที่ 2</u> ผู้ประกอบการ เจ้าของกิจการทางการท่องเที่ยว อาทิเช่น โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ ร้านอาหาร สปา รถเช่า ร้านจำหน่ายสินที่ค้าที่ระลึกในเขตตำบลนาเกลือ	<u>ส่วนที่ 1</u> องค์กร หน่วยงานหรือผู้แทนภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขต อาทิ สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว จังหวัดสุโขทัย หอการค้าจังหวัด จังหวัดสุโขทัย สมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยว จังหวัดสุโขทัย สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ เมืองเก่า มรดกโลก สมาพันธ์ธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จังหวัดสุโขทัย <u>ส่วนที่ 2</u> ผู้ประกอบการ เจ้าของกิจการทางการท่องเที่ยว อาทิเช่น โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ ร้านอาหาร สปา รถเช่า ร้านจำหน่ายสินที่ค้าที่ระลึกในเขตตำบลเมืองเก่า
กลุ่มที่ 5	สถาบันการศึกษา องค์กรที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ (NGO)/องค์กรภาคประชาสังคม (CSO) สื่อมวลชนและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษ อพท. 3	สถาบันการศึกษา องค์กรที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ (NGO)/ องค์กรภาคประชาสังคม (CSO) สื่อมวลชนและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษ อพท. 4

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ของแหล่งท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพในพื้นที่พิเศษของ อพท. ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวจำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 3 (เมืองพัทยาและพื้นที่เชื่อมโยง) คือ ตำบลนาเกลือ และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 4 ได้แก่ ตำบลเมืองเก่า และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

2. เกิดมาตรการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับได้ของแต่ละแหล่ง โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ธรรมชาติ

3. เกิดการยกระดับมาตรการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ไปสู่การปฏิบัติภายใต้การมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่น หน่วยงาน ภาคีเครือข่าย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

บทที่ 2
การทบทวนวรรณกรรม

กิจกรรมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity)

โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

เสนอต่อ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน (องค์การมหาชน)

กิจกรรมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity)

การดำเนินกิจกรรมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายในการจัดการเพื่อให้เกิดการรับรู้ในศักยภาพและขีดจำกัดเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว โดยผลการประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทาง เพื่อป้องกันปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยวหนาแน่น (Over tourism) ตลอดจนการวางแผนในการบริหารจัดการด้านสาธารณูปโภค ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านจิตวิทยา ด้านสังคม-วัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่สูงที่สุด โดยสร้างผลกระทบเชิงลบให้น้อยที่สุด จนนำไปสู่ความยั่งยืนทางการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria : GSTC) โดยเฉพาะในหมวด C: การเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบเชิงลบทางวัฒนธรรมแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยวที่ระบุไว้ในหลักเกณฑ์ตามข้อ

C1 การป้องกันสถานที่ท่องเที่ยว และ
C2 การจัดการนักท่องเที่ยว

ทั้งนี้ หากชุมชนที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ภาคีเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ และนักท่องเที่ยว มีความเข้าใจถึงรายละเอียดความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น และพร้อมปฏิบัติตามมาตรการหรือข้อกำหนดต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว จะสามารถส่งผลให้การบริหารจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมุ่งไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง เพราะได้รู้ถึงขีดจำกัดที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้มีการจัดการด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การจัดการท่องเที่ยวโลกอย่างยั่งยืน (GSTC) สามารถคงคุณภาพการให้บริการนักท่องเที่ยวได้มีมาตรฐานสม่ำเสมอ รวมทั้งชุมชนที่ตั้งอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวกระแสหลัก มีการบริหารจัดการด้านขีดความสามารถจะช่วยลดผลกระทบทางลบ และเพิ่มผลกระทบทางบวก ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการบริการแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน ที่มุ่งเน้นในเรื่องความยั่งยืนและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงประเด็นในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม คุณภาพ สุขอนามัย และความปลอดภัย โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ต่อไปนี้

1) เพื่อศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ของแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในพื้นที่พิเศษของ อพท. ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวจำนวน 2 แหล่ง ได้แก่

1.1 แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 3 (เมืองพัทยาและพื้นที่เชื่อมโยง)

1.2 แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 4 (อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย)

2) เพื่อกำหนดมาตรการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับได้ของแต่ละแหล่ง โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ธรรมชาติ

3) เพื่อยกระดับมาตรการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ไปสู่การปฏิบัติภายใต้การมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่น หน่วยงาน ภาคีเครือข่าย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

คณะที่ปรึกษาจึงได้มีการทบทวนวรรณกรรม โดยใช้การวิจัยเชิงเอกสาร สืบค้นข้อมูลในด้านแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยให้ครอบคลุมการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ดังต่อไปนี้

ภาคที่ 1 บริบทพื้นที่ศึกษา

บริบทพื้นที่ศึกษา สภาพแวดล้อมและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเป้าหมายของการศึกษา ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 3 (เมืองพัทยาและพื้นที่เชื่อมโยง) พื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ส่วนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 4 (อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร) พื้นที่เป้าหมายที่ควรมีการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวในเขตตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ภาคที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ประกอบไปด้วย

1) แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง
2) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน
3) แนวคิดเกี่ยวกับหลักเกฑณ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria : GSTC)
4) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน
5) มาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (เกณฑ์ STMS)
6) หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพในการเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
7) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการนักท่องเที่ยว (Visitor Management Assessment Tool: VMAT)
8) การยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA หรือ Amazing Thailand Safety & Health Administration)
9) แนวคิดเกี่ยวกับขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ของพื้นที่ (Carrying Capacity) และการเชื่อมโยงกับแนวคิดและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ

โดยมีรายละเอียดแต่ละหัวข้ออยู่ในรายงานงวดงานที่ 1

บทที่ 3
แผนการดำเนินงานของโครงการ (Action Plan)

กิจกรรมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity)

โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

เสนอต่อ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน (องค์การมหาชน)

แผนการดำเนินงานของโครงการ (Action Plan)
กิจกรรมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity)

โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

การดำเนินกิจกรรมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) เพื่อสร้างความยั่งยืนซึ่งจะต้องมีการขับเคลื่อนโครงการตามแผนพัฒนาพื้นที่พิเศษไปสู่ภาคการปฏิบัติ การพัฒนาและรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม ควรอยู่บนพื้นฐานของการจัดการตาม**ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ (Carrying Capacity) สอดคล้องการพัฒนาตามเกณฑ์ชี้วัดที่ของ GSTC** (Global Sustainable Tourism Criteria) ดังนั้น หลายชุมชนต้นแบบและชุมชนขยายผลที่นำเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยว GSTC ไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทและเป้าหมายของการท่องเที่ยวในชุมชน การประเมินชุมชนด้วยเกณฑ์ดังกล่าวเปรียบเสมือนการตรวจสุขภาพประจำปี ร่างกายที่อาจมีส่วนสึกหรอรอการฟื้นฟู ‘เครื่องมือ’ นี้ก็คงไม่ต่างจากวัคซีนที่ฉีดไว้เป็นภูมิคุ้มกันของร่างกาย (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน, 2561) และเมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของ GSTC ทั้ง 4 ประการนั้นต่างให้ความสำคัญของการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ตัวอย่าง เช่น ชุมชนเมืองมรดกโลกสุโขทัย เมืองพัทยาชลบุรี ซึ่งต่างเป็นจุดหมายสุดฮิตสำหรับผู้ที่อยากชมความงดงามของสถาปัตยกรรม โบราณสถานที่มีความโดดเด่น หรือวิถีชีวิตประมงพื้นบ้าน ความงดงามทางทะเล และวิถีของผู้คนที่เรียบง่าย ที่มีมนต์เสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวและเม็ดเงินมหาศาลเข้ามาสู่ชุมชน ขณะเดียวกันก็ประสบกับปัญหาตามมาหลายประการ เช่น ความแออัดของจำนวนนักท่องเที่ยว ปริมาณขยะ ฯลฯ การที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นจุดหมายปลายทางที่รู้จักมากขึ้นอย่างแพร่หลายของประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ ทำให้เกิดการเดินทางมาท่องเที่ยวและพักอาศัยในพื้นที่จำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันการท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญในการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนและของประเทศ โดยเฉพาะกระแสหลังจากที่สถานการณ์โควิค 19 สามารถควบคุมการแพร่ระบาดได้ โดยรัฐบาลมีมาตรการควบคุมเพื่อความปลอดภัย อีกทั้งนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจจากการเดินทางท่องเที่ยวต่าง ๆ นั้น ส่งผลให้ผู้คนเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้เกิดการขยายตัวในภาคการท่องเที่ยว รวมทั้งยังช่วยให้เกิดการสร้างและการกระจายรายได้ลงสู่ท้องถิ่น อย่างไรก็ตามเมื่อแหล่งท่องเที่ยวมีจำนวนนักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้าไปมากจนเกินศักยภาพที่จะรองรับได้ หรือ อยู่ในภาวะนักท่องเที่ยวล้นพื้นที่ (Over Tourism) ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบด้านต่าง ๆ ในด้านสิ่งแวดล้อม สาธารณูปโภค ข้อจำกัดเรื่องที่มาและแหล่งผลิตวัตถุดิบในการประกอบอาหาร ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาขยะ ปัญหามลภาวะทางเสียงและอากาศ ชุมชนรู้สึกสูญเสียความสุขและวิถีชีวิตดั้งเดิมของตนไป ซึ่งหากภาวะดังกล่าวได้เกิดขึ้นและสร้างความเสียหายให้แก่พื้นที่แล้ว จะทำให้ต้องใช้ระยะเวลาและงบประมาณ

ในการฟื้นฟูและแก้ไขปัญหา ตลอดจนทำให้หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องสูญเสียรายได้และผลประโยชน์ที่พึงได้จากแหล่งท่องเที่ยวไปในที่สุดหากกลไกการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป้าหมายไม่มีการจัดการที่ดี ก็ย่อมก่อให้เกิดผลเสียและทำให้เสียภาพลักษณ์ที่ของแหล่งท่องเที่ยวนั้น รวมทั้งมีคุณค่าและความนิยมลดลงไปในที่สุด

ดังนั้น การกำหนดแนวทางการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น และการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ (Carrying Capacity) จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเพื่อให้เกิดการรับรู้ในศักยภาพและขีดจำกัดเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว โดยผลการประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทาง เพื่อป้องกันปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยวหนาแน่น (Over tourism) ตลอดจนการวางแผนในการบริหารจัดการด้านสาธารณูปโภค ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านจิตวิทยา ด้านสังคม-วัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่สูงที่สุด โดยสร้างผลกระทบเชิงลบให้น้อยที่สุด จนนำไปสู่ความยั่งยืนทางการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria : GSTC) หมวด C: การเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบเชิงลบทางวัฒนธรรมแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยว ที่ระบุไว้ในหลักเกณฑ์ตามข้อ C1 การป้องกันสถานที่ท่องเที่ยว และ C2 การจัดการนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ หากชุมชนที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ภาคีเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ และ นักท่องเที่ยว มีความเข้าใจถึงรายละเอียดความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น และพร้อมปฏิบัติตามมาตรการหรือข้อกำหนดต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว จะสามารถส่งผลให้การบริหารจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมุ่งไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง เพราะได้รู้ถึงขีดจำกัดที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้มีการจัดการด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การจัดการท่องเที่ยวโลกอย่างยั่งยืน (GSTC) สามารถคงคุณภาพการให้บริการนักท่องเที่ยวได้มีมาตรฐานสม่ำเสมอ รวมทั้งชุมชนที่ตั้งอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวกระแสหลัก มีการบริหารจัดการด้านขีดความสามารถจะช่วยลดผลกระทบทางลบ และเพิ่มผลกระทบทางบวก ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการบริการแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน ที่มุ่งเน้นในเรื่องความยั่งยืนและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงประเด็นในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม คุณภาพ สุขอนามัย และความปลอดภัย โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ของแหล่งท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพในพื้นที่พิเศษของ อพท.
2. เพื่อกำหนดมาตรการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับได้ของแต่ละแหล่ง โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
3. เพื่อยกระดับมาตรการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ไปสู่การปฏิบัติภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาคีเครือข่าย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

ขอบเขตพื้นที่โครงการ/กลุ่มเป้าหมาย

แหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่พิเศษของ อพท. จำนวน 2 พื้นที่ ต่อไปนี้

แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 3 (เมืองพัทยาและพื้นที่เชื่อมโยง) พื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม ในขอบเขตพื้นที่ ต.นาเกลือ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี และพื้นที่เชื่อมโยง

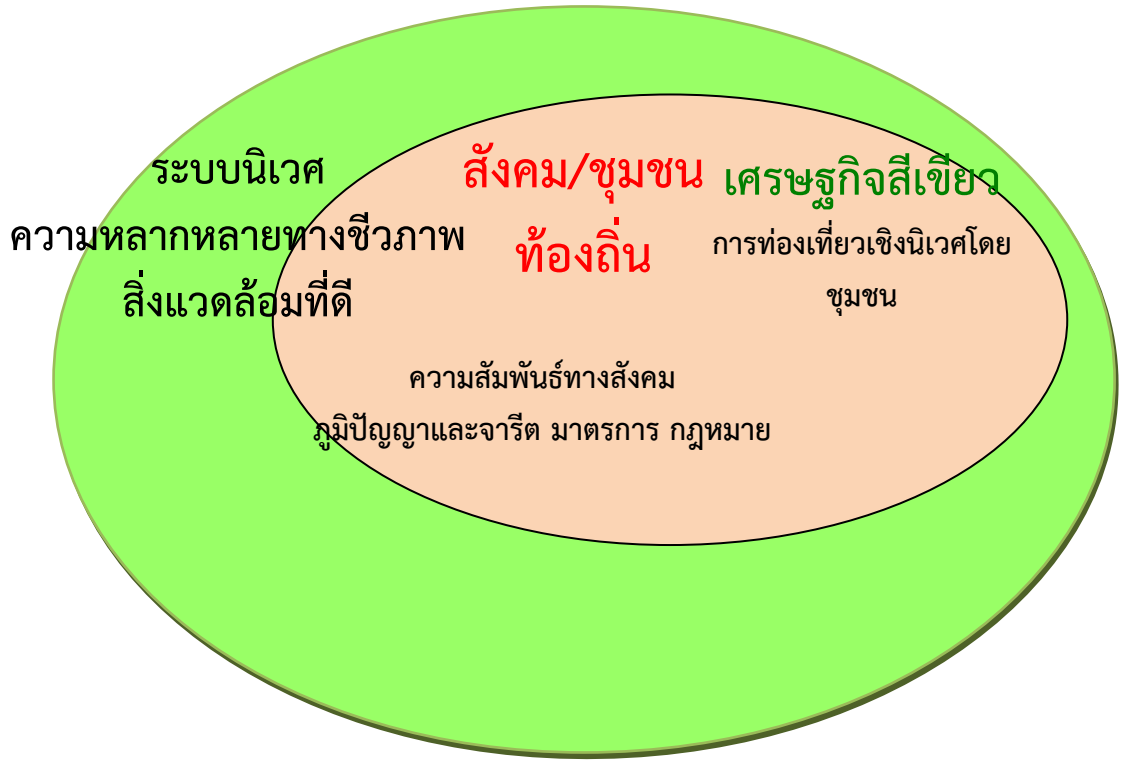
แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 4 (อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร) สำหรับ พื้นที่เป้าหมายที่ควรมีการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวในเขตตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย และพื้นที่เชื่อมโยง

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาขีดความสามารถในการ รองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ประกอบไปด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการตลาด สถาบันการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Destination Management Organization-DMO)

กรอบทฤษฎี (Research Theory Framework)

แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานครั้งนี้ ได้ประยุกต์แนวคิดจาก Green Economic ของ *Scott Cato (2009)* โดยสรุปได้ดังภาพต่อไปนี้

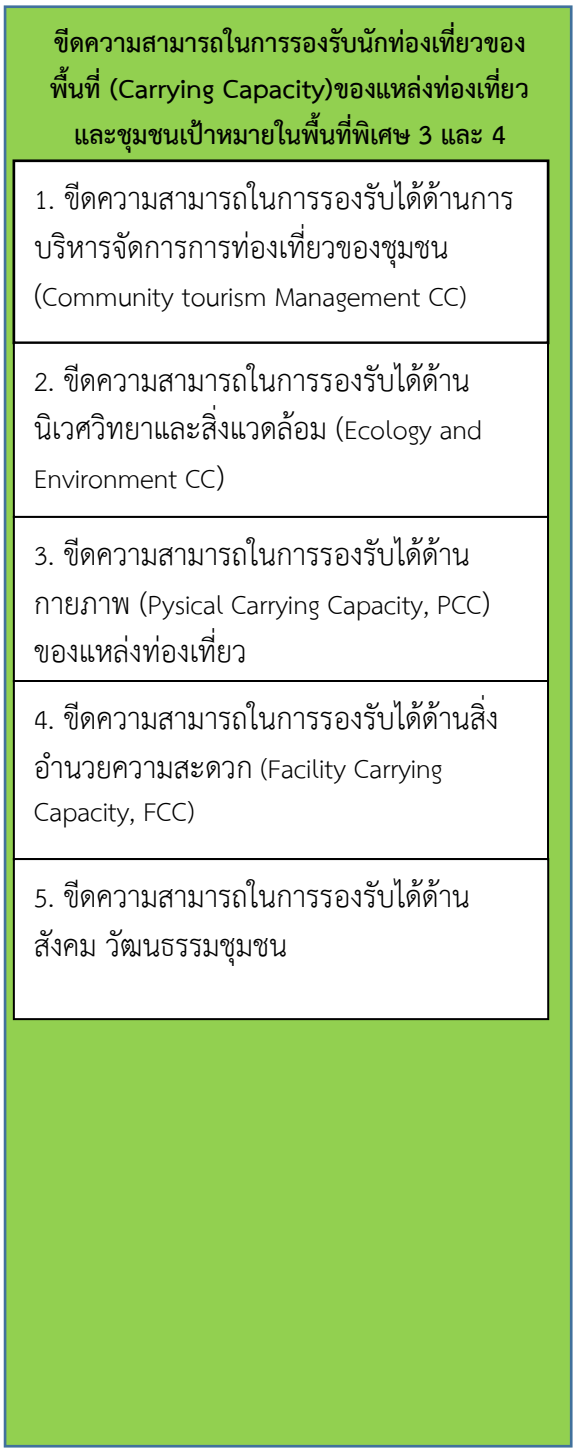

ภาพที่ 3.1 แสดงกรอบทฤษฎี (Research Theory Framework) ชุดโครงการวิจัย ประยุกต์แนวคิดจาก Green Economic ของ *Scott Cato (2009)*

ตารางที่ 3.1 กรอบการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้บนฐาน GSTC หรือ Global Sustainable Tourism Council Criteria และ การจัดการนักท่องเที่ยว (Visitor Management Assessment Tool: VMAT)

กรอบการศึกษาด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ (Carrying Capacity)	GSTC	VMAT
1. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน (Community tourism Management Carrying Capacity)	A. การบริหารจัดการการท่องเที่ยว	A การกำกับดูแลและการจัดการนักท่องเที่ยว
2. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม (Ecology and Environment Carrying Capacity)	D. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน	B ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม
3. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพ (Physical Carrying Capacity, PCC)	D. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน	B ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม
4. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility Carrying Capacity, FCC) จำแนกเป็นสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกภาครัฐ และธุรกิจภาคบริการของเอกชน-ชุมชน	D. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน	B ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม
5. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านสังคมวัฒนธรรมชุมชน (Social and cultural Carrying Capacity, SCC)	C. การอนุรักษ์ และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน	C ความยั่งยืนของสังคมและวัฒนธรรม
6. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านจิตวิทยา (นักท่องเที่ยว) (Psychological Carrying Capacity)	A. การบริหารจัดการการท่องเที่ยว	A การกำกับดูแลและการจัดการนักท่องเที่ยว
7. ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านเศรษฐกิจ (Economic Carrying Capacity)	B. การจัดการเศรษฐกิจ สังคมและคุณภาพชีวิตที่ดี	D ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ

กรอบแนวความคิด (Research Conceptual Framework)

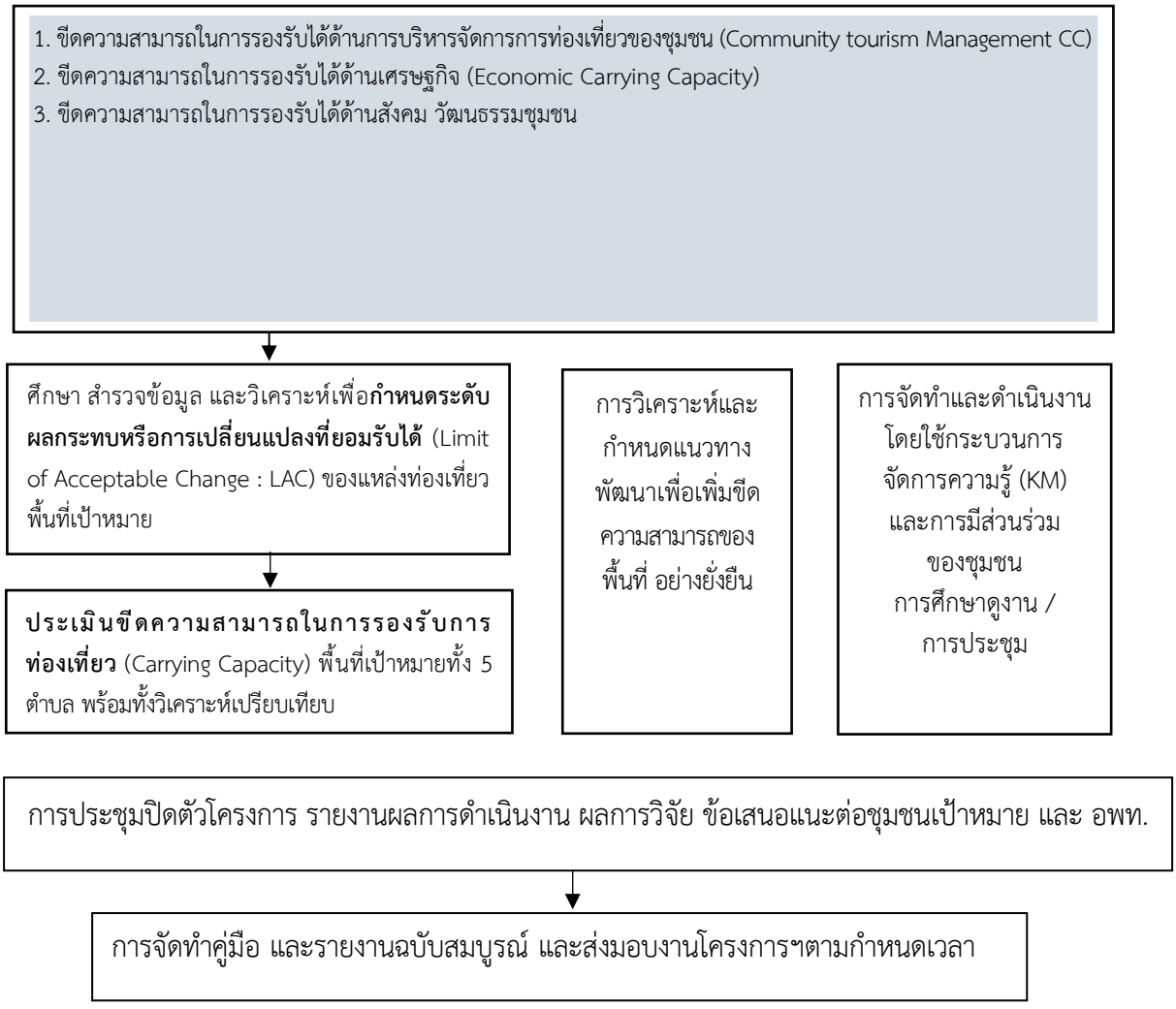
แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นกรอบแนวความคิดของแผนงานโครงการ โดย สรุปได้ดังภาพ

ภาพที่ 3.2 กรอบแนวความคิด (Research Conceptual Framework)
ที่มา มหาวิทยาลัยพะเยา (2564)

กรอบการวิจัย (Research Framework)

จากแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นกรอบแนวความคิดของแผนงานโครงการ สรุปเป็นกระบวนการวิจัยหรือกรอบการดำเนินงานโครงการได้ดังภาพ ต่อไปนี้

รายละเอียดวิธีการดำเนินงานตาม TOR (ขอบเขตของการดำเนินงาน)

1. จัดทำแผนการดำเนินงานของโครงการ (Action Plan) โดยอธิบายกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน วิธีการ ตามกรอบระยะเวลาในการดำเนินโครงการของพื้นที่ศึกษาทั้ง 2 แหล่ง ได้แก่

- แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 3 (เมืองพัทยาและพื้นที่เชื่อมโยง)
- แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 4 (อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร)

หรือพื้นที่อื่นตามที่ผู้รับผิดชอบโครงการของ อพท. เห็นชอบซึ่งอาจรวมถึงพื้นที่เตรียมความพร้อมยกระดับเพื่อประกาศเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยระบุเดือนปีที่จะดำเนินการแล้วเสร็จให้ชัดเจน

ลำดับ	กิจกรรม
1.	- การดำเนินงานด้านสัญญา (เริ่มต้นสัญญา 21 พฤษภาคม 2564)
2.	- จัดทำแผนการดำเนินงานของโครงการ (Action Plan) โดยอธิบายกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน วิธีการ ตามกรอบระยะเวลาในการดำเนินโครงการของพื้นที่ศึกษาทั้ง 2 แหล่ง ได้แก่ ➢ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ พิเศษ 3 (เมืองพัทยาและพื้นที่เชื่อมโยง) ➢ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 4 (อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร) หรือพื้นที่อื่นตามที่ผู้รับผิดชอบโครงการของ อพท. เห็นชอบ ซึ่งอาจรวมถึงพื้นที่เตรียมความพร้อมยกระดับเพื่อประกาศเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยระบุเดือนปีที่จะ ดำเนินการแล้วเสร็จให้ชัดเจน
3.	- การทบทวนวรรณกรรม ทบทวนเอกสาร และข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยให้ครอบคลุมการ ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
4.	การวิเคราะห์แล้วจัดทำ รายงานพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ แผนการดำเนินงาน แผนการปฏิบัติงาน (Action Plan)
5.	**<u>การส่งมอบงานงวดที่ 1</u>** การส่งมอบงานงวดนี้ จะต้องส่งมอบงานภายใน 45 วัน นับถัดจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยผู้รับจ้างต้องส่งมอบรายงานพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ แผนการดำเนินงาน แผนการปฏิบัติงาน (Action Plan) เนื้อหารายละเอียดในขอบเขตของงานข้อ 8.1- 8.2 ให้ อพท. ในรูปแบบรายงานฉบับต้น (Inception Report) จำนวน 6 ชุด พร้อมบรรจุข้อมูลใส่ Thumb drive จำนวน 1 อัน และ อพท. จะจ่ายเงินให้จำนวน ร้อยละ 30 ของมูลค่าตามสัญญา
6.	- สำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการประเมินขีดความสามารถ ในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้ง 7 ด้าน

ลำดับ	กิจกรรม
7.	- สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับศักยภาพเบื้องต้นในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษาทั้ง 2 แหล่ง
8.	- จัดประชุมเพื่อกำหนดปัจจัยชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ศึกษา ทั้ง 2 แหล่ง โดยการประชุมในแต่ละพื้นที่กำหนดให้ผู้รับจ้างรับผิดชอบใน การเชิญผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ตามที่ผู้รับผิดชอบโครงการของ อพท. เห็นชอบเข้าร่วมประชุมด้วยไม่น้อยกว่า 2 ท่าน/แหล่ง รวมทั้งรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยอัตราค่าที่พักและค่าตอบแทนของผู้เชี่ยวชาญ ให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในระเบียบของ อพท. ในการนี้ ผู้รับจ้างต้องประสานผู้แทน อพท. อย่างน้อย 2 คน เข้า ร่วมในกิจกรรมของพื้นที่ดำเนินการทั้ง 2 แหล่ง โดยรับผิดชอบค่าที่พัก ค่าอาหาร และค่าเดินทางให้แก่ผู้แทน อพท.
9.	- การออบแบบเครื่องมือในการประเมินและเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผล ออกแบบเครื่องมือในการประเมินเพื่อให้ได้รับรู้ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อม จิตวิทยา สังคมวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ตามปัจจัยชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมินขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของพื้นที่ดำเนินการทั้ง 2 แหล่ง
10.	- จัดกิจกรรมนำเสนอผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ของพื้นที่ดำเนินการทั้ง 2 แหล่ง พื้นที่ละ 1 ครั้ง ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ตามความ เหมาะสม
11.	**<u>การส่งมอบงานงวดที่ 2</u>** การส่งมอบงานงวดนี้ จะต้องส่งมอบงานภายใน 120 วัน นับถัดจากวันที่ลงนามใน สัญญาจ้าง โดยผู้รับจ้างได้ดำเนินการตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในขอบเขตของงานข้อ 8.3 – 8.7 ให้ อพท. ในรูปแบบ**รายงานความก้าวหน้า (Progress Report)** จำนวน 6 ชุด พร้อมบรรจุข้อมูลใส่ Thumb drive จำนวน 1 อัน และ อพท. จะจ่ายเงินให้จำนวนร้อยละ 30 ของมูลค่าตามสัญญา
12.	- จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการด้านการประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว จำนวน 1 ครั้ง โดยทางผู้รับจ้างเป็นผู้รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายทั้งหมดและดำเนินการ
13.	- จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สำหรับผู้แทนชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ของ อพท. จำนวนอย่างน้อย 1 ครั้ง (ได้มีการปรับกิจกรรมข้อ 8.9คือ ยกเลิกกิจกรรมนี้เนื่องจากสถานการณ์โควิด19 โดยนำงบประมาณจากกิจกรรมนี้ไปรวมกับข้อ 8.8 เพื่อจัดงานสัมมนาฯที่มีความเข้มข้นและประชาสัมพันธ์ในวงกว้างระดับชาติ)

ลำดับ	กิจกรรม
14.	- ผู้รับจ้างต้องคัดเลือกมาตรการที่เสนอแนะจากผลการประเมินขีดความสามารถในการรองรับ นักท่องเที่ยวในด้านกายภาพ (สาธารณูปโภค) สิ่งแวดล้อม จิตวิทยา สังคมและวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ มาดำเนินการอย่างน้อยพื้นที่ละ 1 มาตรการ เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของ พื้นที่ให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ มาตรการที่คัดเลือกมาดำเนินการจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้รับผิดชอบ โครงการของ อพท.
15.	**การส่งมอบงานงวดที่ 3** การส่งมอบงานงวดนี้ จะต้องส่งมอบงานภายใน 180 วัน นับถัดจากวันที่ลงนามใน สัญญาจ้าง โดยผู้รับจ้างได้ดำเนินการตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในขอบเขตของงานข้อ 8.2 - 8.9 ให้ อพท. ในรูปแบบ (ร่าง) รายงานสรุปผลการศึกษา (Draft Final Report) จำนวน 6 ชุด พร้อมบรรจุข้อมูลใส่ Thumb drive จำนวน 1 อัน และ อพท. จะจ่ายเงินให้จำนวนร้อยละ 30 ของมูลค่าตามสัญญา
16.	- มหาวิทยาลัยพะเยา ได้วางแผนดำเนินงานในขั้นตอนนี้ คือ การออกแบบและจัดทำคู่มือประกอบแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งที่ดำเนินการศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของพื้นที่ อพท.3 และ อพท.4 โดย ฉบับภาษาไทย แหล่งละ 1,000 เล่ม รวม 2,000 เล่ม ฉบับภาษาอังกฤษ แหล่งละ 500 เล่ม รวม 1,000 เล่ม
17.	- การจัดทำรายงาน รายงานสรุปผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) และรายงานบทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary) อย่างไรก็ดี อพท. สามารถปรับเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข รายละเอียด หรือแผนการดำเนินงานของคู่สัญญา อพท. ได้ตามความเหมาะสม
18	**การส่งมอบงานงวดที่ 4** การส่งมอบงานงวดนี้ จะต้องส่งมอบงานภายใน 240 วัน นับถัดจากวันที่ลงนามใน สัญญาจ้าง โดยผู้รับจ้างได้ดำเนินการตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในขอบเขตของงานข้อ 8.1 - 8.12 ครบถ้วน ให้ อพท. ในรูปแบบรายงานสรุปผลการศึกษา (Final Report) และรายงานบทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary) จำนวน 6 ชุด พร้อมบรรจุข้อมูลใส่ External Harddisk จำนวน 2 อัน รวมทั้ง ชิ้นงานต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในขอบเขตของงาน และ อพท. จะจ่ายเงินให้จำนวนร้อยละ 10 ของมูลค่าตาม สัญญา

บทที่ 4
ผลการศึกษา

กิจกรรมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity)

โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

เสนอต่อ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน (องค์การมหาชน)

ข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ 4
ตำบลเมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย และ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

สำหรับ พื้นที่เป้าหมายที่ควรมีการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวในตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย รวมทั้งพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ประวัติความเป็นมา

ตำบลเมืองเก่ามีประวัติความเป็นมาพร้อมกับกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ราว 700 กว่าปีมาแล้ว สถานที่ตั้งตำบลอยู่บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และเป็นเขตพระราชวังเก่ามีหลักฐานหลายอย่าง เช่นศาลหลักเมือง เหตุที่ได้ชื่อว่า "เมืองเก่า" เพราะเคยเป็นราชธานีมาก่อน และมีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมสืบทอดต่อ ๆ กันมา เช่นประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ เป็นต้น ณ ที่แห่งนี้และในที่ของตำบลเมืองเก่าประกอบไปด้วยมรดกทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ในท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นที่ตั้งของโบราณสถาน วัดวาอาราม เจดีย์ต่าง ๆ มากมาย จึงแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองในสมัยสุโขทัยเป็นอย่างยิ่ง ในปัจจุบันจึงได้นำมาเรียกเป็นชื่อตำบลว่า “ตำบลเมืองเก่า” มีพื้นที่ ประมาณ 100 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอเมืองสุโขทัย อยู่ห่างจากอำเภอเมืองสุโขทัย และศาลากลางจังหวัดประมาณ 12 กิโลเมตร

จังหวัดสุโขทัย
ภูมิศาสตร์

ตามการแบ่งจังหวัดเป็นภาคโดยคณะกรรมการภูมิศาสตร์แห่งชาติและราชบัณฑิตยสภา จังหวัดสุโขทัยตั้งอยู่ในภาคกลาง บริเวณตอนบนของภาค หากแบ่งเขตตามการพยากรณ์อากาศและเศรษฐกิจ สังคม จะจัดอยู่ในภาคเหนือตอนล่าง ห่างจากกรุงเทพมหานครตามระยะทางหลวงแผ่นดินประมาณ 440 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอวังชิ้น อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ และอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอพรหมพิราม อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร และอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก และอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดสุโขทัยจะเป็นที่ราบลุ่ม ทางตอนเหนือและตอนใต้ของจังหวัดมีลักษณะเป็นที่ราบสูง มีเขาหลวงเป็นภูเขาที่มีความสูงที่สุด วัดจากระดับน้ำทะเลมีความสูงประมาณ 1,200 เมตร โดยมีแนวภูเขายาวเป็นพืดทางด้านทิศตะวันตก ส่วนพื้นที่ตอนกลางของจังหวัดจะเป็นที่ราบมีแม่น้ำยมไหลผ่านจากทิศเหนือจรดทิศใต้ ผ่านอำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสำโรง อำเภอเมืองสุโขทัย และอำเภอกงไกรลาศ ช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดสุโขทัยยาวประมาณ 170 กิโลเมตร

สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

ตราประจำจังหวัด

รูปพ่อขุนรามคำแหงมหาราชประทับบนพระแท่นมนังคศิลาอาสน์

ธงประจำจังหวัด

ธงพื้นสีแดง-เหลือง-เขียว แบ่งตามแนวนอน แถบสีเหลืองนั้นกว้างเป็น 2 เท่าของแถบสีแดงและสีเขียว ที่มุมธงด้านคันธงมีตราประจำจังหวัดเป็นรูปพ่อขุนรามคำแหงมหาราชประทับบนพระแท่นมนังคศิลาอาสน์

คำขวัญประจำจังหวัด

มรดกโลกล้ำเลิศ กำเนิดลายสือไทย เล่นไฟลอยกระทง ดำรงพุทธศาสนา งามตาผ้าตีนจก สังคโลกทองโบราณ สักการแม่ย่าพ่อขุน รุ่งอรุณแห่งความสุข

ต้นไม้ประจำจังหวัด

ต้นตาล (Borassus flabellifer)

ดอกไม้ประจำจังหวัด

ดอกบัวหลวง (Nelumbo nucifera)

การเมืองการปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น 9 อำเภอ 86 ตำบล 843 หมู่บ้าน

1. อำเภอเมืองสุโขทัย
2. อำเภอบ้านด่านลานหอย
3. อำเภอคีรีมาศ
4. อำเภอกงไกรลาศ
5. อำเภอศรีสัชนาลัย
6. อำเภอศรีสำโรง
7. อำเภอสวรรคโลก
8. อำเภอศรีนคร
9. อำเภอทุ่งเสลี่ยม

จังหวัดสุโขทัยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวม 91 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย, เทศบาลเมือง 3 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย เทศบาลเมืองสวรรคโลก และเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี, เทศบาลตำบล 18 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 69 แห่ง

ประวัติศาสตร์สุโขทัย

เมืองสุโขทัย (พุทธศตวรรษที่ 18 - 20)

เมืองโบราณ 700 กว่าปี อดีตราชธานีที่รุ่งเรืองทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ การค้า ศาสนา ภาษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และเทคโนโลยีที่มีการสร้างสรรค์ สั่งสม และสืบทอดมาสู่ชนชาติไทย ในปัจจุบันหากย้อนอดีตเพื่อสืบค้นความเป็นมาของบรรพชนในดินแดนสุโขทัยแล้ว อาจกล่าวได้ว่า มีผู้คนอาศัยอยู่ ณ ดินแดนแห่งนี้มาไม่ต่ำกว่า 2,500 ปี จากหลักฐานหลุมฝังศพ โครงกระดูกมนุษย์ และเครื่องมือหินที่พบ ณ แหล่งโบราณคดีบ้านบึงหญ้า อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย นอกจากนี้ ยังมีแหล่งโบราณคดีเขาเขนเขากา อำเภอศรีนคร แหล่งโบราณคดีวัดชมชื่น อำเภอศรีสัชนาลัย ที่แสดงให้เห็นถึงความสืบเนื่องจากสมัยก่อนประวัติศาสตร์สู่สมัยประวัติศาสตร์ในดินแดนแถบนี้

สมัยประวัติศาสตร์ยุคแรกเริ่มบังเกิดขึ้นเมื่อวัฒนธรรมจากต่างแดนเผยแผ่เข้ามา อันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นอย่างมากมาย อาทิ แหล่งโบราณคดีบ้านวังหาด บ้านตลิ่งชัน ในอำเภอบ้านด่านลานหอย ซึ่งเป็นแหล่งถลุงและผลิตเครื่องมือเหล็ก ได้ค้นพบโบราณวัตถุสำคัญ คือ เหรียญเงินรูปสัตว์คล้ายลิง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเหรียญเงินรูปพระอาทิตย์และศรีวัตสะ ที่มักพบได้ตามเมืองโบราณสมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 12 – 16) นอกจากนี้ ในบริเวณเมืองสุโขทัยเก่า ยังพบพระพุทธรูปหินทรายศิลปะทวารวดี 2 องค์ คือ ที่วัดมหาธาตุและวัดสะพานหิน ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 16 เป็นต้นมา วัฒนธรรมแบบขอมหรือบางทีเรียกว่า “สมัยลพบุรี” ได้ปรากฏขึ้นในดินแดนสุโขทัย มีหลักฐาน คือ ปราสาทเขาปู่จา อำเภอคีรีมาศ ซึ่งกำหนดอายุราวพุทธศตวรรษที่ 16 - 17 วัฒนธรรมแบบขอมเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก ก่อนที่จะมีการสถาปนาราชธานีสุโขทัยศรีสัชนาลัย (ในพุทธศตวรรษที่ 19) ดังปรากฏหลักฐานโบราณสถานแบบขอม (ในพุทธศตวรรษที่ 17 - 18) ที่เมืองศรีสัชนาลัย ได้แก่ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุเชลียง (ซุ้มประตูทางเข้า) และวัดเจ้าจันทร์ส่วนที่เมืองสุโขทัยเก่า ได้แก่ วัดพระพายหลวง วัดศรีสวาย และศาลตาผาแดง

ศิลาจารึกหลักที่ 2 จารึกวัดศรีชุม ให้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 18 ว่าพ่อขุน / องค์ คือ พ่อขุนผาเมือง และพ่อขุนบางกลางหาว ได้ร่วมกันต่อสู้ขับไล่ขอมสบาดโขลญลำพง ออกไปจากเมืองสุโขทัยได้สำเร็จ อันแสดงนัยสำคัญว่าเป็นการปฏิเสธอิทธิพลทั้งทางการเมืองและวัฒนธรรมแบบขอมที่เคยแพร่หลายอยู่แต่เดิมออกไป เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่อันเป็นเอกลักษณ์แห่งชนชาติตน คือ ความเป็นคนสุโขทัยนั่นเอง ภายหลังจากเหตุการณ์ข้างต้น พ่อขุนบางกลางหาวได้ขึ้นครองราชย์ เฉลิมพระนามว่า “พ่อขุนศรีอินทราทิตย์” ปกครองเมืองสุโขทัยเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วง

ราชวงศ์พระร่วงมีพระมหากษัตริย์ปกครองสืบต่อมารวมทั้งสิ้น 9 พระองค์ เป็นระยะเวลาประมาณเกือบ 200 ปี (พุทธศักราช 1792 – 1981) ช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ในทางประวัติศาสตร์และทางศิลปะ จัดว่าเป็น สมัยสุโขทัย กำหนดช่วงระยะเวลาไว้โดยประมาณว่าระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19 - 20 ซึ่งมีเรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม เกิดขึ้นมากมาย สรุปความสำคัญได้ว่า

ในรัชสมัยของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ (ราวพุทธศักราช 1800) สันนิษฐานว่าเป็นยุคสมัยแห่งการสร้างบ้านแปง เมือง ภายใต้วัฒนธรรมทางพุทธศาสนาแบบเถรวาท สร้างพระมหาธาตุเจดีย์ไว้ณ ใจกลางเมือง วางผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สร้างคันดิน ขุดคูน้ำล้อมรอบ สร้างป้อมปราการและประตูเมืองสี่ด้าน เป็นต้น

ในรัชสมัยของ พ่อขุนบานเมือง (ราวต้นพุทธศตวรรษที่ 19) เป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ ไม่ปรากฏเหตุการณ์สำคัญในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แต่สันนิษฐานว่าคงมีการก่อสร้างบ้านสร้างเมืองสืบต่อจากรัชกาลก่อน.

ในรัชสมัยของ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช (พุทธศักราช 1822 – 1841) ปรากฏหลักฐานความเจริญรุ่งเรืองของเมืองสุโขทัยหลายประการ พระองค์ทรงประดิษฐ์อักษรไทย (ลายสือไท) ขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปีพุทธศักราช 1826 ทรงสร้างขดานหินมนังศิลาบาตร เมื่อปีพุทธศักราช 1835 สำหรับพระสงฆ์นั่งเทศนาธรรม ไพร่ฟ้าประชาชนยึดมั่นศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงโปรดให้สร้างกระดิ่งไว้สำหรับบำบัดทุกข์ บ้านเมืองจึงร่มเย็นเป็นสุข มีความอุดมสมบูรณ์ “ในน้ำมีปลาในนามีข้าว” อาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาล การเมืองมั่นคง ผูกสัมพันธไมตรีกับแว่นแคว้นต่าง ๆ

ในรัชสมัยของ พระยาเลอไท (พุทธศักราช 1842 - ไม่สามารถระบุได้) และรัชสมัยของพระยางั่วนำถุม (ไม่สามารถระบุได้ – พุทธศักราช 1890) ตามลำดับ ไม่ปรากฏเหตุการณ์สำคัญในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เด่นชัด แต่อาจเชื่อมโยงกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลานี้ มีหลักฐานที่สำคัญคือ จารึกวัดศรีชุม กล่าวถึงเมืองสุโขทัยได้ร่วมมือกันกับเมืองสองแคว ยกทัพออกไปร่วมรบพระศรีศรัทธาราชจุฬามณีแห่งเมืองสองแคว ได้กระทำยุทธหัตถีมีชัยชนะเหนือข้าศึกคือขุนจังและตำนานมูลศาสนากล่าวถึงพระภิกษุชาวสุโขทัย 2 รูป คือ พระสุมนะและพระอโนมทัสสี ได้เดินทางไปศึกษาพระไตรปิฎกที่นครพันแล้วกลับมาเผยแผ่ที่เมืองสุโขทัยและศรีสัชนาลัย

ในรัชสมัยของ พระมหาธรรมราชาที่ หรือ พระยาลิไท (พุทธศักราช 1890 – 1911) ทรงรวบรวมเมืองต่าง ๆ ภายในแว่นแคว้นสุโขทัย ทรงเป็นทั้งนักรบและนักปราชญ์ ทรงใช้ศาสนาเพื่อสร้างพันธมิตรทางการเมือง อาทิ เมืองน่าน หลวงพระบาง และกรุงศรีอยุธยา ที่สำคัญเมื่อปีพุทธศักราช 1905 ทรงออกผนวชและจำพรรษาที่วัดป่ามะม่วง นอกเมืองสุโขทัยทางทิศตะวันตก ทรงมีความรอบรู้ทางด้านศาสนา ดังเช่นเมื่อปีพุทธศักราช 1888 เมื่อครั้งยังทรงเป็นอุปราชครองเมืองศรีสัชนาลัยทรงนิพนธ์ “เตภูมิกถา หรือ ไตรภูมิพระร่วง” เรื่องราวจักรวาลวิทยาทางพุทธศาสนา นอกจากนี้บรรดางานศิลปกรรมที่งดงามต่าง ๆ อาทิ รอยพระพุทธบาท พระพุทธรูป เจดีย์ และวัดวาอารามหลายแห่ง ล้วนมีหลักฐานชี้ชัดหรือบางแห่งเป็นที่น่าเชื่อกันว่าสร้างขึ้นในช่วงระยะเวลานั้น

อย่างไรก็ตามในรัชสมัยของพระยาลิไท ได้มีอาณาจักรแห่งใหม่เกิดขึ้นคือ “กรุงศรีอยุธยา” ซึ่งทวีกำลังและอำนาจจนเหนือกว่า และเข้ามามีอิทธิพลต่อแคว้นสุโขทัย เริ่มตั้งแต่พระเจ้าอู่ทองทรงยกทัพมายึดเมืองพิษณุโลก แล้วตั้งเงื่อนไขให้พระยาลิไทต้องย้ายไปประทับที่พิษณุโลกถึง 7 ปี อันเป็นการทำให้ศูนย์กลางราชบัลลังก์แห่งเมืองสุโขทัยไม่มั่นคง

เมื่อสิ้นรัชสมัยของพระยาลิไท สุโขทัยยังดำรงฐานะเป็นเมืองที่มีพระมหากษัตริย์ปกครองในตำแหน่งพระมหาธรรมราชาสืบต่อมาอีกคือ พระมหาธรรมราชาที่ 2 พระมหาธรรมราชาที่ 3

(ไสลือไท) และ พระมหาธรรมราชาที่ 4 (บรมปาล) ตามลำดับ แม้สถานภาพทางการเมืองจะไม่ค่อยมั่นคง แต่ชาวสุโขทัยก็ยังคงยึดมั่นในพระพุทธศาสนา ดังเช่นที่ปรากฏตามหลักฐานการสร้างวัดและงานศิลปกรรมทางศาสนามาโดยตลอด อาทิ วัดช้างล้อม (พุทธศักราช 927) วัดอโสการาม (พุทธศักราช 1942) วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม (พุทธศักราช 1947) และวัดสรศักดิ์ (พุทธศักราช 1960) เป็นต้น สำหรับสถานภาพทางการเมืองของสุโขทัยที่มิได้มั่นคงดังเช่นแต่ก่อนนั้น ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากอิทธิพลจากภายนอกที่สำคัญ คือ กรุงศรีอยุธยา ส่งผลให้บางคราสุโขทัยก็เข้มแข็ง บางคราก็อ่อนแอ จนกระทั่งปีพุทธศักราช 19821 เมื่อพระมหาธรรมราชาที่ 4 (บรมปาล) สิ้นพระชนม์ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) แห่งกรุงศรีอยุธยาก็มิได้แต่งตั้งพระมหาธรรมราชาอีก แต่โปรดให้พระราเมศวร (ตำแหน่งอุปราชซึ่งต่อมาได้ขึ้นครองราชย์เป็น สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ) พระราชโอรสผู้มีมารดาเป็นเชื้อสายราชวงศ์สุโขทัย ไปปกครองเมืองพิษณุโลกและเมืองต่าง ๆ ในแคว้นสุโขทัย พงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐ กล่าวว่า พระพุทธชินราชมีน้ำพระเนตรเป็นโลหิต นั่นคือ สุโขทัยสูญสิ้นเอกราชให้แก่พระนครศรีอยุธยา อันเป็นการยุติอำนาจทางการเมืองของแคว้นสุโขทัยลงอย่างแท้จริง รวมระยะเวลาแห่งการดำรงเอกราชของแคว้นสุโขทัยประมาณเกือบ 200 ปี ภายหลังการสิ้นสุดอำนาจของแคว้นสุโขทัยแล้ว ศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองในแถบภาคเหนือตอนล่างเปลี่ยนมาอยู่ที่เมืองพิษณุโลก ซึ่งก็มีฐานะเป็นเพียงเมืองลูกหลวงของอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาอีกต่อหนึ่ง นับจากนี้ไปเมืองสุโขทัยไร้ซึ่งกำลังในการสร้างสรรค์และทำนุบำรุงบ้านเมือง แม้บางคราประวัติศาสตร์กล่าวถึงความเคลื่อนไหวของผู้คนในดินแดนแห่งนี้ แต่ก็มิได้สลักสำคัญเฉกเช่นในอดีต กระทั่งบางครามีเกิดศึกสงครามก็ต้องกวาดต้อนผู้คนออกไปจนสิ้น อันทำให้เมืองสุโขทัยต้องกลายเป็นเมืองร้างอยู่กลางป่าดงนานนับร้อยปี

พระมหากษัตรย์สมัยสุโขทัย

ราชวงศ์พระร่วงปกครองอาณาจักรสุโขทัย โดยมีพ่อขุนศรีอินทราทิตย์เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกและมีพระมหากษัตริย์สืบต่อมารวม 9 พระองค์ ตลอดเวลาเกือบ 200 ปี ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงพระนามกษัตริย์อาณาจักรสุโขทัย

รัชกาลที่	พระนาม	ปีที่ขึ้นครองราชย์ (พ.ศ.)	ปีที่สวรรคต (พ.ศ.)
1	พ่อขุนศรีอินทราทิตย์	1792	ไม่ปรากฏ
2	พ่อขุนบานเมือง	ไม่ปรากฏ	1822
3	พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	1822	1841
4	พระยาเลอไทย	1841	ไม่ปรากฏ
5	พระยางั่วนำถุม	ไม่ปรากฏ	1890
6	พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย)	1890	1911
7	พระมหาธรรมราชาที่ 2	1911	1942
8	พระมหาธรรมราชาที่ 3 (ไสยลือไทย)	1942	1962
9	พระมหาธรรมราชาที่ 4 (บรมปาล)	1962	1981

รัชกาลที่ 1 พ่อขุนศรีอินทราทิตย์

ตำนานพระพุทธสิหิงค์ กล่าวว่าเป็นชาวเมืองนครชุม (กำแพงเพชร) ก่อนที่จะขึ้นครองราชย์นั้น ศิลาจารึกระบุว่ามาจากเมืองบางยาง และเป็นพระสหายกับพ่อขุนผาเมือง พระราชกรณียกิจที่สำคัญ ได้แก่ การขยายอาณาเขต ในระยะเริ่มต้นอาณาจักรในสมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์นั้นมีอาณาเขตไม่กว้างขวางนักมีเมืองสุโขทัยกับเมืองศรีสัชนาลัย (เมืองสวรรคโลกเก่า) เป็นราชธานีทั้งสองเมือง นอกจากนี้ก็มีหัวเมืองขึ้นทางริมลำน้ำปิง ยม น่าน เพียงไม่กี่เมือง เมื่ออาณาจักรสุโขทัยได้รับการสถาปนาขึ้นมาเป็นอิสระจากขอมได้นั้น เจ้าเมืองต่าง ๆ ในดินแดนใกล้เคียงกับสุโขทัยยอมรับในความสามารถของผู้นำสุโขทัย จึงอ่อนน้อมโดยสันติรวมอยู่กับอาณาจักรสุโขทัย แต่เจ้าเมืองบางเมืองคิดว่าตนมีอนาจเข้มแข็งพอ จึ่งมิได้อ่อนน้อมต่อกรุงสุโขทัย และก่อสงครามขึ้นเพื่อแข่งขันการมีอำนาจ ในบรรดาเจ้าเมืองประเภทหลังนี้ ปรากฏว่าขุนสามชน เจ้าเมืองฉอด (เมืองฉอดปัจจุบันเป็นเมืองร้าง อยู่ที่ด่านแม่สอดทางทิศตะวันตกของจังหวัดตาก) ได้ยกทัพมาตีเมืองตากอันเป็นเมืองในอาณาเขตของสุโขทัย พ่อขุนศรีอินทราทิตย์จึงยกทัพไปปราบ เกิดสงครามครั้งสำคัญขึ้น ในการรบครั้งนี้พระราชโอรสองค์เล็ก ซึ่งมีชันษา 19 ปี ได้เข้าชนช้างกับขุนสามชนจนได้รับชัยชนะทำให้กองทัพเมืองฉอดแตกพ่ายไป พ่อขุนศรีอินทราทิตย์จึงประทานนามพระราชโอรสว่าพระรามคำแหง เพื่อเป็นการบำเหน็จ ศึกครั้งนี้ทำให้เกียรติยศชื่อเสียงของพระโอรสแผ่ไปทั่ว นับแต่นั้นมาพระรามคำแหงได้เป็นกำลังสำคัญของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ในการทำศึกสงคราม สร้างกำลังรบให้สุโขทัยเข้มแข็งพอที่จะป้องกันตนและปราบศัตรูได้ราบคาบ เป็นผลดีแก่อาณาจักร คือ มีความมั่นคง และมีอำนาจทางการเมืองเหนืออาณาจักรอื่น ๆ และเป็นรากฐานให้ชาติบ้านมีความเจริญก้าวหน้าสืบต่อมา

การปกครอง พ่อขุนศรีอินทราทิตย์จัดระเบียบการปกครองยึดนโยบายการป้องกันประเทศเป็นสำคัญ แต่คำนึงถึงสิทธิหน้าที่ของประชาชนพลเมือง โดยปกครองประชาชนในฐานะบิดากับบุตร ทั้งบิดาและบุตรมีหน้าที่เป็นทหารป้องกันประเทศในยามสงคราม แต่ยามสงบพระมหากษัตริย์เป็นผู้นำในการบริหารราชการแผ่นดิน ด้วยการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎร ราษฎรมีหน้าที่รับใช้ชาติบ้านเมืองของตน โดยการประกอบอาชีพให้มีรายได้และเสียภาษีอากรให้แก่รัฐ

รัชกาลที่ 2 พ่อขุนบานเมือง

พระราชโอรสองค์ใหญ่สองพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ขึ้นครองราชย์ปีใดไม่ปรากฏ ระหว่างครองราชย์ได้รวบรวมหัวเมืองต่าง ๆ ไว้ในอำนาจ โดยมีพระอนุชาคือ พระรามคำแหง เป็นกำลังสำคัญ

รัชกาลที่ 3 พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

พระราชโอรสของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พระอนุชาของพ่อขุนบานเมือง ขึ้นครองราชย์ประมาณ พ.ศ. 1822 ในรัชกาลพ่อขุนรามคำแหง กรุงสุโขทัยมีการเปลี่ยนแปลงและเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าไปจากเดิมมาก เป็นต้นว่ามีการปกครองเข้มแข็ง ใกล้ชิดราษฎรไพร่ฟ้าประชาชนมีความอยู่ดีกินดี มีการนำชลประทานมาใช้ทางการเกษตร ทำให้ได้ผลดีขึ้น การอุตสาหกรรมมีความก้าวหน้า มีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ การเศรษฐกิจ และการเมืองมั่งคง ทำให้มีอำนาจทางการเมือง

แผ่ไปกว้างใหญ่ไพศาล จนได้รับการเทิดพระเกียรติด้วยพระนามว่า พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ในภายหลังพระราชกรณียกิจของพระองค์ที่ควรนำมากล่าวมีดังนี้

1. ทรงเป็นนักรบ พระองค์ทรงชนช้างชนะขุนสามชนเจ้าเมืองฉอดตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ทรงเข้มแข็งในการศึกสงคราม ทรงเป็นแม่ทัพไปปราบเมืองต่าง ๆ ในรัชกาลพ่อขุนศรีอินทราทิตย์และพ่อขุนบานเมือง จนเป็นที่เกรงขามของอาณาจักรอื่น ๆ เมื่อพระองค์ขึ้นครองราชย์มีหลายเมืองที่ยอมอ่อนน้อมโดยพ่อขุนรามคำแหงมิได้ส่งกองทัพไปรบ ได้แก่ เมืองหงสาวดี เมืองสุพรรณภูมิ (สุพรรณบุรี) เมืองราชบุรี เมืองเพชรบุรี เมืองหลวงพระบาง เมืองเวียงจันทร์ และเมืองนครศรีธรรมราช เป็นต้น ทำให้มีอาณาเขตแผ่ออกไปกว้างขวางมาก คือ

ทิศเหนือ	มีอาณาเขตครอบคลุมาเมืองแพร่ น่าน ปัว ถึงเมืองหลวงพระบาง
ทิศใต้	มีอาณาเขตครอบคลุมเมืองคณฑี (กำแพงเพชร) พระบาง (นครสวรรค์)แพรก (ชัยนาท) สุพรรณภูมิ ราชบุรี เพชรบุรี จดฝั่งทะเลสุดเขตแหลมมลายู
ทิศตะวันออก	มีอาณาเขตครอบคลุมเมืองสระหลวง สองแคว (พิษณุโลก) ลุมบาจาย (หล่มเก่า) สคา และข้ามฝั่งแม่น้ำโขงไปถึงเมืองเวียงจันทร์และเวียงคำ
ทิศตะวันตก	มีอาณาเขตถึงเมืองฉอด ทวาย ตะนาวศรี หงสาวดี และชายฝั่งทะเล

2. ทรงอุปการะเกื้อกูลเมืองที่ขอพึ่งบารมี เมืองใดที่มาขอพึ่งพระบรมโบธิสมภารหรือยอมอ่อนน้อมโดยดี ทรงช่วยเหลืออุปการะ พระราชทานข้าวของเงินทองและไพร่ พล ช้าง ม้า เมืองใดที่ยอมเป็นประเทศราช ทรงใช้หลักธรรมในการปกครอง เพื่อให้ประชาชนพลเมืองอยู่เย็นเป็นสุข บางเมืองที่เป็นของคนไทยและมิได้เป็นภัย ก็มิได้รุกราน เช่น เมืองแพร่ เมืองน่าน แม้แต่เมืองละโว้ก็ยังคงเป็นอิสระอยู่ได้

3. ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นเมื่อ พ.ศ.1826 ทำให้ไทยมีตัวหนังสือประจำชาติ มีความเจริญรุ่งเรืองทางวรรณกรรม ก่อให้เกิดวรรณคดีล้ำค่าสืบมา

4. ทรงเป็นองค์พุทธศาสนูปถัมภก ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาสืบต่อจากรัชกาลก่อน โดยนิมนตร์พระภิกษุที่เคร่งครัดในทางพระวินัยและพระปรมัตถ์จากเมืองนครศรีธรรมราชมาเป็นผู้สั่งสอน เพื่อให้พระพุทธศาสนาเป็นแบบเดียวกัน คือ แบบเถรวาท หรือ หินยานพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทหรือหินยานได้เป็นมรดกตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน

5. ทรงเป็นนักปกครองที่เข้าถึงประชาชน ทรงเป็นผู้นำสร้างชาติให้มั่นคงเป็นแบบอย่างต่อมา คือ การใกล้ชิดประชาชน ผู้ใดเดือดร้อนต้องการร้องทุกข์ขอความช่วยเหลือให้เข้าไปสั่นกระดิ่งที่แขวนไว้ที่หน้าประตูวัง จะเสด็จออกมารับเรื่องร้องทุกข์ด้วยพระองค์เอง จึงทำให้บ้านเมืองสงบร่มเย็นเป็นสุข

6. ทรงมีนโยบายอุปถัมภ์หัวเมืองต่าง ๆ ทรงให้ความอุปถัมภ์สนับสนุนหัวเมืองตามโอกาส เป็นต้นว่า ยกพระราชธิดาให้เป็นมเหสีของมะกะโท (พระเจ้าฟ้ารั่ว) ผู้นำอาณาจักรมอญซึ่งเข้ามาสวามิภักดิ์ นอกจากนี้ยังช่วยเหลือหัวเมืองในการสร้างบ้านสร้างเมือง ด้วยความยุติธรรมเสนอภาคกัน ทำให้ผู้ครองเมืองต่าง ๆ สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ไม่กล้าล่วงละเมิดอำนาจพากันเป็นมิตรไมตรี

ไม่รุกรานอาณาจักรสุโขทัย โดยเฉพาะทรงเป็นมิตรสนิทกับพญามังรายแห่งอาณาจักรล้านนา ทำให้ปราศจากศึกศัตรูทางทิศเหนือ

รัชกาลที่ 4 พระยาเลอไทย

พระราชโอรสของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ครองราชย์ประมาณ 40 ปี พระยาเลยไทยทรงศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศึกษาพระไตรปิฎกจนแตกฉาน มุ่งปฏิบัติจนแตกฉาน มุ่งปฏิบัติธรรม บำเพ็ญประโยชน์เกื้อกูลพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง การศึกษาพระธรรมและภาษาบาลีได้เริ่มขึ้นและเจริญก้าวหน้าในรัชกาลนี้

รัชกาลที่ 5 พระยางั่วนำถม

พระอนุชาของพระยาเลอไทย เมื่อราชาภิเษกแล้วได้ทรงแต่งพระยาลิไทย (พระราชโอรสของพระยาเลอไทย) ไปปกครองเมืองศรีสัชนาลัย อันเป็นเมืองที่ถือว่ารัชทายาทแห่งราชบัลลังก์จะพึงครองก่อนเป็นพระมหากษัตริย์ ในรัชกาลนี้ได้มีการปราบปรามเมืองต่าง ๆ ที่แข็งเมืองมาตั้งแต่รัชกาลพระยาเลอไทยแต่ไม่สำเร็จ ทั้งยังไม่สามารถแก้ไขความเสื่อมโทรม และความแตกแยกภายในได้ ตอนปลายรัชกาลจึงเกิดจลาจลขึ้น พระยาลิไทยองค์รัชทายาทจึงยกกำลังจากเมืองศรีสัชนาลัย เข้าเมืองสุโขทัยเพื่อปราบจลาจล

รัชกาลที่ 6 พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย)

พระราชโอรสของพระยาเลอไทย (รัชกาลที่ 4) หลังจากปราบการจลาจลในกรุงสุโขทัยได้สำเร็จ และขึ้นครองราชย์แล้วทรงพิจารณาเห็นว่า เกิดความแตกแยกและขาดความไว้วางใจกันในอาณาจักร จึงทรงริเริ่มรวบรวมกำลังอำนาจ สร้างความสามัคคีเพื่อพัฒนาบ้านเมืองใหม่ทำให้สุโขทัยเข้มแข็งขึ้น พระราชกรณียกิจที่สำคัญ ได้แก่

1. การปกครอง พระมหาธรรมราชาที่ 1(ลิไทย) ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ปกครองประชาชนในฐานะธรรมราชาหรือพระราชาผู้ทรงธรรม ทรงยึดมั่นในหลักธรรมของพระพุทธศาสนาในการปกครองบ้านเมืองคือ ทรงปกครองด้วยหลักทศพิธราชธรรม ซึ่งมิได้มุ่งเน้นที่พระมหากษัตริย์เท่านั้น แต่หมายรวมถึงข้าราชบริพาร ที่ทำหน้าที่แทนพระองค์ในกิจการทั้งหลายอันเกี่ยวกับการปกครอง มีการชักชวนสงเสริมให้ประชาชนเลื่อมใสศรัทธาในหลักธรรมและนำไปปฏิบัติเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ

2. การป้องกันอาณาจักรใน พ.ศ.1893 เมืองสุพรรณภูมิและเมืองละโว้ (ลพบุรี) ได้รวมกันตั้งอาณาจักรอยุธยาขึ้น มีพระเจ้าอู่ทองเป็นกษัตริย์ประกาศเป็นอาณาจักรอิสระไม่ขึ้นต่อสุโขทัย และเมืองลาว ก็ได้ขยายอาณาเขตเข้ามาจดแดนของอาณาจักรสุโขทัย ทรงตระหนักในภัยที่อาจเกิดขึ้นได้ จึงได้รวบรวมหัวเมืองต่าง ๆ ผนึกกำลังรักษาบ้านเมืองไว้ได้อย่างปลอดภัย นอกจากนี้พระองค์พยายามฟื้นฟูอาณาจักรสุโขทัยให้เป็นที่ยอมรับของอาณาจักรใกล้เคียง ด้วยการสร้างกำลัง

กองทัพทำศึกสงครามมยกทัพไปตีเมืองแพร่ และปราบหัวเมืองต่าง ๆ อาณาเขตของสุโขทัยในสมัยของพระองค์ลดลงจากสมัยพ่อขุนรามคำแหงมากกว่าครึ่ง มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ถึงเมืองแพร่
ทิศใต้	ถึงเมืองพระบาง โดยมีเมืองชากังลาว เมืองปากยม เมืองนครพระชุม เมืองสุพรรรณภาว และเมืองพานร่วมอยู่ด้วย
ทิศตะวันออก	ถึงแดนอาณาจักรล้านช้างโดยมีเมืองสระหลวง เมืองสองแคว เมืองราด เมืองลุมบาจาย และเมืองสคารวมอยู่ด้วย
ทิศตะวันตก	ถึงเมืองฉอด

3. เศรษฐกิจ ด้วยเหตุที่อาณาจักรอยุธยาและเมืองลาว มีกำลังอำนาจเข้มแข็ง อาจขยายอำนาจและอาณาเขตเข้ามาในอาณาจักรสุโขทัย จำเป็นต้องสะสมเสบียงอาหาร จึงทำนุบำรุงการประกอบอาชีพโดยเฉพาะทางการเกษตรกรรม ได้มีการขยายพื้นที่การทำกินของราษฎรเพิ่มขึ้น มีการตัดถนนจากเมืองสองแควไปถึงสุโขทัย เพื่อใช้ในการคมนาคมและใช้พื้นที่สองฟากถนนทำสวนผักผลไม้ ทำไร่ ทำนา เป็นการเพิ่มผลผลิต เมื่อไม่เกิดสงครามจึงเป็นผลดีในทางเศรษฐกิจของอาณาจักร

4. ศาสนา ทรงศรัทธาพระพุทธศาสนามาก พระองค์ทรงผนวชอยู่หนึ่งพรรษา โดยทรงอาราธนาพระมหาสามัสังฆราชชาวลังกา ซึ่งจำพรรษาอยู่ที่เมืองนครพัน (ปัจจุบันคือ เมืองเมาะตะมะหรือมะตะบัน) มาเป็นพระอุปัชฌาย์ในการผนวชของพระองค์ พระองค์ทรงบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง มีการสร้างพระพุทธบาทโดยจำลองรอยพระพุทธบาทมาจากประเทศลังกา สร้างสถูปเพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุที่เมืองนครชุม และสร้างศาสนสถานอื่น ๆ เป็นการชักชวนให้ประชาชนจากเมืองต่าง ๆ มานมัสการสถานศักดิ์สิทธิ์ที่พระองค์สร้างขึ้น ช่วยให้ประชาชนเลื่อมใสศรัทธา และง่ายแก่การเผยแผ่ปฏิบัติธรรมะ ส่งผลให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ

5. วรรณคดี ทรงนิพนธ์หนังสือเตภูมิกถา (เตภูมิกถาหรือ ไตรภูมิพระร่วง) หนังสือเล่มนี้จัดเป็นวรรณคดีล้ำค่าที่ตกทอดมาถึงปัจจุบัน พระองค์ทารงนิพนธ์เพื่อนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาเผยแผ่เพื่อประพฤติปฏิบัติ เป็นการปลูกฝังธรรมะให้ประชาชนรู้จักประพฤติในทางที่ชอบและดีงาม มีการนำสวรรค์และนรกมาแสดงเป็นรูปธรรมเพื่อให้ประชาชนเห็นผลของการประพฤติดี ประพฤติชั่ว ปรากฏว่ามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนมาก

รัชกาลที่ 7 พระมหาธรรมราชาที่ 2

พระราชโอรสของพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) เหตุการณ์สำคัญในรัชกาลนี้ คือ กรุงสุโขทัยได้ตกเป็นเมืองประเทศราชของอาณาจักรอยุธยา ใน พ.ศ.1921ขณะที่พระมหาธรรมราชาที่ 2 ขึ้นครองราชย์นั้น พระบรมราชาธิราชที่ 1 (ขุนหลวงพะงั่ว) แห่งอาณาจักรอยุธยา มีพระราชประสงค์จะรวมชนชาติไทยให้เป็นปึกแผ่นเป็นปึกแผ่นเป็นอาณาจักรเดียวกัน จึงยกทัพรุกรานอาราจักรสุโขทัยหลายครั้ง ครั้งสำคัญ คือ ใน พ.ศ.1921 ได้ยกไปตีเมืองชากังราวพระมหาธรรมราชาที่ 2 ทรงเห็นว่าจะสู้รบต่อไปไม่ได้จึงยอมอ่อนน้อมต่ออยุธยา พระบรมราชาธิราชที่ 1 (ขุนหลวงพะงั่ว) จึงโปรดให้ครองสุโขทัยต่อไปในฐานะเมืองประเทศราช จนกระทั่งถึง พ.ศ.1931 สุโขทัยจึงประกาศตนเป็นอิสระจากอยุธยา

รัชกาลที่ 8 พระมหาธรรมราชาที่ 3 (ไสยลือไทย)

พระราชโอรสของพระมหาธรรมราชาที่ 2 ในรัชสมัยนี้พระองค์ได้ทำสัญญากับเจ้าเมืองน่านที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อถูกอาณาจักรอื่นรุกราน สุโขทัยจึงมีความสงบในระยะเวลาหนึ่ง พระองค์ทรงมีพระราชโอรส 2 พระองค์ คือ พระยาบาลเมือง กับ พระยาราม แต่มิได้ทรงแต่งตั้งให้พระองค์ใดเป็นรัชทายาท ดังนั้นเมื่อเสด็จสวรรคต พระยาบาลเมือง กับพระยาราม จึงชิงราชสมบัติกัน เป็นโอกาสให้สมเด็จพระอินทราชาแห่งอาณาจักรอยุธยา เสด็จมาระงับการจลาจล และไกล่เกลี่ยการแย่งชิงราชสมบัติครั้งนี้ ทรงอภิเษกให้พระยาบาลเมืองสงบเรียบร้อย พระอินทรราชาทรงขอพระราชธิดาของพระมหาธรรมราชาที่ 3 อภิเษกสมรสกับเจ้าสามพระยาพระราชโอรสของพระองค์ นับเป็นครั้งแรกที่ราชวงศ์พระร่วงแห่งกรุงสุโขทัยกับราชวงศ์สุพรรณภูมิแห่งกรุงศรีอยุธยามีความเกี่ยงดองเป็นเครือญาติกัน

รัชกาลที่ 9 พระมหาธรรมราชาที่ 4 (บรมปาล)

พระยาบาลเมืองได้รับการอภิเษกให้ครองกรุงสุโขทัย (ในฐานะประเทศราชของอยุธยา) ทรงพระนามว่า พระเจ้าสุริยวงศ์บรมปาลมหาธรรมราชา นับว่าพระองค์ได้ทรงเป็นพระมหาธรรมราชาที่ 4 ต่อจากพระราชบิดา (พระมหาธรรมราชาที่ 3) เมื่อพระองค์สวรรคตใน พ.ศ.1981 สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) แห่งกรุงศรีอยุธยา ได้ทรงส่งพระราเมศวร (พระราชโอรสซึ่งประสูติจากพระอัครชายาที่เป็นพระธิดาของพระมหาธรรมราชาที่ 3) ขึ้นไปครองเมืองพิษณุโลก ซึ่งเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรสุโขทัย ทำให้อาณาจักรสุโขทัยรวมกับอาณาจักรอยุธยาเป็นอาณาจักรเดียวกันตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และนับเป็นการสิ้นสุดของอาณาจักรสุโขทัย

ขอบเขตพื้นที่ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลเมืองเก่ามีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเชิงเขา มีภูเขาบ้านเล็กน้อย และมีแนวเขาหลวงทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของตำบล ลักษณะดินเป็นดินเหนียวและดินร่วนปนเหนียว มีลำคลองไหลผ่าน มีอ่างเก็บน้ำสิริพงษ์ และตระพังเก็บน้ำหลายแห่ง โดยรับน้ำจากอ่างเก็บน้ำทำให้มีน้ำใช้ทั้งปี อาชีพหลักของประชากรในตำบลเมืองเก่า เช่น ทำนา เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และหัตถกรรม

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดกับ ตำบลวังทองแดง อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
ทิศใต้	ติดกับ ตำบลนาเชิงคีรี อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย
ทิศตะวันออก	ติดกับ ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
ทิศตะวันตก	ติดกับ ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

การปกครอง

มีองค์กรปกครองท้องถิ่น 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลเมืองเก่า ซึ่งครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของหมู่ 2, 3, 8 และ 10 และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า ซึ่งครอบคลุมพื้นที่นอกเขตเทศบาลตำบลเมืองเก่า

การแบ่งเขตการปกครองเป็น

1. องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า มี 11 หมู่บ้าน ได้แก่
   - หมู่ที่ 1 เพชรไฝ
   - หมู่ที่ 2 นา
   - หมู่ที่ 3 เมืองเก่า
   - หมู่ที่ 4 วังตะคร้อ
   - หมู่ที่ 5 ปากคลอง
   - หมู่ที่ 6 มนต์คีรี
   - หมู่ที่ 7 วังวน
   - หมู่ที่ 8 เชตุพน
   - หมู่ที่ 9 ราวต้นเกลือ
   - หมู่ที่ 10 ศรีชุม
   - หมู่ที่ 11 วังใหม่เจริญสุข

2. เทศบาลตำบลเมืองเก่า

เทศบาลตำบลเมืองเก่าเป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการยกฐานะจากสุขาภิบาลเมืองเก่า เป็นเทศบาลตำบลเมืองเก่า เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 มี 12 ชุมชน ได้แก่

1. ชุมชนตระพังทองหลาง
2. ชุมชนแม่รำพัน
3. ชุมชนบ้านใต้
4. ชุมชนบ้านเหนือ
5. ชุมชนสุโขทัยนคร 1
6. ชุมชนสุโขทัยนคร 3
7. ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง
8. ชุมชนรามเล็ก
9. ชุมชนรามใหญ่
10. ชุมชนลิไท
11. ชุมชนศรีชุม
12. ชุมชนป่ามะม่วง

อาชีพ

อาชีพหลัก ทำนา ค้าขาย/หัตถกรรม
อาชีพเสริม เลี้ยงสัตว์/หัตถกรรม

สาธารณูปโภค

บริการสาธารณูปโภคในเขตตำบลค่อนข้างมีสิ่งอำนวยความสะดวกมาก คือ มีไฟฟ้าประปาส่วนภูมิภาค และประปาหมู่บ้านใช้เกือบทุกหมู่บ้าน มีโทรศัพท์คู่สาย และโทรศัพท์สาธารณะจำนวนมาก เพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีรถรางบริการให้นักท่องเที่ยวชมโบราณสถานและโบราณวัตถุบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

การเดินทาง

การเดินทางจากตัวจังหวัดสุโขทัยไปทางทิศตะวันตก ถนนสายจรดวีถีถ่อง ระยะทางประมาณ 12 กม. มีรถสองแถว รถเมล์สาย สุโขทัย - เชียงใหม่ วิ่งผ่านตลอด

สถานที่ต่าง ๆ ในตำบลเมืองเก่า

หน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ	จำนวน 3 แห่ง
สถานศึกษา	จำนวน 8 แห่ง
การเดินทาง/การคมนาคม	จำนวน 5 แห่ง
สถานบริการด้านสุขภาพ	จำนวน 5 แห่ง
การเงิน/การลงทุน	จำนวน 0 แห่ง
กีฬา	จำนวน 0 แห่ง
สถานบริการด้านความบันเทิง	จำนวน 0 แห่ง
สถานีบริการเชื้อเพลิง	จำนวน 0 แห่ง
ศาสนสถาน	จำนวน 24 แห่ง

ภาพที่ 3.3 แสดงแผนที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
ที่มาภาพ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (2563)

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

ในเขตตำบลเมืองเก่าเป็นที่ตั้งของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งเป็นมรดกอันยิ่งใหญ่ของคนไทย และเป็นมรดกโลก โดยมีโบราณสถานที่สำคัญต่าง ๆ มากมาย ดังที่ระบุในข้อมูลของ เทศบาลตำบลเมืองเก่า(2564) ซึ่งกล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ อาทิเช่น

1. พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
2. วัดมหาธาตุ
3. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง
4. วัดตระพังเงิน
5. วัดศรีสวาย
6. วัดตระพังทอง
7. วัดสระศรี
8. วัดชนะสงคราม
9. วัดตระกวน
10. ศาลตาผาแดง
11. วัดพระพายหลวง
12. เตาทุเรียงสุโขทัย
13. วัดสังฆวาส
14. วัดศรีชุม
15. วัดช้างล้อม
22. วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม
23. วัดวิหารทอง
24. วัดอโสการาม
25. วัดมุมลังกา
26. วัดตะพานหิน
27. วัดอรัญญิก
28. วัดช้างรอบ
29. วัดเจดีย์งาม
30. วัดถ้ำหีบ
31. วัดมังกร
32. วัดพระยืน
33. วัดป่ามะม่วง
34. วัดตึก
35. สรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง
36. วัดพระพายหลวง

16. วัดตระพังทองหลาง
17. วัดเจดีย์สูง
18. วัดก้อนแลง
19. วัดต้นจันทร์
20. วัดเชตุพน
21. วัดเจดีย์สี่ห้อง
37. วัดตระพังทอง
38. วัดศรีชุม
39. วัดโซกเป็ด
40. วัดปากคลอง
41. วัดวังตะคร้อ
42. วัดวิเวกวนาราม

ผลิตภัณฑ์ ที่น่าสนใจ

1. ชุดกาน้ำชาลายปลา
2. ชุดเครื่องประดับเงินลายมังกร
3. ชุดเครื่องเงินข้าวตอกพระร่วง
4. น้ำปรุงรสก๋วยเตี๋ยวไท ตราหม้อดิน
5. ปลาแขวนป้าย
6. ผลิตภัณฑ์ถักโครเชต์
7. ผลิตภัณฑ์พุทธศิลป์ (แบบหุ่นขี้ผึ้งต้น)
8. ผ้าทอพื้นเมือง
9. พระพิฆเณศร์
10. พระเครื่องในกรอบไม้สักย้อนยุค
11. สิงห์แกะสลัก
12. หลักศิลาจารึกองค์จำลอง
13. หัตถกรรมไม้สัก
14. เครื่องประดับเงิน
15. เครื่องปั้นดินเผา
16. เครื่องสังคโลก
17. เครื่องเงิน
18. สร้อยระย้าโกเมน
19. แก้วชุดกาแฟลายไทย
20. ไม้แกะสลัก

รหัสไปรษณีย์ 64210

ประวัติความเป็นมางานประเพณี “ลอยกระทงสุโขทัย”

เมื่อวันที่ 18พฤศจิกายน 2558 กรณีนางบังเอิญ ทุยจันทร์ อายุ 67 ปี ประธานวัฒนธรรม ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย เปิดตู้เซฟธนาคารนำชามสังคโลก “ลายกระทง” อายุกว่า 500 ปี ให้สื่อมวลชนดูเป็นหลักฐาน เพื่อยืนยันว่าประเพณีลอยกระทงสุโขทัยมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ จนทำให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในวงวิชาการ นางนงคราญ สุขสม รักษาการผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย กล่าวว่า สุโขทัยรับอิทธิพลอารยะธรรมขอม มาตั้งแต่สมัยก่อนราชวงศ์พระร่วงจนถึงสมัยต้นสุโขทัย หลักฐานจากโบราณสถานอิทธิพลศิลปะขอม เช่น ปราสาทสามหลังที่วัดพระพายหลวง ศาลตาผาแดง พบโบราณวัตถุรูปเคารพเป็นรูปบุคคลแต่งกายแบบอิทธิพลขอม เป็นต้น และในศิลาจารึกหลักที่ 2 วัดศรีชุม ได้เล่าเรื่องพ่อขุนผาเมืองอภิเษกกับพระราชธิดากษัตริย์ขอม ทรงพระนามว่าพระนางสุขรเทวี และสมัญญานามศรีอินทรบดินทราทิตย์ ก็เป็นกษัตริย์ขอมพระราชทานให้พ่อขุนผาเมือง อีกทั้งศิลาจารึกพบที่สุโขทัยหลายหลัก ก็จารึกด้วยอักษรขอม จึงเห็นความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม ระหว่างขอมกับสุโขทัยอย่างชัดเจน รวมทั้งการพบภาพจำหลักที่ปราสาทบายน ซึ่งสร้างในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ก่อนปี พ.ศ.1762 นั้น ก็มีรูปบุคคลกำลังลอยวัสดุลงในน้ำ เชื่อว่าน่าจะเป็นต้นเค้าความเชื่อเรื่องลอยประทีปในสุโขทัยด้วย แต่ในสมัยสุโขทัยมิได้เรียกว่า

ลอยกระทง แต่ใช้คำว่า “เผาเทียนเล่นไฟ” ซึ่งน่าจะเป็นงานประเพณีหรือเทศกาลสำคัญ จึงเขียนไว้ในจารึกหลักที่ 1 ด้านที่ 2 บรรทัดที่ 21-22 ความว่า

> “เมืองสุโขทัยนี้ มีสี่ปากประตูหลวง เที้ยรย่อมคนเสียดกันเข้ามาดู ท่านเผาเทียน ท่านเล่นไฟ เมืองสุโขทัยนี้มีดั่งจักแตก” คำว่าเผาเทียนเล่นไฟ ข้อความนี้เขียนหลังจากออกพรรษาและขบวนแห่กรานกฐิน ซึ่งเป็นงานประเพณีในเดือน 11 จึงเข้าใจว่าเทศกาลเผาเทียนเล่นไฟเป็นงานประเพณีในเดือน 12 ซึ่งเป็นฤดูน้ำหลาก ตามพระราชพิธีประเพณีสิบสองเดือน หรือทวาทศมาศ คือเทศกาลลอยประทีป เพื่อบูชาเทพเจ้า 3 องค์ในศาสนาฮินดู และขอขมาพระแม่คงคา

คำว่า “เผาเทียน” จึงหมายถึงการจุดประทีป เพื่อลอยประทีปลงไปในน้ำ เพื่อขอขมาพระแม่คงคา เป็นงานประเพณีที่ผู้คนมีส่วนร่วม เบียดเสียดกันมาดู ท่านเผาเทียนท่านเล่นไฟ ไม่น่าใช่การจุดตะคันส่องสว่างวัดตามปกติ เพราะในสมัยนั้นไม่มีไฟฟ้า การจุดตะเกียง จุดตะคันส่องสว่างจึงเป็นเรื่องปกติ ไม่ใช่งานประเพณี ทั้งนี้ การเผาเทียนลอยประทีป ใช้กับภาชนะหรือวัสดุใดก็ได้ที่ลอยน้ำได้ เช่น กะลามะพร้าวแบบกระทงสายของ จ.ตาก หรือของพม่า หรือเป็นหยวกกล้วย กาบกล้วย ก็ได้ จึงไม่มีคำว่ากระทงต่อมามีตำนานนางนพมาศเล่าว่า มีผู้หญิงคนหนึ่งคิดประดิษฐ์โคมกุมุทเป็นงานหัตถศิลป์ทำจากใบตอง มีความสวยงาม จึงเข้าใจว่าเป็นต้นเค้าของการเรียกสิ่งประดิษฐ์นี้ว่า “กระทง” ซึ่งมักใช้เรียกกับภาชนะที่ทำจากใบตองอื่น ๆ เช่น กระทงห่อหมก กระทงใส่ขนม คำกริยาไทยเรียกว่าเย็บกระทง

ตำนานนางนพมาศแม้เขียนขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น แต่ก็เขียนเล่าเรื่องย้อนกลับไปในอดีต ซึ่งเป็นที่นิยมในยุคนั้น เพื่อแสดงว่าสยามประเทศมีอารยะธรรมที่ดีงามมาแต่ครั้งโบราณ สำหรับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น รับอิทธิพลทั้งศาสนาพุทธและฮินดูมาผสมผสานกัน พระราชพิธีสิบสองเดือนก็มีคติความเชื่อของทั้งสองศาสนาปนกันอยู่ เช่น พิธีไล่เรือ หรือไล่น้ำ พิธีโล้ชิงช้า พิธีตรียัมปวาย ตรีปวาย ตรุษสงกรานต์ แรกนาขวัญ เข้าพรรษา ออกพรรษา ลอยประทีป เป็นต้น ปัจจุบันประเทศไทย ลาว พม่า เขมร ก็ยังสืบสานประเพณีวัฒนธรรมสืบต่อมา การจะบอกว่าไม่มีประเพณีลอยกระทงในสมัยสุโขทัย เพราะไม่มีหลักฐานใดเขียนคำว่า “ลอยกระทง” ไว้ก็เป็นการด่วนสรุปเกินไป เพราะภาษามีวิวัฒนาการไปตามกาลเวลา จึงขอให้พิจารณาคำว่า “เผาเทียนเล่นไฟ” ให้ดี ว่าหมายถึงอะไร เป็นประเพณีอะไรที่ฉลองกันหลังเดือน 11 และการที่จะพิจารณาว่า เผาเทียนคือ จุดตะคันส่องสว่างโบราณสถานนั้น ตนว่าไม่น่าใช่ การจุดตะคันส่องสว่างเป็นการตามประทีป ไม่ใช่เผาเทียน การเผาเทียนเล่นไฟ จุดพลุเสียงดังจักแตก เป็นงานประเพณีที่จัดในเดือน 12 เป็นต้นกำเนิดของงานลอยกระทง ซึ่งต่อมาได้ประดิษฐ์ประทีปจากงานใบตอง จึงเชื่อว่าคนสุโขทัยเมื่อ 700 กว่าปีที่แล้ว เขาจัดงานลอยประทีป ไม่ต่างอะไรกับที่เห็นภาพจำหลักที่ปราสาทบายน เพราะเป็นพิธีขอขมาน้ำเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ อาจารย์เคียง ชำนิ นักประวัติศาสตร์สุโขทัย ผู้ได้รับรางวัลวัฒนคุณาธร ประจำปี 2555 ได้กล่าวว่า สุโขทัยนั้นเป็นนครรัฐที่มีรากฐานมาก่อนที่พ่อขุนศรีนาวนำถมจะขึ้นครองราชย์ยาวนานมาก เพราะพบหลักฐานทางโบราณคดี จากชุมชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์จำนวนมาก อาทิ ขวานหินกะเทาะ เจดีย์เรียงหิน ในวัฒนธรรมการมีเสาหลักรูปแบบหินตั้ง

และกองหิน ที่บ้านวังหาด อ.บ้านด่านลานหอย จ.สุโขทัย รวมทั้งใบมีดหิน หรือเคียวหิน ที่พบในชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ บ้านบึงหญ้า อ.คีรีมาศ บ้านปรักทอง อ.กงไกรลาศ จ.สุโขทัย และที่บ้านคุยกว้าว อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก

นอกจากนี้ ยังพบแหล่งถลุงโลหะหลายชนิด แบบครบวงจรขนาดใหญ่ ที่บ้านวังหาด อ.บ้านด่านลานหอย และที่สำคัญยังพบศิลปวัตถุ เช่น เครื่องประดับทองคำรูปใบหน้าลิง หรือใบหน้าสิงห์วังหาด ซึ่งคล้ายกับศิลปกรรมจากแหล่งโบราณคดีถลุงโลหะที่ริมแม่น้ำสินธุ ประเทศปากีสถาน (เดิมคือส่วนหนึ่งของอินเดีย) ซึ่งมีเทศกาลทีปวาลี ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 และถัดมาอีก 10 วัน มีวันการติกีปูรณิมา ซึ่งสุโขทัยอาจรับเอารูปแบบศิลปกรรม รวมทั้งประเพณีบางอย่าง จากลุ่มแม่น้ำสินธุเข้ามาก็เป็นได้ ทั้งนี้ บริเวณนครรัฐสุโขทัย ยังพบแหล่งโบราณคดียุคทวารวดีหลายแห่ง แหล่งสำคัญ คือ บริเวณหลุมขุดค้นวัดชมชื่น อ.ศรีสัชนาลัย ซึ่งทางศิลปากรพิสูจน์แล้วว่าโครงกระดูกที่ขุดพบมีอายุไม่น้อยกว่า 1,500 ปี เมื่อมีแหล่งโบราณคดีร่วมสมัยทวารวดีที่มีชาวมอญเป็นประชากรส่วนใหญ่ นั่นหมายความว่านครรัฐสุโขทัย ก็น่าจะมีพิธีกรรมแบบชาวมอญที่เรียกว่า พิธีกรรมลอยโขมด หรือลอยสะเปาแบบที่มอญแห่งนครรัฐทวารวดี หรือนครรัฐศรีสุธรรมวดี ได้กระทำกันมาก่อนแล้ว

เมื่อสุโขทัยรับอารยธรรมเขมรเข้ามา ก็จะพบเห็นศิลปกรรมเขมรแบบบาปวน หรือแบบปราสาทแม่บุญตะวันตก ที่ปรางค์เขาปู่จ่า อ.คีรีมาศ และรูปแบบการสร้างเมืองสุโขทัย บริเวณวัดพระพายหลวง ที่เลียนแบบมาจากคูน้ำ และคันดินของนครวัด รวมทั้งรูปแบบปรางค์สามยอดของวัดพระพายหลวง ที่เลียนแบบปราสาทบายน พิธีกรรมต่าง ๆ ของเขมรมีอิทธิพลต่อชาวอุษาคเนย์สมัยนั้นอย่างมาก ย่อมต้องแพร่ถึงสุโขทัยด้วย และพระราชพิธีจองเปรียง คำว่า “เปรียง” ภาษาเขมรหมายถึงน้ำมันเนย ใช้เป็นเชื้อเพลิงดวงประทีป และพิธีกรรมที่เรียกว่าการลอยประทีปก็ต้องมีเข้ามาด้วยอย่างแน่นอน จากหลายรากอารยะธรรมที่กล่าวมา ทั้งพิธีกรรมลอยโขมด หรือลอยสะเปาแบบมอญแห่งนครรัฐทวารวดี การลอยประทีป หรือ “บ็อนแฎดปรอตีป” ของนครรัฐเขมร ทำให้นครรัฐสุโขทัยที่อยู่ตรงกลางมีความเชื่อที่ผสม ทั้งพุทธ พรหม ผี แบบมอญ-เขมร จึงไม่แปลกหากนครรัฐสุโขทัยจะมีพิธีกรรมการลอยสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่มีรูปร่างเหมือนแพหยวกกล้วย (กระทง) ลงน้ำเพื่อบูชาตามความเชื่อ เหมือนดังนครรัฐเก่าแก่ที่อยู่รายรอบ

นายสมชาย เดือนเพ็ญ นักประวัติศาสตร์สุโขทัย ผู้ได้รับรางวัลวัฒนคุณาธร ประจำปี 2556 กล่าวว่า บรรพชนสุโขทัยได้เลือกเอาชัยภูมิที่ปลายเทือกเขาผีปันน้ำ ใกล้เขาหลวง (เขาพระสุเมรุ) ซึ่งเคยประดิษฐานรูปเคารพพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรเปล่งรัศมี ตามความเชื่อที่ผสมผสานเป็นสถานที่ตั้งเมือง โดยวางผังประกอบระบบชลประทาน ประกอบด้วย สรีดภงส์ ภาษาสันสกฤต แปลว่าทำนบ หรือเขื่อนกั้นน้ำ เป็นภาษาร่วมสมัยกับศิลาจารึกวิภูติ (สท.38) เขื่อนสรีดภงส์มีระบบคูคลองและท่อน้ำส่งไปเก็บกักยังตระพังโบราณภายในตัวเมือง เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง และเหตุที่มาตั้งเมืองใกล้เขาหลวงก็เพราะว่า ด้านตะวันออกของเมืองสุโขทัยนั้นเป็นที่ราบลุ่ม น้ำท่วมถึงในฤดูน้ำหลาก ดังปรากฏข้อความคำว่า “ทะเลหลวง” ในศิลาจารึกหลักที่ 1 ด้านที่ 2 บรรทัดที่ 34 นั่นหมายถึงน้ำท่วมพื้นที่ลุ่มต่ำในฤดูน้ำหลาก ลงไปตลอดลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง จากเอกสารโบราณทั้งจดหมายเหตุ และใบบอก พบว่าคนท้องถิ่นสุโขทัย สวรรคโลก มีสินค้าสำคัญอย่างหนึ่ง คือ

กล้วยตาก ล่องเรือส่งไปแลกข้าวกับลุ่มน้ำเจ้าพระยา แสดงถึงท้องถิ่นเบื้องล่างน้ำท่วมประจำ เมื่อน้ำเหนือหลากท่วมทุ่งทุกปี ถึงกับปลูกกล้วยไม่ได้กินเครือ จึงต้องกินกล้วยตากจากเมืองสุโขทัย อีกทั้งใบตองตานียังปลูกกันเป็นล่ำเป็นสัน ส่งขายถึงปากคลองตลาดตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงทุกวันนี้

หลักฐานที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งได้แก่ ศิลาจารึกหลักที่ 14 วัดเขมา ซึ่งปรากฏคำว่า “บายศรี” ถึง 3 แห่ง ด้านที่ 1 บรรทัดที่ 19 24 และ 27 เมื่อปรากฏว่าคนสุโขทัยสามารถทำบายศรีที่เป็นงานฝีมือประณีต ทั้งยากและสลับซับซ้อนได้ จึงไม่ใช่เรื่องยากเย็นอะไร ที่บรรพชนคนสุโขทัยจะทำกระทงหรือทำงานฝีมือใบตองที่ง่ายกว่ามาก ๆ แล้วลอยในตระพัง เพื่อบูชาตามความเชื่อ อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญที่สุดคือน้ำ เพราะน้ำคือชีวิต อีกทั้งคูคลอง สระตระพังโบราณต่าง ๆนั้นขุดด้วยแรงคน จึงไม่ต้องกลัวว่าตลิ่งจะสูงถึงกับตกน้ำตาย ดังที่นักวิชาการบางคนกล่าวอ้าง เมื่อศึกษาจากศิลปะวิทยาการหล่อพระพุทธรูปแล้ว นับว่ามีความงดงามมาก ฝีมือไม่เป็นสองรองใคร จึงไม่ใช่เรื่องยากหากบรรพชนจะสร้างท่าน้ำเพื่อลอยกระทง โดยหลักฐานสำคัญ ได้แก่ การขุดลอกสระน้ำตระพังโบราณต่าง ๆ มีการพบตะคันโบราณด้วย นั่นคือหลักฐานที่ชี้ว่าในสมัยสุโขทัย มีพิธีกรรมเผาเทียนอย่างแน่นอน เพราะตะคันไม่สามารถลอยน้ำได้ จำเป็นจะต้องใส่ในพาหนะ และนั่นคือแพหยวกกล้วยที่มีกลีบใบตองห่อหุ้มเพื่อประครองดวงไฟ ซึ่งต่อมาสิ่งนี้ก็คือ “กระทง” นั่นเอง

งานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ จ.สุโขทัย แม้ว่าภาครัฐเพิ่งริเริ่มส่งเสริมกันเมื่อ พ.ศ. 2534 แต่ทว่าท้องถิ่นสุโขทัยมีการลอยกระทงกันมาช้านานแล้ว โดยประดิษฐ์กระทงเป็นทรงเรือจากกาบกล้วย ประดับลวดลายฉลุ และติดกลีบใบตอง รูปแบบจะไม่เป็นทรงกลมเหมือนพื้นบ้านภาคกลาง

หากจะไม่นับหลักฐานชั้นต้นในพระราชพิธี 12 เดือน ตามหลักฐานพระราชพงศาวดาร ทว่าในหลักศิลาจารึกที่ 93 ด้านที่ 1 บรรทัดที่ 3 วัดอโสการาม ปรากฏพระนาม “สมเด็จพระราชเทพีศรีจุฬาลักษณ์อัครราชมเหสีเทพยธรณี ดิลกรัตน์” และศิลาจารึกหลักที่ 286 วัดบูรพาราม บรรทัดที่ 13-15 ก็ปรากฏคำว่า “สมเด็จพระราชเทวีศรีจุฬาลักษณ์อัครมหิศิเทพยธรณีดิลกรัตนบพิตรเป็นเจ้าผู้เป็นบาทบริจาการัตนชายาแด่สมเด็จพระมหาธรรมราช กอปรด้วยปัญจพิธ กัลยาณีมีศีลพิริยะปรีชาดำกลใจมั่น”

ดังนั้น ชาวสุโขทัยมีสิทธิ์ที่จะยกย่องเชิดชูพระเกียรติ แด่สมเด็จพระราชินีแห่งกรุงสุโขทัย หากนักวิชาการทางกรุงเทพฯไม่ยินดีที่จะใช้ศิลาจารึกสุโขทัย 2 หลัก คือ ศิลาจารึกวัดอโสการาม และศิลาจารึกวัดบูรพาราม ในการนำอ้าง ก็เห็นควรที่นักวิชาการกรุงเทพฯจักส่งศิลาจารึก 2 หลักดังกล่าวกลับคืนสู่มาตุภูมิด้วย และหากจะโต้แย้งหลักศิลาจารึกหลักที่ 1 ก็ควรโต้แย้งไปที่องค์การยูเนสโก้ เพราะได้ผ่านกระบวนการพิสูจน์รับรองเป็น “มรดกความทรงจำโลก”

บทที่ 4.1

ผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านบริหารจัดการท่องเที่ยว ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย (Tourism Management Carrying Capacity)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	35	35.00
2) หญิง	64	64.00
3) ไม่ระบุ	1	1.00
รวม	**100**	**100.00**
2. อายุ		
1) 21-30 ปี	28	28.00
2) 31-40 ปี	32	32.00
3) 41-50 ปี	23	23.00
4) 51-60 ปี	11	11.00
5) มากกว่า 60 ปี ขึ้นไป	6	6.00
อายุเฉลี่ย 38.17 ปี		
รวม	**100**	**100.00**
3. การศึกษา		
1) ประถมศึกษา	1	1.00
2) มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส./อนุปริญญา	.20	20.00
3) ปริญญาตรี	61	61.00
4) ปริญญาโท	14	14.00
5) ไม่ระบุ	4	4.00
รวม	**100**	**100.00**
4. ตำแหน่ง		
1) ผู้บริหารภาครัฐ	1	1.00
2) ผู้บริการ ผู้แทน อปท. คณะกรรมการของหมู่บ้าน	8	8.00
3) อื่น ๆ	1	1.00
4) ผู้บริหาร /ผู้แทน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น(อปท) หรือคณะกรรมการหมู่บ้าน	65	65.00
5) อาจารย์ /นักวิจัย /ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษา ที่เกี่ยวข้อง	1	1.00

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6) ผู้แทนด้านการท่องเที่ยวในชุมชน	11	11.00
7) ผู้ประกอบการ-เจ้าของกิจการในพื้นที่ เช่น เจ้าของโรงแรม โฮมสเตย์ ร้านอาหาร	10	10.00
8) อสม.	3	3.00
รวม	**100**	**100.00**

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล ด้านเพศพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.00 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 35.00 ด้านอายุ พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีอายุ 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.00 รองลงมาคืออายุ 21-30 ปี ร้อยละ 28.00 ถัดมาคืออายุ 41-50 ปี ร้อยละ 23.00 สุดท้ายคือมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 6.00 อายุเฉลี่ยคือ 38.17 ปี

ด้านการศึกษา พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.00 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 20.00 ถัดมาคือระดับปริญญาโท ร้อยละ 14.00 และระดับประถมศึกษา ร้อยละ 1.00

ด้านตำแหน่ง พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีตำแหน่งผู้บริหาร /ผู้แทน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (อปท) หรือคณะกรรมการหมู่บ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.00 รองลงมาคือเป็นผู้แทนด้านการท่องเที่ยวในชุมชน ร้อยละ 11.00 ถัดมาคือเป็นผู้ประกอบการ-เจ้าของกิจการในพื้นที่ เช่น เจ้าของโรงแรม โฮมสเตย์ ร้านอาหาร ร้อยละ 10.00 เป็นผู้บริการ ผู้แทน อปท. คณะกรรมการของหมู่บ้าน ร้อยละ 8.00 เป็นอสม. ร้อยละ 3.00 สุดท้ายคือเป็นผู้บริหารภาครัฐและตำแหน่งอื่น ๆ ร้อยละ 1 เท่ากัน

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ทางการท่องเที่ยวในชุมชน

1. แหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นหรือสิ่งดึงดูดใจสำคัญ

ประเภท	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล	สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว
1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศาสนา หรือโบราณสถานโบราณวัตถุ	4.43	0.76	มากที่สุด	อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางงานเทศกาล ประเพณี	4.28	0.86	มากที่สุด	เทศกาลลอยกระทง
3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	4.16	0.79	มาก	อุทยานแห่งชาติรามคำแหง เขื่อนสรีดภงส์ เขาหลวง
4) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน	4.10	0.80	มาก	การทำสังคโลก
5) อื่น ๆ	3.62	1.26	มาก	

จากตาราง แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นหรือสิ่งดึงดูดใจสำคัญ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศาสนา หรือโบราณสถาน โบราณวัตถุ ค่าเฉลี่ย 4.43
2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางงานเทศกาล ประเพณี ค่าเฉลี่ย 4.28
3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ค่าเฉลี่ย 4.16
4. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.10
5. อื่น ๆ ค่าเฉลี่ย 3.62

2. หน่วยงานภาคีที่มีส่วนร่วมหรือให้การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

การสนับสนุน	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	4.13	0.73	มาก
2) องค์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.)	4.00	0.73	มาก
3) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา	3.83	0.76	มาก
4) สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	3.81	0.85	มาก
5) องค์การบริการส่วนตำบล/อบต.หรือเทศบาล	3.80	0.87	มาก
6) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	3.79	0.79	มาก
7) เครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน	3.71	0.75	มาก
8) สำนักงานพัฒนาชุมชน	3.67	0.76	มาก
9) สมาคมธุรกิจโรงแรม	3.66	0.97	มาก
10) สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว	3.65	0.88	มาก
11) สื่อมวลชน	3.62	0.84	มาก
12) หอการค้า	3.57	0.94	มาก
13) บริษัททัวร์	3.54	0.92	มาก
14) สถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย	3.49	0.72	มาก
15) สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง	3.34	0.81	ปานกลาง
16) สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน	3.33	0.89	ปานกลาง
17) อื่น ๆ	3.08	0.66	ปานกลาง

จากตารางแสดงหน่วยงานภาคีที่มีส่วนร่วมหรือให้การสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ค่าเฉลี่ย 4.13
2. องค์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ค่าเฉลี่ย 4.00
3. สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา ค่าเฉลี่ย 3.83
4. สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.81
5. องค์การบริการส่วนตำบล/อบต.หรือเทศบาล ค่าเฉลี่ย 3.80
6. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ค่าเฉลี่ย 3.79
7. เครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.71

8. สำนักงานพัฒนาชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.67
9. สมาคมธุรกิจโรงแรม ค่าเฉลี่ย 3.66
10. สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.65
11. สื่อมวลชน ค่าเฉลี่ย 3.62
12. หอการค้า ค่าเฉลี่ย 3.57
13. บริษัททัวร์ ค่าเฉลี่ย 3.54
14. สถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย ค่าเฉลี่ย 3.49
15. สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง ค่าเฉลี่ย 3.34
16. สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน ค่าเฉลี่ย 3.33
17. อื่น ๆ ค่าเฉลี่ย 3.08

3. ภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นกับชุมชนในอดีต

ภัยธรรมชาติ	ความถี่ (ร้อยละ) เป็นประจำทุกปี หรือเกิดบ่อยมาก	เกิดขึ้นปี เว้นปี	เกิดทุก ๆ 5 ปี	นาน ๆ เกิดครั้งหนึ่ง เช่น ในรอบ 10 ปี	ไม่เคยเกิดหรือ เกิดน้อยมาก	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1) ภัยแล้ง	64 (66.70)	7 (7.30)	2 (2.10)	5 (5.20)	18 (18.80)	3.98	1.61	มาก
2) น้ำจืดขาดแคลน	48 (50.00)	10 (10.40)	6 (6.30)	7 (7.30)	25 (26.00)	3.51	3.51	มาก
3) อุทกภัย –น้ำท่วม	42 (42.90)	12 (12.20)	5 (5.10)	11 (11.20)	28 (28.80)	3.30	1.74	ปานกลาง
4) ดินถล่ม	8 (8.40)	17 (17.90)	7 (7.40)	18 (18.90)	45 (47.40)	2.21	1.41	น้อย
5) หมอกควัน ฝุ่น PM2.5		1 (1.10)	1 (1.10)	8 (8.40)	85 (89.50)	1.14	0.45	น้อยที่สุด
6) แผ่นดินไหว		1 (1.10)	2 (2.10)	17 (17.90)	75 (78.90)	1.25	0.54	น้อยที่สุด
7) อื่น ๆ				1 (1.00)	6 (85.70)	1.14	0.37	น้อยที่สุด

จากตาราง แสดงภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นกับชุมชนในอดีต พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ภัยแล้ง ค่าเฉลี่ย 3.98
2. น้ำจืดขาดแคลน ค่าเฉลี่ย 3.51
3. อุทกภัย –น้ำท่วม ค่าเฉลี่ย 3.30
4. ดินถล่ม ค่าเฉลี่ย 2.21
5. หมอกควัน ฝุ่น PM2.5 ค่าเฉลี่ย 1.14
6. แผ่นดินไหว ค่าเฉลี่ย 1.25
7. อื่น ๆ ค่าเฉลี่ย 1.14

4. การประเมินความเหมาะสมของจำนวนผู้มาเยือนในชุมชน

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนต่ำสุด (คน)	ค่าเฉลี่ย (คน)	จำนวนสูงสุด (คน)
1. อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	200.00	3,060.61	60,000.00
2. เขื่อนสรีดภงส์	100.00	100.00	100.00
3. ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง	30.00	126.00	300.00
4. ถนนคนเดิน	1,000.00	1,000.00	1,000.00
5. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง	50.00	275.00	500.00
6. วัดมหาธาตุ	100.00	100.00	100.00
7. อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย	2,000.00	2,000.00	2,000.00
8. อุทยานแห่งชาติเขาหลวง	100.00	150.00	200.00
9. แกะสลักไม้	30.00	55.00	100.00
10. บ้านนาต้นจั่น	200.00	200.00	200.00
11. วัดตระพังทอง	50.00	50.00	50.00
12. วัดศรีสวาย	50.00	50.00	50.00
13. อุทยานแห่งชาติรามคำแหง	1,000.00	1,000.00	1,000.00
14. ทำกระทงใบลาน	30.00	176.67	300.00
15. วัดศรีชุม	10.00	23.33	30.00
16. ทำบายศรี	50.00	50.00	50.00
17. วัดสะพานหิน	20.00	20.00	20.00
18. วัดพระพายหลวง	200.00	200.00	200.00

จากตาราง แสดงความเหมาะสมของจำนวนผู้มาเยือนในชุมชนตำบลนาเกลือ

1. อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 3,060.61
2. เขื่อนสรีดภงส์ ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 100.00
3. ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 126.00
4. ถนนคนเดิน ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 1,000.00
5. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 275.00
6. วัดมหาธาตุ ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 100.00
7. อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 2,000.00
8. อุทยานแห่งชาติเขาหลวง ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 150.00
9. แกะสลักไม้ ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 55.00
10. บ้านนาต้นจั่น ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 200.00

11. วัดตระพังทอง ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 50.00
12. วัดศรีสวาย ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 50.00
13. อุทยานแห่งชาติรามคำแหง ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 1,000.00
14. ทำกระทงใบลาน ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 176.67
15. วัดศรีชุม ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 23.33
16. ทำบายศรี ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 50.00
17. วัดสะพานหิน ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 20.00
18. วัดพระพายหลวง ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 200.00

ส่วนที่ 3 การประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ศักยภาพ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1) มีจุดเด่นด้านทรัพยากรธรรมชาติ หรือความงามที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เช่น ทิวทัศน์ที่สวยงาม พืชพันธุ์สัตว์ทะเลหายากฯลฯ	4.10	0.82	มาก
2) มีการฟื้นฟู/บำรุงรักษาทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง	3.98	0.85	มาก
3) ลักษณะธรรมชาติเอื้อต่อการจัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติ หรือกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว	3.93	0.88	มาก
4) มีวิถีการผลิตที่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	3.92	0.85	มาก
5) มีการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรที่มีอยู่และมีการใช้อย่างยั่งยืน	3.85	0.83	มาก
6) มีการใช้พลังงานทดแทนทรัพยากรธรรมชาติ	3.49	0.85	มาก

จากตาราง แสดงถึงการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. มีจุดเด่นด้านทรัพยากรธรรมชาติ หรือความงามที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เช่น ทิวทัศน์ที่สวยงาม พืชพันธุ์สัตว์ทะเลหายากฯลฯ ค่าเฉลี่ย 4.10
2. มีการฟื้นฟู/บำรุงรักษาทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง ค่าเฉลี่ย 3.98
3. ลักษณะธรรมชาติเอื้อต่อการจัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติ หรือกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.93
4. มีวิถีการผลิตที่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 3.92
5. มีการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรที่มีอยู่และมีการใช้อย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 3.85
6. มีการใช้พลังงานทดแทนทรัพยากรธรรมชาติ ค่าเฉลี่ย 3.49

การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ศักยภาพ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1) มีจุดเด่นด้านวัฒนธรรม หรือความงามที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว อาทิ มีประเพณี การละเล่น การแสดง ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น	4.40	0.78	มากที่สุด
2) มีทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	4.30	0.74	มากที่สุด
3) มีการฟื้นฟู/บำรุงรักษาวัฒนธรรม/โบราณสถาน/โบราณวัตถุอย่างต่อเนื่อง	4.20	0.74	มาก
4) สมาชิกในชุมชนให้ความสำคัญและคุณค่ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.02	0.75	มาก
5) มีการถ่ายทอดความรู้เรื่องราววัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชน	3.97	0.87	มาก
6) มีการรวบรวมความรู้ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ	3.95	0.83	มาก

จากตาราง แสดงถึงการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. มีจุดเด่นด้านวัฒนธรรม หรือความงามที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว อาทิ มีประเพณี การละเล่น การแสดง ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.40
2. มีทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.30
3. มีการฟื้นฟู/บำรุงรักษาวัฒนธรรม/โบราณสถาน/โบราณวัตถุอย่างต่อเนื่อง ค่าเฉลี่ย 4.20
4. สมาชิกในชุมชนให้ความสำคัญและคุณค่ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.02
5. มีการถ่ายทอดความรู้เรื่องราววัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชน ค่าเฉลี่ย 3.97
6. มีการรวบรวมความรู้ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ ค่าเฉลี่ย 3.95

ศักยภาพด้านบุคลากรและองค์กรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว

ศักยภาพ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1) มีระบบและมาตรการด้านการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น มีเจ้าหน้าที่ดูแล มีระบบเตือนภัย	3.87	0.84	มาก
2) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) คือ ผลิตภัณฑ์หรือบริการของกลุ่มที่มีคุณภาพ สะท้อนคุณค่า อัตลักษณ์ ความโดดเด่น ดึงดูดใจ	3.85	0.93	มาก
3) มีการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ หรือสร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ และสอดคล้องกับบริบทของชุมชน	3.73	0.91	มาก
4) ชุมชนมีระบบสังคมที่เป็นเอกภาพ/มีความเข้าใจกัน สามัคคีและมีความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.68	0.84	มาก
5) การกำหนดวางผังพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในชุมชน (Zoning) รวมทั้งการจัดผังเมืองหรือจัดโซนในการปกป้องธรรมชาติและวัฒนธรรม	3.68	0.96	มาก

ศักยภาพ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
6) ชุมชนมีการรวมกลุ่มการทำงานที่หลากหลาย พร้อมทั้งมีกิจกรรมต่อเนื่อง	3.65	0.76	มาก
7) มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายนอก	3.65	0.77	มาก
8) มีปราชญ์หรือผู้มีความรู้ทักษะที่หลากหลาย	3.62	0.85	มาก
9) ชุมชนมีการวางแผนการจัดการแหล่ง และทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวในแต่ละปี และในระยะยาว	3.59	0.77	มาก
10) การบริหารจัดการทางการท่องเที่ยวเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	3.59	0.77	มาก
11) คณะกรรมการฯมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์และความรู้การจัดการธุรกิจชุมชน รวมทั้งมีภาวะผู้นำและได้รับการยอมรับในหมู่บ้าน	3.59	0.80	มาก
12) แนวทาง ข้อบังคับ นโยบาย ของกลุ่มชุมชน ได้รับการสื่อสารเผยแพร่สู่สาธารณะ และมีการบังคับใช้จริง	3.59	0.82	มาก
13) แผนยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ของแหล่งท่องเที่ยว ได้รับการพัฒนาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน	3.58	0.85	มาก
14) มีคณะกรรมการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนของตนเอง	3.56	0.89	มาก
15) ชาวบ้าน เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ และคนพิการ มีโอกาสและมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น/ทำงานในการพัฒนาชุมชน	3.56	0.79	มาก
16) มีการทบทวนและประเมินผลระบบติดตามอย่างสม่ำเสมอ	3.54	0.84	มาก
17) สัญญาประชาคม ในการนำเอา แผนงานของแหล่งท่องเที่ยวในระยะยาวไปปฏิบัติ และมีหลักฐานแสดง การนำเอาไปปฏิบัติจริง	3.54	0.81	มาก
18) ชุมชนมีกองทุนในการพัฒนาหมู่บ้าน สมาชิกสามารถเข้าถึงกองทุนนั้นได้เพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในครัวเรือนหรือนำเงินมาทำกิจกรรม	3.53	0.94	มาก
19) การกำหนดแบ่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชัดเจน	3.51	0.77	มาก
20) มีการบันทึกบัญชีและสามารถเปิดเผยข้อมูลการเงิน บัญชีจากพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ	3.46	1.09	มาก
21) มีการติดตามประเมินผลเชิงรุก และมีรายงานด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การท่องเที่ยว และสิทธิมนุษยชน เผยแพร่สู่ สาธารณะ	3.42	1.04	มาก
22) มีการจัดสรรเงินทุนให้แก่กระบวนการบรรเทาปัญหา ผลกระทบจากการท่องเที่ยว และมีดำเนินกระบวนการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง	3.38	1.05	ปานกลาง

จากตาราง แสดงถึงศักยภาพด้านบุคลากรและองค์กรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. มีระบบและมาตรการด้านการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น มีเจ้าหน้าที่ดูแล มีระบบเตือนภัย3.87

2. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) คือ ผลิตภัณฑ์หรือบริการของกลุ่มที่มีคุณภาพ สะท้อนคุณค่า อัตลักษณ์ ความโดดเด่น ดึงดูดใจ ค่าเฉลี่ย 3.85

3. มีการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ หรือสร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ และสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.73

4. ชุมชนมีระบบสังคมที่เป็นเอกภาพ/มีความเข้าใจกัน สามัคคีและมีความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.68

5. การกำหนดวางผังพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในชุมชน (Zoning) รวมทั้งการจัดผังเมืองหรือจัดโซนในการปกป้องธรรมชาติและวัฒนธรรม ค่าเฉลี่ย 3.68

6. ชุมชนมีการรวมกลุ่มการทำงานที่หลากหลาย พร้อมทั้งมีกิจกรรมต่อเนื่อง ค่าเฉลี่ย 3.65

7. มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายนอก ค่าเฉลี่ย 3.65

8. มีปราชญ์หรือผู้มีความรู้ทักษะที่หลากหลาย ค่าเฉลี่ย 3.62

9. ชุมชนมีการวางแผนการจัดการแหล่ง และทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวในแต่ละปี และในระยะยาว ค่าเฉลี่ย 3.59

10. การบริหารจัดการทางการท่องเที่ยวเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ค่าเฉลี่ย 3.59

11. คณะกรรมการฯมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์และความรู้การจัดการธุรกิจชุมชน รวมทั้งมีภาวะผู้นำและได้รับการยอมรับในหมู่บ้าน ค่าเฉลี่ย 3.59

12. แนวทาง ข้อบังคับ นโยบาย ของกลุ่มชุมชน ได้รับการสื่อสารเผยแพร่สู่สาธารณะ และมีการบังคับใช้จริง ค่าเฉลี่ย 3.59

13. แผนยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ของแหล่งท่องเที่ยว ได้รับการพัฒนาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ค่าเฉลี่ย 3.58

14. มีคณะกรรมการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนของตนเอง ค่าเฉลี่ย 3.56

15. ชาวบ้าน เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ และคนพิการ มีโอกาสและมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น/ทำงานในการพัฒนาชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.56

16. มีการทบทวนและประเมินผลระบบติดตามอย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ย 3.54

17. สัญญาประชาคม ในการนำเอา แผนงานของแหล่งท่องเที่ยวในระยะยาวไปปฏิบัติ และมีหลักฐานแสดง การนำเอาไปปฏิบัติจริง ค่าเฉลี่ย 3.54

18. ชุมชนมีกองทุนในการพัฒนาหมู่บ้าน สมาชิกสามารถเข้าถึงกองทุนนั้นได้เพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในครัวเรือนหรือนำเงินมาทำกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 3.53

19. การกำหนดแบ่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชัดเจน ค่าเฉลี่ย 3.51

20. มีการบันทึกบัญชีและสามารถเปิดเผยข้อมูลการเงิน บัญชีจากพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ย 3.46

21. มีการติดตามประเมินผลเชิงรุก และมีรายงานด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การท่องเที่ยว และสิทธิมนุษยชน เผยแพร่สู่ สาธารณะ ค่าเฉลี่ย 3.42

22. มีการจัดสรรเงินทุนให้แก่กระบวนการบรรเทาปัญหา ผลกระทบจากการท่องเที่ยว และมีดำเนินกระบวนการดังกล่าวอย่าง ต่อเนื่อง ค่าเฉลี่ย 3.38

ทำเลที่ตั้งและการเข้าถึง

ศักยภาพ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1) อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวสายหลัก หรือสามารถเชื่อมโยงกับเส้นทางท่องเที่ยวหลักได้ไม่ไกล	4.25	0.79	มากที่สุด
2) สะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว /บริเวณเขตบริการ	4.21	0.76	มากที่สุด
3) มีข้อมูล หรือป้ายบอกทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.13	0.79	มาก
4) ความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว /นันทนาการอื่น ๆ หรือเชื่อมโยงกับเส้นทางท่องเที่ยวหลัก	4.11	0.80	มาก
5) การให้บริการยานพาหนะเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.04	0.85	มาก
6) ชุมชนมีความโดดเด่นที่แตกต่างจากสถานที่อื่น ๆ ในเส้นทาง	3.99	0.82	มาก

จากตาราง แสดงถึงทำเลที่ตั้งและการเข้าถึง พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวสายหลัก หรือสามารถเชื่อมโยงกับเส้นทางท่องเที่ยวหลักได้ไม่ไกล ค่าเฉลี่ย 4.25
2. สะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว /บริเวณเขตบริการ ค่าเฉลี่ย 4.21
3. มีข้อมูล หรือป้ายบอกทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.13
4. ความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว /นันทนาการอื่น ๆ หรือเชื่อมโยงกับเส้นทางท่องเที่ยวหลัก ค่าเฉลี่ย 4.11
5. การให้บริการยานพาหนะเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.04
6. ชุมชนมีความโดดเด่นที่แตกต่างจากสถานที่อื่น ๆ ในเส้นทาง ค่าเฉลี่ย 3.99

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศักยภาพ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พัก	4.33	0.77	มากที่สุด
2) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านพื้นที่จอดรถ (แต่ละแหล่งท่องเที่ยว)	4.23	0.82	มากที่สุด
3) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านร้านอาหาร	4.09	0.81	มาก
4) ความพร้อมในการบริการทางการท่องเที่ยวของภาคเอกชน เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ของที่ระลึก บริษัทนำเที่ยว ฯลฯ	4.05	0.84	มาก
5) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านห้องน้ำ (แต่ละแหล่งท่องเที่ยว)	4.05	0.83	มาก
6) การให้บริการจากศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (แต่ละแหล่งท่องเที่ยว)	4.04	0.91	มาก
7) มีศูนย์บริการที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	3.98	0.76	มาก
8) ความพร้อมด้านสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การสื่อสาร สัญญาน Wi-Fi ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า การสุขาภิบาล ถนนหนทาง สาธารณสุข	3.95	0.87	มาก

จากตาราง แสดงถึงสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พัก ค่าเฉลี่ย 4.33
2. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านพื้นที่จอดรถ (แต่ละแหล่งท่องเที่ยว) ค่าเฉลี่ย 4.23
3. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านร้านอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.09
4. ความพร้อมในการบริการทางการท่องเที่ยวของภาคเอกชน เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ของที่ระลึก บริษัทนำเที่ยว ฯลฯ ค่าเฉลี่ย 4.05
5. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านห้องน้ำ (แต่ละแหล่งท่องเที่ยว) ค่าเฉลี่ย 4.05
6. การให้บริการจากศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (แต่ละแหล่งท่องเที่ยว) ค่าเฉลี่ย 4.04
7. มีศูนย์บริการที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.98
8. ความพร้อมด้านสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การสื่อสาร สัญญาน Wi-Fi ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า การสุขาภิบาล ถนนหนทาง สาธารณสุข ค่าเฉลี่ย 3.95

การประชาสัมพันธ์และการสื่อสารทางการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว

ศักยภาพ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1) การใช้สื่อออนไลน์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว	4.02	0.72	มาก
2) การค้นหาความโดดเด่นและศักยภาพด้านการท่องเที่ยว	4.00	0.76	มาก
3) การนำเสนอภาพลักษณ์ของพื้นที่	3.99	0.81	มาก
4) มีประชาสัมพันธ์พื้นที่อย่างต่อเนื่อง	3.98	0.76	มาก
5) ข้อความการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวสื่อออกไปอย่างตรงไปตรงมาทั้งในรายละเอียดของผลิตภัณฑ์และการบริการ	3.85	0.69	มาก

ศักยภาพ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
6) มีการสื่อสารถึงข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนชุมชน	3.85	0.78	มาก
7) การวางแผนเพื่อเข้าร่วมงานส่งเสริมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ททท. บริษัททัวร์	3.81	0.87	มาก
8) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวที่ชุมชนต้องการ	3.79	0.74	มาก
9) ข้อความการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวสื่อออกไปด้วยความจริงแท้ เคารพต่อชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว	3.78	0.69	มาก
10) การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อทำการขาย	3.75	0.76	มาก
11) มียุทธศาสตร์ทำตลาดการท่องเที่ยวนอกฤดูกาลให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ตลอดปี	3.72	0.74	มาก

จากตาราง แสดงถึงการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารทางการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. การใช้สื่อออนไลน์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.02
2. การค้นหาความโดดเด่นและศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.00
3. การนำเสนอภาพลักษณ์ของพื้นที่ ค่าเฉลี่ย 3.99
4. มีประชาสัมพันธ์พื้นที่อย่างต่อเนื่อง ค่าเฉลี่ย 3.98
5. ข้อความการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวสื่อ ออกไปอย่างตรงไปตรงมาทั้งในรายละเอียดของผลิตภัณฑ์และการบริการ ค่าเฉลี่ย 3.85
6. มีการสื่อสารถึงข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.85
7. การวางแผนเพื่อเข้าร่วมงานส่งเสริมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ททท. บริษัททัวร์ ค่าเฉลี่ย 3.81
8. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวที่ชุมชนต้องการ ค่าเฉลี่ย 3.79
9. ข้อความการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวสื่อ ออกไปด้วยความจริงแท้ เคารพต่อชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.78
10. การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อทำการขาย ค่าเฉลี่ย 3.75
11. มียุทธศาสตร์ทำตลาดการท่องเที่ยวนอกฤดูกาลให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ตลอดปี ค่าเฉลี่ย 3.72

การจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน / เมืองท่องเที่ยว

ประเด็น	ร้อยละ		รายละเอียด
	ยังไม่มี	มี	
ด้านการจัดการขยะ			
1. มีนโยบาย เป้าหมายในการลดปริมาณขยะที่ชัดเจน พร้อมข้อมูลผลสำเร็จตามเป้าหมาย	26.80	72.20	มีมาตรการการแยกขยะตามสีถังขยะ
2. มีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทตามที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการ	22.70	77.30	
3. มีการนำวัสดุที่ใช้แล้วมาแปรสภาพเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ (recycle)	45.40	54.60	
4. มีการนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ (reuse)	39.20	60.80	
5. มีการนำขยะเปียกหรือเศษอาหารไปใช้ประโยชน์ (เช่นทำปุ๋ยหมัก อาหารสัตว์ ฯ)	21.90	78.10	
ด้านการจัดการน้ำ			
1. มีนโยบาย เป้าหมายในการลดการใช้น้ำที่ชัดเจน พร้อมข้อมูลผลสำเร็จตามเป้าหมาย	38.10	61.90	
2. มีมาตรการจัดการลดการใช้น้ำ	36.10	63.90	
3. มีการใช้เทคโนโลยีหรืออุปกรณ์ที่ช่วยให้ประหยัดน้ำ	43.80	56.30	
4. มีการนำน้ำที่ผ่านการใช้แล้ว หรือน้ำที่ผ่านการบำบัดฟื้นฟูคุณภาพแล้วมาใช้ประโยชน์	49.50	50.50	
5. มีการจัดการเศษอาหาร น้ำมัน และไขมันก่อนเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพ	39.20	60.80	
6. มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือวิธีการจัดการน้ำเสียที่เหมาะสม	43.80	56.30	
ด้านการจัดการพลังงาน			
1. มีนโยบาย และเป้าหมายการลดการใช้พลังงานที่ชัดเจน พร้อมข้อมูลผลสำเร็จตามเป้าหมาย	33.00	67.00	
2. มีมาตรการ เทคโนโลยี ลดการใช้พลังงานไฟฟ้า/เชื้อเพลิง ในสถานประกอบการ	40.90	59.10	
3. มีการใช้พลังงานทดแทน	51.60	48.40	
4. มีการส่งเสริมลดการใช้พลังงานและมลพิษการเดินทางเช่น มีจักรยานให้ใช้	23.70	76.30	มีมาตรการห้ามนำรถเข้ามาในเขตอุทยานชั้นใน
ด้านอากาศและเสียง			
1. มีการจัดการป้องกันเสียงรบกวน จากสถานประกอบการสู่ภายนอก	57.40	42.60	
2. มีการป้องกันกลิ่น ควัน และฝุ่นละออง จากกิจกรรมในสถานประกอบการ	48.40	51.60	

ประเด็น	ร้อยละ		รายละเอียด
	ยังไม่มี	มี	
3. มีห้องปลอดภัยจากมลพิษอากาศ (Clean room) (ห้องแอร์ มีเครื่องกรองอากาศ)	51.10	48.90	

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการภาคเอกชน

3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อมด้านการบริการที่รองรับนักท่องเที่ยว

การบริการที่รองรับนักท่องเที่ยว ภาคเอกชน / ชุมชน	ความพร้อม ความถี่(ร้อยละ)			
	พร้อม		มากเกินไป ควรลดปริมาณลง	ไม่พร้อม
	จำนวนเพียงพอเหมาะสม	มีคุณภาพ /ความพร้อม		
1) ธุรกิจที่พักแรม		79 (82.30)	2 (2.10)	15 ()
2) ธุรกิจร้านอาหาร /		72 (75.00)	4 (4.20)	20 (20.80)
3) ร้านขายของที่ระลึก		79 (83.20)		16 (16.80)
4) แหล่งเรียนรู้ของชุมชน/ ภาคเอกชน เช่น พิพิธภัณฑ์ งานศิลปะ วิถีชีวิตชุมชน ฯลฯ		74 (77.90)		21 (22.10)
5) ธุรกิจคมนาคมขนส่ง รถเช่า ได้แก่ รถยนต์ จักรยานยนต์ ร้านเช่าจักรยาน		79 (84.00)		15 (16.00)
6) ธุรกิจคมนาคมขนส่งด้านสายการบิน		61 (63.50)	1 (1.00)	34 (35.40)
7) ธุรกิจคมนาคมขนส่งด้านรถบัสประจำทาง		66 (69.50)	1 (1.10)	28 (29.50)
8) ธุรกิจบริษัททัวร์		76 (79.20)		20 (20.80)
9) ธุรกิจสปา นวดแผนไทย		78 (83.90)	3 (3.20)	12 (12.90)
10) ท่านมีความเห็นว่า โดยภาพรวมการบริการของภาคเอกชนและกลุ่มชุมชน ที่รองรับนักท่องเที่ยวในชุมชนมีจำนวนเพียงพอ		83 (86.50)		13 (13.50)
11) ท่านมีความเห็นว่า คุณภาพการบริการทางการท่องเที่ยวที่รองรับนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความเหมาะสม		79 (82.30)		17 (17.70)

การบริการที่รองรับนักท่องเที่ยว ภาคเอกชน / ชุมชน	ความพร้อม ความถี่(ร้อยละ)			
	พร้อม		มากเกินไป ควรลดปริมาณลง	ไม่พร้อม
	จำนวนเพียงพอเหมาะสม	มีคุณภาพ /ความพร้อม		
12) ในภาพรวมภาคบริการทางการท่องเที่ยวของกลุ่มชุมชนและภาคเอกชน มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวในสถานการณ์โควิด ณ ปัจจุบัน หรือภายในปี 2564 หรือไม่		66 (68.80)		30 (31.30)
13) ท่านคิดว่า ภาคชุมชนและเอกชนในเมืองท่องเที่ยวแห่งนี้ มีความพร้อมที่จะดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันกับ ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox) หรือไม่		61 (63.50)	1 (1.00)	34 (35.40)

3.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อมของการบริการด้านสาธารณูปโภคภาครัฐ

สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค ภาครัฐ	ความพร้อมความถี่ (ร้อยละ)		
	เพียงพอ	มากเกินไป ควรลดปริมาณลง	ไม่เพียงพอ ควรเพิ่มปริมาณขึ้น
1) สถานพยาบาลหรือหน่วยบริการทางการแพทย์ - ระบบสาธารณสุข	72 (74.20)		25 (25.80)
2) ไฟฟ้า /แสงสว่าง	70 (72.20)	2 (2.10)	25 (25.80)
3) น้ำประปา	73 (76.00)	3 (3.10)	20 (20.80)
4) สัญญาณโทรศัพท์	81 (84.40)	1 (1.00)	14 (14.60)
5) อินเตอร์เน็ต Wi-fi	58 (59.80)	2 (2.10)	37 (38.10)
6) การกำจัดขยะ : ความสามารถในการรองรับขยะ -ความสะอาด	61 (62.90)	6 (6.20)	30 (30.90)
7) สภาพถนน /เส้นทาง /ทางเดินเท้า	76 (78.40)		21 (21.60)

สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค ภาครัฐ	ความพร้อมความถี่ (ร้อยละ)		
	เพียงพอ	มากเกินไป ควรลด ปริมาณลง	ไม่เพียงพอ ควรเพิ่ม ปริมาณขึ้น
8) ความคล่องตัวของการจราจร	78 (81.30)	3 (3.10)	15 (15.60)
9) สนามบิน	56 (57.70)	2 (2.10)	39 (40.20)
10) ป้ายบอกทาง ป้ายจราจร	76 (78.40)	2 (2.10)	19 (19.60)
11) การรักษาความปลอดภัย : มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย กล้องCCTV	73 (75.30)	3 (3.10)	21 (21.60)
12) การบริการข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์ข้อมูลทางการท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย	72 (74.20)	1 (1.00)	24 (24.70)
13) ท่านมีความเห็นว่า โดยภาพรวมบริการภาครัฐที่รองรับนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนท่าน มีเพียงพอหรือมีการพัฒนาอย่างเหมาะสมหรือไม่	67 (69.10)	2 (2.10)	28 (28.90)
14) จากสภาพที่ท่านได้มาเยือนและสัมผัสการท่องเที่ยวในเมืองนี้ ท่านคิดว่าการบริหารจัดการภาครัฐ มีความพร้อมที่จะดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันกับภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox) หรือไม่	70 (72.20)	1 (1.00)	26 (26.80)

บทที่ 4.2

ผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

(Physical Carrying Capacity ,PCC and Facility Carrying Capacity, FCC of Destination)

ความสามารถในการรองรับทางด้านกายภาพ เป็นการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่เนื้อที่หรือพื้นที่สามารถรองรับการใช้ประโยชน์ที่ยังสามารถเอื้อให้เกิดกิจกรรมนันทนาการตามต้องการได้ ซึ่งแปรผันไปตามลักษณะกิจกรรมนันทนาการและประเภทแหล่งท่องเที่ยว โดยพิจารณาระดับการใช้ประโยชน์ด้านท่องเที่ยวที่เน้นเนื้อที่ที่ใช้ในการรองรับกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการในช่วงเวลาหนึ่งเป็นหลัก มองในมิติด้านขนาดเนื้อที่ที่สามารถเปิดใช้ประโยชน์เทียบกับค่ามาตรฐานด้านขนาดของเนื้อที่ในการประกอบกิจกรรมแต่ละชนิดต้องการใช้ เช่น จุดชมวิว ถนนคนเดิน ลานกางเต็นท์ น้ำตก วัด ชุมชนฯลฯ

ศักยภาพการรองรับด้านกายภาพหมายถึงจำนวนสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่สามารถอำนวยความสะดวกให้ได้ ก่อนที่จะเกิดความเสียหาย หรือเกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เป็นมาตรการข้อจำกัดด้านพื้นที่ โดยทั่วไปหมายถึงจำนวนหรือขนาดที่พักที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว (Mowforth และ Munt, 1998) การหาค่านี้ในกิจกรรมที่เป็นนามธรรมอาจมีปัญหาอยู่บ้าง เช่น จำนวนสูงสุดของคนที่ปลอดภัยในการว่ายน้ำบริเวณอ่าว ซึ่งเรื่องนี้ขึ้นอยู่กับความเข้าใจของแต่ละบุคคลและมาตรการเฝ้าระวังภัย ค่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและสถานที่ ยกตัวอย่างเช่น เทคโนโลยีที่ทันสมัยช่วยกำจัดของเสียในปริมาณที่มากขึ้น หมายถึงการเพิ่มศักยภาพการรองรับในการกำจัดของเสีย ในทำนองเดียวกัน การปรับปรุง/ออกแบบและพัฒนาสิ่งก่อสร้าง รูปแบบการขนส่ง ฯลฯ ก็เป็นการเพิ่มศักยภาพการรองรับได้เช่นเดียวกัน ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาคือ ภาพรวมของศักยภาพการรองรับมักจะใช้เพียงปัจจัยเดียว โดยไม่มีการแตะต้องหรือเปลี่ยนแปลงค่า CC นี้เลยยกตัวอย่างเช่น มีห้องพักเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยวจำนวน 10,000 คน/คืน แต่มีระบบกำจัดของเสียที่รองรับได้เพียง 5,000 คน/คืน กรณีเช่นนี้ขีดความสามารถการรองรับนักท่องเที่ยวสูงสุดจะได้เพียง 5,000 คนเท่านั้น

โดยสรุปแล้ว ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพ(Physical Carrying Capacity, PCC) หมายถึง ความสามารถในการรองรับทางด้านกายภาพ เป็นการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่เนื้อที่หรือพื้นที่สามารถรองรับการใช้ประโยชน์ที่ยังสามารถเอื้อให้เกิดกิจกรรมนันทนาการตามต้องการได้ ซึ่งแปรผันไปตามลักษณะกิจกรรมนันทนาการและประเภทแหล่งท่องเที่ยว โดยพิจารณาระดับการใช้ประโยชน์ด้านท่องเที่ยวที่เน้นเนื้อที่ที่ใช้ในการรองรับกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ

ในช่วงเวลาหนึ่งเป็นหลัก มองในมิติด้านขนาดเนื้อที่ที่สามารถเปิดใช้ประโยชน์เทียบกับค่ามาตรฐานด้านขนาดของเนื้อที่ในการประกอบกิจกรรมแต่ละชนิดต้องการใช้

การศึกษาความสามารถที่จะรองรับได้ด้านกายภาพนั้น พิจารณาจากความหนาแน่นของประชากรต่อหน่วยพื้นที่ (Density) ในด้านหนึ่งความหนาแน่นจะระบุถึงปริมาณประชากรที่พื้นที่จะสามารถรองรับได้ (Quantity) และในด้านกลับกันความหนาแน่นยังได้ระบุถึงคุณภาพของการใช้สอย ณ จุดนั้น (Quality) ว่าอยู่ในสภาวะใด ความสามารถที่จะรองรับได้ด้านกายภาพนี้แปรผันตามระยะเวลาที่ใช้อีกด้วย ตัวอย่างเช่น

ความสามารถรองรับสูงสุด = จำนวนผู้ใช้สูงสุด ณ ช่วงเวลานั้นต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่ ณ ช่วงเวลานั้น

ความสามารถรองรับได้ต่อวัน = ความสามารถรองรับได้สูงสุด x จำนวนรอบของการใช้

เมื่อจำนวนรอบของการใช้ = $\frac{\text{ระยะเวลาในการใช้ต่อวัน}}{\text{ระยะเวลาในการใช้ต่อคน}}$

ความสามารถรองรับได้ต่อปี = ความสามารถรองรับได้ต่อวัน x จำนวนวันในรอบปี x อัตราการใช้

เมื่อ อัตราการใช้ = จำนวนร้อยละของการใช้

การประเมินความจุในแหล่งท่องเที่ยวว่าสามารถรองรับการใช้ประโยชน์จากนักท่องเที่ยวได้มากน้อยเพียงใดในช่วงเวลาที่กำหนด โดยการคำนึงถึงจำนวนสูงสุดของหน่วยการใช้ (use unit) เช่น ลานจอดรถ ห้องน้ำ ร้านค้าต่าง ๆ เป็นต้น ที่อำนวยความสะดวกต่อการเข้าใช้ประโยชน์เพื่อทำกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงระดับการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวหรือนันทนาการที่เน้นขนาดเนื้อที่ที่ใช้ในการรองรับกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการในช่วงเวลาหนึ่งเป็นหลัก

โดยพิจารณาจากขนาดเนื้อที่ที่สามารถเปิดให้ใช้ประโยชน์เพื่อนันทนาการและค่ามาตรฐานด้านขนาดเนื้อที่ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกแต่ละชนิดแต่ละชนิดต้องสนับสนุนให้การประกอบกิจกรรมชนิดนั้นเป็นไปอย่างมีคุณภาพในแต่ละพื้นที่ โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$PCC = (A \times Rf)/a \qquad (13)$$

A คือ จำนวนเนื้อที่ซึ่งสามารถใช้รองรับกิจกรรมนันทนาการนั้น ๆ ได้

a คือ จำนวนเนื้อที่ที่นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้เพื่อประกอบกิจกรรมหน่วยคือพื้นที่ต่อคน

Rf คือ จำนวนรอบที่เปิดให้ใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาที่กำหนด

PCC คือ ความสามารถในการรองรับด้านกายภาพหน่วยคือจำนวนคนต่อแหล่งในช่วงเวลาที่กำหนดเช่นคน/วัน ในแหล่งท่องเที่ยวเป็นต้น

ซึ่งจำนวนรอบที่เปิดให้ใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาที่กำหนด (Rf) สามารถคำนวณได้จากจำนวนชั่วโมงที่เปิดทำการหรือเปิดให้ใช้ประโยชน์ (TT) ต่อจำนวนเวลาที่ต้องใช้ในการประกอบกิจกรรมแต่ละครั้ง (Ta) ดังนี้

$$Rf = TT/Ta \qquad (14)$$

ตาราง 4.2.1 มาตรฐานชี้วัดพื้นที่ความสามารถในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ

ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด
1. พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	- พื้นที่เล่นน้ำตก กรณีเป็นแอ่งน้ำใหญ่	- 16 ตร.ม./คน
	- พื้นที่เล่นน้ำตก กรณีเป็นแอ่งน้ำเล็กหรือลำน้ำ	- 2 ตร.ม./คน
	- ระยะทางของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ	- 15 คน/เส้นทาง/1 กิโลเมตร
	- พื้นที่บริเวณจุดชมทิวทัศน์	- 2 ตร.ม./คน
	- พื้นที่ไหว้พระ	- 2 ตร.ม./คน
	- พื้นที่ประกอบกิจกรรม	- 2 ตร.ม./คน

หมายเหตุ เนื่องจากปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งควรรักษาระยะห่างอย่างน้อย 2 เมตร ดังนั้นพื้นที่รองรับอยู่ที่ 4 ตร.ม./คน

ด้านภูมิทัศน์

เป็นการศึกษาความสามารถการรองรับได้ด้านภูมิทัศน์นี้ ใช้วิธีการจัดการทรัพยากรทัศนียภาพ (Visual Resource Management: VRM) ของสมาคมภูมิสถาปนิกแห่งสหรัฐอเมริกา (American Society of Landscape Architects: ASLA) วิธีนี้ประเมินคุณค่าโดยนำเอาลักษณะภูมิประเทศ การใช้ที่ดิน วัสดุพืชพรรณ ระยะการสังเกต (Distance zones) และระดับความไวต่อการรับรู้ (Sensitivity level) แล้วจำแนกออกเป็นพื้นที่ตามคุณค่าทางทัศนียภาพ (Variety class)

วิธีประเมินคุณค่าทางทัศนียภาพ
คุณสมบัติด้านต่าง ๆ ของพื้นที่
- ภูมิประเทศ
- การใช้ที่ดิน
- วัสดุพืชพรรณ

การจำแนกระยะสังเกต
- จำแนกระดับความไวต่อการรับรู้
- จำแนกระดับคุณค่าทางทัศนียภาพ

พื้นที่ซึ่งมีคุณค่าทางทรัพยากรทัศนียภาพสูง มีลักษณะเด่นจะถูกสงวนไว้โดยไม่มีการพัฒนาใด ๆ ทั้งสิ้น ส่วนพื้นที่ที่มีคุณค่าทางทัศนียภาพในลำดับรองลงมาจะสามารถพัฒนาได้บ้าง หรือได้มาก แต่ทั้งนี้ต้องมีความกลมกลืน ไม่ขัดแย้ง หรือข่มทัศนียภาพเดิม การกำหนดกิจกรรมสำหรับบริเวณต่าง ๆ นี้ จะพิจารณาจากระดับความแตกต่าง (Contrast Rating) ระหว่างสิ่งก่อสร้างกับคุณค่าทางทัศนียภาพของพื้นที่

ขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ (Physical Carrying Capacity, PCC)

ขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ คือ การพิจารณาถึงระดับการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวหรือนันทนาการที่เน้นขนาดเนื้อที่ที่ใช้ในการรองรับกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการในช่วงเวลาหนึ่งเป็นหลัก ดังวิธีการต่อไปนี้

1) การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการกำหนดค่าขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่

(1) ข้อมูลจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทที่พบในจุดท่องเที่ยว

(2) คำนวณหาความสามารถในการรองรับของสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทเพื่อหาจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สิ่งอำนวยความสะดวกสามารถรองรับการใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งคือค่าขีดความสามารถสูงสุดในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

2) การประเมินขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวกปัจจุบัน

(1) จำแนกระดับการใช้ประโยชน์สิ่งอำนวยความสะดวกในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว

(2) เปรียบเทียบระดับการใช้ประโยชน์ปัจจุบันกับเกณฑ์ เพื่อประเมินระดับขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

โดยพิจารณาจากขนาดเนื้อที่ที่สามารถเปิดให้ใช้ประโยชน์เพื่อนันทนาการและค่ามาตรฐานด้านขนาดเนื้อที่ ที่กิจกรรมนันทนาการแต่ละชนิดต้องการเพื่อเอื้อให้การประกอบกิจกรรมชนิดนั้นเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งวิธีการคำนวนมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการคำนวณขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก คือ ประเมินความจุ โดยพิจารณาจากเนื้อที่ทางกายภาพของพื้นที่นั้น ๆ และคำนึงถึงรอบของการหมุนเวียนการใช้ด้วยเช่นกัน ซึ่งปัจจัยที่ใช้ในการชี้วัดมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.2.2

ตารางที่ 4.2.2 ปัจจัยชี้วัดที่ใช้ในการติดตามประเมินผลขีดความสามารถด้านกายภาพ

ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด
ด้านกายภาพ (PCC)		
1. พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	- พื้นที่เล่นน้ำตก กรณีเป็นแอ่งน้ำใหญ่	- 16 ตร.ม./คน
	- พื้นที่เล่นน้ำตก กรณีเป็นแอ่งน้ำเล็กหรือลำน้ำ	- 2 ตร.ม./คน
	- ระยะทางของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ	- 15 คน/เส้นทาง/1 กิโลเมตร
	- พื้นที่บริเวณจุดชมทิวทัศน์	- 2 ตร.ม./คน
	- พื้นที่ไหว้พระ	- 2 ตร.ม./คน
	- พื้นที่ประกอบกิจกรรม	- 2 ตร.ม./คน
	- ทางเดินเท้า	- 2 ตร.ม./คน

ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด
2. บ้านพักนักท่องเที่ยว/เต็นท์	- จำนวนเตียงของที่พัก	- จำนวนเตียงของที่พักในปัจจุบัน
	- ขนาดพื้นที่ลานกางเต็นท์	- ลานกางเต็นท์ 10 ตร.ม./เต็นท์ 3 คน
3. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	- จำนวนคนที่ไม่เกินการควบคุมของมัคคุเทศก์	- 40 คน/พื้นที่-รอบ

หมายเหตุ เนื่องจากปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งควรรักษาระยะห่างอย่างน้อย 2 เมตร ดังนั้นพื้นที่รองรับอยู่ที่ 4 ตร.ม./คน

ขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility Carrying Capacity, FCC)

การหาขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นการประเมินความสามารถในการรองรับของสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวว่าสามารถรองรับการใช้ประโยชน์จากนักท่องเที่ยวได้มากน้อยเพียงใดในช่วงเวลาที่กำหนด โดยการคำนึงถึงจำนวนสูงสุดของหน่วยการใช้ (Use unit) เช่น ลานจอดรถ ห้องน้ำ ร้านค้าต่าง ๆ เป็นต้น ที่อำนวยความสะดวกต่อการเข้าใช้ประโยชน์เพื่อทำกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงระดับการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวหรือนันทนาการที่เน้นขนาดเนื้อที่ที่ใช้ในการรองรับกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการในช่วงเวลาหนึ่งเป็นหลัก ซึ่งวิธีการดังต่อไปนี้

1) การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการกำหนดค่าขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ (1) ข้อมูลจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทที่พบในจุดท่องเที่ยว (2) คำนวณหาความจุของสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทเพื่อหาจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สิ่งอำนวยความสะดวกสามารถรองรับการใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งคือค่าขีดความสามารถสูงสุดในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

2) การประเมินขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวกปัจจุบัน (1) จำแนกระดับการใช้ประโยชน์สิ่งอำนวยความสะดวกในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (2) เปรียบเทียบระดับการใช้ประโยชน์ปัจจุบันกับเกณฑ์ เพื่อประเมินระดับขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

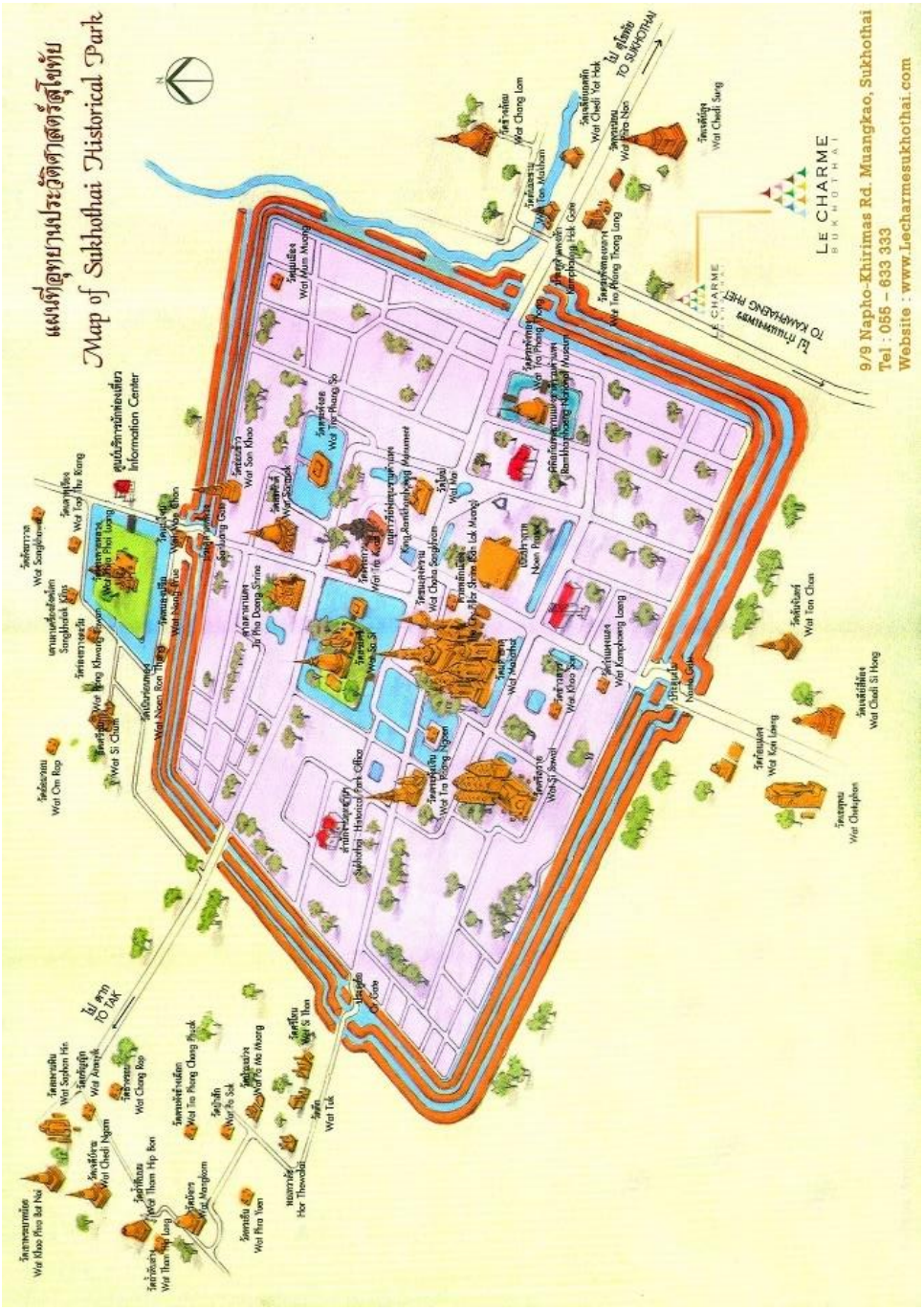
นอกจากนั้นการคำนวณหาค่าขีดความสามารถการรองรับสิ่งอำนวยความสะดวกที่พบในช่วงเวลาเดียวกันกับที่มีการประกอบกิจกรรมที่เรียกว่า FCC of People At One Time (FCC, PAOT) ซึ่งปัจจัยที่ใช้ในการคำนวณแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2.3 ปัจจัยชี้วัดที่ใช้ในการติดตามประเมินผลกระทบการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก

ปัจจัยชี้วัดผลกระทบ	หน่วยการวัด	มาตรฐานชี้วัด
1. พื้นที่ลานจอดรถ - ประเภทรถ	- ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน - รถจักรยานยนต์ ไม่น้อยกว่า 2 ตร.ม./คัน
2. ความเพียงพอของห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	- จำนวนห้อง	- จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่
3.ความสามารถในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว	- จำนวนไกด์ - จำนวนรถอำนวยความสะดวก - ระบบคิว	- จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่

ภาพที่ 4.2.1 ที่ตั้งของตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ภาพที่ 4.2.2 แผนที่แหล่งท่องเที่ยวในตำบลเมืองเก่า

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

ในเขตตำบลเมืองเก่าเป็นที่ตั้งของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งเป็นมรดกอันยิ่งใหญ่ของคนไทย และเป็นมรดกโลก โดยมีโบราณสถานที่สำคัญต่าง ๆ มากมาย สรุปได้ ดังนี้

1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง
2. พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
3. วัดมหาธาตุ
4. วัดตระพังเงิน
5. วัดศรีสวาย
6. วัดตระพังทอง
7. วัดสระศรี
8. วัดชนะสงคราม
9. วัดตระกวน
10. ศาลตาผาแดง
11. วัดพระพายหลวง
12. เตาทุเรียงสุโขทัย
13. วัดสังฆวาส
14. วัดศรีชุม
15. วัดช้างล้อม
16. วัดตระพังทองหลาง
17. วัดเจดีย์สูง
18. วัดก้อนแลง
19. วัดต้นจันทร์
20. วัดเชตุพน
21. วัดเจดีย์สี่ห้อง
22. วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม
23. วัดวิหารทอง
24. วัดอโสการาม
25. วัดมุมลังกา
26. วัดตะพานหิน
27. วัดอรัญญิก
28. วัดเจดีย์งาม
29. วัดถ้ำหีบ
30. วัดมังกร
31. วัดพระยืน
32. วัดป่ามะม่วง
33. วัดตึก
34. สรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง
35. ศาสแม่ย่า
36. หอพระพุทธศิริมารวิชัย
37. ทุ่งทะเลหลวง
38. ถนนสังคโลก
39. ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ

ตารางที่ 4.2.4 แสดงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดสุโขทัย

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
1.	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง ถนนจรดวิถีถ่อง อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง ตั้งอยู่ทางด้านขวาของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย กรมศิลปากรได้ดำเนินการจัดสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2503 ลักษณะเป็นอาคารทรงไทยประยุกต์ 2 ชั้น มีพื้นที่ 812 ตารางเมตร ก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2506 จากนั้นกรมศิลปากรได้มอบหมายให้หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล ภัณฑารักษ์เอก กองโบราณคดี และนายทิพา สังขะวัฒนะ นายช่างศิลป์โท กองสถาปัตยกรรม ดำเนินการจัดแสดงนิทรรศการถาวรให้เหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิชาการ ด้านศิลปะโบราณคดีและตามหลักวิชาโบราณสถาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง จังหวัดสุโขทัย เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2507 ต่อมาในปี พ.ศ. 2526 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 3 ล้านบาทเพื่อสร้างอาคารเป็นการร่วมฉลอง 700 ปี ของการ	ศิลปโบราณวัตถุที่ได้จากการสำรวจขุดค้น ขุดแต่งและบูรณะ ศิลปโบราณวัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง ส่วนใหญ่เป็นศิลปะสุโขทัย ซึ่งเก็บรวบรวมจากการขุดค้น ขุดแต่งและบูรณะโบราณสถานบริเวณเมืองเก่าสุโขทัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2496 เป็นต้นมา บางส่วนได้จากบริเวณเมืองใกล้เคียง เช่น เมืองศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ และพิจิตร อีกส่วนหนึ่งเป็นของพระราชประสิทธิคุณ อดีตเจ้าอาวาสวัดราชธานี เจ้าคณะจังหวัดสุโขทัยและประชาชนมอบให้ ศิลปโบราณวัตถุที่จัดแสดงได้แก่ ศิลาจารึกสมัยสุโขทัย เครื่องถ้วยสังคโลก พระพุทธรูปแบบต่าง ๆ พระพิมพ์ที่ได้จากการขุดแต่งโบราณสถาน เทวรูป และอาวุธโบราณบริเวณพิพิธภัณฑ์แบ่งส่วนการแสดงโบราณวัตถุไว้เป็น 3 ส่วนคือ 1. อาคารลายสือไท 700 ปี เป็นอาคารใหม่ที่ตั้งอยู่ด้านหน้าทางเข้าอาคาร

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ประดิษฐ์ตัวอักษรไทย และตั้งชื่ออาคารหลังนี้ว่า อาคารอนุสรณ์ 700ปี ลายสือไท สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จทรงเปิดอาคารนี้เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2526 ปัจจุบันอาคารหลังนี้ใช้เป็นห้องประชุมและห้องจัดนิทรรศการชั่วคราว	ใหญ่ เป็นที่จัดแสดงศิลปวัตถุสมัยสุโขทัย อาทิ พระพุทธรูป เครื่องใช้ ถ้วยชาม เครื่องสังคโลก ศิลาจารึก ฯลฯ 2. อาคารพิพิธภัณฑ์ แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ชั้นล่าง จัดแสดงศิลปโบราณวัตถุที่ได้จากการสำรวจ ขุดค้น ขุดแต่ง และบูรณะแหล่งโบราณคดีสุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร และ ชั้นบน จัดแสดงศิลาจารึกสมัยสุโขทัย พระพุทธรูปสำริด เทวรูป โอ่งสังคโลก เครื่องศาสตราวุธ เครื่องถ้วยชามสังคโลก เงินตรา ท่อน้ำแสดงระบบชลประทานสมัยสุโขทัย ฯลฯ 3. พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง อยู่ด้านนอกโดยรอบอาคารใหญ่ เป็นที่จัดแสดงศิลปวัตถุโบราณต่าง ๆ อาทิ พระพุทธรูปศิลา แผ่นจำหลัก รูปทรงอาคารไทยแบบต่าง ๆ เตาทุเรียงจำลอง เสมาธรรมจักศิลา เป็นต้น

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
2.	พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		เมื่อวันที่ 25 มกราคม พุทธศักราช 2507 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน ทรงประกอบพิธีเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ณ จังหวัดสุโขทัย ในโอกาสนี้ได้ทรงประกอบพิธีบวงสรวงสังเวย สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ วัดศรีชุมด้วย ในครั้งนั้นปรากฏว่าประชาชนได้เรียกร้องให้ทางราชการดำเนินการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช โดยให้เหตุผลว่า พระบรมราชานุสาวรีย์ของมหาราชพระองค์อื่นได้สร้างครบถ้วนทุกพระองค์แล้ว ยกเว้นแต่พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ดังนั้นจังหวัดสุโขทัยจึงได้ริเริ่มดำเนินการนำเสนอความเห็นมายังกระทรวงมหาดไทย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาลงมติรับหลักการ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พุทธศักราช 2507และได้ตั้งคณะกรรมการดำเนินการก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ขึ้น โดยกรมศิลปากรรับผิดชอบการออกแบบและการหล่อพระบรมรูปพ่อขุนรามคำแหงมหาราช	**ภาพจำหลักที่แท่นฐาน** **แผ่นที่1** ภาพพ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงช้างเผือกชื่อ "รูจาครี" ไปทรงนมัสการพระอัฏฐารส วัดสะพานหิน ในวันพระขึ้น 15 ค่ำ มีคำจารึกใต้ภาพว่า "พ่อขุนรามคำแหงทรงช้างเผือกชื่อรูจาครี ไปนบพระอัฏฐารส ณ วัดตะพานหิน ในวันพระขึ้น 15 ค่ำ" **แผ่นที่2** ภาพจูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้าง ค้า ใครจักใคร่ค้าม้า ค้า มีคำจารึกใต้ภาพว่า "จูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้าง ค้า ใครจักใคร่ค้าม้า ค้า " **แผ่นที่ 3** ภาพพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ชนช้างกับขุนสามชน มีคำจารึกใต้ภาพว่า "พ่อขุนรามคำแหงชนช้างกับขุนสามชน" **แผ่นที่ 4** ภาพชาวสุโขทัยบำเพ็ญศีลทาน การกุศล มีคำจารึกใต้ภาพว่า "ชาวสุโขทัย บำเพ็ญศีล ทาน การกุศล

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2507 สืบเนื่องต่อมาหลายปีผ่านสมัยของรัฐบาลหลายชุด คณะกรรมการดำเนินการก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ได้ดำเนินการมาเป็นระยะ คือ พิจารณาคัดเลือกสถานที่โดยอาศัยหลักเกณฑ์และแนวทางจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นสำคัญ และเห็นว่าบริเวณพื้นที่ริมทางหลวงภายในกำแพงเมืองเก่า ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เป็นพื้นที่ที่เหมาะสม กว้างประมาณ 26 ไร่ อาณาเขตขณะที่กำหนดเมื่อพ.ศ. 2508 ทิศเหนือติดต่อกับวัด ตะกวนซึ่งเป็นวัดร้าง ทิศตะวันตกติดต่อกับตระพังตะกวน ต่อมาในปีพ.ศ. 2520 กรมศิลปากรได้ดำเนินการโครงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ได้ปรับปรุงพื้นที่ให้มีความกลมกลืนกับสภาพของโครงการบริเวณที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราชจึงเป็นภูมิทัศน์ที่งดงามยิ่ง พิธีวางศิลาฤกษ์แท่นฐาน พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช คือวันที่	**ภาพจำหลักฐานข้างพระบรมรูป** **แผ่นที่ 1** ภาพพ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงคิดประดิษฐ์ต้นแบบอักษรไทยจารึกบนหลักศิลา **แผ่นที่ 2** ภาพพ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงรับเรื่องราวร้องทุกข์ของราษฎร ภาพจำหลักนูนแต่ละแผ่นหล่อด้วยทองเหลืองผสมทองแดง ทาน้ำยารมควัน น้ำหนักแผ่นละประมาณ 600 กิโลกรัม

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2512 และเมื่องานออกแบบพระบรมรูปและปั้นหุ่นดินเสร็จพร้อมที่จะหล่อได้แล้ว คณะกรรมการดำเนินการก่อสร้างฯ ได้กราบบังคมทูลพระกรุณาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเททองหล่อพระบรมรูป ณ มณฑลพิธี กองหัตถศิลป กรมศิลปากร เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2513 เมื่อกรมศิลปากรปั้นหล่อพระบรมรูปพ่อขุนรามคำแหงมหาราชและภาพจำหลักนูนแสดงเหตุการณ์ในรัชสมัยเรียบร้อยแล้ว จังหวัดสุโขทัยมีความประสงค์จะอัญเชิญพระบรมรูปไปประดิษฐาน ณ ปะรำพิธีบริเวณเนินปราสาท อำเภอเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัยเพื่อให้ประชาชนได้สักการะบูชาในระหว่างที่ยังมิได้ประกอบพิธีเปิด ซึ่งขณะนั้นเป็นระยะที่กำลังดำเนินการก่อสร้างแท่นฐานและจัดผังบริเวณ โดยได้ก่อสร้างปะรำเพื่อประดิษฐานพระบรมรูปชั่วคราว จังหวัดสุโขทัยได้ประกอบพิธีอัญเชิญ	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			พระบรมรูปจากกองหัตถศิลป กรมศิลปากร เที่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2518 พระบรมรูปพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้ประดิษฐานอยู่ที่ปะรำพิธี ณ เนินปราสาทเป็นเวลา 1 ปี งานก่อสร้างแท่นฐานจึงเสร็จเรียบร้อย จากนั้นจังหวัดสุโขทัยจึงได้ประกอบพิธีอัญเชิญพระบรมรูปจากเนินปราสาท ไปประดิษฐานยังแท่นฐานปัจจุบันเมื่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2519และจัดให้มีมหรสพฉลองสมโภชด้วย	
3.	วัดมหาธาตุ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		สร้างขึ้นในสมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ซึ่งอยู่ใจกลางเมือง เป็นวัดใหญ่และสำคัญของกรุงสุโขทัย ภายในวัดมีพื้นที่กว้างขวาง สะท้อนถึงความรุ่งเรืองแห่งอาณาจักรสุโขทัยในอดีต ประกอบด้วยเจดีย์ประธาน วิหาร มณฑป โบสถ์ และเจดีย์ราย ซึ่งเป็นศิลปะแบบสุโขทัยแท้	เจดีย์ประธานทรงพุ่มข้าวบินณฑ์หรือทรงยอดดอกบัวตูมแสดงถึงเอกลักษณ์ของศิลปะสุโขทัยบริสุทธ์ รายล้อมด้วยปรางค์ทิศ 4 องค์ ที่แสดงอิทธิพลศิลปะขอม และเจดีย์ประจำมุมอีก 4 องค์เป็นเจดีย์ทรงปราสาทห้ายอด ที่มีอิทธิพลของศิลปะล้านนา รอบฐานเจดีย์ประธานประดับด้วยภาพปูนปั้นรูปพระสาวกในท่าอัญชุลีเดินประทักษิณโดยรอบจำนวน 168 รูป เจดีย์ประธานนี้ขนาบข้างด้วยมณฑป 2 หลัง ภายในประดิษฐานพระ

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
				อัฏฐารศ หรือพระพุทธรูปยืนสูง 18 ศอก ด้านหน้าของเจดีย์ประธานเป็นที่ต้องของพระวิหารหลวง สำหรับประดิษฐานพระพุทธรูปสัมฤกธิ์ขนาดใหญ่ หรือพระพุทธรูปทองที่ปรากฏชื่ออยู่ในศิลาจารึกหลักที่ 1 ซึ่งต่อมาพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้อัญเชิญไปประดิษฐาน ณ วิหารหลวงวัดสุทัศน์เทพวราราม กรุงเทพมหานคร หน้าวิหารหลวงเป็นที่ตั้งของวิหารสูงสร้างในสมัยอยุธยา
4.	วัดตระพังเงิน อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		เป็นวัดที่ตั้งอยู่ภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ข้างบริเวณสระน้ำที่เรียกกันแต่โบราณว่าตระพังเงิน (คำว่า"ตระพัง" หมายถึง สระน้ำหรือหนองน้ำ) ใกล้กับวัดมหาธาตุ ภายในโบราณสถานประกอบด้วยเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ (ทรงดอกบัวตูม) เป็นประธาน ตั้งอยู่ด้านหลังพระวิหาร มีลักษณะเด่นกว่าวัดอื่นคือ จระนำที่เรือนธาตุทั้งสี่ด้านประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นปางประธานอภัย	เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์หรือที่ลักษณะที่เรียกกันว่าดอกบัวตูม นั้นเอง ซึ่งมีความสวยงามและเก่าแก่เป็นอย่างยิ่ง โดยจะมีพระพุทธรูปยืนและพระพุทธรูปปางลีลาประดิษฐานที่เรือนธาตุทั้งสี่ด้าน โดยที่วิหารจะตั้งอยู่ที่ด้านหน้าของเจดีย์แห่งนี้ ส่วนทางทิศตะวันออกของเจดีย์จะเป็นเกาะ โดยมีโบสถ์ตั้งอยู่ด้วย

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			และปางลีลา พระวิหารนั้นมีขนาด 7 ห้อง ก่อด้วยอิฐ บริเวณเสาก่อด้วยศิลาแลง ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัยเป็นประธาน ส่วนพระอุโบสถนั้นตั้งอยู่ตรงข้ามพระวิหาร บนเกาะที่ล้อมรอบด้วยน้ำของสระตระพังเงิน อันเป็นที่ตั้งบริสุทธิ์ของเขตสังฆาวาส เหมือนดังเช่นวัดสระศรี	
5.	วัดศรีสวาย อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		วัดศรีสวาย ตั้งอยู่ห่างออกไปทางตอนใต้ของวัดมหาธาตุประมาณ 350 เมตร โบราณสถานสำคัญที่ตั้งอยู่ในกำแพงแก้ว ประกอบด้วยปรางค์ 3 องค์ รูปแบบศิลปะลพบุรี ลักษณะของปรางค์ค่อนข้างเพรียว ตั้งอยู่บนฐานเตี้ย ๆ ลวดลายปูนปั้นบางส่วนเหมือนลายบนเครื่องถ้วยจีน สมัยราชวงศ์หยวน ได้พบทับหลังสลักเป็นรูปนารายณ์บรรทมสินธุ์ ชิ้นส่วนของเทวรูปและศิวลึงค์ที่แสดงให้เห็นว่าเคยเป็นเทวสถานในศาสนาฮินดูมาก่อน แล้วแปลงเป็นพุทธสถานโดยต่อเติมวิหารขึ้นที่ด้านหน้า แล้วเป็นวัดในพุทธศาสนาภายหลัง นน วัดศรีสวายเดิมเป็นเทวสถานในศาสนาพราหมณ์หรือฮินดู	พระปรางค์สามยอด ส่วนประดับของปราสาทขอมที่เรียกว่า บันแถลง กลายเป็นรูปกลีบขนุน และปูนปั้นประดับกลีบขนุนเป็นรูปครุฑยุดนาคและเทวดา ปรางค์วัดศรีสวายจึงแตกต่างจากปรางค์สมัยกรุงศรีอยุธยาซึ่งมีต้นแบบจาก ปรางค์ในศิลปะขอมและคล้ายคลึงแบบขอมมากกว่าปรางค์ในแบบของช่างสุโขทัย

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ลักษณะเป็นปรางค์สามยอดแบบขอม มีคูน้ำล้อมรอบปรางค์สามองค์ โบราณสถานดังกล่าวนี้มีที่มาจากทรงปราสาทแบบขอม แต่ได้รับการดัดแปลงแตกต่างจากต้นแบบ เช่นส่วนประดับของปราสาทขอมที่เรียกว่า บันแถลง กลายเป็นรูปกลีบขนุน และปูนปั้นประดับกลีบขนุนเป็นรูปครุฑยุดนาคและเทวดา ปรางค์วัดศรีสวายจึงแตกต่างจากปรางค์สมัยกรุงศรีอยุธยาซึ่งมีต้นแบบจาก ปรางค์ในศิลปะขอมและคล้ายคลึงแบบขอมมากกว่าปรางค์ในแบบของช่างสุโขทัย เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสเมืองสุโขทัย ทรงพบรูปพระอิศวรและและโบราณวัตถุหินจำหลักเป็นทับหลังรูปพระนารายณ์บรรทมสินธุ์ รูปพระนารายณ์สี่กร และชิ้นส่วนของเทวรูปและศิวลึงค์ทำด้วยสำริด จึงทรงสันนิษฐานว่า วัดศรีสวายนี้คงเป็นสถานที่พวกพราหมณ์ใช้ทำพิธีโล้ชิงช้า (ตรียัมปวาย) แต่ต่อมาเมื่อคนไทยเข้ามาครอบครองกรุงสุโขทัย วัดนี้จึงถูกดัดแปลงให้เป็นวัดทางพระพุทธศาสนา	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
6.	วัดตระพังทอง อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		วัดตระพังทองสร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. 1826 ได้นามจากสระน้ำที่อยู่ในบริเวณวัดว่าตระพังทอง ตามประวัติศาสตร์สร้างในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ต่อมาสมัยพระมหาธรรมราชาลิไทได้ทำการบูรณปฏิสังขรณ์ และต่อมาประมาณ พ.ศ. 2450 พระยารณชัยชาญยุทธ (ครุฑ) ได้นำประชาชนบูรณะอุโบสถ ครั้นปี พ.ศ. 2473 พระราชประสิทธิคุณ เจ้าคณะจังหวัดสุโขทัย ได้นำรอยพระพุทธบาทที่เขาพระบาทใหญ่มาประดิษฐานไว้ที่วัดนี้ และได้จัดงานมนัสการเป็นประจำทุกปี วัดตระพังทองนับเป็นวัดชนิดได้รับพระราชทาน วิสุงคามสีมาแล้ว ตามทะเบียนวัดระบุปี พ.ศ. 1830 ไว้เป็นหลักฐาน มีพระภิกษุอยู่จำพรรษา 20 รูป สามเณร 34 รูป ทางวัดเปิดสอนปริยัติธรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบลุ่ม มีสระน้ำขนาดใหญ่อยู่ที่มุมด้านตะวันตกเฉียงเหนือ และมีสระน้ำโบราณหลายสระบริเวณพื้นที่วัดตั้งอยู่ภายในกำแพงเมืองเก่า สภาพแวดล้อมเป็นหมู่บ้าน	**มณฑปจัตุรมุข** ตั้งอยู่ด้านหน้าเจดีย์ประธาน เป็นมณฑปขนาดเล็ก ภายในมณฑปประดิษฐานรอยพระพุทธบาทเบื้องขวา จากหินสีเทาดำ สร้างขึ้นสมัย พระมหาธรรมราชาลิไทเมื่อปี พ.ศ. 1902 โดยทรงให้จำลองแบบจากศรีลังกา และได้นำไปประดิษฐานไว้ที่เขาพระบาทใหญ่ (เขาสุมนกูฏ) ปัจจุบันได้อัญเชิญมาประดิษฐานไว้ที่มณฑปจัตุรมุข ภายในรอยพระพุทธบาทนั้นจำหลักเป็นลายมงคลหนึ่งร้อยแปด และลายดอกจันโดยรอบ **พระอุโบสถ** ตั้งอยู่ด้านหลังเจดีย์ประธาน สร้างขึ้นด้วยการเรี่ยไรทรัพย์ชาวเมืองเพื่อสร้างพระอุโบสถ โดย พญารณชาญ (ครุฑ) เจ้าเมืองสุโขทัย ครั้งเมื่ออุปสมบทที่วัดแห่งนี้ พระอุโบสถก่ออิฐถือปูน ด้านหน้าเป็นมุขโถง ไม่มีเสาพาไลรองรับหลังคา หน้าบันไม้แบบลูกฟักหลังคาทรงจั่วลด 2 ชั้น มีหางหงส์ปูนปั้นรูปมกร และใบเสมาหินชนวนคู่ตั้งอยู่รอบพระ

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ประชาชนและมีถนนหนทางติดต่อคมนาคมสะดวก อาคารเสนาสนะต่าง ๆ มีอุโบสถกว้าง 8.30 เมตร ยาว 15 เมตร สร้าง พ.ศ. 2550 ช่อฟ้าทำเป็นหัวนาคสังคโลก ศาลาการเปรียญกว้าง 12.30 เมตร ยาว 19.23 เมตร สร้าง พ.ศ. 2499 หอสวดมนต์กว้าง 12 เมตร ยาว 21 เมตร สร้าง พ.ศ. 2526 กุฏิสงฆ์ จำนวน 7 หลัง สำหรับปูชนียวัตถุมีพระประธานในอุโบสถเรียกว่า “หลวงพ่อขาว” เป็นพระพุทธรูปปั้นปางมารวิชัย รอยพระพุทธบาทจำลองขนาดกว้าง 4 ฟุต 10 นิ้ว ยาว 6 ฟุต 8 นิ้ว สลักบนแผ่นหินศิลาเป็นรอยพระบาทเบื้องขวาที่ขอบมีดอกจันโดยรอบ 54 ดอก ภายในเป็นรูปชาดกต่าง ๆ ผู้สร้างคือพระมหาธรรมราชาที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 1902 และมีเจดีย์ทรงลังกาขนาดฐานกว้าง 8 วา สูง 12 วา ศิลปะการก่อสร้างเป็นสกุลช่างสมัยสุโขทัย	อุโบสถ ภายนอกก่อเป็นกำแพงแก้ว ภายในพระอุโบสถประดิษฐานด้วยพระพุทธรูปปูนปั้นสีขาวนามว่า หลวงพ่อขาว เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย เป็นประธาน **เจดีย์ประธาน** ตั้งอยู่ระหว่างพระอุโบสถและมณฑปจัตุรมุข เป็นเจดีย์ทรงระฆังสมัยสุโขทัย ฐานก่อด้วยหินศิลาแลง ส่วนบนก่อด้วยอิฐ เจดีย์ตั้งอยู่บนฐานบัวลูกแก้วอกไก่รูปสี่เหลี่ยม ส่วนบนเป็นฐานกลมลดหลั่นขึ้นไป ถึงชั้นบัวถลา ถัดขึ้นไปเป็นชั้นบัลลังก์ ก้านฉัตร และปลียอด

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
7.	วัดสระศรี อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		วัดสระศรี นั้นตั้งอยู่กลางสระน้ำที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของสุโขทัยที่มีชื่อว่า ตระพังตระกวน จึงเป็นที่มาของวัดแห่งนี้ โดยภายในวัดนั้นมี เจดีย์ทรงระฆัง ที่ได้รับอิทธิพลมาจากทางลังกา โดยมีวิหารและโบสถ์กลางน้ำ โดยด้านหน้าของวิหารนั้นประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัย และมีเจดีย์ขนาดเล็กที่มีความสวยงามและเป็นสถาปัตยกรรมแบบศรีวิชัยผสมลังกา	- พระวิหารเก้าห้อง - พระประธานภายในพระวิหาร - พระอุโบสถกลางน้ำ วัดสระศรี มีความโดดเด่นที่ไม่เหมือนใครด้วยจุดที่ตั้งของตัววัดที่ไปตั้งอยู่บนกลางเกาะแล้วก็ทำให้มีความสวยงามทั้งในเรื่องของการเป็นวัดเก่าแก่ที่มีโบราณสถานมากมายตั้งอยู่ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีวิวที่สวยงามเหมาะแก่การมานั่งพักผ่อนชมความงดงามของร่องรอยแห่งอดีต
8.	วัดชนะสงคราม อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		วัดชนะสงคราม หรือ วัดราชบูรณะ ตั้งอยู่ภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ระหว่างวัดมหาธาตุ และวัดสระศรี ประวัติการสร้างไม่ชัดเจน เป็นวัดขนาดกลาง ภายในประกอบด้วย เจดีย์ประธานทรงระฆังขนาดใหญ่ที่เป็นจุดเด่นของวัด ขนาบข้างด้วยเจดีย์รายทรงวิมานทั้งสององค์ ซึ่งเป็นทรงเจดีย์ที่มักจะพบได้ที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ส่วนที่สุโขทัยนั้นยังมีปรากฏอยู่ที่วัดตระพังเงินและวัดเจดีย์เจ็ดแถว ที่บริเวณด้านหน้าเจดีย์	วัดหันหน้าทางทิศตะวันออก เจดีย์ประธานเป็นเจดีย์ทรงกลมแบบลังกาขนาดใหญ่ก่อด้วยอิฐ ตั้งบนฐานสูง ฐานล่างก่อด้วยศิลาแลง มีขนาดกว้างยาวประมาณด้านละ 35 เมตร ด้านหน้าเจดีย์ประธานหรือทางด้านทิศตะวันออกในแนวแกนเดียวกัน มีวิหารก่อด้วยอิฐ ฐานและเสาก่อด้วยศิลาแลง มีขนาดกว้าง 14 เมตร ยาว 29 เมตร โบสถ์มีขนาดกว้าง 11 เมตร ยาว 18.50 เมตรจากการขุดแต่งโบราณสถานโดยกรมศิลปากร วัดนี้พบ

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ประธานเป็นที่ตั้งของพระวิหาร ปรากฏเฉพาะส่วนฐานและเสาก่อที่ด้วยศิลาแลง ด้านหลังเจดีย์ประนั้นเป็นที่ตั้งของพระอุโบสถ รอบพระอุโบสถมีใบเสมา ปักอยู่บางส่วน	โบราณวัตถุที่สำคัญ ประกอบด้วย ไหเคลือบสีเขียวแก่ มีรูปมังกรห้าเล็บ รอบไห ศิลปะจีนสมัยราชวงค์ซ้อง และพระพิมพ์ชินกลางฐานเจดีย์รายด้านทิศใต้ศิลปะของจีนรูปมังกรสื่อความหมายถึงราชวงค์ หรือชนชั้นปกครอง โดยขึ้นอยู่กับจำนวนเล็บของมังกร หากเป็นมังกรห้าเล็บจะหมายถึงพระมหากษัตริย์ เป็นวัตถุสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับกษัตริย์โดยตรง
9.	วัดตระกวน อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		วัดตระกวน เป็นโบราณสถานภายในกำแพงของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โบราณสถานปรากฏภายในวัดมีเจดีย์ระฆังทรงกลม ก่ออิฐ และมีอุโบสถประกอบที่ด้านหน้าหรือด้านทิศตะวันออก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสำรวจวัดตระกวนเมื่อ พ.ศ. 2450 พบวัดที่ชาวบ้านเรียกว่าวัดตะกอน หรือวัดตาควน ทรงสันนิษฐานว่าชื่อวัดที่ถูกน่าจะเป็น วัดตระกวน ซึ่งเป็นภาษาเขมร แปลว่า ผักบุ้ง ในภาษาไทย	วัดตระกวนมีการค้นพบพระพุทธรูปสุโขทัยแบบหนึ่งที่ลักษณะทางศิลปกรรมผสมผสานระหว่างศิลปะเชียงแสนกับศิลปะสุโขทัย เรียกว่า พระพุทธรูปแบบหมวดวัดตระกวน หรือหมวดเบ็ดเตล็ด ลักษณะโดยทั่วไปของพระพุทธรูปหมวดนี้คือ ประทับนั่งขัดสมาธิเพชร มีลักษณะใกล้เคียงกับพระพุทธรูปแบบเชียงแสนสิงห์หนึ่ง ในศิลปะล้านนา อันได้รับอิทธิพลมาจากวิวัฒนาการของพระพุทธรูปปาละ ผ่านมาทางพุกามของพม่า และเข้ามาในศิลปะหริภุญชัยและล้านนา ลักษณะที่สำคัญ

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ขณะทรงสำรวจบริเวณวัดตระกวนมีเจดีย์ใหญ่องค์หนึ่งตั้งอยู่โดดเดี่ยว มีโบสถ์ทางทิศตะวันออกหลังหนึ่ง นอกจากนั้นยังพบหัวมังกร (มกร) ตกอยู่ หน้าตาเป็นมังกรไทย ทำด้วยดินเผาเคลือบสีขาว (สังคโลก) มีลายดำเหมือนกับชามสวรรคโลก ทรงเข้าใจว่าน่าจะใช้ครอบปลายราวบันไดเช่นเดียวกับบันไดนาค หรืออาจเป็นเครื่องประดับอื่น เช่น ช่อฟ้า และใบระกา ซึ่งข้อสันนิษฐานดังกล่าวได้พบหลักฐานจากการขุดวัดทั่วไปในสมัยสุโขทัย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการใช้เป็นเครื่องประดับหลังคาตามที่พระองค์ทรงสันนิษฐานไว้ ชื่อวัดตระกวนปรากฏในจารึกวัดสรศักดิ์ ที่เล่าเรื่องเมื่อราวกลางพุทธศตวรรษที่ 20 กล่าวถึงมหาเถรธรรมไตรโลก เป็นน้าพระยาของพ่อเจ้าอยู่หัว พ่อเจ้าอยู่หัวได้เสด็จมารับมหาเถรไปจอดไว้ในวัดตระกวน ก่อนที่จะทำการฉลองวัดสรศักดิ์ที่สร้างใหม่ แสดงให้เห็นว่าน่าจะเป็นวัดที่อยู่ใกล้กับวัดสรศักดิ์ ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าวัดนี้มีอยู่ก่อนวัดสรศักดิ์	คือขัดสมาธิเพชร เห็นฝ่าพระหัตถ์ทั้งสองข้าง พระพักตร์กลมอมยิ้ม ขทวดพระเกศาใหญ่ รัศมีเป็นตุ่มกลมคล้ายดอกบัวตูม พระวรกายอวบอ้วน ชายสังฆาฏิสั้นอยู่เหนือพระถัน อายุของพระพุทธรูปหมวดวัดตระกวนมีผู้สันนิษฐานไว้ว่าน่าจะเป็นพระพุทธรูปรุ่นแรกของศิลปะสุโขทัย เนื่องจากมีอิทธิพลจากศิลปะเชียงแสนรุ่นแรก ในขณะที่คงเดช ประพัฒน์ทอง และศักดิ์ชัย สายสิงห์ ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทางศิลปกรรมและประวัติศาสตร์แล้วเสนอว่าพระพุทธรูปหมวดวัดตระกวนนี้ มีอายุไม่เก่าไปกว่าพุทธศตวรรษที่ 20 หรืออาจเป็นช่วงพุทธศตวรรษที่ 21

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ข้อมูลจากจารึกวัดสรศักดิ์ ทำให้สันนิษฐานต่อไปได้ว่า เจดีย์ระฆังทรงกลมที่ปรากฏในวัดตระกวน น่าจะมีอายุไม่ต่ำกว่ากลางพุทธศตวรรษที่ 20	
10.	ศาลตาผาแดง อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		ปรากฏในแผนที่สมัย รัชกาลที่ 5 เรียกว่า ศาลเทพารักษ์ใหญ่ หรือศาลตาผ้าแดง เป็นปราสาทในสถาปัตยกรรมแบบเขมรโบราณ หลังเดี่ยว ก่อด้วยศิลาแลงขนาดใหญ่ทั้งหลัง ไม่มีอาคาร คูน้ำหรือกำแพงล้อมรอบ แต่อาจมี “ตระพังสอ” ที่อยู่ห่างไปด้านหน้าประมาณ 160 เมตร เป็นบารายด้านหน้าตามแกนตะวันออก ตามการจัดวางแผนผังแบบปราสาทเขมรโบราณ ลักษณะโบราณสถานเป็นแบบปราสาทขอม หลังเดี่ยว ก่อด้วยศิลาแลงทั้งองค์ ส่วนล่างเป็นฐานบัวลูกฟัก ส่วนเรือนธาตุมีห้องยาว ยื่นออกไปจากตัวปราสาททางด้านตะวันออกและตะวันตก โดยห้องด้านตะวันออกมีความยาวกว่าด้านตรงข้าม ส่วนยอดปราสาทพังทลาย	ประติมากรรมศิลาจำนวน 4 ชิ้น เป็นรูปบุรุษ 3 และสตรี 1ทั้งหมดมีการสลักเครื่องแต่งกายแบบศิลปะเขมร แต่ไม่พบส่วนหัวฐานรูปประติมากรรมจากหินทรายในท้องถิ่น จำนวน 3 ฐาน ฐานศิลาแลง 1 ฐาน และพระบาทคู่ของรูปประติมากรรมที่ยังคงหักคาอยู่ในเดือย ของฐานที่จมอยู่ใต้พื้นตรงกึ่งกลางของห้องครรภคฤหะ ซึ่งฐานและส่วนพระบาททั้งหมดยังคงอยู่ภายในห้องประธานอยู่ในปัจจุบัน

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			เมื่อกรมศิลปากรดำเนินการขุดแต่งและบูรณะศาลตาผาแดง ได้พบชิ้นส่วนประติมากรรมรูปเคารพสลักจากศิลาลอยตัว จำนวน 4 องค์ มีทั้งรูปบุรุษและสตรี สันนิษฐานว่าเป็นรูปเคารพเนื่องในศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู อาทิ พระศิวะ นางอัปสร และทวารบาล ประดับด้วยเครื่องทรงตกแต่งอย่างงดงาม เมื่อได้ศึกษาเปรียบเทียบแล้วอาจเทียบได้กับศิลปะแบบเขมรสมัยบายนตอนต้น ปัจจุบันจัดแสดงอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง สุโขทัย โบราณสถานแห่งนี้เป็นหลักฐานยืนยันถึง การมีชุมชนที่มีวัฒนธรรมเขมรนับถือศาสนาพราหมณ์-ฮินดูปะปนในแถบนี้แล้ว เมื่อประมาณต้นพุทธศตวรรษที่ 18	
11.	วัดพระพายหลวง ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยด้านทิศเหนือ		วัดพระพายหลวง เป็นวัดคณะสงฆ์เถรวาท สังกัดมหานิกาย ตั้งอยู่บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และมีประวัติการก่อสร้างนับตั้งแต่กรุงสุโขทัย เป็นวัดโบราณสถานที่มีพระสงฆ์อยู่อาศัย ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองด้าน	ปรางค์ศิลปะเขมร 3 องค์ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของวัด บริเวณฐานประดับลวดลายปูนปั้นเป็นรูปพระพุทธเจ้านั่งขัดสมาธิอยู่ โดยมีผู้เคารพบูชาคุกเข่าอยู่

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	อุทยาน ประวัติศาสตร์ สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัด สุโขทัย		ทิศเหนือ ฝังบริเวณวัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีคูน้ำล้อมรอบ 3 ชั้น คูชั้นนอกเรียก "คูแม่โจน" วัดพระพายหลวงนี้เป็นศูนย์กลางของชุมชนในระยะแรกก่อนการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย โบราณสถานที่เก่าแก่ที่สุดของวัดคือ พระปรางค์ 3 องค์ ก่อด้วยศิลาแลง ลักษณะแผนผังและรูปศิลปะเป็นแบบเขมรบายน สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ตั้งอยู่ใกล้กับศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นโบราณสถานขนาดใหญ่ ก่อสร้างก่อนการตั้งเมืองสุโขทัย มีความสำคัญเป็นอันดับสองรองจากวัดมหาธาตุ เพราะมีรูปแบบศิลปกรรมตั้งแต่ยุคเริ่มแรกของสุโขทัย และมีการสร้างเพิ่มเติมในสมัยสุโขทัยตอนปลาย วัดพระพายหลวงจึงเป็นแหล่งรวมงานศิลปกรรมหลายยุคหลายสมัย ผังบริเวณวัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีคูน้ำล้อมรอบ 3 ชั้น คูชั้นนอกเรียก คูแม่โจน มีปรางค์ศิลาแลง 3 องค์เป็นประธานของวัด องค์กลางและองค์ด้านทิศใต้พังเหลือแต่ฐาน เหลือเพียงองค์ด้านเหนือ หน้าบันประดับลายปูนปั้น	ด้านหน้า โดยมีปูนปั้นลวดลายเหมือนใบไม้ล้อมรอบ บริเวณกลางวัดมีพระพุทธรูปปางไสยาสน์ซึ่งปรักหักพังไปแล้ว โดยมีเสารายล้อมอยู่ ในมณฑปมีพระพุทธรูปขนาดใหญ่ประดิษฐานอยู่ 4 องค์ แต่ละองค์หันหน้าไปคนละทิศ และมีพระพุทธรูปปางลีลาที่มีลักษะค่อนข้างเด่นชัดหลงเหลืออยู่

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			เป็นศิลปะสมัยสุโขทัยตอนต้นที่งดงามมาก สันนิษฐานว่าสร้างในราวพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นศิลปะขอมสมัยบายน (รัชสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7) บริเวณหน้าปรางค์มีวิหารที่เหลือเพียงเสาใหญ่ศิลาแลง ถาวรวัตถุที่สร้างเสริมต่อขยายออกไปทางด้านหน้าของพระปรางค์สามองค์ เช่น เจดีย์เหลี่ยมที่เหลือเพียงยอดปรักหักพัง และมณฑปประดิษฐานพระพุทธรูปสี่อิริยาบท ได้แก่ นั่ง ยืน เดิน และนอน ปัจจุบันปรักหักพังลงเกือบหมด **ลักษณะทั่วไป** เป็นกลุ่มโบราณสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของเมืองสุโขทัย และเป็นกลุ่มโบราณสถานที่เก่าที่สุดแห่งหนึ่ง เนื่องจากมีปรางค์ก่อด้วยศิลาแลง 3 องค์ เป็นศิลปในยุคเดียวกับศิลปะเขมรแบบบายน โบราณสถานที่สำคัญ คือ วิหาร 5 ห้อง อยู่ด้านหน้าปรางค์ เจดีย์ทรงเหลี่ยมแต่ละชั้นมีพระพุทธรูปนั่งลดหลั่นอยู่ภายในทั้ง 4 ซุ้ม รอบเจดีย์มีระเบียงคด และมีร่องรอยตั้งพระพุทธรูป	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ปูนปั้น ถัดจากเจดีย์เหลี่ยมมีมณฑปก่ออิฐ มีพระพุทธรูปปูนปั้นเป็นพระพุทธรูปยืนติดกับด้านหน้ามณฑป 5 องค์ ที่ปรากฏชัดเจนคือพระพุทธรูปปางลีลา ถัดจากมณฑปมีวิหารพระนอน และมีวิหารเจดีย์ราย มีคูน้ำล้อมรอบวัดทั้ง 4 ด้าน **หลักฐานที่พบ** พบพระพุทธรูปแกะสลักปางนาคปรกและตรงด้านหน้าพระวิหารยังพบพระพุทธรูปสลักหินองค์ใหญ่ปางสมาธิเฉพาะส่วนล่างขององค์พระ ลักษณะเหมือนกับพระพุทธรูปฉลองพระองค์ที่พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ทรงสร้างขึ้นไปประดิษฐานตามเมืองต่าง ๆ วัดพระพายหลวงสร้างขึ้นก่อนที่จะก่อตั้งอาณาจักรสุโขทัย เดิมทีเป็นวัดพุทธในนิกายมหายานของเขมร โดยสร้างขึ้นประมาณระหว่างพ.ศ. 1724 ถึง 1762 ซึ่งเห็นได้จากพระปรางค์ 3 องค์ที่มีศิลปะแบบเขมร ต่อมาเมื่อชาวไทอพยพมาอยู่และก่อตั้งกรุงสุโขทัยขึ้น จึงเปลี่ยนเป็นวัดพุทธนิกายเถรวาท	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			วัดพระพายหลวงมีความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องงานศิลปะปูนปั้น แม้ว่าวัดแห่งนี้จะเต็มไปด้วยงานศิลปะตกแต่งประดับประดามากมาย แต่งานปูนปั้นส่วนใหญ่ได้ย้ายไปจัดเก็บไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง จ.สุโขทัย ซึ่งมีส่วนจัดแสดงศิลปะปูนปั้นแห่งใหม่อยู่ใกล้ๆ กับบริเวณสวน	
12.	เตาทุเรียงสุโขทัย ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยด้านทิศเหนือ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		แหล่งโบราณคดีเครื่องปั้นดินเผาสุโขทัย (เตาทุเรียง) อยู่ใกล้วัดพระพายหลวง บริเวณแนวคูเมืองเก่าที่เรียกว่า แม่โจน เตาทุเรียง เป็นชื่อเรียกเตาเผาถ้วยชามสังคโลกสมัยสุโขทัย มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 18 เตาทุเรียงบริเวณเมืองเก่าสุโขทัยเป็นเนินดินอยู่ระหว่างวัดศรีชุมและ วัดพระพายหลวง ชาวบ้านเรียกกันว่า เนินร่อนทอง บริเวณนี้นักโบราณคดีได้พบเตาเผาสังคโลกไม่น้อยกว่า 49 เตา เต็มไปด้วยร่องรอยมูลดินกับเศษถ้วยชามสังคโลก เตาแบบนี้เป็นเตาเผาแบบอิฐ กว้าง1.50-2.00 เมตร ยาว 4-5 เมตร ทำเป็นรูปคล้ายประทุนเกวียนแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ที่ใส่ไฟ ที่วางถ้วยชาม และปล่องไฟ	เป็นเตาเผาถ้วยชามสมัยสุโขทัย มีอายุราวพุทธศตวรรษที่18 ค้นพบเตาโดยรอบ 49 เตา ซึ่งส่วนใหญ่อยู่บริเวณคันคูแม่น้ำโจนด้านทิศเหนือ37 เตา ด้านทิศใต้ข้างกำแพงเมือง 9 เตา และด้านทิศตะวันออก 3 เตา เครื่องปั้นดินเผาที่พบบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นประเภทถ้วยชามมีขนาดใหญ่ น้ำยาเคลือบขุ่นสีเทาแกมเหลือง มีลายเขียนสีดำ ส่วนใหญ่ทำเป็นรูปดอกไม้ ปลา และจักร

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			สังคโลกหมายถึง เครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตขึ้นในสมัยสุโขทัย ทั้งในเมืองศรีสัชนาลัยและเมืองสุโขทัย เป็นการทำเครื่องถ้วยชามและประติมากรรมหรือส่วนของสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ทั้งเคลือบและไม่เคลือบ ที่เคลือบสีต่าง ๆ ได้แก่ สีเขียวไข่กา สีน้ำตาล สีใสเคลือบทับลายเขียนเป็นรูปต่าง ๆ สังคโลกที่เป็นเครื่องถ้วยชาม ยังเป็นสินค้าออกสำคัญของราชอาณาจักรสุโขทัย ส่งไปขายยังราชอาณาจักรล้านนา ราชอาณาจักรศรีอยุธยา และเมืองหรือรัฐของภาคใต้ และที่ส่งไปขายไกล ๆ เช่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น และ ตะวันออกกลาง แหล่งเตาเผาเครื่องถ้วยชามสังคโลกที่เมืองสุโขทัย (เตาทุเรียง) มีลักษณะของเตามีอยู่ 2 แบบ แบบแรกเป็นเตากลม มีพื้นเจาะรูเพื่อระบายความร้อนจากช่องใส่ไฟที่อยู่ด้านล่างขึ้นมา บางครั้งก็เรียกว่า เตาตะกรับ แบบที่ 2 มีลักษณะเป็นรูปหลังเต่า มีปล่องระบายความร้อนและช่องไฟอยู่คนละแนวกันเพื่อระบายความร้อนในแนวนอน เรียกเตาประทุน เตาเผา	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ที่สุโขทัยส่วนใหญ่เป็นเตาที่ก่อขึ้นจากอิฐดิบ ไม่ใช่เตาขุดที่ขุดเข้าไปในเนินดินธรรมชาติแบบเตาบางแห่งที่ศรีสัชนาลัย เพราะในการขุดค้นของกรมศิลปากรพบเตาอิฐดิบนี้ก่ออยู่บนชั้นดินดาน ซึ่งเป็นชั้นดินล่างสุดของสุโขทัย	
13.	วัดสังฆวาส ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยด้านทิศเหนือ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		ชื่อวัด สังฆาวาส หรือ สังฆาวาสอาราม วิหาร วัดนี้เป็นวัดที่สร้างขึ้นในสมัยสุโขทัย ปรากฏในหลักศิลาจารึกวัดป่ามะม่วงภาษาเขมร พุทธศักราช 1904 แต่ในพระราชนิพนธ์เรื่องเที่ยวเมืองพระร่วง ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงวิจารณ์วัดแห่งนี้ว่า สังฆาวาสเท่าที่ปรากฏให้เห็นไม่มีความใหญ่โตเหมือนดังที่กล่าวไว้ในศิลาจารึก จึงทรงสันนิษฐานว่า วัดสังฆาวาสที่ปรากฏในหลักศิลาจารึกอาจหมายถึง วัดมหาธาตุ	จากการขุดแต่งพบมกรสังคโลก (บ้างเรียกหัวสิงห์)และลวดลายปูนปั้นต่าง ๆ และโดยเฉพาะอุโบสถ (โบสถ์) วัดสังฆาวาสมีใบเสมาหินชนวนลักษณะแตกต่างกัน 3 แบบ จึงนับได้ว่าเป็นกลุ่มโบราณสถานที่มีควรค่าแก่การศึกษายิ่งนัก ส่วนโบราณสถานแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งตั้งอยู่ห่างกันประมาณ 100 เมตร ดังนี้ กลุ่มแรก ตั้งอยู่ในตอนเหนือ พื้นที่มีคูน้ำล้อมรอบขนาดกว้างประมาณ 50 เมตร ยาวประมาณ 80 เมตร ประกอบด้วย วิหารก่ออิฐเสาศิลาแลง ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปประทับนั่ง ปางมารวิชัย พระเศียรหักหาย ด้านหลังมีเจดีย์ประธานทรงระฆังส่วนฐานประดับพระพุทธรูปนั่งทั้งสี่ทิศ ส่วน

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
				ยอดองค์ระฆังหักพัง นอกจากนี้ยังมีเจดีย์ราย จำนวน 9 องค์ ตั้งอยู่โดยรอบ กลุ่มที่สอง ตั้งอยู่ทางตอนใต้ พื้นที่มีคูน้ำล้อมรอบเช่นเดียวกัน แต่เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดกว้างด้านละประมาณ 60 เมตร ประกอบด้วย อุโบสถ (โบสถ์) ฐานก่ออิฐ มีใบเสมาหินชนวนรูปแบบต่าง ๆ ปักอยู่โดยรอบ และมีเจดีย์ราย 1 องค์ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอุโบสถ
14.	วัดศรีชุม ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือนอกกำแพงเมืองเดิม อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		วัดศรีชุม เป็นศาสนโบราณสถานแห่งหนึ่งในเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยพ่อขุนรามคำแหง ในวัดปรากฏโบราณสถานขนาดใหญ่ลักษณะมณฑปรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นขนาดใหญ่เต็มมณฑป ซึ่งสันนิษฐานว่าในอดีตตัวมณฑปน่าจะมีหลังคาคล้ายโดม ตัวมณฑปนั้นตั้งอยู่บนฐานสูง ด้านหน้าเปิดเป็นช่องเห็นพระพักตร์พระพุทธรูปงดงามแต่ไกล ตัวโบราณสถานประกอบด้วยอาคารหลัก 2 หลัง หลังแรกเป็นมณฑปรูปสี่เหลี่ยม	พระอจนะ” พระประธานองค์โต" พระอจนะ" คำว่า อจนะ มีผู้ให้ความหมายพระอจนะว่าหมายถึงคำในภาษาบาลีว่า “อจละ” ซึ่งแปลว่า “ผู้ไม่หวั่นไหว มั่นคง” “ผู้ที่ควรแก่การเคารพกราบไหว้” พระอจนะเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ขัดสมาธิราบ วัสดุปูนปั้น แกนในก่ออิฐและศิลาแลง หน้าตักกว้าง 11.30 เมตร สูง 15 เมตร องค์พระพุทธรูปมีขนาดใหญ่เต็มวิหาร ศิลปะแบบสุโขทัย

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		กว้าง 32 คูณ 32 ม. สูง 15 ม. ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปที่มีชื่อว่า พระอจนะ ในด้านหน้า เป็นวิหารหลวงมี 6 ห้อง ปรากฏในศิลาจารึกว่า “เบื้องตีนนอน” อยู่ทางทิศเหนือจะมีพระพุทธรูปใหญ่ “เบื้องหัวนอน” จะอยู่ทางทิศใต้ สมัยพ่อขุนรามคำแหงโปรดให้สร้างมณฑปครอบพระพุทธรูปไว้ และในสมัยพระเจ้าลิไทโปรดให้ก่อผนังใหม่อีกข้างให้ห่างจากผนังเดิม 1 เมตร 50 ซ.ม. โดยช่องว่างให้ทำบันไดทำอุโมงค์ขึ้นไปทางด้านหลังองค์พระ ผนังของอุโมงค์นี้โปรดให้ไปแกะหินชนวนจากเจดีย์เก้ายอดที่วัดมหาธาตุที่แกะ สลักเป็นเรื่องราวชาดก 550 พระชาติ และในส่วนที่แกะหินชนวนโปรดให้สร้างพระสาวกปางลีลากระทำอัญชลีขึ้นแทนในการสร้างมณฑปที่มีผนัง 2 ชั้นนั้นได้รับอิทธิพลศิลปะโปโลนนารวะของลังกา ซึ่งแพร่หลายมากในสมัยปรกมพาหุ ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงนิยมสร้างพระอัฏฐารส และสมัยพระยาลิไทนิยมสร้างพระสาวกลีลา	**พระพระอจนะพูดได้** พระพระอจนะพูดได้นั้นมาจากในสมัยอยุธยา เมื่อครั้งสมเด็จสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ประกาศอิสรภาพในปี พ.ศ. 2127 ที่เมืองแครง ทำให้หัวเมืองต่างๆ ยกเลิกการส่งส่วยให้กับพม่า แต่ยังมีเมืองเชลียง (สวรรคโลก) ที่ไม่ยอมทำตามพระราชโองการของพระองค์ พระองค์จึงนำทัพเสด็จมาปราบเมืองเชลียง และได้มีการมาชุมนุมทัพที่วัดศรีชุมแห่งนี้ก่อนที่จะไปตีเมืองเชลียง และด้วยการรบในครั้งนั้นเป็นการรบระหว่างคนไทยกับคนไทยด้วยกัน ทำให้เหล่าทหารไม่มีกำลังใจในการรบไม่อยากรบ สมเด็จพระนเรศวรจึงได้วางแผนสร้างกำลังใจให้กับทหาร โดยการให้ทหารคนหนึ่งปีนบันไดขึ้นไปทางด้านหลังองค์พระ และพูดให้กำลังใจแก่เหล่าทหาร ทำให้ทหารเกิดกำลังใจที่จะต่อสู้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดตำนานพระพูดได้ที่วัดศรีชุมแห่งนี้ และพระนเรศวรยังได้มีการทำพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาขึ้นที่วัดแห่งนี้ด้วย

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ตามหลักฐานระบุว่าวัดแห่งนี้ได้มีการบูรณะครั้งใหญ่ในสมัยพระเจ้าลิไท และมีการดูแลบูรณะเรื่อยมา สันนิษฐานว่าวัดนี้ได้ถูกทิ้งร้างในสมัยอยุธยาตอนปลาย จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ 9 ได้มีโครงการบูรณปฏิสังขรณ์ ในปี พ.ศ. 2495 โดยเริ่มมีการบูรณะพระพุทธรูปพระอจนะ โดยศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี และอาจารย์เขียน ยิ้มสิริ วัดจึงอยู่ในสภาพที่เห็นในปัจจุบัน วัดศรีชุมมีการวางผังที่แปลกกว่าวัดทั่วไป ที่ใช้มณฑปที่มีพระพุทธรูปขนาดใหญ่ประดิษฐานเป็นประธานของวัดเปรียบเป็นอุเทสิกเจดีย์ และมีพระวิหารต่อออกมาแบบที่เป็นที่นิยมในสมัยนั้น นักโบราณคดีให้ความเห็นว่ามณฑปพระอจนะน่าจะสร้างโดยมีคติเป็นพระคันธกุฎี คือที่ประทับของพระพุทธเจ้าในสมัยพุทธกาล 1. วัดนี้เป็นสถานที่พบศิลาจารึกหลักที่ 2 หรือศิลาจารึกวัดศรีชุม พูดถึงความเป็นมาของราชวงศ์พระร่วง และราชวงศ์ผาเมืองและ	**ศิลาจารึกวัดศรีชุม** ศิลาจารึกวัดศรีชุมเรียกว่า ศิลาจารึกหลักที่ 2 ทำด้วยหินดินดานเป็นรูปใบเสมา กว้าง 67 เซนติเมตร สูง 275 เซนติเมตร หนา 8 เซนติเมตร ด้านที่หนึ่งจารึกอักษรไทยสุโขทัย ภาษาไทย มี 107 บรรทัด ด้านที่สองมี 95 บรรทัด มีอายุประมาณ ปี พ.ศ. 1880 - 1910 นายพลโทพระยาสโมสรสรรพการ เมื่อครั้งเป็นที่หลวงสโมสรพลการ พบที่อุโมงค์วัดศรีชุม เมืองเก่าสุโขทัย เมื่อปี พ.ศ. 2430 ปัจจุบันอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			การตั้งเมืองสุโขทัย ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญที่ยืนยันความเป็นของแท้ดั้งเดิมของจารึกหลักที่หนึ่งในคราวที่มีกรณีข้อกล่าวหาว่าจารึกหลักหนึ่งเป็นของปลอม 2. แผ่นหินที่แกะมาจากเจดีย์วัดมหาธาตุจารึกเป็นรูปบุคคล และรูปอาคาร เป็นหลักฐานชั้นสำคัญที่ทำให้เรารู้ว่าอาคารและบุคคลในสุโขทัยเป็นอย่างไร 3. วัดศรีชุมถือเป็นสัญลักษณ์ทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัย	
15.	วัดช้างล้อม นอกเขตกำแพงเมืองฝั่งตะวันออก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		เป็นวัดที่มีขนาดใหญ่ อาณาเขตของวัดมีคูน้ำล้อมรอบ ขนาด 100 x 157 เมตร นอกคูน้ำห่างไปทางตะวันออกมีอุโบสถ(โบสถ์) มีคูน้ำล้อมรอบแยกอีกต่างหาก เจดีย์ประธานเป็นเจดีย์ทรงระฆัง ที่ฐานเจดีย์ทำเป็นรูปช้างล้อมจำนวน 32 เชือก มีลานประทักษิณโดยรอบ มีวิหารหน้าเจดีย์ มีเจดีย์ราย มีกำแพงแก้วล้อมรอบชั้นหนึ่งก่อนที่เป็นชั้นของคูน้ำ พบศิลาจารึกที่วัดแห่งนี้ เรียกว่าจารึกหลักที่ 106 จารึกวัดช้างล้อม กล่าวถึงเหตุการณ์	เจดีย์ทรงลังกา หรือระฆังคว่ำ มีช้างล้อมรอบคล้ายคลึงกับเจดีย์วัดสรศักดิ์ (มีช้างล้อมชั้นเดียว) และเจดีย์วัดช้างล้อม อีกแห่งในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย แต่ต่างกันที่มีฐานช้างล้อมสูงสองชั้น ในสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ โดยรอบฐานประกอบด้วยช้างจำนวน 32 เชือก และยังมีฐานกำแพงแก้วก่อด้วยอิฐล้อมรอบ

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		ในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 20 ว่า พ่อนมไสดำผัวแม่นมเทด เป็นขุนนางที่จงรักภักดีต่อพระมหาธรรมราชาลิไท มีใจศรัทธา ออกบวชตามพระมหาธรรมราชาลิไท และได้อุทิศที่ดินของตนสร้างวิหารใน ปี พ.ศ. 1927 สร้างพระพุทธรูปหอพระไตรปิฎก ปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์ อุทิศบุญกุศลถวายแด่พระมหาธรรมราชาลิไทซึ่งเสด็จสวรรคตแล้ว และสร้างพระพุทธรูปหินอุทิศบุญกุศลถวายแด่พระมเหสีของพระมหาธรรมราชาลิไทที่ทรงสิ้นพระชนม์ไปแล้วด้วยเช่นกัน	
16.	วัดตระพังทองหลาง ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศตะวันออก อุทยาน ประวัติศาสตร์ สุโขทัย		วัดนี้ไม่ปรากฏหลักฐานเอกสารว่าสร้างในสมัยใด เป็นวัดขนาดกลาง โบราณสถานหลักก็มีมณฑปประกอบวิหารที่งดงามแห่งหนึ่งของสุโขทัย เจดีย์รายมีคูน้ำล้อมรอบ และโบสถ์อยู่ทางตะวันออก	วัดนี้มีความสำคัญมากในแง่ของสถาปัตยกรรมและประติมากรรม โบราณสถานที่สำคัญประกอบด้วย มณฑปวิหาร เจดีย์ราย มีคูน้ำล้อมรอบ และอุโบสถ (โบสถ์) อยู่ทางตะวันออก วัดนี้ไม่มีเจดีย์ประธาน แต่ใช้มณฑปทำหน้าที่เสมือนเป็นเจดีย์ประธาน มณฑปก่อด้วยอิฐ เป็นอาคารในผังรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ภายในประดิษฐานพระพุทธรูป

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย			ขนาดใหญ่เต็มพื้นที่ แต่ปัจจุบันชำรุดมากแล้ว ด้านทิศตะวันออกเป็นซุ้มประตู อีกสามด้านเป็นผนังที่ประดับด้วยปูนปั้น เป็นเรื่องตามพุทธประวัติ สภาพชำรุดแต่จากหลักฐานที่บันทึกเป็นภาพถ่ายเก่าทำให้ทราบเรื่องราวได้ว่า ศิลปกรรมที่สำคัญคือ มณฑปรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสก่อด้วยอิฐ ผนังด้านนอกประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้น ตอนพระพุทธเจ้าเสด็จลงจากดาวดึงส์ ตอนประทานเทศนาโปรดพระพุทธบิดากับกษัตริย์ศากยราช และตอนเสด็จโปรดนางพิมพา นับเป็นศิลปกรรมชิ้นเอกของสุโขทัย **ผนังด้านทิศเหนือ** เป็นภาพตอนพระพุทธเจ้าทรงทรมานช้างนาฬาคีรี โดยปั้นรูปพระพุทธองค์ประทับยืนเคียงข้างด้วยอัครสาวกคือ พระอานนท์ ที่ปลายพระบาทของพระพุทธเจ้ามีร่องรอยให้ทราบว่าเป็นหัวเข่าช้าง ซึ่งคุกเข่ายอมแพ้พระพุทธเจ้า

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
				ผนังด้านทิศใต้ เป็นภาพตอนพระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ภายหลังเสด็จขึ้นไปโปรดพระพุทธมารดา ปั้นรูปพระพุทธเจ้าในท่าลีลา (เดิน) มีพระอินทร์ พระพรหม และเหล่าทวยเทพตามส่งเสด็จ ได้มีการถอดพิมพ์ภาพปูนปั้นนี้ขณะที่อยู่ในสภาพสมบูรณ์กว่า จัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง สุโขทัย **ผนังด้านทิศตะวันตก** เป็นภาพตอนพระพุทธเจ้าโปรดเทศนาสั่งสอนพวกศากยวงศ์ที่เมืองกบิลพัสดุ์ ขณะทรงสั่งสอนทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ เป็นรูปรัศมีเปลวไฟล้อมรอบพระองค์ และมีรูปบรรดาพระญาติแวดล้อมอยู่ภายนอกรูปรัศมีนั้น บรรดาภาพปูนปั้นเหล่านี้แสดงถึงลักษณะศิลปะสุโขทัยที่เจริญสูงสุด หรือที่เรียกว่ายุคทองของศิลปะสุโขทัย ซึ่งอายุอยู่ในราวกลางพุทธศตวรรษที่ 20

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
17.	วัดเจดีย์สูง ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศตะวันออก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		สร้างขึ้นในสมัยสุโขทัยตอนปลาย	เจดีย์ที่ทรงระฆัง ขนาดสูงใหญ่สภาพค่อนข้างสมบูรณ์เป็นประธานตั้งอยู่กลางทุ่ง ส่วนฐานของเจดีย์เป็นรูปสี่เหลี่ยมคล้ายมณฑปทรงสูง ย่อมุมไม้ยี่สิบ ส่วนบนไปเป็นฐานเขียงย่อมุมไม้ยี่สิบ หน้ากระดานประดับบัวลูกแก้วอกไก่ รองรับปากระฆัง ถัดไปเป็นบัวถลา ด้านบนเป็นบัลลังก์ ประดับบัวลูกแก้วอกไก่ รองรับก้านฉัตร บัวฝาละมีและปลียอด บริเวณด้านหน้าเจดีย์ประธานปรากฏเพียงฐานพระอุโบสถ ส่วนด้านหลังนั้นเป็นที่ตั้งของเจดีย์ราย
18.	วัดก้อนแลง ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศใต้ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		ไม่พบหลักฐานทางเอกสารว่าใครเป็นผู้สร้าง ตัววัดหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ผังบริเวณวัดประกอบด้วยแนวแกนหลัก 1 แนวแกน คือพระวิหารตั้งอยู่ด้านหน้าเจดีย์ประธาน	พระวิหาร มีฐานยกพื้นสูงก่อด้วยอิฐ แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 12.50 เมตร ยาว 20 เมตร มีบันไดทางขึ้น 1 แห่ง พระวิหารไม่เห็นซากเสาเพราะมีหญ้าขึ้นเต็มหมด ด้านในสุดเหลือแต่เพียงฐานชุกชีสูงสำหรับประดิษฐานพระพุทธรูปเท่านั้น ด้านหลังพระวิหารมีเจดีย์เหลือแต่ฐานเขียงมีรูปทรงคล้ายทรงพุ่มข้าวบิณฑ์หรือทรงดอกบัวตูม ก่อด้วยศิลาแลงก้อนใหญ่ๆ ฐานยาว

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย			ด้านละ 9 เมตร มีบันไดทางขึ้นอยู่ด้านหน้า ส่วนยอดพังทลายลงมาหมด ใกล้ๆกับพระเจดีย์ประธานมีเจดีย์รายก่อด้วยอิฐ มีการค้นพบพระพิมพ์ 2 แบบ ในบริเวณวัดก้อนแลง คือ พระพิมพ์ศิลปะอู่ทองแบบผมเปิด และพระพิมพ์ศิลปะอู่ทองแบบผมเวียน
19.	วัดต้นจันทร์ ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศใต้ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		เป็นวัดในสมัยสุโขทัย มีซากปรักหักพังไม่ได้มีการบูรณะ ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานกรมศิลปากร โบราณสถานประกอบด้วย เจดีย์ประธานทรงระฆังขนาดใหญ่ก่อด้วยอิฐ มีคูหาหรือซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปทั้ง 4 ทิศ ส่วนยอดปล้องไฉนหักพังเหลือแต่องค์ระฆังเท่านั้น ด้านตะวันออกของเจดีย์มีวิหารก่ออิฐ มีเสาศิลาแลงรองรับหลังคามุงกระเบื้อง และยังปรากฏร่องรอยพระพุทธรูปประทับนั่งขนาดใหญ่ตั้งอยู่ภายในวิหาร ปัจจุบันเป็นวัดร้าง	วัตถุโบราณที่มีชื่อเสียงที่มาจากวัดต้นจันทร์คือ พระสมเด็จนางพญาเสน่ห์จันทร์ ซึ่งพบเมื่อกองโบราณคดี กรมศิลปากร เข้าทำการอนุรักษ์เจดีย์ภายในวัดที่พังทลายลงมา พบกรุพระจำนวนมาก พระสมเด็จนางพญาเสน่ห์จันทร์มีกลิ่นหอมของว่านนางพญาเสนห์จันทร์ จึงตั้งชื่อว่า พระสมเด็จนางพญาเสน่ห์จันทร์
20.	วัดเชตุพน		จากจารึกวัดสรศักดิ์ ได้กล่าวถึงเหตุการณ์เมื่อกลางพุทธศตวรรษที่ 20 ไว้ว่าเมื่อครั้งพระมหาเถรธรรมไตรโลกฯผู้มีศักดิ์เป็นน้าของพระมหาธรรมราชาเจ้าเมืองสุโขทัยมาจำ	พระพุทธรูปสี่อิริยาบทขนาดใหญ่ประดิษฐานอยู่ในมณฑปหินชนวน ซึ่งสามารถมองเห็นได้แต่ไกล ผนังด้านทิศเหนือของมณฑปเป็นพระพุทธรูปประทับนั่ง ด้านทิศใต้

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศใต้ อุทยาน ประวัติศาสตร์ สุโขทัย		พรรษาอยู่ที่วัดสรศักดิ์ได้มีการร่วมชุมนุมกับพระที่วัดเชตุพน ทั้งนี้หากจะพิจารณาร่วมกับรูปแบบของศิลปกรรมแล้วทำให้สันนิษฐานได้ว่าวัดนี้น่าจะมีความสำคัญอยู่ในช่วงสมัยสุโขทัยตอนปลาย	เป็นพระพุทธรูปประทับนอน ด้านทิศตะวันออกเป็นพระพุทธรูปลีลา ด้านทิศตะวันตกเป็นพระพุทธรูปประทับยืน ปัจจุบันพระพุทธรูปประทับนั่งและพระพุทธรูปประทับนอนหักพังเสียหายหมด เหลือแต่พระพุทธรูปประทับยืน และพระพุทธรูปลีลาซึ่งก็ไม่สมบูรณ์เต็มองค์ ส่วนอื่นของวัดประกอบด้วยกำแพงแก้วล้อมมณฑปโดยทำจากหินชนวนที่มีขนาดใหญ่และหนา โดยมีการสกัดและบากหินเพื่อทำเป็นกรอบและซี่กรงเลียนแบบเครื่องไม้ ด้านหลังมณฑปใหญ่มีมณฑปขนาดเล็กย่อมุมไม้ยี่สิบ มีหลังคาก่อซ้อนกันเป็นเสา แลใช้หินชนวนขนาดใหญ่ทำเป็นเพดาน ยังปรากฏร่องรอยของพระพุทธรูปปางมารวิชัย แต่ชำรุดมากแล้ว ที่ผนังด้านนอกมีร่องรอยภาพเขียนสีดำลายพรรณพฤกษาอยู่บนกรอบประตู ด้านหน้าเป็นพระวิหารเสากลมสองแถวไม่ปรากฏหลักฐานว่าวัดนี้สร้างในสมัยใด แต่มีกล่าวอ้างถึงในจารึกวัดสรศักดิ์ซึ่งบันทึกเหตุการณ์กลางพุทธศตวรรษที่ 20

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
				จากข้อความที่ระบุชื่อวัดเชตุพน ประกอบกับรูปแบบทางศิลปะกรรม แสดงให้เห็นว่า วัดเชตุพนคงเป็นวัดที่มีความสำคัญและเจริญรุ่งเรืองในช่วงสุโขทัยตอนปลาย หลักฐานอีกชิ้นหนึ่งคือ มีการพบจารึกวัดเชตุพน ที่วัดนี้กล่าวถึงเจ้าธรรมรังษีซึ่งบวชได้ 22 พรรษา เป็นผู้มีจิตศรัทธาสร้างพระพุทธรูปขึ้นในพ.ศ. 2057
21.	วัดเจดีย์สี่ห้อง ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศใต้ อุทยาน ประวัติศาสตร์ สุโขทัย		บราณสถานล้อมรอบด้วยคูน้ำ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสันนิษฐานว่า "วัดเจดีย์สี่ห้องที่อยู่ห่างจากวัดเชตุพนไปทางทิศตะวันออก 2 เส้น (80 เมตร) นั้นอาจเป็นวัดเดียวกัน เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้กันและวัดเชตุพนไม่ปรากฏซากวิหารหรืออุโบสถ และวัดเจดีย์สี่ห้องอาจเป็นวัดที่สร้างขึ้นภายหลังวัดเชตุพนที่หมดความสำคัญลงแล้ว" **เจดีย์** เจดีย์ประธาน เป็นทรงระฆังกลมส่วนยอดของเจดีย์ได้พังทลายลง คงปรากฏส่วนปล้องไฉนตกอยู่ที่ฐานเจดีย์	ที่ฐานเจดีย์ประธานมีภาพปูนปั้นประดับโดยรอบปั้นเป็นรูปบุคคล รูปบุรุษ และสตรี สวมอาภารณ์ และเครื่องประดับ ในมือถือภาชนะ มีพรรณพฤกษางอกโผล่พ้นออกมาที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนั้นมีปูนปั้นรูปช้าง และสิงห์ประดับรูปบุคคล องค์เจดีย์ประธานเป็นทรงระฆังกลมที่ได้รับการบูรณะ ส่วน ยอดเจดีย์ได้หักพังลง รูปบุคคลที่กล่าวถึงนี้หากพิจารณาบริเวณศีรษะจะสังเกตเห็นร่องรอยนาคหลายเศียรแผ่พังพานอยู่ด้านหลัง จึงแปลความหมายได้ว่า คือ มนุษยนาค ซึ่งถือว่าเป็น

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ฐานเจดีย์ประธานมีภาพปูนปั้นประดับอยู่โดยรอบ ปั้นเป็นรูปบุคคล รูปบุรุษและสตรีสวมอาภรณ์และเครื่องประดับต่าง ๆ กัน ในมือถือภาชนะมีพันธุ์พฤกษางอกโผล่พ้นออกมาแสดงถึงความเจริญงอกงามและความอุดมสมบูรณ์ ภาชนะนี้เรียกว่า หม้อปูรณฆฏะ	เทพอยู่ในโลกบาดาลตามแบบอย่างคติที่นิยมในลังกา นอกจากนี้ ยังมีปูนปั้นรูปช้างและสิงห์ประดับอยู่ด้วยและมีพบที่สุทัยชัดเจนเพียงแห่งเดียว การประดับมนุษยนาคสลับกับการสิงห์ขี่ช้างแสดงให้เห็นถึงรูปแบบและคติการสร้างที่เป็นแบบพื้นบ้านแล้ว ดังนั้นวัดนี้จึงน่าจะอยู่ในสมัยสุโขทัยตอนปลาย
22.	วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศใต้ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม เป็นชื่อที่ปรากฏตามจารึก เดิมเรียก วัดตาเถรขึงหนัง สร้างขึ้นในปี พ.ศ.1946 (สร้างในสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชที่ 1) โดยพระราชชนนีศรีธรรมราชมาดามหาดิลกรัตนราชนาถกรรโลงแม่ พระราชมารดาของพระมหาธรรมราชาธิราชเจ้าที่ 3 (ไสลือไท) เจ้าเมืองสุโขทัย มีจารึกเกี่ยวกับการสร้างวัดบำเพ็ญบุญและถวายกัลปนา โดยได้โปรดนิมนต์หรืออาราธนาพระเถระชั้นผู้ใหญ่จากเมืองกำแพงเพชร นั่นคือ สมเด็จพระมหาศรีกิรติจากพชรบุรีศรีกำแพงเพชร มาสร้าง "ศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม"	บริเวณวัดได้พบศิลาจารึกหลักที่ 8ค หรือหลักที่ 46 โดยนายชิน อยู่ดี เมื่อ พ.ศ. 2499 จารึกด้วยอักษรขอมและสุโขทัย ภาษาบาลีและภาษาไทย ระบุ พ.ศ.1947 เรื่องราวที่จารึกในส่วนภาษาบาลีเป็นคำกล่าวนมัสการพระรัตนตรัย และคำไหว้อาจารย์ ส่วนจารึกภาษาไทย ได้กล่าวถึงสมเด็จพระราชชนนีศรีธรรมราชมาดา และสมเด็จมหาธรรมราชาธิบดี ราชโอรส ขึ้นเสวยราชย์ในนครศรีสัชนาลัยสุโขทัย ตลอดถึงการอาราธนาสมเด็จพระมหาศรีกิรติ จากพชรบุรีศรีกำแพงเพชร มาสร้าง “ศรีพิจิตรกิรติกัลยา

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
				ราม” และสมเด็จพระศรีธรรมราชมาดา ปลูกพระศรีมหาโพธิ **เจดีย์ทรงระฆัง** เป็นประธาน ด้านหน้ามีวิหาร มีเจดีย์รายขนาดเล็กอยู่ด้านหลังหลายองค์ คงสร้างขึ้นในระยะหลังรูปแบบเจดีย์ประธานของวัดเป็นทรงระฆังกลม จัดเป็นเจดีย์ทรงระฆังที่มีพัฒนาการในระยะหลังของสุโขทัยแล้ว เนื่องจากได้เปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบทั่วไปของสุโขทัยที่มีฐานเตี้ย แต่เจดีย์วัดศรีพิจิตรฯ ตั้งอยู่บนฐานสูง (ฐานกว้างด้านละประมาณ 15 เมตร) โดยเพิ่มส่วนฐานบัวเหนือฐานเขียงอีก 2 ฐาน มีการเพิ่มมุมและประดับลูกแก้วอกไก่ซึ่งไม่ใช่ระเบียบของเจดีย์ทรงระฆังสมัยสุโขทัยโดยทั่วไป แต่มีลักษณะผสมผสานกันระหว่างศิลปะสุโขทัย ล้านนา และอยุธยา
23.	วัดวิหารทอง ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้าน	-		เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์หรือทรงดอกบัวตูมแต่ปัจจุบันส่วนเรือนธาตุถึงยอดเจดีย์ได้หักพังลงแล้ว ด้านหน้ามีวิหารประกอบ

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	ทิศใต้ (อยู่ด้านทิศใต้แนวเดียวกับมุมกำแพงเมืองคูเมืองด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้) อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย			
24.	วัดอโสการาม ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศใต้ (อยู่ด้านทิศใต้แนวเดียวกับมุมกำแพงเมืองคูเมือง		เดิมชาวบ้านเรียกวัดอโศการามหรือวัดอโสการามนี้ว่า วัดสลัดได กรมศิลปากรพบจารึกที่วัดแห่งนี้เมื่อ พ.ศ.2498 เป็นจารึกรูปทรงเสมา มีจารึก 2 ด้าน 98 บรรทัด ด้านที่ 1 มี 47 บรรทัด ด้านที่ 2 มี 51 บรรทัด เป็นจารึกตัวอักษรสุโขทัยและขอมสุโขทัย ภาษาไทยและบาลี ปรากฏศักราชในจารึก พ.ศ.194 ความสำคัญของจารึกคือทำให้ทราบว่า สมเด็จ	เจดีย์ทรงยอดดอกบัวตูมเป็นประธานของวัด ด้านหน้าเป็นวิหาร ด้านหลังเจดีย์ประธานมีมณฑปขนาดเล็ก รูปแบบของเจดีย์ยอดดอกบัวตูมประกอบด้วยลักษณะของเจดีย์ทรงยอดดอกบัวตูมโดยทั่วไป กล่าวคือ ส่วนฐานที่ประกอบด้วยชุดฐานเขียงทรงสูง 4 ฐาน รองรับฐานบัวลูกแก้วอกไก่ (ประดับแนวลูกแก้วอกไก่ 2 แนว) ส่วนกลางประกอบด้วย

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้) อุทยาน ประวัติศาสตร์ สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		พระราชเทพศรีจุฬาลักษณ์ พระมเหสีของพรมมหาธรรมราชาที่ 2 หรือพญาลือไทย ทรงสถาปนาพระอารามวัดอโสการามในคราวเดียวกับที่ก่อสร้างวัดทักษิณาราม ทรงสร้างสถูปบรรจุพระมหาธาตุซึ่งเรียกว่ามหาเจดีย์ โดยใช้เวลาถึง 4 เดือน สร้างวิหาร มณฑป เจดีย์ และปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์ นอกจากนั้นยังแต่งตั้งผู้ดูแลรักษาวัด การถวายที่ดินหรือกัลปนา ข้าทาสวัด แล้วได้นิมนต์สรภังคเถรให้มาเป็นเจ้าอาวาส การสร้างวัดครั้งนี้ เป็นการสร้างวัดและมหาสถูปที่พระองค์ทรงสถาปนาได้แก่ เจดีย์ทรงยอดดอกบัวตูม ซึ่งเป็นเจดีย์ประธานที่ปรากฏในปัจจุบัน เพราเป็นเจดีย์ประธานขนาดใหญ่มีอยู่เพียงองค์เดียว นอกนั้นเป็นเจดีย์รายขนาดเล็ก ส่วนหนึ่งอาจสร้างในคราวเดียวกัน อีกส่วนหนึ่งคงสร้างขึ้นภายหลัง	ชุดฐานบัวลูกฟัก 2 ชุดเรียกว่า ชั้นแว่นฟ้ารองรับส่วนที่เป็นเรือนธาตุ ไม่ดับซุ้มจระนำส่วนยอดที่เป็นทรงดอกบัวตูมหักพังตกลงมา แต่ยังปรากฏหลักฐานตกอยู่ที่พื้น อันมีระเบียบที่เหมือนกัยทรงยอดดอกบัวตูมโดยทั่วไป

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
25.	วัดมุมลังกา ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		ไม่ปรากฏหลักฐานประวัติในการสร้าง เนื่องจากมีฐานเจดีย์ใหญ่ซึ่งเข้าใจว่าอาจเป็นเจดีย์ทรงระฆัง นักวิชาการสันนิษฐานว่าอาจเป็น วัดลังการาม ตามที่ปรากฏชื่อในจารึกวัดอโสการาม ที่กล่าวว่าสร้างขึ้นประมาณ พ.ศ. 1942 เจดีย์ประธานเหลือแต่ฐาน มีวิหารอยู่ด้านตะวันออกของเจดีย์ และเจดีย์รายรอบบริเวณนั้น ที่น่าสังเกตคือมีอุโบสถตั้งอยู่ในทิศตะวันตกขององค์เจดีย์ อันเป็นการวางผังที่พบในการสร้างวัดของกรุงศรีอยุธยา	เจดีย์ประธานที่เหลือแต่ฐาน
26.	วัดตะพานหิน ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศตะวันตก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		วัดนี้ตั้งอยู่บนเนินเขาสูงประมาณ 200 เมตร บริเวณทางเดินขึ้นโบราณสถานมีทางเดินปูลาดด้วยหินชนวนจากตีนเขาขึ้นไปเป็นระยะทาง 300 เมตร วัดสะพานหินยังอาจเป็นวัดที่พ่อขุนรามคำแหงทรงช้างเผือกชื่อรูจาคีรี เพื่อไปนบพระในวัดนี้ทุกวันข้างขึ้นและแรม 15 ค่ำ	บริเวณลานวัดสะพานหินมีกลุ่มโบราณสถานประกอบด้วย 1. ฐานวิหาร 5 ห้อง ก่ออิฐ เสาทำด้วยศิลาแลง หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ส่วนฐานกว้าง 20 เมตร ยาว 26 เมตร ภายในวิหารมีพระพุทธรูปปูนปั้นยืน ปางประทานอภัย ยกพระหัตถ์ขวา สูง 12.50 เมตร เรียกว่า “พระอัฏฐารศ” 2. ฐานเจดีย์ขนาดเล็ก 6 ฐาน กระจายทั่วไปบนลานวัด มีอยู่องค์หนึ่งมี

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
				ลักษณะเป็นเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ฐานกว้าง 4×4 เมตร อยู่ตรงเชิงบันไดด้านทิศตะวันออก 3. สะพานหิน ที่เป็นทางขึ้นอยู่ด้านทิศตะวันออก ทอดยาวจากถนนเชิงภูเขาจนถึงลานวัด ปูด้วยหิน ยาวประมาณ 300 เมตร นอกจากนี้ ทางด้านทิศเหนือมีทางขึ้นอ้อมเขา เข้าใจว่าน่าจะเป็นทางช้างขึ้น
27.	วัดอรัญญิก ตั้งอยู่บริเวณลาดเชิงเขาด้านทิศใต้ของเขาสะพานหิน นอกกำแพงเมืองสุโขทัย ทางด้านทิศตะวันตก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		-	โบราณสถานสำคัญประกอบด้วยกลุ่มฐานกุฏิสงฆ์ ก่ออิฐ ใช้สำหรับพระสงฆ์นั่งวิปัสสนาธรรม กุฏิมีขนาดเล็กสำหรับพระภิกษุสงฆ์เพียงองค์เดียวนั่งวิปัสสนา ทางเดินปูด้วยหินเชื่อมกันระหว่างโบสถ์และวิหาร บ่อน้ำรูปสี่เหลี่ยมขุดลงไปในศิลาแลง มีน้ำขังตลอดปี

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
28.	วัดเจดีย์งาม ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศตะวันตก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		โบราณสถานแห่งนี้ขุดแต่งและบูรณะเมื่อปี พ.ศ.2508	เจดีย์ประธานทรงระฆังฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ที่ฐานชั้นล่างมีซุ้มพระพุทธรูปทั้ง 4 ด้าน ฐานพระวิหารก่อด้วยศิลาแลงปูด้วยหินกุฏิสงฆ์สำหรับวิปัสสนาธรรม มีทั้งก่อด้วยอิฐและหิน สระน้ำขุดลึกลงไปในศิลาแลง
29.	วัดถ้ำหีบ ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศตะวันตก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		เป็นวัดที่เก่าแก่สร้างมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี แต่ไม่ได้รับการบูรณะซ่อมแซม จึงเหลือเพียงซากปรักหักพังกลายสภาพเป็นวัดร้าง	**พระลีลาถ้ำหีบ** นับเป็นพระกรุเก่าแก่ของจังหวัดสุโขทัยที่ได้รับการยกย่องว่ามีพุทธลักษณะงดงามมาก ลายเส้นมีความอ่อนไหว ชัดเจน กลมกลืน และรับกันอย่างหาที่ติไม่ได้ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์แห่งศิลปะสกุลช่างสุโขทัยบริสุทธิ์โดยแท้ และถึงแม้จะมีถิ่นกำเนิดอยู่ที่สุโขทัย แต่จะหาได้ยากยิ่งและไม่ค่อยแพร่หลายในสุโขทัยนัก สันนิษฐานว่าหลังจากที่มีการขุดพบแล้วน่าจะนำออกมากระจายนอกเขตจังหวัดและในกรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่ และด้วยผู้บูชาประจักษ์พุทธคุณเป็นเลิศจนเป็นที่กล่าวขาน

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
				ทั้งด้าน โภคทรัพย์และเมตตามหานิยม จึงทำให้ได้รับความนิยมและเป็นที่แสวงหาอย่างกว้างขวางในแวดวงนักนิยมสะสมพระเครื่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
30.	วัดมังกร ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศตะวันตกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		-	กำแพงแก้วก่อด้วยอิฐ ประดับชั้นลูกกรงด้วยเครื่องปั้นดินเผาเคลือบ และยังพบประติมากรรม มกรดินเผาเคลือบแบบเครื่องสังคโลกด้วย อันเป็นที่มาของชื่อวัดแห่งนี้ ภายในกำแพงวัดประกอบด้วยฐานอุโบสถ (โบสถ์) ที่มีมุขยื่นออกมาทั้งด้านหน้าและด้านหลัง มีใบเสมาหินชนวนปักล้อมรอบ เจดีย์ทรงระฆังขนาดใหญ่ส่วนยอดได้พังทลายอยู่ทางด้านทิศเหนือของอุโบสถ มีฐานวิหารและยังมีเจดีย์รายอีกหลายองค์ นอกจากนี้ยังมีเจดีย์รายที่ตั้งอยู่ภายนอกกำแพงวัดด้วย
31.	วัดพระยืน ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศตะวันตก		ไม่มีหลักฐานกล่าวถึงวัดพระยืนเลย และชื่อวัดพระยืนคงเป็นชื่อที่ชาวบ้านเรียกขานกัน เหตุเพราะมีพระพุทธรูปยืนองค์ใหญ่เป็นประธานของวัด	พระอุโบสถกว้าง ยาว ด้านละ 10 เมตร มีบันไดขึ้นข้างหน้าและข้างหลัง บันไดหน้าจะอยู่เกือบจะกึ่งกลางแต่ค่อนมาทางขวา (เท่าที่เห็นโบราณสถานที่เป็นวัดยังไม่มีวัดไหนที่มีทางขึ้นตรงกลางเลย สงสัยจะเป็นข้อห้าม

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	อุทยาน ประวัติศาสตร์ สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัด สุโขทัย		พระอุโบสถของวัดพระยืนตั้งอยู่บนเนินสูง ก่อด้วยอิฐตั้งอยู่บนฐาทรงสี่เหลี่ยมจตุรัสสูง มีชาลารอบ มีเสาเรียงอยู่โดยรอบคาดว่าจะเป็นเสาที่รองรับชายคาพระอุโบสถหรืออาจจะเป็นระเบียงคดหรือศาราราย	ซักอย่างนะครับ – เจ้าของบล็อก) เสาพระอุโบสทำด้วยศิลาแลงโกลนเป็นทรงกลมซ้อนๆ กันขึ้นไปแล้วทำเป็นรูปเสา ฉาบปูน ยังคงเห็นร่องรอยของการเข้าไม้ของเครื่องหลังคาอยู่บ้าง ด้านในสุดมีซุ้มประดิษฐานพระประธานยืน แต่ชำรุดมาก หักพังเกือบจะล้มลงมาอยู่แล้ว องค์พระพุทธรูปพระเศียรชำรุดจนถึงพระอังสา พระกรขวาท่อนล่างชำรุด พระหัตถ์ซ้ายชำรุดหักหายไป
32.	วัดป่ามะม่วง ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศตะวันตกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		จารึกสมัยสุโขทัยหลายหลักกล่าวถึงป่ามะม่วง ซึ่งอยู่ทางตะวันตกของเมืองสุโขทัย มีจารึกหลักที่ 6 ค้นพบในวัดป่ามะม่วง พูดถึงความสำคัญของวัดนี้ว่าพระมหาธรรมราชาลิไททรงออกผนวช และจำพรรษาที่วัดป่ามะม่วง เมื่อปี พ.ศ. 1904	โบราณสถานวัดป่ามะม่วงปัจจุบันประกอบด้วยอุโบสถ(โบสถ์) ตั้งอยู่ด้านหน้าเจดีย์ประธานทรงระฆัง และเจดีย์รายต่าง ๆ และอยู่ไม่ไกลจากหอเทวาลัยมหาเกษตร ซึ่งเป็นที่ที่พบเทวรูปสำริดศิลปะสุโขทัยอันเป็นรูปเคารพในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู อาทิ พระนารายณ์ พระศิวะ และพระพรหม

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
33.	วัดตึก ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศตะวันตกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		อายุโบราณสถานราวพุทธศตวรรษที่ 20 ไม่ปรากฏหลักฐานการสร้างที่ชัดเจน	1. มณฑป มีลักษณะเป็นมณฑปท้ายวิหารก่อด้วยอิฐ ผนังทึบสามด้านย่อมุมด้านหน้าหรือทิศตะวันออกเป็นซุ้มประตูทางเข้า กรอบประตูทำด้วยหินชนวน ภายในเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปก่ออิฐปูนปั้นชำรุด ขนาดฐานมณฑปกว้างด้านละประมาณ 12 เมตร ด้านนอกบริเวณผนังปรากฏร่องรอยหลักฐานที่สำคัญของวัดนี้ คือลวดลายปูนปั้นประดับอยู่บนผนังของมณฑปทางด้านทิศใต้เป็นภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติตอนพระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ สำหรับด้านอื่น ๆ นั้นชำรุดไปมากแล้ว 2. ฐานวิหาร 5 ห้อง ก่อด้วยอิฐ เสาทำด้วยศิลาแลง ฐานกว้าง 11.5 เมตร ยาว 22 เมตร อยู่บริเวณด้านหน้า หรือตะวันออกติดกับมณฑป มีมุขและบันไดทางขึ้นด้านหน้าด้านหลังมีบันไดทางเข้าเชื่อมต่อไปยังมณฑป 3. ฐานเจดีย์รายขนาดเล็ก 14 องค์ อยู่เรียงรายทั่วไป

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
34.	สรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง นอกกำแพงเมืองสุโขทัยทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		สรีดภงส์ หรือ ทำนบพระร่วง คือ ทำนบกั้นน้ำหรือที่เรียกกันในปัจจุบันว่าเขื่อน ที่มีลักษณะเป็นเขื่อนดินกั้นน้ำระหว่างเขาพระบาทใหญ่และเขากิ่วอ้ายมา เพื่อทำการกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตรกรรมและใช้สอยในเมืองสมัยสุโขทัย ตั้งตรงบริเวณที่ถูกขนาบด้วยภูเขาสองลูกเป็นรูปก้ามปู คือ เขาพระบาทใหญ่และเขากิ่วอ้ายมา ภูเขาทั้งสองลูกนี้อยู่ในทิวเขาหลวงด้านหลังตัวเมืองสุโขทัยโบราณ ลึกเข้าไปในทิวเขานี้เป็นซอกเขาอันเป็นต้นกำเนิดของทางน้ำเรียกว่า "โซกพระร่วงลองขรรค์" เดิมคนท้องถิ่นตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย เรียกร่องรอยของคันดินโบราณเพื่อการชลประทานว่า ทำนบพระร่วง เนื่องจากกษัตริย์สุโขทัยพระองค์ใดพระองค์หนึ่งเป็นผู้สร้างขึ้น จึงถือว่าเป็นของที่พระร่วงทำขึ้นหรือเกิดขึ้นด้วยอิทธิฤทธิ์ของพระร่วงทั้งสิ้น ทำนบพระร่วง คันดินโบราณที่เรียกว่าทำนบพระร่วงนี้ มิได้ทำหน้าที่เป็นเขื่อนกักเก็บ	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			น้ำเหมือนกับเขื่อนดินที่กรมชลประทานมาสร้างไว้ อาจจะทำหน้าที่เพียงเพื่อบังคับทิศทางของน้ำที่มีมากในฤดูฝน มิให้ไหลล้นไปในทิศทางอื่นที่มิใช่ทิศทางไปสู่เมืองสุโขทัยแต่จะทำหน้าที่เบนน้ำทั้งหมดที่ไหลมาจากเขาทั้งสองลูกนี้ให้ไหลลงไปในคลองเสาหอทั้งหมด เพื่อนำไปสู่คูเมืองสุโขทัย ทั้งนี้ แนวคันดินที่ทำหน้าที่เบี่ยงเบนทิศทางของน้ำให้ไหลไปตามทิศที่ต้องการซึ่งทำหน้าที่เหมือนกับทำนบพระร่วงนั้น ถูกพบได้โดยทั่วไปบนพื้นที่ลาดเอียงรอบ ๆ เมืองเก่าสุโขทัย โดยพบมากที่สุดที่บริเวณเชิงเขาด้านทิศตะวันตกจรดทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของตัวเมือง โดยที่ไม่ได้เรียกว่าทำนบพระร่วงแต่อย่างใด เฉพาะคันดินเป็นแนวเชื่อมระหว่างเขาพระบาทใหญ่กับเขากิ่วอ้ายนี้ที่มีชื่อเรียกกันมาว่า "ทำนบพระร่วง" เพราะอาจเป็นคันดินแนวที่ชัดเจนที่สุดและถูกรู้จักมาช้านานก็เป็นได้ ทั้งนี้ทำนบพระร่วงแห่งนี้ นักวิชาการหลายท่านได้เรียกชื่อเป็น สรีดภงส์ ตามชื่อที่ปรากฏในศิลา	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			จารึกหลักที่ 1 (ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)	
35.	ศาสแม่ย่า ถนนนิกรเกษม ต.ธานี อ.เมืองสุโขทัย จ.สุโขทัย โทร : 0-5561-4304		ศาลพระแม่ย่า เป็นสถานที่ 1 ใน 10 ของ "10 สิ่งที่ต้องทำในสุโขทัย" นั่นคือ "การไหว้สักการะพระแม่ย่า" เนื่องจากเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองสุโขทัยอีกสิ่งหนึ่ง เดิมพบองค์พระแม่ย่าที่เพิงหินบนยอดเขาสูงที่สุดยอดหนึ่งของเขาหลวง ในเขตบ้านโว้งบ่อ ตำบลนาเชิงคีรี อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย คือ เขาแม่ย่า หรือเขาน่าย่า ซึ่งอยู่ห่างจากเมืองสุโขทัยเก่าไปประมาณ 7 กิโลเมตร เพิงหินที่พบเทวรูปนั้นปัจจุบันก็เรียกกันว่า ถ้ำพระแม่ย่า ชาวบ้านแถวนั้นมีความเชื่อว่าหากไหว้สักการะ ขอพรใดๆก็จะสมปรารถนาในทุกเรื่อง และในช่วงสงกรานต์มีประเพณีแหนพระแม่ย่า เพื่อให้ฝนตกตามฤดูกาล เพราะทุกครั้งที่แห่แหนประแม่ย่าก็จะมีฝนตกลงมาอย่างน่าอัศจรรย์ จากศิลาจารึกหลักที่ 1 นักประวัติศาสตร์และโบราณคดีได้สันนิษฐานว่าพระขพุงผี หมายถึงเทวรูปและเป็นเทพที่ยิ่งใหญ่	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			กว่าผีทั้งหลายในเมืองนี้ และน่าจะเป็นองค์พระแม่ย่า ที่สร้างอุทิศแด่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วคือพระนางเสือง พระราชมารดาของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช แต่ยังไม่มีข้อยุติ และชาวบ้านส่วนมากเชื่อว่า พระแม่ย่าคือ พระนางเสือง พระราชมารดาของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระแม่ย่าของพระยาเลอไท ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเรียกพระมหากษัตริย์ว่า พ่อเมือง จึงเรียกพระราชมารดาของพ่อเมืองว่า "แม่ย่า" ในปี พ.ศ.2486 ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่า ถ้าแห่แหนบ่อย อาจจะทำให้องค์พระแม่ย่าเกิดเสียหายได้ จึงสร้างองค์จำลองไว้ที่ถ้ำพระแม่ย่า และอันเชิญองค์จริงมาประดิษฐานที่ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดสุโขทัย และสร้างเทวลัยที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “ ศาลพระแม่ย่า ” ต่อมา ในปี พ.ศ.2537 ผู้ว่าราชการจังหวัด พ่อค้า ประชาชน และข้าราชการ เห็นว่าศาลพระแม่ย่าหลังเก่าชำรุดทรุดโทรม ได้มีความคิดเห็นให้ทุบทิ้ง และสร้างศาลใหม่	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ดังนั้น จึงถือว่า “ พระแม่ย่า ” เป็นของคู่บ้านคู่เมือง ประชาชนมีความเคารพเลื่อมใสศรัทธา เชื่อว่าปีใดเกิดฝนแล้ง ข้าวยากหมากแพงถ้าได้อัญเชิญ พระแม่ย่าออกมาแห่ในวันสงกรานต์ เพื่อร่วมกันสรงน้ำ และขอพรพระแม่ย่า จะทำให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล จนกลายเป็นประเพณีแห่พระแม่ย่าในวันสงกรานต์ เพื่อให้ประชาชนได้สรงน้ำพระแม่ย่าจนถึงปัจจุบัน	
36.	หอพระพุทธศิริมารวิชัย ภายในเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย		หอพระพุทธสิริมารวิชัย ภายในประดิษฐานพระพุทธสิริมารวิชัย พระพุทธรูปสำริดปางมารวิชัยสมัยสุโขทัยที่เก่าแก่ แต่เดิมชาวสุโขทัยเรียกท่านว่า “หลวงพ่องาม” หรือ “หลวงพ่อสุโขทัย” แต่เดิมเคยประดิษฐานอยู่ที่วัดใหม่ ในเมืองเก่าสุโขทัย ก่อนจะถูกอัญเชิญไปประดิษฐานที่วัดราชธานี แต่ต่อมาในปี 2511 ได้เกิดเพลิงไหม้ครั้งใหญ่ขึ้นในเมืองสุโขทัย ทำให้พระพุทธรูปองค์นี้หักพังเสียหายเป็นชิ้นๆ จึงได้นำมาเก็บรักษาไว้ ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง ในเมืองเก่าสุโขทัย	หลวงพ่องาม หรือ หลวงพ่อสุโขทัย

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ต่อมาทางกรมศิลปากร ธนาคารไทยพาณิชย์ และจังหวัดสุโขทัยจึงได้ร่วมกันบูรณะซ่อมแซมหลวงพ่องามขึ้นใหม่ รวมทั้งสร้างหอพระที่ประดิษฐานให้แก่พระพุทธรูป เพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 ชันษา ในวันที่ 12 ส.ค. 2535 และเป็นที่น่ายินดียิ่งของชาวสุโขทัย ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทั้งสองพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเบิกพระเนตรพระพุทธสิริมารวิชัย เมื่อวันที่ 12 ธ.ค. 2535 และสมเด็จพระนางเจ้าฯ ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามของพระพุทธรูป ว่า “พระพุทธสิริมารวิชัย” ซึ่งมีความหมายว่า พระพุทธเจ้าผู้ชนะมารด้วยสิริ	
37.	ทุ่งทะเลหลวง ตำบลปากแคว อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		**กำเนิดทะเลหลวง** เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเสด็จเยือนเมืองสุโขทัย เมื่อ พ.ศ. 2535 ทรงมีพระราชดำริว่า “แม่น้ำยมใน	เกาะกลางรูปหัวใจ บริเวณทุ่งทะเลหลวง ต.บ้านกล้วย อ.เมือง จ.สุโขทัย เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ชมธรรมชาติ และเป็นที่ประดิษฐสถาน "พระพุทธรัตนสิริสุโขทัย"

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ฤดูฝนมีน้ำมาก ในฤดูแล้งเกือบไม่มีน้ำ ให้พิจารณากั้นน้ำเป็นช่วง ๆ เพื่อผันน้ำเข้าคลองธรรมชาติที่มีอยู่เดิมทั้งฝั่งซ้ายและฝั่งขวาของแม่น้ำยม และขุดลอกให้สามารถส่งน้ำไปกักเก็บไว้ตามหนองบึงตามธรรมชาติได้ จากพระราชดำริสำคัญนี้ ฯพณฯ สมศักดิ์ เทพสุทิน เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ น้อมรับกระแสพระราชดำริมาศึกษาวิเคราะห์สภาพแม่น้ำยมตั้งแต่จังหวัดแพร่ จึงได้เริ่มทำโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในจังหวัดสุโขทัยหลายโครงการ และหนึ่งในโครงการสำคัญก็คือโครงการสร้างแหล่งกักเก็บน้ำทะเลหลวง (แก้มลิง) ขึ้นในปี 2545 **แผ่นดินศักดิ์สิทธิ์ รูปหัวใจ** คำว่า "แผ่นดินรูปหัวใจ" เกิดจากแนวคิดของ ฯพณฯ สมศักดิ์ เทพสุทิน ที่ต้องการให้แผ่นดินนี้เป็นศูนย์รวมแห่งความรักใคร่ปรองดองของชาวเมืองสุโขทัยและเชื่อมโยงความรักผูกพันกับบรรพบุรุษสมัยสุโขทัยถึง	สำหรับพระพุทธรัตนสิริสุโขทัย เป็นพระพุทธรูปสัมริด ปางมารวิชัย มีลักษณะงดงาม คาดว่าสร้างในสมัยพระมหาธรรมราชาลิไท แห่งกรุงสุโขทัย พระพุทธรูปเก่าแก่กว่า 700 ปี ราวปี พ.ศ.1845 มีขนาดหน้าตักกว้าง 130 ซ.ม. จากฐานถึงพระเกตุสูง 208 ซม. ปัจจุบันประดิษฐานชั่วคราว อยู่ที่สวนหลวง ร.9 อ.เมืองสุโขทัย โดยบริเวณพื้นที่บนเกาะนั้น ได้มีการปลูกต้นไม้เพื่อความร่มรื่น และยังได้ถูกใช้เป็นพื้นที่ในการจัดงานในวันสำคัญต่าง ๆ อาทิ วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา อีกทั้งทางจังหวัดยังได้มีการวางแผนที่ย้ายศูนย์ราชการ และสร้างอาคารสำคัญเช่น สนามกีฬา สวนสาธารณะ ไว้ในพื้นที่โดยรอบ

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ปัจจุบันจึงเลือกสัญลักษณ์แห่งความรักคือ “รูปหัวใจ” วนคำว่าแผ่นดินศักดิ์สิทธิ์ นั้น ดร.พรรณสิริ กุลนาถศิริ ได้ดำเนินการจัดทำบุญพิธี เก็บและกลั่นดินจากทุกครอบครัวในแต่ละหมู่บ้านจำนวน 843 หมู่บ้าน ทำให้เป็นดินบริสุทธิ์ ด้วยการตั้งปณิธานร่วมแรงร่วมใจร่วมศรัทธากับชาวสุโขทัยว่าเราจะร่วมสร้างแผ่นดินนี้ให้รุ่งเรือง เป็นมิ่งขวัญของชาวสุโขทัย นำดินไปวางรองรับพระพุทธรัตนสิริสุโขทัย ณ มณฑปเกาะกลางแผ่นดินรูปหัวใจทุ่งทะเลหลวง เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2553 ด้วยงานบุญยิ่งใหญ่ที่ได้รวมพลังธรรมพลังศรัทธาของพี่น้องชาวสุโขทัยทุกครอบครัว จึงเรียกแผ่นดินนี้ว่า “แผ่นดินศักดิ์สิทธิ์”	
38.	ถนนสังคโลก ถนนริมรั้ววัดตระพังทอง ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง ต.เมืองเก่า อ.เมืองสุโขทัย		เป็นถนนศิลปะที่ถ่ายทอดวิถีชีวิตผู้คนสุโขทัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันผ่านศิลปะบนกำแพง เช่น การทำเกษตร การจับปลา ศาสนา วัฒนธรรม แหล่งโบราณสถานที่สำคัญ ซึ่งบริเวณดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสู่ชุมชน ดังนั้น	ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง มีผู้ผลิตผู้ประกอบการงานหัตถกรรมอยู่หลายประเภท ทั้งงานแกะสลักไม้ งานสังคโลก

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง/ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			คณะกรรมการชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองเก่าสุโขทัย มีแนวคิดที่จะสร้างสรรค์ผลงานศิลปะตลอดแนวถนนด้วยเศษสังคโลก ให้สมกับเป็นถนนสังคโลก ประกอบกับคนเมืองเก่าสุโขทัยมีฝีมือด้านปั้นปูนสดตามแบบสถาปัตยกรรมโบราณ จึงรวมงานช่างสองอย่างไว้ด้วยกันเกิดเป็นงานศิลปะรูปแบบใหม่ ถ่ายทอดเรื่องราวประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ขั้นตอนการทำเครื่องสังคโลกตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน บนกำแพง และการเขียนลายสังคโลกทั้ง ลายพฤกษา ลายกงจักร ลายดอกพิกุล ลายบัว และลายปลา	
39.	ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ		ตลาดท่าน้ำรับเสด็จริมหนองน้ำในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เปิด ศุกร์,เสาร์และอาทิตย์	เป็นตลาดที่สามารถเดินซื้อของกินแบบพื้นบ้าน จะมีเสื่อและโตกให้นั่งรับประทานอาหาร และเป็นบริเวณที่ดูพระอาทิตย์ตกที่สวยงามอีกแห่งหนึ่ง

แหล่งเรียนรู้งานศิลปหัตถกรรม ผลิตภัณฑ์ ที่น่าสนใจ

1. ชุดกาน้ำชาลายปลา
2. ชุดเครื่องประดับเงินลายมังกร
3. ชุดเครื่องเงินข้าวตอกพระร่วง
4. น้ำปรุงรสก๋วยเตี๋ยวไท ตราหม้อดิน
5. ปลาแขวนป้าย
6. ผลิตภัณฑ์พุทธศิลป์ (แบบหุ่นขี้ผึ้งต้น)
7. ผ้าทอพื้นเมือง
8. พระพิฆเณศร์
9. พระเครื่องในกรอบไม้สักย้อนยุค
10. สิงห์แกะสลัก
11. หลักศิลาจารึกองค์จำลอง
12. หัตถกรรมไม้สัก
13. เครื่องประดับเงิน
14. เครื่องปั้นดินเผา
15. เครื่องสังคโลก
16. สร้อยระย้าโกเมน
17. JAIRAK BY PROUD (ใจรัก บาย พราว)
18. สุนทรีผ้าไทย
19. ไหมเงินไหมทอง
20. บ้านพระพิมพ์
21. นะโม แฮนดิคราฟท์

ตารางที่ 4.2.5 แสดงแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหรือแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของ ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
1.	ชุดกาน้ำชาลายปลา กะเณชา(GANESHA) 227/3 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ติดต่อ : นายสันติ พรมเพ็ช โทร : 0-5563-3109 อีเมล : Chompoo_Santi@hotmail.com Facebook : กะเณชา สังคโลก กรุงสุโขทัย		กะเณชาสังคโลก มีความชำนาญในการปั้นรูปช้าง ด้วยเทคนิคเฉพาะตัวในการผลิตสังคโลก ซึ่งผลงานของกะเณชาสังคโลกได้เชื่อมโยงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับช้าง - สัตว์มงคลซึ่งมีบทบาทสำคัญทั้งในทางพุทธศาสนาและศึกสงครามในสมัยสุโขทัย และด้วยความเชี่ยวชาญในการทำสังคโลกที่สืบทอดมาจากครอบครัว จึงได้ผลิตงานสังคโลกที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตนที่หลอมรวมฝีมือและความศรัทธาเข้าด้วยกัน ร้านกะเณชาสังคโลก เกิดขึ้นจากความศรัทธาในองค์พระพิฆเนศซึ่งเป็นเทพศักดิ์สิทธิ์มีเศียรเป็นช้างในภาษาอังกฤษเรียกว่า “Ganesha” จึงเป็นที่มาของชื่อร้าน งานของร้านเรียกว่าเป็นงานแนว Contempolary ร่วมสมัย ลวดลายจะเป็นลายโบราณผสมผสานกับงานร่วมสมัย มีการคิดค้นสีเคลือบที่เป็นเฉพาะของทางร้าน ซึ่งจะเอาขี้เถ้าของงานสังคโลกโบราณมาปรับ ผสมหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกัน เป็นงานสีเคลือบร่วมสมัย ได้งานออกมาเป็นสีเอิร์ทโทนที่มีความงดงาม ใช้ขี้เถ้าแท้ และใช้อุณหภูมิในการเผาที่สูงกว่าปกติ ทำให้ได้เนื้องานที่แกร่ง ทนทาน และ	เปิดโอกาสให้ผู้ที่ชื่นชอบ หรือสนใจได้เข้ามาเรียนรู้การทำสังตโลกผ่านการปั้น เช่น การปั้นช้าง

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			สามารถเข้าไมโครเวฟได้ ถือเป็นงาน Stoneware ที่เนื้อแกร่งและทนทาน งานของร้านกะเณชาทุกชิ้นจะมีโลโก้ของทางร้านอยู่บนชิ้นงาน เพื่อยืนยันว่าเป็นของแท้จากทางร้าน และเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ซึมซับจิตวิญญาณของพื้นที่ ในชื่อเสียงด้านการผลิตสังคโลก จึงเปิดโอกาสให้ผู้ที่ชื่นชอบ หรือสนใจได้เข้ามาเรียนรู้ ผ่านการปั้นช้าง ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญของอาณาจักรสุโขทัยมาช้านาน ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยไว้ให้ลูกหลานสืบทอดไม่ให้สูญหายไปจากสังคมไทย เป็นการสร้างรายได้ให้ตนเองและครอบครัว อีกทั้งยังเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชน โดยที่ชาวบ้านในชุมชนไม่ต้องออกไปทำงานไกลบ้าน นอกจากนี้ยังเปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว เยาวชนและบุคคลทั่วไป ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ได้มาเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการสร้าง และเป็นผลงานที่ภาคภูมใจของตนเอง	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
2.	ชุดเครื่องประดับเงินลายมังกร สารี่ ข้าวตอกพระร่วง ติดต่อ : นางสารี่ จิระประยุต 389 หมู่ที่ 2 ถนนจรดวิถีถ่อง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โทร : 08-4759-2507, 055-697513		จุดเริ่มต้นของเครื่องเงินสุโขทัยเกิดขึ้นเมื่อประมาณเกือบ 30 ปีที่ผ่านมา ภายหลังจากที่ช่างทองในสมัยนั้น เปิดสอนวิธีการทำทองให้แก่ชาวบ้าน จนทำให้มีผู้สนใจเข้าไปเรียนรู้กันเป็นจำนวนมากเกิดเป็นวิชาความรู้ติดตัว สำหรับหารายได้เพิ่มเติมให้กับครอบครัวในช่วงที่ว่างเว้นจากการทำงาน ดังนั้น ช่วงยุคสมัยนั้นนอกจากจะมี ช่างทองชาวสุโขทัยเกิดขึ้นแล้ว ยังมีช่างทำเครื่องเงินเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันด้วย เนื่องจากในการเรียนทำทองมักจะสอน ถักลายโดยใช้เงินเป็นวัตถุดิบเริ่มต้นในการฝึกฝน เพราะเนื้อเงินมีราคาถูกกว่าทองมาก จนในเวลาต่อมาได้มีช่างเงิน บางส่วนมารวมกลุ่มกัน ก่อตั้งเป็นร้านเครื่องเงินแห่งแรกของสุโขทัย ภายใต้ชื่อ “ร้านลำตัดเงินโบราณ” ซึ่งในยุค แรกเป็นร้านค้าแบบเรียบง่าย ขายชิ้นงานที่ผลิตได้บริเวณหน้าร้านควบคู่ไปกับการเดินขายตามบ้านพักอาศัยของ คนในละแวกนั้นและอำเภอข้างเคียง	เครื่องเงินสุโขทัย ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาโดยฝีมือช่างสุโขทัยในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย ซึ่งมีวิชาความรู้เฉกเช่นเดียวกับช่างทำเครื่องทอง เอกลักษณ์ของเครื่องเงินสุโขทัยยังคงเป็นไปในทิศทางเดียวกับทองสุโขทัย คือ คงลวดลายทางศิลปะของสุโขทัยเอาไว้ ทั้งลายโบสถ์หรือวิหาร ลายเครื่องสังคโลก ลวดลายธรรมชาติ และลายไทยต่าง ๆ โดยเริ่มแรกช่างเงินได้ผลิตสินค้าเพียงเครื่องใช้ และสร้อยถักแบบดั้งเดิม ต่อมาเมื่อมีผู้บริโภคต้องการสินค้ามากขึ้น จึงมีการตกผลึกทางภูมิปัญญาเกิดเป็นชิ้นงานต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งสร้อยที่มีลวดลายต่าง ๆ ต่างหู กำไล สร้อยคอ แหวน ฯลฯ นอกจากนี้เครื่องเงินสุโขทัยยังนำเอาเทคนิคการลงยาสี และตกแต่งด้วยพลอยสีเหมือนดังเช่นเครื่องทอง เพื่อเพิ่มความโดดเด่นให้กับลวดลายมากยิ่งขึ้น และเนื่องจากเครื่องเงินเป็นโลหะที่มีเนื้อแข็ง แต่เปราะง่าย ดังนั้น

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
				ช่างเงินจึงจำเป็นต้องอาศัยความชำนาญมากเป็นพิเศษ
3.	ชุดเครื่องเงินข้าวตอกพระร่วง บ้านข้าวตอกพระร่วง ติดต่อ : นางชลอ จันทร์ฉาย 382/1 หมู่ที่ 2 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองจังหวัดสุโขทัย โทร : 08-9566-5328, 0-5563-3350 โทรสาร : 0-5563-3350		ข้าวตอกพระร่วง จัดเป็นแร่กลุ่มไพไรต์ชนิดหนึ่งที่มีลักษณะโครงสร้างเป็นลูกบาศก์ โดยแร่ไลโมไนต์เข้าไปแทรกในเนื้อไพไรต์ ทำให้เนื้อคล้ายโลหะ ชื่อภาษาอังกฤษคือ Limonite Pseudomorph After Pyrite มีลักษณะโครงสร้างเป็นลูกบาศก์ คือโครงสร้างภายใน เนื้อที่เป็นสีน้ำตาลเกิดจากการผุดกร่อนของแร่เหล็กทำให้เกิดสนิมขึ้น "ข้าวตอกพระร่วง" พบมากที่จังหวัดสุโขทัย พบฝังอยู่ในหินผุตามเชิงเขาพระบาทใหญ่ เมื่อทุบให้แผ่นหินผุแตกจะพบหินเป็นรูปสี่เหลี่ยมคล้ายลูกเต๋าสีสนิมเหล็ก หรือสีน้ำตาลไหม้เล็กบ้างใหญ่บ้าง ก้อนใหญ่หน้าราบขนาดราว2-3 เซนติเมตร ก้อนเล็กราวครึ่งเซ็นติเมตรและก้อนใหญ่บางก้อนนั้น ถ้าทุบให้แตกอีกก็จะแตกเป็นก้อนย่อย ๆ รูปสี่เหลี่ยมอีกเหมือนกัน แต่บางก้อนเป็นรูปสี่เหลี่ยมยาวก็มี ชาวบ้านเรียกหินชนิดนี้ว่า ข้าวตอกพระร่วง เชื่อกันว่าเป็นของขลังและศักดิ์สิทธิ์ ป้องกันอสรพิษได้ ถ้าถูกแมลงมีพิษกัดต่อยให้	ภาคเหนือถือกันว่าข้าวตอกพระร่วงเป็นเหล็กไหลกายสิทธิ์ที่ขึ้นชื่อ ทางด้านคงกระพัน กันอสรพิษ และกันเขี้ยวงาเป็นที่สุด คนสมัยก่อน จะโปรยข้าวตอกพระร่วงไว้รอบคูเมืองและกำแพงเมือง เพื่อป้องกันอาถรรพณ์ของผีป่า เสนียดจัญไร และข้าศึกศัตรู

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			เอาหินก้อนนั้นกดทับตรงบาดแผลจะระงับพิษได้ บางคนก็เอามาเลี่ยมทำเครื่องประดับใช้เป็นเครื่องราง ข้าวตอกพระร่วงหรือเป็กนี้เป็นแร่กายสิทธิ์ที่มีความแปลก คือมักมีรูปพรรณสัณฐานเป็นสีเหลี่ยมจัตุรัส เมื่อเอาแม่เหล็กมาล่อ จะดูดไม่ติด แต่ถ้าเจียระไนเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วอาจดูดติดได้ตามตำนานเมืองสุโขทัยกล่าวว่า พระร่วงเจ้าวาจาสิทธิ์ได้ทำพิธีปลุกเสกข้าวตอกพระร่วง หลังจากนั้นได้นำไปโปรยรอบๆ กำแพงเมืองสุโขทัยเพื่อความเป็นสิริมงคล หรืออย่างในสมัยพระนางจามเทวีก็ได้นำเอาแร่ชนิดนี้มาสร้างเป็น พระรอด พระคง พระเลื่อง พระลือ อันเป็นพระที่ดีทางคงกระพันด้วยกันทั้งสิ้น ในสมัยต่อมามีครูบาร์อาจารย์และผู้ทรงวิชาอีกหลายท่านนำเอาแร่เหล็กกายสิทธิ์นี้ นักรบสมัยก่อนยังนิยมแสวงหาข้าวตอกพระร่วงเพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องรางสำหรับพกติดตัวกันทั้งนั้น ตำนาน ข้าวตอกพระร่วง ของทนสิทธิ์โบราณ ข้าวตอกพระร่วงหรือข้าวพระร่วง ตามตำนานของคนโบราณเล่ากันว่าข้าวตอกพระร่วงเป็นแร่ศักดิ์สิทธิ์ ที่เกิดขึ้นในสมัย พระร่วงแห่งกรุงสุโขทัย พระร่วงท่าน	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			เป็นกษัตริย์ที่มีวาจาศักดิ์สิทธิ์ กล่าวคือเปล่งวาจาอะไรออกไปก็จะเป็นไปตามนั้น ในขณะที่ท่านได้ออกผนวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ และได้ออกบิณฑบาตในวันออกพรรษาตักบาตรเทโว เมื่อท่านฉันอาหารเสร็จแล้วข้าวที่เหลือก้นบาตรพร้อมข้าวตอกดอกไม้ท่านได้นำ ไปโปรยลงบนลานวัดเขาพระบาทใหญ่ แล้วทรงอธิษฐานว่าขอให้ข้าวตอกดอกไม้นี้กลายเป็นหินชนิดหนึ่ง และมีอายุยั่งยืนนานชั่วลูกชั่วหลาน เมื่อใครที่ได้นำไปบูชาขอให้เจริญด้วยโภคทรัพย์นานาประการ เป็นสิริมงคลแก่ตนเอง และแคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง...มีลักษณะความแข็งคล้ายหิน มีรูปทรงตามธรรมชาติเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีสีดำ สีดำปนน้ำตาล สีดำปนลายเงินลายทอง(เชื่อถือกันว่าเป็นสื่อนำโชคลาภ และเงินทอง) เมื่อนำไปเจียรนัยจะมีลักษณะเป็นเงามันสวยงามมาก	
4.	น้ำปรุงรสก๋วยเตี๋ยวไทตราหม้อดิน สถานที่จัดจำหน่าย			

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	น้ำปรุงรสก๋วยเตี๋ยวไท ตราหม้อดิน ติดต่อ : นายกัมปนาท เปรมใจ 16/39 หมู่ที่ 1 ถนน จรดวิถีถ่อง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โทร : 081-4749858 โทรสาร : 055-633275			
5.	ปลาแขวนป้าย สถานที่จัดจำหน่าย ปลาแขวนป้าย ติดต่อ : นายวิเชียร ศรีอ้น 8/3 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 64210 โทร : 08-9638-1382			

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
6.	ผลิตภัณฑ์พุทธศิลป์ (แบบหุ่นขี้ผึ้งต้น) สถานที่จัดจำหน่าย กลุ่มหล่อพระพุทธรูป ติดต่อ : คุณบุญช่วย สวยงาม 114/5 หมู่ที่ 2 บ้านนา ถนนจรดวิถีถ่อง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 64210 โทร : 081 9724093, 055 697468			
7.	ผ้าทอพื้นเมือง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทอพื้นเมืองบ้านวังวน ติดต่อ : นางบัวไข เสนารัก		จากหลักฐานทางโบราณคดีแสดงว่า ดินแดนที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบันนี้เคยมีการใช้ผ้าและทอผ้าได้ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาตร์ เมื่อราว 2000-4000 ปีมาแล้ว โดยได้พบเศษผ้าติดอยู่กับคราบสนิมของกำไลทองสำริด และแวดินเผาซึ่งเป็นอุปกรณ์ปั่นด้ายแบบง่ายๆ รวมทั้งลูกกลิ้งแกะลายสำหรับใช้ทำลวดลายบนผ้าเป็นจำนวนมาก อยู่ที่บริเวณแหล่งวัฒนธรรมบ้าน	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	62/3 วังวน หมู่ที่ 7 จรดวิถีถ่อง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 64210 โทร : 08-9272-2931		เชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี นับเป็นหลักฐานเก่าแก่ที่สุดเกี่ยวกับการใช้ผ้า และการทอผ้าของไทยในอดีต ต่อมาในสมัยทวารวดี ศรีวิชัย สุโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์ ก็มีหลักฐานทางประวัติศาตร์ซึ่งพบในศิลาจารึกพงศาวดาร จดหมายเหตุและบันทึกของชาวต่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาตร์แสดงว่า มีการใช้ประโยชน์จากผ้าอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่เป็นเครื่องนุ่งห่มและเครื่องใช้ต่าง ๆ โดยมีทั้งผ้าที่ผลิตขึ้นเองในท้องถิ่น และผ้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ในที่นี้จะกล่าวถึงผ้า ตั้งแต่สมัยสุโขทัยเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีหลักฐานที่ระบุไว้ค่อยข้างชัดเจน สมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1792-1981) จากบันทึกของจีนกล่าวว่า ในสมัยสุโขทัยมีการใช้ผ้าชนิดต่าง ๆ เป็นเครื่องนุ่งห่มมีค่าสำหรับกษัตริย์และชนชั้นสูง ได้แก่ ผ้าไหม ผ้าแพร ผ้ากำมะหยี่ และผ้าเบญจรงค์ (ผ้าฝ้ายย้อมเป็นสีต่าง ๆ รวม 5 สี คือ สีดำ สีขาว สีแดง สีเขียว และสีเหลือง) นอกจากนี้ในหนังสือไตรภูมิพระร่วง ยังกล่าวถึงชื่อผ้าชนิดต่าง ๆ ได้แก่ ผ้าสุกุลพัสตร์ ผ้าเล็กหลก ผ้าสาลี ผ้าชมพู โดย	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			อธิบายว่า ผ้าสุกุลพัสตร์เป็นผ้าขาวเนื้อดี ส่วนผ้าอื่น ๆ ไม่ได้บอกรายละเอียดไว้ ผ้าที่ใช้ในสมัยสุโขทัย ส่วนหนึ่งคงเป็นผ้าพื้นเมืองที่ทอขึ้นใช้เอง อีกส่วนหนึ่งเป็นผ้าที่นำมาจากจีนและอินเดีย โดยเป็นสินค้าที่พ่อค้าจีน อินเดีย เปอร์เซีย และอาหรับ นำเข้ามาขาย หรือเป็นเครื่องบรรณาการตอบแทนทางการทูต ผ้าที่นำมาจากจีนส่วนใหญ่เป็นผ้าแพรชนิดต่าง ๆ ส่วนผ้าที่นำมาจากอินเดียที่สำคัญคือ ผ้าแบงกะลี หรือ เจตครี ซึ่งคงตั้งชื่อตามท้องถิ่นในอินเดียที่ผลิตผ้าชนิดนี้ นอกจากจะใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม ยังใช้ผ้าเป็นเครื่องปูลาดตกแต่งบ้านเรือน ทำหมอนนั่ง หมอนนอน ฟูก ธงทิว สัปทน (ร่มทำด้วยผ้าหรือแพรสีต่าง ๆ มีด้ามยาว ใช้เป็นเครื่องแสดงยศขุนนางหรือใช้ในพิธีต่าง ๆ) ม่าน และของใช้อื่น ๆ	
8.	พระพิฆเณศร์ พึ่งดิน สังคโลก ติดต่อ : คุณลำพิน ม้วนอ่ำ		คุณลำพิน เป็นชาวสุโขทัยแต่เดิมทำอาชีพมาหลากหลายแต่ไม่ประสบความสำเร็จ จึงมองอาชีพใหม่ ๆ จนเห็นว่า “ดิน” วัตถุดิบในพื้นที่ ที่มีคุณค่าประกอบกับความชอบในด้านการปั้น จึงเริ่มจากการลองผิดลองถูกด้วยตัวเองปั้นเป็นรูปสัตว์ ช้าง ม้า วัว และรูปองค์	สำหรับจุดเด่นของงานปั้นนั้น ลำพินบอกว่าอยู่ที่ความประณีต ทุกส่วนเก็บรายละเอียดไว้ครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นนิ้วมือ นิ้วเท้า รูปร่าง ขนตา เส้นผม ฯลฯ รวมถึงใบหน้าดูออกมาแล้วสื่อถึงอารมณ์ดี

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โทร : 089-7536758 Line : 089-7536758 Facebook : พึ่งดินสังคโลก		พระทั่วไป แต่ไม่ได้รับความนิยมมากนักจึงเปลี่ยนไปลองปั้น “พระพิฆเนศ”และได้รับความนิยมจากลูกค้าในที่สุดมีการสั่งสินค้าเข้ามาไม่ขาดสายจนได้รับคัดเลือกเป็นโอทอป 5 ดาวของจังหวัดสุโขทัย นอกจากนี้คุณลำพินยังได้ถ่ายทอดทักษะการปั้นให้แก่ผู้สนใจ จนกระทั่งปัจจุบันได้มีทีมงานที่สามารถทำงานออกจำหน่ายได้รวมกัน 4 คน นอกจากปั้นพระพิฆเนศแล้ว ยังปั้นงานศิลปะอื่น ๆ ด้วยตามความสนใจของทีมงานแต่ละคน เช่น รูปปั้นศิลปะไทย รูปปั้นตัวละครในวรรณคดี รูปสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น แต่ละชิ้นล้วนมีความสวยงามเฉพาะตัว	มีเมตตา ให้ผู้มองเกิดความสุขสบายใจ ส่วนสีของรูปปั้นแต่ละองค์ ยกเว้น “สีทอง” เป็นสีที่เกิดจากการเผาดินตามธรรมชาติล้วน ๆ นอกจากนั้น เทคนิคการปั้นภายในจะ “กวง” เนื่องจากใช้วิธีเผาในอุณหภูมิความร้อนถึง 800-1,000 องศาเซลเซียล หากปั้นเป็นลักษณะก้อนดินตันทั้งองค์ รูปปั้นจะเกิดการแตกร้าว หรือระเบิดได้เลย
9.	พระเครื่องในกรอบไม้สักย้อนยุค สถานที่จัดจำหน่าย ร้านลักษมณศิลป์ 51/4 หมู่ที่ 8 ซอยประชาบำรุง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 64210 โทร : 089-6436219			

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
10.	สิงห์แกะสลัก สถานที่จัดจำหน่าย กลุ่มเครื่องสังคโลก (ครุฑจับนาค) ติดต่อ : นายวิชาญ นุ่มพรม เลขที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 64210 โทร : 055 657036			
11.	หลักศิลาจารึกองค์จำลอง สถานที่จัดจำหน่าย จุฬาภรณ์หลักศิลาจารึกองค์จำลอง ติดต่อ : นางจุฬาภรณ์ สวยง			

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	115 หมู่ที่ 2 จรดวิถีถ่อง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โทร : 08-1953-1712			
12.	หัตถกรรมไม้สัก สหกรณ์บริการหัตถกรรมผลิตภัณฑ์ไม้บ้านรามใหญ่ 391/8 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โทร : 055-633 183		งานแกะสลักไม้สัก เป็นงานฝีมือของชาวบ้านจังหวัดสุโขทัยที่เกิดจากการเห็นคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ใกล้ตัว สิ่งนั้นคือ เศษไม้ที่โรงงานทำเฟอร์นิเจอร์ไม้ได้ทิ้งไว้ แต่ชาวบ้านนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์อีกครั้งด้วยการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านแกะสลักเศษไม้ให้เป็นรูปแบบต่าง ๆตามต้องการ แล้วนำมาสร้างรายได้เพิ่มขึ้น งานแกะสลักไม้สักเป็นงานฝีมือของชาวบ้านในตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เป็นงานที่ต่างจากงานแกะสลักไม้จากจังหวัดเชียงใหม่โดยมีรูปแบบไม่ซ้ำกันเป็นเอกลักษณ์ที่ต่างกัน รูปแบบที่นำมาแกะสลักส่วนใหญ่เป็นองค์พระพุทธรูป และตัวสัตว์ อาทิ เช่น นกคุ้ม นกยูง นกเงือก ปลาปักเป้า ปลากัด แมว เป็ด กบ ฯลฯ งานฝีมือเหล่านี้ล้วนเป็นเอกลักษณ์ หรือของดีประจำจังหวัดสุโขทัยเช่น "นกคุ้ม" เป็นนกที่มีชื่อไพเราะเรียกว่า คุ้มเงินคุ้มทอง บาง	ไม้สักเป็นไม้ที่เก่าแก่มีคุณค่าแก่การสะสม เมื่อนำมาแกะสลักเป็นรูปลักษณ์ที่งดงามเห็นลายไม้ชัดเจน ถ้าไม่ต้องการลงสีเพียงแต่ลงแวกซ์ให้เงางามก็เป็นเสน่ห์และเอกลักษณ์ที่ดึงดูดใจลูกค้าได้เป็นอย่างดี

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			คนซื้อแล้วนำไปปลุกเสก เอาตั้งไว้บูชาเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ผู้เป็นเจ้าของ ส่วนมากจะขายได้เฉพาะคนไทยที่เข้าใจความหมายของคำว่านกคุ้ม ลูกค้าบางคนที่เชื่อถือเรื่องดวงชะตาก็นิยมซื้อตัวสัตว์ที่เข้ากับวันเดือนปีเกิดของตนเอง สำหรับลูกค้าที่เป็นชาวต่างประเทศจากทวีปยุโรปและอเมริกา จะนิยมซื้อองค์พระพุทธรูปสมัยสุโขทัยที่ยังคงอนุรักษ์ความงดงามอยู่เช่นเดิม ส่วนลูกค้าที่เป็นชาวเอเชียจะชื่นชอบตัวสัตว์ เช่น แมว นก และปลา โดยเฉพาะปลากัด เป็นไม้สักชิ้นเดียว แกะให้เป็นตัวโดยไม่มีการต่อเติมส่วนประกอบของปลา บางครั้งก็มีรูปแบบพิเศษที่ลูกค้ากำหนด เช่น รถตุ๊กตุ๊กเรือพื้นบ้าน กรอบรูปลวดลายโบราณเก่าแก่สมัยสุโขทัย	
13.	เครื่องประดับเงิน สถานที่จัดจำหน่าย 1.ร้านปอยหลวง 166/3 หมู่ที่ 3 ตำบล เมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 64210		เดิมพื้นที่แห่งนี้เคยเป็นแหล่งผลิตเครื่องประดับทองและเงินลายโบราณที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดสุโขทัยมาก่อน ก่อนที่ช่างฝีมือส่วนใหญ่จะย้ายไปทำงานผลิตเครื่องประดับในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะอำเภอศรีสัชนาลัยเช่นในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีร้านเครื่องประดับทองและเงินจำนวนมาก รวมถึงเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้าเครื่องประดับ	สุโขทัยเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายเครื่องประดับทองและเงินลายโบราณที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างจากแหล่งผลิตอื่น ซึ่งนับได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า ด้วยถือเป็นงานหัตถศิลป์ที่ใช้ความประณีตสูงในการผลิต มีลักษณะพิเศษจากกระบวนการผลิตด้วยมือทั้งหมด

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	โทร : 085-5316644 2.ร้านเครื่องเงิน ช. เครื่องเงิน เมืองเก่าสุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โทร : 064 356 6417 Facebook : เครื่องเงิน ช.เครื่องเงินเมืองเก่าสุโขทัย		ที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม เมืองเก่าสุโขทัยก็ยังคงมีช่างฝีมือส่วนหนึ่งที่ยังคงตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่นี้ และรับงานผลิตเครื่องประดับทองและเงินทั้งลายโบราณและแบบอื่น ๆ ให้กับลูกค้าที่มาสั่งทำสินค้า รวมถึงรับผลิตชิ้นงานจากร้านเครื่องประดับทองและเงินทั้งในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย และพื้นที่อื่น ๆ โดยเฉพาะกรุงเทพฯ	และใช้วัตถุดิบทองคำที่มีค่าความบริสุทธิ์สูงถึง 99.99% โดยมีต้นแบบหรือแรงบันดาลใจมาจากการประยุกต์ลวดลายโบราณทั้งจากโบราณสถานโบราณวัตถุ รวมถึงสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่เป็นรากเหง้าของวิถีชุมชน ไม่ว่าจะเป็นลวดลายประติมากรรม รูปเคารพ ลายปูนปั้น และภาพจิตรกรรมฝาผนัง อาทิเช่น ลายนางพญาซึ่งมีที่มาจากลายปูนปั้นของวัดนางพญา ลายเครือวัลย์ที่เลียนแบบมาจากเถาวัลย์ เป็นต้น พร้อมทั้งพัฒนาและผสมผสานแนวคิดสร้างสรรค์สู่การประดิษฐ์รูปแบบใหม่ๆ จนกลายเป็นชิ้นงานเครื่องประดับที่มีคุณค่าแฝงเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ค่อนข้างชัดเจนทั้งจากลวดลายหรือการออกแบบ เช่น ลักษณะการถักเส้นทอง การทำลูกประคำ การฉลุลายบนชิ้นงาน การลงยาเพิ่มสีสัน รวมถึงกระบวนการผลิตที่อาศัยจินตนาการและความเชี่ยวชาญ จนถ่ายทอดออกมาเป็นงานเครื่องประดับทองแห่งยุคสมัย

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
				โดยเฉพาะพื้นที่ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย อาจกล่าวได้ว่า เป็นแหล่งผลิตเครื่องประดับทองและเงินลายโบราณที่สำคัญแห่งหนึ่งของไทยที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก **ลักษณะตลาดสินค้าเครื่องประดับทองและเงินสุโขทัย** “เครื่องประดับทองสุโขทัย” ถือเป็นสินค้าที่ได้รับการยอมรับในฝีมือการผลิตด้วยความประณีตวิจิตรบรรจงทั้งในระดับประเทศและในตลาดต่างประเทศโดยเฉพาะ สปป.ลาว กัมพูชา และเมียนมา ซึ่งผู้ซื้อส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาแวะเลือกซื้อสินค้าที่ร้านทองต่างๆ ซึ่งตั้งเรียงรายอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันระหว่างทางไปสถานที่ท่องเที่ยว และลูกค้าที่ตั้งใจมาซื้อเครื่องประดับทองลายโบราณของสุโขทัยโดยเฉพาะ รวมทั้งลูกค้าที่ติดตามข้อมูลสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
				ต่าง ๆ อีกทั้งเมื่อถึงงานแสดงสินค้าโอทอปของไทยที่จัดแสดงเป็นประจำทุกปี ณ อิมแพค เมืองทองธานี กรุงเทพฯ (ปีละ 2 ครั้ง ราวเดือนมิถุนายนและสิงหาคม) ก็จะมีลูกค้าทั้งชาวไทยและต่างประเทศเดินทางมาเลือกซื้อสินค้าภายในงานจากร้านทองที่ร่วมออกบูธแสดงสินค้าอย่างหนาแน่น งานแสดงสินค้าโอทอปจึงถือเป็นงานสำคัญที่ร้านทองลายโบราณของสุโขทัยให้ความสำคัญ เพราะสามารถสร้างยอดขายให้กับทางร้านได้ค่อนข้างมากในแต่ละปี โดยเฉพาะในช่วง 1-2 ปีนี้ที่มีกระแสรณรงค์การแต่งกายชุดไทยและจากความนิยมในละครบุพเพสันนิวาส ยิ่งทำให้เครื่องประดับทองลายโบราณของสุโขทัยมียอดขายเพิ่มมากขึ้นจนบางร้านนั้นผลิตไม่ทันกับความต้องการของลูกค้า นอกจากเครื่องประดับทองลายโบราณแล้ว สุโขทัยยังโดดเด่นในสินค้าเครื่องประดับเงินลายโบราณในรูปแบบ

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
				เดียวกับเครื่องประดับทองลายโบราณ ที่ผู้ประกอบการบางส่วนมองเห็นช่องว่างทางการตลาด ต่อยอดเพิ่มมูลค่าเจาะกลุ่มลูกค้าที่มีรายได้ปานกลางและน้อยซึ่งต้องการซื้อเครื่องประดับลายโบราณเช่นกัน แต่ยังไม่มีกำลังซื้อเครื่องประดับทองที่มีราคาค่อนข้างสูง ทำให้สุโขทัยมีทั้งการผลิตและจำหน่ายเครื่องประดับทองและเงินลายโบราณ รวมถึงเครื่องทองและเครื่องเงินที่มีลวดลายสวยงามคงอัตลักษณ์ความเป็นไทยอย่างชัดเจน
14.	เครื่องปั้นดินเผา เครื่องสังคโลก สถานที่จัดจำหน่าย 1.กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาบ้านปากคลอง ติดต่อ : คุณสายยนต์ พุ่มดี		เครื่องปั้นดินเผา เป็นภาชนะที่มีความผูกพันในการดำรงชีวิตของมนุษย์มาตั้งแต่ก่อนยุคประวัติศาสตร์ โดยมนุษย์ได้เรียนรู้ในการผลิตขึ้นมาเพื่อใช้เก็บเมล็ดพันธุ์รวมถึงใช้ในการใส่อาหาร โดยเครื่องปั้นดินเผาที่คนไทยรู้จักมากที่สุดอีกหนึ่งแห่งนั่นก็คือ เครื่องปั้นดินเผาสุโขทัย ทางนักโบราณคดีของประเทศไทยพบว่าประมาณพุทธศตวรรษที่ 15-16 บริเวณในอาณาจักรไทยมีการค้นพบเตาเผากระจัดกระจายอยู่หลายแห่ง	ด้วยคุณลักษณะที่กักเก็บความเย็นได้ดี เพราะใช้ดินที่มีคุณภาพในพื้นที่ซึ่งมีคุณสมบัติเหนียวไม่มีส่วนผสมของกรวดและสิ่งเจือปน จึงง่ายต่อการนำมาปั้น เมื่อได้มาก็นำมาเข้ากระบวนการแยกดิน,ตำดินให้เหนียว แล้วจึงนำไปขึ้นรูปทรงต่าง ๆ ที่นิยมมากที่สุดก็คือชามขนาดใหญ่ ถ้วยน้ำพานรอง โคมไฟ ตลอดจนรูปตัวละครใน

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	72/1 หมู่ที่ 5 บ้านปากคลอง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โทร : 0-5563-3074, 08-9567-4507 2.เครื่องปั้นดินเผา (นางดอกไม้ พุ่มดี) 311/5 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร : 055 633 074		โดยแต่ละพื้นที่มีเอกลักษณ์และลักษณะสามารถบ่งบอกความเป็นชุมชนผ่านลวดลายการตกแต่งภาชนะเครื่องปั้นดินเผา **ลวดลายที่มักพบในเครื่องปั้นดินเผาสุโขทัย** สำหรับลวดลายที่มักพบในเครื่องปั้นดินเผาสุโขทัยก็คือลายรูปปลา กงจักร ดอกไม้ ซึ่งปัจจุบันยังคงทำการผลิตและสืบทอดกันมากที่อำเภอศรีสัชนาลัย	วรรณคดี รูปสัตว์ ของประดับตกแต่งต่าง ๆ อาจเพิ่มความงามด้วยการฉลุลายโปร่ง
15.	เครื่องสังคโลก สถานที่จัดจำหน่าย 1.ร้านบัวสังคโลก 276/1 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย		สังคโลก เป็นเครื่องปั้นดินเผาคุณภาพดี มีการเคลือบผิวและตกแต่งลวดลายงดงาม เผาด้วยความร้อนสูงมากประมาณ 1,150-1,280 องศาเซลเซียส เตาเผาและเทคนิคการเผาได้รับการพัฒนามาเป็นเวลานานนับร้อยปี ตั้งแต่สมัยต้นกรุงสุโขทัยจนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา ดังที่มีเตาเผาปรากฏอยู่ที่อำเภอเมือง และอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	“เครื่องสังคโลกของจังหวัดสุโขทัย มีชื่อเสียงมาอย่างยาวนาน แสดงให้เห็นถึงความเป็นบ้านเป็นเมือง เป็นแหล่งอารยธรรม อันเป็นความภาคภูมิใจของชาวสุโขทัยและของคนไทยทั้งชาติ ปัจจุบันนี้จังหวัดได้ส่งเสริมการพัฒนาเครื่องสังคโลกและเครื่องปั้นดินเผาให้เข้ากับยุคสังคม

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	โทร : 0831661370 2.สุเทพสังคโลก 203 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัด สุโขทัย โทร : 084 494 8890 3.อุษาสังคโลก 357/1 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัด สุโขทัย 64210 โทร : 086 446 5076 4.สังคโลก อาร์ต Sangkhalok Art ตำบลเมืองเก่า อำเภอ เมือง จังหวัดสุโขทัย โทร : 083 163 6976		การผลิตเครื่องสังคโลกในช่วงแรก ราวพุทธศตวรรษที่ 18 เพื่อประโยชน์ใช้สอย และค้าขายในชุมชนและหัวเมืองใกล้เคียง ต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 19 ชาวศรีสัชนาลัยสามารถสร้างเตาที่ใช้เผาเครื่องสังคโลกคุณภาพดี และดำเนินการผลิตจนสามารถส่งออกขายอย่างแพร่หลายในตลาดต่างแดนได้ในพุทธศตวรรษที่ 20-22 ราวพุทธศตวรรษที่ 21 มีการค้นพบคำคำหนึ่งในบันทึกของชาวญี่ปุ่น คือคำว่า ซันโกโรกุ (sunkoroku) เข้าใจว่าเป็นคำที่คนญี่ปุ่นพยายามออกเสียงโดยหมายถึง สวรรคโลก (แหล่งหรือเตาเผาที่เมืองศรีสัชนาลัย เดิมเรียก สวรรคโลก) ต่อมาจึงเพี้ยนเป็นคำว่า สังคโลก โดยคนสยามอีกทีหนึ่ง เครื่องสังคโลกตามเหตุผลนี้จึงหมายถึง เครื่องปั้นดินเผาทุกชนิดที่ผลิตในแคว้นสุโขทัย กลุ่มผู้ซื้อไม่ว่าในประเทศญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียและประเทศอื่น ๆ ต่างก็รู้จักกันในชื่อนี้ทั้งสิ้น เครื่องถ้วยจากแหล่งเตาศรีสัชนาลัย เป็นแหล่งอุตสาหกรรมเครื่องสังคโลกที่สำคัญ พบเตาจำนวนมากตั้งเรียงรายอยู่บริเวณสองฝั่งของแม่น้ำยม ส่วนมากเป็น "เตาประทุน" หรือเตาชนิดระบายความ	ปัจจุบันมากขึ้น เป็นการยกมาตรฐานการผลิตและเพิ่มมูลค่าสินค้า ไม่ว่าจะเป็นงานปั้นในลักษณะประติมากรรมตามออเดอร์ เช่น รูปปั้นของตัวละครในวรรณคดี หรืองานภาชนะ ถ้วยน้ำชากาแฟ โคมไฟ ถ้วย ชาม หรือของที่ระลึกต่าง ๆ” เครื่องสังคโลกสุโขทัยมีความโดดเด่นที่การปั้น และเคลือบน้ำยาซึ่งเป็นสูตรเฉพาะของสุโขทัย มักเป็นภาชนะมีลวดลายเฉพาะของสุโขทัยคือเป็นรูปปลา กงจักร และดอกไม้ เป็นสีเขียวและสีคราม ปัจจุบันยังคงสืบทอดการทำสังคโลกกันมากที่อำเภอศรีสัชนาลัย และอำเภอเมือง เครื่องสังคโลกสุโขทัยต่างจากเครื่องปั้นดินเผาชนิดอื่น เพราะใช้เตาทุเรียง คือเตาเผารูปทรงเอกลักษณ์ คล้ายประทุนเกวียน แต่ปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนเผาในเตาแก๊สที่ให้ความร้อนสูงถึง 1250 องศา เมื่อเผาแล้วดินจะสีเข้มขึ้นเป็นสีออกส้ม

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ร้อนผ่านในแนวนอน กลุ่มเตาที่สำคัญสองกลุ่มคือ กลุ่มเตาบ้านเกาะน้อย และกลุ่มเตาบ้านป่ายาง ในพุทธศตวรรษที่ 20 เครื่องสังคโลกศรีสัชนาลัยเป็นสินค้าเศรษฐกิจที่แพร่หลายและเป็นที่นิยมของท้องตลาด การผลิตสังคโลกในบริเวณศรีสัชนาลัยดำเนินกิจการในลักษณะอุตสาหกรรม โดยมีอาณาจักรอยุธยาซึ่งมีอิทธิพลด้านการเมืองเหนือสุโขทัยและศรีสัชนาลัยดำเนินธุรกิจในฐานะรัฐที่เป็นพ่อค้าคนกลางนำใส่เรือสำเภาออกไปขายตามเมืองท่าทั้งในประเทศและ นอกประเทศ บันทึกการสั่งสินค้าของพ่อค้าฝรั่งชาติต่าง ๆ ที่เข้ามาติดต่อค้าขายในกรุงศรีอยุธยา ในช่วงกลางพุทธศตวรรษที่ 22 เป็นหลักฐานยืนยันได้ว่า เครื่องสังคโลกศรีสัชนาลัยยังคงเป็นสินค้าที่ยังเป็นที่นิยมอยู่ โดยเห็นได้จากจดหมายเกี่ยวกับการค้าของบริษัทอินเดียตะวันออกของฮอลันดาในปีพุทธศักราช 2157 กล่าวถึงความต้องการซื้อเครื่องถ้วยชามสังคโลกของพ่อค้าฮอลันดา และกล่าวถึงความนิยมของชาวญี่ปุ่นว่าต้องการเครื่องสังคโลกของไทย สังคโลกหยุดการผลิตไประยะหนึ่ง จนกระทั่งปลายศตวรรษ 1960 ได้มีการฟื้นฟูสังคโลกครั้งใหม่	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบล้านนาที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำปาง ปัจจุบันมีเครื่องสังคโลกสมัยใหม่ที่รู้จักกันในนาม ศิลาดล ชามตราไก่ ในรูปของภาชนะแบบต่าง ๆ ปัจจุบันมีการพบหลักฐานเครื่องสังคโลกไทยถูกส่งจำหน่ายไปยังประเทศญี่ปุ่นฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียและประเทศอื่น ๆ ในส่วนของรูปแบบสังคโลกสุโขทัยมีหลายประเภทซึ่งแบ่งตามกระบวนการผลิตเช่น • แบบเคลือบ • แบบเนื้อแกร่งไม่เคลือบ • แบบเพิ่มลวดลายด้วยการใช้แม่พิมพ์กดทับลายหรือการปั้นดินติดกับภาชนะก่อนเผา • เครื่องถ้วยเคลือบสีน้ำตาลเข้มสีพื้นสีเดียวคล้ายเครื่องถ้วยลพบุรี • เครื่องถ้วยเคลือบขาวเขียนลวดลายใต้เคลือบสีน้ำตาลคล้ายเครื่องถ้วยจีนและเวียดนาม • เครื่องถ้วยเนื้อดินแกร่งไม่เคลือบชุบด้วยน้ำดิน • เครื่องถ้วยเคลือบสีเขียวไข่กาเป็นต้น **ค้นพบเตาเผาสุโขทัย จุดแรกเริ่มของการปั้น**	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			สำหรับการผลิต เครื่องปั้นดินเผาสุโขทัย เริ่มต้นจากเพื่อใช้ในชุมชนหลังจากนั้นจึงพัฒนากลายเป็นการผลิตเพื่อออกจำหน่ายในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเครื่องปั้นดินเผาสุโขทัย ได้ค้นพบเตาเผาเครื่องปั้นดินเผาสุโขทัย 2 แห่ง 1.เตาเผาที่อำเภอเมืองสุโขทัย อยู่ใกล้บริเวณลำน้ำโจนโดยบริเวณนี้เราจะค้นพบลักษณะการเขียนลายด้วยการใช้สีดำใต้เคลือบและประเภทเคลือบสีขาว สำหรับลักษณะของเครื่องปั้นดินเผาจะมีเนื้อดินหยาบสีเทาดำในบางครั้งอาจจะออกเป็นสีน้ำตาล 2.เตาเผาที่อำเภอศรีสัชนาลัย โดยพื้นที่เตาเผาตั้งอยู่ภายในบริเวณแม่น้ำยม ลักษณะของเครื่องปั้นดินเผาที่พบในแถบนี้จะเป็นชนิดมีทั้งแบบเคลือบและไม่เคลือบ อีกทั้งยังมีการแยกการเคลือบสี ขาว เคลือบสีน้ำตาล เคลือบสีเขียวแบบเคลือบ 2 สี รวมทั้งการเขียนลายสีดำใต้เคลือบ	
16.	สร้อยระย้าโกเมน สถานที่จัดจำหน่าย ร้านปอยหลวง			

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	166/3 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โทร : 085-5316644			
17.	JAIRAK BY PROUD (ใจรัก บาย พราว) 94/8 หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 64000 Facebook : Jairak Art & Craft Cafe – ใจรัก IG : jairakbyproud lINE ID : sweetgirlka		แรงบันดาลใจ ร้านใจรัก บาย พราว (Jairak Art & Craft Cafe) เกิดขึ้นจากความสุขในการสร้างสรรค์งานแฮนด์เมดจากผ้า เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า และของใช้อื่นๆ ด้วยความรักในสีสัน ลวดลายของผ้า จึงมีการสะสมผ้าทุกชนิดเมื่อพบเจอจากการเดินทางท่องเที่ยว ดังนั้นสินค้าของร้านใจรักจึงมีสีสันหลากหลายสวยงาม เหมาะสมกับทุกไลฟสไตล์ ปัจจุบันได้มีการนำผ้าไทยมาผสมผสานอย่างหลากหลายเพื่อส่งเสริมความเป็นไทยและยังคงความทันสมัยเหมาะกับทุกเพศทุกวัน และร้านใจรักยังสนับสนุนแนวคิด zero waste โดยสร้างชิ้นงานจากผ้าขนาดใหญ่และเล็กที่สุดเพื่อให้เหลือขยะสู่ชุมชนน้อยที่สุดหรือไม่เหลือเลย สินค้าทุกชิ้นของร้านใจรักถูกสร้างขึ้นด้วยความประณีตใส่ใจในทุกรายละเอียดเหมือนว่าทำใช้เอง	งานแฮนด์เมดจากผ้า,ผ้าย้อมคราม , ผ้าย้อมสีธรรมชาติ, ผ้าหมักโคลน

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			หรือทำให้คนที่รัก ทำด้วยความสุขและความรักในงานแฮนด์เมด จึงเป็นที่มาของชื่อ “ใจรัก”	
18.	กลุ่มศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านโบราณหาดเสี้ยว (สุนทรีผ้าไทย) ติดต่อ : คุณรวีวรรณ ขนาดนิด 329 หมู่ที่ 9 ตำบลหนองอ้อ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โทร : 055-671321, 089-8588576 Line : r_khanadnid Facebook : suntree-thai.com Email : r_khanadnid@hotmail.com		ชาวหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เป็นกลุ่มคนชาวไทพวนอพยพมาจากเมืองเชียงขวาง ประเทศลาว ที่ยังคงรักษาวัฒนธรรม ดั้งเดิมของตนไว้โดยเฉพาะการทอผ้าที่มีลวดลายสวยงามเป็นเอกลักษณ์ วิธีการจกลายผ้าด้วยขนเม่นเป็นลวดลายทั่งผืน ซึ่งได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันตลอดมาจากบรรพบุรุษ ผ้าจึงเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชาวไทพวนหาดเสี้ยว ร้านสุนทรีผ้าไทย เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านหาดเสี้ยว เพื่อผลิตผ้าทอของชาวไทพวนบ้านหาดเสี้ยว โดยมีคุณแม่สุนทรี ขนาดนิด เป็นตัวแทนชุมชนในการนำผ้าทอไปจำหน่ายยังสถานที่ต่าง ๆ จึงทำให้ผ้าทอบ้านหาดเสี้ยวเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย จึงทำให้มีความต้องการผ้าทอบ้านหาดเสี้ยวมากขึ้น และมีจุดมุ่งหมายให้เป็นแหล่งผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เป็นฝีมือของชาวหาดเสี้ยว เพื่อรักษาและสืบสานภูมิปัญญาของผ้าทอไทพวนให้คงอยู่ตลอดไป	ลวดลายสีสันสะดุดตาสวยงาม ผ้าทอหาดเสี้ยวผลิตขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ผ้าซิ่น ผ้าขาวม้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ้าตีนจก เป็นที่ยอมรับว่าเป็นผ้าที่ถักทอด้วยความประณีตงดงาม

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ปัจจุบันร้านสุนทรีผ้าไทย ได้จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย ณ ที่นี่ด้วยเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้แก่เยาวชน ผู้ที่มีความสนใจในภูมิปัญญาไทย และมีผู้มาดูงานที่ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย มีจำนวนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทางร้านจึงได้จัดกิจกรรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวให้ได้มาทดลองทำกิจกรรม ทอผ้า ทำต่างหู และพวงกุญแจจากผ้าตีนจกของชาวไทพวนบ้านหาดเสี้ยว ซึ่งทำให้เกิดความรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิตของชาวไทพวนบ้านหาดเสี้ยวได้อย่างลึกซึ้ง	
19.	ไหมเงินไหมทอง ติดต่อ : คุณพิสมัย ผุยพรม 340/5 หมู่ที่ 10 ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โทร : 055-615411, 081-8867850 Line : 081-8867850		สุโขทัยเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายเครื่องประดับทองและเงินลายโบราณที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างจากแหล่งผลิตอื่น ซึ่งนับได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า ด้วยถือเป็นงานหัตถศิลป์ที่ใช้ความประณีตสูงในการผลิต มีลักษณะพิเศษจากกระบวนการผลิตด้วยมือทั้งหมด และใช้วัตถุดิบทองคำที่มีค่าความบริสุทธิ์สูงถึง 99.99% ซึ่งลูกค้าที่ซื้อเครื่องประดับจากที่นี้จะได้รับใบประกันสินค้าประกันคุณภาพทุกชิ้น ซึ่งลวดลายมีต้นแบบหรือแรงบันดาลใจมาจากการประยุกต์ลวดลายโบราณ ทั้ง	**กิจกรรมทำแหวนลงยา** ท่านละ 350 บาท ถ้ามาแบบหมู่คณะ ท่านละ 300 บาท กิจกรรมนี้นักท่องเที่ยวจะได้แต่งแต้มสีหรือน้ำยาที่ลงในร่องลายของเครื่องประดับที่เป็นแหวนเงินแทนการฝังอัญมณีลงไป ซึ่งจะมี สีแดง เขียว น้ำเงิน เหลือง และฟ้า ให้นักท่องเที่ยวได้แต่งแต้มสร้างสรรค์ลงบนชิ้นงานด้วยตัวเองแบบชิ้นเดียวในโลก แบบไม่เหมือนใครกันเลย และในขณะเดียวกัน สามารถ

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
	Facebook : Maingeon maithong Sukhotaigolal		จากโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมถึงสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่เป็นรากเหง้าของวิถีชุมชน ไม่ว่าจะเป็นลวดลายประติมากรรม รูปเคารพ ลายปูนปั้น และภาพจิตรกรรมฝาผนัง พร้อมทั้งพัฒนาและผสมผสานแนวคิดสร้างสรรค์สู่การประดิษฐ์รูปแบบใหม่ ๆ จนกลายเป็นชิ้นงานเครื่องประดับที่มีคุณค่าแฝงเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ค่อนข้างชัดเจนทั้งจากลวดลายหรือการออกแบบ การฉลุลายบนชิ้นงาน การลงยาเพิ่มสีสัน รวมถึงกระบวนการผลิตที่อาศัยจินตนาการและความเชี่ยวชาญ จนถ่ายทอดออกมาเป็นงานเครื่องประดับทองแห่งยุคสมัย โดยเฉพาะ งานถักทองเงินโบราณ เป็นงานที่มีความละเอียดอ่อนประณีตและงดงาม อันเป็นเครื่องบ่งบอกความเป็นศิลปะอันวิจิตรงดงามของงานหัตถกรรมมาแต่ครั้งโบราณ ที่ผ่านมานานนับ 700 ปี ทั้งนี้เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์และผลงานสร้างสรรค์ของบรรพชนของชาวศรีสัชนาลัยไว้ให้คงอยู่สืบต่อไป ซึ่งกรรมวิธีในการผลิตเครื่องเงินสุโขทัยเริ่มต้นจากการนำเม็ดเงินบริสุทธิ์ 99% มาหลอมละลายลงในบล็อกให้เป็นเงินแท่ง จากนั้นทิ้งให้เย็นตัวลง แล้วจึงนำมารีดเป็นแผ่นบาง และออกแรง	ชมโรงงานแบบไกล้ชิดทุกขั้นตอน การถักเส้นทอง การฉลุลายบนชิ้นงาน การขึ้นลวดลายการลงยาเพิ่มสีสัน รวมถึงกระบวนการผลิตที่อาศัยจินตนาการและความเชี่ยวชาญ จนถ่ายทอดออกมาเป็นงานเครื่องประดับเงินและทอง ที่วิจิตรงดงาม

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ดึงจนเป็นเส้นเงินขนาดต่าง ๆ เพื่อนำไปถักลาย และประกอบเป็นเส้นโดยใช้น้ำประสานทอง ลนด้วยไฟอ่อน ๆ เมื่อได้ชิ้นงานออกมาแล้ว บางชิ้นงานจะมีการใช้เทคนิคลงยาสี โดยสีที่นิยมใช้ คือ สีแดง สีเขียว และสีน้ำเงิน แล้วจึงติดพลอยสีลงบนตัวเรือน ปิดท้ายด้วยการตกแต่งรายละเอียดของชิ้นงานให้เรียบร้อย เพื่อนำออกจำหน่ายต่อไป คุณพิสมัย ผุยพรม ได้มองเห็นคุณค่าความเป็นมาของมรดกทางภูมิปัญญาในการผลิตเครื่องประดับเงินเครื่องประดับทองคำ ซึ่งเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่ควรอนุรักษ์ไว้ ด้วยเดิมเป็นช่างทำเงินทำทองอยู่ก่อนแล้ว พอสะสมประสบการณ์และมีความชำนาญมากพอ จึงเปิดร้านทองโดยใช้ชื่อร้านไหมเงินไหมทอง โดยเปิดมาตั้งแต่ พ.ศ. 2544 และต่อมาก็ได้ขยายสาขาเพิ่มเป็น3สาขา โดยผลงานทุกชิ้นทางร้านจะเป็นผู้ออกแบบเองและตามลวดลายสุโขทัยโบราณที่ได้มาจากลวดลายตามโบราณสถานในจังหวัดสุโขทัยบ้าง เช่น จากผนังวัดนางพญา วัดเจดีย์เจ็ดแถว และวัดช้างล้อม ลายที่เป็นที่นิยม จะได้ลายมาจากวัดนางพญา	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			ซึ่งทองโบราณเป็นงานหัตถกรรมที่ประณีต งดงามและมีคุณค่าสูงยิ่งควรแก่การส่งเสริมให้คงไว้ตลอดไป	
20.	บ้านพระพิมพ์ ติดต่อ : คุณณรงค์ชัย โตอินทร์ (พี่กบ) คุณญาณภัทร์ โตอินทร์ (พี่แก้ม) 51/7 หมู่ที่ 8 ซอยประชาบำรุง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โทร : 0811970535 Facebook : Buddhist Votive Tablets Learning Center ศูนย์เรียนรู้บ้านพระพิมพ์		บ้านพระพิมพ์ลักษมณศิลป์ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2550 สถานที่ตั้ง เลขที่ 51/7 ม.8 ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ. สุโขทัย โดยเริ่มจากการ รวบรวมพระพิมพ์ ของเมืองสุโขทัยทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็น พระพิมพ์ที่ถูกค้นพบจากเมืองศรีสัจชนาลัย และเมืองเก่าสุโขทัย พร้อมทั้งได้รวบรวมประวัติของวัด ผู้สร้างวัด รวมไปถึงชื่อของพิมพ์พระให้ถูกต้องเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ และประวัติศาสตร์ศิลปะของเมืองสุโขทัยรวมไปถึงเมืองที่มีประวัติศาสตร์ร่วมสมัยเดียวกัน เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมรดกของบรรพชนให้แก่เยาวชนและผู้สนใจทั่วไป ทั้งนี้เพื่อสร้างจิตสำนึก ให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นชาติศาสนา และองค์พระมหากษัตริย์ ที่มีความเป็นมาอันยาวนานของชาติไทย ดังเช่นคติที่เรายึดมั่นมาตลอด คือ “ ศิลปะโบราณ รากฐานแห่งชนชาติ” ตลอดมาและตลอดไป ด้วยเคารพและศรัทธา บ้านพระพิมพ์ลักษมณศิลป์ พ.ศ.2558	นอกจากนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้รูปแบบของพุทธศิลป์สุโขทัยในแบบต่าง ๆ แล้ว นักท่องเที่ยวยังจะได้เรียนรู้การเตรียมดิน การ “พิมพ์พระ”และการเผาเพื่อให้ได้พระพิมพ์ดินเผาเนื้อแกร่งจากคุณณรงค์และคุณญาณภัทร์ โตอินทร์ (พี่กบและพี่แก้ม) ซึ่งสามารถให้ความรู้ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ของพระพิมพ์สุโขทัยและในด้านเทคนิคของการพิมพ์พระ การร่วมทำกิจกรรม “พิมพ์พระ” ไม่ใช่เป็นเพียงแต่การเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้มรดกวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ได้ท่องเที่ยวเท่านั้น แต่นักท่องเที่ยวจะได้มีส่วนร่วมในการ “สืบต่อพระพุทธศาสนา” ตามคติโบราณของไทยที่นิยมทำพระพิมพ์ดินเผา

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
21.	นะโม แฮนดิคราฟท์ ติดต่อ : คุณพัชรี สุรีย์กลมชัย 633/6 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โทร : 094-7392588 Line : 094-7392588 Facebook : ของที่ระลึกสุโขทัย นะโม แฮนดิคราฟท์		ด้วยความเชื่อของคนโบราณ และหลักฐานการค้นพบนกคุ้มที่เป็นเครื่องปั้นดินเผาของคนสมัยก่อนที่เตาทุเรียงที่สุโขทัย เดิมพื้นเพ พี่เจี๊ยบเป็นคนจังหวัดนครศรีธรรมราชแต่ได้แต่งงานกันสามีชาวสุโขทัย ซึ่งทำงานอยู่กรมศิลป์ โดยพี่เจี๊ยบได้ย้ายมาอยู่ที่สุโขทัยด้วย โดยการเช่าแผงขายของที่ระลึกในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งจะมีสินค้าผลิตภัณฑ์ของสุโขทัยที่หลากหลาย แต่พี่เจี๊ยบให้ความสนใจในผลิตภัณฑ์นกคุ้ม พร้อมกับความเชื่อความศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ของนกคุ้ม ที่ถือเป็นสัญลักษณ์ทางความเชื่อของชาวสุโขทัย นั้นเริ่มต้นมาจากชาดก ตอนหนึ่งในพระเจ้า 500 ชาติ นกคุ้มจึงเป็นเสมือนคติความเชื่อว่า มีพลังพิเศษที่มีความสามารถ ในเรื่องป้องกันคุ้มครองให้คลาดแคล้วจากภัยอันตรายทั้งปวง และเรียกทรัพย์ เรียกเงินทองเข้าบ้าน โดยผู้บูชาส่วนใหญ่จะเอานกคุ้มใส่พานบูชา แล้วหันหน้าออกไปทางหน้าร้าน เพื่อเรียกลูกค้าให้เข้ามาอุดหนุนซื้อสินค้า และบันดาลโชคลาภให้เจ้าของเกิดความร่ำรวย ด้วยความเชื่อเหล่านี้ พี่เจี๊ยบหรือพี่พัชรี ซึ่งเป็นคนชอบปักถักร้อยของใช้เองอยู่แล้วจึงเกิดความคิด	**กิจกรรมปักด้นมือนกคุ้ม** นักท่องเที่ยวจะได้ลงมือออกแบบลวดลายตัดเย็บนกคุ้มด้วยตัวเองทุกขั้นตอน โดยจะมีพี่เจี๊ยบเป็นวิทยากรสอนขั้นตอนการตัดเย็บ ซึ่งสีของผ้าและเส้นฝ้ายที่จะนำไปปักเป็นลวดลายนกคุ้มนั้น นักท่องเที่ยวสามารถเลือกสีตามใจชอบ บางคนอาจเลือกสีตามวันเกิด บางคนเลือกสีที่เป็นมงคลถูกโฉลกก็ตามใจ พอเย็บเสร็จแล้วจะนำไปใช้เป็นพวงกุญแจ เข็มกลัด หรือสร้อยคอก็ได้ ตามแต่ลูกค้าเห็นสมควร แล้วนำกลับบ้านได้เลย โดยมีค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรม คนไทย 100 บาท ชาวต่างชาติ 200 บาท

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ที่ติดต่อ	ภาพ	ประวัติความเป็นมา	จุดเด่น ความสำคัญ
			จากนกคุ้ม ที่เป็นสังคโลกและไม้แกะสลักของดีของสุโขทัยอยู่แล้ว มาลองเปลี่ยนเป็นงานเย็บปักถักร้อยผ้าเป็นนกคุ้มดูบ้าง จึงเกิดผลิตภัณฑ์นกคุ้มจากผ้าและพวงกุญแจนกคุ้มขึ้นมา และใช้เป็นของฝากของที่ระลึกให้เพื่อน ๆ ในโอกาสต่าง ๆ ทำให้ผู้ที่ได้รับประทับใจซึ่งดูสวยงามดูมีคุณค่า มีราคาและมีความหมายที่ดีด้วย ทำให้ผู้ที่พบเห็นชื่นชอบจึงสั่งทำและต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น พวงกุญแจ สร้อยคอ กระเป๋า โมบาย นกคุ้มตกแต่งถุงยาม เป็นต้น	

ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย (Physical Carrying Capacity ,PCC and Facility Carrying Capacity, FCC of Destination)

ตารางที่ 4.2.6 ข้อมูลทางด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของ หมู่ 3 เมืองเก่า

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 5,249.01 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 1,312 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 374.6 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ รวมกันทั้งสิ้น 27 คัน
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 8 ห้อง
พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 2,126.56 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 531 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 6,132.94 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ รวมกันทั้งสิ้น 454 คัน**

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 97 ห้อง*
วัดมหาธาตุ	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 1,020.95 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 255 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 6,132.94 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ รวมกันทั้งสิ้น 454 คัน**
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 97 ห้อง*
วัดตระพังเงิน	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 503.7 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 125 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 6,132.94 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ รวมกันทั้งสิ้น 454 คัน**
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 97 ห้อง*

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
วัดศรีสวาย	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 306.84 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 76 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 6,132.94 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ รวมกันทั้งสิ้น 454 คัน**
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 97 ห้อง*
วัดตระพังทอง	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 414.08 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 103 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	สามารถจอดรถได้ 96 คัน เนื่องจากมีพื้นที่จอดรถที่ให้จอดจำกัด และสามารถจอดริมถนนด้านนอกวัดได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 9 ห้อง
วัดสระศรี	พื้นที่การใช้ประโยชน์	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 1,738.1 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 434 คน

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
	กิจกรรมนันทนาการ			
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 6,132.94 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ รวมกันทั้งสิ้น 454 คัน**
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 97 ห้อง*
วัดชนะสงคราม	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 1,321.69 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 330 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 6,132.94 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ รวมกันทั้งสิ้น 454 คัน**
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 97 ห้อง*
วัดตระกวน	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 844.35 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 211 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อย	พื้นที่ 6,132.94 ตร.ม. สามารถจอด

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
			กว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ รวมกันทั้งสิ้น 454 คัน**
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 97 ห้อง*
ศาลตาผาแดง	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 250.69 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 62 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 4,026.53 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ รวมกันทั้งสิ้น 298 คัน
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ
วัดพระพายหลวง	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 4,228.91 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 1,057 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัท	พื้นที่ 408.56 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ รวมกันทั้งสิ้น 30 คัน

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
			นำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ
เตาทุเรียงสุโขทัย	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 24,022.15 ตรม. รองรับผู้คนได้ไม่เกิน 6,005 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 80.89 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ รวมกันทั้งสิ้น 6 คัน และสามารถจอดริมถนนด้านนอกวัดได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ
วัดสังฆวาส	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 1,659.47 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 414 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้

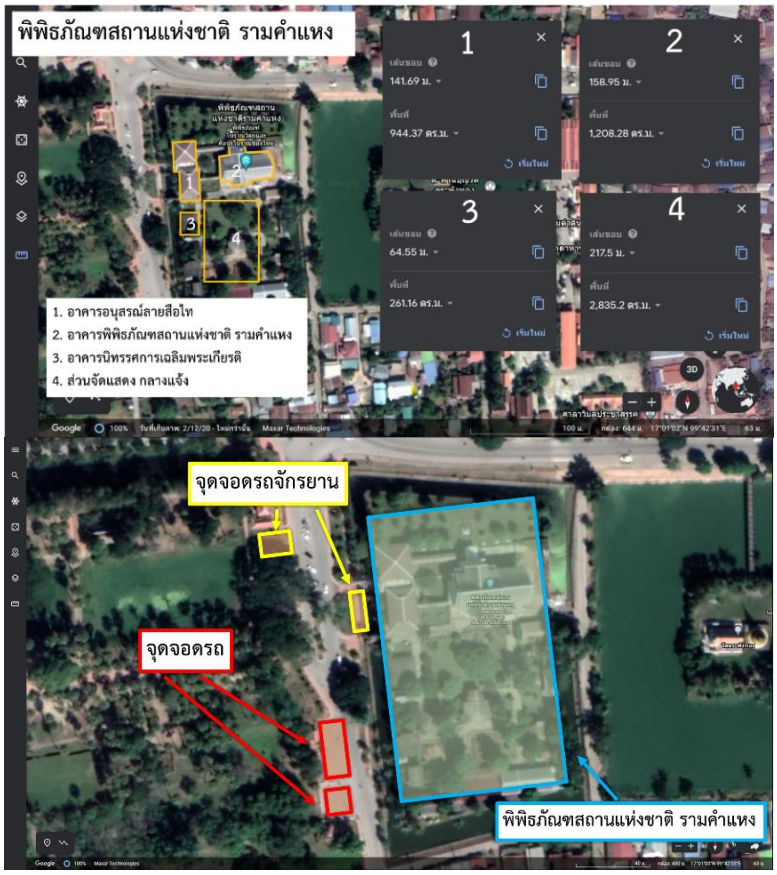
สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ
วัดช้างล้อม	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 1,380.21 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 345 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 3,014.86 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ รวมกันทั้งสิ้น 223 คัน
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ
วัดตระพังทองหลาง	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 292.24 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 73 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 408.56 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ รวมกันทั้งสิ้น 30 คัน
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
วัดเจดีย์สูง	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 1,755.91 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 438 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ
หอพระพุทธศิริมารวิชัย	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 259.58 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 64 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	สามารถจอดรถได้ 61 คัน เนื่องจากมีพื้นที่จอดรถที่ให้จอดจำกัด และสามารถจอดริมถนนด้านนอกสถานที่ได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 26 ห้อง
ถนนสังคโลก	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 1,656.93 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 414 คน

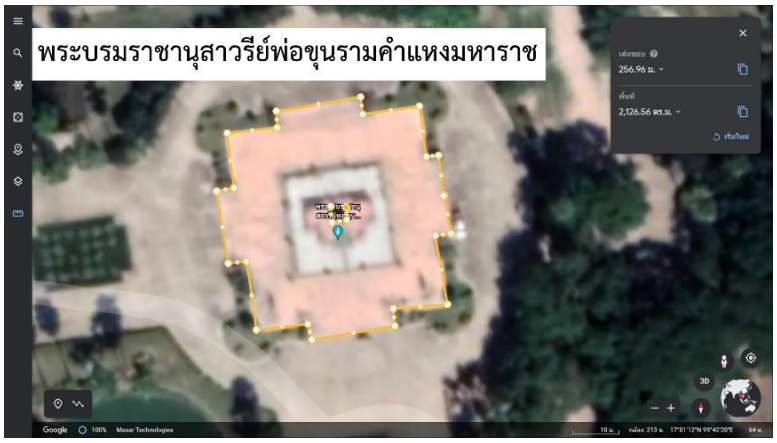
สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ
ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 1,017.74 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 254 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 4,026.53 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ รวมกันทั้งสิ้น 298 คัน
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 20 ห้อง

*หมายเหตุ ห้องน้ำที่มีอยู่ทั้งหมดในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

**หมายเหตุ พื้นที่ลานจอดรถบริเวณจุดจอดรถของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ภาพที่ 4.2.3 สถานที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง

ภาพที่ 4.2.4 สถานที่พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

ภาพที่ 4.2.5 สถานที่วัดมหาธาตุ

ภาพที่ 4.2.6 สถานที่วัดตระพังเงิน

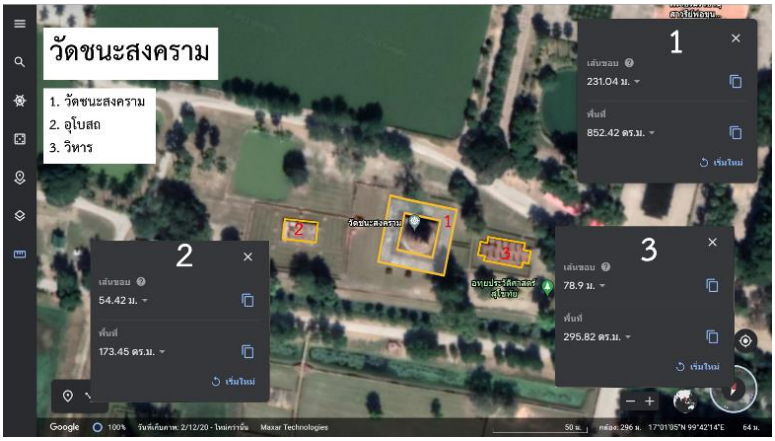

ภาพที่ 4.2.7 สถานที่วัดศรีสวาย

ภาพที่ 4.2.8 สถานที่วัดตระพังทอง

ภาพที่ 4.2.9 สถานที่วัดสระศรี

ภาพที่ 4.2.10 สถานที่วัดชนะสงคราม

ภาพที่ 4.2.11 สถานที่วัดตระกวน

ภาพที่ 4.2.12 สถานที่ศาลตาผาแดง

ภาพที่ 4.2.13 สถานที่วัดพระพายหลวง

ภาพที่ 4.2.14 สถานที่เตาทุเรียน

ภาพที่ 4.2.15 สถานที่วัดสังฆวาส

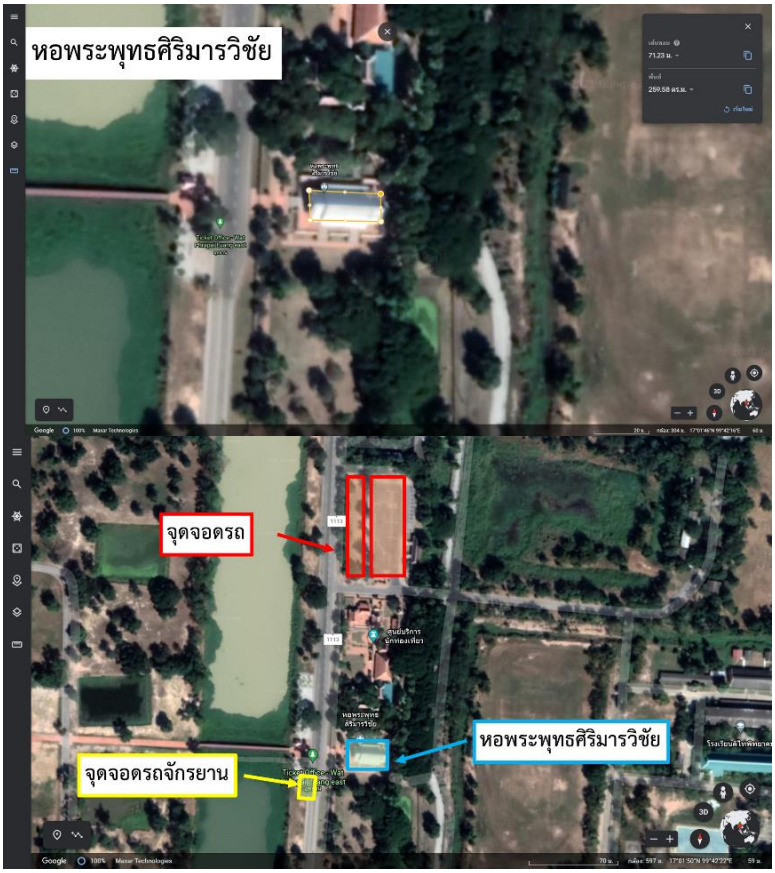

ภาพที่ 4.2.16 สถานที่วัดช้างล้อม

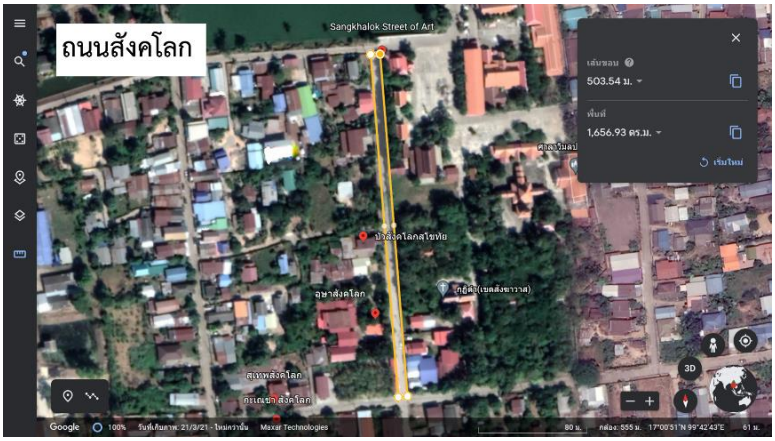

ภาพที่ 4.2.17 สถานที่วัดตระพังทองหลาง

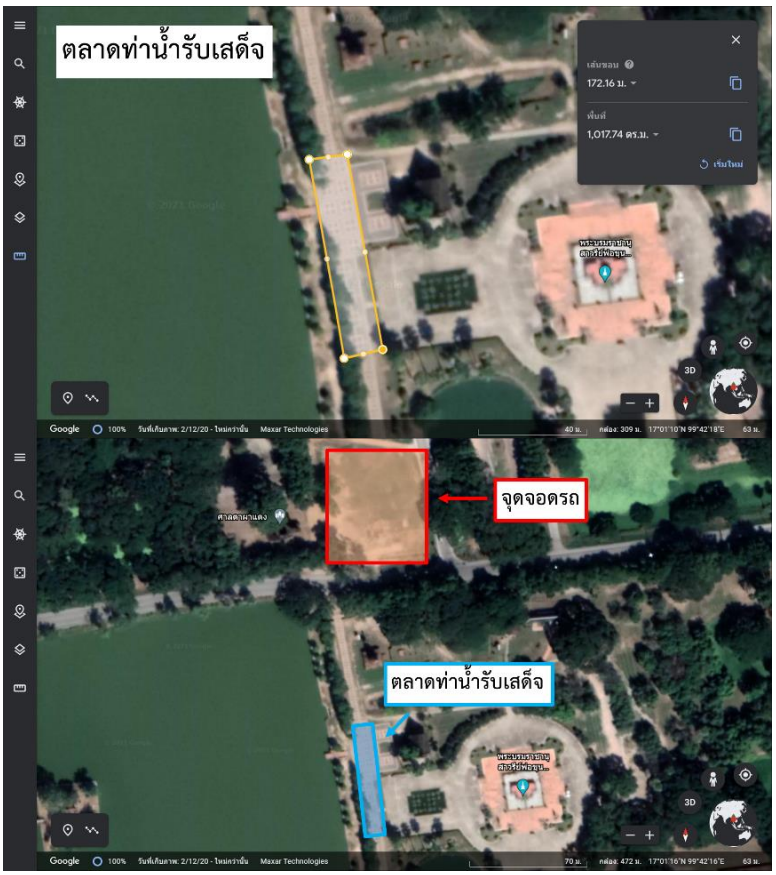

ภาพที่ 4.2.18 สถานที่วัดเจดีย์สูง

ภาพที่ 4.2.19 สถานที่หอพระพุทธศิริมารวิชัย

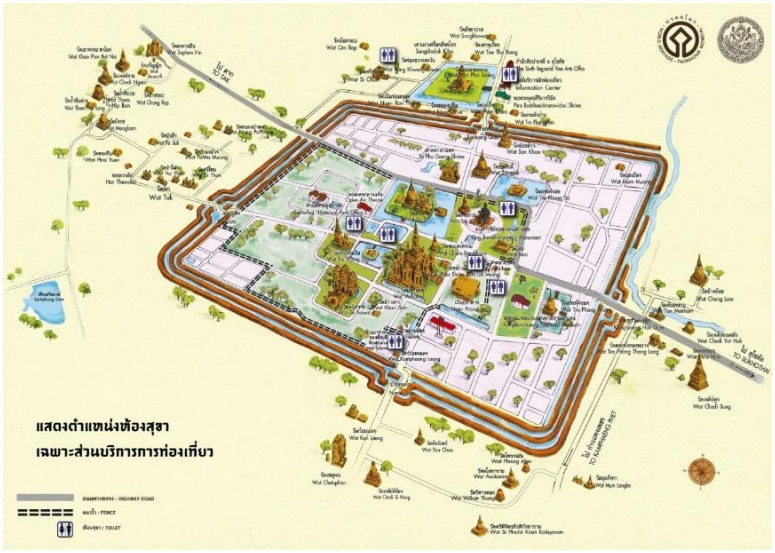

ภาพที่ 4.2.20 สถานที่ถนนสังคโลก

ภาพที่ 4.2.21 สถานที่ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ

ภาพที่ 4.2.22 จุดจอดรถบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ภาพที่ 4.2.23 ภาพแผนผังตำแหน่งห้องสุขาในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ตารางที่ 4.2.7 ข้อมูลทางด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของ หมู่ 8 เชตุพน

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
วัดก้อนแลง	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 945.34 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 236 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
วัดต้นจันทร์	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 2,429.82 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 607 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 3,304.32 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้รวมกันทั้งสิ้น 244 คัน
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ
วัดเชตุพน	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 1,225.21 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 306 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 2,966.1 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้รวมกันทั้งสิ้น 219 คัน
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
วัดเจดีย์สี่ห้อง	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 3,811.9 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 952 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 2,966.1 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้รวมกันทั้งสิ้น 219 คัน
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ
วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 332.34 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 83 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 404.94 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้รวมกันทั้งสิ้น 29 คัน
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ

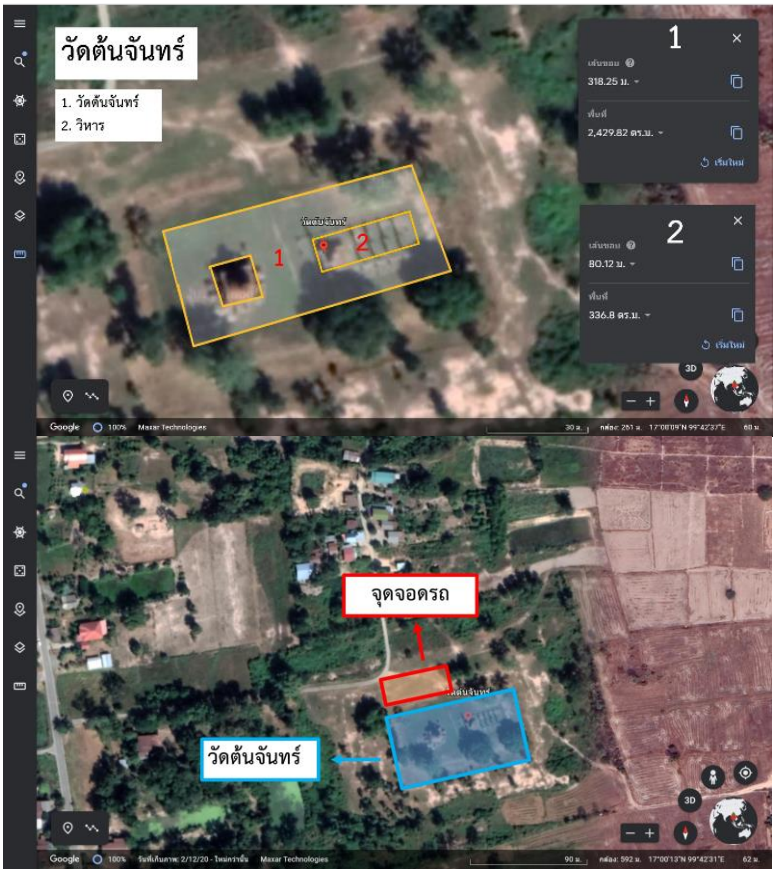
สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
วัดวิหารทอง	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 1,502.96 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 375 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ
วัดอโสการาม	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 2,915.71 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 728 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
วัดมุมลังกา	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 471.16 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 117 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 2,032.97 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้รวมกันทั้งสิ้น 150 คัน
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ
วัดพระยืน	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 400.72 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 100 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 921.07 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้รวมกันทั้งสิ้น 68 คัน
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
สรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 1,863.55 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 465 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ

ภาพที่ 4.2.24 สถานที่วัดก้อนแลง

ภาพที่ 4.2.25 สถานที่วัดต้นจันทน์

ภาพที่ 4.2.26 สถานที่วัดเชตุพน

ภาพที่ 4.2.27 สถานที่วัดเจดีย์สี่ห้อง

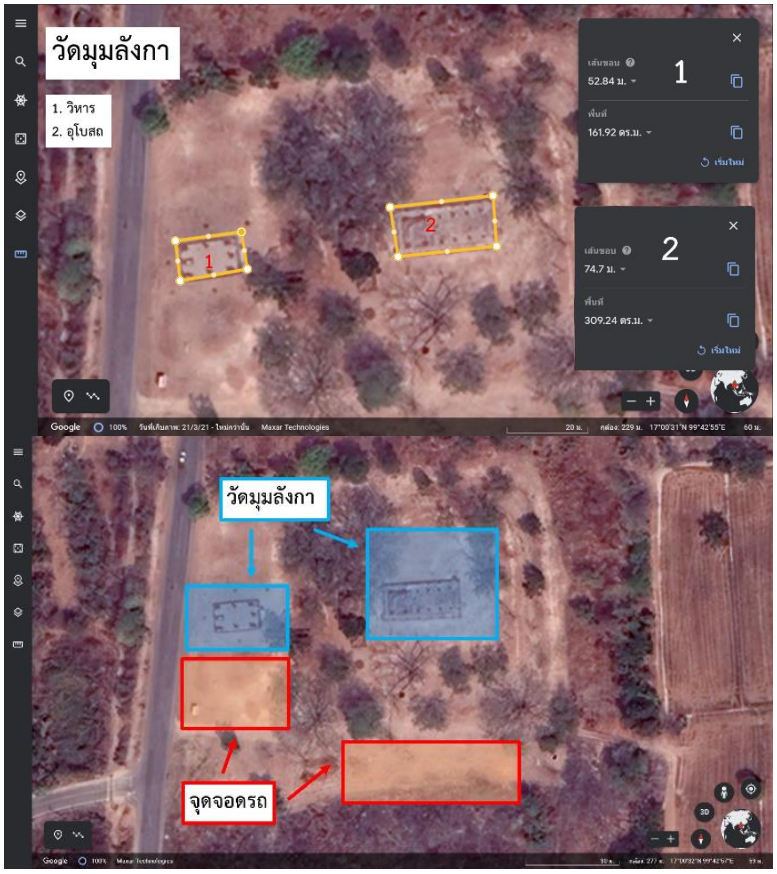

ภาพที่ 4.2.28 สถานที่วัดศรีพิจิตรกิรกัลยาราม

ภาพที่ 4.2.29 สถานที่วัดวิหารทอง

ภาพที่ 4.2.30 สถานที่วัดอโศการาม

ภาพที่ 4.2.31 สถานที่วัดมุมลังกา

ภาพที่ 4.2.32 สถานที่วัดพระยืน

ภาพที่ 4.2.33 สถานที่สรีภงส์

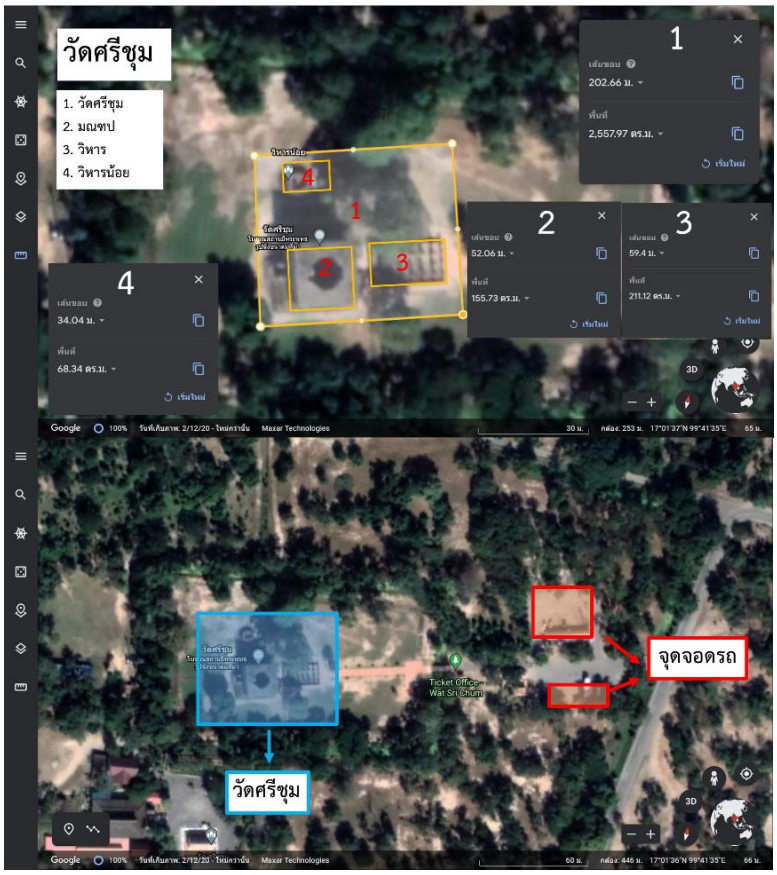
ตารางที่ 4.2.7 ข้อมูลทางด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของ หมู่ 10 ศรีชุม

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
วัดศรีชุม	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 2,557.97 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 639 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	สามารถจอดรถได้ 23 คัน เนื่องจากมีพื้นที่จอดรถที่ให้จอดจำกัดและสามารถจอดริมถนนด้านนอกวัดได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 6 ห้อง
วัดตะพานหิน	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 730.67 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 182 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 2 ห้อง

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
วัดอรัญญิก	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 7,243.1 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 1,810 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ
วัดเจดีย์งาม	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 3,246.61 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 811 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
วัดถ้ำหีบ	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 2,858.44 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 714 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ
วัดมังกร	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 2,127.67 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 531 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 1 ห้อง

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
วัดป่ามะม่วง	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 1,913.15 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 478 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ
วัดตึก	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 1,226.67 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 306 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	ไม่มีห้องน้ำให้บริการ

ภาพที่ 4.2.34 สถานที่วัดศรีชุม

ภาพที่ 4.2.35 สถานที่วัดตะพานหิน

ภาพที่ 4.2.36 สถานที่วัดอรัญญิก

ภาพที่ 4.2.37 สถานที่วัดเจดีย์งาม

ภาพที่ 4.2.38 สถานที่วัดถ้ำหีบ

ภาพที่ 4.2.39 สถานที่วัดมังกร

ภาพที่ 4.2.40 สถานที่วัดป่ามะม่วง

ภาพที่ 4.2.41 สถานที่วัดตึก

ตารางที่ 4.2.9 ข้อมูลทางด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของ ตำบลธานี

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
ศาลแม่ย่า	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 680.61 ตรม. รองรับผู้คนได้ ไม่เกิน 170 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	สามารถจอดรถได้ 23 คัน เนื่องจากมีพื้นที่จอดรถที่ให้จอดจำกัด
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 5 ห้อง

ภาพที่ 4.2.42 สถานที่ศาลแม่ย่า

ตารางที่ 4.2.10 ข้อมูลทางด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของ ตำบลบ้านกล้วย

สถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	มาตรฐานชี้วัด	ความสามารถในการรองรับ
ทุ่งทะเลหลวง	พื้นที่การใช้ประโยชน์กิจกรรมนันทนาการ	พื้นที่บริเวณทำกิจกรรมท่องเที่ยว	4 ตร.ม./คน	พื้นที่ 5,199.98 ตรม. รองรับผู้คนได้ไม่เกิน 1,299 คน
	พื้นที่ลานจอดรถ	ตารางเมตร/คัน	- รถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน - รถทัวร์บริษัทนำเที่ยว 36 ที่นั่ง ไม่น้อยกว่า 63 ตร.ม./คัน	พื้นที่ 1,441 ตร.ม. สามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ที่นั่ง/รถตู้ รวมกันทั้งสิ้น 106 คัน
	ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา	จำนวนห้อง	จำนวนคนต่อการใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาเดียวกันของพื้นที่	มีจำนวนห้องน้ำ 33 ห้อง

ภาพที่ 4.2.43 สถานที่ทุ่งทะเลหลวง

รายละเอียดเกี่ยวกับ จุดบริการสำคัญของ กลุ่มชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า

ภาพที่ 4.2.44 ถ่ายทางดาวเทียมกลุ่มชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า

สำหรับผลการศึกษาข้อมูลโครงสร้างพื้นฐาน และประมวลผลการวิเคราะห์ ความต้องการการใช้สาธารณูปโภคในชุมชนพบว่า ภายในกลุ่มชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่าต้องการการใช้ไฟฟ้าประมาณ 15,889 กิโลวัตต์ต่อวัน (ข้อมูลจาก การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดสุโขทัย, 2563) และเมื่อชุมชนดังกล่าว มีนักท่องเที่ยวเข้ามาภายในชุมชน 1,000 คนต่อวัน พบว่าการใช้ไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้นอีก 2,154 กิโลวัตต์ต่อวัน สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะมีการใช้ไฟฟ้าไม่น้อยกว่า 18,043 กิโลวัตต์ต่อวัน อย่างไรก็ดีสอบถามจากเจ้าหน้าที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุโขทัย แจ้งว่าไฟฟ้าเพียงพอต่อการใช้งานและรองรับนักท่องเที่ยว และหากมีแนวโน้มไฟฟ้าไม่พอใช้งานทางการไฟฟ้าจะเพิ่มกำลังไฟฟ้าเพื่อรองรับความต้องการไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น ในส่วนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จากการคำนวณจำนวนรถที่เหมาะสม โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่าจะต้องมีจำนวนรถดับเพลิงอย่างน้อย 2 คัน ในการปองกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยปัจจุบันเทศบาลตำบลเมืองเก่ามีจำนวนรถดับเพลิง 3 คัน มีรถยนต์ดับเพลิง จุน้ำได้ 2,000 ลิตร จำนวน 1 คัน รถบรรทุกน้ำ จุน้ำได้ 6,000 ลิตร จำนวน 2 คัน ซึ่งเพียงพอต่อการปองกันและบรรเทาสาธารณภัย ในส่วนของการบริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้น พบว่า สามารถให้บริการได้ทั้งทุกเครือข่ายหลัก ในส่วนการสาธารณสุข ในเทศบาลตำบลเมืองเก่า มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 1 แหล่ง มีขนาดใหญ่ รับผิดชอบประชากร จำนวน 8,001 คน ขึ้นไป (ข้อมูลจาก กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2560) และคลินิกเอกชน จำนวน 3 แห่ง ประเด็นสำคัญของการจัดการพื้นที่ คือ ในพื้นที่ชุมชนมีปัญหาเรื่องที่จอดรถเนื่องจากชุมชนตำบลเมืองเก่ามีพื้นที่จำกัด เนื่องจากเป็นชุมชนเมือง มีโบราณสถานจำนวนมาก และมีพื้นที่น้อย ดังนั้น เพื่อการรองรับการท่องเที่ยวชุมชน จึงมีความจำเป็นให้ชุมชนจัดสรรพื้นที่จอดรถเพิ่ม

ตารางที่ 4.2.11 จำนวนประชากรแต่ละชุมชน ในพื้นที่ท่องเที่ยว

ชุมชน	ประชากร		รวม(คน)
	ชาย(คน)	หญิง(คน)	
หมู่ 1 บ้านเหนือ	367	437	806
หมู่ 2 สุโขทัยนคร1	263	342	605
หมู่ 3 สุโขทัยนคร3	358	437	795
หมู่ 4 บ้านใต้	261	275	536
หมู่ 5 บ้านใหม่ตระพังทอง	375	413	788
หมู่ 6 รามเล็ก	117	116	233
หมู่ 7 รามใหญ่	222	229	451
หมู่ 8 ป่ามะม่วง	159	176	335
หมู่ 9 ศรีชุม	443	475	918
หมู่ 10 ลิไท	293	323	616
หมู่ 11 แม่รำพัน	263	318	581
หมู่ 12 ตระพังทองหลาง	281	331	612
ไม่กำหนดชุมชน (ทะเบียนบ้านกลาง)	55	47	102
รวม	**3,457**	**3,919**	**7,376**

ที่มา: ข้อมูลทะเบียนราษฎ์ของเทศบาลตำบลเมืองเก่า ณ วันที่ 30 เมษายน 2562

ตารางที่ 4.2.12 สรุปปริมาณสิ่งอำนวยความสะดวก ต่อจำนวนประชากรแต่ละชุมชน และจำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยที่เข้ามาเที่ยวแต่ละชุมชน

รายการ	ความต้องการของประชาชนท้องถิ่น	ความต้องการของนักท่องเที่ยว	ความต้องการรวมทั้งหมด	สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีปัจจุบัน	ความสามารถในการรองรับ
การใช้ไฟฟ้า (kw/วัน)	15,889	2,154	18,043	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสุโขทัย	เพียงพอต่อความต้องการการใช้งาน
จำนวนรถดับเพลิง (คัน)				3	เพียงพอต่อความต้องการ
เครือข่ายโทรศัพท์/อินเตอร์เน็ต	มีสัญญาณครบทุกเครือข่าย				
จำนวนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล				1	เพียงพอต่อจำนวนประชากร

หมายเหตุ: แนวทางความต้องการสาธารณูปโภค ประชากร 10,000 คน ต้องการรถดับเพลิง 2 คัน สามารถเดินทางไปถึงที่เกิดเหตุภายใน 15 นาที

พื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า ได้มีการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งมีผลการศึกษาโดยสรุป ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2.13 ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ทางกายภาพ

แหล่งท่องเที่ยว	ขนาดพื้นที่ใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.)/คน	จำนวนรอบต่อวัน	ศักยภาพรองรับสูงสุด	รายละเอียด
หมู่ 1 เมืองเก่า					
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง	5,249.01	4 ตร.ม./คน	7	- 1,312 คน/รอบ - 9,184 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 9:00 - 16:00 น.
พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	2,126.56	4 ตร.ม./คน	13	- 531 คน/รอบ - 6,903 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.

แหล่งท่องเที่ยว	ขนาดพื้นที่ใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.)/คน	จำนวนรอบต่อวัน	ศักยภาพรองรับสูงสุด	รายละเอียด
วัดมหาธาตุ	1,020.95	4 ตร.ม./คน	13	- 255 คน/รอบ - 3,315 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.
วัดตระพังเงิน	503.7	4 ตร.ม./คน	13	- 125 คน/รอบ - 1,625 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.
วัดศรีสวาย	306.84	4 ตร.ม./คน	13	- 76 คน/รอบ - 988 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.
วัดตระพังทอง	414.08	4 ตร.ม./คน	15	- 103 คน/รอบ - 1,545 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:00 - 21:00 น.
วัดสระศรี	1,738.1	4 ตร.ม./คน	13	- 434 คน/รอบ - 5,642 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.
วัดชนะสงคราม	1,321.69	4 ตร.ม./คน	13	- 330 คน/รอบ - 4,290 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.
วัดตระกวน	844.35	4 ตร.ม./คน	13	- 211 คน/รอบ - 2,743 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.
ศาลตาผาแดง	250.69	4 ตร.ม./คน	10	- 62 คน/รอบ - 620 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*

แหล่งท่องเที่ยว	ขนาดพื้นที่ใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.)/คน	จำนวนรอบต่อวัน	ศักยภาพรองรับสูงสุด	รายละเอียด
วัดพระพายหลวง	4,228.91	4 ตร.ม./คน	10	- 1,057 คน/รอบ - 10,570 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
เตาทุเรียงสุโขทัย	24,022.15	4 ตร.ม./คน	10	- 6,005 คน/รอบ - 60,050 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดสังฆวาส	1,659.47	4 ตร.ม./คน	10	- 414 คน/รอบ - 4,140 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดช้างล้อม	1,380.21	4 ตร.ม./คน	10	- 345 คน/รอบ - 3,450 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 7:30 - 18:00 น.
วัดตระพังทองหลาง	292.24	4 ตร.ม./คน	10	- 73 คน/รอบ - 730 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดเจดีย์สูง	1,755.91	4 ตร.ม./คน	10	- 438 คน/รอบ - 4,380 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
หอพระพุทธศิริมารวิชัย	259.58	4 ตร.ม./คน	12	- 64 คน/รอบ - 768 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:00 - 18:00 น.
ถนนสังคโลก	1,656.93	4 ตร.ม./คน	10	- 414 คน/รอบ - 4,140 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ	1,017.74	4 ตร.ม./คน	5	- 254 คน/รอบ - 1,270 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมใน

แหล่งท่องเที่ยว	ขนาดพื้นที่ใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.)/คน	จำนวนรอบต่อวัน	ศักยภาพรองรับสูงสุด	รายละเอียด
					ช่วงเวลา 16:00 - 21:00 น.
หมู่ 8 เชตุพน					
วัดก้อนแลง	945.34	4 ตร.ม./คน	10	- 236 คน/รอบ - 9,453.4 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดต้นจันทร์	2,429.82	4 ตร.ม./คน	10	- 607 คน/รอบ - 24,298.2 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดเชตุพน	1,225.21	4 ตร.ม./คน	10	- 306 คน/รอบ - 12,252.1 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดเจดีย์สี่ห้อง	3,811.9	4 ตร.ม./คน	10	- 952 คน/รอบ - 38,119 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม	332.34	4 ตร.ม./คน	10	- 83 คน/รอบ - 3,323.4 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดวิหารทอง	1,502.96	4 ตร.ม./คน	10	- 375 คน/รอบ - 15,029.6 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดอโสการาม	2,915.71	4 ตร.ม./คน	10	- 728 คน/รอบ - 29,157.1 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดมุมลังกา	471.16	4 ตร.ม./คน	10	- 117 คน/รอบ - 4,711.6 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*

แหล่งท่องเที่ยว	ขนาดพื้นที่ใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.)/คน	จำนวนรอบต่อวัน	ศักยภาพรองรับสูงสุด	รายละเอียด
วัดพระยืน	400.72	4 ตร.ม./คน	10	- 100 คน/รอบ - 4,007.2 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
สรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง	1,863.55	4 ตร.ม./คน	10	- 465 คน/รอบ - 18,635.5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
หมู่ 10 ศรีชุม					
วัดศรีชุม	2,557.97	4 ตร.ม./คน	11	- 639 คน/รอบ - 28,137.67 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:00 - 17:00 น.
วัดตะพานหิน	730.67	4 ตร.ม./คน	10	- 182 คน/รอบ - 7,306.7 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดอรัญญิก	7,243.1	4 ตร.ม./คน	10	- 1,810 คน/รอบ - 72,431 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดเจดีย์งาม	3,246.61	4 ตร.ม./คน	10	- 811 คน/รอบ - 32,466.1 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดถ้ำหีบ	2,858.44	4 ตร.ม./คน	10	- 714 คน/รอบ - 28,584.4 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดมังกร	2,127.67	4 ตร.ม./คน	10	- 531 คน/รอบ - 21,276.7 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*

แหล่งท่องเที่ยว	ขนาดพื้นที่ใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.)/คน	จำนวนรอบต่อวัน	ศักยภาพรองรับสูงสุด	รายละเอียด
วัดป่ามะม่วง	1,913.15	4 ตร.ม./คน	10	- 478 คน/รอบ - 19,131.5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดตึก	1,226.67	4 ตร.ม./คน	10	- 306 คน/รอบ - 12,266.7 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
ตำบลธานี					
ศาลแม่ย่า	680.61	4 ตร.ม./คน	14	- 170 คน/รอบ - 9,528.54 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 5:00 - 19:30 น.
ตำบลบ้านกล้วย					
ทุ่งทะเลหลวง	5,199.98	4 ตร.ม./คน	10	- 1,299 คน/รอบ - 51,999.8 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.

หมายเหตุ : การวิเคราะห์ขนาดพื้นที่วิเคราะห์ด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

* หมายถึง ช่วงเวลากิจกรรมในการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.2.14 ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ทางกายภาพ

แหล่งท่องเที่ยว	ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับได้ (ระดับการใช้ประโยชน์ที่เป็นสัดส่วน PCC : คน/รอบ, คน/วัน)			
	ผลกระทบน้อย (Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง (Over CC) >100%
หมู่ 3 เมืองเก่า				
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง	< 656 คน/รอบ < 4,592 คน/วัน	656 – 1,049 คน/รอบ 4,592 – 7,343 คน/วัน	1,050 – 1,312 คน/รอบ 7,350 – 9,184 คน/วัน	> 1,312 คน/รอบ > 9,184 คน/วัน
พระบรมราชานุสารีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	< 266 คน/รอบ < 3,458 คน/วัน	266 - 424 คน/รอบ 3,458 – 5,512 คน/วัน	425 - 531 คน/รอบ 5,525 – 6,903 คน/วัน	> 531 คน/รอบ > 6,903 คน/วัน
วัดมหาธาตุ	< 128 คน/รอบ < 1,664 คน/วัน	128 - 204 คน/รอบ 1,664 – 2,652 คน/วัน	205 - 255 คน/รอบ 2,665 – 3,315 คน/วัน	> 255 คน/รอบ > 3,315 คน/วัน
วัดตระพังเงิน	< 63 คน/รอบ < 819 คน/วัน	63 - 100 คน/รอบ 819 – 1,300 คน/วัน	101 - 125 คน/รอบ 1,313 – 1,625 คน/วัน	> 125 คน/รอบ > 1,625 คน/วัน
วัดศรีสวาย	< 38 คน/รอบ < 494 คน/วัน	38 - 60 คน/รอบ 494 - 780 คน/วัน	61 - 76 คน/รอบ 793 - 988 คน/วัน	> 76 คน/รอบ > 988 คน/วัน
วัดตระพังทอง	< 52 คน/รอบ < 780 คน/วัน	52 - 82 คน/รอบ 780 – 1,230 คน/วัน	83 - 103 คน/รอบ 1,245 – 1,545 คน/วัน	> 103 คน/รอบ > 1,545 คน/วัน
วัดสระศรี	< 217 คน/รอบ < 2,821 คน/วัน	217 - 347 คน/รอบ 2,821 – 4,511 คน/วัน	348 - 434 คน/รอบ 4,524 – 5,642 คน/วัน	> 434 คน/รอบ > 5,642 คน/วัน
วัดชนะสงคราม	< 165 คน/รอบ < 2,145 คน/วัน	165 - 264 คน/รอบ 2,145 – 3,432 คน/วัน	265 - 330 คน/รอบ 3,445 – 4,290 คน/วัน	>330 คน/รอบ > 4,290 คน/วัน
วัดตระกวน	< 106 คน/รอบ < 1,378 คน/วัน	106 - 168 คน/รอบ 1,378 – 2,184 คน/วัน	169 - 211 คน/รอบ 2,197 – 2,743 คน/วัน	> 211 คน/รอบ > 2,743 คน/วัน
ศาลตาผาแดง	< 31 คน/รอบ < 310 คน/วัน	31 - 49 คน/รอบ 310 - 490 คน/วัน	50 - 62 คน/รอบ 500 - 620 คน/วัน	> 62 คน/รอบ > 620 คน/วัน
วัดพระพายหลวง	< 529 คน/รอบ < 5,290 คน/วัน	529 - 845 คน/รอบ 5,290 – 8,450 คน/วัน	846 - 1057 คน/รอบ 8,460 – 10,570 คน/วัน	> 1,057 คน/รอบ > 10,570 คน/วัน
เตาทุเรียง	< 3,003 คน/รอบ	3,003 – 4,804 คน/รอบ	4,805 – 6,005 คน/รอบ	> 6,005 คน/รอบ
สุโขทัย	< 30,030 คน/วัน	30,030 – 48,040 คน/วัน	48,050 – 60,050 คน/วัน	> 60,050 คน/วัน
วัดสังฆวาส	< 207 คน/รอบ < 2,070 คน/วัน	207 - 331 คน/รอบ 2,070 – 3,310 คน/วัน	332 - 414 คน/รอบ 3,320 – 4,140 คน/วัน	> 414 คน/รอบ > 4,140 คน/วัน
วัดช้างล้อม	< 173 คน/รอบ < 1,730 คน/วัน	173 - 276 คน/รอบ 1,730 – 2,760 คน/วัน	277 - 345 คน/รอบ 2,770 – 3,450 คน/วัน	> 345 คน/รอบ > 3,450 คน/วัน
วัดตระพังทองหลาง	< 37 คน/รอบ < 370 คน/วัน	37 - 58 คน/รอบ 370 - 580 คน/วัน	59 - 73 คน/รอบ 590 - 730 คน/วัน	> 73 คน/รอบ > 730 คน/วัน
วัดเจดีย์สูง	< 219 คน/รอบ < 2,190 คน/วัน	219 - 350 คน/รอบ 2,190 – 3,500 คน/วัน	351 - 438 คน/รอบ 3,510 – 4,380 คน/วัน	> 438 คน/รอบ > 4,380 คน/วัน

แหล่งท่องเที่ยว	ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับได้ (ระดับการใช้ประโยชน์ที่เป็นสัดส่วน PCC : คน/รอบ, คน/วัน)			
	ผลกระทบน้อย (Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง (Over CC) >100%
หอพระพุทธศิริมารวิชัย	< 32 คน/รอบ	32 - 51 คน/รอบ	52 - 64 คน/รอบ	> 64 คน/รอบ
	< 384 คน/วัน	384 - 612 คน/วัน	624 - 768 คน/วัน	> 768 คน/วัน
ถนนสังคโลก	< 207 คน/รอบ	207 - 331 คน/รอบ	332 - 414 คน/รอบ	> 414 คน/รอบ
	< 2,070 คน/วัน	2,070 – 3,310 คน/วัน	3,320 – 4,140 คน/วัน	> 4,140 คน/วัน
ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ	< 127 คน/รอบ	127 - 203 คน/รอบ	204 - 254 คน/รอบ	> 254 คน/รอบ
	< 635 คน/วัน	635 – 1,015 คน/วัน	1,020 – 1,270 คน/วัน	> 1,270 คน/วัน
หมู่ 8 เชตุพน				
วัดก้อนแลง	< 118 คน/รอบ	118 - 188 คน/รอบ	189 - 236 คน/รอบ	> 236 คน/รอบ
	< 1,180 คน/วัน	1,180 – 1,880 คน/วัน	1,890 – 2,360 คน/วัน	> 2,360 คน/วัน
วัดต้นจันทร์	< 304 คน/รอบ	304 - 485 คน/รอบ	486 - 607 คน/รอบ	> 607 คน/รอบ
	< 3,040 คน/วัน	3,040 – 4,850 คน/วัน	4,860 – 6,070 คน/วัน	> 6,070 คน/วัน
วัดเชตุพน	< 153 คน/รอบ	153 - 244 คน/รอบ	245 - 306 คน/รอบ	> 306 คน/รอบ
	< 1,530 คน/วัน	1,530 – 2,440 คน/วัน	2,450 – 3,060 คน/วัน	> 3,060 คน/วัน
วัดเจดีย์สี่ห้อง	< 476 คน/รอบ	476 - 761 คน/รอบ	762 - 952 คน/รอบ	> 952 คน/รอบ
	< 4,760 คน/วัน	4,760 – 7,610 คน/วัน	7,620 – 9,520 คน/วัน	> 9,520 คน/วัน
วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม	< 42 คน/รอบ	42 - 66 คน/รอบ	67 - 83 คน/รอบ	> 83 คน/รอบ
	< 420 คน/วัน	420 - 660 คน/วัน	670 - 830 คน/วัน	> 830 คน/วัน
วัดวิหารทอง	< 188 คน/รอบ	188 - 300 คน/รอบ	301 - 375 คน/รอบ	> 375 คน/รอบ
	< 1,880 คน/วัน	1,880 – 3,000 คน/วัน	3,010 – 3,750 คน/วัน	> 3,750 คน/วัน
วัดอโสการาม	< 364 คน/รอบ	364 - 582 คน/รอบ	583 - 728 คน/รอบ	> 728 คน/รอบ
	< 3,640 คน/วัน	3,640 – 5,820 คน/วัน	5,830 – 7,280 คน/วัน	> 7,280 คน/วัน
วัดมุมลังกา	< 59 คน/รอบ	59 - 93 คน/รอบ	94 - 117 คน/รอบ	> 117 คน/รอบ
	< 590 คน/วัน	590 - 930 คน/วัน	940 – 1,170 คน/วัน	> 1,170 คน/วัน
วัดพระยืน	< 50 คน/รอบ	50 - 80 คน/รอบ	81 - 100 คน/รอบ	> 100 คน/รอบ
	< 500 คน/วัน	500 - 800 คน/วัน	810 – 1,000 คน/วัน	> 1,000 คน/วัน
สรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง	< 233 คน/รอบ	233 - 372 คน/รอบ	373 - 465 คน/รอบ	> 465 คน/รอบ
	< 2,330 คน/วัน	2,330 – 3,720 คน/วัน	3,730 – 4,650 คน/วัน	> 4,650 คน/วัน
หมู่ 10 ศรีชุม				
วัดศรีชุม	< 320 คน/รอบ	320 - 511 คน/รอบ	512 - 639 คน/รอบ	> 639 คน/รอบ
	< 3,520 คน/วัน	3,520 – 5,621 คน/วัน	5,632 – 7,029 คน/วัน	> 7,029 คน/วัน
วัดตะพานหิน	< 91 คน/รอบ	91 - 145 คน/รอบ	146 - 182 คน/รอบ	> 182 คน/รอบ
	< 910 คน/วัน	910 – 1,450 คน/วัน	1,460 – 1,820 คน/วัน	> 1,820 คน/วัน
วัดอรัญญิก	< 905 คน/รอบ	905 - 1448 คน/รอบ	1,449 – 1,810 คน/รอบ	> 1810 คน/รอบ
	< 9,050 คน/วัน	9,050 – 14,480 คน/วัน	1,4490 – 18,100 คน/วัน	> 18,100 คน/วัน
วัดเจดีย์งาม	< 406 คน/รอบ	406 - 648 คน/รอบ	649 - 811 คน/รอบ	> 811 คน/รอบ
	< 4,060 คน/วัน	4,060 – 6,480 คน/วัน	6,490 – 8,110 คน/วัน	> 8,110 คน/วัน
วัดถ้ำหีบ	< 357 คน/รอบ	357 - 571 คน/รอบ	572 - 714 คน/รอบ	> 714 คน/รอบ
	< 3,570 คน/วัน	3,570 – 5,710 คน/วัน	5,720 – 7,140 คน/วัน	> 7,140 คน/วัน

แหล่งท่องเที่ยว	ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับได้ (ระดับการใช้ประโยชน์ที่เป็นสัดส่วน PCC : คน/รอบ, คน/วัน)			
	ผลกระทบน้อย (Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง (Over CC) >100%
วัดมังกร	< 266 คน/รอบ	266 - 424 คน/รอบ	425 - 531 คน/รอบ	> 531 คน/รอบ
	< 2,660 คน/วัน	2,660 – 4,240 คน/วัน	4,250 – 5,310 คน/วัน	> 5,310 คน/วัน
วัดป่ามะม่วง	< 239 คน/รอบ	239 - 382 คน/รอบ	383 - 478 คน/รอบ	> 478 คน/รอบ
	< 2,390 คน/วัน	2,390 – 3,820 คน/วัน	3,830 – 4,780 คน/วัน	> 4,780 คน/วัน
วัดตึก	< 153 คน/รอบ	153 - 244 คน/รอบ	245 - 306 คน/รอบ	> 306 คน/รอบ
	< 1,530 คน/วัน	1,530 – 2,440 คน/วัน	2,450 – 3,060 คน/วัน	> 3,060 คน/วัน
ตำบลธานี				
ศาลแม่ย่า	< 85 คน/รอบ	85 - 136 คน/รอบ	137 - 170 คน/รอบ	> 170 คน/รอบ
	< 1,190 คน/วัน	1,190 – 1,904 คน/วัน	1,918 – 2,380 คน/วัน	> 2,380 คน/วัน
ตำบลบ้านกล้วย				
ทุ่งทะเลหลวง	< 650 คน/รอบ	650 – 1,039 คน/รอบ	1,040 – 1,299 คน/รอบ	> 1,299 คน/รอบ
	< 6,500 คน/วัน	6,500 – 10,390 คน/วัน	10,400 – 12,990 คน/วัน	> 12,990 คน/วัน

ตารางที่ 4.2.15 การประเมินขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
หมู่ที่ 3 เมืองเก่า					
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง	374.16 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	7	27 คัน/รอบ	189 คัน/วัน
พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	6,132.94 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	13	454 คัน/รอบ	5,902 คัน/วัน
วัดมหาธาตุ	6,132.94 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	13	454 คัน/รอบ	5,902 คัน/วัน
วัดตระพังเงิน	6,132.94 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	13	454 คัน/รอบ	5,902 คัน/วัน
วัดศรีสวาย	6,132.94 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	13	454 คัน/รอบ	5,902 คัน/วัน

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
วัดตระพังทอง	รถยนต์ 96 คัน	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	15	96 คัน/รอบ	1,440 คัน/วัน
วัดสระศรี	6,132.94 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	13	454 คัน/รอบ	5,902 คัน/วัน
วัดชนะสงคราม	6,132.94 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	13	454 คัน/รอบ	5,902 คัน/วัน
วัดตระกวน	6,132.94 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	13	454 คัน/รอบ	5,902 คัน/วัน
ศาลตาผาแดง	4,026.53 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	10	298 คัน/รอบ	2,980 คัน/วัน
วัดพระพายหลวง	1,095.7 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	10	81 คัน/รอบ	810 คัน/วัน
เตาทุเรียงสุโขทัย	336.36 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	10	6 คัน/รอบ	60 คัน/วัน
วัดสังฆวาส	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดช้างล้อม	3,014.86 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	10	223 คัน/รอบ	2,230 คัน/วัน
วัดตระพังทองหลาง	408.56 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	10	30 คัน/รอบ	300 คัน/วัน
วัดเจดีย์สูง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถ	-	-	-	-

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
	ด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้				
หอพระพุทธศิริมารวิชัย	รถยนต์ 61 คัน	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	12	61 คัน/รอบ	732 คัน/วัน
ถนนสังคโลก	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ	4,026.53 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	5	298 คัน/รอบ	1,490 คัน/วัน
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง	ชาย 3 ห้อง หญิง 4 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	7 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	49 คน/วัน
พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	ชาย 31 ห้อง หญิง 66 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1,261 คน/วัน
วัดมหาธาตุ	ชาย 31 ห้อง หญิง 66 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1,261 คน/วัน
วัดตระพังเงิน	ชาย 31 ห้อง หญิง 66 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1,261 คน/วัน
วัดศรีสวาย	ชาย 31 ห้อง หญิง 66 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1,261 คน/วัน
วัดตระพังทอง	ชาย 3 ห้อง หญิง 5 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	8 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	120 คน/วัน

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
วัดสระศรี	ชาย 31 ห้อง หญิง 66 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1,261 คน/วัน
วัดชนะสงคราม	ชาย 31 ห้อง หญิง 66 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1,261 คน/วัน
วัดตระกวน	ชาย 31 ห้อง หญิง 66 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1,261 คน/วัน
ศาลตาผาแดง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดพระพายหลวง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
เตาทุเรียงสุโขทัย	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดสังฆวาส	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดช้างล้อม	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดตระพังทองหลาง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดเจดีย์สูง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
หอพระพุทธศิริมารวิชัย	ชาย 4 ห้อง หญิง 6 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	26 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	312 คน/วัน
ถนนสังคโลก	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ	ชาย 8 ห้อง หญิง 12 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	20 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	100 คน/วัน
หมู่ 8 เชตุพน					
วัดก้อนแลง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดต้นจันทร์	3,304.32 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	10	244 คัน/รอบ	2,440 คัน/วัน
วัดเชตุพน	2,966.1 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	10	219 คัน/รอบ	2,190 คัน/วัน
วัดเจดีย์สี่ห้อง	2,966.1 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	10	219 คัน/รอบ	2,190 คัน/วัน
วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม	404.97 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	10	29 คัน/รอบ	290 คัน/วัน
วัดวิหารทอง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดอโสการาม	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
วัดมุมลังกา	2,032.97 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	10	150 คัน/รอบ	1,500 คัน/วัน
วัดพระยืน	921.07 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	10	68 คัน/รอบ	680 คัน/วัน
สรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดก้อนแลง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดต้นจันทร์	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดเชตุพน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดเจดีย์สี่ห้อง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดวิหารทอง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดอโสการาม	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดมุมลังกา	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
วัดพระยืน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
สรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
หมู่ 10 ศรีชุม					
วัดศรีชุม	23 คัน	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	11	23 คัน/รอบ	253 คัน/วัน
วัดตะพานหิน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดอรัญญิก	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดเจดีย์งาม	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดถ้ำหีบ	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่	-	-	-	-

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
	บริเวณริมถนนได้				
วัดมังกร	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดป่ามะม่วง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดตึก	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดศรีชุม	ชาย 2 ห้อง หญิง 3 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	55 คน/วัน
วัดตะพานหิน	ห้องน้ำรวม 2 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	2 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	20 คน/วัน
วัดอรัญญิก	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดเจดีย์งาม	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดถ้ำหีบ	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
วัดมังกร	ห้องน้ำรวม 1 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	1 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	10 คน/วัน
วัดป่ามะม่วง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดตึก	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
ตำบลธานี					
ศาลแม่ย่า	23 คัน	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	14	23 คัน/รอบ	322 คัน/วัน
ศาสแม่ย่า	ชาย 2 ห้อง หญิง 3 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	70 คน/วัน
ตำบลบ้านกล้วย					
ทุ่งทะเลหลวง	1,441 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า13.75 ตร.ม./คัน	10	106 คัน/รอบ	1,060 คัน/วัน
ทุ่งทะเลหลวง	ชาย 12 ห้อง หญิง 18 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	33 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	330 คน/วัน

หมายเหตุ : การวิเคราะห์ขนาดพื้นที่วิเคราะห์ด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

ตารางที่ 4.2.16 ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า

แหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	ผลกระทบน้อย (Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง (Over CC) >100%
หมู่ 3 เมืองเก่า					
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง	ที่จอดรถ	< 13 คัน/รอบ < 94 คัน/วัน	13 - 21 คัน/รอบ 94 - 151 คัน/วัน	22 - 27 คัน/รอบ 152 - 189 คัน/วัน	> 27 คัน/รอบ > 189 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 3 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <24 คน/วัน	4 - 5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 25 - 39 คน/วัน	6 - 7 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 40 - 49 คน/วัน	> 7 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 49 คน/วัน
พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	ที่จอดรถ	< 227 คัน/รอบ < 2,951 คัน/วัน	227 - 363 คัน/รอบ 2,951 – 4,721 คัน/วัน	364 - 454 คัน/รอบ 4,722 – 5,902 คัน/วัน	> 454 คัน/รอบ > 5,902 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 48 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <630 คน/วัน	49 - 77 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 631 – 1,008 คน/วัน	78 - 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 1,009 – 1,261 คน/วัน	> 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 1,261 คน/วัน
วัดมหาธาตุ	ที่จอดรถ	< 227 คัน/รอบ < 2,951 คัน/วัน	227 - 363 คัน/รอบ 2,951 – 4,721 คัน/วัน	364 - 454 คัน/รอบ 4,722 – 5,902 คัน/วัน	> 454 คัน/รอบ > 5,902 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 48 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <630 คน/วัน	49 - 77 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 631 – 1,008 คน/วัน	78 - 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 1,009 – 1,261 คน/วัน	> 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 1,261 คน/วัน
วัดตระพังเงิน	ที่จอดรถ	< 227 คัน/รอบ < 2,951 คัน/วัน	227 - 363 คัน/รอบ 2,951 – 4,721 คัน/วัน	364 - 454 คัน/รอบ 4,722 – 5,902 คัน/วัน	> 454 คัน/รอบ > 5,902 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 48 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <630 คน/วัน	49 - 77 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 631 – 1,008 คน/วัน	78 - 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 1,009 – 1,261 คน/วัน	> 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 1,261 คน/วัน

แหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	ผลกระทบน้อย (Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง (Over CC) >100%
วัดศรีสวาย	ที่จอดรถ	< 227 คัน/รอบ < 2,951 คัน/วัน	227 - 363 คัน/รอบ 2,951 – 4,721 คัน/วัน	364 - 454 คัน/รอบ 4,722 – 5,902 คัน/วัน	> 454 คัน/รอบ > 5,902 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 48 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <630 คน/วัน	49 - 77 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 631 – 1,008 คน/วัน	78 - 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 1,009 – 1,261 คน/วัน	> 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 1,261 คน/วัน
วัดตระพังทอง	ที่จอดรถ	< 48 คัน/รอบ < 720 คัน/วัน	48 - 76 คัน/รอบ 720 – 1,152 คัน/วัน	77 - 96 คัน/รอบ 1,153 – 1,440 คัน/วัน	> 96 คัน/รอบ > 1,440 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 4 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <60 คน/วัน	5 - 6 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 61 - 96 คน/วัน	7 - 8 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 97 - 120 คน/วัน	> 8 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 120 คน/วัน
วัดสระศรี	ที่จอดรถ	< 227 คัน/รอบ < 2,951 คัน/วัน	227 - 363 คัน/รอบ 2,951 – 4,721 คัน/วัน	364 - 454 คัน/รอบ 4,722 – 5,902 คัน/วัน	> 454 คัน/รอบ > 5,902 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 48 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <630 คน/วัน	49 - 77 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 631 – 1,008 คน/วัน	78 - 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 1,009 – 1,261 คน/วัน	> 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 1,261 คน/วัน
วัดชนะสงคราม	ที่จอดรถ	< 227 คัน/รอบ < 2,951 คัน/วัน	227 - 363 คัน/รอบ 2,951 – 4,721 คัน/วัน	364 - 454 คัน/รอบ 4,722 – 5,902 คัน/วัน	> 454 คัน/รอบ > 5,902 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 48 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <630 คน/วัน	49 - 77 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 631 – 1,008 คน/วัน	78 - 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 1,009 – 1,261 คน/วัน	> 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 1,261 คน/วัน
วัดตระกวน	ที่จอดรถ	< 227 คัน/รอบ < 2,951 คัน/วัน	227 - 363 คัน/รอบ 2,951 – 4,721 คัน/วัน	364 - 454 คัน/รอบ	> 454 คัน/รอบ

แหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	ผลกระทบน้อย (Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง (Over CC) >100%
				4,722 – 5,902 คัน/วัน	> 5,902 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 48 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <630 คน/วัน	49 - 77 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 631 – 1,008 คน/วัน	78 - 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 1,009 – 1,261 คน/วัน	> 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 1,261 คน/วัน
ศาลตาผาแดง	ที่จอดรถ	< 149 คัน/รอบ < 1,490 คัน/วัน	149 - 238 คัน/รอบ 1,490 – 2,384 คัน/วัน	239 - 298 คัน/รอบ 2,385 – 2,980 คัน/วัน	> 298 คัน/รอบ > 2,980 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดพระพายหลวง	ที่จอดรถ	< 40 คัน/รอบ < 405 คัน/วัน	40 - 64 คัน/รอบ 405 - 648 คัน/วัน	65 - 81 คัน/รอบ 649 - 810 คัน/วัน	> 81 คัน/รอบ > 810 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
เตาทุเรียงสุโขทัย	ที่จอดรถ	< 3 คัน/รอบ < 30 คัน/วัน	3 - 4 คัน/รอบ 30 - 48 คัน/วัน	5 - 6 คัน/รอบ 49 - 60 คัน/วัน	> 6 คัน/รอบ > 60 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดสังฆวาส	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดช้างล้อม	ที่จอดรถ	< 111 คัน/รอบ < 1,115 คัน/วัน	111 - 178 คัน/รอบ 1,115 – 1,784 คัน/วัน	179 - 223 คัน/รอบ 1,785 – 2,230 คัน/วัน	> 223 คัน/รอบ > 2,230 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดตระพังทองหลาง	ที่จอดรถ	< 15 คัน/รอบ < 150 คัน/วัน	15 - 24 คัน/รอบ 150 - 240 คัน/วัน	25 - 30 คัน/รอบ 241 - 300 คัน/วัน	> 30 คัน/รอบ > 300 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดเจดีย์สูง	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
หอพระพุทธศิริมารวิชัย	ที่จอดรถ	< 30 คัน/รอบ < 366 คัน/วัน	30 - 48 คัน/รอบ 366 - 585 คัน/วัน	49 - 61 คัน/รอบ 586 - 732 คัน/วัน	> 61 คัน/รอบ > 732 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 13 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <156 คน/วัน	14 - 20 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 157 - 249 คน/วัน	21 - 26 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 250 - 312 คน/วัน	> 26 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 312 คน/วัน
ถนนสังคโลก	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-

แหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	ผลกระทบน้อย (Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง (Over CC) >100%
ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ	ที่จอดรถ	< 149 คัน/รอบ < 745 คัน/วัน	149 - 238 คัน/รอบ 745 – 1,192 คัน/วัน	239 - 298 คัน/รอบ 1,193 – 1,490 คัน/วัน	> 298 คัน/รอบ > 1,490 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 10 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <50 คน/วัน	11 - 16 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 51 - 80 คน/วัน	17 - 20 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 81 - 100 คน/วัน	> 20 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 100 คน/วัน
หมู่ 8 เชตุพน					
วัดก้อนแลง	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดต้นจันทร์	ที่จอดรถ	< 122 คัน/รอบ < 1,220 คัน/วัน	122 - 195 คัน/รอบ 1,220 – 1,952 คัน/วัน	196 - 244 คัน/รอบ 1,953 – 2,440 คัน/วัน	> 244 คัน/รอบ > 2,440 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดเชตุพน	ที่จอดรถ	< 109 คัน/รอบ < 1,095 คัน/วัน	109 - 175 คัน/รอบ 1,095 – 1,752 คัน/วัน	176 - 219 คัน/รอบ 1,753 – 2,190 คัน/วัน	> 219 คัน/รอบ > 2,190 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดเจดีย์สี่ห้อง	ที่จอดรถ	< 109 คัน/รอบ < 1,095 คัน/วัน	109 - 175 คัน/รอบ 1,095 – 1,752 คัน/วัน	176 - 219 คัน/รอบ 1,753 – 2,190 คัน/วัน	> 219 คัน/รอบ > 2,190 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม	ที่จอดรถ	< 14 คัน/รอบ < 145 คัน/วัน	14 - 23 คัน/รอบ 145 - 232 คัน/วัน	24 - 29 คัน/รอบ 233 - 290 คัน/วัน	> 29 คัน/รอบ > 290 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดวิหารทอง	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดอโสการาม	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดมุมลังกา	ที่จอดรถ	< 75 คัน/รอบ < 750 คัน/วัน	75 - 120 คัน/รอบ 750 – 1,200 คัน/วัน	121 - 150 คัน/รอบ 1,201 – 1,500 คัน/วัน	> 150 คัน/รอบ > 1,500 คัน/วัน

แหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	ผลกระทบน้อย (Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง (Over CC) >100%
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดพระยืน	ที่จอดรถ	< 34 คัน/รอบ < 340 คัน/วัน	34 - 54 คัน/รอบ 340 - 544 คัน/วัน	55 - 68 คัน/รอบ 545 - 680 คัน/วัน	> 68 คัน/รอบ > 680 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
สรีดภงค์หรือ	ที่จอดรถ	-	-	-	-
ทำนบพระร่วง	ห้องน้ำ	-	-	-	-
หมู่ที่ 10 ศรีชุม					
วัดศรีชุม	ที่จอดรถ	< 11 คัน/รอบ < 126 คัน/วัน	11 - 18 คัน/รอบ 126 - 202 คัน/วัน	19 - 23 คัน/รอบ 203 - 253 คัน/วัน	> 23 คัน/รอบ > 253 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 2 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <27 คน/วัน	3 - 4 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 28 - 44 คน/วัน	5 - 5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 45 - 55 คน/วัน	> 5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 55 คน/วัน
วัดตะพานหิน	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	< 1 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <10 คน/วัน	2 - 1 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 11 - 16 คน/วัน	2 - 2 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 17 - 20 คน/วัน	> 2 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 20 คน/วัน
วัดอรัญญิก	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดเจดีย์งาม	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดถ้ำหีบ	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดมังกร	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดป่ามะม่วง	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดตึก	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
ตำบลธานี					
ศาลแม่ย่า	ที่จอดรถ	< 11 คัน/รอบ < 161 คัน/วัน	11 - 18 คัน/รอบ 161 - 257 คัน/วัน	19 - 23 คัน/รอบ 258 - 322 คัน/วัน	> 23 คัน/รอบ > 322 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 2 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <35 คน/วัน	3 - 4 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 36 - 56 คน/วัน	5 - 5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 57 - 70 คน/วัน	> 5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 70 คน/วัน

แหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	ผลกระทบน้อย (Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง (Over CC) >100%
ตำบลบ้านกล้วย					
ทุ่งทะเลหลวง	ที่จอดรถ	< 53 คัน/รอบ < 530 คัน/วัน	53 - 84 คัน/รอบ 530 - 848 คัน/วัน	85 - 106 คัน/รอบ 849 – 1,060 คัน/วัน	> 106 คัน/รอบ > 1,060 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 16 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <165 คน/วัน	17 - 26 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 166 - 264 คน/วัน	27 - 33 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 265 - 330 คน/วัน	> 33 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 330 คน/วัน

ตารางที่ 4.2.17 การประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนรอบต่อวัน	รายละเอียด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของพื้นที่จอดรถ (คัน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของห้องน้ำ (คน/รอบ)	การประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
หมู่ 3 เมืองเก่า						
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง	7	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 9:00 - 16:00 น.	1,312 คน/รอบ	27 คัน/รอบ หรือ 108 คน/รอบ	7 คน/รอบ	
พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	13	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.	531 คน/รอบ	454 คัน/รอบ หรือ 1,816 คน/รอบ	97 คน/รอบ	
วัดมหาธาตุ	13	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.	255 คน/รอบ	454 คัน/รอบ หรือ 1,816 คน/รอบ	97 คน/รอบ	
วัดตระพังเงิน	13	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.	125 คน/รอบ	454 คัน/รอบ หรือ 1,816 คน/รอบ	97 คน/รอบ	
วัดศรีสวาย	13	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.	76 คน/รอบ	454 คัน/รอบ หรือ 1,816 คน/รอบ	97 คน/รอบ	
วัดตระพังทอง	15	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:00 - 21:00 น.	103 คน/รอบ	96 คัน/รอบ หรือ 384 คน/รอบ	8 คน/รอบ	
วัดสระศรี	13	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมใน	434 คน/รอบ	454 คัน/รอบ หรือ	97 คน/รอบ	

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนรอบต่อวัน	รายละเอียด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของพื้นที่จอดรถ (คัน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของห้องน้ำ (คน/รอบ)	การประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
		ช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.		1,816 คน/รอบ		
วัดชนะสงคราม	13	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.	330 คน/รอบ	454 คัน/รอบ หรือ 1,816 คน/รอบ	97 คน/รอบ	
วัดตระกวน	13	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.	211 คน/รอบ	454 คัน/รอบ หรือ 1,816 คน/รอบ	97 คน/รอบ	
ศาลตาผาแดง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	62 คน/รอบ	298 คัน/รอบ หรือ 1,192 คน/รอบ	-	
วัดพระพายหลวง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	1,057 คน/รอบ	81 คัน/รอบ หรือ 324 คน/รอบ	-	
เตาทุเรียง สุโขทัย	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	6,005 คน/รอบ	6 คัน/รอบ หรือ 24 คน/รอบ	-	
วัดสังฆวาส	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	414 คน/รอบ	-	-	
วัดช้างล้อม	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมใน	345 คน/รอบ	223 คัน/รอบ หรือ 892 คน/รอบ	-	

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนรอบต่อวัน	รายละเอียด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของพื้นที่จอดรถ (คัน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของห้องน้ำ (คน/รอบ)	การประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
		ช่วงเวลา 7:30 - 18:00 น.				
วัดตระพังทองหลาง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	73 คน/รอบ	30 คัน/รอบ หรือ 120 คน/รอบ	-	
วัดเจดีย์สูง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	438 คน/รอบ	-	-	
หอพระพุทธศิริมารวิชัย	12	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:00 - 18:00 น.	64 คน/รอบ	61 คัน/รอบ หรือ 244 คน/รอบ	26 คน/รอบ	
ถนนสังคโลก	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	414 คน/รอบ	-	-	
ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ	5	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 16:00 - 21:00 น.	254 คน/รอบ	298 คัน/รอบ หรือ 1,192 คน/รอบ	20 คน/รอบ	
หมู่ 8 เชตุพน						
วัดก้อนแลง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	236 คน/รอบ	-	-	

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนรอบต่อวัน	รายละเอียด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของพื้นที่จอดรถ (คัน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของห้องน้ำ (คน/รอบ)	การประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
วัดต้นจันทร์	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	607 คน/รอบ	244 คัน/รอบ หรือ 976 คน/รอบ	-	
วัดเชตุพน	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	306 คน/รอบ	219 คัน/รอบ หรือ 876 คน/รอบ	-	
วัดเจดีย์สี่ห้อง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	952 คน/รอบ	219 คัน/รอบ หรือ 876 คน/รอบ	-	
วัดศรีพิจิตรกิริติกัลยาราม	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	83 คน/รอบ	29 คัน/รอบ หรือ 116 คน/รอบ	-	
วัดวิหารทอง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	375 คน/รอบ	-	-	
วัดอโสการาม	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	728 คน/รอบ	-	-	
วัดมุมลังกา	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	117 คน/รอบ	150 คัน/รอบ หรือ 600 คน/รอบ	-	

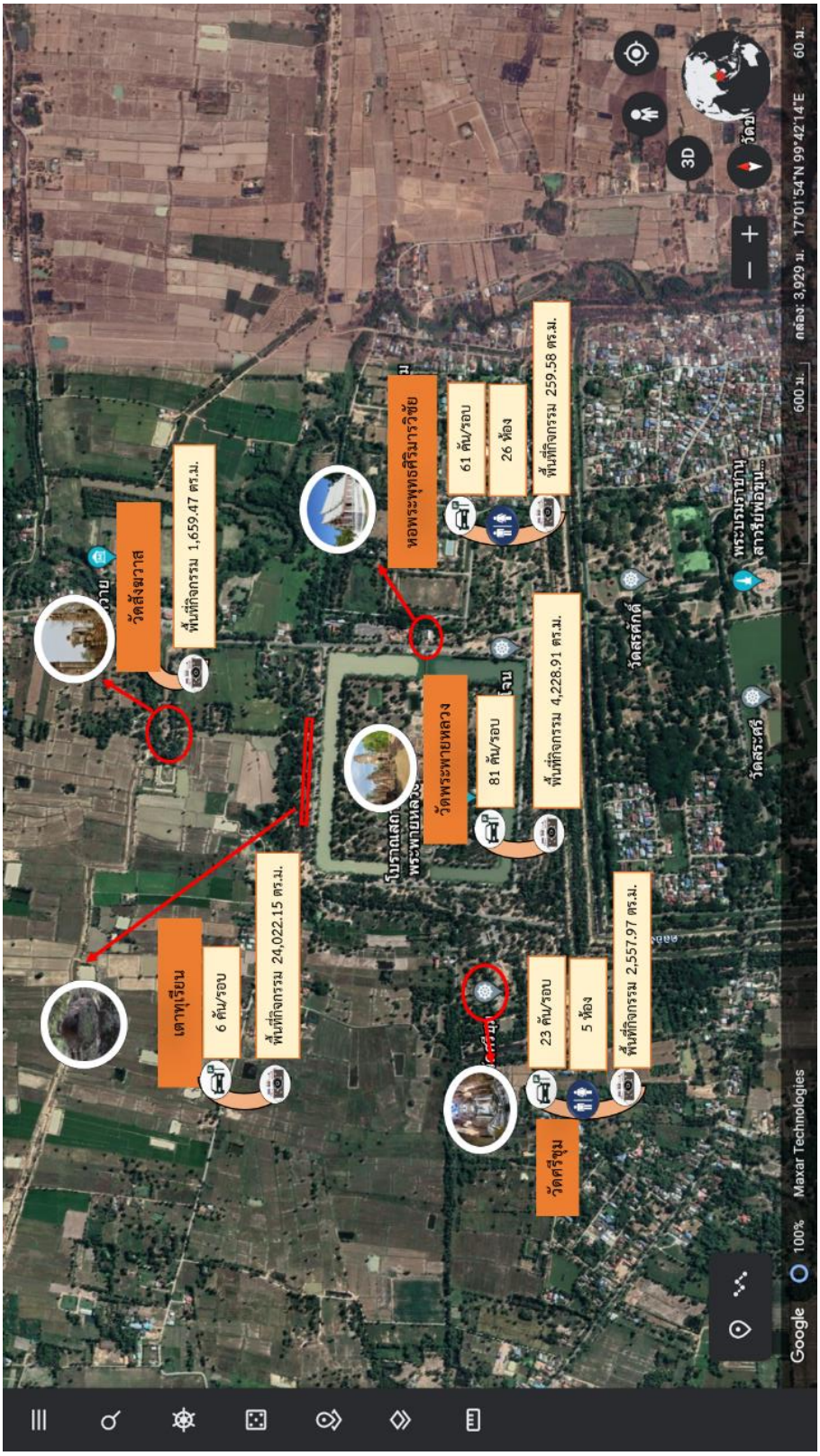
แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนรอบต่อวัน	รายละเอียด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของพื้นที่จอดรถ (คัน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของห้องน้ำ (คน/รอบ)	การประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
วัดพระยืน	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	100 คน/รอบ	68 คัน/รอบ หรือ 272 คน/รอบ	-	
สรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	465 คน/รอบ	-	-	
หมู่ 10 ศรีชุม						
วัดศรีชุม	11	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:00 - 17:00 น.	639 คน/รอบ	23 คัน/รอบ หรือ 92 คน/รอบ	5 คน/รอบ	
วัดตะพานหิน	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	182 คน/รอบ	-	2 คน/รอบ	
วัดอรัญญิก	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	1,810 คน/รอบ	-	-	
วัดเจดีย์งาม	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	811 คน/รอบ	-	-	
วัดถ้ำหีบ	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	714 คน/รอบ	-	-	

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนรอบต่อวัน	รายละเอียด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของพื้นที่จอดรถ (คัน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของห้องน้ำ (คน/รอบ)	การประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
วัดมังกร	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	531 คน/รอบ	-	1 คน/รอบ	
วัดป่ามะม่วง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	478 คน/รอบ	-	-	
วัดตึก	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	306 คน/รอบ	-	-	
ตำบลธานี						
ศาลแม่ย่า	14	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 5:00 - 19:30 น.	170 คน/รอบ	23 คัน/รอบ หรือ 92 คน/รอบ	5 คน/รอบ	
ตำบลบ้านแก้ว						
ทุ่งทะเลหลวง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	1,299 คน/รอบ	106 คัน/รอบ หรือ 424 คน/รอบ	30 คน/รอบ	

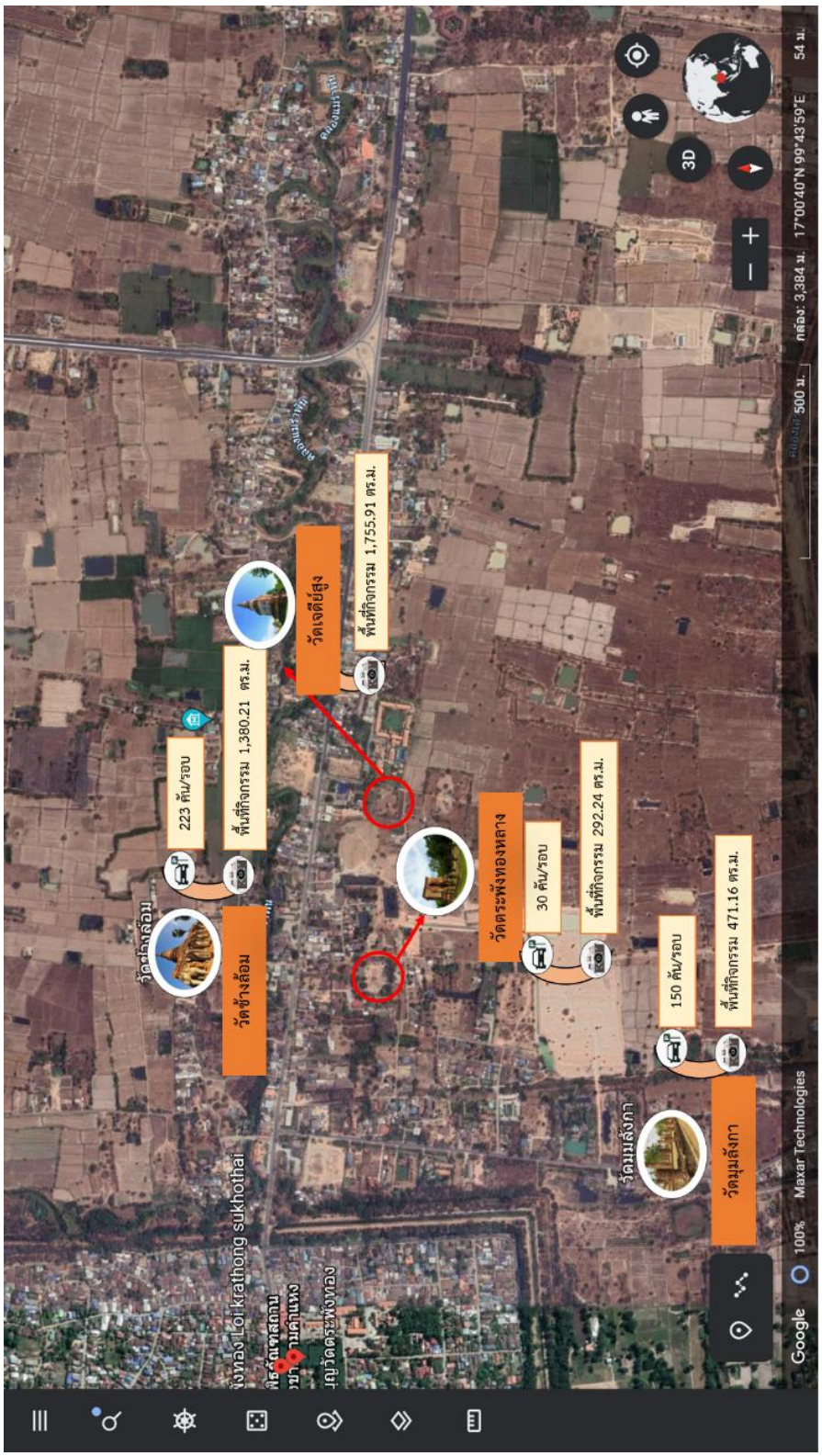
แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก

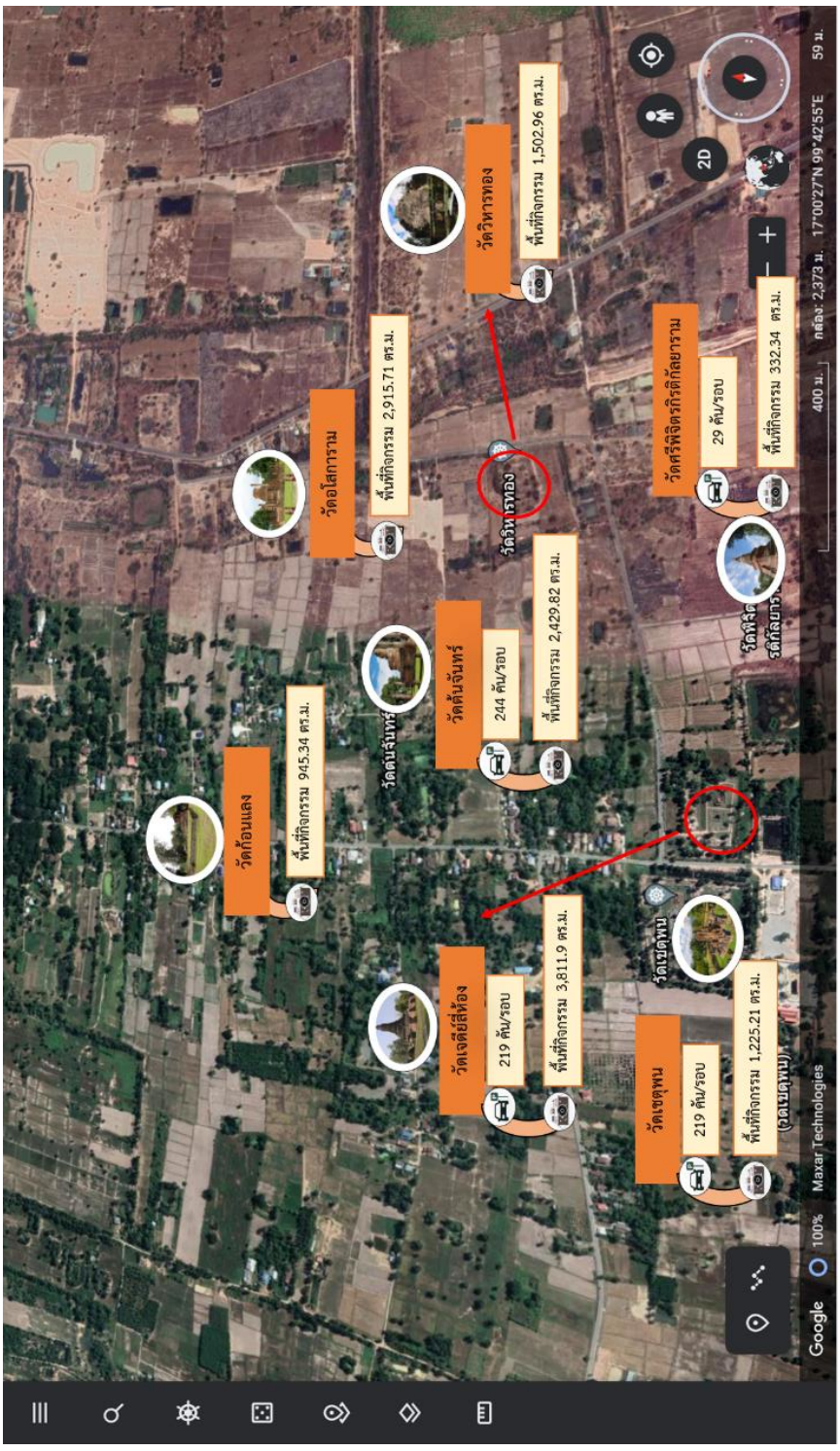

ภาพที่ 4.2.45 แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (1)

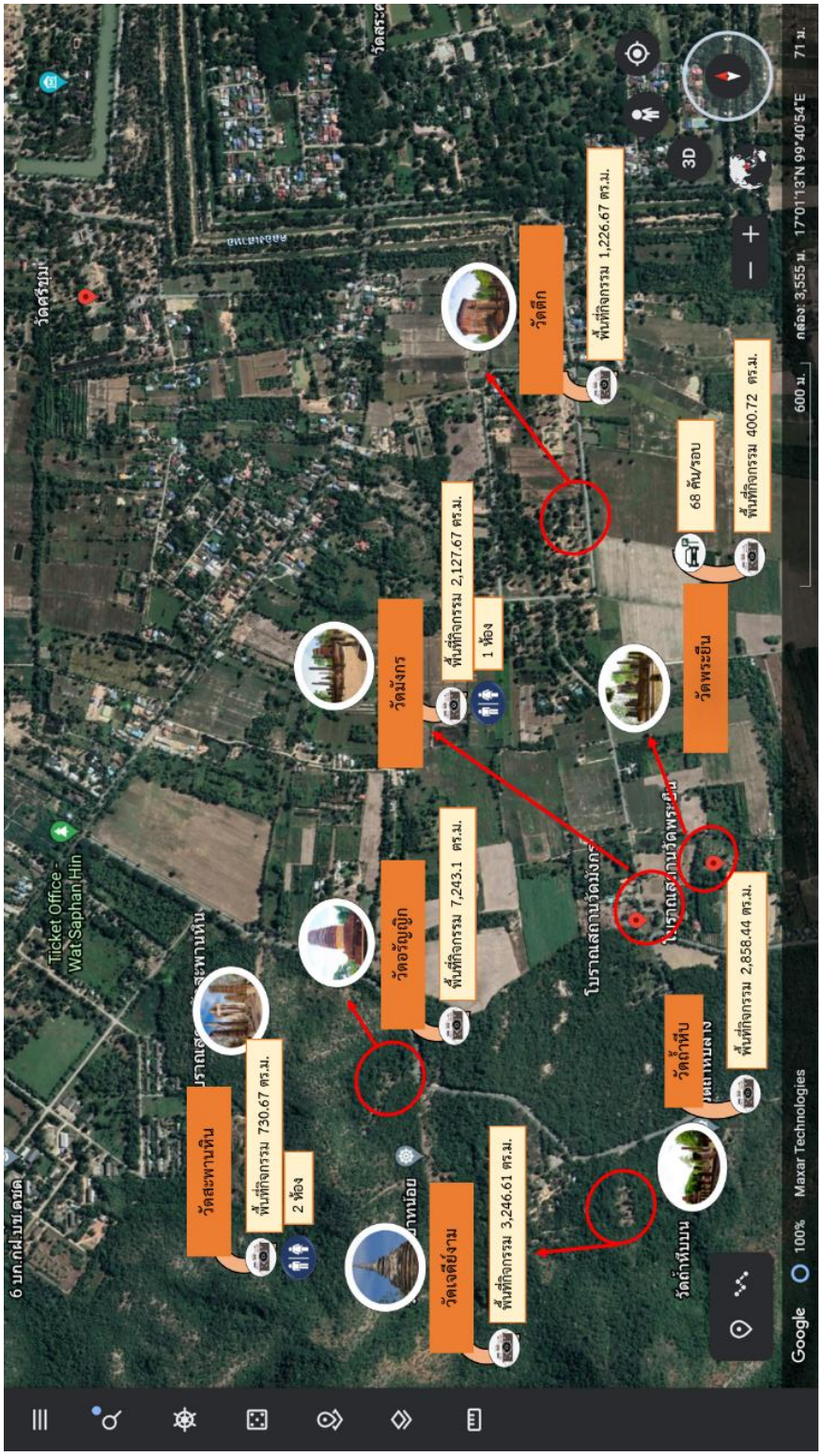

ภาพที่ 4.2.46 แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (2)

ภาพที่ 4.2.47 แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (3)

ภาพที่ 4.2.48 แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (4)

ภาพที่ 4.2.49 แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (5)

ภาพที่ 4.2.50 แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (6)

ภาพที่ 4.2.51 แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (7)

บทที่ 4.3

ผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านชีวภาพหรือด้านนิเวศ ในตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

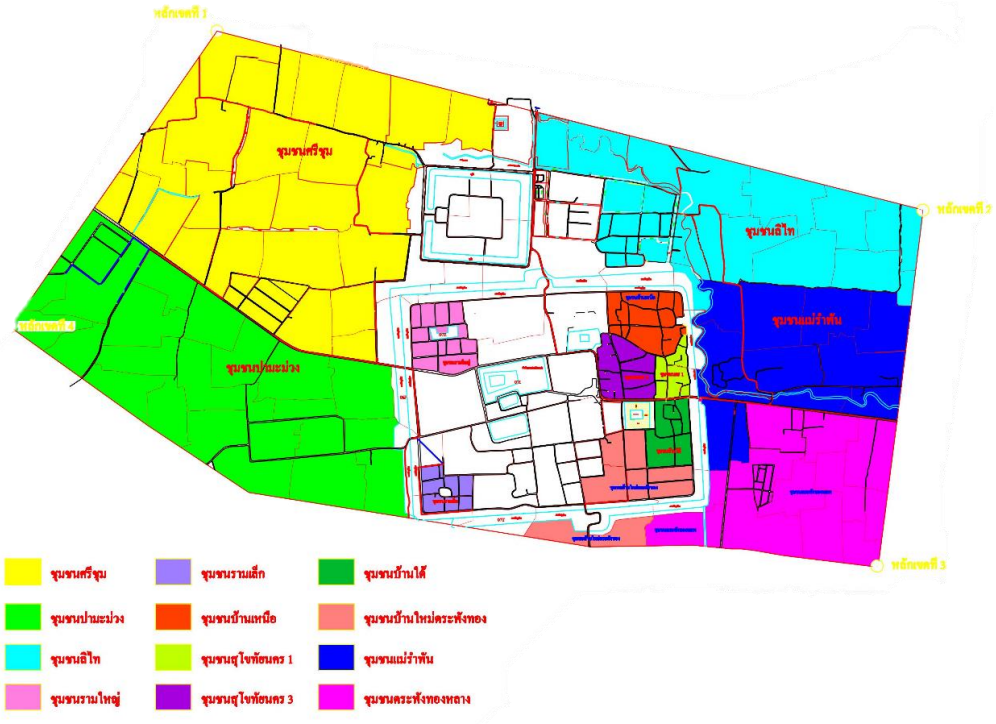
(Ecological Carrying Capacity, ECC)

สภาพแวดล้อมปัจจุบัน กลุ่มชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า

ที่ตั้งกลุ่มชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า

กลุ่มชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า อยู่ในตำบลเมืองเก่า เป็นตำบลทางตะวันตกของอำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ประมาณ 13.817 ตารางกิโลเมตร โดยมีองค์กรปกครองท้องถิ่น 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลเมืองเก่า ซึ่งครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเมืองเก่า จำนวน 4 หมู่บ้าน คือ หมู่ 2, 3, 8 และ 10 และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า ซึ่งครอบคลุมพื้นที่นอกเขตเทศบาลตำบลเมืองเก่า มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น จำนวน 7,376 คน แยกเป็นชาย จำนวน 3,457 คน หญิง จำนวน 3,919 คน จำนวนบ้าน 2,559 หลังคาเรือน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2562 จากเทศบาลตำบลเมืองเก่า) มีทั้งหมด 12 ชุมชน ได้แก่ 1. ชุมชนบ้านเหนือ 2. ชุมชนสุโขทัยนคร 1 3. ชุมชนสุโขทัยนคร3 4. ชุมชนบ้านใต้ 5. ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง 6. ชุมชนรามเล็ก 7. ชุมชนรามใหญ่ 8. ชุมชนป่ามะม่วง 9. ชุมชนศรี 10. ชุมชุมชนลิไท 11. ชุมชนแม่รำพัน และ12. ชุมชนตระพังทองหลาง โดยมีอาณาเขตทิศเหนือ ติดกับตำบลวังทองแดง อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ทิศใต้ ติดกับตำบลนาเชิงคีรี อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ทิศตะวันออก ติดกับตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย และทิศตะวันตก ติดกับตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลเมืองเก่ามีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเชิงเขา และมีแนวเขาหลวงทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของตำบล ลักษณะดินเป็นดินเหนียวและดินร่วนปนเหนียว มีลำคลองไหลผ่าน มีอ่างเก็บน้ำสิริพงษ์ และตระพังเก็บน้ำหลายแห่ง อาชีพหลักของประชากรในตำบลเมืองเก่า เช่น ทำนา เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และหัตถกรรม

ภาพที่ 4.3.1 แผนที่แบ่งเขตแต่ละชุมชนเทศบาลเมืองเก่า

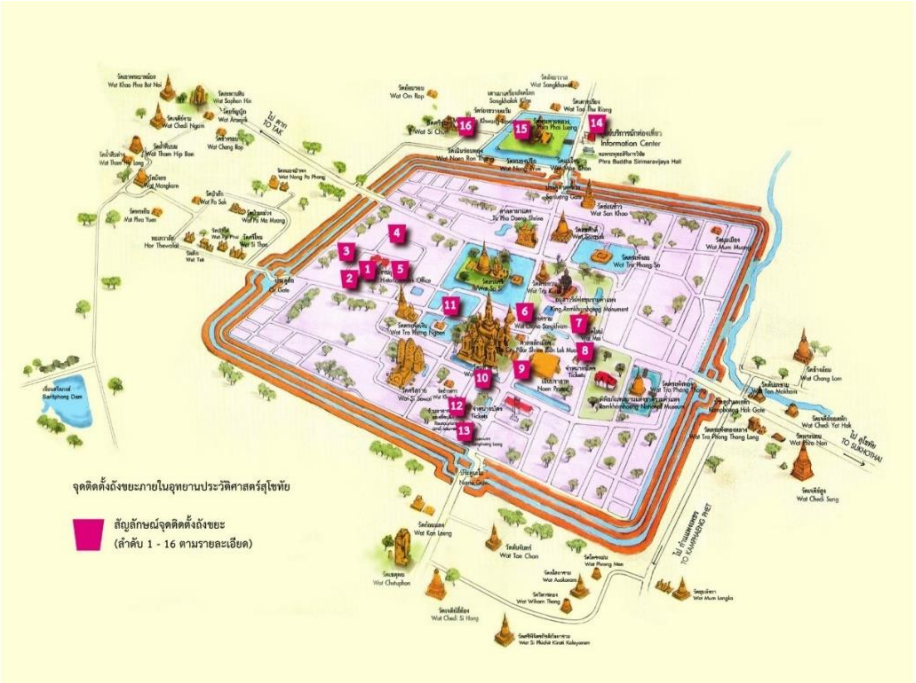
เทศบาลตำบลเมืองเก่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อันเป็นเขตพระราชวังเก่าของอาณาจักรสุโขทัย ดังมีหลักฐานเป็นศาลหลักเมือง เหตุที่ได้ชื่อว่า "เมืองเก่า" เนื่องด้วยเคยเป็นราชธานีมาก่อน และมีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมต่อ ๆ กันมา เช่น ประเพณีลอยกระทง เผาเทียนเล่นไฟ เป็นต้น ซึ่งได้รับการยกย่องจากองค์การยูเนสโก้ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม

1. สิ่งแวดล้อมบนบก

1.1 ขยะชุมชน

พื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย เป็นชุมชนที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความงดงามของสถาปัตยกรรม โบราณสถานที่มีความโดดเด่น โดยเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม สภาพในพื้นที่ท่องเที่ยวมีความสะอาดและมีทัศนียภาพที่สวยงาม ภายในเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขมัยมีจุดที่ตั้งถังขยะจำนวนทั้งหมด 16 จุด แบ่งเป็นถังขยะรีไซเคิลจำนวน 17 ถัง ถังขยะทั่วไปจำนวน 23 ถัง กระจายไปทั่วทั้งอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ในส่วนของโบราณสถานภายนอกเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แม้จะมีจุดบริการทิ้งขยะน้อย แต่จะมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลรักษาความสะอาดความสวยงามของสถานที่จุดท่องเที่ยว ถือว่าเป็นจัดการขยะที่ดี เรียบร้อย ถังขยะมีความสวยงาม และไม่มีปัญหาในเรื่องของกลิ่นขยะ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการเก็บขนขยะในบริเวณพื้นที่ท่องเที่ยว คือ เทศบาลตำบลเมืองเก่า มีรถเก็บขยะในพื้นที่ ทั้งหมด 2 คัน ประกอบด้วย รถอัดท้ายขนาดจัดเก็บขยะได้ 3 ตัน มีจำนวน 1 คัน และรถอัดท้ายขนาดจัดเก็บขยะได้ 5 ตัน

มีจำนวน 1 คัน ซึ่งจะขนขยะ 1 รอบต่อวัน และส่งไปยังศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี โดยระบบกำจัดมูลฝอยเป็นระบบกำจัดขยะแบบระบบฝังกลบขยะแบบถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill)

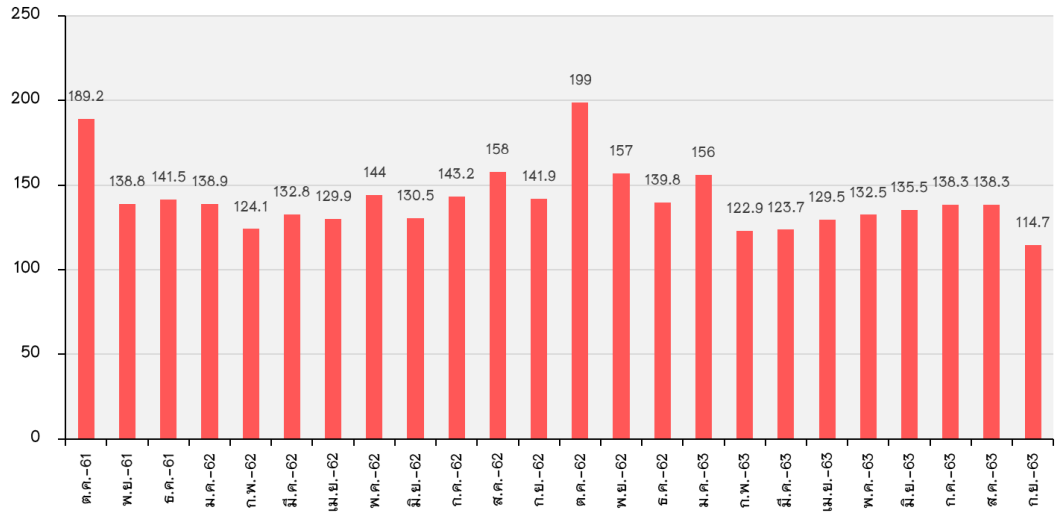

ภาพที่ 4.3.2 แผนที่จุดที่ตั้งถังขยะ

ภาพที่ 4.3.3 รถเก็บขยะและถังขยะ

การศึกษาความสามารถในการรองรับทางด้านขยะในพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยว ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย ซึ่งใช้ระบบจัดการขยะรวมกับระบบกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเทศบาลตำบทเมืองเก่า พบว่าปริมาณขยะในพื้นที่มีปริมาณขยะเพิ่มสูงโดยเฉพาะในช่วงวันหยุดยาวหรือช่วงเทศกาลท่องเที่ยว โดยเฉพาะในช่วงเดือนตุลาคม ดังตารางที่1 ระบบการจัดการขยะปัจจุบันรองรับ 25 หน่วยงาน ได้แก่ 1. เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี 2. อบต.ปากแคว 3. เทศบาลตำบลบ้านกล้วย 4. อบต.หนองตูม 5. อบต.บ้านหลุม 6. อบต.วัดเกาะ 7. อบต.บ้านไร่ 8. เทศบาลตำบลศรีสำโรง 9. เทศบาลตำบลบ้าน

สวน 10. อบต.ยางซ้าย 11. อบต.ทับผึ้ง 12. อบต.ป่าแฝก 13. เทศบาลตำบลบ้านโตนด 14. อบต.ตาลเตี้ย 15. อบต.ไกรกลาง 16. อบต.ไกรนอก 17. อบต.เมืองเก่า 18. อบต.หนองกระดิ่ง 19. เทศบาลตำบลเมืองเก่า 20. เทศบาลตำบลลานหอย 21. เทศบาลตำบลตลิ่งชัน 22. อบต.ท่าฉนวน 23. อบต.วังตะคร้อ 24. อบต.บ้านสวน 25. เทศบาลตำบลทุ่งหลวง มีอัตราการเกิดมูลฝอยรวมประมาณ 72 ตันต่อวัน (ข้อมูลด้านปริมาณขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี 2564)

ภาพที่ 4.3.4 ปริมาณขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลเมืองเก่า ในช่วงปี 2561-2563
ที่มา: ปริมาณขยะจากรายงานผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยประจำเดือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มฝ.2) ประจำปีงบประมาณ 2563

ในปี พ.ศ. 2563 เทศบาลตำบลเมืองเก่ามีจำนวนประชากร 7,376 คน ตามทะเบียนราษฎร (ข้อมูลเดือนเมษายน 2562 จากเทศบาลตำบลเมืองเก่า) มีอัตราการเกิดขยะจากประชากรในพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า จำนวน 12 ชุมชน มีมูลฝอยประมาณ 4.8 ตันต่อวัน ทางด้านอัตราการเกิดขยะจากนักท่องเที่ยว ขึ้นอยู่กับปริมาณนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในแต่ละช่วงเทศกาลหรือฤดูท่องเที่ยว ในกรณีถ้ามีนักท่องเที่ยวค้างคืนในตำบลสูงสุดจำนวน 1,500 คนต่อวัน (ประมาณจากจำนวนห้องพักของที่พักในเมืองเก่า กรณีพักเต็มทุกห้อง และพักห้องละ 2 คน จะมีปริมาณขยะประมาณ 0.75 ตันต่อวัน) และนักท่องเที่ยวไป-กลับในตำบล สูงสุดจำนวน 3,000 คนต่อวัน (ปริมาณขยะประมาณ 0.15 ตันต่อวัน) คิดเป็นขยะจากนักท่องเที่ยวรวมประมาณ 0.9 ตันต่อวัน ดังนั้นในพื้นที่ท่องเที่ยวจะเกิดขยะสูงสุดประมาณ 5.7 ตันต่อวัน เทศบาลตำบลเมืองเก่ามีความสามารถในการจัดเก็บขยะ 8 ตัน/วัน ของการจัดเก็บหนึ่งรอบต่อวัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าระบบจัดเก็บรวบรวมขยะของเทศบาลตำบลเมืองเก่า มีความสามารถรองรับขยะของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว หากมีปัญหาขยะตกค้างสามารถเพิ่มจำนวนรอบในการเก็บขยะ เพื่อความสะอาดและทัศนียภาพที่สวยงามของสถามที่ท่องเที่ยว

ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ในช่วงเทศกาลงานลอยกระทง พบว่า ในปี 2562 มีปริมาณขยะ 106 ตัน และในปี 2563 มีปริมาณขยะ 148 ตัน ซึ่งปริมาณเพิ่มขึ้นถึง 42 ตัน (ข้อมูลจากโครงการ

จัดเก็บข้อมูลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย, 2564) ทางด้านการเก็บขยะไปกำจัดมีการบริหารจัดการที่ดี โดยมีการร่วมมือหลายภาคส่วนทั้งทางอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เทศบาลตำบลเมืองเก่า องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า และเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี มีการเพิ่มจำนวนรอบในการเก็บขยะ พร้อมทั้งรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ลด และคัดแยกขยะและการณรงค์ ละ เลิก การใช้โฟมและถุงพลาสติกในงานประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟจังหวัดสุโขทัย จึงไม่มีปัญหาขยะตกค้างในพื้นที่ท่องเที่ยว มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางรวมทั้งนักท่องเที่ยวให้ความร่วมมือการแยกขยะอย่างดี ส่งผลให้ในพื้นที่ท่องเที่ยว และชุมชนมีความสะอาดเรียบร้อย

การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี เป็นระบบกำจัดขยะแบบ Sanitary Landfill ที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ตั้งอยู่ที่ บ้านหนองหล่ม หมู่ 2 ตำบลตาลเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ทั้งสิ้น 177 ไร่ มีการคัดแยกขยะที่โรงคัดแยก มีการคัดแยกขยะส่วนที่เผาไหม้ได้เพื่อทำเชื้อเพลิงขยะ (Refuse Derived Fuel: RDF) นำขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ส่งให้กับบริษัทรับซื้อขยะรีไซเคิล นำขยะอินทรีย์ไปหมักเป็นปุ๋ยที่โรงหมักปุ๋ย และนำขยะอันตรายแยกไปเก็บรวบรวมที่อาคารเก็บกักขยะอันตรายส่งให้กับบริษัทเอกชนเพื่อกำจัดขยะอันตรายอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ นำขยะที่ผ่านการคัดแยกมาฝังกลบบนพื้นที่ โดยการบดอัดและกลบทับขยะมูลฝอยด้วยดิน มีการรวบรวมน้ำชะมูลฝอยไปยังบ่อบำบัด จัดทำท่อระบายก๊าซ และทำฉนวน (Buffer Zone) มีระบบกันซึมน้ำชะขยะ 4 ชั้น เพื่อป้องกันการแพร่กระจายน้ำชะขยะปนเปื้อนสู่น้ำใต้ดิน ปัจจุบันพื้นที่ที่ใช้ฝังกลบเป็นระยะที่ 2 ซึ่งใช้พื้นที่ฝังกลบประมาณ 20 ไร่ ใช้ไปแล้วกว่า 90% และสามารถรองรับขยะมูลฝอยได้อีกประมาณ 40,000 ตัน หรืออีกประมาณ 2 ปี ปัจจุบันทางเทศบาลเมืองสุโขทัยธานีได้จัดทำโครงการ ที่จะก่อสร้างบ่อฝังกลบมูลฝอย ระยะ 3 (ส่วนขยาย) พื้นที่ทั้งหมด 20 ไร่ สามารถรองรับขยะมูลฝอยได้ประมาณ 200,000 ตัน หรือรองรับได้ประมาณ 10 ปี เพื่อรองรับปริมาณขยะมูลฝอยและป้องกันปัญหาขยะตกค้างจากหน่วยงานที่มาใช้พื้นที่บ่อขยะฝังกลบ

ภาพที่ 4.3.5 สถานที่กำจัดขยะ

ภาพที่ 4.3.6 โรงคัดแยกขยะ

ภาพที่ 4.3.7 ที่เก็บรวบรวมขยะรีไซเคิล

ภาพที่ 4.3.8 ขยะส่วนที่คัดแยกเพื่อทำเชื้อเพลิงขยะ (Refuse Derived Fuel: RDF)

ภาพที่ 4.3.9 อาคารหมักปุ๋ยและโรงเก็บปุ๋ย

การลงพื้นที่สำรวจ สัมภาษณ์การจัดการขยะของผู้ประกอบการ จากการสุ่มเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบกิจการที่พัก โรงแรม หรือโฮมสเตย์จำนวน 3 แห่ง และร้านอาหาร จำนวน 4 แห่ง ในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า

ทางด้านร้านอาหาร ส่วนใหญ่ขยะอินทรีย์มีการแยกเศษอาหารจากขยะชนิดอื่น ๆ เพื่อนำไปเป็นอาหารสัตว์ หรือหมักทำเป็นปุ๋ย ทำให้มีเศษอาหารไม่ปนไปกับขยะทั่วไปที่จะเข้าหลุมฝังกลบ ในการจัดการจะนำขยะทั้งหมดใส่ถุงดำ แล้วรถเก็บขยะเทศบาลมาเก็บขยะ ทางด้านขยะรีไซเคิลและขวดแก้ว จะมีการแยกเก็บไว้ขาย เป็นรายได้อีกส่วนหนึ่ง

ทางด้านที่พัก โรงแรม โฮมสเตย์ ขยะอินทรีย์จากเศษอาหาร จะมีเฉพาะโรงแรมขนาดใหญ่ที่มีการเลี้ยงอาหาร หรือห้องจัดเลี้ยง ส่วนผู้ประกอบกิจการที่พักขนาดเล็กจะไม่มีขยะอินทรีย์จากเศษอาหาร เนื่องจากไม่มีการเลี้ยงอาหาร และห้องจัดเลี้ยง มีเฉพาะห้องพักให้เช่าพักแรมเท่านั้น เศษอาหารจากโรงแรมการจัดการส่วนใหญ่จะให้พนักงานในโรงแรมนำกลับไปเลี้ยงสัตว์ที่ตนเลี้ยง และส่วนหนึ่งจะหมักทำเป็นปุ๋ย ในการจัดการขยะรีไซเคิล ส่วนใหญ่มีการแยกขยะรีไซเคิลเก็บไว้ขาย รายได้จะนำเข้าส่วนกลางของโรงแรม มีการแยกขยะอันตราย เพื่อให้เทศบาลนำไปกำจัดได้อย่างถูกวิธี

ภาพที่ 4.3.10 การจัดการขยะของผู้ประกอบการ

1.1.1 แผนการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

1) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย (ระยะที่ 3) เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี งบประมาณ 18,900,000 บาท

ระบบรวมรวบและกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี เป็นระบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) ปัจจุบันรองรับขยะได้วันละ 72 ตัน โดยรับกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน ในพื้นที่ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสุโขทัย อำเภอคีรีมาส อำเภอศรีสำโรง อำเภอบ้านด่านลานหอย และอำเภอกงไกรลาศ พื้นที่ที่ใช้ฝังกลบปัจจุบันเป็นระยะที่ 2 ซึ่งใช้พื้นที่ฝังกลบประมาณ 20 ไร่ และใกล้เต็มพื้นที่ระยะที่ 2 เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ได้จัดทำโครงการที่จะขยายพื้นที่ซ่อมบำรุงและปรับปรุงส่วนต่าง ๆ ของระบบรวบรวมและกำจัดขยะมูลฝอย จึงได้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย (ระยะที่ 3)

<u>วัตถุประสงค์เป้าหมาย</u>

(1) เพื่อรองรับปริมาณขยะมูลฝอยจากหน่วยงานที่มาใช้พื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอยส่วนขยายระยะที่3 (เฟส 3) ต่อจากระยะที่ 2

(2) เพื่อป้องกันปัญหาขยะตกค้างในพื้นที่

<u>เป้าหมายของโครงการ</u>

บ่อฝังกลบขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี

<u>ระยะเวลาดำเนินโครงการ</u>

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ระยะเวลา 360 วัน

<u>งบประมาณ</u>

ประมาณการราคางบลงทุนในการก่อสร้างบ่อฝังกลบมูลฝอย ระยะ 3 (ส่วนขยาย) วงเงินทั้งสิ้น 18,900,000 บาท ประกอบด้วย

(1) งานเตรียมพื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอย เป็นเงิน 8,982,285.38 บาท

(2) งานระบบรวบรวมน้ำเสียและงานท่อระบายก๊าซเป็นเงิน 1,418,068.39 บาท

(3) งานถนนและรางระบายน้ำเป็นเงิน 1,977,898.79 บาท

(4) งานระบบบำบัดน้ำเสียเป็นเงิน 6,546,193.59 บาท

<u>แผนการดำเนินการ</u>

(1) งานเตรียมพื้นที่ก่อสร้างฝังกลบขยะมูลฝอย

(2) งานระบบรวบรวมน้ำเสียและงานท่อระบายก๊าซ

(3) งานถนนและรางระบายน้ำ

(4) งานระบบบำบัดน้ำเสีย

2) โครงการประกวดหน้าบ้านน่ามอง

<u>วัตถุประสงค์เป้าหมาย</u>

เพื่อรณรงค์สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการขยะและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

<u>เป้าหมายของโครงการ</u>

กลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษาและประชาชน ในเขตเทศบาล

ตัวชี้วัด

ประชาชนมีความเข้าใจในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

งบประมาณ

งบประมาณทั้งสิ้น 100,000 บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ประชาชนมีส่วนรวมในการบริหารจัดการขยะ และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลเมืองเก่า

3) โครงการจัดซื้อรถขยะ

วัตถุประสงค์เป้าหมาย

เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดูแลความสะอาด

เป้าหมายของโครงการ

12 ชุมชน

ตัวชี้วัด

ขยะถูกกำจัดตามหลักสุขาภิบาล

งบประมาณ

งบประมาณทั้งสิ้น 3,000,000 บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

มลภาวะจากการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลลดลง

หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลเมืองเก่า

4) โครงการคัดแยกขยะเพื่อลดมลพิษภายในเขตเทศบาล

วัตถุประสงค์เป้าหมาย

เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดูแลความสะอาด

เป้าหมายของโครงการ

12 ชุมชน

ตัวชี้วัด

ลดปริมาณขยะ

งบประมาณ

งบประมาณทั้งสิ้น 100,000 บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ลดจำนวนขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลเมืองเก่า

1.1.2 สภาพปัญหาจากขยะ

- ในการสำรวจมีการจำแนกประเภทของขยะ พบว่า ขยะที่มีปริมาณมากที่สุดคือขยะพลาสติก และขยะเศษอาหารรองลงมา

- อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีการติดตั้งถังขยะแยกประเภทแล้ว เป็นขยะรีไซเคิลกับขยะทั่วไป ซึ่งหากพิจารณาจากประเภทของขยะที่พบแล้ว การแยกขยะ 2 ประเภทเพียงพอ แต่ไม่แน่ใจเรื่องจำนวนที่ติดตั้ง ซึ่งยังไม่ได้นำมาวิเคราะห์กับจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงก่อนโควิด ทั้งนี้ จุดที่ติดตั้งของอุทยานฯ เลือกจุดที่มีนักท่องเที่ยวมากกว่าจุดอื่น ๆ

- ทต.เมืองเก่ามีการรับขยะเปียกจากร้านอาหารไปกำจัด แต่จากการเดินสำรวจร้านอาหารร้านที่เปิดใหม่ในปี 2563 2564 ไม่ทราบว่าทต.เมืองเก่ารับไปกำจัด และทต.เมืองเก่าไม่ทำการสำรวจเพิ่มเพื่อไปรับมากำจัด ทั้งนี้ กองสาธารณสุขให้ข้อมูลว่า หลุมทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหารใกล้เต็มพื้นที่แล้ว เนื่องจากมีการย่อยสลายช้า

- อบต.เมืองเก่า ไม่มีการจัดการขยะเศษอาหารเหมือน ทต.เมืองเก่า ปริมาณขยะเปียกที่ขนไปกำจัดจึงมีมากกว่าขยะพลาสติก และมากกว่าทต.เมืองเก่า มีเพียงการอบรมให้ความรู้ให้ประชาชนกำจัดเองที่บ้าน

- ปริมาณขยะงานลอยกระทงปี 2563 เพิ่มขึ้นจากปี 2562 จำนวนหลายตัน คาดว่าเพราะไม่มีกิจกรรมคัดแยกขยะที่เข้มข้นเหมือนปี 2562 และอาจจะเกิดจากน้ำหนักของกระทงที่ยกเลิกการใช้โฟมแต่ใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ ซึ่งมีน้ำหนักมากกว่าโฟม อย่างไรก็ตามเป็นแนวทางที่ดีแล้ว แต่การจัดการขยะยังไม่ดีพอ

- การจัดการขยะทั้ง ทต.เมืองเก่า และ อบต.เมืองเก่า จะส่งไปกำจัดที่เทศบาลเมืองสุโขทัย ซึ่งมีสายพานคัดแยกขยะก่อนนำไปฝังกลบ แต่เดิมหลุมฝังกลบใกล้เต็ม แต่กำลังจะมีการดำเนินการเพิ่มจำนวนหลุม ซึ่งอาจจะทำให้ประชาชนและ อปท. ยังไม่ตระหนักต่อการลดปริมาณขยะ แต่ก็มีความต้องการที่จะใช้เตาเผาขยะไร้ควัน แต่ยังไม่มีงบประมาณ

- ขยะในภาคธุรกิจท่องเที่ยว มีข้อมูลของโรงแรม 2 แห่ง รร.ธาราบุรี รีสอร์ท และรร.เลเจนด้า ที่มีการจัดการขยะตามเกณฑ์ Green Hotel ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ส่วนโรงแรมอื่น ๆ มีการคัดแยกขยะขายได้อยู่แล้ว แต่ขยะเศษอาหารไม่แน่ใจว่า ทต.เมืองเก่ามารับไปกำจัดหรือไม่

ที่มา: ประเด็นสำคัญจากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ของ อพท.4 ในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า ปี 2564

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่าความสามารถในการรองรับขยะของชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย มีระบบจัดเก็บรวบรวมขยะเพียงพอต่อการรองรับปริมาณขยะปัจจุบันจากประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ดียังพบเศษขยะในพื้นที่ท่องเที่ยว แหล่งน้ำในบางพื้นที่ สำหรับระบบกำจัดขยะใช้รวมกับเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ซึ่งมีระบบฝังกลบขยะถูกหลักสุขาภิบาล อีกทั้งมีการคัดแยกขยะรีไซเคิล การคัดแยกขยะอินทรีย์ทำปุ๋ยหมัก และจัดการขยะอันตราย อย่างไรก็ดี เนื่องจากสถานที่กำจัดขยะมีพื้นที่ฝังกลบใช้ไปแล้วกว่า 90% และรองรับขยะได้อีกประมาณสองปี จึงมีความเสี่ยง พื้นที่ฝังกลบปัจจุบันอาจจะไม่พอในการรองรับขยะมูลฝอย ในอนาคตอันใกล้ หากไม่สามารถพัฒนาพื้นที่ฝังกลขยะใหม่ได้ทันเวลา จึงมีผลกระทบระดับสูง ความสามารถในการรองรับขยะของการรวบรวมด้วยรถขยะเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดความสามารถในการรองรับขยะ ซึ่งจากการประมาณขยะจากชุมชน นักท่องเที่ยว พบว่าสามารถรองรับนักท่องเที่ยวค้างคืนได้ 1,500 คน/วัน (ปริมาณขยะประมาณ 0.75 ตันต่อวัน) และนักท่องเที่ยวไปกลับได้ 3,000 คน/วัน (ปริมาณขยะประมาณ 0.15 ตันต่อวัน) และสามารถรองรับการเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยว กรณีเช่นงานลอยกระทงมีนักท่องเที่ยวไปกลับเป็น 50,000 คน/วัน (ปริมาณขยะประมาณ 2.5 ตันต่อวัน) อย่างไรก็ดีอัตราการเกิดขยะในการศึกษานี้ใช้ข้อมูลอัตราของการศึกษาในประเทศไทยโดยทั่วไป ในพื้นที่อื่น จึงอาจมีความคลาดเคลื่อน การศึกษาในอนาคตที่สถานการณ์ท่องเที่ยวปกติควรมีการศึกษาปริมาณการเกิดขยะจากภาคส่วนท่องเที่ยวตามบริบทท่องเที่ยวของเมืองเก่าสุโขทัย และควรส่งเสริมการจัดการขยะมุ่งสู่ Zero waste ทั้งส่งเสริม 3R และ การจัดการขยะอินทรีย์อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง รวมถึงมีระบบข้อมูลการตรวจวัดประเมินความสำเร็จสื่อสารกับสาธารณะชนให้ร่วมรับรู้และร่วมมือกันเป็นเมืองต้นแบบจัดการสิ่งแวดล้อมท่องเที่ยวที่ดี

1.1.3 แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

จากสถานการณ์และสภาพปัญหาขยะเมืองเก่าสุโขทัย มีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาดังต่อไปนี้

- สนับสนุน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย (ระยะที่ 3) ให้สำเร็จโดยเร็ว เพื่อลดความเสี่ยงปัญหาไม่มีพื้นที่ทิ้งขยะในอนาคตอันใกล้

- โครงการ เมืองเก่า Toward zero waste

  - รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างจิตสำนึกในการลด คัดแยกและใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย
  - การรณรงค์ลดขยะพลาสติก และการใช้พลาสติกครั้งเดียวทิ้ง เช่น ใช้ขวดน้ำชนิดบรรจุภัณฑ์แก้วแทนขวดน้ำพลาสติก ลดการใช้เครื่องปรุงชนิดถุง และช้อน ส้อม ตะเกียบ

- ทำการศึกษาจำนวนที่ติดตั้งถังขยะของอุทยานฯ ต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงก่อนโควิด เพื่อเพิ่มจุดติดตั้งถังขยะให้เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว และ ทำป้ายสื่อความหมายทิ้งขยะให้เหมาะสม

- โครงการ อินทรีย์ อินเทรน ณ เมืองเก่า

ทำการสำรวจปริมาณและการจัดการขยะอินทรีย์ของประชาชน และสถานประกอบการณ์ในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า พัฒนาการจัดการขยะอินทรีย์ที่เหมาะสมสำหรับเมืองเก่าในระยะยาวอย่างยั่งยืน โดยอาจผสมผสานของการจัดการรวมและจัดการแยกแต่ละสถานประกอบการ/ครัวเรือน และส่งเสริมให้ความรู้ให้ประชาชนในการใช้ประโยชน์ขยะอินทรีย์ให้มากขึ้น เช่น การทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร นำไปเป็นอาหารสัตว์ หรือแก๊สชีวภาพ เพื่อส่งขายให้กับเกษตรกรท้องถิ่น เป็นต้น

- จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะที่เหมาะสม ในเทศกาลงานลอยกระทง โดยส่งเสริมการแยกขยะและลดขยะตั้งแต่ต้นทางอย่างเข้มข้น

- เทศบาลมีการออกเทศบัญญัติหรือข้อบัญญัติที่ออกเพื่อใช้บังคับในเขตการปกครองที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการในพื้นที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล รวมไปถึงเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ให้ปฏิบัติตามเทศบัญญัติหรือข้อบัญญัติของท้องถิ่น

- โครงการการจัดประกวดชุมชนปลอดขยะประจำเดือน

โดยในแต่ละเดือนมีการประเมินปริมาณขยะ สัดส่วนขยะ และอัตราการลดขยะของแต่ละชุมชน เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ รวมไปถึงการแยกขยะอย่างยั่งยืน หากมีการแยกขยะตั้งแต่ระดับครัวเรือน ท่องเที่ยว รวมไปถึงโรงแรม หรือภัตตาคาร ร้านอาหาร ที่สามารถแยกหรือลดปริมาณขยะ ก็จะสามารถลดปริมาณขยะที่ส่งกำจัด และยืดอายุการใช้งานของ Land fill ได้

- โครงการ Smart environment @ เมืองเก่าสุโขทัย

พัฒนาระบบข้อมูลจัดการสิ่งแวดล้อมออนไลน์ ได้แก่ข้อมูลปริมาณขยะและการจัดการขยะ น้ำ คุณภาพอากาศ ภาคท่องเที่ยว

1.1.4 การประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC เบื้องต้นด้าน D10 การลดปริมาณขยะ

ตามโปรแกรมการประเมินแหล่งท่องเที่ยวของ GSTC และการจัดการที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result-based Management, RBM) หมวด D ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ด้าน D10 การลดปริมาณขยะ แหล่งท่องเที่ยวมีระบบในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการลดปริมาณขยะ การนำกลับมาใช้ใหม่ และรีไซเคิลขยะ ขยะที่ไม่ได้รับการนำกลับมาใช้ใหม่หรือรีไซเคิลไม่ได้ก็ต้องได้รับการกำจัดอย่างปลอดภัยและยั่งยืน

ความเสี่ยง : ทางด้านความเสี่ยงของปริมาณขยะจากการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการมีความเสี่ยงมาก ที่ปริมาณขยะเกินความสามารถการรองรับของสถานที่กำจัดขยะ โดยวัดจากระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) (ผลกระทบน้อย (Below CC <50%), ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC 51%-80%), ผลกระทบมาก (Exceeding CC 81%-100%) และ ผลกระทบรุนแรง (Over CC >100%)) เนื่องจาก ระบบกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ปัจจุบันใช้พื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอยระยะที่ 1 เต็มพื้นที่แล้ว และพื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอยระยะที่ 2 ปี 2552 – ปัจจุบัน ใช้พื้นที่ไปแล้วกว่า 90% ของพื้นที่บ่อฝังกลบ และสามารถรองรับมูลฝอยได้อีกประมาณ 2 ปี อย่างไรก็ดีเทศบาลมีแผนโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย (ระยะที่ 3) ที่จะเพิ่มพื้นที่ฝังกลบอีก 20 ไร่ ซึ่งจะสามารถรองรับได้อีกประมาณ 10 ปี

มาตรการ : เทศบาลมีแผนปฏิบัติการจัดการขยะ ระบบการเก็บรวบรวม และนำขยะไปกำจัดอย่างปลอดภัย และมีมาตราการในการส่งเสริมการลดและคัดแยกขยะทั่วไป และการจัดการขยะทั่วไปอย่างถูกต้อง เช่น รณรงค์การลดใช้โฟมและถุงพลาสติก ในตลาด ร้านอาหาร สถานประกอบการ และในสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงการติดตั้งป้ายรณรงค์และประชาสัมพันธ์การลดใช้ถุงพลาติก และคัดแยกเศษวัสดุเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ เป็นต้น

การนำไปใช้ : สถานประกอบการและสถานที่ท่องเที่ยวลดการใช้พลาสติกและโฟม เช่น บริการน้ำดื่มด้วยขวดแก้วแทนขวดพลาสติก ลดการแจกถุงหิ้วพลาสติกเมื่อจำหน่ายสินค้า ใช้ใบตองห่ออาหารแทนการใช้จานโฟม เป็นต้น และสถานประกอบการและสถานที่ท่องเที่ยวมีการคัดแยกขยะและเศษวัสดุเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ เช่น คัดแยกประเภทขยะอินทรีย์มาทำเป็นอาหารสัตว์หรือปุ๋ยหมัก แยกขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไปโดยมีการเก็บรวบรวมและกำจัดอย่างถูกวิธี

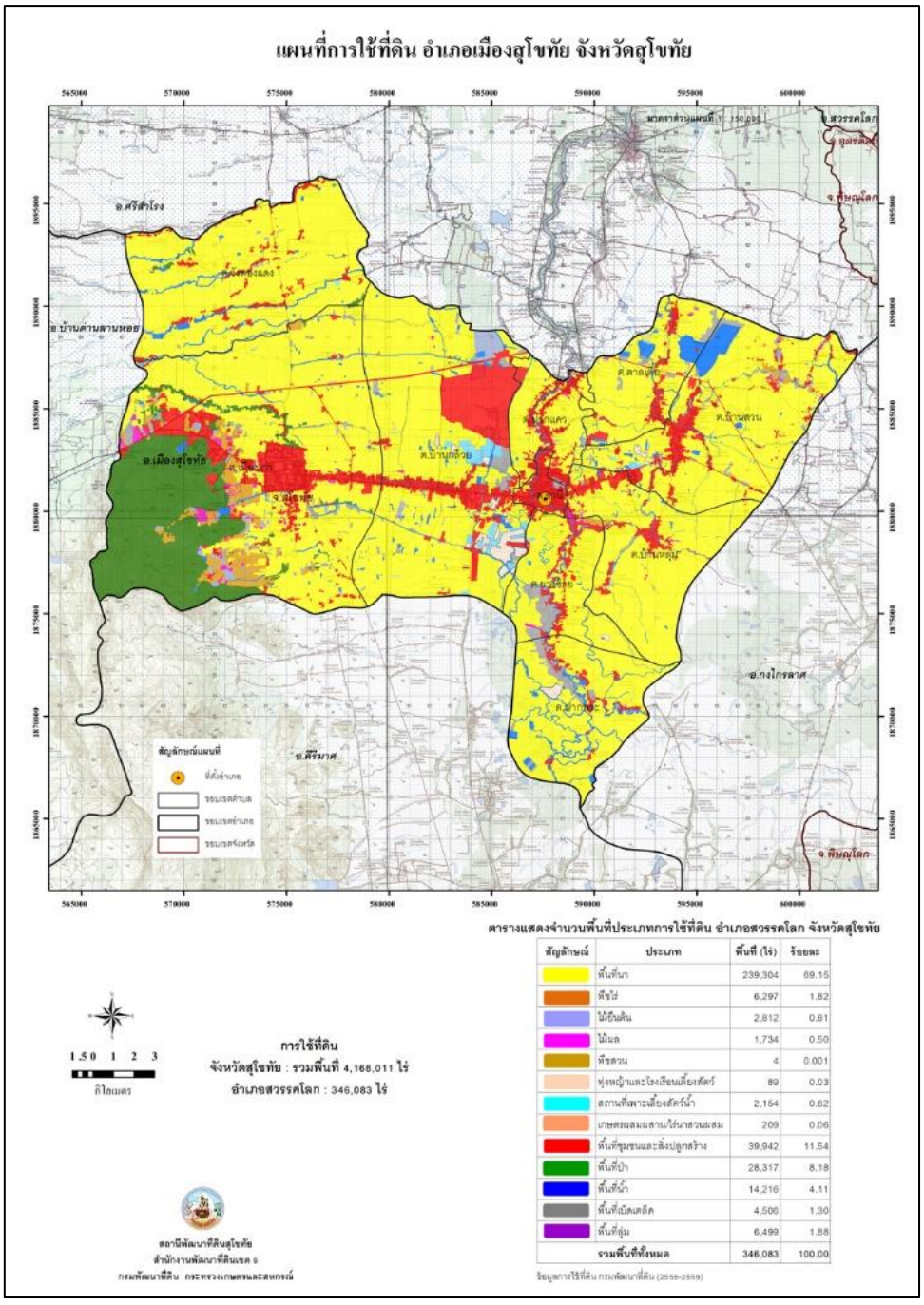
ผลสัมฤทธิ์ : จากการจัดกิจกรรมการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง โครงการประกวดหน้าบ้านน่ามองทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการคัดแยกขยะจากต้นทางมากขึ้น จากการเก็บข้อมูลปริมาณขยะแต่ละประเภทของเทศบาลตำบลเมืองเก่า พบว่า ในปี 2561- 2563 มีปริมาณขยะรีไซเคิล ร้อยละ 0.54 0.87 และ 0.77 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มขยะรีไซเคิล ถูกนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งสถานที่กำจัดขยะ มีการกำจัดขยะแต่ละประเภทอย่างถูกวิธี และปลอดภัย ปริมาณขยะจึงมีแนวโน้มลดลงตามลำดับ

1.2 ทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จังหวัดสุโขทัยมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ โดยตอนเหนือเป็นที่ราบสูงมีภูเขาเป็นยาวมาทางทิศตะวันตก พื้นที่ตอนกลางเป็นที่ราบและตอนใต้เป็นที่ราบสูง มีแม่น้ำยมไหลผ่านจากเหนือลงใต้ โดยผ่านพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย สวรรคโลก ศรีสำโรง เมืองสุโขทัย และกงไกรลาศ เป็นระยะทางประมาณ 170 กิโลเมตร ภูเขาที่สูงที่สุดคือเขาหลวง ซึ่งยอดเขามีความสูง 1,200 เมตร จากระดับน้ำทะเล

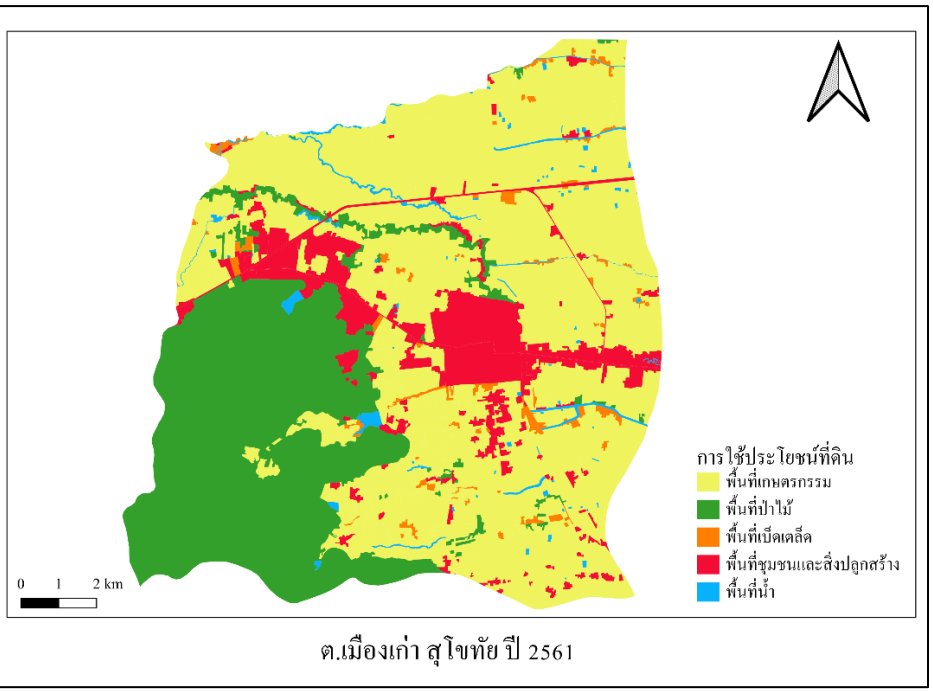
ในปี พ.ศ. 2559 อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นพื้นที่เกษตรกรรมรวม 252,603 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่นาข้าว 239,304 ไร่ พืชไร่ 6,297 ไร่ ไม้ยืนต้น 2,812 ไร่ สวนไม้ผล 1,734 ไร่ พืชสวน 4 ไร่ ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ 89 ไร่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 2,154 ไร่ และเกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม 209 ไร่ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง 39,942 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ 28,317 ไร่ และพื้นที่น้ำ 14,216 ไร่ (สถานีพัฒนาที่ดินสุโขทัย, 2558-2559) ดังภาพที่ 4.3.11

พื้นที่ตำบลเมืองเก่ามีการใช้ประโยชน์ที่ดินประกอบด้วย พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง พื้นที่น้ำ และพื้นที่เบ็ดเตล็ด โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลเมืองเก่าเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำเกษตรกรรรม ได้แก่ ทำนา ทำไร่ และทำสวน

สัญลักษณ์	ประเภท	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
	พื้นที่นา	239,304	69.15
	ที่ไร่	6,297	1.82
	ไม้ยืนต้น	2,812	0.81
	ไม้ผล	1,734	0.50
	ที่รกสวน	4	0.001
	ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	89	0.03
	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	2,154	0.62
	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	209	0.06
	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	39,942	11.54
	พื้นที่ป่า	28,317	8.18
	พื้นที่น้ำ	14,216	4.11
	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	4,506	1.30
	พื้นที่ลุ่ม	6,499	1.88
	รวมพื้นที่ทั้งหมด	346,083	100.00

ภาพที่ 4.3.11 แผนที่การใช้ที่ดิน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
ที่มา: สถานีพัฒนาที่ดินสุโขทัย

ภาพที่ 4.3.12 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

1.2.1 แผนการจัดการทรัพยากรดิน

1) โครงการส่งเสริมการปลูกพืช หญ้าแฝกริมตลิ่ง (โครงการปลูปป่าใต้ดิน)

วัตถุประสงค์เป้าหมาย

เพื่อป้องกันการพังทลายของดิน

เป้าหมายของโครงการ

ส่งเสริมประชาชนที่มีที่อาศัยริมคลองปลูกผักสวนครัวหรือปลูกหญ้าแฝกริมตลิ่ง

ตัวชี้วัด

แก้ไขการพังทลายของดิน

งบประมาณ

งบประมาณทั้งสิ้น 100,000 บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

การพังทลายของดินลดลง

หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลเมืองเก่า

1.3 ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า

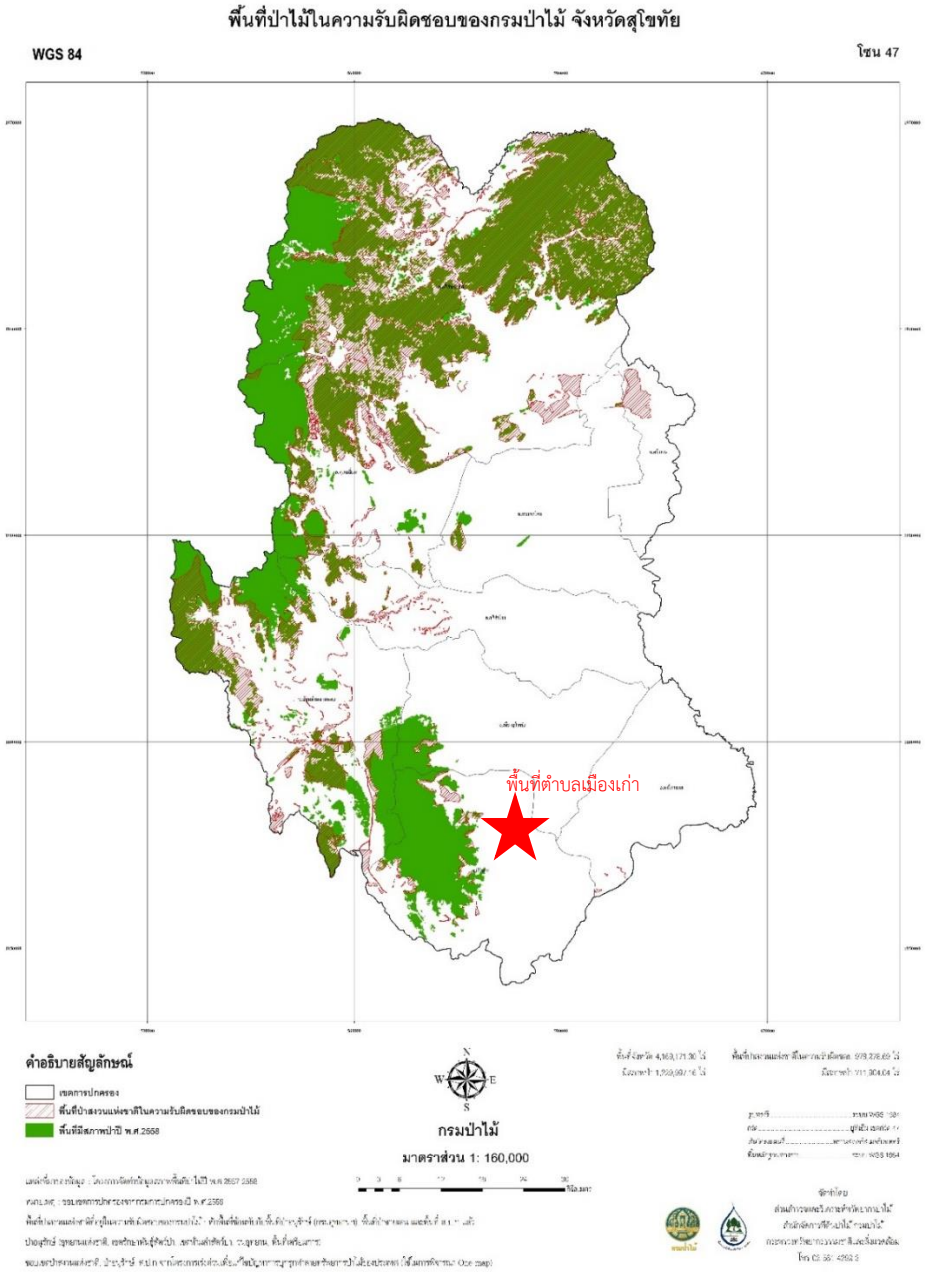
จังหวัดสุโขทัย มีเนื้อที่ประมาณ 6,664.43 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,165,271.27 ไร่ มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ 12 แห่ง ได้แก่ ป่าแก่งสักป่า สวนสักท่าชัย ป่าแม่สิน-แม่สานแม่สูง ฝั่งซ้าย ป่านครเดิฐ ป่าหนองตูม ป่าแม่มอก-แม่พันลำ ป่าแม่ท่าแพ ป่าเขาหลวง ป่าห้วยทรวง-แม่สำบ้านตึก-ห้วยไคร้ ป่าสูงเม่น ป่านาขุนไกร และป่าดงข่า เนื้อที่รวม 1,730,974 ไร่ มีอุทยานแห่งชาติ 2 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติรามคำแหง และอุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า 1 แห่ง ได้แก่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำเจ้าราม ซึ่งสภาพพื้นที่ป่าของจังหวัดสุโขทัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2562 มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 1,234,333.08 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.63 ของพื้นที่จังหวัด (แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด จังหวัดสุโขทัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566)

ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ป่าอยู่ในเขตป่าเขาหลวงหรืออุทยานแหงชาติรามคำแหง โดยมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 213,125 ไร่ หรือ 341 ตารางกิโลเมตร มีสภาพป่าไม้ ประกอบไปด้วย ป่าดิบแล้ง ป่าดิบเขา ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และทุ่งหญ้าธรรมชาติ พรรณไม้ที่สำคัญได้แก่ สัก ตะเคียน มะค่าโมง มะค่าแต้ ประดู ฯลฯ และยังมีพืชสมุนไพรและว่านยาในสมัยกรุงสุโขทัย ขึ้นตามธรรมชาติอีกมากมาย สัตว์ป่าส่วนใหญ่อาศัยอยู่บริเวณภูเขาสูง ได้แก่ วัวแดง หมี เก้ง หมูป่า ลิง และเลียงผา

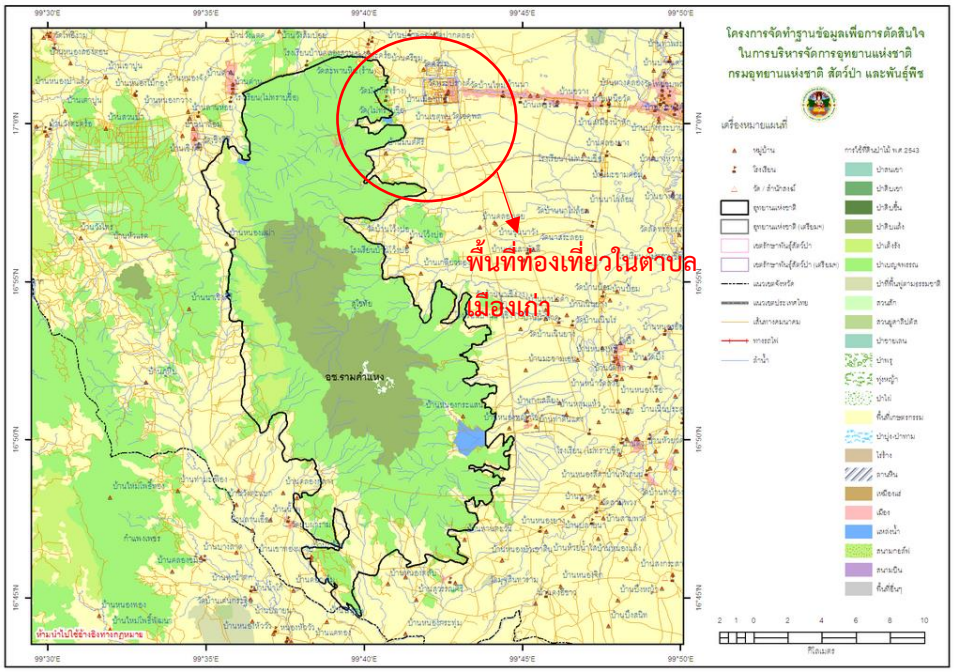
จากการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ปี 2563 ซึ่งพบนกในเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและชุมชน โดยรอบรวม 66 ชนิด แต่การสำรวจปี 2564 สำรวจนกพบเพิ่มอีก 5 ชนิดรวมทั้งสิ้นเป็น 71 ชนิด คือ นกเป็ดผีเล็ก นกกระสานวล นกกระเต็นน้อยสามนิ้ว นกกระรางหัวขวาน และนกตีนเทียน ซึ่งพบในเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตระพังตะกวน สระน้ำวัดตระพังสอ และเขื่อนสรีดภงษ์ ซึ่งมีนกที่พบเห็นได้ยาก แต่พบในพื้นที่สำรวจ คือ นกหัวขวานด่างอกลายจุด นกคัดคูแชงแชว นกเค้าจุด นกกระเต็นปักหลัก และนกกระเต็นน้อยสามนิ้ว พบสัตว์เลื้อยคลาน 6 ชนิด คือ เต่าแก้มแดงหรือเต่าญี่ปุ่นซึ่งเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่น เต่านากิ้งก่าหัวสีฟ้า จิ้งจกบ้านหางแบน จิ้งจกบ้านหางหนาม และตุ๊กแก พบสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ 4 ชนิด คือ เขียดจิก กบนา อึ่งอ่างก้นขีด คางคก อีกทั้งพบแมลงอีก 29 ชนิด คือ ผีเสื้อเณรธรรมดา ผีเสื้อสีตาลจุดตาห้าธรรมดา ผีเสื้อหนอนคูนธรรมดา ผีเสื้อหนอนใบกุ่มธรรมดา ผีเสื้อหนอนใบกุ่มเส้นดำ ผีเสื้อหน้าเข็มสีตาล ผีเสื้อหางติ่งธรรมดา ผึ้งมิ้ม ผึ้งหลวง แมลงภู่ แมลงปอบ้านก้นกระเปาะสีฟ้า แมลงปอบ้านบ่อ แมลงปอบ้านแผ่นปีกกว้าง แมลงปอบ้านฟ้าเขียว แมลงปอบ้านยอดแดง แมลงปอเสือธรรมดา แมลงปอเข็มบ่อหน้าส้ม แมลงปอเข็มนาส้มวงฟ้า เป็นต้น ซึ่งมีแมลงปอหลากหลายชนิดพันธุ์ สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ เนื่องจากแหล่งที่พบแมลงปอ มักเป็นแหล่งน้ำในชุมชนที่เข้าถึงได้ง่าย ไม่ใช้อุปกรณ์ที่ซับซ้อนในการสังเกต และกิจกรรมการดูแมลงปอส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศค่อนข้างน้อย และยังพบแมลงที่น่าสนใจ คือ ตั๊กแตนหน้าลิง ซึ่งเป็นสัตว์เฉพาะถิ่นสุโขทัย (รายงานผลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย, 2564)

การสำรวจไม้ต้นเพื่อคำนวณความสามารถในการกักคาร์บอนภายในเขตรั้วอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีจำนวนไม้ต้นที่มีขนาดเส้นรอบวงใหญ่กว่า 15 เซนติเมตร มากกว่า 8,000 ต้น โดยมีพรรณไม้ชนิดเด่น คือ ต้นสัก ต้นนนทรี ต้นประดู่บ้าน ต้นตาล ต้นมะม่วง ต้นมะขาม ต้นจามจุรี ต้นหางนกยูงฝรั่ง เป็นต้น ซึ่งไม้ต้นทั้งหมดคาดว่าสามารถเก็บกักคาร์บอนได้มากกว่า 550,000 กิโลกรัม/ปี ซึ่งเทียบเท่ากับสวนป่าธรรมชาติ หรือสวนสาธารณะขนาดใหญ่อื่น ๆ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยมีพื้นที่สีเขียวและทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งเก็บกักคาร์บอนขนาดใหญ่ให้กับชุมชนเมืองเก่าอีกด้วย (รายงานผลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย, 2564)

เนื่องจากชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า เป็นการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญในพื้นที่เมืองสุโขทัย ในการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ชมโบราณสถาน และสถาปัตยกรรมของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง จึงไม่ส่งผลกระทบต่อพืช และสัตว์ป่าเนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยว

ภาพที่ 4.3.13 แผนที่แสดงสภาพพื้นที่ป่าไม้ จังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 2558
ที่มา: กรมป่าไม้

ภาพที่ 4.3.14 แผนที่แสดงสภาพพื้นที่ป่าอุทยานแห่งชาติรามคำแหง
ที่มา: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

1.3.1 สภาพปัญหา

- ในพื้นที่วัดสระศรี อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย พบนกยางจำนวนมากกว่า 300 ตัว เข้ามาจับคู่ผสมพันธุ์ทำรังวางไข่ ในช่วงต้นฤดูฝน (เดือนเมษายน-พฤษภาคม) ซึ่งคาดว่ามีทั้งนกที่อาศัยประจำถิ่นและนกอพยพมารวมตัวกัน (นกอพยพจะเริ่มเข้ามาในเดือนตุลาคม – กรกฎาคม) ปัจจุบันการขับถ่ายของนกมีผลเสียต่อสุขภาวะชุมชน เช่น โรคปอดจากสปอร์ของเชื้อรา กลิ่นเหม็น เสียงรบกวน แต่การจัดการนกทำได้ยากเพราะเป็นสัตว์คุ้มครองตาม พรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า 2562 ครอบคลุมทั้งตัวนก ตัวอ่อน และไข่ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องหาทางอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

(**ที่มา:** ประเด็นสำคัญจากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ของ อพท.4 ในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า ปี 2564)

1.3.2 แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ควรมีการติดตามนับจำนวนประชากรนกและสำรวจพื้นที่ที่นกใช้ทำรังวางไข่ เพื่อติดตามว่านกมีแนวโน้มการเพิ่มจำนวนหรือขยายพื้นที่ทำรังวางไข่มากขึ้นอย่างไร เพื่อเป็นฐานข้อมูลอ้างอิงในการดำเนินการ และจัดการพื้นที่ โดยปกตินกยางจะเริ่มจับคู่ผสมพันธุ์และทำรังวางไข่ในช่วงปลายฤดูร้อนต่อฤดูฝนของทุกปี(มี.ค.-พ.ค.) โดยอาจมีทั้งนกยางที่อพยพมาจากประเทศอื่นและนกยางที่อาศัยประจำในประเทศไทย

- ต้องคำนึงถึงกฎหมาย พรบ.คุ้มครองสัตว์ป่าซึ่งถือว่านกยางทุกตัวทุกสายพันธุ์ เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง การทำร้ายตัวนกและไข่นก ไปจนถึงกระทำใด ๆ ที่ส่งผลให้นกตายมีบทลงโทษทางกฎหมายทั้งในพื้นที่อนุรักษ์และนอกพื้นที่อนุรักษ์

- การจัดการทำได้เพียงการจัดการเชิงกายภาพ เพื่อทำให้พื้นที่นั้นขาดความเหมาะสมในการทำรังวางไข่ของนก ซึ่งโดยปกติมีปัจจัยหลัก 3 ข้อ คือ ความปลอดภัย แหล่งอาหารและแหล่งทำรังวางไข่ ดังนั้นวิธีการที่เคยปรากฏในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อลดการใช้พื้นที่ทำรังวางไข่ของนกยางหรือนกปากห่างใกล้แหล่งน้ำคือ การตัดแต่งกิ่งไม้ขนาดใหญ่ให้มีรูปแบบที่ไม่เหมาะสมกับการทำรังของนก การเพิ่มปริมาณน้ำ หรือลดปริมาณน้ำในแหล่งน้ำให้สูง หรือแห้ง จนนกไม่สามารถใช้พื้นที่เป็นแหล่งหากินได้

- ต้องตระหนักว่าการจัดการนกซึ่งเป็นสัตว์ป่าที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย มีขั้นตอนการดำเนินการขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ จึงต้องมีการทดลองและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อลดความเหมาะสมของพื้นที่ทำรังวางไข่และให้นกตัดสินใจย้ายแหล่งทำรังวางไข่ไปในบริเวณอื่นเท่านั้น และต้องเข้าใจว่านกอาจจะเคลื่อนย้ายไปในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งอาจมีผลกระทบอื่น ๆ ตามมายกตัวอย่าง เช่นปัจจุบันนกทำรังวางไข่ในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ หากมีการจัดการเชิงกายภาพสำเร็จ นกก็อาจย้ายไปทำรังวางไข่ในพื้นที่ชุมชน หรือเขตโบราณสถานชั้นนอก ซึ่งมีลักษณะของแหล่งน้ำและต้นไม้สูงล้อมรอบคล้ายพื้นที่เดิม ดังนั้นการจัดการสัตว์ป่าจึงเป็นเรื่องที่ต้องมีการติดตามตรวจสอบและแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องในระยะยาว ไม่สามารถจัดการแบบเบ็ดเสร็จได้

(**ที่มา:** รายงานผลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย, 2564)

1.3.3 การประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC เบื้องต้นด้าน D03 การปกป้องสิ่งมีชีวิตในป่า

ตามโปรแกรมการประเมินแหล่งท่องเที่ยวของ GSTC และการจัดการที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result-based Management, RBM) หมวด D ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ด้าน D03 แหล่งท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามกฎหมายท้องถิ่น กฎหมายประจำชาติและกฎหมายระหว่างประเทศในการเก็บเกี่ยว การล่า การแสดง และการค้าสิ่งมีชีวิตจากป่า รวมทั้งพันธุ์ไม้และสัตว์ป่า

ความเสี่ยง : พื้นที่ท่องเที่ยวหรือโบราณสถานบางแห่ง ในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า ตั้งอยู่ใกล้พื้นป่าไม้ มีสัตว์เข้ามาอาศัยในอุทยานประวัติศาสตร์เช่น นกยางจำนวนมาก และ นกสวยงามหายากหลายชนิด ทำให้การท่องเที่ยว หรือการเที่ยวชมโบราณสถาน ดังกล่าว อาจเสี่ยงส่งผลกระทบต่อพืช และสัตว์ป่าเนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ และในทางกลับกันสัตว์ป่าอาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเช่น มูลของนกยางปริมาณมากทำให้โบราณสถานสกปรก อาจเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคและทำให้อายุโบราณสถานลดลงเร็วขึ้น

มาตรการ : อพท. 4 มีการจัดทำมีคลังข้อมูลสิ่งมีชีวิตและทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญในการจัดการ ดูแล ติดตามผลกระทบ และคุ้มครองที่อยู่อาศัยพันธุ์สัตว์ และพืช และระบบนิเวศน์

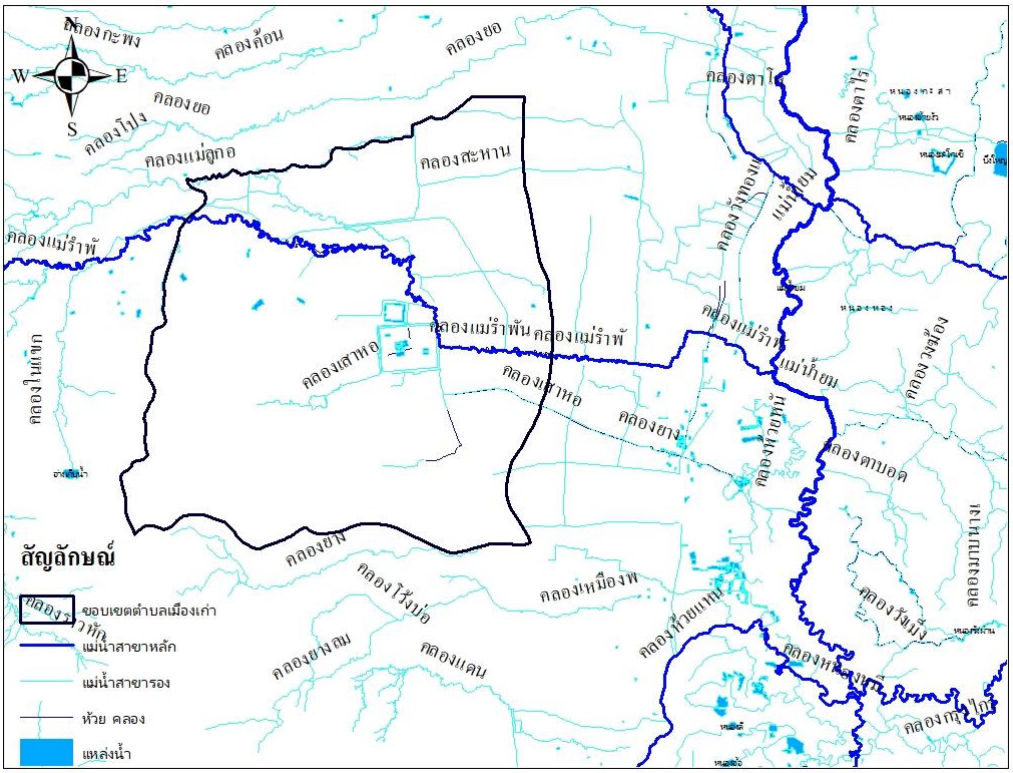
การนำไปใช้: อพท. 4 ได้ดำเนินการพัฒนาฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศที่สำคัญมาอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ส่งผลให้มีรายการบัญชีรายชื่อ (Check List) ชนิดพันธุ์พืช นก แมลง และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมขนาดเล็ก และสร้างความเข้าใจกับชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เล็งเห็นถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและการรักษาระบบนิเวศในพื้นที่

ผลสัมฤทธิ์ : มีคลังข้อมูลทรัพยากรพืชและสัตว์ เพื่อติดตามผลกระทบและคุ้มครองที่อยู่อาศัยพันธุ์สัตว์ และพืช และระบบนิเวศน์ อย่างไรก็ดี ควรมีการหาแนวทางเพื่อสร้างระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม และการปกป้องทรัพยากร จัดทำมาตรการควบคุม การปฏิบัติตามข้อห้ามอย่างเคร่งคัด เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ท่องเที่ยว และมาตรการลดผลกระทบจากสัตว์ป่า นกยาง ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน

2. สิ่งแวดล้อมทางน้ำ

จังหวัดสุโขทัยมีแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน แม่น้ำหลักคือแม่ยม ผ่านจังหวัดสุโขทัยจากทางเหนือสู่ทางใต้ผ่านพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสำโรง อำเภอเมืองสุโขทัย อำเภอกงไกรลาศ ระยะทางประมาณ 170 กิโลเมตร แม่น้ำยมถือเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่สุดของจังหวัดสุโขทัย ใช้ในการทำการเกษตรและการอุปโภคบริโภค

พื้นที่ชุมชนท่องเที่ยว ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย มีแหล่งน้ำธรรมชาติไหลผ่าน ได้แก่ 1. คลองแม่รำพัน เกิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอเถินจังหวัดลำปางไหลจากทางทิศตะวันตกไปตะวันออกผ่านอำเภอบ้านด่านลานหอย แล้วมาบรรจบกับแม่น้ำยมที่อำเภอเมืองสุโขทัยเป็นระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร 2. คลองเสาหอ เกิดจากเทือกเขาประทักษ์ไหลผ่านสรีดภงส์มาตามคลองเสาหอ เข้าสู่บริเวณมุมทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองสุโขทัย แล้วไหลผ่านคูเมืองด้านทิศใต้ ก่อนไหลไปสมทบกับคลองแม่รำพันทางทิศตะวันออก

ภาพที่ 4.3.15 แผนที่การแสดงเส้นทางลำน้ำ ตำบลเมืองเก่า

2.1 น้ำอุปโภค-บริโภค

จากข้อมูลการสำรวจ ข้อมูลภาคสนามและข้อมูลจากการประปาส่วนภูมิภาค สาขาสุโขทัย มีผู้ใช้น้ำประปาทั้งหมด 22,680 ราย ซึ่งผลิตส่งจ่ายน้ำ ได้แก่ แม่ข่ายสุโขทัย หน่วยบริการเมืองเก่า หน่วยบริการทุ่งหลวง-คีรีมาศ หน่วยบริการบ้านสวน หน่วยบ้านด่านลานหอย และหน่วยบริการกงไกรลาศ ปัจจุบันมีกำลังการผลิตน้ำประปา 30,550 ลบ.ม./วัน (ข้อมูลเดือนมิถุนายน 2564 จากการประปาส่วนภูมิภาค สาขาสุโขทัย)

พื้นที่ชุมชนท่องเที่ยว ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย ใช้น้ำอุปโภค-บริโภค จากประปาส่วนภูมิภาค สาขาสุโขทัยเป็นส่วนใหญ่ ในส่วนของหน่วยบริการเมืองเก่า รับน้ำจากสถานีผลิตน้ำทุ่งทะเลหลวง เป็นระบบประปาน้ำผิวดิน มีกำลังการผลิตน้ำประปาสูงสุด 18,000 ลบ.ม./วัน ปัจจุบันมีปริมาณที่การประปาผลิตน้ำ 16,000 ลบ.ม./วัน หรือคิดเป็น 89% ผลิตส่งจ่ายน้ำ ได้แก่ ตำบลเมืองเก่า ตำบลบ้านกล้วย ตำบลธานี(บางส่วน) และอำเภอบ้านด่านลานหอย มีผู้ใช้น้ำประปาทั้งหมด 9,934 ราย มีความต้องการใช้น้ำประมาณ 1,987 ลบ.ม./วัน และในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า มีจำนวนผู้ใช้น้ำประปา จำนวน 2,642 ราย ความต้องการใช้น้ำประมาณ 529 ลบ.ม./วัน คิดเป็น 8.6% จากจำนวนผู้ใช้น้ำแม่ข่ายสุโขทัย ทั้งหมด 22,680 ราย (ข้อมูล เดือนมิถุนายน 2564 จากการประปาส่วนภูมิภาค สาขาสุโขทัย)

ภาพที่ 4.3.16 สถานีผลิตน้ำทุ่งทะเลหลวง

ทางด้านความต้องการใช้น้ำของประชาชนในพื้นเทศบาลตำบลเมืองเก่า ทั้ง 12 ชุมชน ท่องเที่ยวตามทะเบียนราษฎร์ จำนวน 7,376 คน (ข้อมูลประชากรจากเทศบาลตำบลเมืองเก่า) มีความต้องการใช้น้ำจากการประมาณเท่ากับ 1,476 ลบ.ม./วัน หากกรณีมีนักท่องเที่ยวค้างคืนสูงสุด จำนวน 1,500 คน จะมีความต้องการใช้น้ำประมาณ 341 ลบ.ม./วัน และนักท่องเที่ยวไป-กลับสูงสุด จำนวน 3,000 คน จะมีความต้องการใช้น้ำประมาณ 57 ลบ.ม./วัน ดังนั้นความต้องการใช้น้ำของนักท่องเที่ยวประมาณ 398 ลบ.ม./วัน เนื่องจากสถานีผลิตน้ำทุ่งทะเลหลวง ปัจจุบันมีปริมาณที่การประปาจ่ายน้ำ 18,000 ลบ.ม./วัน จ่ายน้ำในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า 3,000 ลบ.ม./วัน และมีความต้องการใช้น้ำของประชากรในพื้นที่ประมาณ 2,214 ลบ.ม./วัน และกำลังการการผลิตปัจจุบันยังสามารถเพิ่มกำลังการผลิตได้อีก

อย่างไรก็ดี ในพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองเก่า ยังมีระบบส่งจ่ายประปาที่ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ในหมู่ 10 ชุมชนศรีชุม ที่มีใช้ประปาบาดาลหมู่บ้านในปัจจุบัน ซึ่งมักจะพบปัญหาภัยแล้ง ต้องใช้รถดับเพลิงในการบรรจุน้ำจากแทงค์น้ำ เพื่อบรรเทาปัญหาภัยแล้ง ดังนั้นปัจจุบันกำลังการผลิตมีความเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว แต่มีระบบส่งจ่ายน้ำประปาที่ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ จึงมีความเสี่ยงต่อความต้องการการใช้น้ำประปาที่ส่งจ่ายในชุมชนจึงไม่สามารถรองรับอัตราการใช้น้ำของประชาชนในพื้นที่หากมีการขยายตัวของชุมชนและจำนวนนักท่องเที่ยว

2.1.1 แผนการจัดการน้ำอุปโภค-บริโภค

1) โครงการขุดบ่อบาดาลภายในเขตเทศบาลตำบลเมืองเก่า

<u>วัตถุประสงค์เป้าหมาย</u>

เพื่อบรรเทาการขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค

<u>เป้าหมายของโครงการ</u>

ขุดบ่อบาดาล โดยมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.60 เมตร ลึก 120 เมตร ปริมาณน้ำไม่น้อยกว่า 10 ลบ.ม/ชม. จำนวน 12 บ่อ

<u>ตัวชี้วัด</u>

มีน้ำอุปโภคบริโภค

<u>งบประมาณ</u>

งบประมาณทั้งสิ้น 3,000,000 บาท

<u>ผลที่คาดว่าจะได้รับ</u>

ราษฎรได้รับน้ำที่สะอาด เพื่อลดปัญหาภัยแล้ง

<u>หน่วยงานรับผิดชอบหลัก</u>

กองช่าง และงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลเมืองเก่า

2) โครงการขุดลอกคลองแม่รำพันภายในเขตเทศบาลตำบลเมืองเก่า

<u>วัตถุประสงค์เป้าหมาย</u>

เพื่อบรรเทาการขาดแคลนน้ำอุปโภค

เป้าหมายของโครงการ
ขุดลอกคลองแม่รำพัน ความยาว 5,000 เมตร
ตัวชี้วัด
มีน้ำอุปโภค
งบประมาณ
งบประมาณทั้งสิ้น 5,400,000 บาท
ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ราษฎรมีน้ำสำหรับอุปโภคและสำหรับใช้ในการจัดการเกษตร เพื่อลดปัญหาภัยแล้ง
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
กองช่าง เทศบาลตำบลเมืองเก่า

3) โครงการบริหารจัดการแก้ไขภัยแล้ง
วัตถุประสงค์เป้าหมาย
เพื่อบรรเทาการขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค
เป้าหมายของโครงการ
ขุดบ่อน้ำตื้น, ลุล้าง, ตีปลอก จัดหาภาชนะรองรับน้ำให้แก่ราษฎร (แทงค์น้ำ,ถังน้ำ)
ตัวชี้วัด
มีน้ำอุปโภคบริโภค
งบประมาณ
งบประมาณทั้งสิ้น 500,000 บาท
ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ราษฎรได้รับน้ำที่สะอาด เพื่อลดปัญหาภัยแล้ง
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
สำนักงานปลัด และงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลเมืองเก่

2.1.2 การประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC เบื้องต้นด้าน D06 การจัดการน้ำ และ D07 การควบคุมการใช้น้ำ

ตามโปรแกรมการประเมินแหล่งท่องเที่ยวของ GSTC และการจัดการที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result-based Management, RBM) หมวด D ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ด้าน D06 การจัดการน้ำ โดยแหล่งท่องเที่ยวมีระบบส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีการตรวจวัด ดูแล ติดตามลดการใช้น้ำ และรายงานต่อสาธารณชนรับรู้ในการบริโภคน้ำ และ D07 การควบคุมการใช้น้ำ โดยแหล่งท่องเที่ยวมีระบบดูแล ติดตามประเมินทรัพยากรน้ำ เพื่อให้แน่ใจว่าการบริโภคน้ำของผู้ประกอบการใช้น้ำในปริมาณที่พอเหมาะกับความต้องการของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว

ความเสี่ยง : ทางด้านน้ำอุปโภค บริโภค และทางด้านปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรน้ำ สถานประกอบการ และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเมืองเก่าในเขตเทศบาลมีปริมาณน้ำประปาเพียงพอต่อการใช้งาน แต่พื้นที่รอบนอกมีความเสี่ยงบางพื้นที่ยังมีปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภค เนื่องจากยังมีระบบส่งจ่ายประปาที่ไม่ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเมืองเก่า

มาตรการ : เทศบาลตำบลเมืองเก่ามีแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยจัดทำโครงการบริหารจัดการแก้ไขภัยแล้ง โดยขุดบ่อน้ำตื้น, ลุ้าง, ตีปลอก จัดหาภาชนะรองรับน้ำให้แก่ราษฎร (แทงค์น้ำ,ถังน้ำ) เพื่อป้องกันการขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภคในพื้นที่ อีกทั้งสถานประกอบการ และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเมืองเก่าส่วนใหญ่ มีนโยบายและแรงจูงใจให้มีการลดการใช้น้ำ มีการใช้งานอุปกรณ์ประหยัดน้ำ และส่งเสริมและรณรงค์การปิดน้ำทุกครั้งหลังใช้เสร็จ

การนำไปใช้ : สถานประกอบการ และแหล่งท่องเที่ยว มีการติดตามปริมาณการใช้น้ำอย่างต่อเนื่อง ดูแลการใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจุดให้บริการสาธารณะต่าง ๆ มีการใช้สื่อรณรงค์ลดการใช้น้ำ และสติ๊กเกอร์รณรงค์ประหยัดน้ำ

ผลสัมฤทธิ์ : ปัจจุบันกำลังการผลิต มีความเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว แต่มีระบบส่งจ่ายน้ำประปาที่ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ จึงมีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำในบางพื้นที่ เทศบาลตำบลเมืองเก่าควรมีแนวทางในการจัดการน้ำเพื่อทำให้แหล่งท่องเที่ยว และสถานประกอบการมีประสิทธิภาพการใช้น้ำสูงและมีความมั่นคงทางทรัพยากรน้ำ แต่ขาดการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์เชิงปริมาณในการลดการใช้น้ำและรายงานต่อสาธารณชนรับรู้ในการบริโภคน้ำ

2.2 น้ำทิ้ง/น้ำเสีย

ปัจจุบันระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยมีระบบรวบรวม และระบายน้ำเสียเป็นแบบท่อรวมทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่มีท่อระบายน้ำเสียน้อยกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่เทศบาล และมีเพียงเทศบาลสุโขทัยธานีเท่านั้น พื้นที่ชุมชนท่องเที่ยว ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย ส่วนใหญ่ไม่มีระบบรวบรวมน้ำทิ้งไปยังระบบบำบัดน้ำเสียรวม น้ำทิ้งส่วนใหญ่มีการระบายน้ำเสียลงรางระบายน้ำสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ และพื้นที่ว่างเปล่า จึงอาจมีผลกระทบน้ำเน่าเสีย กลิ่นเหม็น ผลกระทบต่อสุขภาพ สุขลักษณะไม่ดีจากน้ำทิ้ง และอาจเกิดผลกระทบต่อคุณภาพน้ำของแหล่งน้ำธรรมชาติที่ได้รับน้ำทิ้ง

การลงพื้นที่สำรวจ สัมภาษณ์การจัดการน้ำเสียของผู้ประกอบการ จากการสุ่มเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบกิจการที่พัก โรงแรม หรือโฮมสเตย์จำนวน 5 แห่ง และร้านอาหาร จำนวน 5 แห่ง ในพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยว ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย

ทางด้านร้านอาหาร น้ำเสียหรือน้ำทิ้งจากร้านอาหารขนาดเล็กที่ตั้งริมทาง หรือร้านอาหารที่ตั้งในพื้นที่แถวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่มีการบำบัดขั้นต้น มีตะแกรงดักเศษอาหาร หลังจากแยกเศษอาหารจากน้ำแกง หรือซุป ทั้งน้ำแกง ซุป และน้ำล้างภาชนะ จะทิ้งลงท่อรวบรวมน้ำแล้วไหลเข้าสู่รางระบายน้ำสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ

ทางด้านที่พัก โรงแรม โฮมสเตย์ ที่มีขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ไม่มีการบำบัดขั้นต้น น้ำทิ้งจะลงทิ้งรวมลงท่อน้ำทิ้ง ส่วนโรงแรมขนาดใหญ่ และโรงแรมที่เข้าร่วมโครงการ Green hotel จะมีถังดักไขมัน หรือมีการบำบัดน้ำเสียจากกิจกรรมในโรงแรม ก่อนปล่อยทิ้งไปตามท่อระบายน้ำ หรือนำน้ำที่บำบัดแล้วใช้ประโยชน์ เช่น รดน้ำต้น

ภาพที่ 4.3.17 การจัดการน้ำเสียของผู้ประกอบการ

2.2.1 แผนการจัดการน้ำเสีย

1) โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบระบบบำบัดน้ำเสียและกำจัดขยะเทศบาลตำบลเมืองเก่า

<u>วัตถุประสงค์เป้าหมาย</u>

เพื่อพัฒนาลดภาวะน้ำเน่าเสียและระงับการเกิดเชื้อโรคตามหลักสุขาภิบาล

<u>เป้าหมายของโครงการ</u>

ครอบคลุมทั้ง 12 ชุมชน

ตัวชี้วัด
ลดปัญหาการเน่าเสียของน้ำ
งบประมาณ
งบประมาณทั้งสิ้น 1,500,000 บาท
ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ปัญหาน้ำเสียในชุมชนลดลง
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลเมืองเก่า

2) โครงการพัฒนาระบบระบายน้ำเสียชุมชนโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
วัตถุประสงค์เป้าหมาย
เพื่อให้ประชาชนตระหนักในการป้องกันการเกิดน้ำเสียในชุมชน
เป้าหมายของโครงการ
ครอบคลุมทั้ง 12 ชุมชน
ตัวชี้วัด
ประชาชนตระหนักในการป้องกันการเกิดน้ำเสียในชุมชน
งบประมาณ
งบประมาณทั้งสิ้น 2,000,000 บาท
ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ปัญหาน้ำเสียในชุมชนลดลง
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลเมืองเก่า

3) โครงการรณรงค์ติดตั้งบ่อดักไขมันในชุมชนและสถานประกอบการรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
วัตถุประสงค์เป้าหมาย
เพื่อพัฒนาลดภาวะน้ำเน่าเสียและระงับการเกิดเชื้อโรคตามหลักสุขาภิบาล
เป้าหมายของโครงการ
ครอบคลุมทั้ง 12 ชุมชน
ตัวชี้วัด
ลดปัญหาการเน่าเสียของน้ำ
งบประมาณ
งบประมาณทั้งสิ้น 100,000 บาท
ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ปัญหาน้ำเสียในชุมชนลดลง
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลเมืองเก่า

2.2.2 แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบระบบรวบรวมน้ำทิ้งชุมชนเมืองเก่า

- โครงการแนะนำระบบบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม โดยเฉพาะพื้นที่ที่ระบบรวบรวมน้ำทิ้งไม่ครอบคลุม

2.2.3 การประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC เบื้องต้นด้าน D09 น้ำเสีย

ตามโปรแกรมการประเมินแหล่งท่องเที่ยวของ GSTC และการจัดการที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result-based Management, RBM) หมวด D ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ด้าน D09 น้ำเสีย โดยแหล่งท่องเที่ยวมีแนวทางที่ชัดเจนและใช้ได้จริง สำหรับการกำหนดพื้นที่ การบำรุงรักษา และการทดสอบน้ำที่ถูกระบายออกจากระบบบำบัดน้ำเสีย มีการควบคุมให้มีการบำบัดน้ำเสีย และนำกลับไปใช้ใหม่ หรือปลดปล่อยอย่างปลอดภัย โดยมีผลกระทบเชิงลบต่อประชากร ท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ความเสี่ยง : สถานประกอบการ และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า มีการบำบัดน้ำเสียน้ำสียขั้นต้น โดยมีตะแกรงแยกเศษอาหาร แต่ขาดการทดสอบคุณภาพน้ำทิ้ง ขาดระบบรวมรวมน้ำทิ้งไปบำบัดอย่างถูกสุขลักษณะ จึงมีความเสี่ยงที่น้ำทิ้งจากสถานประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวปนเปื้อนสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ (คลองแม่รำพัน และแม่น้ำยม)

มาตรการ : เทศบาลตำบลเมืองเก่า และ สำนักงานสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุโขทัย มีการติดตามเฝ้าระวังปัญหาคุณภาพน้ำ โดยการตรวจติดตามคุณภาพน้ำแม่น้ำยม เป็นประจำ มีการตรวจวัดคุณภาพน้ำแหล่งน้ำธรรมชาติในเมืองเก่าเป็นครั้งคราวตามที่มีโครงการ

การนำไปใช้ : สถานที่ท่องเที่ยว สถานประกอบการ และชุมชนมีการใช้ระบบบำบัดน้ำเสียขั้นต้น โดยเทศบาลตำบลเมืองเก่า สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุโขทัย และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาค 3 มีการติดตาม เฝ้าระวังปัญหาคุณภาพน้ำ โดยการตรวจติดตามคุณภาพน้ำแม่น้ำยม เป็นประจำ เป็นระยะ ๆ

ผลสัมฤทธิ์ : น้ำทิ้งในเมืองเก่าขาดระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย การตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้งอย่างเป็นระบบ และขาดนำกลับไปใช้ใหม่ หรือปลดปล่อยอย่างปลอดภัย จึงอาจเกิดผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติ คลองแม่รำพัน แม่น้ำยม และประชาชนท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

2.3 คุณภาพแหล่งน้ำ

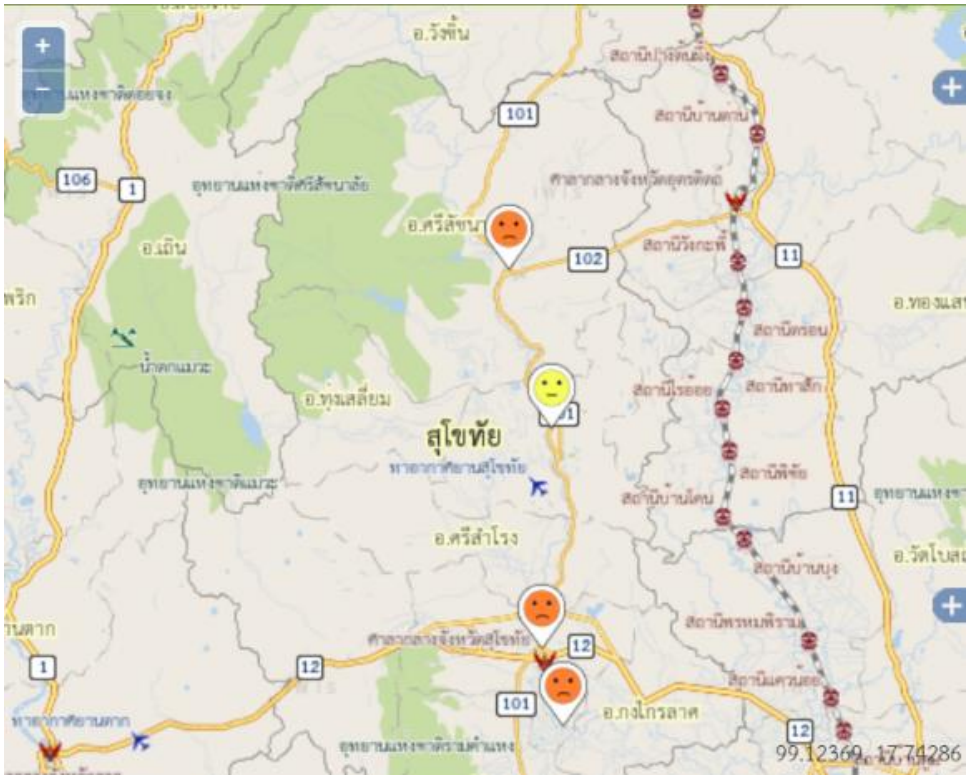
ข้อมูลคุณภาพแม่ยม จากกรมควบคุมมลพิษ มีจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย 4 จุด ได้แก่ 1. สะพานพระร่วง ตำบลธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 2. สะพานวังหินพัฒนา ตำบลปากแคว อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 3. ท่าน้ำใกล้สะพานแขวน อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย 4. สะพานศรีสัชนาลัย ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ดังภาพที่ มีการตรวจวัดพารามิเตอร์ต่าง ๆ เทียบกับคุณภาพน้ำผิวดิน ประเภทที่ 3 แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน และเพื่อใช้ในการเกษตร พบว่าคุณภาพของแม่น้ำยมจากจุดตรวจวัดสะพานวังหินพัฒนา ซึ่งเป็นจุดรับน้ำจากคลองแม่รำพัน มีคุณภาพน้ำที่อยู่ในระดับมีคุณภาพเสื่อมโทรม ซึ่งมีค่าปริมาณแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด ปริมาณแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม และBOD (ปริมาณสารอินทรีย์ในน้ำ) ค่อนข้างสูงและเกินมาตรฐานเกือบทั้งปีเมื่อทียบกับค่ามาตรฐานน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ทั้งนี้อาจเกิดจากจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำอยู่ในพื้นที่ชุมชน และมีตลาดอยู่ติดลำน้ำเป็นจำนวนมาก อาจมีการทิ้งน้ำเสียของประชากรในท้องถิ่นลงแม่น้ำ จึงเกิดความเสื่อมโทรมเพิ่มขึ้นและทรัพยากรในน้ำอาจได้รับผลกระทบเนื่องจากความเสื่อมโทรมของแม่น้ำ

ปี 2563 มีการตรวจวัดคุณภาพน้ำผิวดิน จำนวน 6 จุด ดังนี้ 1) เขื่อนสรีดภงส์ 2) ตระพังตระกวน 3) ตระพังทอง 4) สะพานสุดเขตเทศบาล 5) ฝายติดเทศบาล และ 6) สะพานตรงข้ามไปรษณีย์ เก็บตัวอย่างจุดละ 3 ครั้ง ระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2563 โดยเว้นระยะห่างกันครั้งละ 20 วัน จากการส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการวิศวกรรมโยธาและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร ผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำเบื้องต้นอยู่ในระดับมาตรฐาน ตามตัวชี้วัดคุณภาพน้ำที่ 1, 3 และ 6 ตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยพบว่า บางจุดในการเก็บตัวอย่างและตรวจคุณภาพน้ำครั้งที่ 1 ค่าความเป็นกรดและด่าง (pH) ยังมีค่าสูงอยู่ และค่าโคลิฟอร์มรวม (Total Coliforms) มีค่าสูง แต่ยังไม่เกินค่ามาตรฐาน ซึ่งจากคุณภาพน้ำผิวดินดังกล่าวจึงประเมินได้ว่าจัดอยู่ในแหล่งน้ำประเภทที่ 2 คือ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ (1) การอุปโภคและบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน (2) การอนุรักษ์สัตว์น้ำ (3) การประมง (4) การว่ายน้ำและกีฬาทางน้ำ โดยการใช้น้ำข้อที่ (1) และ (4) ต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน(ประเด็นสำคัญจากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ของ อพท.4 ในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า ปี 2564)

แหล่งน้ำตระพังของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย นอกจากประโยชน์เพื่อทัศนีย์ที่สวยงามแล้ว ยังสามารถใช้เพื่อการอนุรักษ์สัตว์น้ำได้อีกด้วย แต่ไม่อนุญาตให้ปล่อยปลาหรือเต่าลงแหล่งน้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต อีกทั้งไม่อนุญาตให้ทำการประมงใด ๆ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยจึงได้เผยแพร่ข้อมูลการตรวจวัดคุณภาพน้ำนันทนาการดังกล่าวผ่านเฟซบุ๊ค ซึ่งมีข้อแนะนำตามพระราชบัญญัติข้างต้นว่า ไม่ควรนำน้ำไปอุปโภคหรือบริโภคหรือจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการละเล่นท้องถิ่น เพราะจำเป็นต้องผ่านการฆ่าเชื้อตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อนจึงจะ

ปลอดภัยเทียบเท่าน้ำประปา (ประเด็นสำคัญจากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ ของ อพท.4 ในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า ปี 2564)

คุณภาพน้ำคลองแม่รำพันเป็นคลองโบราณที่ทอดผ่านอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและแหล่งโบราณสถาน มีความสำคัญทั้งทางเศรษฐกิจและใช้ในการขนส่งสินค้าสังคโลกในอดีต ประชาชนที่อยู่อาศัยบริเวณคลองแม่รำพัน ถือเป็นชุมชนเก่าแก่ที่ได้ใช้ประโยชน์จากคลองดังกล่าว ปัจจุบันคลองแม่รำพันอยู่ในเกณฑ์คุณภาพน้ำประเภทที่ 5 แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภทและสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการคมนาคมน้ำ (รายงานวิเคราะห์คุณภาพน้ำแม่น้ำ/คลองสาขาแม่น้ำยมในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 3, 2561) ในคลองมีสีของน้ำขุ่นและมีเศษถุงพลาสติกบางส่วน เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นชุมชนเมือง จึงทำให้มีการปนเปื้อนของน้ำใช้จากกิจกรรมต่าง ๆ ไปยังแม่น้ำ มีผักตบชวา และวัชพืช อยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนคุณภาพน้ำคลองเสาหอเนื่องด้วยปัจจุบันมีการดำเนินโครงการคลองสวยใส มีการขุดลอกคูคลองสรีดภงส์ ปัจจุบันจึงไม่มีน้ำในลำคลอง

ภาพที่ 4.3.18 แผนที่แสดงจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย

ภาพที่ 4.3.19 คลองแม่ลำพัน ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย
ที่มา: อพท.4, 2561

ภาพที่ 4.3.20 เขื่อนสรีดภงส์ กักเก็บน้ำลงสู่คลองเสาหอ เข้ามาสู่ตระพังๆ ภายในเมืองสุโขทัย

คุณภาพน้ำคลองแม่รำพันและคลองเสาหอในเมืองเก่าสุโขทัย และแม่น้ำสายหลักแม่น้ำยมมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม ดังนั้นจึงควรมีมาตรการป้องกัน/แก้ไขความเสื่อมโทรมของแม่น้ำ เนื่องจากกิจกรรมประจำวันของประชากรที่อาศัยอยู่ริมน้ำ มีขาดระบบรวบรวมน้ำเสียไปบำบัดอย่างถูกสุขลักษณะ มีความเสี่ยงผลกระทบจากชุมชนและการท่องเที่ยวต่อคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินสูง จึงควรรีบดำเนินการจัดการแก้ไขป้องกันให้แหล่งน้ำธรรมชาติในเมืองเก่าสุโขทัย คลองแม่รำพัน แม่น้ำยมมีคุณภาพดี ควรมีการติดตามตรวจวัดคุณภาพน้ำเป็นประจำ มีการสื่อสารชุมชนและนักท่องเที่ยวเพื่อร่วมกันดูแลรักษาคุณภาพน้ำ มีการศึกษาวิเคราะห์แหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำและแนวทางการจัดการคุณภาพน้ำที่เหมาะสม

ตารางที่ 4.3.1 คุณภาพแม่น้ำยม ณ จุดสะพานพระร่วง ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย ปี 2559

ดัชนีคุณภาพน้ำ	มาตราฐานคุณภาพน้ำประเภท 3	วันที่ตรวจวัดคุณภาพน้ำปี 2559			
		24 กุมภาพันธ์	15 มิถุนายน	17 สิงหาคม	15 พฤศจิกายน
ความเป็นกรดและด่าง (pH)	5-9	8.5	5.8	7.4	8.9
ออกซิเจนละลาย (DO) (มก./ล.)	4.0	8.5	4.0	6.2	7.7
BOD (มก./ล.)	2.5	**5.4**	**13.9**	0.6	**7.4**
แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria) (MPN/100 มล.)	20,000	>16,000	**92,000**	**54,000**	9,200
แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bateria) (MPN/100 มล.)	4,000	3,500	**5,400**	**4,900**	1,700
ของแข็งละลายทั้งหมด (Total Dissolved Solids : TDS) (มก./ล.)		247	345	169	140
สารแขวนลอย (Suspended Solids : SS) (มก./ล.)		1	16	83	77
ของแข็งทั้งหมด (Total Solids : TS) (มก./ล.)		-	-	252	219
ความกระด้าง (Hardness) (มก./ล.)		-	-	-	-
แมงกานีส (Mn) (มก./ล.)	1.0	-	-	-	-
ไนเตรต (NO_3) (มก./ล.)	5.0	0.09	0.10	0.50	0.20
แอมโมเนีย (NH_3) (มก./ล.)	0.5	0.00	**6.23**	0.49	0.29
แคดเมียม (Cd) (มก./ล.)	0.005* 0.05**	-	-	-	-
นิคเกิล (Ni) (มก./ล.)	0.1	-	-	-	-
ตะกั่ว (Pb) (มก./ล.)	0.05	-	-	-	-
สังกะสี (Zn) (มก./ล.)	1.0	-	-	-	-
ทองแดง (Cu) (มก./ล.)	0.1	-	-	-	-
สารหนู (As) (มก./ล.)	0.01	-	-	-	-
คะแนน WQI		**53**	**25**	**58**	**46**

ที่มา: กองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ

หมายเหตุ: เครื่องหมาย – หมายถึงข้อมูลไม่ได้ตรวจวัด

* น้ำที่มีความกระด้างในรูปของ $CaCO_3$ ไม่เกินกว่า 100 มิลลิกรัมต่อลิตร

** น้ำที่มีความกระด้างในรูปของ $CaCO_3$ เกินกว่า 100 มิลลิกรัมต่อลิตร

ตารางที่ 4.3.2 คุณภาพแม่น้ำยม ณ จุดสะพานพระร่วง ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัยปี 2560

ดัชนีคุณภาพน้ำ	มาตราฐานคุณภาพน้ำประเภท 3	วันที่ตรวจวัดคุณภาพน้ำปี 2560			
		24 มกราคม	16 พฤษภาคม	4 กรกฎาคม	19 พฤศจิกายน
ความเป็นกรดและด่าง (pH)	5-9	7.4	7.3	8.0	7.9
ออกซิเจนละลาย (DO) (มก./ล.)	4.0	6.6	**1.85**	5.8	7.0
BOD (มก./ล.)	2.5	**1.4**	**31**	**2.4**	**1.4**
แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria) (MPN/100 มล.)	20,000	**24,000**	**>160,000**	**>160,000**	**35,000**
แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bateria) (MPN/100 มล.)	4,000	**9,200**	**>160,000**	**160,000**	3,500
ของแข็งละลายทั้งหมด (Total Dissolved Solids : TDS) (มก./ล.)		213	294	184	183
สารแขวนลอย (Suspended Solids : SS) (มก./ล.)		17	37	168	40
ของแข็งทั้งหมด (Total Solids : TS) (มก./ล.)		230	331	352	238
ความกระด้าง (Hardness) (มก./ล.)		-	-	-	132
แมงกานีส (Mn) (มก./ล.)	1.0	-	-	-	<0.1
ไนเตรต (NO_3) (มก./ล.)	5.0	0.08	0.50	0.21	**2.06**
แอมโมเนีย (NH_3) (มก./ล.)	0.5	0.48	**3.70**	0.29	0.10
แคดเมียม (Cd) (มก./ล.)	0.005* 0.05**	-	-	-	<5
นิคเกิล (Ni) (มก./ล.)	0.1	-	-	-	ND
ตะกั่ว (Pb) (มก./ล.)	0.05	-	-	-	ND
สังกะสี (Zn) (มก./ล.)	1.0	-	-	-	ND
ทองแดง (Cu) (มก./ล.)	0.1	-	-	-	ND
สารหนู (As) (มก./ล.)	0.01	-	-	-	ND
คะแนน WQI		**57**	**22**	**-**	**58**

ที่มา: กองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ

หมายเหตุ: เครื่องหมาย – หมายถึง ข้อมูลไม่ได้ตรวจวัด

ND หมายถึง ไม่สามารถตรวจพบได้ตามวิธีการตรวจสอบที่กำหนด

* น้ำที่มีความกระด้างในรูปของ $CaCO_3$ ไม่เกินกว่า 100 มิลลิกรัมต่อลิตร

** น้ำที่มีความกระด้างในรูปของ $CaCO_3$ เกินกว่า 100 มิลลิกรัมต่อลิตร

ตารางที่ 4.3.3 คุณภาพแม่น้ำยม ณ จุดสะพานพระร่วง ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัยปี 2561

ดัชนีคุณภาพน้ำ	มาตราฐานคุณภาพน้ำประเภท 3	วันที่ตรวจวัดคุณภาพน้ำปี 2561			
		26 กุมภาพันธ์	18 พฤษภาคม	16 สิงหาคม	9 พฤศจิกายน
ความเป็นกรดและด่าง (pH)	5-9	8.7	7.6	7.6	7.5
ออกซิเจนละลาย (DO) (มก./ล.)	4.0	11.1	4.8	6.0	5.8
BOD (มก./ล.)	2.5	**13.6**	2.0	1.4	**2.4**
แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria) (MPN/100 มล.)	20,000	**160,000**	6,300	3,200	15,000
แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bateria) (MPN/100 มล.)	4,000	**4,800**	2,400	170	400
ของแข็งละลายทั้งหมด (Total Dissolved Solids : TDS) (มก./ล.)		254	178	150	170
สารแขวนลอย (Suspended Solids : SS) (มก./ล.)		18	54	42	30
ของแข็งทั้งหมด (Total Solids : TS) (มก./ล.)		297	250	195	201
ความกระด้าง (Hardness) (มก./ล.)		140	118	104	112
แมงกานีส (Mn) (มก./ล.)	1.0	<0.1	<0.1	ND	<0.1
ไนเตรต (NO_3) (มก./ล.)	5.0	0.30	0.34	0.46	0.26
แอมโมเนีย (NH_3) (มก./ล.)	0.5	**2.40**	**0.60**	0.40	ND
แคดเมียม (Cd) (มก./ล.)	0.005* 0.05**	ND	ND	ND	**<5**
นิคเกิล (Ni) (มก./ล.)	0.1	ND	ND	ND	ND
ตะกั่ว (Pb) (มก./ล.)	0.05	ND	ND	ND	ND
สังกะสี (Zn) (มก./ล.)	1.0	ND	ND	ND	0.15
ทองแดง (Cu) (มก./ล.)	0.1	ND	ND	ND	ND
สารหนู (As) (มก./ล.)	0.01	ND	ND	ND	ND
คะแนน WQI		**30**	**54**	**67**	**60**

ที่มา: กองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ

หมายเหตุ: เครื่องหมาย – หมายถึง ข้อมูลไม่ได้ตรวจวัด

ND หมายถึง ไม่สามารถตรวจพบได้ตามวิธีการตรวจสอบที่กำหนด

* น้ำที่มีความกระด้างในรูปของ $CaCO_3$ ไม่เกินกว่า 100 มิลลิกรัมต่อลิตร

** น้ำที่มีความกระด้างในรูปของ $CaCO_3$ เกินกว่า 100 มิลลิกรัมต่อลิตร

ตารางที่ 4.3.4 คุณภาพแม่น้ำยม ณ จุดสะพานพระร่วง ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย ปี 2562

ดัชนีคุณภาพน้ำ	มาตราฐานคุณภาพน้ำประเภท 3	วันที่ตรวจวัดคุณภาพน้ำปี 2562			
		8 กุมภาพันธ์	16 พฤษภาคม	22 สิงหาคม	10 ธันวาคม
ความเป็นกรดและด่าง (pH)	5-9	7.6	7.8	7.3	7.7
ออกซิเจนละลาย (DO) (มก./ล.)	4.0	6.5	8.2	4.8	5.0
BOD (มก./ล.)	2.5	**2.7**	**11.9**	1.6	2.0
แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria) (MPN/100 มล.)	20,000	**>16,000**	**>160,000**	2,400	16,000
แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bateria) (MPN/100 มล.)	4,000	**5,400**	**92,000**	1,300	2,800
ของแข็งละลายทั้งหมด (Total Dissolved Solids : TDS) (มก./ล.)		193	292	197	231
สารแขวนลอย (Suspended Solids : SS) (มก./ล.)		31	50	173	18
ของแข็งทั้งหมด (Total Solids : TS) (มก./ล.)		241	366	392	256
ความกระด้าง (Hardness) (มก./ล.)		144	90	80	154
แมงกานีส (Mn) (มก./ล.)	1.0	<0.1	0.30	0.22	<0.1
ไนเตรต (NO_3) (มก./ล.)	5.0	0.08	0.24	0.96	0.35
แอมโมเนีย (NH_3) (มก./ล.)	0.5	0.20	**2.40**	0.20	0.30
แคดเมียม (Cd) (มก./ล.)	0.005* 0.05**	ND	ND	ND	ND
นิคเกิล (Ni) (มก./ล.)	0.1	ND	ND	ND	ND
ตะกั่ว (Pb) (มก./ล.)	0.05	ND	ND	**<50**	**<50**
สังกะสี (Zn) (มก./ล.)	1.0	<0.1	0.12	0.24	0.26
ทองแดง (Cu) (มก./ล.)	0.1	ND	ND	ND	ND
สารหนู (As) (มก./ล.)	0.01	ND	ND	ND	ND
คะแนน WQI		**55**	**27**	**63**	**65**

ที่มา: กองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ

หมายเหตุ: เครื่องหมาย – หมายถึง ข้อมูลไม่ได้ตรวจวัด

ND หมายถึง ไม่สามารถตรวจพบได้ตามวิธีการตรวจสอบที่กำหนด

* น้ำที่มีความกระด้างในรูปของ CaCO3 ไม่เกินกว่า 100 มิลลิกรัมต่อลิตร

** น้ำที่มีความกระด้างในรูปของ CaCO3 เกินกว่า 100 มิลลิกรัมต่อลิตร

ตารางที่ 4.3.5 คุณภาพแม่น้ำยม ณ จุดสะพานพระร่วง ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัยปี 2563

ดัชนีคุณภาพน้ำ	มาตราฐานคุณภาพน้ำประเภท 3	วันที่ตรวจวัดคุณภาพน้ำปี 2563			
		13 กุมภาพันธ์	14 พฤษภาคม	4 สิงหาคม	10 พฤศจิกายน
ความเป็นกรดและด่าง (pH)	5-9	8.0	7.3	7.7	7.8
ออกซิเจนละลาย (DO) (มก./ล.)	4.0	4.8	**3.2**	**3.2**	5.2
BOD (มก./ล.)	2.5	**8.0**	**13.8**	**8.2**	1.0
แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria) (MPN/100 มล.)	20,000	2,200	**92,000**	**35,000**	920
แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bateria) (MPN/100 มล.)	4,000	470	**54,000**	**35,000**	330
ของแข็งละลายทั้งหมด (Total Dissolved Solids : TDS) (มก./ล.)		298	284	258	191
สารแขวนลอย (Suspended Solids : SS) (มก./ล.)		<15	<15	21	<15
ของแข็งทั้งหมด (Total Solids : TS) (มก./ล.)		324	291	327	208
ความกระด้าง (Hardness) (มก./ล.)		104	86	120	130
แมงกานีส (Mn) (มก./ล.)	1.0	0.33	0.25	0.47	<0.1
ไนเตรต (NO_3) (มก./ล.)	5.0	0.18	0.09	0.05	0.12
แอมโมเนีย (NH_3) (มก./ล.)	0.5	**5.60**	**1.50**	**2.52**	0.50
แคดเมียม (Cd) (มก./ล.)	0.005* 0.05**	ND	ND	ND	ND
นิคเกิล (Ni) (มก./ล.)	0.1	ND	ND	ND	ND
ตะกั่ว (Pb) (มก./ล.)	0.05	ND	ND	ND	ND
สังกะสี (Zn) (มก./ล.)	1.0	ND	<0.1	ND	<0.1
ทองแดง (Cu) (มก./ล.)	0.1	ND	ND	ND	ND
สารหนู (As) (มก./ล.)	0.01	ND	ND	ND	ND
คะแนน WQI		**40**	**26**	**28**	**69**

ที่มา: กองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ

หมายเหตุ: เครื่องหมาย – หมายถึง ข้อมูลไม่ได้ตรวจวัด

ND หมายถึง ไม่สามารถตรวจพบได้ตามวิธีการตรวจสอบที่กำหนด

* น้ำที่มีความกระด้างในรูปของ CaCO3 ไม่เกินกว่า 100 มิลลิกรัมต่อลิตร

** น้ำที่มีความกระด้างในรูปของ CaCO3 เกินกว่า 100 มิลลิกรัมต่อลิตร

ตารางที่ 4.3.6 สถานการณ์คุณภาพน้ำแม่น้ำยม ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ปี พ.ศ. 2563

รายละเอียดจุดเก็บตัวอย่าง		คุณภาพน้ำ			
รหัส	ที่ตั้ง	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4
YO05	สะพานพระร่วง ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรมมาก	เสื่อมโทรมมาก	พอใช้
YO06	สะพานวังหินพัฒนา ตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย	ดี	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรมมาก
YO07	ท่าน้ำใกล้สะพานแขวน อำเภอสวรรคโลก	เสื่อมโทรม	พอใช้	ดี	เสื่อมโทรม
YO08	สะพานศรีสัชนาลัย ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	ดี

ที่มา: กองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ

หมายเหตุ: ช่อง คือจุดตรวจวัดที่ใกล้กับจุดรับน้ำจากคลองแม่รำพันจากพื้นที่ตำบลเมืองเก่า

2.3.1 สภาพปัญหาแหล่งน้ำ

- ปี 2564 อพท.4 ได้ประสานบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งสำนักงานประมงจังหวัดสุโขทัย สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุโขทัย และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 3 พิษณุโลก ในการร่วมมือกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เพื่อจัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการตรวจวัดคุณภาพน้ำผิวดิน และให้คำแนะนำกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยได้ ในกรณีเกิดปัญหาคุณภาพน้ำที่อาจจะส่งกระทบกับสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ รวมถึงก่อนและหลังการจัดกิจกรรมประเพณีลอยกระทงด้วย แต่ยังไม่สามารถดำเนินการตรวจวัดคุณภาพน้ำตระพังได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ในปี 2564 ยังไม่ได้มีการตรวจวัดคุณภาพน้ำนันทนาการ

- แหล่งน้ำนันทนาการ ตระพัง คู คลองต่าง ๆ ได้รับน้ำเสียจากชุมชนโดยตรง เพราะไม่มีการบำบัดน้ำเสีย อีกทั้งมีกิจกรรมทำไร่นาที่ยังใช้สารเคมีที่อาจจะไหลลงสู่แหล่งน้ำได้

(**ที่มา:** ประเด็นสำคัญจากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ของ อพท.4 ในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า ปี 2564)

2.3.2 แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การแก้ปัญหาปรับปรุงคุณภาพน้ำแหล่งน้ำธรรมชาติ คลองแม่รำพันมีคุณภาพน้ำอยู่ในระดับที่ 5 ซึ่งเหมาะแก่การใช้ประโยชน์เพียงการคมนาคม ชุมชนต้องการให้สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวและเกษตรกรรม ซึ่งควรมีระดับคุณภาพน้ำระดับที่ 3 โดยคุณภาพน้ำเป็นผลหลักมาจากการปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำธรรมชาติการจัดการแก้ปัญหาจึงจัดการหลักในการปรับปรุงคุณภาพน้ำทิ้งหรือ ลดปริมาณ ความเข้มข้นน้ำทิ้งให้มีคุณภาพเหมาะสมที่แหล่งน้ำธรรมชาติสามารถรองรับได้ โดยโครงการที่จัดการน้ำเสียที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพน้ำแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ โครงการพัฒนาระบบ

ระบายน้ำเสียชุมชนโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โครงการรณรงค์ติดตั้งบ่อดักไขมันในชุมชนและสถานประกอบการรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย การให้ความรู้ ความเข้าใจกับแหล่งชุมชนต่อการบำบัดน้ำเสียในชุมชน นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

- โครงการรักษ์ “แม่รำพัน”
    - สำรวจคุณภาพน้ำ และแหล่งกำเนิดสำคัญ
    - ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำคลองในแหล่งท่องเที่ยวเมืองเก่าเป็นประจำพร้อมรายงานต่อสาธารณะ อย่างน้อยไตรมาสละครั้ง
    - เยาวชนนักสืบสายน้ำ รักษ์แม่รำพึง
- โครงการศึกษาจัดการคุณภาพน้ำให้เหมาะสมกับความสามารถรองรับ (CC) คลองแม่รำพึง
- พิจารณาเทศบัญญัติ ห้ามปล่อยน้ำทิ้งลง/บำบัดน้ำเสียได้มาตรฐานน้ำทิ้งชุมชน

2.3.3 การประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC เบื้องต้นด้าน D08 คุณภาพน้ำ

ตามโปรแกรมการประเมินแหล่งท่องเที่ยวของ GSTC และการจัดการที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result-based Management, RBM) หมวด D ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ด้าน D08 คุณภาพน้ำ โดยแหล่งท่องเที่ยวมีระบบในการตรวจสอบ ดูแลคุณภาพน้ำที่ใช้บริโภค และน้ำเพื่อนันทนาการ โดยใช้มาตรฐานคุณภาพน้ำ ผลการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลรายงานต่อสาธารณะ รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวมีระบบที่สามารถจัดการกับปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพน้ำที่เกิดขึ้นได้ตามเวลาที่เหมาะสม

ความเสี่ยง : ทางด้านความเสี่ยงที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมทางน้ำ จากกิจกรรมการท่องเที่ยว ของแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการในพื้นที่ตำบลเมืองเก่ามีความเสี่ยงสูง เนื่องจากคุณภาพน้ำคลองแม่รำพันในแหล่งท่องเที่ยวมีคุณภาพเสื่อมโทรม และแหล่งน้ำหลักแม่น้ำยมใกล้แหล่งท่องเที่ยวพบอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมทุกปี

มาตรการ : มีกฎหมายสิ่งแวดล้อมมีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำ เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี และเทศบาลตำบลเมืองเก่า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาค 3 และกรมควบคุมมลพิษ) มีมาตราการการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพผิวดิน (แม่น้ำยม) และมีแนวทางการจัดการคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ เพื่อให้แหล่งน้ำมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ปลอดภัยสำหรับการใช้งานประเภทต่าง ๆ แต่ยังขาดการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำคลองในแหล่งท่องเที่ยวเมืองเก่าเป็นประจำพร้อมรายงานต่อสาธารณะ

การนำไปใช้: สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาค 3 และกรมควบคุมมลพิษ มีการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพแม่น้ำยมทุก ๆ ไตรมาส และรายงานสู่สาธารณะ ยังไม่มีระบบรวบรวมน้ำทิ้งในพื้นที่เมืองเก่าสุโขทัยไปบำบัดอย่างถูกสุขลักษณะ และ/หรือ

ระบบบำบัดแต่ละสถานประกอบการ/ครัวเรือนที่ปล่อยปริมาณภาระน้ำทิ้ง (Loading) ไม่ให้เกินความสามารถรองรับของแหล่งน้ำคลองธรรมชาติที่จะมีคุณภาพน้ำที่ดี

ผลสัมฤทธิ์ : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาค 3 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติจังหวัดสุโขทัย และกรมควบคุมมลพิษ มีการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพแม่น้ำยมทุก ๆ ไตรมาส และมีแนวทางการจัดการคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ เพื่อแหล่งน้ำมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ปลอดภัยสำหรับการใช้งานประเภทต่าง ๆ อย่างไรก็ดี เทศบาลตำบลเมืองเก่า ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย รวมทั้งประสิทธิภาพของท่อรวบรวมน้ำเสียของระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี มีการชำรุดและอุดตันจึงอาจส่งผลให้การรวบรวมน้ำเสียในพื้นที่เทศบาลเมืองสุโขทัยธานียังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงส่งผลให้คุณภาพน้ำยมและคลองแม่รำพันเกิดความเสื่อมโทรม

2.4 ระบบนิเวศวิทยาทางน้ำ

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่กรมประมงสุโขทัย พบว่าชนิดสัตว์น้ำที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัย คือ ปลานิล ปลาดุก ปลาตะเพียน และปลาหมอ (กรมประมงสุโขทัย, 2564)

การสำรวจสภาพทางกายภาพของแหล่งน้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำ ในเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ชุมชนโดนรอบภายในกำแพงเมืองเก่า วัดพระพายหลวง และวัดศรีชุม พบว่ามีแหล่งน้ำรวม 158 แห่ง รวมพื้นที่แหล่งน้ำทั้งหมดประมาณ 569,392.84 ตารางเมตร (355.87 ไร่) มีความสามารถรองรับน้ำได้ถึง 1,252,015.61 ลูกบาศก์เมตร แต่พบว่าในช่วงฤดูแล้งจนถึงต้นฤดูฝน (เดือนเมษายน-มิถุนายน พ.ศ.2564) ปริมาณน้ำที่ปรากฏในแหล่งน้ำเพียง 116,453.09 ลูกบาศก์เมตร หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 9.30 ของปริมาณน้ำที่แหล่งน้ำรองรับได้ทั้งหมด หมายความว่าแหล่งน้ำในอุทยานประวัติศาสตร์มีความสามารถในการรองรับน้ำจำนวนมาก แต่มีปริมาณน้ำน้อยมากที่สุด และอาจจะไม่จำเป็นต้องขุดลอก เพราะปริมาณน้ำที่มียังไม่เคยเต็มพื้นที่เลย และสะท้อนถึงปริมาณน้ำฝนที่ลดลงอาจจะเนื่องมาจากสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปและป่าต้นน้ำมีความสมบูรณ์ลดลง(รายงานผลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย, 2564)

จากการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย พบปลา 16 ชนิด คือ ปลากระดี่ฝ้าย ปลากระดี่หม้อ ปลาหมอ ปลาหมอช้างเหยียบ ปลานิล ปลาช่อน ปลาเข็ม ปลากริมควาย ปลากริมสี ปลาดุกรัสเซีย/บิ๊กอุย ปลาบึก ปลาสวาย ปลาตะเพียนขาว สลาด ไหลนา และปลาชะโด พบหอยน้ำจืดและสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง 7 ชนิด คือ กุ้งฝอย ปูนา หอยคัน หอยโข่ง หอยเชอร์รี่ หอยทากยักษ์แอฟริกัน และหอยทากสยาม และพบแมลงน้ำ 21 ชนิด ซึ่งเป็นแมลงน้ำและตัวอ่อนแมลงชนิดที่พบทั่วไปตามแหล่งน้ำในชุมชนเมือง เช่น ไส้เดือนน้ำ ไรแดง หนอนแดง ด้วงดิ่ง มวนกรรเชียง มวนวน มวนวนแคระ แมลงดาสวน แมลงเหนี่ยง แมลงตับเต่า แมลงชีปะขาว ตัวอ่อนแมลงปอบ้าน ตัวอ่อนแมลงปอเข็ม ฯลฯ แมลงน้ำบางชนิดเป็นดัชนีบ่งบอกคุณภาพน้ำได้ เช่น หนอนแดง ไส้เดือนน้ำ ลูกน้ำยุง ตัวอ่อนแมลงวัน ไม่พบชนิดพันธุ์พื้นถิ่นซึ่งเป็นชนิดพันธุ์ที่มีสถานภาพสำคัญด้านการอนุรักษ์ การสำรวจทรัพยากรพืชน้ำและพืชริมน้ำในแหล่งน้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำในเขตอุทยาน

ประวัติศาสตร์สุโขทัย ชุมชนโดนรอบภายในกำแพงเมืองเก่า วัดพระพายหลวง และวัดศรีชุม พบพืชน้ำและพืชริมน้ำทั้งหมด 47 ชนิด เช่น แหนแดง แหนเป็ด แพงพวยน้ำ บัวสาย สะเดาดิน ผักแว่น ตับเต่าไหลนา หญ้าขจรจบดอกใหญ่ สาหน่ายพุงชะโด โสนกินดอก โดยพบพืชต่างถิ่นรุกราน 2 ชนิด ตามบัญชีชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในประเทศไทย ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2559) ที่อยู่ในบัญชีรายชื่อพืชต่างถิ่นรุกรานที่ต้องมีมาตรการกำจัด คือ ไมยราบยักษ์ และ ผักตบชวา ไม่พบชนิดพันธุ์พื้นถิ่นซึ่งเป็นชนิดพันธุ์ที่มีสถานภาพสำคัญด้านการอนุรักษ์ (รายงานผลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย, 2564)

ซึ่งปลาดุกรัสเซีย/บิ๊กอุย เป็นสัตว์ต่างถิ่น โดยเกิดจากปลาดุกลูกผสมที่เกิดจากปลาดุกยักษ์จากทวีปแอฟริกาและปลาดุกอุย มาจากการปล่อยปลาของนักท่องเที่ยว จึงทำให้เกิดการกลายพันธุ์กินสัตว์ท้องถิ่นขนาดเล็กกว่า ส่งผลกระทบรุนแรงต่อระบบนิเวศแหล่งน้ำพื้นที่ท่องเที่ยว การกำจัดสัตว์รุกรานต่างถิ่นทุกชนิดไม่อยู่ในบัญชีพืชและสัตว์คุ้มครอง สามารถกำจัด ล่า หรือนำมาทำอาหารได้ แต่หากอยู่ในพื้นที่เฉพาะเช่น วัด อุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติหรือเขตพื้นที่สงวนพันธุ์สัตว์ก็ต้องเคารพกฎหมายที่คุ้มครองพื้นที่นั้นๆ ปัจจุบันทางวัดตระพังทอง จึงขอความร่วมมือทุกท่าน ห้ามปล่อยปลาทุกชนิด ลงในสระวัดตระพังทอง เพื่อเป็นการลดจำนวนและปรับสมดุลระบบนิเวศของปลาในสระ และมีการจัดประชุมปรึกษาเพื่อหาแนวทางในการจัดการสัตว์ต่างถิ่นรุกราน ของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 4.3.21 มาตรการการลดจำนวนปลา วัดตระพังทอง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

2.4.1 สภาพปัญหา

- สัตว์น้ำต่างถิ่นรุกรานที่ส่งผลกระทบรุนแรงต่อระบบนิเวศแหล่งน้ำ คือ ปลาดุกรัสเซียหรือปลาดุกลูกผสมบิ๊กอุย โดยเฉพาะในสระวัดตระพังทอง ซึ่งส่งผลให้สัตว์น้ำพื้นถิ่นถูกรุกรานจนความหลากหลายทางชีวภาพต่ำ น้ำมีคุณภาพลดลง มีกลิ่นเหม็น ส่งผลกระทบต่อชุมชนโดยรอบ และทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยว

- พืชต่างถิ่นรุกรานที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อชุมชนและระบบนิเวศแหล่งน้ำ ซึ่งเป็นระบบนิเวศที่มีความเปราะบาง ได้แก่ ไมยราบยักษ์ และผักตบชวา ซึ่งควรมีวิธีกำจัดที่เหมาะสม ยกตัวอย่าง เช่น การกำจัดผักตบชวาควรนำขึ้นจากแหล่งน้ำให้หมด ไม่เททิ้งไว้ริมตลิ่ง ควรเผาทำลาย หรือนำไปทำปุ๋ยหมัก ส่วนการการกำจัดไมยราบยักษ์ ห้ามเผาทำลายเพราะทำให้กระตุ้นการงอกของเมล็ด

- สัตว์ต่างถิ่นรุกรานที่ส่งผลกระทบรุนแรงต่อระบบนิเวศแหล่งน้ำน้อย เช่น เต่าแก้มแดง หรือญี่ปุ่นในบริเวณคูเมือง เต่าชนิดนี้แพร่พันธุ์เร็ว กินอาหารได้หลากหลาย แข่งขันกับเต่าพื้นเมืองเช่น เต่าหับ และเต่านาได้ดีกว่า ควรขอความร่วมมือชุมชนให้ร่วมกันเฝ้าระวังห้ามปล่อยสัตว์ต่างถิ่นลงแหล่งน้ำสาธารณะ

- ยังไม่มีระบบการติดตามการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศแหล่งน้ำที่มีความเปราะบาง แต่แหล่งน้ำมากกว่าร้อยละ 70 มีปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งต่อเนื่องมาอย่างน้อย 2 ฤดูกาล ซึ่งปัญหาจะเกิดกับระบบนิเวศแหล่งน้ำ ถ้าฝนทิ้งช่วง หรือเกิดภาวะแล้งต่อเนื่องเกิน 2-3 ฤดูกาล เมล็ดพืช ไข่ของสัตว์น้ำอาจไม่ฟื้นตัวตามกลไกธรรมชาติที่อาศัยวัฏจักรของน้ำในรอบปี จึงควรมีระบบการประเมินความเสี่ยง ลำดับความสำคัญ และแผนการจัดการแหล่งน้ำเพื่อจุดประสงค์ต่าง ๆ เช่น อาจมีการควบคุมการขุดเจาะน้ำบาดาล รวมทั้งการศึกษา water budget หรือต้นทุนน้ำในพื้นที่อย่างจริงจัง เพื่อคำนวณปริมาณน้ำฝน ความสามารถในการเก็บกักน้ำ ที่สมดุลกับปริมาณที่ใช้ หรือต้องการจัดเก็บ

- ปัญหาขยะในแหล่งน้ำ โดยเฉพาะแนวคูเมืองชั้นนอก และโบราณสถานชั้นนอกที่อยู่ติดกับชุมชน โดยสำรวจพบว่า มีปัญหาเรื่องขยะ พบการทิ้งขยะ ลงในแหล่งน้ำ 67 แหล่ง จากทั้งหมด 158 แหล่ง หรือมากถึงเป็นร้อยละ 42.67 ของแหล่งน้ำทั้งหมด

- การปรับโครงสร้างทางกายภาพของแหล่งน้ำ เช่น การขุดลอก การทำเขื่อนกันกัดเซาะ ควรคำนึงถึงความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อรักษาระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยการขุดลอกแหล่งน้ำสามารถทำได้ตามความจำเป็น แต่ต้องระมัดระวังและติดตามการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศแหล่งน้ำ เพราะอาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากจนอาจทำลายระบบนิเวศและพันธุ์สัตว์ดั้งเดิม

รายงานผลการสำรวจ

ที่มา: ประเด็นสำคัญจากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ของ อพท.4 ในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า ปี 2564

2.4.2 แนวทางแก้ไขปัญหา

- สำรวจการแพร่กระจายพันธุ์ของสัตว์ต่างถิ่นในแหล่งน้ำในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า โดยอาจใช้วิธีสำรวจอย่างง่ายเพื่อสะดวกในการติดตามผลโดยชุมชน เช่น การสังเกตุด้วยตาเปล่า การสัมภาษณ์ชาวบ้านที่ทำประมงพื้นถิ่นเป็นต้น แล้วกำหนดแหล่งน้ำที่พบในแผนที่

- เผยแพร่ความรู้เรื่องลักษณะของของสัตว์ต่างถิ่นในแหล่งน้ำ ลักษณะแตกต่างจากสัตว์พื้นถิ่น และสร้างความตระหนักถึงผลกระทบของสัตว์ต่างถิ่น

- แหล่งน้ำที่สามารถนำปลาดุกรัสเซีย/ปลาดุกลูกผสมบิ๊กอุยออกจากพื้นที่ได้ ควรนำปลาออกไปโดยผ่านการประชาคมกับชุมชนโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีประเด็นความอ่อนไหวทางสังคม เช่น สระน้ำในวัด หรือโบราณสถานเป็นต้น ส่วนแหล่งน้ำที่ชาวบ้านทำประมงพื้นถิ่นหรือในคูเมืองอาจใช้การจับออกเมื่อพบเห็นหรืออนุญาตให้ประชาชนจับปลาเฉพาะชนิดได้

- หากมีประเด็นอ่อนไหวทางสังคม ไม่สามารถกำจัดหรือนำปลาไปเป็นอาหารได้ เช่น กรณีปลาที่นำออกไปจากบ่อในวัด อาจต้องมีแผนสำรองในการหาแหล่งน้ำปิดที่มีน้ำตลอดทั้งปีไม่มีปัญหาน้ำท่วม หรือโอกาสที่ปลาเล็ดรอดออกได้น้อยสำหรับรับเลี้ยงปลาได้จนกว่าสิ้นอายุขัย ซึ่งควรคำนึงถึงจำนวนที่เหมาะสมต่อพื้นที่อาศัยของปลา และต้องมั่นใจว่าในแหล่งน้ำที่จะนำปลาไปปล่อยนั้นมีปลาหรือสัตว์น้ำพื้นถิ่นอาศัยอยู่ไม่มากนัก

- สร้างระบบติดตามตรวจสอบการพบเห็นปลาดุกรัสเซีย/ปลาดุกลูกผสมบิ๊กอุย โดยอาจกำหนดแหล่งน้ำเป็นหลายระดับเพื่อการปกป้องสัตว์น้ำพื้นถิ่น เช่น ในแหล่งน้ำที่เป็นพื้นที่ควบคุมเข้มงวดต้องไม่พบปลาดุกรัสเซีย/ปลาดุกลูกผสมบิ๊กอุยเลย ในแหล่งน้ำที่เป็นพื้นที่ควบคุมอาจพบได้น้อย คือ ไม่เกินร้อยละ30 ของจำนวนครั้งการสำรวจ เป็นต้น

- แหล่งน้ำหรือพื้นที่ที่สามารถกำจัดไมยราบยักษ์ และผักตบชวาได้ควรมีแผนการจัดการ โดยความร่วมมือของชุมชน หรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยผักตบชวาอาจมีงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและสนง.ชลประทาน ในการป้องกันพืชที่กีดขวางทางน้ำ

- สร้างระบบติดตามตรวจสอบ และเฝ้าระวังการกระจายพันธุ์ของพืชต่างถิ่นรุกราน โดยเฉพาะไมยราบยักษ์ และผักตบชวา โดยอาจกำหนดพื้นที่และแหล่งน้ำเป็นหลายระดับ เพื่อการติดตามประเมินผลการกำจัดพืชรุกรานต่างถิ่น เช่น พื้นที่ควบคุมเข้มงวดต้องไม่พบพืชรุกรานต่างถิ่นเลย ในพื้นที่ควบคุมอาจพบได้น้อย คือ พบการกระจายพันธุ์ครอบคลุมไม่เกินร้อยละ 25 ของพื้นที่เป็นต้น

- สร้างระบบติดตามตรวจสอบการพบเห็นเต่าญี่ปุ่นโดยอาจกำหนดแหล่งน้ำเป็นหลายระดับเพื่อการปกป้องสัตว์น้ำพื้นถิ่น เช่น ในแหล่งน้ำที่เป็นพื้นที่ควบคุมเข้มงวดต้องไม่พบเต่าญี่ปุ่นเลย ในแหล่งน้ำที่เป็นพื้นที่ควบคุมอาจพบได้น้อย คือ ไม่เกินร้อยละ 30 ของจำนวนครั้งการสำรวจ เป็นต้น

- เติมน้ำไม่ให้ระดับน้ำแห้งมากเกินไปในฤดูแล้ง (แต่ห้ามใช้ประปา เพราะสัตว์บางชนิดไม่ทนกับสารคลอรีน)

- ปล่อยพื้นที่บางแห่งให้เป็นพื้นที่กึ่งธรรมชาติ ควบคุมพืชบางชนิดไม่ให้มากเกินไป และปลูกเสริมบางชนิด

- สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือการศึกษาที่ เกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิต เช่น นกหรือพืชน้ำตลอดทั้งปีเพื่อเป็นการติดตามตรวจสอบการ เปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศแหล่งน้ำ รวมทั้งพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตในระดับท้องถิ่น

- ความช่วยเหลือจากกรมชลประทาน และชลประทานจังหวัด ในการวางแผนแหล่งน้ำ ขุดลอกระบบส่งน้ำ หรือขยายปริมาตรการรับน้ำ แต่ในมุมมองด้านนิเวศต้องระวังและติดตามผลการเปลี่ยนแปลงของสังคมพืชและสัตว์ที่อาจสูญหายไปจากการนำดินตะกอนออก และถูกแทนที่ด้วยพืชต่างถิ่น หรือพืชบกที่จะมีปัญหาอื่นตามมา

- มีระบบการประเมินความเสี่ยงลำดับความสำคัญ และแผนการจัดการแหล่งน้ำเพื่อจุดประสงค์ต่าง ๆ ในรอบปี หรือตามฤดูกาล ภายในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน

- การศึกษา water budget หรือต้นทุนน้ำใน พื้นที่อย่างจริงจัง เพื่อคำนวณปริมาณน้ำฝน ความสามารถในการเก็บกักน้ำที่สมดุลกับปริมาณที่ใช้ หรือต้องการจัดเก็บหรือบัญชีน้ำ(water accounting) คือ น้ำที่มีอยู่ภายในระบบหรือวัฏจักรอุทกวิทยา

- หลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่: การจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการอนุรักษ์เช่น การทำตลิ่งที่มีคสวามลาดเอียงต่ำ เพื่อให้เป็นแหล่งอาศัยของพืชและสัตว์น้ำ

- การเสริมแพพืช หรือมีพืชลอยน้ำ เพื่อลดการระเหยของน้ำ อาจเป็นพืชอาหาร หรือใช้พืชที่กรองสารพิษได้ (Bio haven)

- ติดตามตรวจสอบปัญหาการทิ้งขยะในระดับ ชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. หรือเทศบาล

- การจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการอนุรักษ์ การปรับระดับตลิ่งให้ชันน้อยลง มีหลายระดับ เพื่อให้เกิดตะพักแบบขั้นบันได้สำหรับสิ่งมีชีวิตที่อาศัยแต่ละระดับ

(**ที่มา:** รายงานผลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย, 2564)

3. สิ่งแวดล้อมในบรรยากาศ

3.1 คุณภาพอากาศ

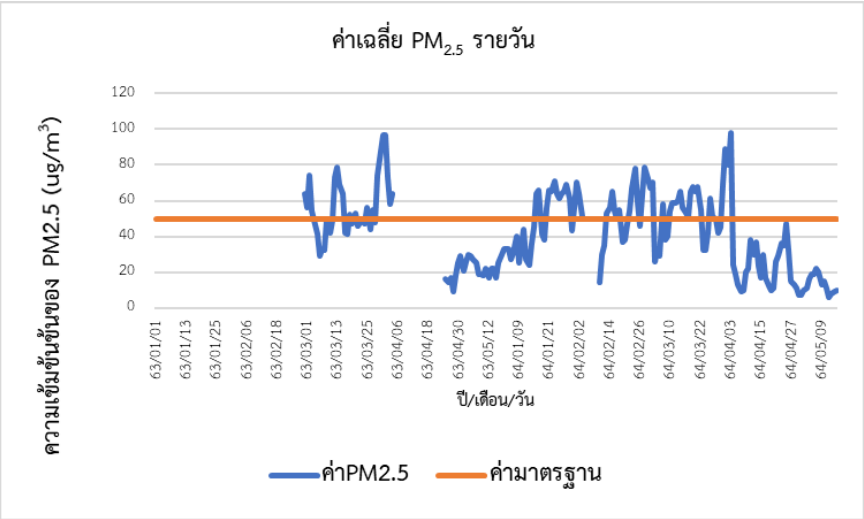
ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก($PM_{2.5}$) จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศกรมควบคุมมลพิษ เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี อ.เมืองสุโขทัย จ.สุโขทัย ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2564 ถึงวันที่ 15 พฤษภาคม 2564 ณ เวลา 09.00 น. รวม 135 วัน พบว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมาก 35 วัน (25.93%) อยู่ในเกณฑ์ดี 21 วัน (15.56%) อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง 22 วัน (16.30%) อยู่ในเกณฑ์เริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ 49 วัน (36.29%) อยู่ในเกณฑ์มีผลกระทบต่อสุขภาพวัน 1 วัน (0.74%) และเครื่องตรวจวัดขัดข้อง 7 วัน (5.18%) ดังตารางที่

ตารางที่ 4.3.7 ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 2.5 ไมครอน (PM2.5) จังหวัดสุโขทัย ระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 15 พฤษภาคม 2564

เดือน	ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (วัน)						รวม
	ดีมาก 0-25 (ug/m^3)	ดี 26-37 (ug/m^3)	ปานกลาง 38-50 (ug/m^3)	เริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ 51-90 (ug/m^3)	มีผลกระทบต่อสุขภาพ >90 (ug/m^3)	เครื่องวัดขัดข้อง	
มกราคม 2564	2	10	5	13	-	1	31
กุมภาพันธ์ 2564	1	3	4	14	-	6	28
มีนาคม 2564	-	2	9	20	-	-	31
เมษายน 2564	17	6	4	2	1	-	30
1-15พฤษภาคม 2564	15	-	-	-	-	-	15
รวม	**35**	**21**	**22**	**49**	**1**	**7**	**135**

ที่มา: กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ

หมายเหตุ: คุณภาพอากาศฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) เฉลี่ย 24 ชม. ณ เวลา 09.00 น. สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศกรมควบคุมมลพิษ เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี อ.เมืองสุโขทัย จ.สุโขทัย

ภาพที่ 4.3.22 ค่าเฉลี่ย $PM_{2.5}$ รายวัน ช่วงปีพ.ศ. 2563-2564

ปริมาณฝุ่นละอองรวมและฝุ่นละอองขนาดเล็ก($PM_{2.5}$) จากจุดตรวจวัดภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (บริเวณข้างลานจอดรถนักท่องเที่ยว) และจุดตรวจวัดบริเวณพื้นที่นอกเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ในเขตชุมชนตำบลเมืองเก่า ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2564 ถึงวันที่ 1 มีนาคม 2564 พบว่า ปริมาณฝุ่นละอองรวม(TSP) ในเวลา 24 ชั่วโมง มีค่าเฉลี่ยไม่เกินค่ามาตรฐานทั้ง 2 จุด แต่พบปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก(PM2.5) ในเวลา 24 ชั่วโมง มีค่าเฉลี่ยสูงเกินค่ามาตราฐานคุณภาพอากาศ ทั้ง 2 จุดตรวจ ดังตารางที่ ซึ่งสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแจ้งว่าในช่วงวันที่ตรวจวัดมีการเผาไร่เผานาในพื้นที่ใกล้เคียง ไม่ใช่ในตำบลเมืองเก่าแต่เป็นนอกพื้นที่

ในการประชุมหารือร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง เรื่อง ระบบป้องกันและรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า สุโขทัย ตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 ผู้แทนจากโรงพยาบาลสุโขทัย นพ.สมเกียรติ ฉันทวรางค์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านสวัสดิการเจ้าหน้าที่ CSR ได้ให้ข้อมูลว่าพบผู้ป่วยเป็นนักท่องเที่ยวที่มีปัญหาระบบทางเดินหายใจเข้ามารักษา ซึ่งเกิดจากฝุ่น $PM_{2.5}$ จึงเสนอให้มีมาตรการบรรเทาด้านสุขภาพ เช่น ติดตั้งระบบฉีดละอองฝอยในอากาศเมื่อมีการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น งานวิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ช่วงเวลาที่มีการเผาไร่/ทุ่งนา (ประเด็นสำคัญจากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ของ อพท.4 ในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า ปี 2564)

ตารางที่ 4.3.8 ปริมาณฝุ่นละอองรวม(TSP) และฝุ่นละอองขนาดเล็ก ($PM_{2.5}$) ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2564 ถึงวันที่ 1 มีนาคม 2564

วันที่ตรวจวัด	ภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		ภายนอกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	
	ปริมาณฝุ่นTSP (mg/m^3)	ปริมาณฝุ่น $PM_{2.5}$ (mg/m^3)	ปริมาณฝุ่นTSP (mg/m^3)	ปริมาณฝุ่น $PM_{2.5}$ (mg/m^3)
26-27 กุมภาพันธ์ 2564	0.154	0.081	0.174	0.064
27-28 กุมภาพันธ์ 2564	0.181	0.045	0.190	0.075
28 กุมภาพันธ์ - 1 มีนาคม 2564	0.166	0.067	0.193	0.071
ค่าเฉลี่ย	0.167±0.014	0.064±0.018	0.186±0.010	0.070±0.006
ค่ามาตรฐานประเทศไทย	**0.33**[1/]	**0.05**[1/]	**0.33**[1/]	**0.05**[1/]

ที่มา: โครงการจัดเก็บข้อมูลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย, 2564 [1/] ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 24 (พ.ศ. 2547) ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2547 เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 121 ตอนพิเศษ 104ง เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2547

หมายเหตุ: ปริมาณฝุ่นละอองรวม(TSP) และฝุ่นละอองขนาดเล็ก(PM2.5) เฉลี่ย 24 ชม. ณ จุดตรวจวัดภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (บริเวณข้างลานจอดรถนักท่องเที่ยว) และจุดตรวจวัดบริเวณพื้นที่นอกเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ในเขตชุมชนตำบลเมืองเก่า

ตารางที่ 4.3.9 เกณฑ์ของดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทย

AQI	ความหมาย	สีที่ใช้	คำอธิบาย
0 - 25	คุณภาพอากาศดีมาก	ฟ้า	คุณภาพอากาศดีมาก เหมาะสำหรับกิจกรรมกลางแจ้งและการท่องเที่ยว
26 - 50	คุณภาพอากาศดี	เขียว	คุณภาพอากาศดี สามารถทำกิจกรรมกลางแจ้งและการท่องเที่ยวได้ตามปกติ
51 - 100	ปานกลาง	เหลือง	ประชาชนทั่วไป: สามารถทำกิจกรรมกลางแจ้งได้ตามปกติ ผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ: หากมีอาการเบื้องต้น เช่น ไอ หายใจลำบาก ระคายเคืองตา ควรลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง
101 - 200	เริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ	ส้ม	ประชาชนทั่วไป: ควรเฝ้าระวังสุขภาพ ถ้ามีอาการเบื้องต้น เช่น ไอ หายใจลำบาก ระคายเคืองตา ควรลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองหากมีความจำเป็น ผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ: ควรลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองหากมีความจำเป็น ถ้ามีอาการทางสุขภาพ เช่น ไอ หายใจลำบาก ตาอักเสบ แน่นหน้าอก ปวดศีรษะ หัวใจเต้นไม่เป็นปกติ คลื่นไส้ อ่อนเพลีย ควรปรึกษาแพทย์
200 ขึ้นไป	มีผลกระทบต่อสุขภาพ	แดง	ทุกคนควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมกลางแจ้งหลีกเลี่ยงพื้นที่ที่มีมลพิษทางอากาศสูง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองหากมีความจำเป็น หากมีอาการทางสุขภาพควรปรึกษาแพทย์

ที่มา: กองจัดการคุณภาพอากาศ, กรมควบคุมมลพิษ

แหล่งกำเนิดมลพิษอากาศที่สำคัญของฝุ่นละอองมาจากกิจกรรมของมนุษย์ การจราจร การเผาไหม้ครัวเรือน และการเผาชีวมวล ไฟป่า การเผาในพื้นที่เกษตร ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดสำคัญหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือ

ไฟป่าและหมอกควัน

การเกิดไฟป่าในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ส่วนใหญ่พบบริเวณเขตป่าสงวนแห่งชาติและพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งพื้นที่เกษตรกรรม ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมจำพวกพืชไร่ อยู่ติดกับแนวเขตป่า ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่า เนื่องจากการเผาไร่เผานา ทำให้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของอากาศและสุขภาพของประชาชนในบริเวณใกล้เคียง

จังหวัดสุโขทัยอยู่ใน 17 จังหวัดภาคเหนือ ที่ปัญหาไฟป่าและหมอกควันมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2564 - 15 พฤษภาคม 2564 จากสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) : GISTDA ดาวเทียม suomi ระบบ VIIRS ตรวจพบจุดความร้อน (hotspot) รวมจำนวน 1,781 จุด โดยพบจุดความร้อน (hotspot) บริเวณป่า

สงวนแห่งชาติ มากที่สุด จำนวน 744 จุดคิดเป็นร้อยละ 41.77 รองลงมาคือพื้นที่ป่าอนุรักษ์ จำนวน 457 จุด และพื้นที่เกษตร 291 จุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 25.66 และ 16.34 ตามลำดับ ดังตารางที่

คุณภาพอากาศมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งปัญหาที่พบส่วนใหญ่มักเป็นปัญหาเกี่ยวกับฝุ่นละอองเฉพาะกรณี หรือกลุ่มควันจากการเผาในที่โล่ง หมอกควันไฟป่า โดยค่าคุณภาพอากาศจังหวัดสุโขทัย จุดตรวจวัด ณ เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2564 ถึงวันที่ 15 พฤษภาคม 2564 (จำนวน 135 วัน) ตรวจพบค่าฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) เกินค่ามาตรฐานที่ 50 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ($\mu g/m^3$) ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพสูงถึง 50 วัน คิดเป็นร้อยละ 37.04

ตารางที่ 4.3.10 สรุปจำนวนจุดความร้อน แยกรายพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ช่วงเดือนมกราคม – พฤษภาคม 2564

พื้นที่ป่าอนุรักษ์ (จุด)	พื้นที่ป่าสงวน (จุด)	พื้นที่เกษตร (จุด)	ริมทางหลวง (จุด)	ชุมชน อื่น ๆ (จุด)	เขตสปก. (จุด)
457	744	291	11	63	215
รวม 1,781 จุด					

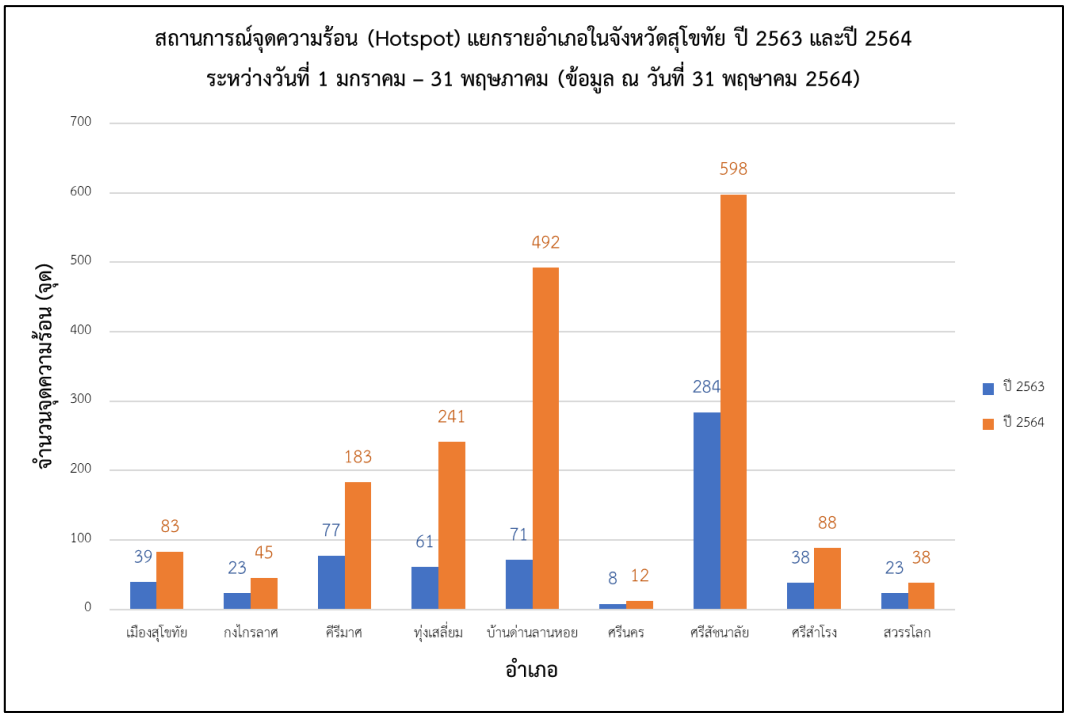
ที่มา : กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลสรุปสถานการณ์ไฟป่าและหมอกควันจังหวัดสุโขทัย เดือนมกราคม - พฤษภาคม ปี 2563 - 2564

ข้อมูลสถานการณ์	ปี 2563 (จุด)	ปี 2564 (จุด)
จำนวนจุดความร้อน (Hotspot) ที่เกิดขึ้น	- พื้นที่ป่าอนุรักษ์ 100 - พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ 229 - พื้นที่เกษตรกรรม 181 - พื้นที่ริมทางหลวง 7 - พื้นที่ชุมชน,อื่น ๆ 24 เขตสปก. 88 **รวมจำนวน 629**	- พื้นที่ป่าอนุรักษ์ 457 - พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ 744 - พื้นที่เกษตรกรรม 291 - พื้นที่ริมทางหลวง 11 - พื้นที่ชุมชน,อื่น ๆ 63 เขตสปก. 215 **รวมจำนวน 1,781 จุด**
จำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก(PM2.5) เกินมาตรฐาน	จำนวน 19 วัน	จำนวน 50 วัน

ที่มา: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุโขทัย

หมายเหตุ: คุณภาพอากาศฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) เฉลี่ย 24 ชม. ณ เวลา 09.00 น. สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศกรมควบคุมมลพิษ เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี อ.เมืองสุโขทัย จ.สุโขทัย (ug/m^3)

ภาพที่ 4.3.23 สถานการณ์จุดความร้อนแยกรายอำเภอในจังหวัดสุโขทัย ปี พ.ศ.2563 และ 2564

ในปี 2564 จังหวัดสุโขทัย ได้มีมาตรการจัดการปัญหาไฟป่า และหมอกควันในพื้นที่ของจังหวัดสุโขทัยนั้น มีการบูรณาการของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

1) ออกประกาศห้ามเข้าพื้นที่ป่าเพื่อหาของป่าและล่าสัตว์ป่า (ปิดป่า) ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนเมษายน 2564

2) จังหวัดสุโขทัย โดยกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุโขทัยได้ออกประกาศ เรื่อง กำหนดเขตควบคุมการเผาในที่โล่งทุกชนิด กำหนดให้ทุกพื้นที่ทุกหมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ ในท้องที่จังหวัดสุโขทัยเป็นเขตควบคุมการเผาในที่โล่งทุกชนิด และให้หน่วยราชการ เอกชน และประชาชนทั่วไปถือปฏิบัติ ดังนี้

- ห้ามเผาเด็ดขาด ในระหว่างวันที่ 15 กุมภาพันธ์ถึง 30 เมษายน 2564 ผู้ใดฝ่าฝืนจุดไฟหรือเผาในที่โล่งพื้นที่ต่าง ๆ จะมีความผิดตามกฎหมาย
- สำหรับพื้นที่ทำกินของราษฎรที่มีแนวเขตติดกับพื้นที่ป่าต้องจัดทำแนวเขตกันไฟทุกพื้นที่
- หากพบเห็นไฟไหม้ป่า หรือไฟไหม้ในที่โล่งพื้นที่ต่าง ๆ ขอให้ช่วยกันดับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ขอให้แจ้งหน่วยงานควบคุมไฟป่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรืออำเภอในพื้นที่โดยด่วน

3) สั่งการโดยผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย (ผู้อำนวยการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ป้องกันแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควัน และฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ปี พ.ศ.2562-2563 จังหวัดสุโขทัย มอบหมายให้สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุโขทัย รายงานข้อมูลจุดความร้อนที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทาง line Group ศูนย์บัญชาการฯ อย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง เวลา 8.00 น. และเวลา

16.00 น. โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุโขทัย รายงานข้อมูลจุดความร้อน (hotspot) รายวันจาก GISTDA (http://fire. gistda.or.th /download.html) เป็นข้อมูลหลักในการรายงานประจำวัน

4) สั่งการโดยผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย (ผู้อำนวยการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ป้องกันแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควัน และฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ปี พ.ศ.2562-2563 จังหวัดสุโขทัย ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ติดตามจุดความร้อน (hotspots) เป็นประจำทุกวัน และเข้าตรวจสอบข้อมูลทาง line Group ศูนย์บัญชาการฯ อย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง เวลา 8.00 น. และเวลา 16.00 น. หากมีจุดความร้อน (hotspot) เกิดขึ้นในพื้นที่ ให้ผู้ที่รับผิดชอบในพื้นที่รีบดำเนินการตรวจสอบพื้นที่และควบคุมไฟในทันทีและให้รายงานผลให้ศูนย์บัญชาการฯ ทราบโดยเร็ว ทั้งนี้ในพื้นที่ป่าประกอบด้วยพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้เฝ้าระวังและตรวจสอบข้อมูลจุดความร้อน (hotspot) ในพื้นที่ทุกวันเป็นประจำและเข้าควบคุมไฟป่าในพื้นที่อย่างรวดเร็ว

1. การเตรียมความพร้อมรับมือและมาตรการดำเนินการ

กำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในพื้นที่ เป็นมาตรการเชิงรุก ประกอบด้วย “4 มาตรการเชิงพื้นที่ 5 มาตรการบริหารจัดการ”

1) มาตรการเชิงพื้นที่ ให้แบ่งพื้นที่เป็น 4 พื้นที่ ได้แก่

1.1) พื้นที่ป่าสงวน/ป่าอนุรักษ์ มอบหมายสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุโขทัยหน่วยงานสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการ บูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการควบคุมไฟป่าโดยจัดทำแนวป้องกันไฟ การจัดกำลังลาดตระเวนให้สนธิกำลังเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานและอาสาสมัครภาคประชาชน การประกาศเขตพื้นที่ห้ามเผา พร้อมทั้งบูรณาการประสานการปฏิบัติกับหน่วยทหารและกองกำลังรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่อย่างใกล้ชิด เพื่อร่วมปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาไฟป่าตลอดจนให้ผู้นำท้องที่ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน สร้างกฎกติกาการห้ามเผาป่าขึ้นมาบังคับใช้กันเองในหมู่บ้าน/ชุมชน และจัดทำบัญชีผู้มีพฤติกรรมการเข้าป่าเพื่อหาของป่าและล่าสัตว์

1.2) พื้นที่เกษตรกรรม มอบหมายสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุโขทัย หน่วยงานสังกัดเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ดำเนินมาตรการป้องกันการเกิดไฟป่า รณรงค์งดการเผาตอซังข้าว ข้าวโพด พืชไร่ ส่งเสริมให้การไถกลบตอซังข้าว/ข้าวโพด/พืชไร่และวัชพืชการย่อยสลายโดยสารชีวภาพ ใช้กลไกของกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับหน่วยงานเกษตรและอาสาสมัคร ในการเฝ้าระวัง ป้องกันการเผา ควบคุมขอความร่วมมือ กำหนดกติกาขึ้นมาบังคับใช้ หากมีการเผาในพื้นที่ต้องรับผิดชอบตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ โดยการดำเนินการที่ต้องบูรณาการในพื้นที่ หน่วยงานรับผิดชอบ ดังนี้

(1) พื้นที่ในเขตชลประทาน รับผิดชอบโดย โครงการชลประทานสุโขทัย เป็นหน่วยงานหลัก

(2) พื้นที่นอกเขตชลประทาน รับผิดชอบโดย สำนักงานเกษตรจังหวัดสุโขทัย และสถานี พัฒนาที่ดินจังหวัดสุโขทัย เป็นหน่วยงานหลัก

(3) พื้นที่ในเขต สปก. รับผิดชอบโดย สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดสุโขทัย เป็นหน่วยงานหลัก

(4) พื้นที่นิคมสหกรณ์ รับผิดชอบโดย กรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลัก

1.3) พื้นที่ริมทาง ให้มอบหมายแขวงทางหลวงสุโขทัย และแขวงทางหลวงชนบทสุโขทัย เป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในถนนสายทางของตน พร้อมทั้งจัดชุดเฝ้าระวัง ดูแล ป้องกันและลดปริมาณฝุ่นละอองจากการก่อสร้าง และการทำความสะอาดพื้นผิวถนน

1.4) พื้นที่ชุมชนหรือพื้นที่เมือง มอบหมายสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุโขทัย เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในการบูรณาการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ให้มีการกำหนดกฎกติการ่วมกันของชุมชนและให้จัดชุดปฏิบัติการประจำตำบลหรือหมู่บ้าน พร้อมกับประชุมชี้แจงกับคณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ทราบมาตรการและแนวทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา และควบคุมดูแลการเผาขยะภายในท้องถิ่น/ ชุมชน/หมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์ความผิดกฎหมาย

2.) “5 มาตรการบริหารจัดการ กำหนดแนวทางการปฏิบัติดำเนินการและหน่วยงานรับผิดชอบ

2.1) มาตรการบริหารจัดการ จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดและอำเภอ โดยมีผู้ว่าราชการ จังหวัด และนายอำเภอ เป็นผู้บัญชาการตามระบบ Single Command เพื่อให้การควบคุมแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างมี เอกภาพภายในท้องถิ่น/ชุมชน/หมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์ความผิดตามกฎหมาย

2.2) มาตรการสร้างความตระหนัก ประชาสัมพันธ์ชี้แจงการห้ามเผาป่า เผาเศษวัสดุการเกษตร เพื่อให้ประชาชนรู้ถึงอันตรายและผลกระทบ จัดชุดปฏิบัติการประจำตำบลประชุมชี้แจงราษฎร อบรม ปลูกฝัง สร้างจิตสำนึก ให้ความรู้แก่นักเรียนและเยาวชน จัดกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ สนับสนุนการปลูกป่าชุมชน และสร้างการมี ส่วนร่วมอย่างยั่งยืนจากทุกภาคส่วน มอบหมายสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุโขทัย ประชาสัมพันธ์จังหวัดสุโขทัย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3) มาตรการลดปริมาณเชื้อเพลิง ให้จัดทำแนวกันไฟ และควบคุมการเผา รวมทั้งส่งเสริมการ ใช้สารหมักชีวภาพเพื่อย่อยสลายตอซัง การนำเศษวัสดุทางการเกษตรมาทำอาหารสัตว์ และรณรงค์ให้เกษตรกร ใช้วิธีการ ไถกลบแทนการเผา เป็นต้น มอบหมาย หน่วยงานสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4) การบังคับใช้กฎหมาย ให้เจ้าพนักงานตามกฎหมายทุกหน่วย บังคับใช้กฎหมายอย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยจับกุมดำเนินคดีอย่างเคร่งครัดกับผู้ลักลอบเผาในพื้นที่ป่า พื้นที่เกษตร พื้นที่ชุมชน และพื้นที่ ริมทาง เข้มงวดตรวจจับรถควันดำ ตรวจและควบคุมการปล่อยมลพิษจากโรงงาน

2.5) จิตอาสาประชารัฐ บูรณาการทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมกับภาคราชการ กำลังทหาร และเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร ทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ภาคธุรกิจเอกชน เพื่อร่วมสนับสนุนและกำหนดแนวทางมาตรการลดการเผา ทั้งพื้นที่ป่าและเศษวัสดุทางการเกษตร กำหนดกติกาหมู่บ้านห้ามการเผา การจัดชุดเฝ้าระวังและค้นหาผู้มีพฤติกรรมหาของป่าเพื่อควบคุมไม่ให้มีการเผา ตั้งกองทุนสนับสนุนการป้องกันแก้ไขปัญหา ทำการแปรรูปวัสดุ การเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การทำสารชีวมวล ปุ๋ย การทำอาหารสัตว์ เป็นต้น โดยมีแนวทางกิจกรรมและ หน่วยงานรับผิดชอบ ดังนี้

(1) การลาดตระเวนเฝ้าระวังและดับไฟ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สุโขทัย ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอรับการสนับสนุน อุปกรณ์ เครื่องมือ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล และการบูรณาการกำลังพล เจ้าหน้าที่อาสาสมัคร ตามแผนระดมพลดับไฟป่าของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังสถานการณ์ โดยพิจารณาใช้กำลังเจ้าหน้าที่ และอาสาสมัครต่าง ๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่

(2) การออกประกาศพื้นที่ห้ามเผาเด็ดขาด สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุโขทัยออกประกาศจังหวัด เพื่อกำหนดเขตควบคุมไฟป่า มาตรการควบคุมไฟป่า มาตรการควบคุมการเผาในพื้นที่เกษตรกรรมและกำกับ ดูแล ให้มีการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมไฟป่าอย่างเคร่งครัด

(3) การดำเนินการลดฝุ่นละอองในอากาศ ให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุโขทัย ระดมอุปกรณ์ เครื่องมือ รถบรรทุกน้ำ เพื่อใช้ในการเพิ่มความชื้นและลดหมอกควันในชั้นอากาศ

(4) การประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้คำแนะนำประชาชน ให้ประชาสัมพันธ์จังหวัดสุโขทัย ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดสุโขทัย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง รณรงค์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ไฟป่า และรายงานสภาพอากาศที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนทราบถึงแนวทางการป้องกันไฟป่า การแก้ไขปัญหาไฟป่า การระมัดระวังอันตรายจากไฟป่า และผลกระทบจากไฟป่า โดยเฉพาะผลกระทบที่มีต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และการท่องเที่ยว โดยใช้สถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์ เสียงตามสาย หอกระจายข่าวภายในหมู่บ้าน

3.1.1 สภาพปัญหาคุณภาพอากาศ

- พบปัญหาหมอกควันจากการเผาขยะ เศษใบไม้ และตอซังข้าวทั้งภายในท้องถิ่นและจากบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง จึงควรมีการกำหนดมาตรการจัดการปัญหาคุณภาพอย่างเคร่งคัด

3.1.2 แนวทางแก้ไขปัญหา

- โครงการตรวจวัดคุณภาพอากาศ PM2.5 เมืองเก่า Real time ออนไลน์ แจ้งเตือนประชาชน นักท่องเที่ยวป้องกันตนเอง และ เข้มงวดลดการปล่อยมลพิษอากาศ

- โครงการอยู่อย่างปลอดภัยจาก PM2.5 อบรมให้ความรู้ปัญหา PM2.5 และการป้องกันตนเอง เช่น ใส่หน้ากากป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็ก การทำห้องอากาศสะอาด (Clean room)

- โครงการศึกษาสภาพปัญหา PM2.5 เมืองเก่าสุโขทัย และแหล่งกำเนิดที่สำคัญเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ

- ศึกษาสภาพปัญหา PM2.5 และส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวช่วงไม่มีปัญหา PM2.5

- รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ลดการเผาขยะ เศษใบไม้ และการเผาในพื้นที่เกษตร

3.2 แสงและเสียง

เมืองเก่าสุโขทัย ไม่มีการประกอบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ การจราจรยังไม่หนาแน่น และกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่มีปัญหาเรื่องของมลพิษทางแสงและเสียงที่ก่อให้เกิดความรำคาญต่อประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในพื้นที่ท่องเที่ยว อาจมีปัญหาเสียงรบกวนที่เกิดขึ้นจากการจราจร เช่น รถมอเตอร์ไซค์บิ๊กไบค์ของนักท่องเที่ยว และยานพาหนะที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยว

3.2.1 การจัดการปัญหาแสงและเสียง

ในการจัดการปัญหาแสงและเสียง เมื่อมีคำร้องเรียนเรื่องแสงและเสียง หน่วยงานที่รับผิดชอบคือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดสุโขทัย เมื่อมีคำร้องเรียนเข้ามาในระบบคำร้องเรียน สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดสุโขทัย จะมีแผนปฏิบัติงานเมื่อได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับแสงและเสียง และมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อจัดการปัญหาเมื่อได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับแสงและเสียง (รายละเอียดขั้นตอนในภาคผนวก)

โดยมีขั้นตอน/กระบวนการ และแนวทางการดำเนินการจัดการข้อร้องเรียน การรับและตรวจสอบข้อร้องเรียน จากช่องทางต่าง ๆ การวิเคราะห์ประเภทข้อร้องเรียน การแจ้งกลับผู้ร้องเรียน การประสาน ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในหน่วยงาน เพื่อดำเนินการแก้ไข/ปรับปรุง และการรายงานผลการจัดการข้อร้องเรียนของหน่วยงาน ให้ผู้บริหารทราบ พร้อมทั้งติดต่อกลับไปยังผู้ร้องเรียนพร้อมทั้งทำหนังสือแจ้งผลการดำเนินการแก้ไขเพื่อทราบต่อไป

3.2.2 การประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC เบื้องต้นด้าน D11 มลภาวะทางแสงและเสียง

ตามโปรแกรมการประเมินแหล่งท่องเที่ยวของ GSTC และการจัดการที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result-based Management, RBM) หมวด D ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม D11 มลภาวะทางแสงและเสียง โดยแหล่งท่องเที่ยวมีคู่มือหรือแนวทาง และกฎข้อบังคับในการลดมลภาวะทางแสงและเสียง และแหล่งท่องเที่ยวส่งเสริมให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามแนวทางและข้อบังคับนั้น ๆ

ความเสี่ยง : กิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนและการใช้ชีวิตของคนท้องถิ่นของเมืองเก่าสุโขทัยความเสี่ยงน้อย

มาตรการ : ใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และ ชุมชนและสถานประกอบการมีข้อกำหนด หรือออกกฎ ข้อตกลงเพื่อลดมลภาวะทางแสงและเสียง

การนำไปใช้ : มีการนำพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาใช้ในการควบคุมมลภาวะทางแสงและเสียง ชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันออกกฎ หรือกำหนดข้อตกลงและแนวทางปฏิบัติเพื่อลดมลภาวะทางแสงและเสียง

ผลสัมฤทธิ์ : ชุมชนและการท่องเที่ยวสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีมลภาวะทางแสงและเสียงต่ำ

3.3 การขนส่งมลพิษต่ำ

จากสถิติการสำรวจปริมาณการจราจรโดยกรมทางหลวงปี พ.ศ.2563 ในเขตพื้นที่ตำบลเมืองเก่า มีจุดสำรวจในพื้นที่ศึกษาและบริเวณใกล้เคียง 3 จุด ได้แก่ จุดสำรวจ ถนนสายเมืองเก่า - สุโขทัย เมืองเก่า - ดอนโก และเมืองเก่า – อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย ผลการสำรวจพบ ปริมาณจราจรหนาแน่นสูงสุดถนนสายเมืองเก่า - สุโขทัย มีปริมาณรถสัญจรทั้งหมด 26,822 คัน ในขณะที่เส้นทางเมืองเก่า - ดอนโก และ เมืองเก่า – อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย มีปริมาณจราจรรวมเพียง 4,297 และ 3,572 คัน ตามลำดับ สำหรับชนิดรถที่มีปริมาณสูงสุดจะเป็นรถยนต์ส่วนบุคคลขนาดไม่เกิน 7 ที่นั่ง มีปริมาณทั้งหมด 11,649 คัน และลำดับที่สอง คือ รถยนต์นั่ง (เกิน 7 คน) มีปริมาณทั้งหมด 8,873 คัน คิดเป็น 33.58% และ 25.58% ของปริมาณชนิดรถสัญจรทั้งหมด ตามลำดับ สำหรับปริมาณจราจรที่รองรับได้พิจารณาความคล่องตัวของจราจรจากค่า v/c ratio ซึ่งพบว่าทั้งสามเส้นทางมีความคล่องตัวดี โดยเมืองเก่า - สุโขทัย มีความหนาแน่นปริมาณจราจรสูงสุด รายละเอียดเส้นทางและปริมาณจราจรในแต่ละเส้นทางมีดังต่อไปนี้

เมืองเก่า - สุโขทัย เป็นถนนที่มี 4 ช่องการจราจร (ไป 2 ช่องทาง และกลับ 2 ช่องทาง) สภาพถนนสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สภาพการจราจรอยู่ในระดับ A มีการคล่องตัวสูง

มาก เคลื่อนที่ได้ดี โดยไม่มีการติดขัด อย่างไรก็ดีการประมาณนี้ใช้ค่าเฉลี่ยปริมาณจราจรรายปี ซึ่งควรมีการศึกษาเก็บข้อมูลรายชั่วโมงเพิ่มเติมต่อไป เพื่อให้ได้ปริมาณจราจรที่แม่นยำยิ่งขึ้น

เมืองเก่า - ดอนโก เป็นถนน มี 2 ช่องทางการจราจร (ไป 1 ช่องทาง และกลับ 1 ช่องทาง) สภาพการจราจรอยู่ในระดับ A มีการคล่องตัวสูงมาก เคลื่อนที่ได้ดี โดยไม่มีการติดขัด มีการสัญจรของรถบรรทุกพ่วง (ขนาดมากกว่า 3 เพลา) เป็นจำนวนมาก

เมืองเก่า – อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย เป็นถนน มี 2 ช่องทางการจราจร (ไป 1 ช่องทาง และกลับ 1 ช่องทาง) สภาพการจราจรอยู่ในระดับ A มีการคล่องตัวสูงมาก เคลื่อนที่ได้ดี โดยไม่มีการติดขัด

โดยในการคำนวณ v/c ratio สามารถคำนวณได้โดยคิดจากผลรวมทั้งหมดของจำนวนรถคูณด้วยค่า PCE (Passenger Car Equivalent Factor) (ตารางที่ 4.3.12) หารด้วยผลคูณของปริมาณการจราจรที่สามารถรองรับได้ (ตาราง 4.3.11) กับจำนวนช่องทางจราจร ดังสมาการ 1 โดยค่า v/c ratio ที่ได้จะถูกนำมาจัดระดับการให้บริการของพื้นผิวจราจร (ตาราง 4.3.13)

$$\text{V/C Ratio} = \frac{\sum(\boldsymbol{PCE} \times \text{จำนวนรถ})}{\text{ปริมาณการจราจรที่สามารถรองรับได้} \times \text{จำนวนช่องทางจราจร}} \qquad (1)$$

เมื่อ PCE = Passenger Car Equivalent Factor

ตารางที่ 4.3.11 ปริมาณการรองรับการจราจรบนทางหลวง

ชนิดของทาง	ปริมาณการจราจรที่สามารถรองรับได้ (คันต่อชั่วโมง)
ถนนหลายช่องทางจราจร	2,000 (ต่อ 1 ช่องจราจร)
ถนน 2 ช่องจราจร 2 ทิศทาง	2,000 (ทั้ง 2 ทิศทาง)
ถนน 3 ช่องจราจร 2 ทิศทาง	4,000 (ทั้ง 2 ทิศทาง)

ที่มา: เผ่าพงศ์ นิจจันทร์พันธ์ศรี, 2534

ตารางที่ 4.3.12 ตารางแสดงค่า Passenger Car Equivalent Factor

ชนิดยานพาหนะ	ค่า Passenger Car Equivalent Factor
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลและแท็กซี่	1.00
รถโดยสารขนาดเล็ก	1.00
รถโดยสารขนาดใหญ่	1.50
รถบรรทุกขนาดเล็ก (4 ล้อ)	1.30
รถบรรทุกขนาดกลาง (6 ล้อ)	1.50
รถบรรทุกขนาดใหญ่ (10 ล้อ)	1.70
รถจักรยานยนต์	0.30
รถสองล้อ, รถสามล้อ	0.25

ที่มา: เผ่าพงศ์ นิจจันทร์พันธ์ศรี, 2534

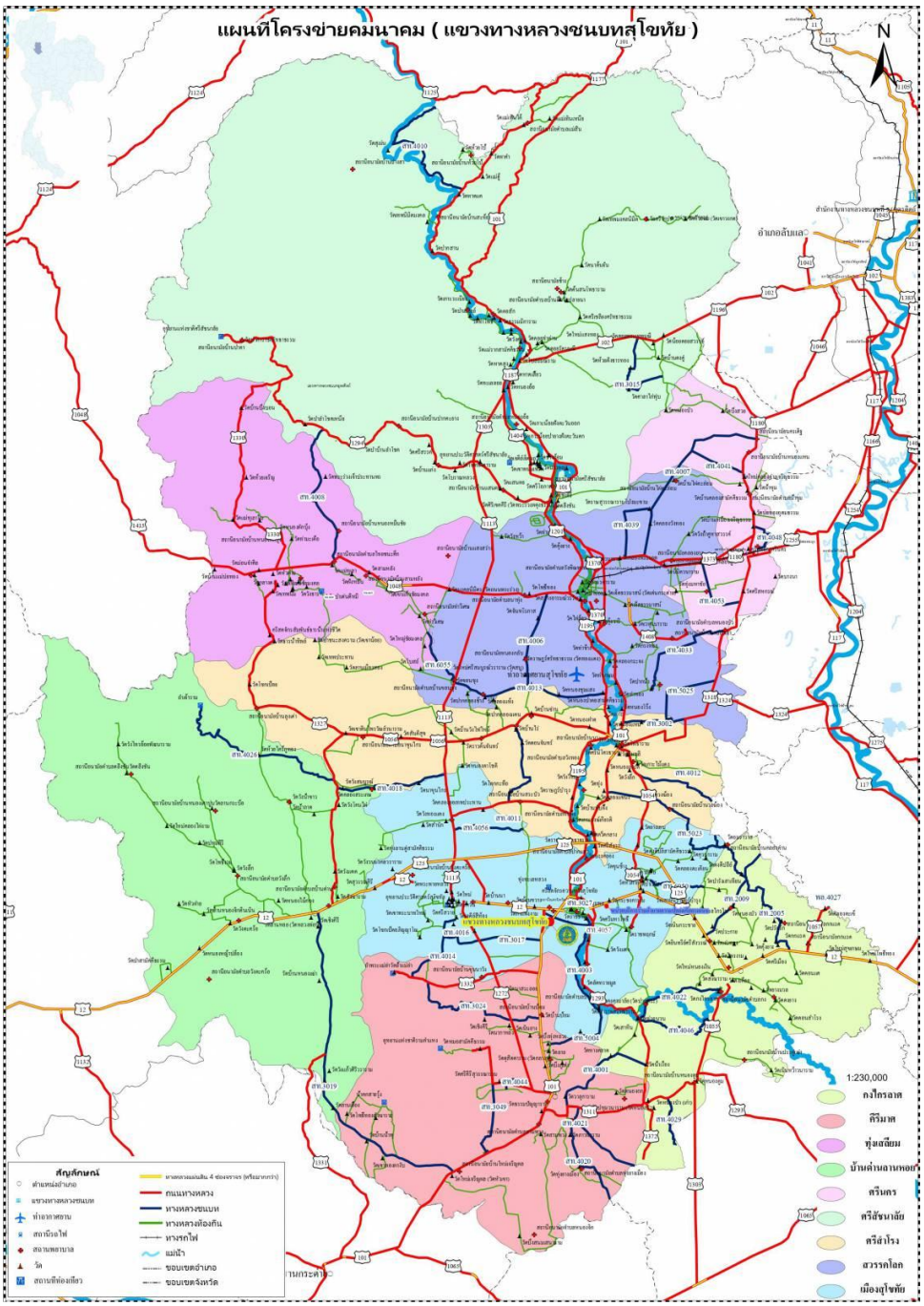
ตารางที่ 4.3.13 การจัดระดับการให้บริการของพื้นผิวจราจร

ระดับการให้บริการ	V/C RATIO	รายละเอียด
A	0 - 0.35	การจราจรเคลื่อนที่ได้ดี โดยไม่มีการติดขัด
B	0.351 - 0.54	เคลื่อนที่ได้สม่ำเสมอในระดับความเร็วสูง แต่ความเร็วเฉลี่ยลดลงเนื่องจากความล่าช้าในช่วงทางแยก และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างยานพาหนะ
C	0.541 - 0.77	การจราจรยังเป็นไปอย่างคงที่ แต่เริ่มมีอันตรายมากขึ้น
D	0.771 - 0.93	เคลื่อนที่ได้คงที่ในความเร็วต่ำ การจราจรเริ่มไม่แน่นอน และอาจเปลี่ยนแปลงได้ในทุกขณะ
E	0.931 - 1.00	การเคลื่อนที่ไม่ต่อเนื่อง ปริมาณการจราจรเต็มความสามารถในการรองรับ และหยุดนิ่งเป็นระยะ แต่ไม่มีการสะสมตัวเป็นจำนวนมากที่ต้นทาง
F	> 1.00	เคลื่อนที่ได้อย่างลำบาก รถหยุดนิ่งสะสมเป็นระยะทางยาว เนื่องจากการติดขัดที่ปลายทาง

ที่มา: คณะกรรมการวิจัยการขนส่ง, คู่มือความสามารถรองรับการจราจรของทางหลวง, รายงานพิเศษ 209, สภาวิจัยแห่งชาติ, วอชิงตัน ดี.ซี., 1985

ตารางที่ 4.3.14 ตารางแสดงปริมาณจราจร ปี 2563 และค่าการรองรับได้ของถนน (V/C)

ถนนสาย	รถยนต์เกิน 7คน	รถยนต์ไม่เกิน 7คน	รถโดยสารเล็ก	รถโดยสารกลาง	รถโดยสารใหญ่	รถบรรทุกขนาด 1	รถบรรทุกขนาด 2	รถบรรทุกขนาด 3	รถบรรทุกพ่วง 1	รถบรรทุกพ่วง 2	มอเตอร์ไซค์	จักรยาน2ล้อและ3	V/C
เมืองเก่า - สุโขทัย	8,404	8,382	382	395	149	896	689	226	160	102	6,539	498	**0.12**
เมืองเก่า - ดอนโก	1,692	387	66	2	2	820	151	51	513	93	518	2	**0.05**
เมืองเก่า – อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย	1,553	104	0	3	1	263	55	1	2	0	1,567	23	**0.03**

ภาพที่ 4.3.24 แผนที่โครงข่ายคมนาคมสุโขทัย

ที่มา: แขวงทางหลวงชนบทสุโขทัย

3.3.1 มลพิษจากจราจรในจังหวัดสุโขทัย

จากสถิติปริมาณการจราจร ปี 2563 แสดงถึงปริมาณรถที่สัญจรในถนน เมืองเก่า - สุโขทัย เขตตำบลเมืองเก่า รวมเฉลี่ย 1,118 คันต่อชั่วโมง หรือ 26,822 คันใน 24 ชั่วโมง ยิ่งปริมาณรถที่สัญจรมากปริมาณมลพิษที่ถูกปลดปล่อยออกมายิ่งมากขึ้นตามไปด้วย โดยปริมาณรถสัญจรอันดับ 1 ในถนน เมืองเก่า - สุโขทัย คือ รถยนต์ส่วนบุคคลขนาดไม่เกิน 7 ที่นั่ง สัญจรเฉลี่ย 350 คันต่อชั่วโมง ทำให้เกิดมลพิษ PM2.5 เท่ากับ 1.75 กรัม/กิโลเมตร/ชั่วโมง โดยข้อมูลประมาณจากค่าเฉลี่ยปริมาณรถ ชั่วโมงเร่งด่วนจะมีปริมาณมลพิษอากาศสูงกว่านี้เนื่องจากมีปริมาณจราจรสูง ซึ่งควรมีการศึกษาละเอียดระดับรายชั่วโมง โดยในบริเวณถนนที่มีการจราจรติดขัด จะมีปัญหามลพิษทางอากาศที่รุนแรงกว่าในบริเวณที่มีการจราจรคล่องตัว

ตารางที่ 4.3.15 ค่าปัจจัย (Emission Factor) การปล่อยมลพิษสำหรับยานพาหนะแต่ละชนิด

ชนิดยานพาหนะ	เครื่องยนต์	ชนิดเชื้อเพลิง	Emission Factor (กรัม/กิโลเมตร)								
			PM_{10}	$PM_{2.5}$	SO_2	NMVOC	NH_3	N_2O	CH_4	BC	OC
Motorcycle	Euro II	Gasoline 91	0.222	0.211	0.002	5.365	0.001		1.059	0.039	0.161
	Euro III	Gasoline 91	0.027	0.026	0.001	0.861	0.014	-	0.182	0.005	0.02
	Euro III	Gasohol 91	0.091	0.087	0.01	0.683	-	-	0.184	0.016	0.066
Passenger car	Euro II	Gasoline 91	0.005	0.014	0.004	0.612	0.059	0.009	0.069	0.001	0.004
	Euro III	Gasohol 91	0.005	0.005	0.01	0.093	-	0.007	0.004	0.001	0.004
	Euro III	Gasohol 95	0.005	0.005	0.01	0.093	-	0.007	0.004	0.001	0.004
	Euro III	Gasohol E 20	0.005	0.005	0.01	0.093	-	0.007	0.004	0.001	0.004
	Euro II	LPG	-	-	0.023	1.007	0.065	0.018	0.094	-	-
Light Duty	Euro II	Diesel	0.202	0.194	0.043	0.098	0.005	0.002	-	0.087	0.038
	Euro III	Diesel	0.059	0.056	0.002	0.054	0.001	0.001	0.014	0.025	0.011
Heavy Duty Bus	Euro II	Diesel	0.984	0.964	0.098	0.73	0.003	0.114	0.427	0.421	0.183

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ และสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (มกราคม, 2563)
หมายเหตุ: เครื่องหมาย - หมายถึงไม่มีข้อมูล

3.3.2 การจัดการขนส่งในจังหวัดสุโขทัย

จังหวัดสุโขทัยมีรถโดยสารสาธารณะให้บริการ เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดอื่น ๆ รวมถึงระหว่างอำเภอต่าง ๆ ภายในจังหวัด มีสถานีขนส่งผู้โดยสารตั้งอยู่บริเวณ ถนนบายพาส ตำบลปากแคว อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ซึ่งถนนไปยังสถานีขนส่งจังหวัดสุโขทัย อยู่ตามทางหลวงหมายเลข 101 ให้บริการผู้โดยสารระหว่างจังหวัดและอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสุโขทัย นอกจากนี้ยังมีบริการรถโดยสารรอบเมือง (รถสองแถวสีม่วง-ชมพู) คิวรถอยู่บริเวณหน้าวิทยาลัยอาชีวศึกษาเป็นรถกระบะต่อหลังคาสูง รับ-ส่งภายในตัวเมือง-สถานีขนส่ง และสามารถเหมาไปส่งยังสถานที่ต่าง ๆ ได้อีกด้วย รถบขส. รับ-ส่ง ภายในอำเภอรอบนอก เที่ยวแรก 06.00 น. เที่ยวสุดท้าย 17.00 น. เช่น สถานีขนส่งผู้โดยสาร - จุดจอด อ.คีรีมาศ สถานีขนส่งผู้โดยสาร - จุดจอด อ.ศรีสัชนาลัย สถานีขนส่งผู้โดยสาร - จุดจอด เมืองเก่าสุโขทัย สถานีขนส่งผู้โดยสาร – จุดจอดศรีสำโรง สถานีขนส่งผู้โดยสาร – จุดจอดสวรรคโลก เป็นต้น นอกจากยังมีรถโดยสารประจำทางสายธานี - เมืองเก่า (รถสองแถว) มีรถออกทุก 20 นาที จอดรอบริเวณท่ารถใกล้ป้อมยามตำรวจ มาลงหน้าอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และรถสามล้อรถตุ๊กตุ๊กและมอเตอร์ไซค์รับจ้างก็เป็นทางเลือกยอดนิยมของระบบขนส่งสาธารณะ

ปัจจุบัน ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย มีระบบขนส่งปัจจุบัน คือรถเมย์ รถสองแถว รถแท็กซี่ รถตุ๊กตุ๊ก และมอเตอร์ไซค์รับจ้าง ซึ่งภายในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ได้มีการส่งเสริมการขนส่งมลพิษต่ำ โดยจัดให้มีรถรางไฟฟ้าให้นักท่องเที่ยวได้นั่งชมอุทยานประวัติศาตร์ มีจำนวนทั้งหมด 8 คัน ออกทุก 15 นาที รอบการเดินรถราง 55 รอบ/วัน นอกจากนั้นนักท่องเที่ยวสามารถเดินหรือปั่นจักรยานเที่ยวชมภายในอุทยานได้ โดยบริเวณด้านหน้าอุทยานฯ มีบริการให้เช่ารถจักรยานในราคาคันละ 30 บาทและเช่ารถรางไฟฟ้าส่วนตัว ในส่วนของแหล่งพื้นที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง ก็ได้มีการส่งเสริมการขนส่งมลพิษต่ำ โดยจัดให้มีเส้นทางจักรยานให้นักท่องเที่ยวปั่นจักรยานเที่ยวชมธรรมชาติ โบราณสถาน และสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง โดยมีการสนับสนุนร่วมจากผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมในแต่ละโรงแรม โฮมสเตย์ ในบริเวณพื้นที่ท่องเที่ยว ได้จัดให้มีจักรยานเพื่อให้ผู้เข้าพักใช้ปั่นเที่ยวและใช้เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงได้อีกด้วย

เนื่องจากการจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ ณ อุทยานประวัติศาสตร์เมืองเก่าสุโขทัย ที่มีการจัดแสงสีเสียงและการแสดงพุตะไลไฟพะเนียง ดอกไม้ไฟ และการเล่าเรื่องเมืองสุโขทัยเมืองเก่า ที่เป็นการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีเก่าแก่ของสุโขทัย ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ จึงมักจะพบกับปัญหาการจราจรที่ติดขัด จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในงานเป็นจำนวนมาก โดยยังอยู่ในการพยายามแก้ไขปัญหา ของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยังพบปัญหาเส้นทางเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานและอุทยานประวัติศาสตร์ ยังไม่มีแสงไฟส่องสว่างที่ครบคลุม จึงควรทำการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวได้อย่างปลอดภัย

ภาพที่ 4.3.25 รถรางไฟฟ้า

ภาพที่ 4.3.26 จุดบริการให้เช่ารถจักรยานและรถรางไฟฟ้า

ภาพที่ 2.3.27 เส้นทางจักรยาน

3.3.3 สภาพปัญหาจากจราจร

พบปัญหาการจราจรที่ติดขัด ในช่วงเทศกาลงานลอยกระทง และปัญหาไม่มีแสงไฟส่องสว่างที่ครบคลุมเส้นทางเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานและอุทยานประวัติศาสตร์

3.3.4 แนวทางแก้ไขปัญหา

- บริหารจัดการกำหนดปริมาณคนเข้าชมอุทยานประวัติศาสตร์ตามความสามารถในการรองรับที่พอดี (Carrying capacity) และให้มีการลงทะเบียนจองเข้าตามรอบ

- การจัดการที่จอดรถเฉพาะสำหรับนักท่องเที่ยว บริเวณรอบนอกช่วงเทศกาล และมีรถสาธารณะบริการเดินทางเข้ามายังอุทยานประวัติศาสตร์

- การกำหนดเส้นทางเดินรถและกำหนดจุดจอดรถตามโซน

- ปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การปรับปรุงถนน การติดตั้งไฟส่องสว่างเพิ่ม และการจัดทำป้ายบอกทาง

- ปรับปรุงระบบรักษาความปลอดภัย เช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิดเพิ่มในจุดที่มีความเสี่ยง

3.3.3 การประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC เบื้องต้นด้าน D12 การขนส่งที่มีผลกระทบต่ำ

ตามโปรแกรมการประเมินแหล่งท่องเที่ยวของ GSTC และการจัดการที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result-based Management, RBM) หมวด D ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม D12 การขนส่งที่มีผลกระทบต่ำ โดยแหล่งท่องเที่ยวมีระบบในการส่งเสริม เพิ่มการใช้ระบบขนส่งที่มีผลกระทบต่ำ รวมถึงการใช้ระบบขนส่งสาธารณะ และระบบขนส่งที่ไม่ต้องใช้พลังงาน เช่น การเดิน หรือการปั่นจักรยาน

ความเสี่ยง : การเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการคับคั่งทางการจราจร และมลพิษ มีความเสี่ยง ซึ่งข้อมูลคุณภาพอากาศพบมีค่าความเข้มข้น PM2.5 เกินมาตรฐานบ่อยครั้งช่วงฤดูแล้ง ซึ่งควรมีการศึกษาประเมินความเสี่ยงที่มาของปัญหาคุณภาพอากาศเชื่อมโยงกับแหล่งกำเนิดขนส่งทางด้านการท่องเที่ยวให้ชัดเจน

มาตรการ : สถานที่ท่องเที่ยว เทศบาลตำบลเมืองเก่า และผู้ประกอบการ มีแผนงานในการเพิ่มระบบขนส่งที่มีผลกระทบต่ำ เช่น ส่งเสริมการใช้บริการขนส่งสาธารณะ (รถสองแถว รถคอกหมู) และส่งเสริม สนับสนุนให้มีการท่องเที่ยวที่ไม่ต้องใช้พลังงาน เช่นใช้ รถรางไฟฟ้า การเดิน หรือการปั่นจักรยาน โดยพื้นที่ท่องเที่ยวมีบริการให้เช่าจักรยาน และมีระบบขนส่งสาธารณะ(รถรางไฟฟ้า) เพื่อบริการนักท่องเที่ยว

การนำไปใช้ : สถานที่ท่องเที่ยว เทศบาลตำบลเมืองเก่า และผู้ประกอบการ มีบริการระบบขนส่งสาธารณะ เช่น รถรางไฟฟ้า บริการเรียกใช้รถสองแถว และส่งเสริม สนับสนุนให้มีการท่องเที่ยวที่ไม่ต้องใช้พลังงาน เช่น การเดินและการปั่นจักรยานเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ

ผลสัมฤทธิ์ : มลพิษทางการอากาศที่เกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงจากภาคการขนส่งลดลง

4. ภัยพิบัติ

4.1 ภัยแล้ง

4.1.1 สถานการณ์ภัยแล้ง

ปัญหาขาดแคลนน้ำ/ภัยแล้ง เมื่อเข้าสู่ฤดูแล้ง แหล่งเก็บน้ำ แม่น้ำสายหลักและสายรอง จะไม่สามารถ กักเก็บน้ำไว้ได้เพียงพอจึงเกิดสภาวะภัยแล้ง สถานการณ์ภัยแล้งส่วนใหญ่เกิดจากฝนแล้งและฝนทิ้งช่วง ซึ่งฝนแล้ง เป็นภาวะปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ประกอบกับไม่สามารถกักเก็บน้ำในพื้นที่ ไว้ใช้ในฤดูแล้งได้ จังหวัดสุโขทัยจึงมักพบกับสภาพปัญหาแล้งซ้ำซากอยู่เสมอ ซึ่งฤดูแล้งจะอยู่ประมาณช่วง ระยะเดือนมกราคม ถึงเมษายนของทุกปี ระดับน้ำในแม่น้ำยมและแหล่งน้ำหลักต่าง ๆ จะแห้งขอดลงเนื่องจาก น้ำต้นทุนจากจังหวัดตอนบนไม่มีน้ำไหลมาเสริม ทำให้ราษฎรจังหวัดสุโขทัยขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร จากสถิติภัยแล้ง ปี พ.ศ. 2558-2562 ที่ผ่านมา ดังตาราง การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศทำให้ฤดูฝนสั้นขึ้นส่งผลให้ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติที่เก็บกักน้ำในช่วงฤดูฝนได้ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะพื้นที่นอกเขตชลประทานและแหล่งเก็บกักน้ำตามธรรมชาติไม่เพียงพอ ความต้องการใช้น้ำในกิจกรรมต่าง ๆ ของทุกภาคส่วนเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาภัยแล้งทุกปี

ตารางที่ 4.3.16 สถิติภัยแล้งจังหวัดสุโขทัย ปี พ.ศ. 2558 – 2562

ปี พ.ศ.	พื้นที่ประสบภัย (อำเภอ)	ได้รับผลกระทบ		มูลค่าความเสียหาย (บาท)
		จำนวนครัวเรือนที่ประสบภัย (ครัวเรือน)	จำนวน (คน)	
2558	**2**	**333**	**438**	2,355,857
2559	7	21,774	49,705	7,842,952
2560	3	1,369	4,787	1,299,449
2561	3	233	1,461	8,269,042
2562	6	9,430	26,327	46,953,814

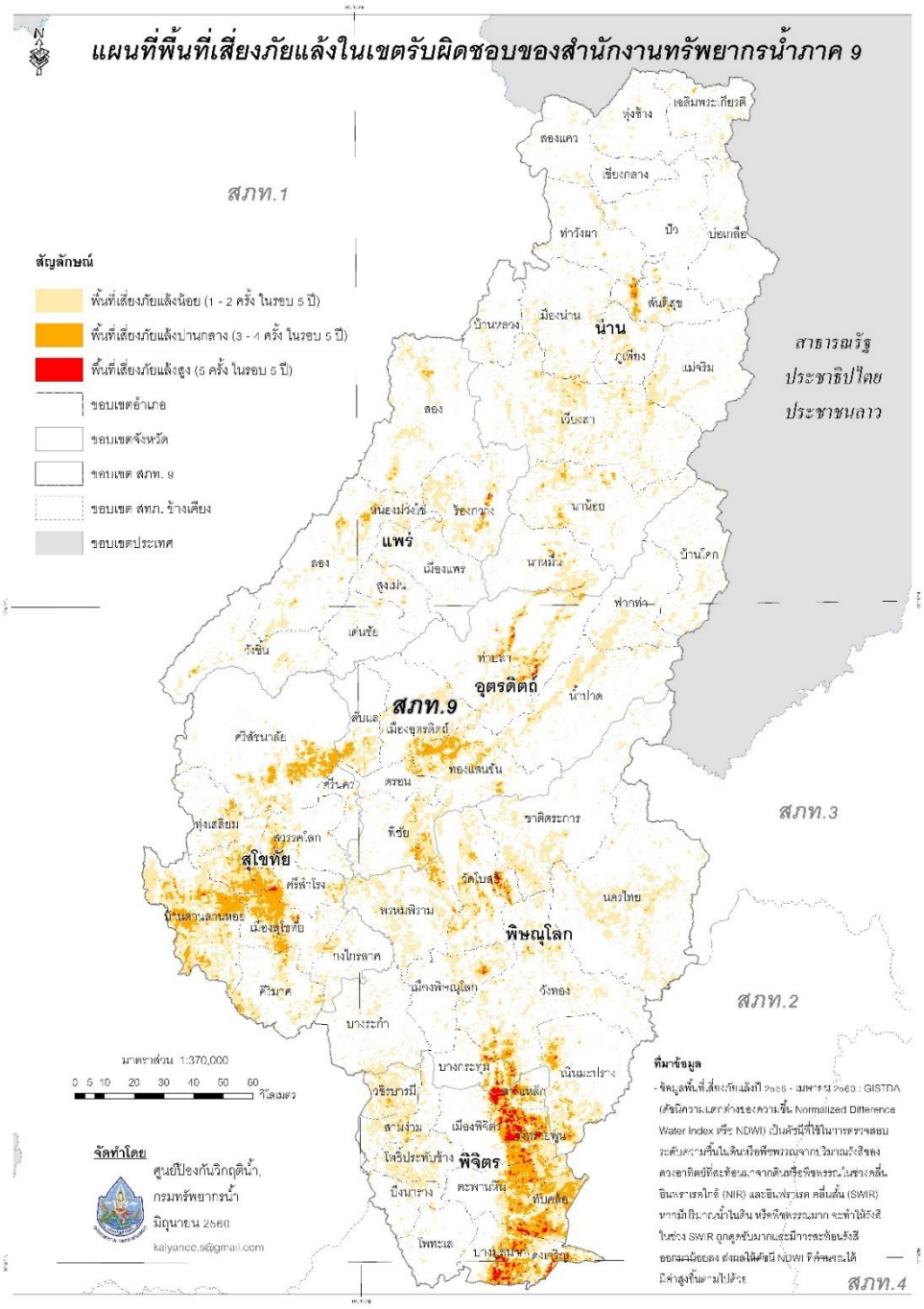
ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุโขทัย

โดยข้อมูลจากสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุโขทัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย พบว่าในปี 2564 จังหวัดสุโขทัยมีพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งอยู่ใน 6 อำเภอ ยกเว้น อำเภอทุ่งเสลี่ยม, อำเภอศรีสำโรง และศรีนคร โดยพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจำนวน 14 ตำบล 42 หมู่บ้าน แสดงในตารางที่

ตารางที่ 4.3.17 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง ปี 2564

ที่	อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	หมายเหตุ
1	เมืองสุโขทัย	เมืองเก่า	10(ทต.), 1,11(อบต.)	เสี่ยงมาก
		ปากแคว	1,8	เสี่ยงมาก
		ยางซ้าย	1,2,4,5,11	เสี่ยงปานกลาง
2	สวรรคโลก	นาทุ่ง	1,8	เสี่ยงปานกลาง
		ในเมือง	13	เสี่ยงปานกลาง
3	คีรีมาศ	บ้านน้ำพุ	2,3,4,5,6,7,8	เสี่ยงมาก
4	บ้านด่านลานหอย	บ้านด่าน	4	เสี่ยงปานกลาง
		วังตะคร้อ	2,6,7,8	เสี่ยงมาก
		ตลิ่งชัน	4,5,6,7	เสี่ยงมาก
		ลานหอย	3,4,5,6,7,9	เสี่ยงมาก
5	ศรีสัชนาลัย	บ้านตึก	3,4,7,8	เสี่ยงปานกลาง
		หนองอ้อ	2,5,6	เสี่ยงมาก
6	กงไกรลาศ	หนองตูม	2	เสี่ยงน้อย
	รวม 6 อำเภอ	**14**	**42**	

ที่มา: สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุโขทัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, 2564

ภาพที่ 4.3.28 แผนที่เสี่ยงภัยแล้งในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย
ที่มา: ศูนย์ป้องกันวิกฤตน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ, 2560

4.1.2 การเตรียมความพร้อมรับมือและมาตรการดำเนินการ

1.) จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งจังหวัดสุโขทัยขึ้น ณ สำนักงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุโขทัย เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการอำนวยการและประสานการปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ โดยให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558

2.) ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ระดับ อำเภอ ณ ที่ว่าการอำเภอ และจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งของอำเภอ โดยกำหนดภารกิจและแบ่งมอบหน่วยงานรับผิดชอบให้ชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดมาตรการเตรียมรับสถานการณ์ภัยแล้ง ประจำปี 2564 โดยให้ถือเป็นแนวทางการปฏิบัติตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ

3.) การป้องกันและแก้ไขภาวะขาดแคลนน้ำจากสถานการณ์ภัยแล้ง ในปี 2564 ที่อาจเกิดขึ้น จำเป็นต้องบริหารการใช้น้ำในช่วงฤดูแล้งให้เหมาะสม โดยให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภคเป็นอันดับแรก และเป็นหน้าที่ของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือในการช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบภัยแล้ง ปี 2564 ให้ดำเนินการตามนโยบายกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ดังนี้

1.) ด้านเตรียมการ

1.1) ให้อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำบัญชีหมู่บ้านและชุมชนที่มีความเสี่ยงต่อการประสบปัญหาภัยแล้ง รวบรวมรายงานให้จังหวัดทราบ

1.2) ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เตรียมกำลังคนสำรวจตรวจสอบอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ รถบรรทุกน้ำ เครื่องสูบน้ำให้เพียงพอพร้อมใช้งานได้ทันที

1.3) ให้อำเภอประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตรวจสอบและสำรวจภาชนะเก็บกักน้ำ บ่อน้ำ ตื่น บ่อน้ำบาดาล และถังน้ำกลางประจำหมู่บ้าน ให้อยู่สภาพใช้การได้อย่างเพียงพอ หากชำรุดเสียหายให้ทำการซ่อมแซม และหรือประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่สนับสนุนด้านงบประมาณและเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จเพื่อให้ทันใช้การ ได้ก่อนฤดูแล้งจะมาถึง แล้วรวบรวมรายงานให้จังหวัดทราบ

1.4) เตรียมการจัดสร้างทำนบหรือฝายชะลอน้ำด้วยกระสอบทรายหรือวัสดุที่หาได้ในพื้นที่เพื่อปิดกั้นลำน้ำหรือแหล่งน้ำต่าง ๆ ไว้เพื่อใช้ในฤดูแล้ง

2.) ด้านน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค

2.1) ให้สำนักงานประปาส่วนภูมิภาคสาขาสุโขทัย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกิจการประปา เป็นของตนเอง ตรวจสอบและวางแผนจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม พร้อมกำหนดมาตรการรองรับเพื่อให้น้ำเพียงพอ สำหรับใช้สอยได้ตลอดช่วงฤดูแล้ง

2.2) ให้อำเภอ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เตรียมแผนแจกจ่ายน้ำให้แก่ราษฎรในพื้นที่ที่คาดว่าจะประสบปัญหาภัยแล้งที่ได้สำรวจไว้แล้ว โดยประสานแผนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งพลเรือนและทหาร ตลอดจน เชิญชวนภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมให้การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ประสบภัย

2.3) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเตรียมสำรองน้ำและใช้น้ำอย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.4) โครงการชลประทานสุโขทัย โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาสุโขทัย จัดทำแผนบริหารจัดการน้ำและแนวทางการปลูกพืชฤดูแล้ง

2.5) สำนักงานเกษตรจังหวัดสุโขทัย จัดทำแผนปลูกพืชฤดูแล้งทุกพื้นที่ โดยประสานข้อมูลการจัดสรรน้ำจากโครงการชลประทานสุโขทัยและโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาสุโขทัย

2.6) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ด้านแรงงาน ได้แก่ อุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สถาบันการศึกษา สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด จัดทำแผนช่วยเหลือประชาชนด้านแรงงานรวมทั้งฝึกอาชีพ เพื่อรองรับประชาชนที่อาจว่างงานจากการไม่สามารถทำการเกษตรปลูกพืชในฤดูแล้งได้ โดยใช้สถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม สถานบริการ โรงแรม ที่ประสงค์ที่จะรับผู้ใช้แรงงานในช่วงฤดูแล้งรับประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนเข้าทำงาน เพื่อสร้างรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีให้ประชาชน ส่วนด้านปศุสัตว์และประมง ได้แก่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุโขทัย สำนักงานประมงจังหวัดสุโขทัย จัดทำแผนการช่วยเหลือประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจไว้รองรับกรณีประชาชนได้รับความเดือดร้อน

2.7) ให้สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุโขทัย ควบคุมราคาสินค้าอุปโภคบริโภค เพื่อป้องกันการฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้าของผู้ประกอบการ ที่จะเป็นการซ้ำเติมประชาชนผู้ประสบภัยแล้ง

2.8) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตรวจสอบเฝ้าระวังมิให้โรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำ เพราะจะทำให้น้ำที่มีอยู่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตรหรืออุปโภค-บริโภคได้

3.) ด้านการรักษาความสงบ

ให้กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสุโขทัยจัดทำแผนบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง โดยเฉพาะการปราบปรามอาชญากรรมที่พบบ่อยในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งเป็นการซ้ำเติมความเดือดร้อนของประชาชน

4.) ด้านการสาธารณสุข

ให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุโขทัยจัดทำแผนดูแลรักษาประชาชน ตลอดจนการให้ความรู้กรณีโรคระบาดในช่วงฤดูแล้ง รวมทั้งควบคุมป้องกันโรคที่มักเกิดการระบาดในช่วงฤดูแล้ง เช่น อหิวาตกโรค โรคอุจาระร่วง โรคเกี่ยวกับทางเดินอาหาร ท้องร่วงหรือโรคที่อาจเกิดขึ้นได้ในสภาวะความแห้งแล้ง

5.) ด้านการให้ความช่วยเหลือ

เมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งขึ้น ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ประสบภัยแล้งในอำนาจหน้าที่โดยใช้งบประมาณของหน่วยงาน และจากเงินทดรองราชการตามระเบียบ กระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556

6.) ด้านอื่น ๆ

ความแห้งแล้งในช่วงฤดูร้อนมักทำให้เหตุอัคคีภัยเกิดขึ้นได้ง่าย ให้หน่วยงานและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ป้องกันและระงับภัยเตรียมความพร้อมมิให้เกิดอัคคีภัยในพื้นที่

4.1.3 มาตรการดำเนินการ

1) ด้านการเตรียมการและเฝ้าระวัง ดำเนินการ ดังนี้

1.1) ติดตาม เฝ้าระวังสถานการณ์น้ำอย่างใกล้ชิดเพื่อเตรียมการปรับแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

1.2) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน สำรวจและซ่อมแซมภาชนะรองรับน้ำของตนเอง พร้อมฝาปิด ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และเก็บสำรองน้ำไว้ใช้รวมทั้งการใช้น้ำอย่างประหยัด

1.3) สำรวจแหล่งน้ำและปริมาณน้ำต้นทุนในแหล่งน้ำ ทั้งแหล่งกักเก็บน้ำเดิมและแหล่งน้ำใหม่ ที่มีการดำเนินการงบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งด้านสภาพทั่วไป การใช้ประโยชน์ โดยจัดทำบัญชีแหล่งน้ำแยกเป็น รายอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน

1.4) สำรวจสภาพโครงการแหล่งน้ำ (ได้แก่ บ่อบาดาล บ่อน้ำตื้น ถังเก็บน้ำสาธารณะ) และระบบ ประปาที่มีอยู่ในพื้นที่พร้อมจัดทำบัญชีไว้ และหากชำรุดให้ดำเนินการซ่อมบำรุงให้พร้อมสำหรับการใช้งาน

1.5) จัดทำบัญชีหมู่บ้านที่คาดว่าจะประสบปัญหาความแห้งแล้ง

1.6) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการใช้น้ำประจำหมู่บ้านขึ้นในพื้นที่ที่รับผิดชอบเพื่อบริหารการ ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำอย่างคุ้มค่า เป็นธรรม และประหยัด โดยมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมแต่ละหมู่บ้าน

1.7) จัดทำแผนส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้งให้สอดคล้องกับแผนการบริหารจัดการน้ำเพื่อ การเกษตร ในฤดูแล้ง เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้อย่างต่อเนื่อง

1.8) วางแผนจัดเตรียมพันธุ์พืช ปุ๋ย และอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรเมื่อผลิตผล การเกษตรได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง

1.9) วางแผนจัดเตรียมอาหารสัตว์และอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อช่วยเหลือปศุสัตว์ที่ได้รับผลกระทบ จากภัยแล้ง

1.10) เตรียมความพร้อมเครื่องจักร เครื่องมือ ยานพาหนะวัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็นเพื่อให้ความ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ทันทีเมื่อเกิดภัย

1.11) กำหนดแผนและมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในฤดูแล้ง

1.12) เสริมสร้างความรู้และความตระหนัก แก่ประชาชน นักเรียน นักศึกษาและเยาวชน เกี่ยวกับ การเตรียมรับสถานการณ์ภัยแล้ง ประกอบด้วย กำหนดมาตรการประหยัด การใช้น้ำ การลดปริมาณ การปลูกพืชที่ต้องใช้ น้ำมากในฤดูแล้งเป็นต้น

1.13) เตรียมความพร้อมในการดูแลรักษาสุขภาพประชาชน โดยการป้องกันและควบคุมโรค ที่มักเกิดการระบาดในช่วงฤดูแล้ง เช่น อหิวาตกโรค โรคอุจจาระร่วง และโรคอาหารเป็นพิษ เป็นต้น และให้ความรู้ ในการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมและถูกสุขอนามัยกับประชาชน

1.14) เตรียมความพร้อมในการจัดหาแหล่งน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคและบริโภคสำหรับประชาชน

1.15) ประสานงานการดำเนินโครงการซ่อมบำรุงแหล่งน้ำและโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาสถานการณ์ภัยแล้งในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.16) ให้อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนการแจกจ่ายให้แก่ประชาชน ผู้ประสบภัย ตามข้อมูลหมู่บ้าน ชุมชนที่มีความเสี่ยงต่อการประสบปัญหาภัยแล้งที่สำรวจไว้แล้ว

1.17) สนับสนุนและเร่งรัดการดำเนินการตามงานตามแผนเตรียมความพร้อมเพื่อลดความเสี่ยงจาก ภัยแล้งด้านการเกษตร ทั้งในเรื่องแผนการจัดสรรน้ำ แผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ

1.18) วางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางตรงและ ทางอ้อม เช่น การจ้างแรงงาน การฝึกอาชีพ ฯลฯ

2) ด้านการปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉิน ดำเนินการดังนี้

2.1) รักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันการเกิดอาชญากรรม ในพื้นที่ที่ประสบภัย

2.2) ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอที่เกิดภัยแล้ง จัดเจ้าหน้าที่ออกสำรวจสถานการณ์การเกิดภัยแล้ง รายงานสถานการณ์การเกิดภัยแล้ง ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ภัยแล้งจังหวัดสุโขทัยทราบ โดยมีข้อมูลประกอบความเสียหาย ความเดือดร้อนของพื้นที่ที่ ประสบภัย จำนวนราษฎรและทรัพย์สินที่เสียหาย

2.3) ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ อำเภอดำเนินการให้ความช่วยเหลือการแจกจ่ายน้ำการช่วยเหลือด้านการเกษตรและด้านอื่น ๆ ตามระเบียบฯ ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ และรายงานความช่วยเหลือให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ภัยแล้งจังหวัดสุโขทัยทราบ ทั้งนี้ ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคเป็นอันดับแรก โดยหาวิธีการเพิ่มปริมาณน้ำในแหล่งกักเก็บน้ำ สำคัญที่ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะแหล่งน้ำเพื่อการผลิตน้ำประปา

2.4) เมื่อภาวะขาดแคลนน้ำอุปโภคและบริโภคเกิดขึ้นอย่างรุนแรง เป็นผลให้เกิดอันตราย ต่อ สุขภาพประชาชน ให้ดำเนินการช่วยเหลือโดยการรักษาพยาบาล หากมีผู้ประสบภัยจำนวนมาก ให้ประสานงานกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตท้องที่ใกล้เคียงหรือท้องที่อื่น ๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนตามความจำเป็นและเหมาะสม

2.5) กรณีที่เกินขีดความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ภัยแล้ง ให้รายงานเพื่อขอรับการสนับสนุนจากกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชั้นเหนือขึ้นไปหรือหน่วยงานสนับสนุนได้ตามความจำเป็น

2.6) ดำเนินการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้และความเข้าใจกับประชาชนทั้งในภาพรวม และในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ให้ตระหนักถึงสถานการณ์และทราบข้อมูลปริมาณน้ำ รวมถึงมาตรการการบริหารจัดการน้ำที่กำลังดำเนินการ รวมทั้งการปฏิบัติการทางจิตวิทยา โดยให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัด การระมัดระวังสุขภาพ เพื่อป้องกันโรคระบาดต่าง ๆ อันเนื่องมาจากภาวะความแห้งแล้ง รวมทั้งให้การประชาสัมพันธ์ การให้ความช่วยเหลือของทางราชการอย่างต่อเนื่อง

2.7) ดำเนินการตรวจสอบและควบคุมโรคระบาดอันเนื่องมาจากภาวะความแห้งแล้ง

2.8) ประสานกรมฝนหลวงและการบินเกษตร เพื่อจัดทำฝนหลวงในพื้นที่ประสบภัยเมื่อสภาวะ อากาศเอื้ออำนวย

2.9) ดำเนินการสอดส่อง ทำความเข้าใจ และให้ความช่วยเหลือประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ กรณีการขาดแคลนน้ำทั้งน้ำอุปโภคหรือน้ำเพื่อการเกษตร อย่าให้เกิดปัญหาความขัดแย้งจากกรณีการแย่งชิงน้ำ

2.10) ดำเนินการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเนื่องจากภัยแล้ง ตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ โดยแยกเป็นรายตำบลเฉพาะหมู่บ้านที่มีสถานการณ์ภัยแล้งเกิดขึ้นเท่านั้น

3) ด้านการฟื้นฟูบูรณะ ดำเนินการดังนี้

3.1) กรณีที่มีผู้ได้รับอันตรายต่อสุขภาพให้มีการรักษาพยาบาลตามความเหมาะสมเป็นปกติ

3.2) กรณีเกิดความเสียหายด้านการเกษตร ปศุสัตว์และการประกอบอาชีพอื่น ๆ ให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูอาชีพราษฎร ตามระเบียบฯ และหลักเกณฑ์ของทางราชการ

3.3) การพิจารณาให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ประสบปัญหาภัยแล้ง ในอำนาจหน้าที่ของจังหวัด อำเภอ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556 และตามหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556 และแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

3.4) ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอำเภอ สำรวจความเสียหายและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู

3.5) ฟื้นฟูคุณภาพชีวิต และฟื้นฟูอาชีพของผู้ประสบภัย

3.6) ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอำเภอ ในเขตพื้นที่ที่เกิดเหตุดำเนินการฟื้นฟูความเสียหายเบื้องต้น โดยใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในพื้นที่ก่อน กรณีที่เกินขีดความสามารถให้พิจารณาช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงิน ทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยในกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556

4.2 อุทกภัยและดินถล่ม

4.2.1 สถานการณ์อุทกภัย

จากข้อมูลสถิติการเกิดอุทกภัยย้อนหลัง 3 ปี แสดงให้เห็นว่า สุโขทัยมักจะเกิดอุทกภัยขึ้นบ่อยครั้ง และมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น เนื่องจากเป็นที่ราบลุ่มโดยรับน้ำจากแม่น้ำยม ซึ่งไหลผ่านในเขตเมืองประกอบกับขนาดลำน้ำบริเวณที่ไหลผ่านมีขนาดแคบทำให้เกิดน้ำล้นตลิ่งเข้าท่วมบ้านเรือนราษฎร ทำให้เกิดการท่วมขังของน้ำบนพื้นผิวดินสูงกว่าระดับปกติและมีระยะเวลาที่น้ำท่วมขังยาวนานอยู่เป็นประจำจนสร้างความเสียหายต่อพื้นที่เกษตรกรรม และทรัพย์สินหรือชีวิต

ตารางที่ 4.3.18 สถิติการเกิดอุทกภัยย้อนหลัง 3 ปี

ปี	พื้นที่ประสบภัย			ราษฎรประสบภัย		ความเสียหาย					
	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	คน	เสียชีวิต (คน)	บ้านเรือน (หลัง)	พท. เกษตร (ไร่)	ถนน (สาย)	สะพาน (แห่ง)	ตลิ่ง/พนังกั้นน้ำ (แห่ง)
2561	4	6	17	2,102	666	1	19	771.74	-	-	-
2562	7	36	139	9,316	30,009	-	3	22,511	36	4	-
2563	6	36	208	10,147	22,653	-	98	147,064	31	-	23

ที่มา: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุโขทัย, 2563

โดยข้อมูลจากสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุโขทัย พบว่าในปี 2564 จังหวัดสุโขทัยมีพื้นที่เสี่ยงน้ำป่าไหลหลาก-ดินถล่ม อยู่ใน 6 อำเภอ โดยพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจำนวน 27 ตำบล มีพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมขัง อยู่ใน 4 อำเภอ โดยพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจำนวน 19 ตำบล และมีพื้นที่เสี่ยงเอ่อล้นตลิ่ง อยู่ใน 9 อำเภอ โดยพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจำนวน 41 ตำบล ดังตารางที่

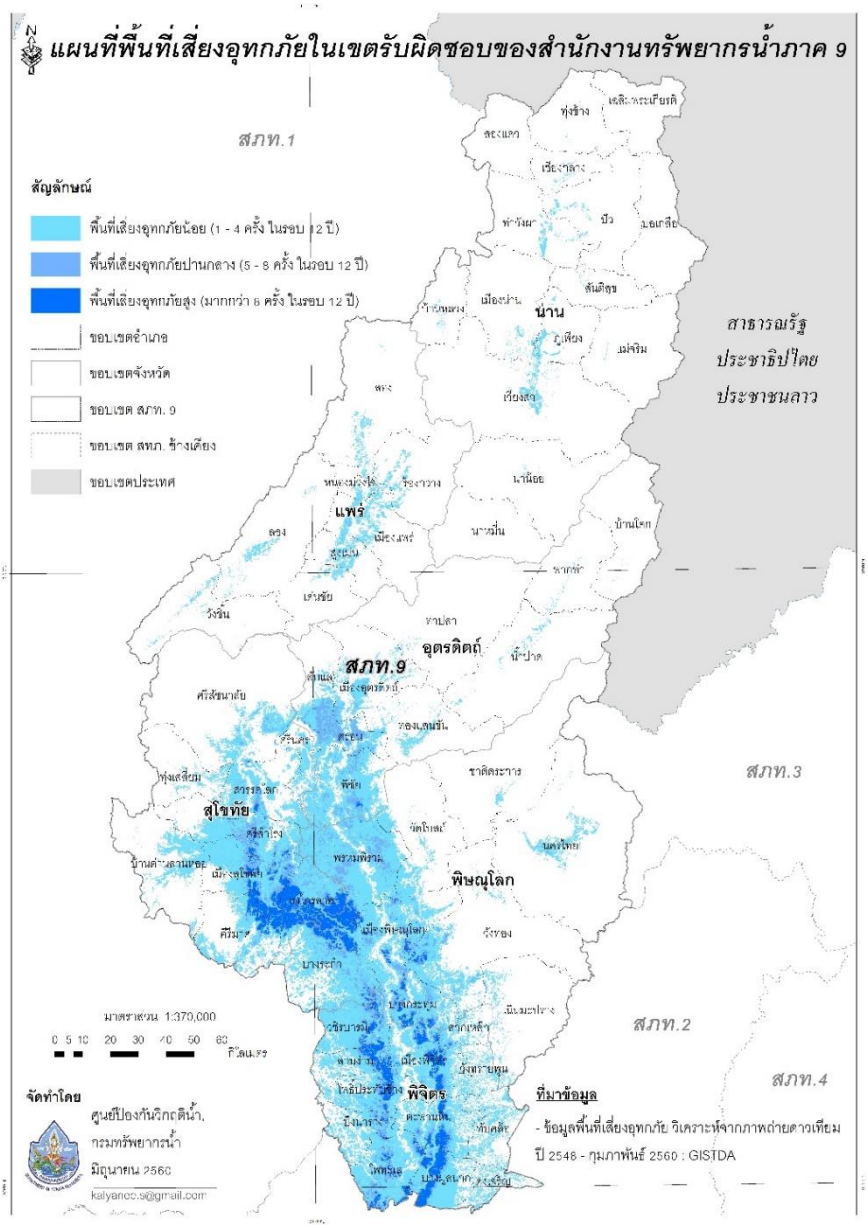
ตารางที่ 4.3.19 พื้นที่เสี่ยงอุทกภัย

พื้นที่เสี่ยง	อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่
1. น้ำป่าไหลหลาก-ดินถล่ม	เมืองสุโขทัย	เมืองเก่า	3,4,5,8
		วังทองแดง	1,2,3,4,5,6,7,8
	บ้านด่านลานหอย	วังตะคร้อ	2,3,4,5,6,7
		วังน้ำขาว	2,3,4,5,6,7,8,9,10
		ตลิ่งชัน	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10
		หนองหญ้าปล้อง	4,5,6
		วังลึก	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10
	คีรีมาศ	บ้านน้ำพุ	2,3,4
		ศรีคีรีมาศ	5,6,7,10
		นาเชิงคีรี	2,5,6,8,9
		บ้านป้อม	2,5,6,7,8
		สามพวง	2,3,4,5,6,7,8,9,10
		หนองจิก	3,4,5,6
		หนองกระดิ่ง	2,3,4
		ทุ่งยางเมือง	4,5
		ทุ่งหลวง	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12
		โตนด	5,6,11,12,13,17
	ศรีสำโรง	นาขุนไกร	3,4,5,6,7,8,9
	ทุ่งเสลี่ยม	บ้านใหม่ไชยมงคล	2,3,4,5
		ไทยชนะศึก	2,3,4,8,9,10

พื้นที่เสี่ยง	อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่
		ทุ่งเสลี่ยม	6,10,11
		กลางดง	2,3,4,6,7,8,10,11,12,15
		เขาแก้ว	1,2
	ศรีสัชนาลัย	แม่สิน	1,2,3,5,8,9,10,11,12,15,16,19,20,21
		แม่สำ	6,8,10,11,12,13
		บ้านตึก	3,4,5,6,7,8,12,13
		บ้านแก่ง	3,4,5,6,7,8,13
2. น้ำท่วมขัง	เมืองสุโขทัย	เมืองเก่า	1
		บ้านสวน	5,6,8,10,11
		บ้านหลุม	12
		บ้านกล้วย	1,3,4,5,6,7,9,10
		ตาลเตี้ย	1,2,3,4
		ปากพระ	1,2,3,4,5,6
		ปากแคว	1
	กงไกรลาศ	กง	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13
		บ้านกร่าง	3,4,5
		ไกรนอก	7,8
		ดงเดือย	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11
		ท่าฉนวน	1,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12
		ป่าแฝก	1,2,3,4,5,6,7,8,9
		หนองตูม	1,2,3,4,5,6,7,8
	ศรีสำโรง	บ้านไร่	4,6,7,10
		บ้านซ่าน	1,2,5,6,9,10
	ศรีนคร	ศรีนคร	3,9
		นครเดิฐ	1,3,5,7,8
		หนองบัว	1,3,4,5,6,7,8
3. น้ำเอ่อล้นตลิ่ง	เมืองสุโขทัย	ธานี 12 ชุมชน	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12
		ตาลเตี้ย	1,2,4
		ยางซ้าย	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11
		ปากพระ	1,2,4
		ปากแคว	1,2,3,4,5,6,8
	บ้านด่านลานหอย	ลานหอย	1,2,3,8
		บ้านด่าน	4,5,6,7,8
	คีรีมาศ	โตนด	3,4,15
		ทุ่งหลวง	1
		บ้านป้อม	3,4,5

พื้นที่เสี่ยง	อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่
		สามพวง	1
		หนองจิก	2,7,9,11,12
		หนองกระดิ่ง	1,5
	กงไกรลาศ	กง	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13
		บ้านกร่าง	3,4,5
		ไกรนอก	7,8
		ดงเดือย	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11
		ท่าฉนวน	1,6,7
		กกแรต	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12
	ศรีสำโรง	วังลึก	1
		สามเรือน	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10
		บ้านนา	1,2,3,4,5,6
		วังทอง	1,2,3,4
		เกาะตาเลี้ยง	1,3,5,6,78,9,12
		วัดเกาะ	1,2,3,4,5,6,7
		วังใหญ่	1,2,4,5,6,7,8
		ราวต้นจันทน์	2,3,4,5
	สวรรคโลก	ในเมือง	3,4,9
		คลองกระจง	1,2,3,4,6
		วังพิณพาทย์	1,2,3,4
		ย่านยาว	1,2,3,4,5,6,7,8,9,11,12
		เมืองบางยม	1,2,4
		ปากน้ำ	1,2,6,11
		ป่ากุมเกาะ	1,2,6,9
		เมืองบางขลัง	1,2,3,4,6
	ศรีนคร	ศรีนคร	5,10
	ทุ่งเสลี่ยม	ทุ่งเสลี่ยม	1,2,3,4,5,7,8,9
	ศรีสัชนาลัย	ศรีสัชนาลัย	1,2,6
		แม่สิน	1,8,12,21
		หนองอ้อ	3,4,5,6
		ป่างิ้ว	1,2,3,4,5,10,13

ที่มา: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุโขทัย, 2563

ภาพที่ 4.3.29 แผนที่เสี่ยงอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย
ที่มา: ศูนย์ป้องกันวิกฤตน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ, 2560

4.2.2 หลักการปฏิบัติ

1) การลดความเสี่ยงจากอุทกภัย

1.1.) แนวทางปฏิบัติในการป้องกันและลดผลกระทบ

การป้องกันและลดผลกระทบ ได้ดำเนินการกำหนดแนวทางและมาตรการในการป้องกันและลดผลกระทบจากอุทกภัย โดยเฉพาะข้อมูลพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย และดินถล่ม ตลอดจนการ กำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือ กำหนดพื้นที่รองรับการอพยพ และจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว รวมไปถึงการเตรียมการป้องกันด้านโครงสร้างและไม่ใช้โครงสร้าง ดังนี้

(1) การเตรียมการด้านโครงสร้าง : ดำเนินการสำรวจระบบระบายน้ำ เส้นทางการไหลของน้ำในพื้นที่ พื้นที่รองรับน้ำ รวมถึงการตรวจสอบสิ่งก่อสร้างที่ใช้ในการกักเก็บน้ำหรือป้องกันน้ำท่วม เช่น อ่างเก็บน้ำ ผนังกั้นน้ำ หากพบการตื้นเขินอันเป็นอุปสรรคต่อการรองรับน้ำ หรือมีสิ่งกีดขวางทางน้ำที่เป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ หรือไม่มีความมั่นคงแข็งแรง ให้ดำเนินการเร่งดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง

(2) การเตรียมการด้านไม่ใช้โครงสร้าง :

- ดำเนินการทบทวน ปรับปรุงแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยและดินถล่มทั้งระดับจังหวัด/อำเภอ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะข้อมูลพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย วาตภัย และดินถล่ม ตลอดจนการกำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือ การกำหนดพื้นที่ปลอดภัยเพื่อรองรับการอพยพ และการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว
- ตรวจสอบอุปกรณ์การแจ้งเตือนภัยในพื้นที่ และวางระบบแจ้งเตือนภัยให้ครอบคลุมทั่วถึงในทุกพื้นที่ ตั้งแต่การเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ การแจ้งเตือนล่วงหน้า การแจ้งเตือนอพยพ โดยกำหนดบุคคล หรือหน่วยงานรับผิดชอบ ตลอดจนระเบียบ วิธีการปฏิบัติให้เกิดความชัดเจน
- ประชาสัมพันธ์ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยงในการเตรียมรับมือกับสถานการณ์อุทกภัย และสร้างความตระหนักในการปฏิบัติตนให้เกิดความปลอดภัย เช่น การระมัดระวังอันตรายจากไฟฟ้ารั่วในช่วงเกิดอุทกภัยการป้องกันตนเองจากการถูกฟ้าผ่า อันตรายจากสัตว์มีพิษ สัตว์เลื้อยคลาน ตลอดจนโรคระบาดในช่วงฤดูฝน เป็นต้น

2) แนวทางปฏิบัติในการเตรียมความพร้อมทรัพยากร

ตรวจสอบความพร้อมบุคลากร เครื่องมือ อุปกรณ์ และเครื่องจักรกลในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน สามารถออกปฏิบัติการได้ตลอด 24 ชั่วโมง พร้อมทั้งจัดทำ บัญชีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดการสาธารณภัย ตลอดจนถึงทดสอบการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน โดยใช้ระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง และ

ระบบสื่อสารสำรองที่กำหนด ตลอดจนจัดเตรียมสถานที่ปลอดภัย เพื่อรองรับผู้ประสบภัย พร้อมสิ่งสาธารณูปโภคที่จำเป็น

3) แนวทางปฏิบัติตามกระบวนการแจ้งเตือนภัย

3.1) จัดตั้งคณะทำงานติดตามสถานการณ์ เพื่อทำหน้าที่ติดตาม วิเคราะห์และประเมิน สถานการณ์ ตลอดจนเสนอความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับใช้ในการเตรียมความพร้อมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอุทกภัย และดินถล่ม ในพื้นที่ได้อย่างทันท่วงที

3.2) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุโขทัย จะแจ้งเตือนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ หรือ/กอปภ.อำเภอ และ อปท. ในพื้นที่คาดว่าจะเกิดภัย โดยมอบหมายให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนี้

- แจ้งเตือนประชาชนผ่านช่องทางสถานีวิทยุกระจายเสียง/วิทยุสมัครเล่น/หอกระจายข่าว/ เสียงตามสาย/ Social Media

- แจ้งเตือนผ่านหน่วยงาน ได้แก่ ส่วนราชการภายในจังหวัด/อำเภอ/อปท./เครือข่ายอาสาสมัครศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ และกระจายข่าวสารการแจ้งเตือนภัยไปยังชุมชน/หมู่บ้าน

3.3) การแจ้งเตือนสถานการณ์ในพื้นที่เสี่ยงภัย มอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ และใช้สีเป็นสัญลักษณ์ในการแจ้งเตือนตามที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558

3.4) การปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operation :IO) เพื่อป้องกันความตื่นตระหนก หรือข่าวสารในทางลบ โดยมอบหมายให้สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ

การแจ้งเตือนประชาชน

1) ตรวจสอบข้อมูลยืนยันความถูกต้องของการเกิดสาธารณภัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทุกแห่ง ก่อนแจ้งเตือนผ่านช่องทางการสื่อสารทุกชนิด

2) ดำเนินการแจ้งเตือนภัยไปยังชุมชนพื้นที่ที่ประสบภัยและพื้นที่ข้างเคียง โดยสื่อต่าง ๆ ข่ายการสื่อสาร เครื่องมืออุปกรณ์เตือนภัยที่มีอยู่ของชุมชน เช่น วิทยุชุมชน/หอกระจายข่าว/หอเตือนภัย เป็นต้น

3) ข้อมูลการแจ้งเตือนภัยต้องชัดเจน และเข้าใจง่าย บ่งบอกถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับ ชีวิตและทรัพย์สิน วิธีการปฏิบัติของประชาชน รวมทั้งวิธีการแจ้งเหตุโดยต้องแจ้งเตือนจนกว่าสถานการณ์ภัยจะสิ้นสุด

4) แนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหารในพื้นที่

การปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหารในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย และดินถล่ม จังหวัดสุโขทัยจะดำเนินการร่วมกับมณฑลทหารบกที่ 39 ซึ่งเป็นหน่วยทหารที่กำหนดไว้ตามแผนบรรเทา สาธารณภัยกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2554 และหรือหน่วยทหารที่กองทัพภาคที่ 3 มอบหมาย

5) แนวทางปฏิบัติร่วมกับภาคประชาสังคม องค์การสาธารณกุศล ประชาชนจิตอาสาในพื้นที่

ประสานองค์การสาธารณกุศลและภาคประชาสังคมในพื้นที่ เข้าร่วมดำเนินการค้นหา/กู้ภัย และการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยตามขีดความสามารถ และประสานศูนย์อำนวยการจิตอาสาพระราชทานจังหวัด/อำเภอ จัดประชาชนจิตอาสาเข้ามาร่วมปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย และดินถล่มตามความถนัด

6) แนวทางการกำหนดพื้นที่/ศูนย์พักพิงชั่วคราว และการอพยพ

6.1) ศูนย์พักพิงชั่วคราวในระดับพื้นที่ ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอ/อปท. เป็นผู้กำหนด พร้อมทั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการศูนย์ฯ

6.2) ศูนย์พักพิงชั่วคราวในระดับจังหวัด มอบให้พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสุโขทัย เป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก โดยพื้นที่ตั้งศูนย์ฯ ปรากฏตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 2554 หรือพื้นที่อื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

6.3) การอพยพผู้ประสบภัยไปยังพื้นที่ปลอดภัย ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ/อปท. เป็นผู้กำหนดแผนอพยพ และมอบหมายผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติในการอพยพ

สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า

การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประชาชนได้อยู่สิ่งแวดล้อมที่ดี ปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัย เป็นพื้นฐานความต้องการของทุกคนรวมถึงนักท่องเที่ยว มีการใช้และดูแลทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่อย่างสมดุลและยั่งยืน สำหรับพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า มีการใช้และจัดการสาธารณูปโภคทางด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกับเทศบาลตำบลเมืองเก่า จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเมืองเก่า มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี การจัดการขยะ มีการจัดการที่ดีจากเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ซึ่งเป็นระบบกำจัดขยะแบบ Sanitary Landfill ที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล มีการคัดแยกขยะที่จุดรวบรวมขยะ สามารถนำขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ส่งให้กับบริษัทรับซื้อขยะรีไซเคิล และมีคัดแยกขยะอันตรายเพื่อกำจัดอย่างถูกวิธี อย่างไรก็ดีการจัดการขยะมีความเสี่ยงผลกระทบสูงจากพื้นที่ฝังกลบใช้ไปแล้วกว่า 90% และรองรับขยะได้อีกประมาณสองปี จึงมีความเสี่ยง พื้นที่ฝังกลบปัจจุบันอาจจะไม่พอในการรองรับขยะมูลฝอย ในอนาคตอันใกล้ หากไม่สามารถพัฒนาพื้นที่ฝังกลขยะใหม่ได้ทันเวลา จึงควรรีบดำเนินการหาที่ฝังกลบขยะเพิ่มเติมให้เพียงพอในระยะยาวเพื่อเสถียรภาพในการ

จัดการขยะของจังหวัดสุโขทัย สำหรับการจัดการน้ำทิ้งชุมชน ยังไม่มีการจัดการจากเทศบาลตำบลเมืองเก่า พื้นที่ชุมชนท่องเที่ยว ตำบลเมืองเก่า ไม่มีการบำบัดน้ำเสีย ได้มีการระบายน้ำเสียลงรางระบายน้ำสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ และพื้นที่ว่างเปล่า โดยเฉพาะคลองแม่รำพันที่มีบ้านเรือนประชาชนตั้งอยู่ตลอดแนวคลอง พบมีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมอยู่ระดับที่ 5 นอกจากนี้พบคุณภาพน้ำของแม่น้ำยมจากจุดตรวจวัดสะพานวังหินพัฒนา ซึ่งเป็นจุดที่อยู่ใกล้กับจุดเชื่อมต่อรับน้ำจากคลองแม่รำพันจากตำบลเมืองเก่ามากที่สุด มีคุณภาพน้ำที่อยู่ในระดับมีคุณภาพเสื่อมโทรม จากคะแนนการประเมินค่าดัชนีคุณภาพน้ำ (Water quality index) ซึ่งมีค่าปริมาณแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด ปริมาณแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม และBOD (ปริมาณสารอินทรีย์ในน้ำ) ค่อนข้างสูงและเกินมาตรฐานเกือบทั้งปีเมื่อเทียบกับค่ามาตรฐานน้ำผิวดินประเภทที่ 3 จึงควรมีมาตรการป้องกันแก้ไขความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำธรรมชาติคลองแม่รำพัน มีการตรวจวัดคุณภาพน้ำและสื่อสารให้ชุมชนรับทราบเป็นประจำ มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำทิ้งรวมของชุมชนเมืองเก่า ผู้ประกอบการและบ้านเรือนมีการบำบัดน้ำเสียเบื้องต้นก่อนระบายสู่ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวม รณรงค์ให้ชุมชนรับทราบปัญหาและเป้าหมายร่วมกันในการยกระดับคุณภาพน้ำแม่รำพันให้มาสู่ระดับที่ 3 คุณภาพน้ำดีปลอดภัยต่อการใช้ประโยชน์ท่องเที่ยวและเกษตรกรรมตามที่ชุมชนต้องการ สำหรับน้ำประปาใช้น้ำประปาจากการประปาส่วนภูมิภาค สาขาสุโขทัย ปัจจุบันกำลังการผลิต มีความเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว แต่มีระบบส่งจ่ายน้ำประปาที่ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ จึงมีความเสี่ยงขาดแคลนน้ำในพื้นที่ประปาส่งจ่ายไม่ถึง เทศบาลตำบลเมืองเก่าควรมีแนวทางในการจัดการน้ำ เพื่อทำให้แหล่งท่องเที่ยว และสถานประกอบการมีประสิทธิภาพการใช้น้ำสูง และมีความมั่นคงทางทรัพยากรน้ำ สำหรับทางด้านมลพิษอากาศและเสียง โดยทั่วไปมีมลภาวะทางแสงและเสียงต่ำ อย่างไรก็ดีช่วงฤดูร้อนจังหวัดสุโขทัยมีปัญหาหมอกควันจากการเผาทั้งภายในท้องถิ่นในจังหวัดและจากการเผาในภูมิภาค จึงควรมีการกำหนดมาตรการจัดการปัญหาคุณภาพอย่างเคร่งคัด ลดการเผาชีวมวลที่เป็นสาเหตุหลักของฝุ่นละออง ติดตั้งระบบตรวจวัด PM2.5 แบบ Real time ออนไลน์ให้ประชาชนทราบสถานการณ์และป้องกันได้มลพิษอากาศได้ทันท่วงที และแผนระยะยาวควรศึกษาแหล่งกำเนิดและการควบคุมเพื่อให้เมืองเก่าปลอดภัยจากปัญหามลพิษอากาศอย่างถาวรต่อไป ระบบการขนส่งมีสภาพปริมาณการจราจรเคลื่อนที่ได้ดี โดยไม่มีการติดขัด สถานที่ท่องเที่ยว เทศบาลตำบลเมืองเก่า และผู้ประกอบการ มีการส่งเสริม และสนับสนุนการขนส่งมลพิษต่ำโดยการใช้บริการขนส่งสาธารณะ (รถสองแถว รถคอกหมู) การท่องเที่ยวที่ไม่ต้องใช้พลังงาน เช่น การใช้รถรางไฟฟ้า การเดิน หรือการปั่นจักรยาน ในการเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ส่วนทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ และสัตว์ป่า เนื่องจากพื้นที่ท่องเที่ยวหรือโบราณสถานบางแห่ง ในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า จะตั้งอยู่ในบริเวณป่าไม้ ทำให้การท่องเที่ยว หรือการเที่ยวชมโบราณสถาน ดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อพืช และสัตว์ป่าเนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ ซึ่งปัจจุบันมีใช้มาตรการข้อห้าม เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า อย่างไรก็ดี เทศบาลตำบลเมืองเก่า ควรมีแนวทางในการจัดการควบคุมการปฏิบัติตามข้อห้ามอย่างเคร่งคัด เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ท่องเที่ยว

รายการคำนวณ

1. การคำนวณความสามารถในการรองรับขยะของแหล่งท่องเที่ยว

ปริมาณขยะมูลฝอย = อัตราการเกิดขยะ x จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร์ สมการที่ 1
(กก./คน-วัน) (คน)

1.) การคำนวณปริมาณขยะจากสถิติประชากรท้องถิ่น

อัตราการเกิดขยะจากคนในท้องถิ่น 1.11 กก./คน-วัน (ข้อมูลเฉลี่ยทั่วประเทศปี 2561)

ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากคนในท้องถิ่น = 1.11 (กก./คน-วัน) x 7,376 คน

= 8,187.36 กก./วัน

2.) การคำนวณปริมาณขยะจากนักท่องเที่ยวค้างคืน

กรณีมีนักท่องเที่ยวค้างคืนสูงสุด 1,500 คน

อัตราการเกิดขยะจากคนนักท่องเที่ยวค้างคืน เฉลี่ย 0.5 กก./คน-วัน

ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากคนนักท่องเที่ยว = 0.5 x 1,500

= 750 กก./วัน

3.) การคำนวณปริมาณขยะจากนักท่องเที่ยวไป-กลับ

กรณีมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวสูงสุด 3,000 คน

อัตราการเกิดขยะจากคนนักท่องเที่ยว ไป-กลับ เฉลี่ย 0.05 กก./คน-วัน

ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากคนนักท่องเที่ยว = 0.05 x 3,000 คน

= 150 กก./วัน

2. รายการการคำนวณความต้องการใช้ของแหล่งท่องเที่ยว

มาตรฐานชี้วัด

1. อัตราการใช้น้ำคนในพื้นที่ 200 ลิตร/คน-วัน
2. อัตราการใช้น้ำนักท่องเที่ยวแบบไป-กลับ 19 ลิตร/คน-วัน
3. อัตราการใช้น้ำนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืนที่บ้านพัก 227 ลิตร/คน-วัน
4. อัตราการใช้น้ำนักท่องเที่ยวกางเต็นท์พักแรม 114 ลิตร/คน-วัน

1.) คำนวณปริมาณใช้น้ำประปาของชุมชนจากจำนวนประชากรท้องถิ่น

จำนวนประชากร 7,376 คน

ดังนั้น อัตราการใช้น้ำของคนในท้องถิ่น คือ 200 x 7,376 = 1,475,200 ลิตร/คน-วัน

หรือ 1,476 ลบ.ม./วัน

2.) คำนวณปริมาณใช้น้ำของนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืนที่บ้านพัก

กรณีมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืนที่บ้านพัก โฮมสเตย์ สูงสุด 1,500 คน

ดังนั้น อัตราการใช้น้ำของนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืน คือ 227 x 1,500 = 340,500 ลิตร/วัน

หรือ 341 ลบ.ม./วัน

3.) คำนวณปริมาณใช้น้ำของนักท่องเที่ยวแบบไป-กลับ

กรณีมีจำนวนนักท่องเที่ยวแบบไป-กลับสูงสุด 3,000 คน

ดังนั้น อัตราการใช้น้ำของนักท่องเที่ยวแบบไป-กลับ คือ 19 x 3,000 = 57,000 ลิตร/วัน

หรือ 57 ลบ.ม./วัน

3. รายการการคาดการณ์การใช้ไฟฟ้า

ประชาชนมีความต้องการใช้ไฟฟ้า 15,889 กิโลวัตต์/วัน

จำนวนประชากร 7,376 คน

มีความต้องการใช้ไฟฟ้า 15,889/7,376 = 2.15 กิโลวัตต์/วัน/คน

กรณี มีจำนวนนักท่องเที่ยว 1,500 คน/วัน

ดังนั้น อัตราการใช้ไฟฟ้าของนักท่องเที่ยว คือ 1,500 x 2.15 = 3,225 กิโลวัตต์ต่อวัน

4. รายการการคำนวณจำนวนรถดับเพลิงที่เหมาะสม

กรณี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีประชากร (N) ต่ำกว่า 50,000 คน

จำนวนรถดับเพลิง = 0.58 + 0.12 (N/1,000)

จำนวนประชากร 7,376 คน

ดังนั้น จำนวนรถดับเพลิง คือ 0.58 + 0.12 (7,376 /1,000) = 1.46 คัน

หรือ 2 คัน

บทที่ 4.4

ผลการศึกษาขีดความสามารถการรองรับนักท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภาคบริการ : ร้านอาหารและที่พักแรม

ขีดความสามารถการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่บริเวณ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย

ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวทางด้านกายภาพของพื้นที่บริเวณ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย จะพิจารณาในสองมิติได้แก่ มิติของที่พัก (กล่าวไว้ในหัวข้อที่ 2) และมิติของขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในด้านร้านอาหาร

สำหรับขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในด้านร้านอาหารนั้น จากการศึกษาพบว่าร้านอาหารในพื้นที่สำรวจและค้นหาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของเขตพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 38 ร้าน เป็นประเภทร้าน เค้ก ชา กาแฟ จำนวน 14 ร้าน ประเภทร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ (หมูจุ่ม/หมูกระทะ) จำนวน - ร้าน ประเภทร้านก๋วยเตี๋ยว จำนวน 2 ร้าน ประเภทร้านข้าวต้ม จำนวน - ร้าน ประเภทร้านอาหาร+ร้านนั่งดื่ม จำนวน 15 ร้าน และประเภทร้านอาหารตามสั่ง จำนวน 7 ร้าน ซึ่งสามารถคำนวณขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ด้านร้านอาหารได้ดังสูตรต่อไปนี้

$$PCC_{\text{ร้านอาหาร}}\ (\text{คนต่อวัน}) = \frac{[\text{จำนวนชั่วโมงที่เปิดบริการ} \times 60\ \text{นาที}]}{\text{จำนวนนาทีที่ใช้บริการ}} \times \text{จำนวนที่นั่ง}$$

(1) ร้านประเภทเค้ก ชา กาแฟ ในพื้นที่สำรวจและค้นหาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย มีจำนวน 14 ร้าน มีที่นั่งไว้สำหรับบริการลูกค้าทั้งหมด จำนวน 470 ที่นั่ง ระยะเวลาในการให้บริการลูกค้าของแต่ละร้านมีเวลาให้บริการไม่ตรงกัน โดยส่วนมากจะเปิดให้บริการตั้งแต่ช่วงเช้าไม่เกิน 20.00 น. เวลาในการนั่งรับประทานอาหารเฉลี่ย 30 นาทีต่อคน โดยเฉลี่ย ร้านประเภท เค้ก ชา กาแฟ ในเขตพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย สามารถรองรับลูกค้าได้ 8,975 คนต่อวัน จากตารางที่ จะเห็นได้ว่า การใช้ประโยชน์สูงสุดด้านร้านเค้ก ชา กาแฟ ใน ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย ในเวลา 12.01 – 18.00 น. มีร้านเปิดให้บริการเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้เยอะ ในขณะที่ช่วงเวลา 06.00 – 12.00 น. และช่วงเวลา 18.01-00.00 น. มีร้านเปิดให้บริการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนน้อย ซึ่งหากร้านค้าหรือผู้ประกอบการสามารถขยายระยะเวลาเปิด ปิดร้านได้นานขึ้นจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการเพิ่มขึ้น เป็นผลทำให้เศรษฐกิจ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย เกิดการขยายตัวและเพิ่มขึ้นตามลำดับ

(2) ร้านอาหารประเภทบุฟเฟต์ (หมูจุ่ม/หมูกระทะ) ในพื้นที่สำรวจและค้นหาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย มีจำนวน

- ร้าน มีที่นั่งไว้สำหรับบริการลูกค้าทั้งหมด จำนวน - ที่นั่ง โดยร้านอาหารประเภทบุฟเฟต์ (หมูจุ่ม/หมูกระทะ) โดยส่วนใหญ่เปิดให้บริการในช่วงเวลาเย็นตั้งแต่ 16.30 น. และไม่เกินเวลา 23.00 น. เวลาในการนั่งรับประทานอาหารเฉลี่ย 120 นาทีต่อคน โดยเฉลี่ยร้านบุฟเฟต์ (หมูจุ่ม/หมูกระทะ) ในเขตพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย สามารถรองรับลูกค้าได้ - คนต่อวัน

(3) ร้านอาหารประเภทก๋วยเตี๋ยว มีในพื้นที่สำรวจและค้นหาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย มีจำนวน 2 ร้าน มีที่นั่งไว้สำหรับบริการลูกค้าทั้งหมด จำนวน 100 ที่นั่ง ระยะเวลาในการให้บริการลูกค้าของแต่ละร้านมีเวลาให้บริการไม่ตรงกัน โดยส่วนใหญ่เปิดให้บริการตั้งแต่ช่วงเช้า เวลาในการนั่งรับประทานอาหารเฉลี่ย 20 นาทีต่อคน ร้านอาหารส่วนมากจะมีบริการในส่วนของก๋วยเตี๋ยวรวมอยู่ด้วย จึงทำให้จำนวนร้านก๋วยเตี๋ยวในพื้นที่มีจำนวนน้อย โดยเฉลี่ยร้านประเภทร้านก๋วยเตี๋ยวในเขตพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย สามารถรองรับลูกค้าได้ 3,480 คนต่อวัน

(4) ร้านอาหารประเภทข้าวต้มในพื้นที่สำรวจและค้นหาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย มีจำนวน - ร้าน มีที่นั่งไว้สำหรับบริการลูกค้าทั้งหมด จำนวน – ที่นั่ง เวลาในการนั่งรับประทานอาหารเฉลี่ย 90 นาทีต่อคน โดยเฉลี่ยร้านอาหารประเภทข้าวต้มในเขตพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย สามารถรองรับลูกค้าได้ - คนต่อวัน

(5) ร้านอาหารประเภทร้านอาหาร+ร้านนั่งดื่ม ในพื้นที่สำรวจและค้นหาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย มีจำนวน 15 ร้าน มีที่นั่งไว้สำหรับบริการลูกค้าทั้งหมด จำนวน 1,110 ที่นั่ง เวลาในการนั่งรับประทานอาหารเฉลี่ย 120 นาทีต่อคน โดยเฉลี่ยร้านประเภทร้านอาหาร+ร้านนั่งดื่มในเขตพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย สามารถรองรับลูกค้าได้ 6,625 คนต่อวัน

(6) ร้านอาหารประเภทตามสั่ง ในพื้นที่ขอบเขตการสำรวจและค้นหาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย มีจำนวน 7 ร้าน มีที่นั่งไว้สำหรับบริการลูกค้าทั้งหมด จำนวน 200 ที่นั่ง โดยร้านอาหารประเภทตามสั่งในเขตพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย มีเวลาเปิดปิดอยู่ในช่วง 6.00-22.00 น. เวลาในการนั่งรับประทานอาหารเฉลี่ย 30 นาทีต่อคน โดยเฉลี่ยร้านประเภทอาหารตามสั่งในเขตพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย สามารถรองรับลูกค้าได้ 4,176 คนต่อวัน

ตารางที่ 4.4.1 ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในด้านร้านอาหารในเขตพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย

ประเภทร้าน	ลำดับ	ร้านอาหาร	ที่ตั้งร้าน การติดต่อ (เบอร์โทรศัพท์/web)	จุดเด่น เมนู ภาพบรรยากาศ	ที่นั่ง (คน)	เวลาที่ให้บริการ	ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้บริการ (นาที)	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด (คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ
ร้านเค้ก ชา กาแฟ	1.	บ้านมะขวิด สุโขทัย	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง สุโขทัย โทร 0895079490 Facebook : Baan Ma-Kwid Sukhothai บ้านมะขวิด สุโขทัย		40	10.00-16.00	30	480	SHA
	2.	Say Hi 2	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง สุโขทัย โทร 055697090 Facebook : Say Hi 2 เซย์ไฮคาเฟ่ เมืองเก่า	เมนูแนะนำ : อเมริกาโน่น้ำผึ้ง, เครปเค้กฝอยทอง 	30	8.00-19.00	30	660	
	3.	Farm Cafe' คอกม้า-กาแฟไร่สุโขทัยนี้ดี	501/9 หมู่ที่ 10 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง สุโขทัย โทร 0860470055 Facebook : Farm Café ไร่สุโขทัยนี้ดี		40	9.30-17.00	30	584	

ประเภทร้าน	ลำดับ	ร้านอาหาร	ที่ตั้งร้าน การติดต่อ (เบอร์โทรศัพท์/web)	จุดเด่น เมนู ภาพบรรยากาศ	ที่นั่ง (คน)	เวลาที่ให้บริการ	ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้บริการ (นาที)	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด (คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ
ร้านเค้ก ชา กาแฟ	4.	Doi Fah Café	301/2 หมู่ที่ 10 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0873426973		40	8.30-16.00	30	584	
	5.	Sweet dream cafe'	498/10 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0922677868 Facebook : Sweet dream cafe’		70	9.00-22.00	30	1,820	
	6.	กาแฟแก้วรั่ว Coffee Leak	ภายในลานจอดรถ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โทร 0805860949 Facebook : Coffee Leak-กาแฟแก้วรั่ว		10	7.00-16.30	30	186	

ประเภทร้าน	ลำดับ	ร้านอาหาร	ที่ตั้งร้าน การติดต่อ (เบอร์โทรศัพท์/web)	จุดเด่น เมนู ภาพบรรยากาศ	ที่นั่ง (คน)	เวลาที่ให้บริการ	ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้บริการ (นาที)	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด (คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ
ร้านเค้ก ชา กาแฟ	7.	Cafe' Amazon	หน้าวัดตะพังทอง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย		40	7.00-19.00	30	960	
	8.	Krungkao Coffee & Bistro	583/16 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0844852271 Facebook : Krungkao coffee & Bistro	เมนูแนะนำ : กาแฟสดอาราบิก้า	70	8.00-17.00 หยุดทุกวันพุธ	30	1,260	
	9.	บ้านกาแฟ "เติมฮัก" Home Coffee Love	102/26 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0810110111 Facebook : บ้านกาแฟเติมฮัก Home Coffee Love	เมนูแนะนำ : ข้าวกะเพราถาด	20	8.00-17.30	30	372	

ประเภทร้าน	ลำดับ	ร้านอาหาร	ที่ตั้งร้าน การติดต่อ (เบอร์โทรศัพท์/web)	จุดเด่น เมนู ภาพบรรยากาศ	ที่นั่ง (คน)	เวลาที่ให้บริการ	ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้บริการ (นาที)	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด (คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ
ร้านเค้ก ชา กาแฟ	10.	Chalala LALA Café	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0839605856 Facebook : Chalala LALA Café	เมนูแนะนำ : อัญชันนมสด	10	7.00-18.00	30	220	
	11.	Sweet Rice Café	91/4 หมู่ที่ 2 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0813772071 Facebook : Sweet Rice Cafe'	เมนูแนะนำ : เค้กทุเรียน, ข้าวเปิ๊ป	60	9.00-18.00	30	1,080	
	12.	Malongse Coffee & Tea - มาลองเซ่	หมู่ที่ 3 2032/1 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0855836162 Facebook : มาลองเซ่ Malongse Coffee & Tea		10	8.00-19.00	30	220	

ประเภทร้าน	ลำดับ	ร้านอาหาร	ที่ตั้งร้าน การติดต่อ (เบอร์โทรศัพท์/web)	จุดเด่น เมนู ภาพบรรยากาศ	ที่นั่ง (คน)	เวลาที่ให้บริการ	ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้บริการ (นาที)	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด (คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ
ร้านเค้ก ชา กาแฟ	13.	TEENEE SUKHOTHAI	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0992483263		15	9.00-17.00	30	240	
	14.	Thammada	356/8 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 055633282 Facebook : Thammada CAFE' ทำมาดาคาเฟ		15	8.30-19.00	30	309	
ร้านก๋วยเตี๋ยว	15.	ก๋วยเตี๋ยวแซ่บปาก ชามกะลา	214/2 หมู่ที่ 2 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0932456650 Facebook : ก๋วยเตี๋ยวแซ่บปากชามกะลาสุโขทัย		60	7.00-21.00	20	2,520	

ประเภทร้าน	ลำดับ	ร้านอาหาร	ที่ตั้งร้าน การติดต่อ (เบอร์โทรศัพท์/web)	จุดเด่น เมนู ภาพบรรยากาศ	ที่นั่ง (คน)	เวลาที่ให้บริการ	ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้บริการ (นาที)	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด (คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ
	16.	ก๋วยเตี๋ยวน้ำตกหมูตุ๋น 10บาท	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0962130622		40	8.00-16.00	20	960	
ร้านอาหาร + ร้านนั่งดื่ม	17.	บ้านจันทร์ฉาย สุโขทัย	169/9 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0642824247	เมนูแนะนำ : ไก่ย่างจำเลยรัก, ต้มข่าปลาสลิด, หมูสามชั้นผัดกะปิ, ดับเบิ้ลดาร์ทโกโก้	200	10.00-22.00	120	1,200	
	18.	ร้านปลาเผาป้าสังเวียน	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0818865563		100	10:30 - 21:00	120	515	

ประเภทร้าน	ลำดับ	ร้านอาหาร	ที่ตั้งร้าน การติดต่อ (เบอร์โทรศัพท์/web)	จุดเด่น เมนู ภาพบรรยากาศ	ที่นั่ง (คน)	เวลาที่ให้บริการ	ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้บริการ (นาที)	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด (คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ
ร้านอาหาร + ร้านนั่งดื่ม	19.	ครัวต้มยำ Food & Drink	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0861470325 Facebook : ครัวต้มยำ Food & Drink		80	9.00-21.00	120	480	
	20.	ขนมจีนบ้านนา ก๋วยเตี๋ยว สุโขทัย	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0819716102 Facebook : ร้านขนมจีนบ้านนาสุโขทัย Baanna Sukhothai		70	7.00-17.00	120	350	
	21.	สิวนา Sinvana Restaurant	583 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0918404546 Facebook : Sinvana Restaurant	เมนูแนะนำ : แกงส้มชะอมไข่กุ้ง, ทอดมันปลากราย	70	8.00-21.00	120	390	

ประเภทร้าน	ลำดับ	ร้านอาหาร	ที่ตั้งร้าน การติดต่อ (เบอร์โทรศัพท์/web)	จุดเด่น เมนู ภาพบรรยากาศ	ที่นั่ง (คน)	เวลาที่ให้บริการ	ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้บริการ (นาที)	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด (คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ
ร้านอาหาร + ร้านนั่งดื่ม	22.	Historical Garden Restaurant	252/2 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0931733470 Facebook : Historical Garden Restaurant		60	11.00-23.00	120	360	
	23.	THE COFFEE Cup	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0983475496		40	7.00-22.00	120	320	
	24.	Old City Landmark Cafe	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย		40	7.00-22.00	120	320	
	25.	Mae Boonmee Cafe & bistro	28/3 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0854000140		60	9.00-23.00	120	420	

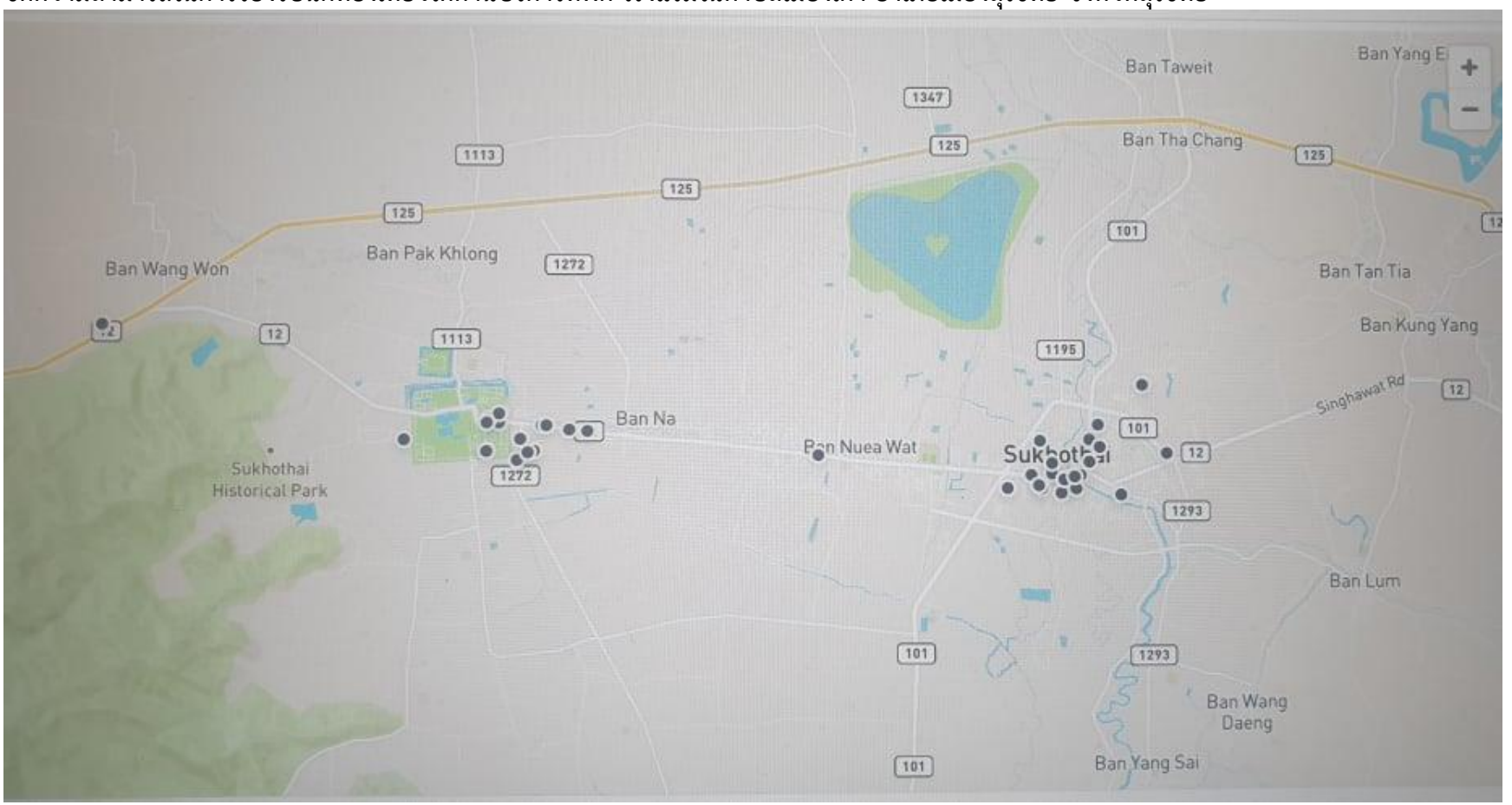
ประเภทร้าน	ลำดับ	ร้านอาหาร	ที่ตั้งร้าน การติดต่อ (เบอร์โทรศัพท์/web)	จุดเด่น เมนู ภาพบรรยากาศ	ที่นั่ง (คน)	เวลาที่ให้บริการ	ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้บริการ (นาที)	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด (คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ
ร้านอาหาร + ร้านนั่งดื่ม	26.	ขวัญสิริ	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 055633353	เมนูแนะนำ : แกงป่า,ยำสามกรอบ	30	8.00-22.00	120	210	
	27.	ครัวลมฝน Lom&Fon Kitchen	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0813248440		70	11.00-21.00	120	350	
	28.	สวนอาหารน้ำค้าง	214 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0824500178 Facebook : Sukhothai Thai Restaurant สวนอาหารไทย น้ำค้างสุโขทัย	เมนูแนะนำ : ยำหัวปลีกุ้งสด, ผัดซี่อิ๊วทะเล	80	06.00-22.00	120	640	

ประเภทร้าน	ลำดับ	ร้านอาหาร	ที่ตั้งร้าน การติดต่อ (เบอร์โทรศัพท์/web)	จุดเด่น เมนู ภาพบรรยากาศ	ที่นั่ง (คน)	เวลาที่ให้บริการ	ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้บริการ (นาที)	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด (คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ
ร้านอาหาร + ร้านนั่งดื่ม	29.	ครัวสุโขทัย	321/2 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 055633366 Facebook : Sukhothai Restaurant สวนอาหารครัวสุโขทัย		100	10.00-22.00	120	600	
	30.	Turban Bistro	321/5 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 055615516		70	16.00-22.00	120	210	
	31.	Sureerat Restaurant	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 055633323		40	8.00-21.00	120	260	

ประเภทร้าน	ลำดับ	ร้านอาหาร	ที่ตั้งร้าน การติดต่อ (เบอร์โทรศัพท์/web)	จุดเด่น เมนู ภาพบรรยากาศ	ที่นั่ง (คน)	เวลาที่ให้บริการ	ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้บริการ (นาที)	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด (คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ
ร้านอาหารตามสั่ง	32.	ร้านวันเพ็ญ	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย		20	จ-ส 8.00-17.00	30	360	
	33.	ครัวพรทิพย์	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0648361989		30	7.00-17.00	30	600	
	34.	อิ่มแปล้	196 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย		30	9.00-20.00	30	660	
	35.	ครัวกรุงเก่า	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0877321669 Facebook : ครัวกรุงเก่า Sukhothai		30	9.30-22.00	30	738	

ประเภทร้าน	ลำดับ	ร้านอาหาร	ที่ตั้งร้าน การติดต่อ (เบอร์โทรศัพท์/web)	จุดเด่น เมนู ภาพบรรยากาศ	ที่นั่ง (คน)	เวลาที่ให้บริการ	ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้บริการ (นาที)	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด (คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ
	36.	จันทร์ทอง	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0846225344 Facebook : ร้านอาหารจันทร์ทอง Sukhothai		30	7.00-16.00	30	540	
	37.	ตาแป๊ะ	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 055633154		30	6.00-16.00	30	600	
	38.	ครัวยายเสริฐ	189/3 หมู่ 3 หมู่บ้านลิไท ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย โทร 0958057323 Facebook : ครัวยายเสริฐ		30	7.30-19.00	30	678	
					1,880			**22,356**	

ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ด้านบริการที่พัก-โรงแรมในตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพที่ 4.4.1 แสดงการกระจายตัวของที่พักแรมบริเวณตำบลเมืองเก่า และพื้นที่เชื่อมโยง

ตารางที่ 4.4.2 ข้อมูลโรงแรมในเขตพื้นที่ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)
1.	The Legendha Sukhothai	214 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	055 697 214, 082 450 017		62	124	SHA Green Hotel (Gold)	1,300-10,000	80,600
2.	Sukhothai Grand Resort & Spa	389/5 หมู่ที่ 2 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	091 032 8666		70	140		1,000-3,500	70,000
3.	Sukhothai Chalet	368 /3 ม.3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	089 664 1924		4	8		800	3,200
4.	Sukhothai City Resort	69 ม.10 ตำบลเมือง อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	095 634 0522		6	12		699-2000	4,194

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)
5.	Dorm of Happiness by Tharaburi Resort Sukhothai	321/3 หมู่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	055 697 132		18	36		499-1122	8,982
6.	ภูเก็บฝัน รีสอร์ท	79/5 หมู่2 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	094 006 5259		8	16		800-1500	6,400
7.	สุโขทัย อินดี้ รีสอร์ท	25/10 ม.7 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	083 625 5345		7	14		467-591	3,269
8.	Wattanawan Resort	399 หมู่ 10 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	088 2730 281		10	20		500-1200	5,000

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)
9.	นาราชา รีสอร์ท	343/8 ม.10 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	095 675 6361		7	14		551-1579	3,857
10.	สุโขทัย การ์เด้น	119 ซอนสุโขทัยนคร 1 ซอย 3 หมู่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	084 751 1533		23	46	SHA	799-2909	18,377
11.	ไทย ไทย สุโขทัย รีสอร์ท	95/8 หมู่ 3 ถนนนาโพธิ์ศรีมาศ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	084 932 1006		31	62	SHA	580-5000	17,980
12.	บ้านดิน รีสอร์ท	67/3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	062 2643622		4	8		800-1800	3,200

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)
13.	บ้านหมอ รีสอร์ท	92/12 หมู่ 4, ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	098 791 4946		52	104	SHA	1,800-2,600	93,600
14.	แสงอรุณ รีสอร์ต	302/4 หมู่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	084 050 6985		4	8		750-1500	3,000
15.	ภูพฤกษา รีสอร์ท	102/21 หมู่4 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64000	085 405 4673		5	10		680-1200	3,400
16.	แฮปปี้เนส รีสอร์ท	558 หมู่ 8 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	081 394 1319		6	12		700-1,200	4,200

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)
17.	สยาม วิลล่า	9/13 หมู่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	055 019 956		10	20		568-7000	5,680
18.	บ้านริมคลองรีสอร์ท	297/1 หมู่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย,64210	080 514 9966		10	20		416-1968	4,160
19.	ลีลาวดี รีสอร์ท	633 หมู่ 10 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	086 926 5242		13	26		680-1200	8,840
20.	โอเค สุโขทัย	140/19 ม.3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	099 874 7458		4	8		590-1200	2,360

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)
21.	Hotel De' Peal	451/4 หมู่.3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย, สุโขทัย 64210	055 697 303		8	16		1,000-2500	8,000
22.	ราชธานี โฮเทล	229 ถ.จรดวิถีถ่อง ต.เมืองเก่า อ.เมืองสุโขทัย สุโขทัย 64000	055 611031, 612877, 611308		81	162		440-1,600	35,640
23.	บ้านศุข สุโขทัย รีสอร์ต	99/7 ม.2 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	094 586 3090		9	18		1200-2500	10,800
24.	ริเวอร์วิว	92/1 ถ.นิกรเกษฒ อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64000	055 611656, 611516, 613371-2		48	96		350-800	16,800

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)
25.	วังเหนือ	43/1 ถ.สิงหวัฒน์ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64000	055 611193-4		67	134		475-1,500	31,825
26.	Moat view	244 หมู่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	088 162 6593		45	90		800	36,000
27.	Gen2 Boutique by Baanmo resort sukhothai	420/2 หมู่3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	085 054 8654		13	26		600-3,200	7,800
28.	สุวรรณ เกสท์เฮ้าส์	116/2 หมู่ 1 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64120	055-312901		6	12		580-1600	3,480

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)
29.	อนาสุโข เกสท์เฮ้าส์	234/6 ถ.จรดวิถีถ่อง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64000	055 611315		5	10		80-100	800
30.	เดอะฮิสทอรี่ คาเฟ่ แอนด์ เกสท์เฮ้าส์	56/2 ซอยสุโขทัย นคร 1 ซอย 4 อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	088 258 8962		4	8		650-1500	2,600
31.	สไมลิ่งเฟส เกสท์เฮ้าส์	735/1 หมู่ 3 ซอยบ้านใต้ ถนนจรดวิถีถ่อง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210			4	8		700-1300	2,800
32.	Mountain View Guest House	23/3 ม.8 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	086 212 7247		15	30		800-1500	12,000

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)
33.	Vitoon Guesthouse	49 หมู่ 3 ถนน จรดวิถีถ่อง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	055 633 397		12	24		650-1300	7,800
34.	Space Ben Guest House @ Muangkao	499/2 ม.3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	080 511 6131		3	10		510-1332	1,530
35.	J-Safe Guesthouse	183/8-9, เจ-เซฟ เกสท์เฮ้าส์ หมู่. 2 ถนนจรดวิถีท่อง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	055 633 153		18	40		450-1200	8,100

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)
36.	Old City Guest House	28/7 หมู่3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	055 697 515		11	22		520-840	5,720
37.	Pottery Street House	357/1 หมู่3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	086 446 5076		2	6		850	1,700
38.	ภิภู อาร์ท แอนด์ แกลเลอรี บูทิค	311/6 หมู่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	081 604 7173		5	10		790	3,950
39.	โอล ซิตี้ บูทิก เฮาส์	326 ม.3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 62140	055 013 788		17	34		528-1900	8,976

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)
40.	โอลด์ทาวน์ บูทิค เฮาส์	499/1 ม.3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	089 271 5863		3	6		807-1151	2,421
41.	เวค อัพ แอท เมืองเก่า บูติก โฮเต็ล	1/1 ม.3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	062 419 6924		5	10		939-1500	4,695
42.	Resting Place Hostel	140/3 หมู่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64120	065 742 2892		4	10		400-800	1,600
43.	มายโฮม โฮสเทล สุโขทัย	1/32 ม.3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	099 378 1766		2	10		250-800	2,500

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)
44.	วู๊ดบริดจ์ โฮสเทล สุโขทัย	141/3 ม.3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	091 813 4214		2	5		850	1,700
45.	ดิ โอลด์ สเตย์ บาย ซิสเตอร์	420/4 ม.3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย สุโขทัย 64210	083 412 9131		13	26		450-1200	5,850
					756	**1,531**			**575,386**

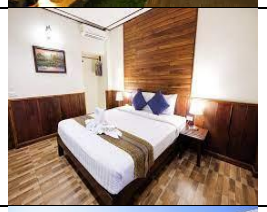
หมายเหตุ ที่พักแรม / โรงแรมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมเขตตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย มีอีกจำนวน 18 แห่ง นำเสนอในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4.3 ข้อมูลโรงแรมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมเขตตำบลเมืองเก่าและพื้นที่เชื่อมโยงในเขตอำเภอเมืองสุโขทัย (57แห่ง)

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)	ประเภทที่พัก
1	ธาราบุรี รีสอร์ท	321/3 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	055-697132		18	36		1468-10000	26,424	2
2	ศรีวิไล สุโขทัย รีสอร์ท แอนด์ สปา	214/4 หมู่ที่ 2 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	055-697445		54	120	SHA	1590-12817	85,860	3
3	ภาษาไทย รีสอร์ท	176/1 หมู่ที่ 2 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	087-2189991		19	50	SHA	350-1500	6,650	2
4	สวัสดี สุโขทัย รีสอร์ท	95/10 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	081-9739095		15	30	SHA	755-2500	11,325	1

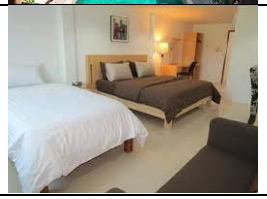
ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)	ประเภทที่พัก
5	สัก สุข สไมล์ รีสอร์ท	235/6 หมู่ที่ 2 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	085-1651242		14	28	SHA	580-2000	8,120	1
6	มารูม เพลส สุโขทัย รีสอร์ท	195/3 หมู่ที่ 2 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	086-5441113		20	40		437-600	8,740	1
7	หมู่บ้านไทย	214 ถนนจรดวิถีถ่อง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5569-7275		80	160		450-800	36,000	3
8	เลอร์ชาร์ม สุโขทัย รีสอร์ท	9/9 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5569-7179		43	86	SHA	850-5500	36,550	2
9	เดอะไรส รีสอร์ท	321/5 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	055-615516		58	116		757-5000	3,906	2

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)	ประเภทที่พัก
10	เรือนนริศรา รีสอร์ท	46/3 หมู่ที่ 1 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	055-697119		22	44		1200-2500	26,400	2
11	ไพลินสุโขทัย	10/2 หมู่ที่ 1 ถนนจรดวิถีถ่อง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5563-3335		238	476		620-3,500	147,560	4
12	ออร์คิด ไฮบิสคัส เกสท์เฮาส์	407/2 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	0-8172-7866-0		17	34		572-2000	9,724	1
13	พิณเปา เกสท์เฮาส์	72/3 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	0-8172-7866-0		10	20		650-1500	6,500	1
14	รีแลครีสอร์ท	124/9 หมู่ที่ 2 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	093-0329493		9	25		450-1200	4,050	1

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)	ประเภทที่พัก
15	ล้านนาการ์เด้น รีสอร์ท	389/5 หมู่ที่ 2 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	093-1361844		76	152		450-900	34,200	3
16	บ้านเคียงจันทร์	95/16 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	081-9715143		12	24		670-1300	8,040	1
17	เวียงตะวัน สุโขทัย เกสท์ เฮ้าส์	89/29 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	088-6772999		11	22		499-1299	5,489	1
18	เซ้นท์ ออฟ สุโขทัย รีสอร์ท	95/14 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย	081-8862727		18	36		841-3000	15,138	1
19	ชินวัฒน์	145-146 ถนนจรดวิถีถ่อง ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5561-1385		35	70		179-250	6,265	1

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)	ประเภทที่พัก
20	เดอะเบสท์ เฮาส์	397/1 หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5561-4346		11	22		680	7,480	1
21	แอทโฮมเกสต์เฮาท์	184/1 ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5561-0172		10	30		630-1200	6,300	1
22	ห้องพักป้าทองสุข	118 หมู่ที่ 1 ตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5561-2449		28	56		350-900	9,800	1
23	เคียงดินรีสอร์ท	21/3 หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5562-1680		13	26		570-2200	7,410	1
24	อนันดา	10 หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมืองสุโขทัย			33	66		1500-2500	49,500	3

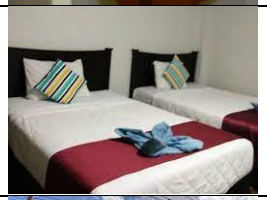
ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)	ประเภทที่พัก
25	พงษ์เพชร	95/34 หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5561-1208		20	40		620	12,400	1
26	พอดี	455 หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5565-1043		30	60		580-1500	17,400	1
27	เฟิสท์โฮเต็ล	148/6 ถนนสิงหวัฒน์ ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5561-1768		14	28		520	7,280	1
28	วี.ไอ.พี รีสอร์ท	6/102 หมู่ที่ 9 ถนนวิเชียรจำนงค์ ตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5561-0977		18	36		470	,460	1
29	สวัสดิพงษ์	56/2-5 ถนนสิงหวัฒน์ ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5561-1567		51	102		450-1200	22,950	2

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)	ประเภทที่พัก
30	สุโขทัย ทอง โฮเต็ล	327/15-16 ตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5561-1628		20	40		1200-2500	24,000	1
31	สุโขทัย ออร์คิด	43 ถนนสิงหวัตน์ ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5561-1133		67	134		750-1800	0,250	4
32	สุโขทัย เทรเชอร์ฯ	18/2-3 สิงหวัตน์ ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย	0-5561-1282		78	156	SHA Green Hotel (Gold)	1,600-9,000	124,800	3
33	เรือนไทย	181/20 หมู่ที่ 4 ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	0-8970-3536-8		24	48	SHA	1,000-3,500	24,000	2
34	ศิลารีสอร์ท	3/49 ถนนคูหาสุวรรณ ตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย	086-2068372		7	20	SHA	800-1500	5,600	1

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)	ประเภทที่พัก
35	ดีดี รีสอร์ท	95 หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย	055-651041-2		7	22		450-900	3,150	1
36	อมร สุโขทัย	329/29 หมู่ที่ 9 ตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย	055-610444/447		76	152		550-2800	41,800	2
37	ปาย สุโขทัย รีสอร์ท	62/3-4,3/1 ถนนจรดวิถีถ่อง ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	082-9315831		7	14	SHA	500-1,200	3,500	1
38	พฤกษา รีสอร์ท สุโขทัย	22/2 หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย	089-6443979		25	60		560-1500	14,000	2
39	โลตัสวิลเลจ	170 ถนนราชธานี ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	055-621463		22	44		380-690	8,360	1

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)	ประเภทที่พัก
40	รีสอร์ทพ่อครู	217/4-15 หมู่ที่ 5 ตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย	055-645873		12	24		600-1800	7,200	1
41	บ้านจอทโฮเทล	28/54 ถนนจรดวิถีถ่อง ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	086-9392085		8	16		850-2500	6,800	1
42	ไดโอบูติค	97/47 ถนนสิงหวัฒน์ ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	055-622091		27	54		880-1500	23,760	1
43	ภู่อรุณรีสอร์ท	81/5 ถนนคูหาสุวรรณ ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	055-620911		10	20		1200-2500	12,000	1
44	ฟอเรสโต้ สุโขทัย เกสท์โฮม	16/2-3 ซอยประเวศ ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	055-010248		11	22		1,000-2,200	11,000	1

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)	ประเภทที่พัก
45	เจแอนด์เจ เกสท์โฮม	12 ถนนคูหาสุวรรณ ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	055-620095		8	16		650-2500	5,200	1
46	ห้องพักเจ้อร	121/3 หมู่ที่ 1 ตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย	089-6232609		9	18		450-1500	4,050	1
47	สะเดาหวาน รีสอร์ท	330/9 หมู่ที่ 14 ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย	055-611140		17	34		340-850	5,780	1
48	เรืองศรีศิริ	118/26,30 หมู่ที่ 1 ตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย	055-620039		26	52		200-1,200	5,200	1
49	สุโขทัย ทิวสน รีสอร์ท	286/10 หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย	055-651030		10	20		550-1300	5,500	2

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)	ประเภทที่พัก
50	พร้อมเพรียงรีสอร์ท	91/3 หมู่ที่ 4 ตำบลยางซ้าย อำเภอเมืองสุโขทัย	091-8394896		5	10		650-1100	3,250	1
51	ศรีพูนสุข	322/20,24,28,29 หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย	080-5158811		29	58		500-1000	14,500	1
52	ชวนชม สุโขทัย รีสอร์ท	18 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย	055-651903		5	10		400-850	2,000	1
53	โฟร์ที เกสเฮาส์	122/7-12,14-21 ถนนคลองแม่รำพัน ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	089-8589450		18	40		780-1800	14,040	1
54	บ้านไทย เกสเฮาส์	38 ถนนประเวศนคร ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	055-610163		7	20		690-1800	4,830	1

ลำดับ	ชื่อโรงแรม	สถานที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์	จุดเด่นและภาพถ่ายที่พัก	จำนวนห้องพัก	ขีดความสามารถในการรองรับสูงสุด(คน)	มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ราคา (บาท)	ประมาณการรายได้ต่อคืน (บาท)	ประเภทที่พัก
55	จันทร์สว่าง รีสอร์ท	19/5 หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย	097-9203523		9	25		550-1200	4,950	1
56	อีซีเฮ้าส์	240/4 หมู่ที่ 7 ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	055-611711		15	30		450-500	6,750	1
57	ที อาร์ เกสท์เฮ้าส์	27/6-26 ถนนประเวศนคร ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย	055-611663		19	38		450-500	8,550	1
					1,575	**3,232**			**1,120,741**	

หมายเหตุ

มีที่พักแรม /โรงแรม ที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมเขตอำเภอเมืองสุโขทัย (แต่อยู่นอกเขตตำบลเมืองเก่า) อีกจำนวน 51 แห่ง ซึ่งสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อีกจำนวน 1,100 ห้อง หรือรองรับได้อีกจำนวน 2,500 คน เช่น กรณีเทศกาลลอยกระทง เผาเทียนเล่นไฟในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย พบว่านักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนเป็นจำนวนมาก นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการที่พักแรม/โรงแรมทั้งในเขตตำบลเมืองเก่าและพื้นที่เชื่อมโยงเขตอำเภอเมืองได้จำนวนทั้งสิ้น 153แห่ง ประมาณ 3,500 ห้อง หรือรองรับนักท่องเที่ยวที่พักแรมในเขตตำบลเมืองเก่าและอำเภอเมืองประมาณ 7,300-8,000 คน

โดยสรุปแล้วพบว่า ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านที่พักแรม /โรงแรมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมเขตตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย มีจำนวน 18 แห่ง ได้แก่

1) ธาราบุรี รีสอร์ท
2) ศรีวิไล สุโขทัย รีสอร์ท แอนด์ สปา
3) ภาษาไทย รีสอร์ท
4) สวัสดี สุโขทัย รีสอร์ท
5) สัก สุข สไมล์ รีสอร์ท
6) มารูม เพลส สุโขทัย รีสอร์ท
7) หมู่บ้านไทย
8) เลอร์ชาร์ม สุโขทัย รีสอร์ท
9) เดอะไรส รีสอร์ท
10) เรือนนริศรา รีสอร์ท
11) ไพลินสุโขทัย
12) ออร์คิด ไฮบิสคัส เกสท์เฮาส์
13) พิณเปา เกสท์เฮาส์
14) รีแลครีสอร์ท
15) ล้านนาการ์เด้น รีสอร์ท
16) บ้านเคียงจันทร์ เซ้นท์ ออฟ สุโขทัย รีสอร์ท
17) เซ้นท์ ออฟ สุโขทัย รีสอร์ท
18) เวียงตะวัน สุโขทัย เกสท์เฮ้าส์

ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ของภาคบริการโรงแรม ที่พักแรม ทั้ง 18 แห่ง ข้างต้นนี้มีจำนวน 734 ห้องหรือรองรับนักท่องเที่ยวพักค้างคืนได้ประมาณ 1,500 คน สร้างมูลค่าต่อคืน หรือเป็นรายได้โดยประมาณ 520,676 บาท และเมื่อรวมกับที่พักแรมที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมเขตตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย อีกจำนวน 45 แห่ง จำนวน756 ห้อง หรือรองรับนักท่องเที่ยวพักค้างคืนได้ประมาณ 1,531 คน สร้างมูลค่าต่อคืน หรือเป็นรายได้โดยประมาณ 575,386 บาท รวมจำนวนที่พักแรมในเขตตำบลเมืองเก่าทั้งสิ้น 63 แห่ง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวพักค้างคืนได้ประมาณ 3,031 คน สร้างมูลค่าต่อคืน หรือเป็นรายได้โดยประมาณ 1,096,062 บา

สำหรับที่พักแรมในพื้นที่เชื่อมโยง หรือภายในอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย (ไม่นับรวมในเขตตำบลเมืองเก่า) มีจำนวนที่พักแรม /โรงแรมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมอีกจำนวน 39 แห่งส่วนที่พักแรม /โรงแรม ที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมเขตอำเภอเมืองสุโขทัย (แต่อยู่นอกเขตตำบลเมืองเก่า) อีกจำนวน 51 แห่ง ซึ่งสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อีกจำนวน 1,100 ห้อง หรือรองรับได้อีกจำนวน 2,500 คน เช่น กรณีเทศกาลลอยกระทง เผาเทียนเล่นไฟในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย พบว่านักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนเป็นจำนวนมาก นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการ โรงแรมทั้งในเขตตำบลเมืองเก่าและพื้นที่เชื่อมโยงเขตอำเภอเมืองได้จำนวนทั้งสิ้น 153แห่ง ประมาณ 3,500 ห้อง หรือรองรับนักท่องเที่ยวที่พักแรมในเขตตำบลเมืองเก่าและอำเภอเมืองประมาณ 7,300-8,000 คน ค่าเฉลี่ยของราคาห้องพักบริเวณเมืองเก่าและอำเภอเมืองจังหวัดสุโขทัยอยู่ประมาณ 1,453 บาท/คืน (พบราคาต่ำสุดคือ 210บาท ราคาสูงสุดอยู่ที่คืนละ 15,000 บาทต่อคืน) ดังนั้น ในช่วงเทศกาลสำคัญนักท่องเที่ยวเข้าพักแรมเต็มจำนวนที่พักแรม หรือประมาณ 3,500 ห้องนั้น จะมีมูลค่าทางเศรษฐกิจหรือรายได้ต่อคืนโดยประมาณสูงถึง 5,085,500 บาท

บทที่ 4.5

ผลการศึกษาขีดความสามารถการรองรับนักท่องเที่ยวด้านสังคม วัฒนธรรม (Social and Culture Carrying Capacity: SCC) ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านสังคมวัฒนธรรม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เป็นการประเมินขีดของผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตสังคมและวัฒนธรรมของประชาชนท้องถิ่น และผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยวที่มีต่อประชาชนท้องถิ่น ซึ่งผลกระทบทั้งสองประการนี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของประชาชนท้องถิ่นทั้งในด้านลบและด้านบวกในเบื้องต้นได้ประยุกต์ตาม เกณฑ์และดัชนีชี้วัดของ สภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Council Criteria) หรือ GSTC ซึ่งระบุถึงองค์ประกอบด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม 3 ด้าน ได้แก่

1) คุณภาพฐานข้อมูลด้านมรดกวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว
2) ประสิทธิภาพในการเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
3) ประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น

โดยนำปัจจัยทั้ง3 ด้านมาประยุกต์กับการวิเคราะห์ถึงศักยภาพการรองรับด้านสังคมซึ่งมีหลากหลายมิติ ได้แก่

ความรู้สึกแออัดเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน เป็นการสอบถามผู้แทนในชุมชน ถึงแหล่งท่องเที่ยวและจุดบริการต่าง ๆ ในของชุมชน ควรมีจำนวนนักท่องเที่ยวโดยประมาณเท่าใดจึงจะเหมาะสมไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกแออัดหรือเกิดผลกระทบทางลบ การตรวจวัดด้านการแออัดของฝูงชน หมายถึง ความหนาแน่นสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่ยังคงรู้สึกสบายโดยที่จำนวนคนไม่แออัดมากจนเกินไป (De Ruyck*et al*.,1997) เป็นสิ่งแรกๆที่จะเกิดผลกระทบต่อชุมชนในพื้นที่ (Watson และKopachevsky, 1996) ระดับที่คุณภาพสิ่งแวดล้อมเริ่มลดลง (Kuss, Graefe*et al*.1990) หรือหมายถึงจำนวนสูงสุดที่นักท่องเที่ยวไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน เป็นระดับที่ยอมรับได้ของชุมชนท้องถิ่นจากการใช้พื้นที่ร่วมกัน รวมทั้งความประพฤติของและระดับความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวที่ยอมรับได้ (Watson, 1996) ดังนั้น โดยหลักการที่พิจารณาถึง จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุด รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และการพัฒนาเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ราษฎรในชุมชนท้องถิ่นยอมรับได้ โดยไม่เกิดความรู้สึกด้านลบและไม่สร้างผลกระทบหรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนในทิศทางที่ไม่พึงปรารถนา เป็นการตะหนักเกี่ยวกับการรับรู้ถึงจำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ หรือความแออัดที่เกิดขึ้นในพื้นที่อันจะนำมาซึ่งความขัดแย้งของการประกอบกิจกรรมในพื้นที่ และส่งผลถึงระดับความพึงพอใจตลอดจนประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณค่ากับนักท่องเที่ยว ซึ่งต้องคำนึงถึงช่วงเวลาสูงสุดต่อช่วงเวลาไม่

ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อสังคม และวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นในแหล่งจนยอมรับไม่ได้ (เบญจมาศ ณ ทองแก้ว และคณะ. 2554)

ปัจจัยทางด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนของตนเอง ประกอบไปด้วย

1) การมีส่วนร่วมรับรู้ ได้แก่ การรับรู้ รับทราบการดำเนินการโครงการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ
2) การมีส่วนร่วมคิด ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
3) การเป็นคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว
4) การเป็นที่ปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นการพัฒนาการท่องเที่ยว
5) การช่วยพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การปรับปรุง ตกแต่งคุ้มบ้าน
6) การช่วยสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน
7) การช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน
8) การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวคือ การได้มีรายได้จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น รายได้จากโฮมสเตย์ ขายของ
9) การได้พัฒนาตนเอง เช่น ได้รับความรู้จากการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยว
10) การมีชุมชนน่าอยู่มากขึ้นกว่าเดิม เช่น ชุมชนมีการจัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม การปรับปรุงสาธารณูปโภค
11) การมีส่วนร่วมตรวจสอบ ประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน

ทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วยทัศนคติเชิงบวกและเชิงลบ โดยประยุกต์มาจาก แบบประเมินสุขภาพจิตเบื้องต้นของกรมสุขภาพจิต ประกอบไปด้วยข้อความ 20 ข้อ ดังนี้

1) ท่านพอใจกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน
2) ท่านรู้สึกมีความสุขมีความหวังกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น
3) ท่านมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกแย่ เศร้า เบื่อหน่าย หดหู่ สิ้นหวังวิตกกังวลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน
4) การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ชุมชนได้ดูแลสิ่งแวดล้อม เช่น มีการจัดภูมิทัศน์ การตกแต่งคุ้มบ้านน่าอยู่ น่ามอง ทำให้คนมีความสุข
5) ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น
6) การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นได้เน้นความเสมอภาค ลดช่องว่างในสังคม ทำให้คนมีความสุข
7) การท่องเที่ยวมีส่วนสร้างงาน สร้างรายได้ สร้างเศรษฐกิจที่ดีขึ้น
8) คนในชุมชนมีอิสระภาพ อิสระในการคิด การพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

9) การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ชุมชนได้รื้อฟื้น และอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิม
10) การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้เกิดขยะเพิ่มขึ้นในชุมชน ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กลิ่นเหม็นรบกวน ที่ทิ้งขยะของชุมชนไม่เพียงพอ
11) การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมีธรรมาภิบาล สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้
12) นักท่องเที่ยวมีส่วนทำลายความสงบสุขของชุมชน เช่น จราจรติดขัด เกิดความวุ่นวาย เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
13) การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น
14) การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมีส่วนทำให้ชุมชนเข้มแข็ง
15) ท่านรู้สึกว่าชีวิตของท่านมีแต่ความทุกข์ตั้งแต่มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในชุมชน
16) การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้คุณภาพชีวิต (ชีวิตความเป็นอยู่) ดีขึ้น
17) ท่านรู้สึกภาคภูมิใจในชุมชนของตนเองที่ได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด
18) การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมีส่วนทำให้ผู้คนในชุมชนเกิดการเสียสละแรงกาย แรงใจเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาชุมชน
19) ท่านมีความยินดีที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน พร้อมที่จะปฏิบัติตนต้อนรับและเป็นเจ้าบ้านที่ดีแก่ทุกคนที่มาเยือน
20) ท่านคิดว่า ควรมีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในชุมชนของท่านต่อไป

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (ตัวแทนครัวเรือน)

ตาราง 4.5.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	152	30.30
2) หญิง	347	69.10
3) ไม่ระบุ	3	0.60
รวม	**502**	**100.00**
2. อายุ		
1) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	3	0.60
2) 21-30 ปี	28	5.60
3) 31-40 ปี	47	9.40
4) 41-50 ปี	89	17.80
5) 51-60 ปี	146	29.20
6) มากกว่า 60 ปี ขึ้นไป	165	33.00
7) ไม่ระบุ	18	3.60
อายุเฉลี่ย 53.76 ปี		
รวม	**502**	**100.00**

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. สถานภาพ		
1) โสด	95	18.70
2) สมรส	289	60.00
3) หย่าร้าง/แยกกันอยู่	96	19.90
4) อื่นๆ	2	0.40
5) ไม่ระบุ	20	4.00
รวม	**502**	**100.00**
4. การศึกษา		
1) ประถมศึกษา	268	53.40
2) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	111	22.10
3) อนุปริญญา/ปวส.	20	4.00
4) ปริญญาตรี	63	12.50
5) สูงกว่าปริญญาตรี	5	1.00
6) อื่นๆ	4	0.80
7) ไม่ระบุ	31	6.20
รวม	**502**	**100.00**
5. อาชีพ		
1) เกษตรกร	36	7.20
2) ธุรกิจส่วนตัว	220	43.80
3) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	11	2.20
4) พนักงานบริษัทเอกชน	15	3.00
5) นักเรียน/นักศึกษา	8	1.60
6) แม่บ้าน	72	14.30
7) ข้าราชการบำนาญ	77	15.30
8) รับจ้างทั่วไป	63	12.50
รวม	**502**	**100.00**
6. รายได้		
1) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	370	73.70
2) 10,001-20,000 บาท	47	9.40
3) 20,001-30,000 บาท	16	3.20
4) 30,000-40,000 บาท	6	1.20
5) มากกว่า 40,000 บาท	4	0.80
6) ไม่ระบุ	59	11.80
รายได้เฉลี่ย 8,134.26 บาท		
รวม	**502**	**100.00**

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7.สถานภาพการเป็นคนท้องถิ่น (คนในครอบครัวหรือตระกูลเป็นคนดั้งเดิมในชุมชน)		
1) ใช่	494	98.40
2) ไม่ใช่	8	1.60
8. ตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน		
1. เป็นผู้นำชุมชน โดยมีรายชื่ออยู่ในคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือตำบล		
1) ใช่	10	2.00
2) ไม่ใช่	492	98.00
รวม	**502**	**100.00**
2. เป็นคณะกรรมการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวระดับชุมชน		
1) ใช่	4	0.80
2) ไม่ใช่	498	99.20
รวม	**502**	**100.00**
3. เป็นคณะกรรมการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวระดับอำเภอ		
1) ใช่	0	0.00
2) ไม่ใช่	502	100.00
รวม	**502**	**100.00**
4. เป็นคณะกรรมการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวระดับจังหวัด		
1) ใช่	1	0.20
2) ไม่ใช่	501	99.80
รวม	**502**	**100.00**
5. เป็นสมาชิกชมรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มOTOP กลุ่มมัคคุเทศก์ กลุ่มโฮมสเตย์ ฯลฯ		
1) ใช่	21	4.20
2) ไม่ใช่	396	95.0
รวม	**502**	**100.00**
6. ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน		
1) ใช่	298	59.40
2) ไม่ใช่	204	40.60
รวม	**502**	**100.00**
9. ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับอาชีพด้านการท่องเที่ยว		
1) เป็นเจ้าหน้าที่ หรือผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว		

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1) ใช่	5	0.90
2) ไม่ใช่	497	99.10
รวม	**502**	**100.00**
2) เป็นผู้ประกอบการซึ่งเป็นอาชีพหลัก เช่น เป็นเจ้าของร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหาร	30	5.90
1) ใช่	472	94.10
2) ไม่ใช่		
รวม	**502**	**100.00**
3) เป็นอาชีพรอง เช่น การทำโฮมสเตย์ การทำของที่ระลึกฯลฯ		
1) ใช่	8	1.60
2) ไม่ใช่	494	98.40
รวม	**502**	**100.00**
4) มีคนในครอบครัวประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว		
1) ใช่	14	2.80
2) ไม่ใช่	488	97.20
รวม	**502**	**100.00**
5) มีเพื่อนหรือคนรู้จักประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว		
1) ใช่	68	13.50
2) ไม่ใช่	434	86.50
รวม	**502**	**100.00**
6) ไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว		
1) ใช่	194	38.60
2) ไม่ใช่	308	61.40
รวม	**502**	**100.00**

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล ด้านเพศ พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.10 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 30.30 ด้านอายุ พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีอายุมากกว่า 60 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33 รองลงมาคืออายุ 51-60 ปี ร้อยละ 29.20 ถัดมาคืออายุ 41-50 ปี ร้อยละ 17.80 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 9.40 อายุ 21-30 ปี ร้อยละ 5.60 สุดท้ายคืออายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี มีอายุเฉลี่ยคือ 53.76 ปี

ด้านสถานภาพ พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีสถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาคือสถานภาพสมรส ร้อยละ 18.70 ถัดมาคือสถานภาพโสด ร้อยละ 18.70 และอื่น ๆ ร้อยละ 0.40

ด้านการศึกษา พบว่าผู้ให้ข้อมูล มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.40 รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 22.10 ถัดมาคือระดับปริญญาตรี ร้อยละ 12.50 อนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 4.00 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 3 และอื่น ๆ ร้อยละ 0.80

ด้านอาชีพ พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีอาชีพธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.80 รองลงมาคือข้าราชการบำนาญ ร้อยละ 15.30 ถัดมาคือแม่บ้าน ร้อยละ 14.30 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 12.50 เกษตรกร ร้อยละ 7.20 พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 3.00 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 2.20 สุดท้ายคือนักเรียน นักศึกษา ร้อยละ 1.60

ด้านรายได้ พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.70 รองลงมาคือรายได้ 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 9.40 ถัดมาคือรายได้ 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 3.60 30,001-40,000 บาท ร้อยละ 1.20 สุดท้ายคือ มากกว่า 40,000 บาท ร้อยละ 0.80 รายได้เฉลี่ย 8,134.26 บาท

สถานการเป็นคนท้องถิ่นนั้น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 98.40 เป็นคนท้องถิ่น หรืออยู่ในตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย มายาวนาน ถือเป็นคนดั้งเดิมในชุมชน

ตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน พบว่าผู้ให้ข้อมูลไม่มีตำแหน่งหน้าที่ชุมชน ร้อยละ 59.40 รองลงมาคือเป็นสมาชิกชมรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มOTOP กลุ่มมัคคุเทศก์ กลุ่มโฮมสเตย์ ฯลฯ ร้อยละ 4.20 ถัดมาคือเป็นผู้นำชุมชน โดยมีรายชื่ออยู่ในคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือตำบล ร้อยละ 2.00 เป็นคณะกรรมการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวระดับชุมชน ร้อยละ 0.80 สุดท้ายคือเป็นคณะกรรมการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวระดับจังหวัด ร้อยละ 0.20

ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับอาชีพด้านการท่องเที่ยว พบว่าผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.60 รองลงมาคือมีเพื่อนหรือคนรู้จักประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ร้อยละ 13.80 ถัดมาคือเป็นผู้ประกอบการซึ่งเป็นอาชีพหลัก เช่น เป็นเจ้าของร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหาร ร้อยละ 5.90 มีคนในครอบครัวประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ร้อยละ 2.80 เป็นอาชีพรอง เช่น การทำโฮมสเตย์ การทำของที่ระลึกฯลฯ ร้อยละ 1.60 สุดท้ายคือเป็นเจ้าหน้าที่ หรือผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ร้อยละ 0.90

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมและทัศนคติเกี่ยวกับการที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

การมีส่วนร่วมและทัศนคติเกี่ยวกับการที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเคยกระทำบ้าง โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ตารางที่ 4.5.2 การมีส่วนร่วมและทัศนคติเกี่ยวกับการที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

การมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมตรวจสอบ ประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน	0.95	0.72	เคยกระทำบ้าง
2. การช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน	0.92	0.78	เคยกระทำบ้าง
3. การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การได้มีรายได้จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น รายได้จากโฮมสเตย์ ขายของ	0.85	0.75	เคยกระทำบ้าง
4. การมีส่วนร่วมรับรู้ ได้แก่ การรับรู้ รับทราบการดำเนินการโครงการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ	0.84	0.72	เคยกระทำบ้าง
5. การช่วยพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การปรับปรุง ตกแต่งคุ้มบ้าน	0.80	0.71	เคยกระทำบ้าง
6. การมีชุมชนน่าอยู่มากขึ้นกว่าเดิม เช่น ชุมชนมีการจัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม การปรับปรุงสาธารณูปโภค	0.80	0.71	เคยกระทำบ้าง
7. การมีส่วนร่วมด้านอื่น ๆ	0.75	0.77	ไม่เคยเลย
8. การช่วยสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน	0.73	0.74	ไม่เคยเลย
9. การมีส่วนร่วมคิด ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	0.61	0.66	ไม่เคยเลย
10. การได้พัฒนาตนเอง เช่น ได้รับความรู้จากการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยว	0.49	0.76	ไม่เคยเลย
11. การเป็นที่ปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นการพัฒนาการท่องเที่ยว	0.36	0.67	ไม่เคยเลย
12. การเป็นคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว	0.22	0.57	ไม่เคยเลย

จากตาราง แสดงการมีส่วนร่วมและทัศนคติเกี่ยวกับการที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเคยกระทำบ้าง โดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. การมีส่วนร่วมตรวจสอบ ประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ค่าเฉลี่ย 0.95

2. การช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ย 0.92

3. การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การได้มีรายได้จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น รายได้จากโฮมสเตย์ ขายของ ค่าเฉลี่ย 0.85

4. การมีส่วนร่วมรับรู้ ได้แก่ การรับรู้ รับทราบการดำเนินการโครงการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ค่าเฉลี่ย 0.84

5. การช่วยพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การปรับปรุง ตกแต่งคุ้มบ้าน ค่าเฉลี่ย 0.80

6. การมีชุมชนน่าอยู่มากขึ้นกว่าเดิม เช่น ชุมชนมีการจัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม การปรับปรุงสาธารณูปโภค ค่าเฉลี่ย 0.80

7. การมีส่วนร่วมด้านอื่น ๆ ค่าเฉลี่ย 0.75

8. การช่วยสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ย 0.73

9. การมีส่วนร่วมคิด ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 0.61

10. การได้พัฒนาตนเอง เช่น ได้รับความรู้จากการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 0.49

11. การเป็นที่ปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นการพัฒนาการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 0.36

12. การเป็นคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 0.22

โดยแสดงในตาราง

ส่วนที่ 3 ทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน

ตาราง 4.5.3 แสดงทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1. ท่านคิดว่า ควรมีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในชุมชนของท่านต่อไป	4.13	0.87	มาก
2. ท่านมีความยินดีที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน พร้อมที่จะปฏิบัติตนต้อนรับและเป็นเจ้าบ้านที่ดีแก่ทุกคนที่มาเยือน	3.98	0.80	มาก
3. ท่านรู้สึกภาคภูมิใจในชุมชนของตนเองที่ได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด	3.96	0.88	มาก
4. การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ชุมชนได้รื้อฟื้น และอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชีวิตดั้งเดิม	3.96	0.92	มาก
5. การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมีส่วนทำให้ชุมชนเข้มแข็ง	3.78	0.97	มาก
6. การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมีส่วนทำให้ผู้คนในชุมชนเกิดการเสียสละแรงกาย แรงใจเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาชุมชน	3.75	0.86	มาก
7. การท่องเที่ยวมีส่วนสร้างงาน สร้างรายได้ สร้างเศรษฐกิจที่ดีขึ้น	3.74	0.94	มาก
8. การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้คุณภาพชีวิต(ชีวิตความเป็นอยู่)ดีขึ้น	3.54	0.93	มาก
9. ท่านรู้สึกมีความสุขมีความหวังกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น	3.53	2.29	มาก
10. การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นได้เน้นความเสมอภาค ลดช่องว่างในสังคม ทำให้คนมีความสุข	3.53	0.95	มาก
11. คนในชุมชนมีอิสรภาพ อิสระในการคิด การพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	3.52	0.96	มาก
12. ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น	3.51	0.92	มาก
13. การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ชุมชนได้ดูแลสิ่งแวดล้อม เช่น มีการจัดภูมิทัศน์ การตกแต่งคุ้มบ้านน่าอยู่ น่ามอง ทำให้คนมีความสุข	3.46	1.05	มาก
14. ท่านพอใจกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน	3.34	0.87	ปานกลาง
15. การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมีธรรมาภิบาล สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้	3.18	0.91	ปานกลาง
16. การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น	3.14	1.00	ปานกลาง
17. การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้เกิดขยะเพิ่มขึ้นในชุมชน ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กลิ่นเหม็นรบกวน ที่ทิ้งขยะของชุมชนไม่เพียงพอ	2.48	1.03	น้อย
18. ท่านรู้สึกว่าชีวิตของท่านมีแต่ความทุกข์ตั้งแต่มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในชุมชน	2.34	1.41	น้อย

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
19. นักท่องเที่ยวมีส่วนทำลายความสงบสุขของชุมชน เช่น จราจรติดขัด เกิดความวุ่นวาย เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	2.24	1.08	น้อย
20. ท่านมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกแย่ เศร้า เบื่อหน่าย หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน	2.28	1.24	น้อย

จากตารางข้องต้นแสดง ทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ท่านคิดว่า ควรมีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในชุมชนของท่านต่อไป ค่าเฉลี่ย 4.13

2. ท่านมีความยินดีที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน พร้อมที่จะปฏิบัติตนต้อนรับและเป็นเจ้าบ้านที่ดีแก่ทุกคนที่มาเยือน ค่าเฉลี่ย 3.98

3. ท่านรู้สึกภาคภูมิใจในชุมชนของตนเองที่ได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด ค่าเฉลี่ย 3.96

4. การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ชุมชนได้รื้อฟื้น และอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิม ค่าเฉลี่ย 3.96

5. การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมีส่วนทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ค่าเฉลี่ย 3.78

6. การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมีส่วนทำให้ผู้คนในชุมชนเกิดการเสียสละแรงกาย แรงใจเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.75

7. การท่องเที่ยวมีส่วนสร้างงาน สร้างรายได้ สร้างเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.74

8. การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้คุณภาพชีวิต(ชีวิตความเป็นอยู่)ดีขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.54

9. ท่านรู้สึกมีความสุขมีความหวังกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.53

10. การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นได้เน้นความเสมอภาค ลดช่องว่างในสังคม ทำให้คนมีความสุข ค่าเฉลี่ย 3.53

11. คนในชุมชนมีอิสรภาพ อิสระในการคิด การพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.52

12. ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.51

13. การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ชุมชนได้ดูแลสิ่งแวดล้อม เช่น มีการจัดภูมิทัศน์ การตกแต่งคุ้มบ้านน่าอยู่ น่ามอง ทำให้คนมีความสุข ค่าเฉลี่ย 3.46

14. ท่านพอใจกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.34

15. การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมีธรรมาภิบาล สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ ค่าเฉลี่ย 3.18

16. การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.14

17. การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้เกิดขยะเพิ่มขึ้นในชุมชน ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กลิ่นเหม็นรบกวน ที่ทิ้งขยะของชุมชนไม่เพียงพอ ค่าเฉลี่ย 2.48

18. ท่านรู้สึกว่าชีวิตของท่านมีแต่ความทุกข์ตั้งแต่มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.34

19. นักท่องเที่ยวมีส่วนทำลายความสงบสุขของชุมชน เช่น จราจรติดขัด เกิดความวุ่นวาย เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ย 2.24

20. ท่านมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกแย่ เศร้า เบื่อหน่าย หดหู่ สิ้นหวังวิตกกังวลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.28

ส่วนที่ 4 ความรู้สึกแออัดเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน

ตารางที่ 4.5.4 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนต่ำสุด (คน)	ค่าเฉลี่ย (คน)	จำนวนสูงสุด (คน)
1. อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	20.00	446.63	20,000
2. เทศกาลลอยกระทง	1,000.00	19,910.45	50,000
3. สะพานบุญวัดตระพังทอง	15.00	46.59	500.00
4. นวดแผนไทย	5.00	12.80	20.00
5. เขื่อนสรีดภงส์	30.00	71.67	100.00
6. การแกะสลักไม้	10.00	34.01	100.00
7. ถนนคนเดิน	50.00	98.57	300.00
8. วัดศรีชุม	20.00	75.31	100.00
9. แหล่งอนุรักษ์เครื่องสังคโลก	20.00	40.40	100.00
10. บ้านพระพิมพ์	10.00	19.48	60.00
11. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง	10.00	68.89	500.00
12. ทำกระทงใบลาน	10.00	22.38	30.00
13. วัดช้างล้อม	20.00	84.54	150.00
14. บ้านข้าวตอกพระร่วง	10.00	19.07	20.00
15. โฮมสเตย์	15.00	20.65	30.00
16. ถ้ำแม่ย่า	20.00	43.57	100.00
17. เขาหลวง	50.00	87.65	300.00
18. เทศกาลสงกรานต์	200.00	3,383.33	20,000
จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาค้างคืนและไม่รบกวนต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชน	10.00	74.40	3,000
จำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมและไม่รบกวนต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชน	15.00	98.49	5,000

จากตารางแสดง ความรู้สึกแออัดเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม

1. อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 446.63
2. เทศกาลลอยกระทง ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 19,910.45
3. สะพานบุญวัดตระพังทอง ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 46.59
4. นวดแผนไทย ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 12.80
5. เขื่อนสรีดภงส์ ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 71.67
6. การแกะสลักไม้ ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 34.01
7. ถนนคนเดิน ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 98.57
8. วัดศรีชุม ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 75.31
9. แหล่งอนุรักษ์เครื่องสังคโลก ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 40.40
10. บ้านพระพิมพ์ ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 19.48
11. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 68.89
12. ทำกระทงใบลาน ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 22.38
13. วัดช้างล้อม ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 84.54
14. บ้านข้าวตอกพระร่วง ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 19.07
15. โฮมสเตย์ ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 20.65
16. ถ้ำแม่ย่า ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 43.57
17. เขาหลวง ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 87.65
18. เทศกาลสงกรานต์ ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 3,383.33

จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาค้างคืนและไม่รบกวนต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชน ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 74.40

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมและไม่รบกวนต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชน ค่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยว 98.49

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อมด้านการบริการที่รองรับนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.5.5 แสดงความพร้อมด้านการบริการที่รองรับนักท่องเที่ยว

การบริการที่รองรับนักท่องเที่ยว ภาคเอกชน / ชุมชน	ความพร้อม ความถี่(ร้อยละ)			
	พร้อม		มากเกินไป ควรลดปริมาณลง	ไม่พร้อม
	จำนวนเพียงพอเหมาะสม	มีคุณภาพ/ความพร้อม		
1) ธุรกิจที่พักแรม	279 (59.90)	182 (39.10)	4 (0.90)	1 (0.20)
2) ธุรกิจร้านอาหาร	281 (60.20)	179 (38.30)	4 (0.90)	3 (0.60)
3) ร้านขายของที่ระลึก	272 (58.40)	182 (39.10)	6 (1.30)	5 (1.10)
4) แหล่งเรียนรู้ของชุมชน/ ภาคเอกชน เช่น พิพิธภัณฑ์ งานศิลปะ วิถีชีวิตชุมชน ฯลฯ	254 (54.30)	203 (43.40)	3 (0.60)	7 (1.50)
5) ธุรกิจคมนาคมขนส่ง รถเช่า ได้แก่ รถยนต์ จักรยานยนต์ ร้านเช่าจักรยาน)	264 (56.50)	193 (41.30)	3 (0.60)	7 (1.50)
6) ธุรกิจคมนาคมขนส่งด้านสายการบิน	249 (53.50)	172 (37.00)	4 (0.90)	40 (8.60)
7) ธุรกิจคมนาคมขนส่งด้านรถบัสประจำทาง	266 (57.30)	182 (39.20)	4 (0.90)	11 (2.40)
8) ธุรกิจบริษัททัวร์	260 (56.20)	180 (38.90)	6 (1.30)	16 (3.50)
9) ธุรกิจสปา นวดแผนไทย	276 (59.40)	175 (37.60)	7 (1.50)	7 (1.50)
10) ท่านมีความเห็นว่า โดยภาพรวมการบริการของภาคเอกชนและกลุ่มชุมชนที่รองรับนักท่องเที่ยวในชุมชนมีจำนวนเพียงพอ	264 (39.10)	183 (39.10)	12 (2.60)	8 (1.70)
11) ท่านมีความเห็นว่า คุณภาพการบริการทางการท่องเที่ยวที่รองรับนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความเหมาะสม	259 (55.70)	193 (41.50)	5 (1.10)	8 (1.70)
12) ในภาพรวมภาคบริการทางการท่องเที่ยวของกลุ่มชุมชนและภาคเอกชน มีความพร้อมที่จะรองรับ	229 (49.20)	204 (43.90)	7 (1.50)	25 (5.40)

การบริการที่รองรับนักท่องเที่ยวภาคเอกชน / ชุมชน	ความพร้อม ความถี่(ร้อยละ)			
	พร้อม		มากเกินไป ควรลดปริมาณลง	ไม่พร้อม
	จำนวนเพียงพอเหมาะสม	มีคุณภาพ/ความพร้อม		
นักท่องเที่ยวในสถานการณ์โควิด ณ ปัจจุบัน หรือภายในปี 2564 หรือไม่				
13) ท่านคิดว่า ภาคชุมชนและเอกชนในเมืองท่องเที่ยวแห่งนี้ มีความพร้อมที่จะดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันกับ ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox) หรือไม่	231 (49.80)	185 (39.90)	12 (2.60)	35 (7.50)
14) อื่น ๆ	58 (52.70)	42 (38.20)	4 (3.60)	6 (5.50)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อมของการบริการด้านสาธารณูปโภคภาครัฐ

ตารางที่ 4.5.6 แสดงความพร้อมของการบริการด้านสาธารณูปโภคภาครัฐ

สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภคภาครัฐ	ความพร้อม ความถี่ (ร้อยละ)		
	เพียงพอ	มากเกินไป ควรลดปริมาณลง	ไม่เพียงพอ ควรเพิ่มปริมาณขึ้น
1) สถานพยาบาล หรือหน่วยบริการทางการแพทย์ - ระบบสาธารณสุข	428 (90.70)	8 (1.70)	33 (7.00)
2) ไฟฟ้า /แสงสว่าง	427 (90.70)	9 (1.90)	33 (7.00)
3) น้ำประปา	440 (93.40)	9 (1.90)	20 (4.20)
4) สัญญาณโทรศัพท์	408 (86.60)	6 (1.30)	55 (11.70)
5) อินเตอร์เน็ต Wi-fi	359 (76.90)	11 (2.40)	95 (20.30)
6) การกำจัดขยะ : ความสามารถในการรองรับขยะ -ความสะอาด	394 (84.20)	11 (2.40)	61 (13.00)
7) สภาพถนน /เส้นทาง /ทางเดินเท้า	441 (93.60)	6 (1.30)	24 (5.10)
8) ความคล่องตัวของการจราจร	413	11	46

สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค ภาครัฐ	ความพร้อม ความถี่ (ร้อยละ)		
	เพียงพอ	มากเกินไป ควรลดปริมาณลง	ไม่เพียงพอ ควรเพิ่มปริมาณขึ้น
	(87.90)	(2.30)	(9.80)
9) สนามบิน	403	7	53
	(87.00)	(1.50)	(11.40)
10) ป้ายบอกทาง ป้ายจราจร	397	11	60
	(84.80)	(2.40)	(12.80)
11) การรักษาความปลอดภัย : มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย กล้อง CCTV	387	10	70
	(82.90)	(2.10)	(15.00)
12) การบริการข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์ข้อมูลทางการท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย	389	8	64
	(84.40)	(1.70)	(13.90)
13) ท่านมีความเห็นว่า โดยภาพรวมบริการภาครัฐที่รองรับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนท่าน มีเพียงพอหรือมีการพัฒนาอย่างเหมาะสมหรือไม่	396	8	64
	(84.40)	(13.90)	(13.90)
14) จากสภาพที่ท่านได้มาเยือนและสัมผัสการท่องเที่ยวในเมืองนี้ ท่านคิดว่าการบริหารจัดการภาครัฐมีความพร้อมที่จะดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันกับภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox) หรือไม่	390	15	57
	(84.40)	(3.20)	(12.30)
15) อื่น ๆ	29	5	13
	(61.70)	(10.60)	(27.70)

บทที่ 4.6

ผลการศึกษาขีดความสามารถการรองรับนักท่องเที่ยวด้านจิตวิทยา (นักท่องเที่ยว) (Psychological Carrying Capacity)

ขีดความสามารถทางด้านจิตวิทยา เป็นองค์ประกอบส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และความรู้สึกของนักท่องเที่ยว หมายถึง จำนวนสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับได้โดยที่ยังคงรักษาประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณภาพและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวไว้ได้ ได้แก่ การรับรู้ถึงความแออัด ความพึงพอใจ ความรู้สึกปลอดภัย และความต้องการกลับมาเยือนซ้ำ ดังที่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2549) ได้ระบุถึง ขีดความสามารถทางด้านจิตวิทยาเป็นองค์ประกอบส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และความรู้สึกของนักท่องเที่ยว หมายถึง จำนวนสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับได้ โดยที่ยังคงรักษาประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณภาพและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวไว้ได้ทั้งนี้ ขีดความสามารถทางด้านจิตวิทยา มีความผันแปรตามประเภทของกิจกรรม และจะต้องอาศัยการวัดการรับรู้และความรู้สึกนักท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการแจงนับจำนวนผู้มาเยือนขณะที่ทำการวัดและความรู้สึก

ศักยภาพการรองรับด้านจิตวิทยา เป็นความรู้สึกด้านจิตวิทยาของทั้งนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น หมายถึงปริมาณสูงสุดของกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่ไม่เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น (Cooper และ Fletcher, 1999) เป็นระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น ๆ เทคนิควิธีการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและขีดความสามารถในการรองรับได้ทางจิตวิทยา ระดับศักยภาพการรองรับและค่าขีดจำกัดที่ยอมรับได้ ขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัยหลักคือ ลักษณะของการท่องเที่ยว และลักษณะพื้นที่ท่องเที่ยวและจำนวนประชากร (Weaver, 2006) ลักษณะนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อศักยภาพการรองรับ มีดังนี้

1) ลักษณะทางสังคม-เศรษฐกิจและลักษณะทางจิตวิทยา เช่น เพศ อายุ รายได้ กำลังซื้อ แรงจูงใจ ทัศนะคติและความคาดหวัง การยอมรับคุณภาพและความน่าประทับใจของการท่องเที่ยว โครงสร้างด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรม พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ฯลฯ ลักษณะที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดจะมีผลสำคัญต่อการสื่อสารกันระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยว
2) ระดับการใช้ประโยชน์ เช่น จำนวนนักท่องเที่ยว ช่วงเวลาและการกระจายไปในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการคาดคะเนระดับการใช้พื้นที่ท่องเที่ยว
3) ระยะเวลาของการท่องเที่ยวและฤดูกาลท่องเที่ยว
4) ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยว และ
5) ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

การศึกษาเกี่ยวกับ ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านจิตวิทยา(นักท่องเที่ยว) (Psychological Carrying Capacity) มีผู้ศึกษาโดยใช้ ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมาเป็นเกณฑ์ ผลงานวิจัยระบุว่า จำนวนนักท่องเที่ยวไม่มีอิทธิพลต่อตัวชี้วัดผลกระทบทางจิตวิทยาในทุกพื้นที่ จึงไม่กำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้เป็นตัวเลขแต่พิจารณาในเชิงคุณภาพแทน นอกจากนี้ มีการใช้ค่าความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวในช่วงเวลาหนึ่งเป็นตัวกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านสังคมอีกด้วยเช่นกัน เช่นพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่ท่องเที่ยว ได้แก่ ระยะห่างจากกลุ่มข้างเคียงที่นักท่องเที่ยวต้องการ กิจกรรมการพักผ่อนต่าง ๆ เช่น การอ่านหนังสือ ถ่ายรูป และการนอนพักผ่อน เป็นต้น การประเมินโดยใช้ศักยภาพการรองรับด้านวัฒนธรรม-สังคม (social-cultural carrying capacity) พบว่าศักยภาพการรองรับด้านจิตวิทยาข้างต้นมีลักษณะไม่เป็นเส้นตรง (non-linear behavior) ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับจำนวนนักท่องเที่ยวแล้วยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับ ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านจิตวิทยา (นักท่องเที่ยว)(Psychological Carrying Capacity) ถือเป็นการศึกษาที่ให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของผู้มาเยือน อันเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆโดยเฉพาะ จำนวนสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับได้ โดยที่ยังคงรักษาประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณภาพและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวไว้ได้ ได้แก่ การรับรู้ถึงความแออัด ความพึงพอใจ ความรู้สึกปลอดภัย และความต้องการกลับมาเยือนซ้ำ นอกจากนี้ การดำเนินงานโครงการยังได้นำเกณฑ์และดัชนีชี้วัดของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Council Criteria) หรือ GSTC ซึ่งระบุถึงองค์ประกอบด้านบริการและความปลอดภัย มาศึกษาร่วมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวต่อไป ได้แก่

1) ระดับความพึงพอใจในการให้บริการและความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว
2) ประสิทธิภาพของนักสื่อความหมาย
3) คุณภาพของเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยว
4) คุณภาพของจุดบริการท่องเที่ยว
5) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิธีการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชน
6) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกรณีฉุกเฉิน
7) ประสิทธิภาพในการติดต่อประสานงานด้านบริการ

ผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านจิตวิทยา ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	178	43.40
2) หญิง	232	56.60
รวม	**410**	**100.00**
2. อายุ		
1) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	39	9.50
2) 21-30 ปี	144	35.10
3) 31-40 ปี	83	20.20
4) 41-50 ปี	71	17.30
5) 51-60 ปี	61	14.90
6) มากกว่า 60 ปี ขึ้นไป	12	2.90
อายุเฉลี่ย 36.14 ปี		
รวม	**410**	**100.00**
3. การศึกษา		
1) ประถมศึกษา	108	26.30
2) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	126	30.70
3) อนุปริญญา	21	5.10
4) ปริญญาตรี	120	29.30
5) สูงกว่าปริญญาตรี	24	5.90
6) มัธยมศึกษาตอนต้น	11	2.70
รวม	**410**	**100.00**
4. อาชีพ		
1) เกษตรกร	18	4.40
2) ธุรกิจส่วนตัว	146	35.60
3) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	42	.10.20
4) พนักงานบริษัทเอกชน	88	21.50
5) นักเรียน/นักศึกษา	50	12.20
6) แม่บ้าน	20	4.90
7) เกษียณอายุ	26	6.30
8) รับจ้างทั่วไป	20	4.90
รวม	**410**	**100.00**

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. รายได้		
1) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	254	61.90
2) 10,001-20,000 บาท	101	24.60
3) 20,001-30,000 บาท	14	3.40
4) 30,001-40,000 บาท	15	3.60
5) มากกว่า 40,000 บาท	22	5.30
6) ไม่ระบุ	4	1.00
รายได้เฉลี่ย 13,047.04 บาท		
รวม	**410**	**100.00**
6. ภูมิลำเนา		
1) กรุงเทพมหานคร	16	4.70
2) กำแพงเพชร	38	9.30
3) ขอนแก่น	1	0.20
4) ชัยนาท	18	4.40
5) เชียงราย	2	0.50
6) เชียงใหม่	13	3.20
7) ตาก	33	8.00
8) นครปฐม	2	0.50
9) นครสวรรค์	4	1.00
10) นนทบุรี	8	2.00
11) น่าน	4	1.00
12) พะเยา	4	1.00
13) พังงา	2	0.50
14) พิษณุโลก	70	17.00
15) แพร่	12	2.90
16) ระยอง	2	0.50
17) ลำปาง	19	4.60
18) ลำพูน	4	1.00
19) สุโขทัย (ต่างอำเภอ)	132	32.20
20) สมุทรปราการ	1	0.20
21) สมุทรสาคร	5	1.20
22) สิงห์บุรี	2	0.50
23) สุพรรณบุรี	4	1.00
24) พระนครศรีอยุธยา	1	0.20
25) อุตรดิตถ์	7	1.70

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
26) อุทัยธานี	4	1.00
27) อุบลราชธานี	2	0.50
รวม	**410**	**100.00**
6. ภูมิลำเนา		
1) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	30	7.30
2) ภาคเหนือ	65	14.60
3) ภาคกลาง	275	67.10
4) ภาคตะวันออก	2	0.50
5) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3	0.70
6) ภาคตะวันตก	33	8.10
7) ภาคใต้	2	0.50
รวม	**410**	**100.00**

จากตารางข้างต้น พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัยนั้น มีอายุเฉลี่ย 36 ปี หรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ถึงตอนกลาง (21-40 ปี) คิดเป็นร้อยละ 53.30 มีสัดส่วนระหว่างเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน โดยเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 56.60 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด คือ ร้อยละ 35.60 รองลงมาตามลำดับได้แก่ พนักงานบริษัทเอกชน นักเรียน/นักศึกษา รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 13,047.04 บาท โดยมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลางมากที่สุด ร้อยละ 67.10 และเป็นที่น่าสังเกตว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวท้องถิ่น หรืออาศัยอยู่ต่างอำเภอมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดใกล้เคียงเช่น จังหวัดพิษณุโลก กำแพงเพชร และจังหวัดตาก

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการเดินทางและการท่องเที่ยว

1. แหล่งท่องเที่ยวที่นิยมเดินทางไปท่องเที่ยว

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	4.30	0.70	มากที่สุด
2) แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์/โบราณสถาน/ศาสนา	4.35	0.69	มากที่สุด
3) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตชนเผ่า ชาติพันธุ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ	3.50	1.08	มาก
4) แหล่งท่องเที่ยวทางวิถีชีวิตด้านอาชีพ เกษตรกรรม หัตถกรรม	3.50	0.92	มาก
5) แหล่งท่องเที่ยวทางการกีฬา	2.77	1.30	ปานกลาง
6) แหล่งจับจ่ายซื้อสินค้าและของที่ระลึก	3.95	0.80	มาก
7) อื่น ๆ	3.57	1.04	มาก

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การเดินทางท่องเที่ยวต่อปี		
1) 1-5 ครั้ง	291	70.90
2) 6-10 ครั้ง	78	19.10
3) มากกว่า 10 ครั้ง	30	7.10
4) ไม่ระบุ	11	2.70
เดินทางเฉลี่ย 5.11 ครั้ง		
รวม	**410**	**100.00**
3. เดินทางมากับ		
1) มาคนเดียว	42	10.20
2) มากับกลุ่มเพื่อน	168	41.00
3) มากับครอบครัว/ญาติพี่น้อง	160	39.00
4) มากับครอบครัวและเพื่อน	26	6.30
5) มากับบริษัททัวร์นำเที่ยว	8	2.00
6) อื่นๆ	4	1.00
7) ไม่ระบุ	2	0.50
จำนวนบุคคลร่วมเดินทาง เฉลี่ย 4.03 คน		
รวม	**410**	**100.00**
4. ชนิดของยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางในครั้งนี้		
1) รถยนต์ส่วนตัว	356	86.80
2) จักรยานยนต์ส่วนตัว	34	8.30
3) รถโดยสารประจำทาง	4	1.00

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4) รถบัสหรือรถตู้บริษัทนำเที่ยว	14	3.40
5) รถเช่าเหมาเอง	2	0.50
รวม	**410**	**100.00**
5. ในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนแห่งนี้ ครั้งนี้ถือเป็น		
1) เป็นจุดหมายปลายทางหลัก	126	30.70
2) เป็นแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งของการเดินทางครั้งนี้	136	33.20
3) เป็นจุดแวะพักระหว่างการเดินทาง	26	6.30
4) เป็นทางผ่าน	94	22.90
6) ไม่ระบุ	28	6.80
รวม	**410**	**100.00**
6. การเดินทางมาท่องเที่ยว		
1) เคย	256	62.40
2) ไม่เคย	128	31.20
3) ไม่ระบุ	26	6.30
จำนวนครั้งเฉลี่ยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว 3.02 ครั้ง		
รวม	**410**	**100.00**
7. ช่วงวันที่มาเที่ยวสถานที่แห่งนี้		
1) ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ เสาร์ – อาทิตย์	234	57.10
2) ช่วงวันหยุดเทศกาลที่ติดต่อกัน	126	30.70
3) ช่วงวันธรรมดา จันทร์ – ศุกร์	42	10.20
4) อื่นๆ	4	1.00
5) ไม่ระบุ	4	1.00
รวม	**410**	**100.00**
8. ช่องทางที่ทำให้รู้จักชุมชนแห่งนี้		
1. หนังสือพิมพ์		
1) ใช่	70	17.10
2) ไม่ใช่	340	82.90
รวม	**410**	**100.00**
2. โทรทัศน์		
1) ใช่	90	22.00
2) ไม่ใช่	320	78.00
รวม	**410**	**100.00**

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. เพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก แนะนำ		
1) ใช่	156	38.00
2) ไม่ใช่	254	6200
รวม	**410**	**100.00**
4. ป้ายบอกทาง		
1) ใช่	34	8.30
2) ไม่ใช่	376	91.70
รวม	**410**	**100.00**
5. อินเตอร์เน็ต		
1) ใช่	274	66.80
2) ไม่ใช่	136	33.20
รวม	**410**	**100.00**
6. หนังสือ/นิตยสาร		
1) ใช่	22	5.40
2) ไม่ใช่	388	94.60
รวม	**410**	**100.00**
7. โบชัวร์		
1) ใช่	8	2.00
2) ไม่ใช่	402	98.00
รวม	**410**	**100.00**
9. ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้		
1) 1 วัน	280	68.30
2) 2 วัน	94	22.90
3) 3 วัน	16	3.90
4) 4 วัน	8	2.00
5) 5 วัน	10	2.40
6) 7 วัน	2	0.50
จำนวนวันเฉลี่ย 1.49 วัน		
รวม	**410**	**100.00**
10. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวในครั้งนี้		
1) ต่ำกว่า 1,000 บาทหรือเท่ากับ	100	24.40
2) 1,001-2,000 บาท	90	21.90
3) 2,001-3,000 บาท	66	16.10
4) 3,001-4,000 บาท	40	9.80

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5) มากกว่า 4,000 บาท	104	25.40
6) ไม่ระบุ	10	7.40
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 3,083.40 บาท		
รวม	**410**	**100.00**

จากตารางข้อมูลการเดินทางและการท่องเที่ยวนั้น พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวจำนวน 5 ครั้งต่อปี โดยส่วนใหญ่จะนิยมไปเยือน แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์/โบราณสถาน/ศาสนา ซึ่งอยู่ในระดับความนิยมมากที่สุด ส่วนรองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตชนเผ่า ชาติพันธุ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ

สำหรับการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า ครั้งนี้ นักท่องเที่ยวเดินทางมาเป็นหมู่คณะ แต่เป็นกลุ่มขนาดเล็ก คือ จำนวนเฉลี่ย 4 คน ลักษณะกลุ่มเดินทางเป็นกลุ่มเพื่อน จำนวนมากที่สุดคือ ร้อยละ 41 รองลงมาคือ มากับครอบครัว/ญาติพี่น้อง ร้อยละ 39 และใช้พาหนะเดินทางเป็นรถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 86.80 แหล่งท่องเที่ยวที่มาเยือนภายในตำบลเมืองเก่า ส่วนใหญ่คือ บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มรดกโลก และเป็นจุดหมายปลายทางที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งของการเดินทางครั้งนี้ คิดเป็นร้อยละ 37.20 และถือเป็นจุดหมายปลายทางหลัก ร้อยละ 30.70 นอกจากนี้พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยมาเยือนตำบลเมืองเก่าแล้ว จำนวนมากถึงร้อยละ 62.40 โดยส่วนใหญ่เคยมาเยือนแล้วจำนวน 3 ครั้ง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางท่องเที่ยวมาเยือนตำบลเมืองเก่าในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ เสาร์ – อาทิตย์ ร้อยละ 57.10 ช่วงวันหยุดเทศกาลที่ติดต่อกัน ร้อยละ 30.70 และช่วงวันธรรมดา จันทร์ – ศุกร์ ร้อยละ 10.20 สำหรับช่องทางที่ทำให้นักท่องเที่ยวรับทราบข่าวสารข้อมูลหรือสื่อเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า ส่วนใหญ่คือทางอินเตอร์เน็ตมากที่สุด หรือจำนวนร้อยละ 66.80 รองลงมาคือ เพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก แนะนำ และสื่อโทรทัศน์ นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาในการมาเยือนตำบลเมืองเก่า เฉลี่ยคือ 1วันครึ่ง หรือมีจำนวน 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 68.30 รองลงมาคือ 2 วัน จำนวนร้อยละ 22.90 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการเดินทางมาเยือนตำบลเมืองเก่าครั้งนี้คือ 3,083.40 บาท

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจทางด้านการท่องเที่ยวในชุมชน

การท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
สิ่งดึงดูดใจและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ			
1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในชุมชน	4.28	0.60	มากที่สุด
2) ทิวทัศน์ บรรยากาศทางธรรมชาติ	4.26	0.65	มากที่สุด
3) ความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าไม้ /สัตว์ป่า)	3.20	1.77	ปานกลาง
4) การเล่นน้ำใน/อ่างเก็บน้ำ/ลำธาร	2.35	1.85	น้อย
5) การล่องเรือ	1.84	1.74	น้อย
6) การเยี่ยมชมเขื่อน	1.80	1.77	น้อยที่สุด
7) การตั้งแคมป์	1.78	1.79	น้อยที่สุด
8) การส่องสัตว์	1.63	1.64	น้อยที่สุด
9) การเดินทาง	1.62	1.72	น้อยที่สุด
10) การดูดาว	1.60	1.67	น้อยที่สุด
11) อื่น ๆ เช่น การเดินป่า	1.38	1.37	น้อยที่สุด
สิ่งดึงดูดใจและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม			
1) งานเทศกาลประเพณีชุมชน คือ ลอยกระทง	4.54	1.20	มากที่สุด
2) โบราณสถาน/โบราณวัตถุ	4.37	0.97	มากที่สุด
3) ศาสนสถาน และแหล่งประวัติศาสตร์	4.27	0.96	มากที่สุด
4) การสักการะบูชาพระพุทธรูป และเยี่ยมชมวัดวัดในชุมชน	3.77	1.14	มาก
5) แหล่งเรียนรู้งานศิลปหัตถกรรม งานช่างฝีมือ เช่น เครื่องปั้น งานสังคโลก งานเคลือบ	3.75	0.79	มาก
6) การเรียนรู้งานพุทธศิลป์ เช่น การหล่อพระพุทธรูป	3.71	1.05	มาก
7) ตักบาตรยามเช้า	3.57	1.42	มาก
8) การเรียนรู้งานหัตถกรรม จักสาน	3.49	1.22	มาก
9) การเยี่ยมชม เรียนรู้พิพิธภัณฑ์ชุมชน	3.37	1.39	ปานกลาง
10) การสักการะบูชาและเยี่ยมชมสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชุมชน	3.32	1.52	ปานกลาง
11) รับประทานอาหารพื้นบ้าน/อาหารปลอดสารพิษของชุมชน	3.21	1.49	ปานกลาง
12) การเรียนรู้เรื่องสมุนไพร กับ หมอพื้นบ้าน	3.04	1.36	ปานกลาง
13) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.02	1.31	ปานกลาง
14) พิพิธภัณฑ์ชุมชน หรือศูนย์จัดแสดงงานวัฒนธรรมของชุมชน	3.00	1.71	ปานกลาง
15) การแสดงดนตรี ฟ้อนรำของหมู่บ้าน	2.73	1.69	ปานกลาง
16) การเช่าจักรยานปั่น ชมหมู่บ้าน ชุมชน แหล่งท่องเที่ยว	2.73	1.83	ปานกลาง
17) การนวดแผนโบราณ	2.66	1.99	ปานกลาง
18) การเรียนรู้วิถีเกษตรชุมชน	2.63	1.66	ปานกลาง
19) การนั่งรถอีแต๋น หรือรถอีแต๊กชมหมู่บ้าน	2.40	1.78	ปานกลาง
20) การชมและเรียนรู้การทอผ้า	2.10	1.84	น้อย
21) การนั่งล้อ(เกวียน) ชมวิถีชีวิตชุมชน	2.06	1.87	น้อย

สิ่งดึงดูดใจและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม คือ จุดเด่นของการท่องเที่ยวในตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ที่โดดเด่นที่สุด โดยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจทางด้านการท่องเที่ยวในชุมชนเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนี้

1) งานเทศกาลประเพณีชุมชน คือ ลอยกระทง ค่าเฉลี่ย 4.54 SD1.20 ระดับมากที่สุด
2) โบราณสถาน/โบราณวัตถุ ค่าเฉลี่ย 4.37 SD 0.97 ระดับมากที่สุด
3) ศาสนสถาน และแหล่งประวัติศาสตร์ ค่าเฉลี่ย 4.27 SD 0.96 ระดับมากที่สุด
4) การสักการะบูชาพระพุทธรูป และเยี่ยมชมวัดวัดในชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.77 SD1.14 ระดับมาก
5) แหล่งเรียนรู้งานศิลปหัตถกรรม งานช่างฝีมือ เช่น เครื่องปั้น งานสังคโลก งานเคลือบ ค่าเฉลี่ย 3.75 SD 0.79 ระดับมาก
6) การเรียนรู้งานพุทธศิลป์ เช่น การหล่อพระพุทธรูป ค่าเฉลี่ย 3.71 SD1.05 ระดับมาก
7) ตักบาตรยามเช้า ค่าเฉลี่ย 3.57 SD 1.42 ระดับมาก
8) การเรียนรู้งานหัตถกรรม จักสาน ค่าเฉลี่ย 3.49 SD1.22 ระดับมาก

สำหรับ สิ่งดึงดูดในทางธรรมชาตินั้น นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในชุมชนหรือสภาพธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน ในระดับมากที่สุด หรือมีค่าเฉลี่ย 4.28 SD 0.60 รองลงมาคือ ประทับใจในทิวทัศน์ บรรยากาศทางธรรมชาติ ค่าเฉลี่ย 4.26 SD 0.65

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อมของการบริการภาคเอกชนในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า สุโขทัย

ตารางที่ 4.6.1 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อมด้านการบริการที่รองรับนักท่องเที่ยว

การบริการที่รองรับนักท่องเที่ยว ภาคเอกชน / ชุมชน	ความพร้อม ความถี่(ร้อยละ)			
	พร้อม		มากเกินไป ควรลดปริมาณลง	ไม่พร้อม
	จำนวนเพียงพอเหมาะสม	มีคุณภาพ/ความพร้อม		
1) ธุรกิจที่พักแรม	244 (60.40)	156 (38.60)		4 (1.00)
2) ธุรกิจร้านอาหาร	234 (57.90)	166 (41.10)		4 (1.00)
3) ร้านขายของที่ระลึก	216 (53.50)	180 (44.60)		6 (1.50)
4) แหล่งเรียนรู้ของชุมชน/ ภาคเอกชน เช่น พิพิธภัณฑ์ งานศิลปะ วิถีชีวิตชุมชน ฯลฯ	176 (43.60)	214 (53.00)	2 (0.50)	12 (3.00)
5) ธุรกิจคมนาคมขนส่ง รถเช่า ได้แก่ รถยนต์ จักรยานยนต์ ร้านเช่าจักรยาน)	174 (43.30)	212 (52.70)	2 (0.50)	12 (3.00)
6) ธุรกิจคมนาคมขนส่งด้านสายการบิน	110	252		42

การบริการที่รองรับนักท่องเที่ยวภาคเอกชน / ชุมชน	ความพร้อม ความถี่(ร้อยละ)			
	พร้อม		มากเกินไปควรลดปริมาณลง	ไม่พร้อม
	จำนวนเพียงพอเหมาะสม	มีคุณภาพ/ความพร้อม		
	(27.20)	(62.40)		(10.40)
7) ธุรกิจคมนาคมขนส่งด้านรถบัสประจำทาง	122 (30.20)	254 (62.90)		26 (6.40)
8) ธุรกิจบริษัททัวร์	122 (30.20)	254 (62.90)	4 (1.00)	22 (5.40)
9) ธุรกิจสปา นวดแผนไทย	120 (29.70)	266 (65.80)		18 (4.50)
10) ท่านมีความเห็นว่า โดยภาพรวมการบริการของภาคเอกชนและกลุ่มชุมชนที่รองรับนักท่องเที่ยวในชุมชนมีจำนวนเพียงพอ	192 (47.50)	204 (50.50)		8 (2.00)
11) ท่านมีความเห็นว่า คุณภาพการบริการทางการท่องเที่ยวที่รองรับนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความเหมาะสม	120 (29.70)	274 (67.80)	4 (1.00)	2 (0.50)
12) ในภาพรวมภาคบริการทางการท่องเที่ยวของกลุ่มชุมชนและภาคเอกชน มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวในสถานการณ์โควิด ณ ปัจจุบัน หรือภายในปี 2564 หรือไม่	130 (32.20)	246 (60.90)	26 (6.40)	
13) ท่านคิดว่า ภาคชุมชนและเอกชนในเมืองท่องเที่ยวแห่งนี้ มีความพร้อมที่จะดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันกับ ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox) หรือไม่	98 (24.40)	264 (65.70)	32 (8.00)	2 (0.50)

ผลการศึกษาเกี่ยวกับ ความคิดเห็นด้านความพร้อมของการบริการภาคเอกชนในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การบริการทางการท่องเที่ยวของภาคเอกชน มีความพร้อมอย่างยิ่งทั้งในด้านจำนวน และคุณภาพ นักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 60.90 เห็นว่า ในภาพรวมภาคบริการทางการท่องเที่ยวของกลุ่มชุมชนและภาคเอกชนมีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวในสถานการณ์โควิด ณ ปัจจุบัน หรือภายในปี 2564 โดยในตำบลเมืองเก่านี้มีการบริการทางการท่องเที่ยวที่รองรับนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีคุณภาพ และมีความเหมาะสม ร้อยละ 67.80 นักท่องเที่ยวร้อยละ 65.70 ยังเห็นว่าภาคชุมชนและเอกชนในเมือง

ท่องเที่ยวแห่งนี้ มีความพร้อมที่จะดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันกับ ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox) สอดคล้องกับการสัมภาษณ์กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ให้ข้อเสนอแนะว่า เมืองเก่าสุโขทัยมีศักยภาพในการเป็นเมืองพำนักระยะยาวเพื่อทำงานและท่องเที่ยวไปพร้อมกัน หรือรูปแบบ Workcation

สำหรับรายละเอียดในแต่ละประเภทการบริการนั้น พบว่า มีความพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมืองเก่าสุโขทัยอย่างยิ่ง ทั้งในด้านจำนวนและคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ธุรกิจที่พักแรม มีความพร้อมในด้านจำนวนที่เพียงพอเหมาะสม จำนวน 244 คน หรือร้อยละ 60.40 และมีคุณภาพ จำนวน 156 คน ร้อยละ 38.60
2) ธุรกิจร้านอาหาร มีความพร้อมในด้านจำนวนที่เพียงพอเหมาะสม จำนวน 234 หรือร้อยละ 57.90 และมีคุณภาพ จำนวน 166 คน (41.10)
3) ร้านขายของที่ระลึก มีความพร้อมในด้านจำนวนที่เพียงพอเหมาะสม จำนวน 216 คน หรือร้อยละ 53.50 และมีคุณภาพ จำนวน 180 คน หรือร้อยละ 44.60
4) แหล่งเรียนรู้ของชุมชน/ ภาคเอกชน เช่น พิพิธภัณฑ์ งานศิลปะ วิถีชีวิตชุมชน ฯลฯ มีความพร้อมในด้านจำนวนที่เพียงพอเหมาะสม จำนวน 176 คน หรือร้อยละ 43.60 และมีคุณภาพ จำนวน 214 คน หรือร้อยละ 53.00
5) ธุรกิจคมนาคมขนส่ง รถเช่า ได้แก่ รถยนต์ จักรยานยนต์ ร้านเช่าจักรยาน) มีความพร้อมในด้านจำนวนที่เพียงพอเหมาะสม จำนวน 174 คน หรือร้อยละ 43.30 และมีคุณภาพ จำนวน 212 คน(52.70)
6) ธุรกิจคมนาคมขนส่งด้านสายการบิน มีความพร้อมในด้านจำนวนที่เพียงพอเหมาะสม จำนวน 110 คนหรือร้อยละ 27.20 และมีคุณภาพ จำนวน 252 คน(62.40)
7) ธุรกิจคมนาคมขนส่งด้านรถบัสประจำทาง มีความพร้อมในด้านจำนวนที่เพียงพอเหมาะสม จำนวน 122 คน(30.20) และมีคุณภาพ จำนวน 254 คน(62.90)
8) ธุรกิจบริษัททัวร์ มีความพร้อมในด้านจำนวนที่เพียงพอเหมาะสม จำนวน 122 คน (30.20) และมีคุณภาพ จำนวน 254 คน(62.90)
9) ธุรกิจสปา นวดแผนไทย มีความพร้อมในด้านจำนวนที่เพียงพอเหมาะสม จำนวน 120 คน (29.70) และมีคุณภาพ จำนวน 266 คน (65.80)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อมของการบริการด้านสาธารณูปโภคภาครัฐ

ตารางที่ 4.6.2 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อมของการบริการด้านสาธารณูปโภคภาครัฐ

ลิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค ภาครัฐ	ความพร้อม ความถี่(ร้อยละ)		
	เพียงพอ	มากเกินไปควรลดปริมาณลง	ไม่เพียงพอควรเพิ่มปริมาณขึ้น
1) สถานพยาบาล หรือหน่วยบริการทางการแพทย์ - ระบบสาธารณสุข	370 (93.90)	6 (1.50)	14 (3.60)
2) ไฟฟ้า /แสงสว่าง	130 (32.20)	26 (6.40)	246 (60.90)
3) น้ำประปา	388 (98.50)	2 (0.50)	
4) สัญญาณโทรศัพท์	378 (95.90)	10 (2.50)	4 (1.00)
5) อินเตอร์เน็ต Wi-fi สาธารณะ	110 (27.20)	42 (10.40)	252 (62.40)
6) การกำจัดขยะ : ความสามารถในการรองรับขยะ -ความสะอาด	382 (94.60)	6 (1.50)	12 (3.00)
7) สภาพถนน /เส้นทาง /ทางเดินเท้า	394 (97.50)	4 (1.00)	2 (0.50)
8) ความคล่องตัวของการจราจร	376 (93.50)	12 (3.00)	10 (2.50)
9) สนามบิน	344 (85.10)	8 (2.00)	48 (11.90)
10) ป้ายบอกทาง ป้ายจราจร	376 (93.10)	8 (2.00)	16 (4.00)
11) การรักษาความปลอดภัย : มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย กล้องCCTV	20 (5.00)	10 (2.50)	370 (91.60)
12) การบริการข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์ข้อมูลทางการท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย	378 (93.60)	18 (4.50)	4 (1.00)
13) ท่านมีความเห็นว่า โดยภาพรวมบริการภาครัฐที่รองรับนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนท่าน มีเพียงพอหรือมีการพัฒนาอย่างเหมาะสมหรือไม่	356 (88.10)	38 (9.40)	8 (2.00)
14) จากสภาพที่ท่านได้มาเยือนและสัมผัสการท่องเที่ยวในเมืองนี้ ท่านคิดว่าการบริหารจัดการภาครัฐ มีความพร้อมที่จะ	340 (84.60)	48 (11.90)	10 (2.50)

สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค ภาครัฐ	ความพร้อม ความถี่(ร้อยละ)		
	เพียงพอ	มากเกินไปควรลดปริมาณลง	ไม่เพียงพอควรเพิ่มปริมาณขึ้น
ดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันกับภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox) หรือไม่			

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของการบริการด้านสาธารณูปโภคภาครัฐในด้านต่าง ๆ โดย นักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 88.10 มีความเห็นว่า โดยภาพรวมบริการภาครัฐที่รองรับนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนท่ามีเพียงพอหรือมีการพัฒนาอย่างเหมาะสม และยังเห็นว่า การบริหารจัดการภาครัฐ มีความพร้อมที่จะดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันกับภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox)จำนวน84.60 โดยในรายละเอียดการบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกภาครัฐที่นักท่องเที่ยวเห็นว่ามีความพร้อม ได้แก่

1) สถานพยาบาล หรือหน่วยบริการทางการแพทย์ - ระบบสาธารณสุข
2) น้ำประปา
3) สัญญาณโทรศัพท์
4) การกำจัดขยะ : ความสามารถในการรองรับขยะ -ความสะอาด
5) สภาพถนน /เส้นทาง /ทางเดินเท้า
6) ความคล่องตัวของการจราจร
7) สนามบิน
8) ป้ายบอกทาง ป้ายจราจร
9) การบริการข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์ข้อมูลทางการท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย

อย่างไรก็ตาม พบว่า การบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกภาครัฐที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าไม่เพียงพอหรือยังไม่มีความพร้อม ได้แก่

1) อินเตอร์เน็ต Wi-fi สาธารณะ
2) ไฟฟ้า /แสงสว่าง
3) การรักษาความปลอดภัย : มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย กล้อง CCTV

ส่วนที่ 4 ความรู้สึกแออัดเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน

ตาราง 4.6.3 แสดงความรู้สึกแออัดเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. จำนวนนักท่องเที่ยวที่พบเห็นในขณะนี้		
1) น้อยกว่าที่คาดหวัง	238	58.00
2) มากกว่าที่คาดหวัง	16	3.90
3) ตรงกับที่คาดหวัง/จำนวนพอๆกับที่คาดหวัง	106	25.90
4) ไม่ได้คาดหวังอะไร	34	8.30
5) ไม่ระบุ	16	3.90
รวม	**410**	**100.00**
2. ความรู้สึกแออัดจากนักท่องเที่ยวข้างเคียง		
1) ไม่แออัดเลย	354	86.30
2) แออัดปานกลาง	28	6.80
3) ไม่ระบุ	28	6.80
รวม	**410**	**100.00**
3. จำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุดเท่าที่ยอมรับได้หรือต้องการให้มีภายในชุมชน		
1) ต้องการให้มีนักท่องเที่ยวไม่เกิน 1 คนในระยะรัศมีโดยรอบ	202	49.30
2) กี่คนก็ได้	192	46.80
3) ไม่ระบุ	16	3.90
รวม	**410**	**100.00**

ความรู้สึกแออัดเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่พบเห็นในขณะประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้น น้อยกว่าที่คาดหวัง จำนวน ร้อยละ 58.00 โดยไม่มีความรู้สึกแออัดจากนักท่องเที่ยวข้างเคียงเลย ร้อยละ 86.30 อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวยังต้องการพื้นที่ที่มีระยะห่างระหว่างกลุ่มอื่น โดย ต้องการให้มีนักท่องเที่ยวไม่เกิน 1 คนในระยะรัศมีโดยรอบ จำนวนร้อยละ 49.30

4. จำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวที่เหมาะสม

สถานที่/แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนที่ท่านไปเยือน	จำนวนต่ำสุด (คน)	ค่าเฉลี่ย (คน)	จำนวนสูงสุด (คน)
1) อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	10.00	92.29	1,000.00
2) สะพานบุญวัดตระพังทอง	10.00	17.16	70.00
3) บ้านสังคโลก	10.00	12.18	25.00
4) ตลบ้านแกะสลัก	10.00	11.48	16.00
5) อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย	20.00	20.00	20.00
6) อนุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหง	10.00	17.50	50.00
7) บ้านข้าวตอกพระร่วง	10.00	10.00	10.00
8) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง	10.00	36.66	60.00
9) บ้านพระพิมพ์	10.00	10.00	10.00
10) อุทยานแห่งชาติรามคำแหง	60.00	212.00	400.00
11) ทะเลหลวง	100.00	207.14	400.00

5. การเดินทางมาเยือนซ้ำ

การเดินทางมาเยือนซ้ำ	ความถี่	ร้อยละ
มาเยือนอีกแน่นอน	227	55.50
ไม่แน่ใจ	172	42.60
ไม่มา	34	1.80
	410	

นักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 55.50 มีความต้องการกลับมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเมืองเก่าสุโขทัย ซ้ำอีก แต่อย่างไรก็ตามก็พบว่ามีความไม่แน่ใจว่าจะเดินทางมาอีกหรือไม่สูงถึงร้อยละ 42.60 ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์พบรายละเอียดเพิ่มเติมคือ นักท่องเที่ยวไม่มั่นใจสถานการณ์โควิด-19 จึงทำให้เกิดความลังเลใจในการออกเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งน่าจะมีผลต่อการตัดสินใจมาเยือนตำบลเมืองเก่าซ้ำ

เทรนด์ท่องเที่ยว “คนรุ่นใหม่-กลุ่มครอบครัว” หลังโควิด

การสำรวจกลุ่มตัวอย่างนักเดินทางและวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเรื่อง “NEO TOURISM ท่องเที่ยวมิติใหม่ เจาะอินไซต์นักเดินทาง” โดยมหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU)
เพื่อให้ธุรกิจการท่องเที่ยวปรับตัวให้ทัน NEXT NORMAL หรือการเปลี่ยนแปลงหลังพายุโควิด-19 สงบลง และให้สอดรับกับพฤติกรรมนักเดินทางที่เปลี่ยนไป

กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน 1,098 คน ซึ่งจะเป็นกลุ่มนักเดินทางหลักหลังได้รับการฉีดวัคซีนแล้ว 2 กลุ่ม

1. กลุ่มคนรุ่นใหม่ (Young Neo Traveler) อายุ 18-35 ปี ยังไม่มีบุตร

2. กลุ่มครอบครัว (Family Neo Traveler) อายุ 27-45 ปีขึ้นไป ที่มีสมาชิกมากกว่า 2 Gen ขึ้นไป เป็นกลุ่มคนที่มีบุตรแล้ว เป็นคนส่วนใหญ่ของสังคมไทยปัจจุบัน และมีค่าใช้จ่ายต่อทริปสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ข้อมูลวิจัยพบว่าปัจจัยที่ทำให้นักเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง

อันดับ 1 ยอดผู้ติดเชื้อลดลง น้อยกว่า 500 คนต่อวัน โดยกลุ่มคนรุ่นใหม่และกลุ่มครอบครัวคิดเห็นตรงกัน 48%

อันดับ 2 สัดส่วนประชากรที่ได้รับวัคซีน มีมากกว่า 70% ทั่วประเทศ

อันดับ 3 ตนเองได้รับวัคซีนที่มั่นใจ mRNA

เมื่อพิจารณาความต้องการในการท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มคนรุ่นใหม่ 45.8% กลุ่มครอบครัว 52.2% ยังรู้สึกกังวล โดยรอสถานการณ์คลี่คลายก่อน รองมากลุ่มคนรุ่นใหม่ 43.8% และกลุ่มครอบครัว 28.3% ต้องการเที่ยวโดยเร็วที่สุด ตามด้วยกลุ่มคนรุ่นใหม่ 10.4% และกลุ่มครอบครัว 19.6% เที่ยวก็ได้ ไม่เที่ยวก็ได้

การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติจะได้ความนิยมสูงสุดหลังโควิด-19 จากการวิจัย (จากผลสำรวจของกลุ่มคนรุ่นใหม่ 71% และกลุ่มครอบครัว 92%) พบว่า กลุ่มคนรุ่นใหม่ 45% และกลุ่มครอบครัว 61% ต้องการออกไปสัมผัสธรรมชาติเนื่องจากอยู่ที่บ้านมาระยะนาน การท่องเที่ยวในประเทศจะเป็นตัวเลือกที่นักเดินทางต้องการมากที่สุด

จังหวัดท่องเที่ยวที่จะได้รับความนิยมสูงสุด 3 จังหวัดแรกในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ได้แก่ เชียงใหม่ ภูเก็ต ชลบุรี ตามลำดับ และในกลุ่มครอบครัว ได้แก่ เชียงใหม่ ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี ตามลำดับ

“ในการเดินทางท่องเที่ยวหลังโควิด-19 พบว่า ธุรกิจที่ได้รับอานิสงค์ระหว่างทริปที่นักเดินทางโหยหาที่สุด คือ ธุรกิจกลุ่มร้านอาหารและคาเฟ่ กลุ่มคนรุ่นใหม่มักมีพฤติกรรมตระเวนหาอาหารโดยจะเลือกร้านที่ไม่แออัด มีพื้นที่นั่งด้านนอก เหมาะแก่การเลี่ยงการนั่งทานอาหารที่ทุกคนต้องถอดหน้ากาก หรือเน้นแบบธรรมชาติ ชมวิวทิวทัศน์ กลุ่มครอบครัว ให้ความสำคัญต่อการพักผ่อนในที่พักเป็นหลักมากกว่า โดยเปลี่ยนเป็นทานอาหารในโรงแรมเป็นหลัก เพราะเชื่อมั่นในการรักษาความสะอาดของภาชนะในโรงแรม เลือกทำกิจกรรมในโรงแรมมากขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงในการเดินทาง มาตรการรักษาความสะอาด บรรยากาศของสถานที่ และบริการของพนักงานจะเป็นสิ่งสำคัญที่นักเดินทางพิจารณามากขึ้นและพร้อมบอกต่อเมื่อรู้สึกประทับใจ

อีกหนึ่งการค้นพบที่น่าสนใจคือ ธุรกิจประกันเดินทางเสริมเรื่องโควิด-19 อาจจะเป็นบริการที่มาแรง เพราะกลุ่มคนรุ่นใหม่สนใจซื้อประกันมากถึง 59.4% ขณะที่กลุ่มครอบครัวสนใจซื้อประกันพุ่งสูงถึง 71.7%”

งบประมาณ และระยะเวลาสำหรับทริปท่องเที่ยวหลังโควิด-19 กลุ่มคนรุ่นใหม่ จะเลือกจัดแผนการเดินทางที่ 3-4 วัน เดินทางเป็นกลุ่ม 3-4 คน ตั้งงบประมาณต่อคนไว้ 3,000-5,000 บาท กลุ่มครอบครัว เลือกจัดทริป 3-4 วัน เฉพาะคนในครอบครัว ตั้งงบประมาณต่อครอบครัวลดลงเหลือ 3,000-5,000 บาท สำหรับการตรวจหาเชื้อโควิด-19 หลังจบทริป

กลุ่มคนรุ่นใหม่ 70.7% และกลุ่มครอบครัว 65.5% เห็นพ้องตรงกันว่าจำเป็นต้องตรวจหาเชื้อ ช่องทางออนไลน์ในการใช้หาข้อมูลก่อนการเดินทาง พบว่า กลุ่มคนรุ่นใหม่ นิยมดูข้อมูลผ่านแพลตฟอร์ม เฟซบุ๊ก (Facebook) 31.1% รองมาคือเว็บไซต์ Google 29.4% และ YouTube 21.9%

กลุ่มครอบครัว นิยมดูข้อมูลผ่านเว็บไซต์ Google 38.6% รองมาคือ เฟซบุ๊ก (Facebook) 29.8% และ YouTube 19.8% โดยข้อมูลเพิ่มเติมที่ต้องการทราบก่อนไปเที่ยว พบว่า 1. มาตรการป้องกัน Covid-19 ของสถานที่ 2. จำนวนผู้ติดเชื้อในพื้นที่ 3. ข้อมูลการให้บริการ เช่น การปรับเปลี่ยนเวลาเปิด-ปิด เป็นต้น

ความเปลี่ยนแปลงที่พบได้ชัดเจนคือ นักเดินทางเลือกติดต่อตรงกับโรงแรม (Direct To Hotel: D2H) เพิ่มขึ้น โดยกลุ่มคนรุ่นใหม่เพิ่มขึ้น 2% และกลุ่มครอบครัวเพิ่มขึ้น 6% ขณะที่การติดต่อจองที่พักผ่าน Online Travel Agent เช่น Booking.com, Agoda ลดน้อยลง กลุ่มคนรุ่นใหม่ลดลง 5% และกลุ่มครอบครัวลดลง 3%

เงื่อนไขการจองนักเดินทางทั้ง 2 กลุ่ม คิดเห็นตรงกันว่ายอมจ่ายแพงเพื่อให้ยกเลิกการจองได้ดีกว่าการจองถูกกว่าแต่ยกเลิกไม่ได้ นักเดินทางทั้งสองกลุ่มมีความกังวลเล็กน้อยในการเดินทางโดยเครื่องบิน การเดินทางโดยรถสาธารณะ กลุ่มคนรุ่นใหม่กังวลเล็กน้อย แต่กลุ่มครอบครัวกังวลมาก และมองว่าการเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวปลอดภัยกว่า

“ธุรกิจการท่องเที่ยวนับจากนี้ควรเสริมทำ D2H หรือ Direct To Hotel เพิ่มมากขึ้น ให้สอดรับกับพฤติกรรมนักเดินทางที่เปลี่ยนไปอาทิ ข้อมูลมาตรการด้านสุขอนามัย การปรับเปลี่ยนวันเวลาและเงื่อนไขการจองต่าง ๆ ทดแทนการจองผ่านแอปพลิเคชันเอเจนท์ออนไลน์ที่อาจไม่สามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมกับนักเดินทางได้

ดังนั้นกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวควรชูจุดขายด้านการสื่อสารกับนักเดินทางโดยตรงผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น LINE OA, Facebook, Instagram เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกรับพฤติกรรมดังกล่าวแบบไร้รอยต่อ หรือที่เรียกว่า Frictionsless Contact นอกจากนี้ การติดต่อลูกค้าโดยตรง(Direct to Customer) จากผลการสำรวจช่องทางที่ใช้ในการหาข้อมูลในการท่องเที่ยว การโฆษณาออนไลน์ (Online Advertising) ไปยังนักเดินทางกลุ่มเป้าหมายโดยตรงยังช่วยเพิ่มแรงบันดาลใจ (Inspiration) และการพิจารณาตัดสินใจ (Consideration) เพื่อสร้างโอกาสสำหรับธุรกิจท่องเที่ยวอีกด้วย”

บทสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย ทำให้ค้นพบแนวโน้มการท่องเที่ยวใหม่ (NEO TOURISM TRENDS) 3 ข้อที่ต้องให้ความสำคัญ ประกอบด้วย

1. Nature Seeking ตามหาธรรมชาติ

2. Hygieneaholic ติดสะอาด

3. Flexi Needed ต้องการความยืดหยุ่น

กลยุทธ์การตลาดรูปแบบใหม่เพื่อธุรกิจท่องเที่ยวโดยเฉพาะ (ROADMAP STRATEGIES) จะเป็นแนวทางการรับมือของธุรกิจในภาคการท่องเที่ยวไทยสู่ยุค NEO TOURISM รับปี 2565 ครั้งสำคัญ

• R: Reliable Service – ยกระดับความน่าเชื่อถือในการบริการ ธุรกิจต้องมีมาตรการรองรับที่ชัดเจน ทั้งในด้านสุขอนามัยความปลอดภัย คุณภาพของสินค้าและบริการ รวมถึงศักยภาพของบุคลากรที่แสดงถึงความพร้อมในการให้บริการ

• O: Optimized Experience – ประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ปรับให้โดนใจนักท่องเที่ยว ธุรกิจต้องสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวรูปแบบใหม่โดยปรับให้เหมาะกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป

• A: Anti-Disease – ปลอดเชื้อ ปลอดโรค ปลอดโปร่ง และปลอดภัย ธุรกิจต้องเน้นเรื่องความสะอาด ปลอดภัย มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อแสดงความมั่นใจต่อนักเดินทาง เช่น เปลี่ยนจาก Welcoming Drink เป็น Welcoming hygienic kit set มอบหน้ากากผ้าสกรีนโลโก้โรงแรม หรือ ATK (home use) เป็นของที่ระลึก

• D: Direct to Hotel – ดีลตรงกับโรงแรม แต้มต่อโดนใจ จัดให้ไม่อั้น ธุรกิจต้องรู้จักสร้างช่องทางการขายที่เข้าถึงผู้บริโภคโดยตรง ตัดคนกลางออกจากกระบวนการซื้อขาย เพื่อลดช่องว่างในการสื่อสาร และมอบบริการที่ตรงตามความต้องการของลูกค้าได้มากขึ้น

• M: Media Matching – ใช้สื่อหลากหลายเพื่อกระจายความเสี่ยง เจาะกลุ่มเป้าหมายต่างวัยต่างสไตล์ โดยการใช้ช่องทาง การสื่อสารที่หลากหลาย

• A: Alliance – กระชับมิตรกับคู่ค้า เพื่อจัดการบริการแบบเกื้อหนุน สร้างเครือข่ายทางธุรกิจเพื่อผนึกกำลัง รังสรรค์บริการที่ครบครันสมบูรณ์แบบ

• P: Part of Community - ขับเคลื่อนชุมชน ควบคู่กับพัฒนาธุรกิจตนให้ยั่งยืน การที่ธุรกิจเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนชุมชนผ่านรูปแบบการให้บริการที่กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ให้บริการบนพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมโดยรอบ รวมไปถึงการพัฒนาธุรกิจของตนเพื่อให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง สู่การเป็นธุรกิจที่ยั่งยืน

https://www.thansettakij.com/business/498180?as=

บทที่ 4.7

ผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านเศรษฐกิจ (Economic Carrying Capacity) ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

การจะประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ทางเศรษฐกิจได้นั้น จะต้องทำความเข้าใจโครงสร้างการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ประกอบไปด้วยระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ ความหลากหลายทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานการพึ่งพาระหว่างกัน ลักษณะการพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ รูปแบบการลงทุน อัตราส่วนการนำเข้าและการส่งออก ต้นทุนการเตรียมการและการให้บริการด้านการท่องเที่ยว

ศักยภาพการรองรับด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ระดับการยอมรับด้านการท่องเที่ยวที่ไม่เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจท้องถิ่น กิจกรรมต่าง ๆของการท่องเที่ยวต้องไม่เกิดความขัดแย้งกับภาคเศรษฐกิจอื่น ๆและไม่ทำให้รายได้ของชุมชนท้องถิ่นลดลง สามารถประเมินการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวปัจจุบันและแนวโน้มอนาคตของชุมชน จากกิจกรรมการพัฒนาทางการท่องเที่ยว พร้อมทั้งแนวทางเพิ่มขีดความสามารถและลดผลกระทบทางลบในการรองรับนักท่องเที่ยว การศึกษาครั้งนี้ได้ประยุกต์เกณฑ์และดัชนีชี้วัดของ สภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Council Criteria) หรือ GSTC ซึ่งระบุถึงองค์ประกอบด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี ออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่

1) ประสิทธิภาพในการจัดสรรรายได้
2) ประสิทธิภาพในการส่งเสริมการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี
3) คุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว
4) การให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนในการท่องเที่ยว

โดยมีการเพิ่มเติมรายละเอียดให้ครอบคลุม ดังนี้

1) การจัดสรรรายได้มีประสิทธิภาพ พิจารณาจาก องค์กรขับเคลื่อนทางการท่องเที่ยว เช่น สมาคม หรือชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการจัดสรรรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง เพื่อประโยชน์ของสมาชิกชมรมฯ และ สาธารณประโยชน์ผ่านกองทุนพัฒนาชุมชนกลางเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมวิถีชีวิต กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และสามารถประเมินการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวปัจจุบันและแนวโน้มอนาคตของชุมชน จากกิจกรรมการพัฒนาทางการท่องเที่ยว พร้อมทั้งแนวทางเพิ่มขีดความสามารถและลดผลกระทบทางลบในการรองรับนักท่องเที่ยว

2) การส่งเสริมการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มพัฒนาทางการท่องเที่ยว หรือชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เช่น การป้องกันยาเสพติด สุขอนามัย เพื่อให้การท่องเที่ยวในชุมชนช่วยให้ชุมชนมีความสามัคคี และ สอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิม

3) ผลิตภัณฑ์ชุมชนมีคุณภาพเพื่อเสริมสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว พิจารณาจากเกณฑ์ ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการส่งเสริมให้เกิดโอกาสในการเพิ่มรายได้จากผลิตภัณฑ์ชุมชนและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เช่น อาหาร การแต่งกาย การแสดง ฯลฯ ที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีการจัดสรรพื้นที่จัดจำหน่ายให้กับคนในชุมชน รวมทั้งผลิตภัณฑ์ชุมชนมีคุณภาพเพื่อเสริมสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ย

4) สิทธิมนุษยชนในการท่องเที่ยวได้รับการให้ความสำคัญ พิจารณาจากเกณฑ์ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิมนุษยชนของทุกกลุ่มคนในการท่องเที่ยว เช่น เด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และ คนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของธุรกิจบริการทางการท่องเที่ยว

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การศึกษา		
1) ประถมศึกษา	18	18.00
2) มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส./อนุปริญญา	33	33.00
3) ปริญญาตรี	44	44.00
4) ปริญญาโทขึ้น	5	5.00
รวม	**100**	**100.00**
2. รูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย ไม่เป็นนิติบุคคล		
1) ใช่	79	79.00
2) ไม่ใช่	21	21.00
รวม	**100**	**100.00**
1) จดทะเบียนพาณิชย์	17	17.00
2) ไม่มีการจดทะเบียน	12	12.00
3) ไม่ระบุ	71	71.00
รวม	**100**	**100.00**
เป็นนิติบุคคล		
1) ใช่	12	12.00
2) ไม่ใช่	88	88.00
รวม	**100**	**100.00**

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1) บริษัทจำกัด	3	3.00
2) บริษัทมหาชน	0	0.00
3) ห้างหุ้นส่วนจำกัด	0	0.00
4) ไม่ระบุ	97	97.00
รวม	**100**	**100.00**
การส่งงบการเงินกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า		
1) มี	0	0.00
2) ไม่มี	100	100.00
รวม	**100**	**100.00**

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการเก็บข้อมูลตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด จำนวน 100 ชุด ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 90 เปอร์เซ็นต์ ในพื้นที่เป้าหมาย ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย ในด้านข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 44.00 และรองลงมาได้แก่ระดับมัธยมศึกษา/ปวช./ปวส./อนุปริญญา ร้อยละ 33.00 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 18.00 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาการจ้างงานของภาคการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเมืองเก่าพบว่าเป็นการจ้างงานของแรงงานกลุ่มที่ต่ำกว่าปริญญาตรีรวมกันมากกว่าครึ่งหนึ่งของการจ้างงานทั้งหมดในภาคการท่องเที่ยว (ร้อยละ 51.00) สำหรับตัวธุรกิจเองพบว่าเป็นธุรกิจที่ไม่ได้จดทะเบียนพาณิชย์คิดเป็นร้อยละ 12.00 โดยหากรวมธุรกิจที่ตอบ “ไม่ได้ระบุลักษณะของการทำธุรกิจ” ที่มีถึง ร้อยละ 71.00 ก็จะพบว่าในภาคการท่องเที่ยวของพื้นที่ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัยไม่มีการจดทะเบียนถึงร้อยละ 83.00 เลยทีเดียว และยังไม่ได้เป็นนิติบุคคลถึงร้อยละ 79.00 โดยธุรกิจเหล่านี้อาจจะอยู่ในรูปของการจดทะเบียนการค้าเท่านั้น ซึ่งธุรกิจทั้งหมดไม่มีการส่งงบการเงินให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเลย (ร้อยละ 100)

3. ธุรกิจที่ดำเนินกิจการอยู่

กิจการ /รูปแบบธุรกิจ	รายได้ต่อปีเฉลี่ย (บาท)
1. ที่พัก (รีสอร์ท โรงแรม โฮมสเตย์)	400,000
2. ร้านขายของที่ระลึก (สังคโลก)	200,000
3. พิพิธภัณฑ์ ศูนย์เรียนรู้	100,000
4. ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม	66,666
5. อื่น ๆ เช่น ร้านซ่อมมอเตอร์ไซค์ ผลิตผักปลอดสารพิษ นวดแผนโบราณ	292,857

จากตารางแสดงลักษณะของธุรกิจที่ดำเนินอยู่ประกอบด้วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 5 ประเภท ได้แก่ ที่พัก ร้านของที่ระลึก พิพิธภัณฑ์และศูนย์เรียนรู้ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม และอื่น ๆ โดยพบว่าในด้านรายได้เฉลี่ยของธุรกิจที่พักที่พักมีรายได้สูงสุด รองลงมาได้แก่ธุรกิจอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วยร้านซ่อมมอเตอร์ไซค์ ผลิตผักปลอดสารพิษ นวดแผนโบราณ โดยมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 400,000 และ 292,857 บาทต่อปี ตามลำดับ ต่อมาได้แก่ ร้านขายของที่ระลึก พิพิธภัณฑ์และศูนย์การเรียนรู้ และ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม โดยมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 200,000 100,000 และ 66,666 บาทต่อปี ตามลำดับ

โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรม จากการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการจำนวน 30 ราย เป็นโรงแรม โฮมสเตย์ บ้านพัก/เกสท์เฮาส์ และ รีสอร์ทในสัดส่วนร้อยละ 40 20 20 และ 20 ตามลำดับ พบว่าธุรกิจนี้มีห้องพักเฉลี่ยประมาณ 23.18 ห้อง สามารถรองรับลูกค้าได้ประมาณ 56.67 คนต่อวัน โดยพบว่าคนไทยถือหุ้นอยู่ในสัดส่วนร้อยละ 77.29 มีราคาเฉลี่ยของห้องพักอยู่ในช่วงห้องละ 688.00 บาท ต่อคืน และในช่วงฤดูการท่องเที่ยว(เดือน ต.ค.- มี.ค.) พบว่าสัดส่วนของนักท่องเที่ยวของไทยและต่างประเทศเท่ากับร้อยละ 54.43 และ 45.57 ตามลำดับ มีรายรับเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 3,400 บาท ขณะที่นอกฤดูการท่องเที่ยว(เม.ย.- ก.ย.) จะมีสัดส่วนของนักท่องเที่ยวของไทยและต่างประเทศร้อยละ 45.17 และ 54.83 ตามลำดับ มีรายรับเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 2,400 บาท

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทและสถานการณ์การประกอบการธุรกิจทางการท่องเที่ยว

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1) ธุรกิจโรงแรม / ที่พัก		
ประเภท / รูปแบบ		
1) บ้านพัก/เกสท์เฮาส์	6	20.00
2) โฮมสเตย์	6	20.00
3) โรงแรม-ห้องพัก	12	40.00
4) รีสอร์ท	6	20.00
รวม	**30**	**100.00**

ในด้านของธุรกิจอาหารพบว่าจากร้านอาหารจำนวน 29 ร้านค้า เป็นอาหารทั่วไปมากที่สุด รองลงมาได้แก่ร้านอาหารพื้นเมืองคิดเป็นร้อยละ 79.30 และ 10.30 ตามลำดับ มีขนาดหรือจำนวนโต๊ะเฉลี่ย 14.40 โต๊ะ สามารถรองรับลูกค้าได้จำนวนสูงสุดเฉลี่ย 72.82 คน โดยลูกค้าหนึ่งคนจะมีรายจ่ายเฉลี่ยเท่า 40.00 บาท สัดส่วนลูกค้า ช่วงเดือน ต.ค. – มี.ค. ซึ่งเป็นฤดูกาลท่องเที่ยวมีสัดส่วนของคนไทยและต่างชาติเท่ากับ ร้อยละ 84.13 และ 15.87 ตามลำดับ ด้านรายรับพบว่ามีรายรับเฉลี่ยต่อวัน เท่ากับ 2,66.67 บาท ช่วงเดือน เม.ย. – ก.ย. เป็นช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวจะมี

สัดส่วนของคนไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติเท่ากับ 84.13 และ 15.87 ตามลำดับ และมีรายรับเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 3,000.00 บาท

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2) ร้านอาหาร		
ประเภทอาหาร		
1) อาหารพื้นเมือง	3	10.30
2) อาหารทั่วไป	23	79.30
3) อื่นๆ	3	10.30
รวม	**29**	**100.00**

สำหรับธุรกิจขายของที่ระลึก/ร้านค้า/ร้านขายของชำ พบว่ามีสัดส่วนลูกค้าช่วงเดือน ต.ค. – มี.ค. เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ คิดเป็นร้อยละ 100.00 และ 00.00 ตามลำดับ มีรายรับเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ - บาท ส่วน ช่วงเดือน เม.ย. – ก.ย. พบว่ามีสัดส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีสัดส่วนที่เท่ากับช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ในด้านธุรกิจประเภทค้าปลีกจำพวก (ร้านค้าที่ระลึก ร้านค้า และขายของชำ) พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 66.70 เป็นธุรกิจที่ขายของใช้สะสม และเสื้อผ้า คิดเป็นร้อยละ 66.70 และ 33.30 ตามลำดับ

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3) ร้านขายของที่ระลึก / ร้านค้า / ร้านขายของชำ		
สถานที่ตั้ง		
1) อยู่ในแหล่งท่องเที่ยว	6	66.70
2) ไม่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยว	3	33.30
รวม	**9**	**100.00**
ประเภทสินค้า		
1) อาหาร	0	0.00
2) ของใช้/ของสะสม	6	66.70
3) เสื้อผ้า	3	33.30
รวม	**9**	**100.00**

สำหรับธุรกิจรถเช่าส่วนใหญ่จะเป็นการเช่ารถแบบอื่น ๆ โดยมีรถเฉลี่ยจำนวน 5 คัน

รายการ	จำนวน (คัน)
4) ธุรกิจรถเช่า / ขนส่ง (ทางบก/ ทางน้ำ)	
จำนวนรถให้เช่า	
1) รถเก๋ง	0
2) รถจักรยานยนต์	0
3) รถตู้	0
4) เรือ	0
5) อื่น ๆ	5

สัดส่วนลูกค้า/รายรับเฉลี่ย ช่วงเดือน ต.ค. – มี.ค. เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 95.00 และ 5.00 ตามลำดับ โดยมีรายรับเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ - บาท ช่วงเดือน เม.ย. – ก.ย. มีสัดส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 75.00 และ 30.00 ตามลำดับ มีรายรับเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ - บาท

5.บริษัทนำเที่ยว

เมื่อพิจารณาธุรกิจประเภทบริษัทนำเที่ยวพบว่าสัดส่วนลูกค้าชาวไทยและชาวต่างชาติ ช่วงเดือน ต.ค. – มี.ค. คิดเป็นร้อยละ 95.00 และ 5.00 ตามลำดับ และช่วงเดือน เม.ย. – ก.ย. มีสัดส่วนของคนไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติคิดเป็นร้อยละ 95.00 และ 5.00 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามพบว่ากลุ่มบริษัทนำเที่ยวไม่ได้ให้ข้อมูลทางด้านรายรับในการศึกษาครั้งนี้

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6) แหล่งเรียนรู้ หรือแหล่งท่องเที่ยว		
ประเภทแหล่งเรียนรู้		
1) ด้านการเกษตร	8	40.00
2) ด้านงานหัตถกรรม	0	0.00
3) ด้านศิลปะและวัฒนธรรม	12	60.00
4) อื่นๆ	0	0.00
รวม	**20**	**0.00**

เมื่อพิจารณาธุรกิจแหล่งเรียนรู้หรือแหล่งท่องเที่ยวพบว่ามีจำนวนตัวอย่างที่เก็บมาทั้งหมด 20 ตัวอย่าง โดยเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรม ร้อยละ 60 และที่เหลือเป็นเหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 60 พบว่าสัดส่วนลูกค้าชาวไทยและชาวต่างชาติ ช่วงเดือน ต.ค. – มี.ค. คิดเป็นร้อยละ 55.00 และ 45.00 ตามลำดับ มีรายได้เฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 1,000 บาท และช่วงเดือน

เม.ย. – ก.ย. มีสัดส่วนของคนไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติคิดเป็นร้อยละ 75.00 และ 25.00 ตามลำดับ และมีรายรับเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 700.00 บาท

ส่วนที่ 3 ความรู้สึกแออัดเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน

จุดท่องเที่ยว หรือกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยว จุดบริการและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในของชุมชน	จำนวนที่เหมาะสม(คน)
จุดท่องเที่ยว หรือกิจกรรมทางการท่องเที่ยว	
1. วัดตระพังทอง	81.67
2. อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	769.49
3. วัดศรีชุม	550.00
4. หมู่บ้านแกะสลักไม้	50.00
5. ร้านปอยหลวงเครื่องเงิน	30.00
6. ถนนคนเดินเครื่องเงิน	300.00
7. วัดพระพายหลวง	200.00
8. เส้นทางจักรยานแม่รำพัน	100.00
9. ศูนย์การเรียนรู้พระพิมพ์	50.00
10. สุเทพสังคโลก	50.00
หากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาค้างคืนในชุมชนของท่าน ควรมีจำนวนประมาณเท่าใดจึงจะเหมาะสมและไม่รบกวนต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชน	253.23
การที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนของท่าน ควรมีจำนวนประมาณเท่าใดจึงจะเหมาะสมและไม่รบกวนต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชน	253.23

จากการลงพื้นที่ตำบลเมืองเก่า พบว่ามีพื้นที่ที่เป็นจุดท่องเที่ยวและพื้นที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวจำนวน 10 แห่ง โดยมีพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนมากก็คือ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย วัดศรีชุม ถนนคนเดินเครื่องเงิน พื้นที่เหล่านี้คาดว่าปริมาณนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมเท่ากับ 769.49 550.00 และ 300 คน ตามลำดับ โดยพื้นที่ที่รองรับได้น้อยที่สุดคือ หมู่บ้านแกะสลักไม้ และ ร้านปอยหลวงเครื่องเงิน โดยมีปริมาณนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมเท่ากับ 50 และ 30 คน ตามลำดับ

โครงสร้างของธุรกิจ

1. โครงสร้างแรงงานและบุคลากร (ข้อมูล ณ วันที่เก็บข้อมูล)

หมวด	จำนวนพนักงานแยกอายุ	ระดับการศึกษา	อายุการทำงาน
จำนวนพนักงานรวมเฉลี่ย 6.12 คน **ประจำ 9.18** คน ชาย 1.94 คน หญิง 5.22 คน **ชั่วคราว 5.67** คน ชาย 3.00 คน หญิง 2.67 คน	≤25ปี 2.21 คน 26 - 35 ปี 2.24 คน 31 - 45 ปี 5.77 คน 46 - 60 ปี 2.59 คน >60 ปี - คน	มัธยม 6 หรือต่ำกว่า เฉลี่ย 4.41 คน ปริญญาตรีหรือสูงกว่า เฉลี่ย 2.75 คน	< 3 ปี 1.91 คน 3 - 5 ปี 8.22 คน 6 - 10 ปี 4.40 คน > 10 ปี 1.88 คน

นิยาม พนักงานประจำ หมายถึง พนักงานที่ปฏิบัติงานโดยไม่มีสัญญาที่ระบุวันสิ้นสุดสุดสัญญา
พนักงานชั่วคราว หมายถึง พนักงานที่ปฏิบัติงานแล้วได้รับค่าจ้างรายวันหรือพนักงานที่มีการระบุสัญญาการสิ้นสุดการทำงาน
จำนวนคนงานไม่รวมเจ้าของ

ในด้านของการจ้างงานพบว่า ธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย มีการจ้างงานเฉลี่ยนประมาณ 6.12 คน โดยมีสัดส่วนของหญิงมากกกว่าชาย มีจำนวนเฉลี่ยเท่ากับ 5.22 และ 1.94 คน และเมื่อขาดแคลนแรงงานก็จะมีการจ้างงานแรงงานชั่วคราวเข้ามาเพิ่มเติม โดยพนักส่วนใหญ่พบว่าอยู่ในวัยแรงงานประมาณร้อยละ 100 และเป็นการจ้างงานต่ำกว่าปริญญาตรีถึงร้อยละ 79.10 อย่างไรก็ตามพบว่าร้อยละ 88.38 มีอายุการทำงานหรือประสบการณ์ทำงานที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป

2. การจ้างงานในแต่ละช่วงเวลา

ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (High Season) จะมี การจ้างงานสูงสุด และมีการจ้างงาน พนักงานประจำเฉลี่ย 11.80 คน พนักงานชั่วคราว 4.00 คน ในช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยว (Low Season) พบว่าจะมีการจ้างงาน พนักงานประจำเฉลี่ย 2.00 คน พนักงานชั่วคราว 1.00 คน

3.รายรับจากธุรกิจในปีในปีที่ผ่านมาเฉลี่ย131,000.00 บาท

พบว่า มีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 131,000.00 บาท เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายไตรมาส พบว่า ไตรมาสที่ 1 มีสัดส่วนของรายได้คิดเป็นร้อยละ 21.93 ไตรมาสที่ 2 ร้อยละ 11.95 ไตรมาสที่ 3 ร้อยละ 19.86 และ ไตรมาสที่ 4 ร้อยละ 46.25

จำนวนของลูกค้าโดยประมาณ (เฉลี่ย/เดือน) 675.00 คน เมื่อพิจารณาเป็นรายไตรมาสพบว่าไตรมาสที่ 1 มีสัดส่วนของนักท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 20.26 ไตรมาสที่ 2 ร้อยละ 11.47 ไตรมาสที่ 3 ร้อยละ 20.63 และ ไตรมาสที่ 4 ร้อยละ 47.63 เมื่อพิจารณาในด้านรายได้พบว่ารายได้ค่อนข้างสูงใน 4 ไตรมาสที่ 4 ซึ่งมีรายได้เป็น 2 เท่าของไตรมาสที่ 1 และ 3 และสูงเป็น 4 เท่าของงไตรมาสที่ 2 นั้นเอง

4.การจ้างงาน(รวมผู้บริหารทุกระดับ)

เมื่อพิจารณาการจ้างของธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาพบว่ามีการจ้างงานเฉลี่ย 3.00 คน ชาย 1.00 คน หญิง 2.80 คน ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม 0.00 คน แบ่งเป็น 1. ผู้บริหารระดับสูง (รวมเจ้าของกิจการ)เฉลี่ย 1.39 คน เป็นชาย และ หญิง เฉลี่ย 1.17 และ 1.0 คนตามลำดับ มีการทำงานในพื้นที่มากกว่า 3 ปี 1.37 คน ค่าจ้างเฉลี่ยเท่ากับ 10,000 บาท/เดือน 2. พนักงานระดับปฏิบัติการประจำ เฉลี่ย 3.86 คน เป็นชาย และ หญิง เฉลี่ย 2.60 และ 6.47 คนตามลำดับ มีการทำงานในพื้นที่มากกว่า 3 ปี 4.03 คน ค่าจ้างเฉลี่ยเท่ากับ 8,666.67 บาท/เดือน

รายรับต่อปีเฉลี่ย (บาท)	จ่ายให้ธุรกิจที่ 1	จ่ายให้ธุรกิจที่ 2	จ่ายให้ธุรกิจที่ 3	จ่ายให้ธุรกิจที่ 4
131,000.00	**ตลาด ร้านค้า** อยู่ในพื้นที่ ร้อยละ 50.16 ไม่อยู่ในพื้นที่ ร้อยละ 49.84	**ตลาดชุมชน** อยู่ในพื้นที่ ร้อยละ 40.69 ไม่อยู่ในพื้นที่ ร้อยละ 59.31	-	-

ในด้านตัวทวีพบว่าบนพื้นฐานของการสำรวจข้อมูลที่ได้พบว่าพื้นพี่มีการใช้จ่ายในพื้นที่มีสัดส่วนร้อยละ 50.16 และเมื่อพิจารณาว่าการหมุนเวียนของเงินในพืนที่อยู่ในอัตราที่เก่ากันแล้วพบว่า เงิน 1 บาทในพื้นที่จะสร้างมูลค่าท่างเศรษฐกิจผ่านตัวทวีถึง 2.06 เท่านั้นเอง

5.การเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับ 5 ปีที่ผ่านมา

พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวผู้ตอบแบบสอบถามไม่คิดว่าจะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเลย (ร้อยละ 0.00) ในทางตรงกันข้ามกลับคิดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจะลดลงถึงร้อยละ 79.28 การคาดการในด้านรายได้พบว่า จะไม่มีการประกอบธุรกิจเพิ่มขึ้นเลย(ร้อยละ 0.00) แต่กลับพบว่าจะมีจำนานธุรกิจการท่องเที่ยวลดลงร้อยละ 74.76 การจ้างงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 0.00 คน (ชาย 0.00 คน หญิง 0.00 คน) ผู้ด้อยโอกาส 0.00 คน อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงที่มีการเก็บข้อมูลนี้เป็นช่วงเวลไม่ปกติของพื้นนี้ เนื่องจากเกิดการระบาดของไวรัส Covid-19 ทำให้มีการปิดประเทศและมี

ผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ดังนั้นเมื่อทำการศึกษาและเก็บข้อมูลในช่วงเวลาปี 2564 จึงทำให้ผู้ประกอบการคาดว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวลงลง และ มีผลทำให้รายได้ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ลดลงในสัดส่วนเดียวกัน

6. รางวัลหรือมาตรฐานที่เคยได้รับ

แม้ว่าพื้นที่ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัยจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พลุกพล่านในเวลาปกติ แต่พบว่าผู้ประกอบการไม่เคยได้รับรางวัลหรือมาตรฐานธุรกิจค่อนข้างมาก มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 79.00 และมีธุรกิจที่เคยได้รับรางวัล หรือมาตรฐานฯ เพียงร้อยละ 12.00 สำหรับธุรกิจที่ได้รับเครื่องหมายรับรอง SHA+ (SHA Plus) นั้นเท่ากับ ร้อยละ 12.00 Green Hotel หรือรางวัลด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เพียงร้อยละ 9.00

7. การทำธุรกรรมทางการเงินในธุรกิจ

สถาบันการเงิน หรือ บุคคลต่าง ๆ	ร้อยละ			ร้อยละ	
				สำหรับคนที่ระบุใช้อยู่ตอนนี้	
	ใช้อยู่ตอนนี้	เคยใช้	ไม่เคยใช้เลย	ดอกเบี้ยร้อยละเฉลี่ย	ระยะเวลาที่ให้สินเชื่อเฉลี่ย(ปี)
ธนาคาร	9.30	9.30	79.00	6.00	10
กองทุนชุมชน/หมู่บ้าน เป็นการรวมตัวของชาวบ้าน		6.60	93.40	2.00	1
สหกรณ์		3.30	88.00		
สถาบันการเงิน (Non-Bank) เช่น AEON EASYBUY		3.30	96.70		
เพื่อน / ครอบครัว	3.30	9.90	86.80		2
หน่วยงานภาครัฐ			100.00		
นอกระบบ		6.60	93.40		
อื่น ๆ			100.00		

ในด้านแหล่งของเงินทุนในการทำธุรกิจนั้นพบว่าธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัยนั้นจะใช้เงินทุนของตนเอง หรือ ไม่ใช่จากการก่อหนี้ โดยเฉพาะการก่อหนี้นอกระบบเคยมีเพียงร้อยละ 6.60 ปัจจุบันไม่มีเลย(ร้อยละ 0.00) โดยหากมีความจำเป็นต้องใช้เงินทุนในธุรกิจก็จะกู้ยืมผ่านระบบธนาคารและกองทุนหมู่บ้านของชุมชน สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 9.30 6.60 และ 3.30 ตามลำดับ โดยมีภาระหนี้กับสถาบันการเงินอยู่ในปัจจุบันมีร้อยละ 9.30 เท่านั้น เป็นที่น่าสนใจว่าเมื่อธุรกิจมีปัญหาทางด้านการเงิน ธุรกิจจะทำการหยิบยืมจากเพื่อน/ครอบครัวก่อน และ ค่อยไปสถาบันการเงินอื่น ๆ

8. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจ

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินกิจการ พบว่าธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า มีการวิเคราะห์ธุรกิจเพียง ร้อยละ 23.70 โดยพบว่าจุดเด่นของตำบลเมืองเก่าคือเทศกาลประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน และ เป็นเมืองมรดกโลก จุดด้อยคือ การบริหารจัดการพื้นที่ อุปสรรค์ที่สำคัญคือการแพร่ระบาดของไวรัส Covid-19 และโอกาสคือการฉีดวัคซีนของคนไทยเริ่มมากขึ้น

จุดเด่น	จุดด้อย	โอกาส	อุปสรรค
เทศกาล ประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน เป็นเมืองมรดกโลก	การบริหารจัดการในพื้นที่	ประชาชนได้รับวัคซีนป้องกันโควิด-19 มากขึ้น	สถานการณ์โควิด-19 ทำให้นักท่องเที่ยวไม่เดินทางท่องเที่ยว

9. การจัดทำแผนธุรกิจ

ด้านการจำทำแผนธุรกิจพบว่า ธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเมืองเก่ามีการทำแผนธุรกิจ ร้อยละ 51.00 ไม่มีการจัดทำแผนธุรกิจเลยมีถึง ร้อยละ 49.00

10.การประเมินสถานการณ์

การประเมินสถานการณ์	มีการประเมิน		ไม่มีการประเมิน (ร้อยละ)
	มี (ร้อยละ)	ประเมินอย่างไร	
ยอดขาย	78.40		21.60
ผลกำไร	87.60		12.40
ต้นทุนการขาย	87.20		12.80
มูลค่าสินทรัพย์	68.31		31.90
จำนวนลูกค้า	75.30		24.70
การสำรวจความเชื่อมั่นและความพึงพอใจของลูกค้า	62.00		38.00
ราคาสินค้า/การบริการ	70.00		300
ต้นทุนวัตถุดิบ	72.20		27.80
จำนวนพนักงาน	35.00		65.00
การพัฒนาความเชี่ยวชาญของพนักงาน	53.60		46.40
การจัดการโครงสร้างองค์กร	41.20		58.80
การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์	44.30		55.70
การติดตามและบริการหลังการขาย	39.20		60.80

การประเมินสถานการณ์	มีการประเมิน		ไม่มีการประเมิน (ร้อยละ)
	มี (ร้อยละ)	ประเมินอย่างไร	
การโฆษณาหรือการสื่อสารถึงสินค้าหรือบริการ	58.00		42.00

สำหรับในหัวข้อที่ 10 เรื่องการประเมินตนเองเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว พบว่าธุรกิจร้อยละ 78.40 มีการบันทึกรายรับรายจ่ายเบื้องต้น เพื่อทำให้ทราบผลประกอบกอบหรือกำไรของตนเอง ในพื้นที่เมืองเก่าสุโขทัยพบว่าธุรกิจมีสัดส่วนค่อนข้างมากที่ให้ความสำคัญกับการประเมินความเชื่อมั่นและความพึงพอใจของผู้บริโภค รวมถึง ราคา บริการ ความต้องการของพนักงานโดยในด้านการพัฒนาความเชี่ยวชาญ รวมไปถึง มีการจัดโครงสร้างอย่างเป็นทางการ และ บริการหลังการขาย ในสัดส่วนที่มาก ร้อยละ 39.20-72.00 และเป็นที่น่าสนใจว่าหน่วยธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ (Social medias) ในการเข้าถึงลูกค้าประชาสัมพันธ์ธุรกิจของตนเองได้ดี พบว่ามีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ร้อยละ 58.00

11.การจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงแรม หรือร้านอาหาร ที่ท่านได้บริหารจัดการอยู่

ประเด็น	ร้อยละ		รายละเอียด
	ยังไม่มี	มี	
ด้านการจัดการขยะ			
1. มีนโยบาย เป้าหมายในการลดปริมาณขยะที่ชัดเจน พร้อมข้อมูลผลสำเร็จตามเป้าหมาย	51.00	49.00	
2. มีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทตามที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการ	42.00	58.00	
3. มีการนำวัสดุที่ใช้แล้วมาแปรสภาพเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ (recycle)	59.00	41.00	
4. มีการนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ (reuse)	65.00	35.00	
5. มีการนำขยะเปียกหรือเศษอาหารไปใช้ประโยชน์ (เช่นทำปุ๋ยหมัก อาหารสัตว์ ฯ)	41.20	58.80	
ด้านการจัดการน้ำ			
1. มีนโยบาย เป้าหมายในการลดการใช้น้ำที่ชัดเจน พร้อมข้อมูลผลสำเร็จตามเป้าหมาย	76.00	24.00	
2. มีมาตรการจัดการลดการใช้น้ำ	79.00	21.00	
3. มีการใช้เทคโนโลยีหรืออุปกรณ์ที่ช่วยให้ประหยัดน้ำ	87.60	12.40	
4. มีการนำน้ำที่ผ่านการใชแลว หรือน้ำที่ผ่านการบำบัดฟนฟูคุณภาพแลวมาใชประโยชน์	96.90	3.10	

ประเด็น	ร้อยละ		รายละเอียด
	ยังไม่มี	มี	
5. มีการจัดการเศษอาหาร น้ำมัน และไขมันก่อนเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพ	61.90	38.10	
6. มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือวิธีการจัดการน้ำเสียที่เหมาะสม	76.30	23.70	
ด้านการจัดการพลังงาน			
1. มีนโยบาย และเป้าหมายการลดการใช้พลังงานที่ชัดเจน พร้อมข้อมูลผลสำเร็จตามเป้าหมาย	84.50	15.50	
2. มีมาตรการ เทคโนโลยี ลดการใช้พลังงานไฟฟ้า/เชื้อเพลิง ในสถานประกอบการ	85.00	15.00	
3. มีการใช้พลังงานทดแทน	81.40	18.60	
4. มีการส่งเสริมลดการใช้พลังงานและมลพิษการเดินทางเช่น มีจักรยานให้ใช้	75.30	24.70	
ด้านการด้านอากาศและเสียง			
1. มีการจัดการป้องกันเสียงรบกวน จากสถานประกอบการสู่ภายนอก	85.00	15.00	
2. มีการปองกันกลิ่น ควัน และฝุ่นละออง จากกิจกรรมในสถานประกอบการ	82.00	18.00	
3. มีห้องปลอดภัยจากมลพิษอากาศ (Clean room) (ห้องแอร์ มีเครื่องกรองอากาศ)	91.00	9.00	

สำหรับด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ที่แยกเป็นการจัดการขยะ น้ำ และ พลังงาน และอากาศและเสียงพบว่า ในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย มีการจัดการตนเองด้านขยะได้ดี พบว่ามีถึงร้อยละ 58.80 มีการมีการนำขยะเปียกหรือเศษอาหารไปใช้ประโยชน์ (เช่นทำปุ๋ยหมัก อาหารสัตว์ ฯ) มีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทตามที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการ แม่แต่ในด้าน การกำหนดนโยบาย และ การ reuse และ recycle ก็พบว่ามีสัดส่วนถึง 49.00 35.00 และ 41.00 ตามลำดับ

ในด้านการจัดการน้ำพบว่า ธุรกิจร้อยละ 38.10 มีการจัดการกับเศษอาหาร ดักไขมันและบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้ง และในด้านอื่น ๆ เช่น มีมาตรการจัดการลดการใช้น้ำ มีการใช้เทคโนโลยีหรืออุปกรณ์ที่ช่วยให้ประหยัดน้ำ การนำน้ำที่ผ่านการใช่แลวหรือน้ำที่ผ่านการบำบัดฟนฟูคุณภาพแลวมาใชประโยชน์ มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือวิธีการจัดการน้ำเสียที่เหมาะสม และ นโยบายเป้าหมายในการลดการใช้น้ำที่ชัดเจนพร้อมข้อมูลผลสำเร็จตามเป้าหมาย ก็ทำได้ค่อนข้างดี โดยมีสัดส่วนถึงร้อยละ 12.40 23.70 3.10 21.00 และ 24.00 ของผู้ประกอบการทั้งหมดตามลำดับ

ในด้านการจัดการพลังงานนั้นพบว่าผู้ประกอบการมีการให้ความสำคัญ พบว่า นโยบาย และเป้าหมายการลดการใช้พลังงานที่ชัดเจน พร้อมข้อมูลผลสำเร็จตามเป้าหมาย, มีมาตรการ เทคโนโลยี

ลดการใช้พลังงานไฟฟ้า/เชื้อเพลิง ในสถานประกอบการ, มีการใช้พลังงานทดแทน และ มีการส่งเสริมลดการใช้พลังงานและมลพิษการเดินทางเช่น มีจักรยานให้ใช้ คิดเป็นร้อยละ 15.50 15.00 18.60 24.70 ตามลำดับ

สุดท้ายด้านเสียงพบว่ามีผู้ประกอบการเพียงร้อยละ 9.00 18.00 และ 15.00 ที่ให้ความสำคัญกับเรื่อง ห้องปลอดภัยจากมลพิษอากาศ (Clean room) (ห้องแอร์ มีเครื่องกรองอากาศ) การปองกันกลิ่น ควัน และฝุ่นละออง จากกิจกรรมในสถานประกอบการ การจัดการป้องกันเสียงรบกวน จากสถานประกอบการสู่ภายนอก

12. ถ้าจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นจนเกินขีดความสามารถที่จะสามารถรองรับได้จะปฏิบัติอย่างไร

พบว่าชาวตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัยยินดีที่จะให้นักท่องเที่ยวเข้ารับบริการ แม้อาจมีผลกระทบบ้าง ร้อยละ 55.00 ขณะที่ต้องการที่จะจำกัดคนในการเข้ามาใช้บริการ ไม่ให้มากเกินไป ร้อยละ 36.00 และเห็นว่าควรขยายการรองรับให้มากขึ้น เช่น ลงทุนเพิ่มเพื่อให้ได้นักท่องเที่ยวมาใช้บริการมากขึ้น ร้อยละ 9.00

13. ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการยอมรับจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการ

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สถานการณ์โควิด/โรคระบาด		
1) ใช่	97	97.00
2) ไม่ใช่	3	3.00
รวม	**100**	**100.00**
2. การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม		
1) ใช่	21	21.00
2) ไม่ใช่	79	79.00
รวม	**100**	**100.00**
3. การเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม		
1) ใช่	54	54.00
2) ไม่ใช่	46	46.00
รวม	**100**	**100.00**
4. การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต		
1) ใช่	21	21.00
2) ไม่ใช่	79	79.00
รวม	**100**	**100.00**

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. การเอาใจใส่ดูแลที่ไม่ทั่วถึง		
1) ใช่	12	12.00
2) ไม่ใช่	88	88.00
รวม	**100**	**100.00**
6. การเสื่อมของสิ่งอำนวยความสะดวก		
1) ใช่	6	6.00
2) ไม่ใช่	94	94.00
รวม	**100**	**100.00**
7. ขาดผู้ดูแล		
1) ใช่	6	6.00
2) ไม่ใช่	94	94.00
รวม	**100**	**100.00**
8. ความแออัด (ไม่มีความเป็นส่วนตัว)		
1) ใช่	3	3.00
2) ไม่ใช่	97	97.00
รวม	**100**	**100.00**
9. รายจ่ายที่เพิ่มขึ้น (ไม่คุ้มกับรายได้ที่ได้รับ)		
1) ใช่	33	33.00
2) ไม่ใช่	67	67.00
รวม	**100**	**100.00**
10. เกิดทรัพย์สินเสียหายจากการเข้าพัก		
1) ใช่	6	6.00
2) ไม่ใช่	94	100.00
รวม	**100**	**100.00**
11. รายได้ที่เพิ่มขึ้น		
1) ใช่	3	3.00
2) ไม่ใช่	97	97.00
รวม	**100**	**100.00**
12. อื่นๆ		
1) ใช่	3	3.00
2) ไม่ใช่	97	97.00
รวม	**100**	**100.00**

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการยอมรับจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการ พบว่าสถานการณ์โควิด/โรคระบาด การเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจสังคม รายจ่ายที่เพิ่มขึ้น (ไม่คุ้มกับรายได้ที่ได้รับ) การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม นั้นเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ของจำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุดถึงร้อยละ 97.00 54.00 33.00 และ 21.00 ตามลำดับ

14. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของการบริการภาคเอกชนในพื้นที่สุโขทัย

การบริการที่รองรับนักท่องเที่ยว ภาคเอกชน / ชุมชน	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
1) ธุรกิจที่พักแรม	3.94	0.24	จำนวนเพียงพอ เหมาะสม
2) ธุรกิจร้านอาหาร /	3.57	0.86	จำนวนเพียงพอ เหมาะสม
3) ร้านขายของที่ระลึก	3.81	0.59	จำนวนเพียงพอ เหมาะสม
4) แหล่งเรียนรู้ของชุมชน/ ภาคเอกชน เช่น พิพิธภัณฑ์ งานศิลปะ วิถีชีวิตชุมชน ฯลฯ	3.75	0.66	จำนวนเพียงพอ เหมาะสม
5) ธุรกิจคมนาคมขนส่ง รถเช่า ได้แก่ รถยนต์ จักรยานยนต์ ร้านเช่าจักรยาน)	3.94	0.24	จำนวนเพียงพอ เหมาะสม
6) ธุรกิจคมนาคมขนส่งด้านสายการบิน	3.60	0.99	จำนวนเพียงพอ เหมาะสม
7) ธุรกิจคมนาคมขนส่งด้านรถบัสประจำทาง	3.44	1.17	จำนวนเพียงพอ เหมาะสม
8) ธุรกิจบริษัททัวร์	4.00	0.00	จำนวนเพียงพอ เหมาะสม
9) ธุรกิจสปา นวดแผนไทย	3.97	1.74	จำนวนเพียงพอ เหมาะสม
10) ท่านมีความเห็นว่า โดยภาพรวมการบริการของภาคเอกชนและกลุ่มชุมชน ที่รองรับนักท่องเที่ยวในชุมชนมีจำนวนเพียงพอ	3.55	1.01	จำนวนเพียงพอ เหมาะสม
11) ท่านมีความเห็นว่า คุณภาพการบริการทางการท่องเที่ยวที่รองรับนักท่องเที่ยวในภาพรวมมีความเหมาะสม	3.47	1.09	จำนวนเพียงพอ เหมาะสม
12) ในภาพรวมภาคบริการทางการท่องเที่ยวของกลุ่มชุมชนและภาคเอกชนมีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวในสถานการณ์โควิด ณ ปัจจุบัน หรือภายในปี 2564 หรือไม่	2.89	1.36	มากเกินไป ควรลดปริมาณลง
13) ท่านคิดว่า ภาคชุมชนและเอกชนในเมืองท่องเที่ยวแห่งนี้ มีความพร้อมที่จะ	2.11	1.39	มากเกินไป ควรลดปริมาณลง

การบริการที่รองรับนักท่องเที่ยว ภาคเอกชน / ชุมชน	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
ดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันกับ ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox) หรือไม่			

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของการบริการภาคเอกชนในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัยพบว่ายังไม่มีความพร้อม ในภาพรวมภาคบริการทางการท่องเที่ยวของกลุ่มชุมชนและภาคเอกชน ที่จะรองรับนักท่องเที่ยวในสถานการณ์โควิด ณ ปัจจุบัน หรือภายในปี 2564 และ ภาคชุมชนและเอกชนในเมืองท่องเที่ยวแห่งนี้ ไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันกับ ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox)

15. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของการบริการด้านสาธารณูปโภคภาครัฐ

การบริการที่รองรับนักท่องเที่ยว ภาคเอกชน และสาธารณูปโภคภาครัฐ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1) สถานพยาบาล หรือหน่วยบริการทางการแพทย์ - ระบบสาธารณสุข	2.75	0.66	เพียงพอ
2) ไฟฟ้า /แสงสว่าง	2.69	0.72	เพียงพอ
3) น้ำประปา	2.22	0.98	ไม่เพียงพอ ควรเพิ่มปริมาณขึ้น
4) สัญญาณโทรศัพท์	2.44	0.90	เพียงพอ
5) อินเตอร์เน็ต Wi-fi	2.51	0.86	เพียงพอ
6) การกำจัดขยะ : ความสามารถในการรองรับขยะ -ความสะอาด	2.94	0.34	เพียงพอ
7) สภาพถนน /เส้นทาง /ทางเดินเท้า	2.77	0.63	เพียงพอ
8) ความคล่องตัวของการจราจร	2.78	0.54	เพียงพอ
9) สนามบิน	2.69	0.72	เพียงพอ
10) ป้ายบอกทาง ป้ายจราจร	2.75	0.66	เพียงพอ
11) การรักษาความปลอดภัย : มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย กล้องCCTV	2.57	0.82	เพียงพอ
12) การบริการข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์ข้อมูลทางการท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย	2.63	0.78	เพียงพอ
13) ท่านมีความเห็นว่า โดยภาพรวมบริการภาครัฐที่รองรับนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวของ	2.44	0.90	เพียงพอ

การบริการที่รองรับนักท่องเที่ยว ภาคเอกชนและสาธารณูปโภคภาครัฐ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
ชุมชนท่าน มีเพียงพอหรือมีการพัฒนาอย่างเหมาะสมหรือไม่			
14) จากสภาพที่ท่านได้มาเยือนและสัมผัสการท่องเที่ยวในเมืองนี้ ท่านคิดว่าการบริหารจัดการภาครัฐ มีความพร้อมที่จะดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันกับภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox) หรือไม่	1.71	0.96	ไม่เพียงพอ
15) อื่น ๆ	3.00	0.00	เพียงพอ

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของการบริการด้านสาธารณูปโภคภาครัฐนันพบว่า น้ำประปามีปริมาณไม่เพียงพอ และ ชาวเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัยเห็นว่า การบริหารจัดการภาครัฐไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันกับภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์

16.ความคิดเห็นต่อแนวโน้มและสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจในพื้นที่

แนวโน้ม	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1) ท่านคิดว่าการลงทุนด้านธุรกิจทางการท่องเที่ยวในพื้นที่มีแนวโน้มอย่างไร	2.43	0.86	ต่ำลง /แย่ลง
2) ท่านคิดว่าแนวโน้มธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่มีแนวโน้มอย่างไร	2.43	0.86	ต่ำลง /แย่ลง
3) จากการพัฒนาเรื่องแหล่งท่องเที่ยว หรือการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐ ส่งผลหรือมีส่วนกระตุ้นให้ท่านสนใจในการลงทุนเพิ่มมากขึ้น หรือไม่	2.03	1.06	ต่ำลง /แย่ลง
4) ท่านคิดว่าทิศทางธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวในพื้นที่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด เพราะอะไร	2.22	0.70	ต่ำลง /แย่ลง

สุดท้ายด้านความคิดเห็นต่อแนวโน้มและสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ ณ ปัจจุบันพบว่า ธุรกิจการท่องเที่ยวในตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัยนั้นมีมุมมองต่อ การลทุน การเติบโต ค่อนข้างถดถอย เนื่องจากพบว่าผู้ประกอบการมีความคิดเห็นคอนข้างลบต่อธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งเกิดจากการแพร่ระบาดขอเชื้อไวรัส Covid 19 ที่รุ่นแรง และ ต่อเนื่องนั้นเอง

บทสรุปผลการศึกษา

ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว (Carrying Capacity) และระดับผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limit of Acceptable Change: LAC)

ในศึกษา สำรวจข้อมูล และวิเคราะห์เพื่อกำหนดระดับผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limit of Acceptable Change : LAC) ของแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่เป้าหมาย เพื่อเป็นทางเลือกในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะดำเนินการโดยพิจารณาถึงศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ นโยบายและแผนที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการใช้กิจกรรมการมีส่วนร่วมสำหรับการสำรวจความต้องการของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น โดยจะใช้ดัชนีชี้วัดที่เหมาะสมสำหรับการศึกษา วิจัย เก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักวิชาการ ทฤษฎี สถิติ หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ได้รับการยอมรับในงานด้านวิชาการ และผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์แก่ชุมชนในพื้นที่เป้าหมายได้จริง โดยมีเกณฑ์เกณฑ์มาตรฐานประเมินขีดความสามารถในการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อตัดสินใจว่าผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ อยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือไม่ โดยแบ่งช่วงชั้นของขีดความสามารถในการรองรับได้ออกเป็น ระดับ 4 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับได้

ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับได้ (Levels of Impact and Capacity Levels)	คำอธิบาย
-ระดับที่ไม่มีผลกระทบผลกระทบต่ำมีปริมาณการใช้ประโยชน์อย่างน้อย 50% (Below Carrying Capacity Level)	- ไม่มีหรือมีผลกระทบจากการท่องเที่ยวน้อย -ระดับการใช้ประโยชน์ในปัจจุบันมีค่าต่ำกว่าขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่
-ระดับผลกระทบปานกลางมีปริมาณการใช้ประโยชน์ 80- 50% (At and Approaching Carrying Capacity)	- ผลกระทบจากการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างมาก -ระดับการใช้ประโยชน์ปัจจุบันมีค่าเข้าใกล้หรืออยู่ที่ขีดความสามารถของพื้นที่ในการรองรับได้
- ระดับผลกระทบสูงมีปริมาณการใช้ประโยชน์100- 81% (Exceeding Carrying Capacity)	-ผลกระทบจากการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง -ระดับการใช้ประโยชน์ปัจจุบันมีค่าเกินขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่
-ระดับผลกระทบรุนแรงมีปริมาณการใช้ประโยชน์มากกว่า100% (Over Carrying Capacity)	-ผลกระทบจากการท่องเที่ยวอยู่ในระดับรุนแรง -ระดับการใช้ประโยชน์ปัจจุบันอยู่ในระดับวิกฤตเกินขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่

จากการแบ่งเกณฑ์การประเมินออกเป็นช่วงดังกล่าวจะทำให้ความสามารถเข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่และสามารถเสนอแนะแนวทางหรือมาตรการควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่และเกิดประโยชน์สูงสุดสอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีรายละเอียดของแนวทางปฏิบัติในแต่ละระดับของผลกระทบดังนี้

1) ระดับที่ไม่มีผลกระทบ/ผลกระทบต่ำ ชุมชนต้องมีความรู้ความเข้าใจและสามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากกิจกรรมท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่องและมีแนวทางในการควบคุมผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยชุมชนเอง
2) ผลกระทบปานกลางชุมชนสามารถเฝ้าระวังผลกระทบเพื่อรักษาคุณภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเอาไว้เอื้อให้เกิดประสบการณ์ที่มีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจในการมาเยือนแก่นักท่องเที่ยว
3) ระดับผลกระทบสูงและระดับรุนแรงชุมชนมีการกำหนดมาตรการเฉพาะและเพิ่มความเข้มข้นเพิ่มขึ้นมาใช้ในการป้องกันและบรรเทาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันท่วงที

การประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้นอกจากในแง่ของผู้ใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวที่สามารถมีเกณฑ์และตัวชี้วัดที่สามารถระบุเป็นตัวเลขชัดเจนได้แล้วนั้น ในแต่ละพื้นที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่บริบทชุมชนและระบบการบริหารจัดการของแต่ละชุมชนโดยวิเคราะห์ประกอบกับสภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจนสามารถกำหนดขีดที่รองรับได้เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรการกลไกเฝ้าระวังและแผนการจัดการที่ป้องกันหรือจัดการเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียต่อระบบนิเวศโดยรวมและระบบความสัมพันธ์วัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นทั้งนี้โดยยึดหลักการและแนวทางของการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ระดับผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limit of Acceptable Change : LAC) ของแหล่งท่องเที่ยว จะเป็นฐานข้อมูลสำคัญที่จะนำไปสู่แนวทางของการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน บนฐานการสร้างความสมดุลของการพัฒนาเมืองท่องเที่ยว ทั้งทางด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาจากบริบทภายนอก รวมถึงกลไกการพัฒนาตามแนวคิดภูมิเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้เกิดความเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งระดับท้องถิ่น ประเทศ และระหว่างประเทศ ที่ส่งเสริมการเติบโตในระยะยาว ก่อให้เกิดผลให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับโอกาส และประโยชน์จากการพัฒนาอย่างทั่วถึงมากขึ้นตามนโยบาย การเติบโตของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน เพื่อให้การท่องเที่ยวที่ขับเคลื่อนนั้นมี ความพอดี ชุมชนมีสุข อย่างยั่งยืนต่อไป

ผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว (Carrying Capacity) เบื้องต้นที่จำเป็นจะต้องคำนึงคือ ขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกว่าจะมีความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวในปริมาณเท่าใด หลังจากนั้น ก็นำจำนวนดังกล่าวมาวิเคราะห์ร่วมกับ ขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคม วัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านจิตวิทยา พร้อมทั้งให้คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนประเมินร่วมกับ

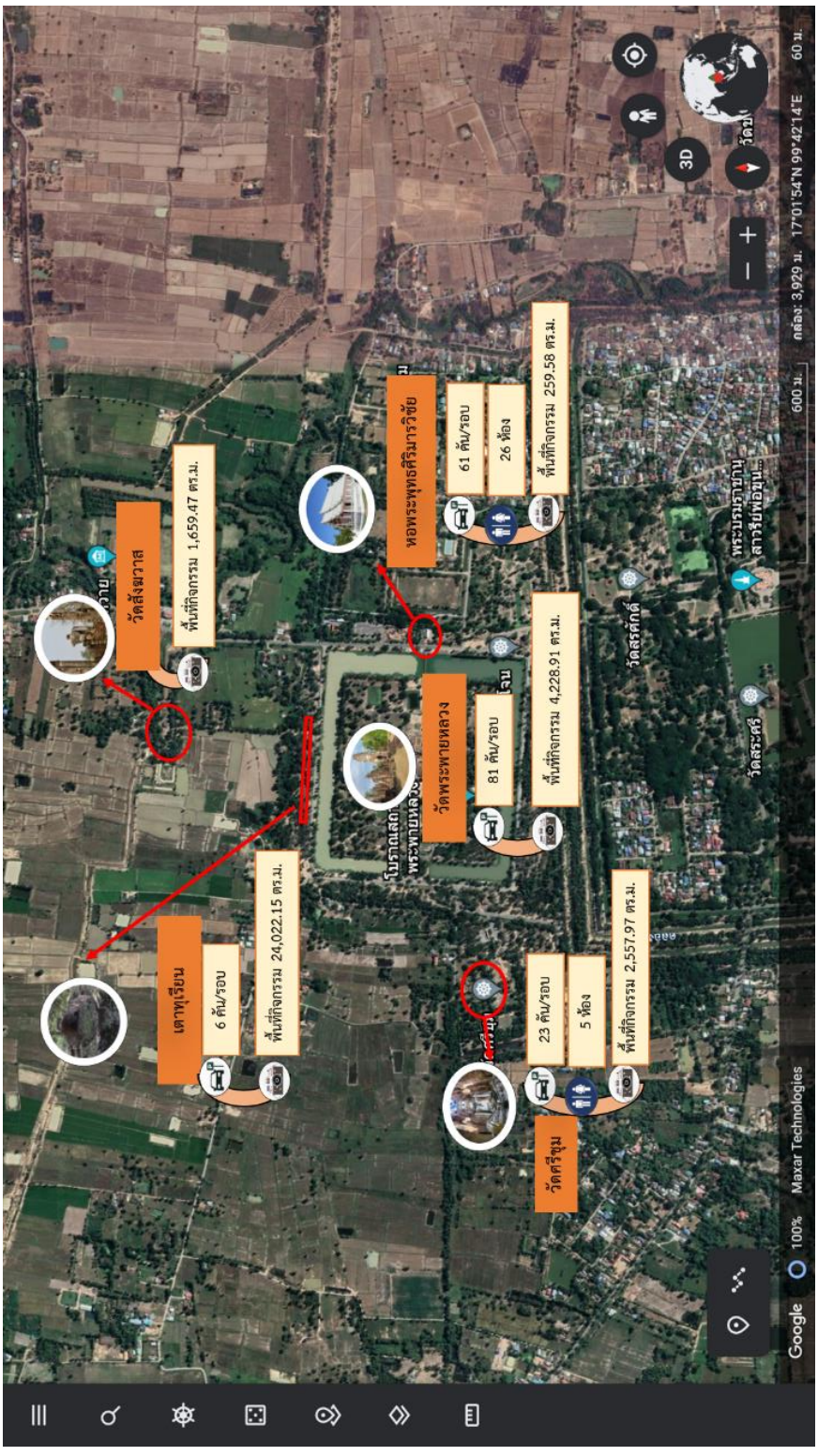
ขีดความสามารถในการรองรับด้านการบริหารจัดการและด้านเศรษฐกิจว่าจำนวนที่เหมาะสมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความคุ้มค่า พอเหมาะ พอดี ควรเป็นจำนวนเท่าใด หลังจากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดระดับผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limit of Acceptable Change : LAC) ของแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่เป้าหมาย เพื่อเป็นทางเลือกในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

สำหรับผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย นั้นในเบื้องต้นได้สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก

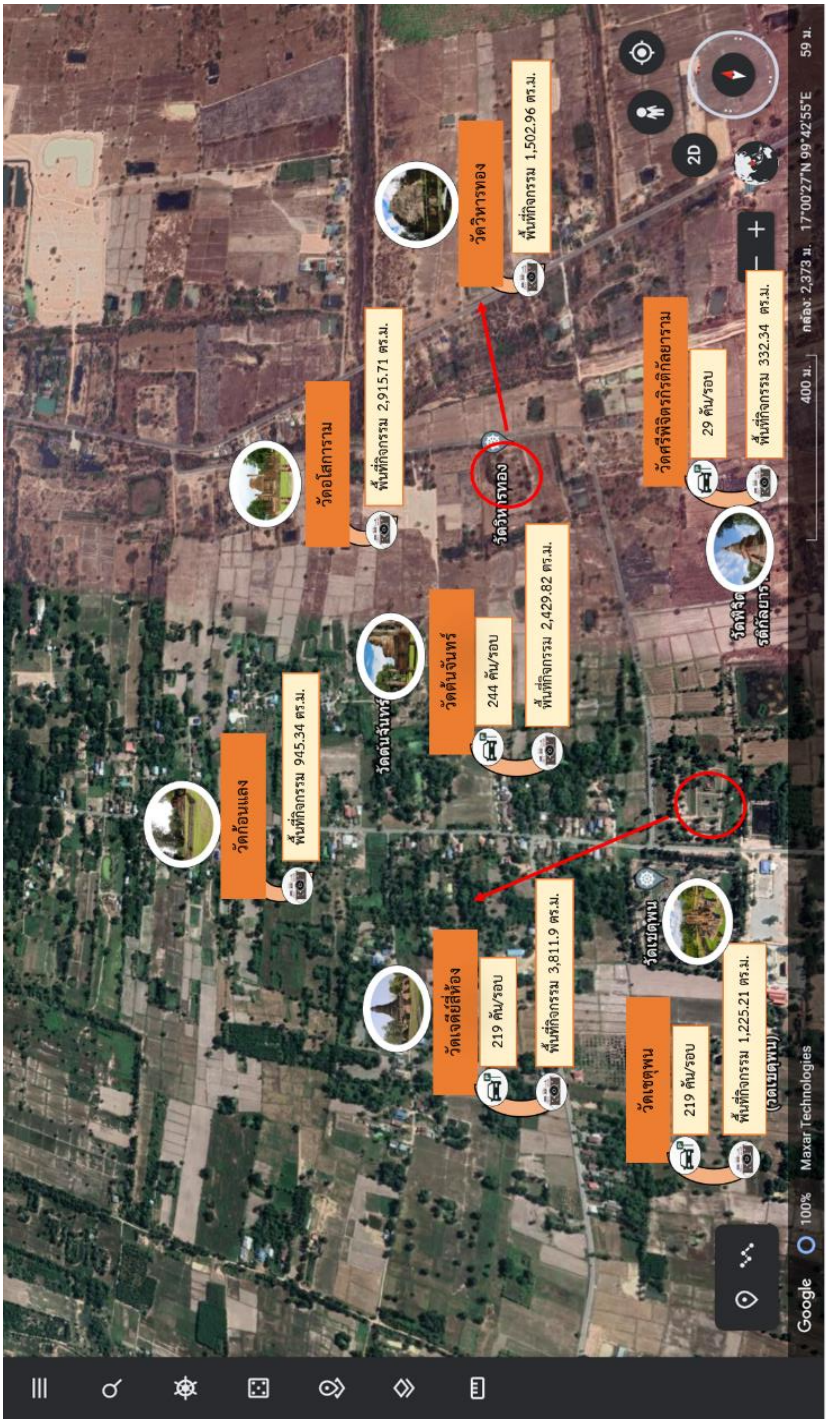

ภาพที่ 5.1 แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (1)

ภาพที่ 5.2 แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (2)

ภาพที่ 5.3 แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (3)

ภาพที่ 5.4 แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (4)

ภาพที่ 5.5 แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (5)

ภาพที่ 5.6 แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (6)

ภาพที่ 5.7 แผนที่สรุปขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก (7)

พื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า ได้มีการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งมีผลการศึกษาโดยสรุป ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.2 แสดงสรุปผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ทางกายภาพ

แหล่งท่องเที่ยว	ขนาดพื้นที่ใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.)/คน	จำนวนรอบต่อวัน	ศักยภาพรองรับสูงสุด	รายละเอียด
หมู่ 1 เมืองเก่า					
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง	5,249.01	4 ตร.ม./คน	7	- 1,312 คน/รอบ - 9,184 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 9:00 - 16:00 น.
พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	2,126.56	4 ตร.ม./คน	13	- 531 คน/รอบ - 6,903 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.
วัดมหาธาตุ	1,020.95	4 ตร.ม./คน	13	- 255 คน/รอบ - 3,315 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.
วัดตระพังเงิน	503.7	4 ตร.ม./คน	13	- 125 คน/รอบ - 1,625 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.
วัดศรีสวาย	306.84	4 ตร.ม./คน	13	- 76 คน/รอบ - 988 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.
วัดตระพังทอง	414.08	4 ตร.ม./คน	15	- 103 คน/รอบ - 1,545 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:00 - 21:00 น.
วัดสระศรี	1,738.1	4 ตร.ม./คน	13	- 434 คน/รอบ - 5,642 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.
วัดชนะสงคราม	1,321.69	4 ตร.ม./คน	13	- 330 คน/รอบ - 4,290 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมใน

แหล่งท่องเที่ยว	ขนาดพื้นที่ใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.)/คน	จำนวนรอบต่อวัน	ศักยภาพรองรับสูงสุด	รายละเอียด
					ช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.
วัดตระกวน	844.35	4 ตร.ม./คน	13	- 211 คน/รอบ - 2,743 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.
ศาลตาผาแดง	250.69	4 ตร.ม./คน	10	- 62 คน/รอบ - 620 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดพระพายหลวง	4,228.91	4 ตร.ม./คน	10	- 1,057 คน/รอบ - 10,570 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
เตาทุเรียงสุโขทัย	24,022.15	4 ตร.ม./คน	10	- 6,005 คน/รอบ - 60,050 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดสังฆวาส	1,659.47	4 ตร.ม./คน	10	- 414 คน/รอบ - 4,140 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดช้างล้อม	1,380.21	4 ตร.ม./คน	10	- 345 คน/รอบ - 3,450 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 7:30 - 18:00 น.
วัดตระพังทองหลาง	292.24	4 ตร.ม./คน	10	- 73 คน/รอบ - 730 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดเจดีย์สูง	1,755.91	4 ตร.ม./คน	10	- 438 คน/รอบ - 4,380 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
หอพระพุทธศิริมารวิชัย	259.58	4 ตร.ม./คน	12	- 64 คน/รอบ - 768 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:00 - 18:00 น.

แหล่งท่องเที่ยว	ขนาดพื้นที่ใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.)/คน	จำนวนรอบต่อวัน	ศักยภาพรองรับสูงสุด	รายละเอียด
ถนนสังคโลก	1,656.93	4 ตร.ม./คน	10	- 414 คน/รอบ - 4,140 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ	1,017.74	4 ตร.ม./คน	5	- 254 คน/รอบ - 1,270 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 16:00 - 21:00 น.
หมู่ 8 เชตุพน					
วัดก้อนแลง	945.34	4 ตร.ม./คน	10	- 236 คน/รอบ - 9,453.4 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดต้นจันทร์	2,429.82	4 ตร.ม./คน	10	- 607 คน/รอบ - 24,298.2 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดเชตุพน	1,225.21	4 ตร.ม./คน	10	- 306 คน/รอบ - 12,252.1 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดเจดีย์สี่ห้อง	3,811.9	4 ตร.ม./คน	10	- 952 คน/รอบ - 38,119 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม	332.34	4 ตร.ม./คน	10	- 83 คน/รอบ - 3,323.4 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดวิหารทอง	1,502.96	4 ตร.ม./คน	10	- 375 คน/รอบ - 15,029.6 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดอโสการาม	2,915.71	4 ตร.ม./คน	10	- 728 คน/รอบ - 29,157.1 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*

แหล่งท่องเที่ยว	ขนาดพื้นที่ใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.)/คน	จำนวนรอบต่อวัน	ศักยภาพรองรับสูงสุด	รายละเอียด
วัดมุมลังกา	471.16	4 ตร.ม./คน	10	- 117 คน/รอบ - 4,711.6 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดพระยืน	400.72	4 ตร.ม./คน	10	- 100 คน/รอบ - 4,007.2 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
สรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง	1,863.55	4 ตร.ม./คน	10	- 465 คน/รอบ - 18,635.5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
หมู่ 10 ศรีชุม					
วัดศรีชุม	2,557.97	4 ตร.ม./คน	11	- 639 คน/รอบ - 28,137.67 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 6:00 - 17:00 น.
วัดตะพานหิน	730.67	4 ตร.ม./คน	10	- 182 คน/รอบ - 7,306.7 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดอรัญญิก	7,243.1	4 ตร.ม./คน	10	- 1,810 คน/รอบ - 72,431 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดเจดีย์งาม	3,246.61	4 ตร.ม./คน	10	- 811 คน/รอบ - 32,466.1 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดถ้ำหีบ	2,858.44	4 ตร.ม./คน	10	- 714 คน/รอบ - 28,584.4 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดมังกร	2,127.67	4 ตร.ม./คน	10	- 531 คน/รอบ - 21,276.7 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*

แหล่งท่องเที่ยว	ขนาดพื้นที่ใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.)/คน	จำนวนรอบต่อวัน	ศักยภาพรองรับสูงสุด	รายละเอียด
วัดป่ามะม่วง	1,913.15	4 ตร.ม./คน	10	- 478 คน/รอบ - 19,131.5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
วัดตึก	1,226.67	4 ตร.ม./คน	10	- 306 คน/รอบ - 12,266.7 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.*
ตำบลธานี					
ศาลแม่ย่า	680.61	4 ตร.ม./คน	14	- 170 คน/รอบ - 9,528.54 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 5:00 - 19:30 น.
ตำบลบ้านกล้วย					
ทุ่งทะเลหลวง	5,199.98	4 ตร.ม./คน	10	- 1,299 คน/รอบ - 51,999.8 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมงกิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.

หมายเหตุ : การวิเคราะห์ขนาดพื้นที่วิเคราะห์ด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

***** หมายถึง ช่วงเวลากิจกรรมในการท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.3 สรุประดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ทางกายภาพ

แหล่งท่องเที่ยว	ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับได้ (ระดับการใช้ประโยชน์ที่เป็นสัดส่วน PCC : คน/รอบ, คน/วัน)			
	ผลกระทบน้อย (Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง (Over CC) >100%
หมู่ 3 เมืองเก่า				
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง	< 656 คน/รอบ < 4,592 คน/วัน	656 – 1,049 คน/รอบ 4,592 – 7,343 คน/วัน	1,050 – 1,312 คน/รอบ 7,350 – 9,184 คน/วัน	> 1,312 คน/รอบ > 9,184 คน/วัน
พระบรมราชานุสารีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	< 266 คน/รอบ < 3,458 คน/วัน	266 - 424 คน/รอบ 3,458 – 5,512 คน/วัน	425 - 531 คน/รอบ 5,525 – 6,903 คน/วัน	> 531 คน/รอบ > 6,903 คน/วัน
วัดมหาธาตุ	< 128 คน/รอบ < 1,664 คน/วัน	128 - 204 คน/รอบ 1,664 – 2,652 คน/วัน	205 - 255 คน/รอบ 2,665 – 3,315 คน/วัน	> 255 คน/รอบ > 3,315 คน/วัน
วัดตระพังเงิน	< 63 คน/รอบ < 819 คน/วัน	63 - 100 คน/รอบ 819 – 1,300 คน/วัน	101 - 125 คน/รอบ 1,313 – 1,625 คน/วัน	> 125 คน/รอบ > 1,625 คน/วัน
วัดศรีสวาย	< 38 คน/รอบ < 494 คน/วัน	38 - 60 คน/รอบ 494 - 780 คน/วัน	61 - 76 คน/รอบ 793 - 988 คน/วัน	> 76 คน/รอบ > 988 คน/วัน
วัดตระพังทอง	< 52 คน/รอบ < 780 คน/วัน	52 - 82 คน/รอบ 780 – 1,230 คน/วัน	83 - 103 คน/รอบ 1,245 – 1,545 คน/วัน	> 103 คน/รอบ > 1,545 คน/วัน
วัดสระศรี	< 217 คน/รอบ < 2,821 คน/วัน	217 - 347 คน/รอบ 2,821 – 4,511 คน/วัน	348 - 434 คน/รอบ 4,524 – 5,642 คน/วัน	> 434 คน/รอบ > 5,642 คน/วัน
วัดชนะสงคราม	< 165 คน/รอบ < 2,145 คน/วัน	165 - 264 คน/รอบ 2,145 – 3,432 คน/วัน	265 - 330 คน/รอบ 3,445 – 4,290 คน/วัน	>330 คน/รอบ > 4,290 คน/วัน
วัดตระกวน	< 106 คน/รอบ < 1,378 คน/วัน	106 - 168 คน/รอบ 1,378 – 2,184 คน/วัน	169 - 211 คน/รอบ 2,197 – 2,743 คน/วัน	> 211 คน/รอบ > 2,743 คน/วัน
ศาลตาผาแดง	< 31 คน/รอบ < 310 คน/วัน	31 - 49 คน/รอบ 310 - 490 คน/วัน	50 - 62 คน/รอบ 500 - 620 คน/วัน	> 62 คน/รอบ > 620 คน/วัน

แหล่งท่องเที่ยว	ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับได้ (ระดับการใช้ประโยชน์ที่เป็นสัดส่วน PCC : คน/รอบ, คน/วัน)			
	ผลกระทบน้อย (Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง (Over CC) >100%
วัดพระพายหลวง	< 529 คน/รอบ < 5,290 คน/วัน	529 - 845 คน/รอบ 5,290 – 8,450 คน/วัน	846 - 1057 คน/รอบ 8,460 – 10,570 คน/วัน	> 1,057 คน/รอบ > 10,570 คน/วัน
เตาทุเรียงสุโขทัย	< 3,003 คน/รอบ < 30,030 คน/วัน	3,003 – 4,804 คน/รอบ 30,030 – 48,040 คน/วัน	4,805 – 6,005 คน/รอบ 48,050 – 60,050 คน/วัน	> 6,005 คน/รอบ > 60,050 คน/วัน
วัดสังฆวาส	< 207 คน/รอบ < 2,070 คน/วัน	207 - 331 คน/รอบ 2,070 – 3,310 คน/วัน	332 - 414 คน/รอบ 3,320 – 4,140 คน/วัน	> 414 คน/รอบ > 4,140 คน/วัน
วัดช้างล้อม	< 173 คน/รอบ < 1,730 คน/วัน	173 - 276 คน/รอบ 1,730 – 2,760 คน/วัน	277 - 345 คน/รอบ 2,770 – 3,450 คน/วัน	> 345 คน/รอบ > 3,450 คน/วัน
วัดตระพังทองหลาง	< 37 คน/รอบ < 370 คน/วัน	37 - 58 คน/รอบ 370 - 580 คน/วัน	59 - 73 คน/รอบ 590 - 730 คน/วัน	> 73 คน/รอบ > 730 คน/วัน
วัดเจดีย์สูง	< 219 คน/รอบ < 2,190 คน/วัน	219 - 350 คน/รอบ 2,190 – 3,500 คน/วัน	351 - 438 คน/รอบ 3,510 – 4,380 คน/วัน	> 438 คน/รอบ > 4,380 คน/วัน
หอพระพุทธศิริมารวิชัย	< 32 คน/รอบ < 384 คน/วัน	32 - 51 คน/รอบ 384 - 612 คน/วัน	52 - 64 คน/รอบ 624 - 768 คน/วัน	> 64 คน/รอบ > 768 คน/วัน
ถนนสังคโลก	< 207 คน/รอบ < 2,070 คน/วัน	207 - 331 คน/รอบ 2,070 – 3,310 คน/วัน	332 - 414 คน/รอบ 3,320 – 4,140 คน/วัน	> 414 คน/รอบ > 4,140 คน/วัน
ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ	< 127 คน/รอบ < 635 คน/วัน	127 - 203 คน/รอบ 635 – 1,015 คน/วัน	204 - 254 คน/รอบ 1,020 – 1,270 คน/วัน	> 254 คน/รอบ > 1,270 คน/วัน
หมู่ 8 เชตุพน				
วัดก้อนแลง	< 118 คน/รอบ < 1,180 คน/วัน	118 - 188 คน/รอบ 1,180 – 1,880 คน/วัน	189 - 236 คน/รอบ 1,890 – 2,360 คน/วัน	> 236 คน/รอบ > 2,360 คน/วัน
วัดต้นจันทร์	< 304 คน/รอบ < 3,040 คน/วัน	304 - 485 คน/รอบ 3,040 – 4,850 คน/วัน	486 - 607 คน/รอบ 4,860 – 6,070 คน/วัน	> 607 คน/รอบ > 6,070 คน/วัน

แหล่งท่องเที่ยว	ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับได้ (ระดับการใช้ประโยชน์ที่เป็นสัดส่วน PCC : คน/รอบ, คน/วัน)			
	ผลกระทบน้อย (Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง (Over CC) >100%
วัดเชตุพน	< 153 คน/รอบ < 1,530 คน/วัน	153 - 244 คน/รอบ 1,530 – 2,440 คน/วัน	245 - 306 คน/รอบ 2,450 – 3,060 คน/วัน	> 306 คน/รอบ > 3,060 คน/วัน
วัดเจดีย์สี่ห้อง	< 476 คน/รอบ < 4,760 คน/วัน	476 - 761 คน/รอบ 4,760 – 7,610 คน/วัน	762 - 952 คน/รอบ 7,620 – 9,520 คน/วัน	> 952 คน/รอบ > 9,520 คน/วัน
วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม	< 42 คน/รอบ < 420 คน/วัน	42 - 66 คน/รอบ 420 - 660 คน/วัน	67 - 83 คน/รอบ 670 - 830 คน/วัน	> 83 คน/รอบ > 830 คน/วัน
วัดวิหารทอง	< 188 คน/รอบ < 1,880 คน/วัน	188 - 300 คน/รอบ 1,880 – 3,000 คน/วัน	301 - 375 คน/รอบ 3,010 – 3,750 คน/วัน	> 375 คน/รอบ > 3,750 คน/วัน
วัดอโสการาม	< 364 คน/รอบ < 3,640 คน/วัน	364 - 582 คน/รอบ 3,640 – 5,820 คน/วัน	583 - 728 คน/รอบ 5,830 – 7,280 คน/วัน	> 728 คน/รอบ > 7,280 คน/วัน
วัดมุมลังกา	< 59 คน/รอบ < 590 คน/วัน	59 - 93 คน/รอบ 590 - 930 คน/วัน	94 - 117 คน/รอบ 940 – 1,170 คน/วัน	> 117 คน/รอบ > 1,170 คน/วัน
วัดพระยืน	< 50 คน/รอบ < 500 คน/วัน	50 - 80 คน/รอบ 500 - 800 คน/วัน	81 - 100 คน/รอบ 810 – 1,000 คน/วัน	> 100 คน/รอบ > 1,000 คน/วัน
สรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง	< 233 คน/รอบ < 2,330 คน/วัน	233 - 372 คน/รอบ 2,330 – 3,720 คน/วัน	373 - 465 คน/รอบ 3,730 – 4,650 คน/วัน	> 465 คน/รอบ > 4,650 คน/วัน
หมู่ 10 ศรีชุม				
วัดศรีชุม	< 320 คน/รอบ < 3,520 คน/วัน	320 - 511 คน/รอบ 3,520 – 5,621 คน/วัน	512 - 639 คน/รอบ 5,632 – 7,029 คน/วัน	> 639 คน/รอบ > 7,029 คน/วัน
วัดตะพานหิน	< 91 คน/รอบ < 910 คน/วัน	91 - 145 คน/รอบ 910 – 1,450 คน/วัน	146 - 182 คน/รอบ 1,460 – 1,820 คน/วัน	> 182 คน/รอบ > 1,820 คน/วัน
วัดอรัญญิก	< 905 คน/รอบ < 9,050 คน/วัน	905 - 1448 คน/รอบ 9,050 – 14,480 คน/วัน	1,449 – 1,810 คน/รอบ 1,4490 – 18,100 คน/วัน	> 1810 คน/รอบ > 18,100 คน/วัน

แหล่งท่องเที่ยว	ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับได้ (ระดับการใช้ประโยชน์ที่เป็นสัดส่วน PCC : คน/รอบ, คน/วัน)			
	ผลกระทบน้อย (Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง (Over CC) >100%
วัดเจดีย์งาม	< 406 คน/รอบ < 4,060 คน/วัน	406 - 648 คน/รอบ 4,060 – 6,480 คน/วัน	649 - 811 คน/รอบ 6,490 – 8,110 คน/วัน	> 811 คน/รอบ > 8,110 คน/วัน
วัดถ้ำหีบ	< 357 คน/รอบ < 3,570 คน/วัน	357 - 571 คน/รอบ 3,570 – 5,710 คน/วัน	572 - 714 คน/รอบ 5,720 – 7,140 คน/วัน	> 714 คน/รอบ > 7,140 คน/วัน
วัดมังกร	< 266 คน/รอบ < 2,660 คน/วัน	266 - 424 คน/รอบ 2,660 – 4,240 คน/วัน	425 - 531 คน/รอบ 4,250 – 5,310 คน/วัน	> 531 คน/รอบ > 5,310 คน/วัน
วัดป่ามะม่วง	< 239 คน/รอบ < 2,390 คน/วัน	239 - 382 คน/รอบ 2,390 – 3,820 คน/วัน	383 - 478 คน/รอบ 3,830 – 4,780 คน/วัน	> 478 คน/รอบ > 4,780 คน/วัน
วัดตึก	< 153 คน/รอบ < 1,530 คน/วัน	153 - 244 คน/รอบ 1,530 – 2,440 คน/วัน	245 - 306 คน/รอบ 2,450 – 3,060 คน/วัน	> 306 คน/รอบ > 3,060 คน/วัน
ตำบลธานี				
ศาลแม่ย่า	< 85 คน/รอบ < 1,190 คน/วัน	85 - 136 คน/รอบ 1,190 – 1,904 คน/วัน	137 - 170 คน/รอบ 1,918 – 2,380 คน/วัน	> 170 คน/รอบ > 2,380 คน/วัน
ตำบลบ้านกล้วย				
ทุ่งทะเลหลวง	< 650 คน/รอบ < 6,500 คน/วัน	650 – 1,039 คน/รอบ 6,500 – 10,390 คน/วัน	1,040 – 1,299 คน/รอบ 10,400 – 12,990 คน/วัน	> 1,299 คน/รอบ > 12,990 คน/วัน

ตารางที่ 5.4 สรุปผลการประเมินขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
หมู่ที่ 3 เมืองเก่า					
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง	374.16 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	7	27 คัน/รอบ	189 คัน/วัน
พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	6,132.94 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	13	454 คัน/รอบ	5,902 คัน/วัน
วัดมหาธาตุ	6,132.94 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	13	454 คัน/รอบ	5,902 คัน/วัน
วัดตระพังเงิน	6,132.94 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	13	454 คัน/รอบ	5,902 คัน/วัน
วัดศรีสวาย	6,132.94 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	13	454 คัน/รอบ	5,902 คัน/วัน
วัดตระพังทอง	รถยนต์ 96 คัน	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	15	96 คัน/รอบ	1,440 คัน/วัน
วัดสระศรี	6,132.94 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	13	454 คัน/รอบ	5,902 คัน/วัน
วัดชนะสงคราม	6,132.94 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	13	454 คัน/รอบ	5,902 คัน/วัน
วัดตระกวน	6,132.94 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	13	454 คัน/รอบ	5,902 คัน/วัน
ศาลตาผาแดง	4,026.53 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	10	298 คัน/รอบ	2,980 คัน/วัน
วัดพระพายหลวง	1,095.7 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	10	81 คัน/รอบ	810 คัน/วัน
เตาทุเรียงสุโขทัย	336.36 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	10	6 คัน/รอบ	60 คัน/วัน
วัดสังฆวาส	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่	-	-	-	-

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
	จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้				
วัดช้างล้อม	3,014.86 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	10	223 คัน/รอบ	2,230 คัน/วัน
วัดตระพังทองหลาง	408.56 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	10	30 คัน/รอบ	300 คัน/วัน
วัดเจดีย์สูง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
หอพระพุทธศิริมารวิชัย	รถยนต์ 61 คัน	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	12	61 คัน/รอบ	732 คัน/วัน
ถนนสังคโลก	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ	4,026.53 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	5	298 คัน/รอบ	1,490 คัน/วัน
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง	ชาย 3 ห้อง หญิง 4 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	7 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	49 คน/วัน
พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	ชาย 31 ห้อง หญิง 66 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1,261 คน/วัน
วัดมหาธาตุ	ชาย 31 ห้อง หญิง 66 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1,261 คน/วัน

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
วัดตระพังเงิน	ชาย 31 ห้อง หญิง 66 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1,261 คน/วัน
วัดศรีสวาย	ชาย 31 ห้อง หญิง 66 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1,261 คน/วัน
วัดตระพังทอง	ชาย 3 ห้อง หญิง 5 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	8 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	120 คน/วัน
วัดสระศรี	ชาย 31 ห้อง หญิง 66 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1,261 คน/วัน
วัดชนะสงคราม	ชาย 31 ห้อง หญิง 66 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1,261 คน/วัน
วัดตระกวน	ชาย 31 ห้อง หญิง 66 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	1,261 คน/วัน
ศาลตาผาแดง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดพระพายหลวง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
เตาทุเรียงสุโขทัย	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดสังฆวาส	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดช้างล้อม	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดตระพังทองหลาง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
วัดเจดีย์สูง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
หอพระพุทธศิริมารวิชัย	ชาย 4 ห้อง หญิง 6 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	26 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	312 คน/วัน
ถนนสังคโลก	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ	ชาย 8 ห้อง หญิง 12 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	20 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	100 คน/วัน
หมู่ 8 เชตุพน					
วัดก้อนแลง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดต้นจันทร์	3,304.32 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	10	244 คัน/รอบ	2,440 คัน/วัน
วัดเชตุพน	2,966.1 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	10	219 คัน/รอบ	2,190 คัน/วัน
วัดเจดีย์สี่ห้อง	2,966.1 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	10	219 คัน/รอบ	2,190 คัน/วัน
วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม	404.97 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	10	29 คัน/รอบ	290 คัน/วัน
วัดวิหารทอง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดอโสการาม	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่	-	-	-	-

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
	จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้				
วัดมุมลังกา	2,032.97 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	10	150 คัน/รอบ	1,500 คัน/วัน
วัดพระยืน	921.07 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	10	68 คัน/รอบ	680 คัน/วัน
สรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดก้อนแลง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดต้นจันทร์	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดเชตุพน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดเจดีย์สี่ห้อง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดวิหารทอง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดอโสการาม	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
วัดมุมลังกา	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดพระยืน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
สรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
หมู่ 10 ศรีชุม					
วัดศรีชุม	23 คัน	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	11	23 คัน/รอบ	253 คัน/วัน
วัดตะพานหิน	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดอรัญญิก	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดเจดีย์งาม	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดถ้ำหีบ	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
วัดมังกร	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดป่ามะม่วง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดตึก	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีพื้นที่จอดรถ แต่สามารถจอดรถด้านนอกสถานที่บริเวณริมถนนได้	-	-	-	-
วัดศรีชุม	ชาย 2 ห้อง หญิง 3 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	55 คน/วัน
วัดตะพานหิน	ห้องน้ำรวม 2 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	2 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	20 คน/วัน
วัดอรัญญิก	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดเจดีย์งาม	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดถ้ำหีบ	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดมังกร	ห้องน้ำรวม 1 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	1 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	10 คน/วัน

รายการ	จำนวนการใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่มาตรฐาน	จำนวนรอบการใช้ประโยชน์สูงสุด	ศักยภาพสูงสุด	ศักยภาพสูงสุดต่อวัน
วัดป่ามะม่วง	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดตึก	ภายในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่มีห้องน้ำ	-	-	-	-
ตำบลธานี					
ศาลแม่ย่า	23 คัน	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	14	23 คัน/รอบ	322 คัน/วัน
ศาลแม่ย่า	ชาย 2 ห้อง หญิง 3 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	70 คน/วัน
ตำบลบ้านกล้วย					
ทุ่งทะเลหลวง	1,441 ตร.ม.	รถยนต์ไม่น้อยกว่า 13.75 ตร.ม./คัน	10	106 คัน/รอบ	1,060 คัน/วัน
ทุ่งทะเลหลวง	ชาย 12 ห้อง หญิง 18 ห้อง	1 รอบ ใช้เวลา 10 นาที	1 รอบ/ช่วงเวลากิจกรรม	33 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	330 คน/วัน

หมายเหตุ : การวิเคราะห์ขนาดพื้นที่วิเคราะห์ด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

ตารางที่ 5.5 สรุประดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า

แหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	ผลกระทบน้อย(Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง(Over CC) >100%
หมู่ 3 เมืองเก่า					
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง	ที่จอดรถ	< 13 คัน/รอบ < 94 คัน/วัน	13 - 21 คัน/รอบ 94 - 151 คัน/วัน	22 - 27 คัน/รอบ 152 - 189 คัน/วัน	> 27 คัน/รอบ > 189 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 3 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <24 คน/วัน	4 - 5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 25 - 39 คน/วัน	6 - 7 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 40 - 49 คน/วัน	> 7 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 49 คน/วัน
พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	ที่จอดรถ	< 227 คัน/รอบ < 2,951 คัน/วัน	227 - 363 คัน/รอบ 2,951 – 4,721 คัน/วัน	364 - 454 คัน/รอบ 4,722 – 5,902 คัน/วัน	> 454 คัน/รอบ > 5,902 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 48 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <630 คน/วัน	49 - 77 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 631 – 1,008 คน/วัน	78 - 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 1,009 – 1,261 คน/วัน	> 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 1,261 คน/วัน
วัดมหาธาตุ	ที่จอดรถ	< 227 คัน/รอบ < 2,951 คัน/วัน	227 - 363 คัน/รอบ 2,951 – 4,721 คัน/วัน	364 - 454 คัน/รอบ 4,722 – 5,902 คัน/วัน	> 454 คัน/รอบ > 5,902 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 48 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <630 คน/วัน	49 - 77 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 631 – 1,008 คน/วัน	78 - 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 1,009 – 1,261 คน/วัน	> 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 1,261 คน/วัน
วัดตระพังเงิน	ที่จอดรถ	< 227 คัน/รอบ < 2,951 คัน/วัน	227 - 363 คัน/รอบ 2,951 – 4,721 คัน/วัน	364 - 454 คัน/รอบ 4,722 – 5,902 คัน/วัน	> 454 คัน/รอบ > 5,902 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 48 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <630 คน/วัน	49 - 77 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 631 – 1,008 คน/วัน	78 - 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 1,009 – 1,261 คน/วัน	> 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 1,261 คน/วัน

แหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	ผลกระทบน้อย(Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง(Over CC) >100%
วัดศรีสวาย	ที่จอดรถ	< 227 คัน/รอบ < 2,951 คัน/วัน	227 - 363 คัน/รอบ 2,951 – 4,721 คัน/วัน	364 - 454 คัน/รอบ 4,722 – 5,902 คัน/วัน	> 454 คัน/รอบ > 5,902 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 48 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <630 คน/วัน	49 - 77 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 631 – 1,008 คน/วัน	78 - 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 1,009 – 1,261 คน/วัน	> 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 1,261 คน/วัน
วัดตระพังทอง	ที่จอดรถ	< 48 คัน/รอบ < 720 คัน/วัน	48 - 76 คัน/รอบ 720 – 1,152 คัน/วัน	77 - 96 คัน/รอบ 1,153 – 1,440 คัน/วัน	> 96 คัน/รอบ > 1,440 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 4 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <60 คน/วัน	5 - 6 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 61 - 96 คน/วัน	7 - 8 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 97 - 120 คน/วัน	> 8 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 120 คน/วัน
วัดสระศรี	ที่จอดรถ	< 227 คัน/รอบ < 2,951 คัน/วัน	227 - 363 คัน/รอบ 2,951 – 4,721 คัน/วัน	364 - 454 คัน/รอบ 4,722 – 5,902 คัน/วัน	> 454 คัน/รอบ > 5,902 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 48 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <630 คน/วัน	49 - 77 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 631 – 1,008 คน/วัน	78 - 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 1,009 – 1,261 คน/วัน	> 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 1,261 คน/วัน
วัดชนะสงคราม	ที่จอดรถ	< 227 คัน/รอบ < 2,951 คัน/วัน	227 - 363 คัน/รอบ 2,951 – 4,721 คัน/วัน	364 - 454 คัน/รอบ 4,722 – 5,902 คัน/วัน	> 454 คัน/รอบ > 5,902 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 48 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <630 คน/วัน	49 - 77 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 631 – 1,008 คน/วัน	78 - 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 1,009 – 1,261 คน/วัน	> 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 1,261 คน/วัน
วัดตระกวน	ที่จอดรถ	< 227 คัน/รอบ < 2,951 คัน/วัน	227 - 363 คัน/รอบ 2,951 – 4,721 คัน/วัน	364 - 454 คัน/รอบ 4,722 – 5,902 คัน/วัน	> 454 คัน/รอบ > 5,902 คัน/วัน

แหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	ผลกระทบน้อย(Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง(Over CC) >100%
	ห้องน้ำ	< 48 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <630 คน/วัน	49 - 77 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 631 – 1,008 คน/วัน	78 - 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 1,009 – 1,261 คน/วัน	> 97 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 1,261 คน/วัน
ศาลตาผาแดง	ที่จอดรถ	< 149 คัน/รอบ < 1,490 คัน/วัน	149 - 238 คัน/รอบ 1,490 – 2,384 คัน/วัน	239 - 298 คัน/รอบ 2,385 – 2,980 คัน/วัน	> 298 คัน/รอบ > 2,980 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดพระพายหลวง	ที่จอดรถ	< 40 คัน/รอบ < 405 คัน/วัน	40 - 64 คัน/รอบ 405 - 648 คัน/วัน	65 - 81 คัน/รอบ 649 - 810 คัน/วัน	> 81 คัน/รอบ > 810 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
เตาทุเรียงสุโขทัย	ที่จอดรถ	< 3 คัน/รอบ < 30 คัน/วัน	3 - 4 คัน/รอบ 30 - 48 คัน/วัน	5 - 6 คัน/รอบ 49 - 60 คัน/วัน	> 6 คัน/รอบ > 60 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดสังฆวาส	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดช้างล้อม	ที่จอดรถ	< 111 คัน/รอบ < 1,115 คัน/วัน	111 - 178 คัน/รอบ 1,115 – 1,784 คัน/วัน	179 - 223 คัน/รอบ 1,785 – 2,230 คัน/วัน	> 223 คัน/รอบ > 2,230 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดตระพังทองหลาง	ที่จอดรถ	< 15 คัน/รอบ < 150 คัน/วัน	15 - 24 คัน/รอบ 150 - 240 คัน/วัน	25 - 30 คัน/รอบ 241 - 300 คัน/วัน	> 30 คัน/รอบ > 300 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดเจดีย์สูง	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
หอพระพุทธศิริมารวิชัย	ที่จอดรถ	< 30 คัน/รอบ < 366 คัน/วัน	30 - 48 คัน/รอบ 366 - 585 คัน/วัน	49 - 61 คัน/รอบ 586 - 732 คัน/วัน	> 61 คัน/รอบ > 732 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 13 คน/ช่วงเวลา	14 - 20 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 157 - 249 คน/วัน	21 - 26 คน/ช่วงเวลากิจกรรม	> 26 คน/ช่วงเวลา

แหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	ผลกระทบน้อย(Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง(Over CC) >100%
		กิจกรรม <156 คน/วัน		250 - 312 คน/วัน	กิจกรรม > 312 คน/วัน
ถนนสังคโลก	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ	ที่จอดรถ	< 149 คัน/รอบ < 745 คัน/วัน	149 - 238 คัน/รอบ 745 – 1,192 คัน/วัน	239 - 298 คัน/รอบ 1,193 – 1,490 คัน/วัน	> 298 คัน/รอบ > 1,490 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 10 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <50 คน/วัน	11 - 16 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 51 - 80 คน/วัน	17 - 20 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 81 - 100 คน/วัน	> 20 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 100 คน/วัน
หมู่ 8 เชตุพน					
วัดก้อนแลง	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดต้นจันทร์	ที่จอดรถ	< 122 คัน/รอบ < 1,220 คัน/วัน	122 - 195 คัน/รอบ 1,220 – 1,952 คัน/วัน	196 - 244 คัน/รอบ 1,953 – 2,440 คัน/วัน	> 244 คัน/รอบ > 2,440 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดเชตุพน	ที่จอดรถ	< 109 คัน/รอบ < 1,095 คัน/วัน	109 - 175 คัน/รอบ 1,095 – 1,752 คัน/วัน	176 - 219 คัน/รอบ 1,753 – 2,190 คัน/วัน	> 219 คัน/รอบ > 2,190 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดเจดีย์สี่ห้อง	ที่จอดรถ	< 109 คัน/รอบ < 1,095 คัน/วัน	109 - 175 คัน/รอบ 1,095 – 1,752 คัน/วัน	176 - 219 คัน/รอบ 1,753 – 2,190 คัน/วัน	> 219 คัน/รอบ > 2,190 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดศรีพิจิตรกิริติกัลยาราม	ที่จอดรถ	< 14 คัน/รอบ < 145 คัน/วัน	14 - 23 คัน/รอบ 145 - 232 คัน/วัน	24 - 29 คัน/รอบ 233 - 290 คัน/วัน	> 29 คัน/รอบ > 290 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-

แหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	ผลกระทบน้อย(Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง(Over CC) >100%
วัดวิหารทอง	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดอโสการาม	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดมุมลังกา	ที่จอดรถ	< 75 คัน/รอบ < 750 คัน/วัน	75 - 120 คัน/รอบ 750 – 1,200 คัน/วัน	121 - 150 คัน/รอบ 1,201 – 1,500 คัน/วัน	> 150 คัน/รอบ > 1,500 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดพระยืน	ที่จอดรถ	< 34 คัน/รอบ < 340 คัน/วัน	34 - 54 คัน/รอบ 340 - 544 คัน/วัน	55 - 68 คัน/รอบ 545 - 680 คัน/วัน	> 68 คัน/รอบ > 680 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
สรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
หมู่ที่ 10 ศรีชุม					
วัดศรีชุม	ที่จอดรถ	< 11 คัน/รอบ < 126 คัน/วัน	11 - 18 คัน/รอบ 126 - 202 คัน/วัน	19 - 23 คัน/รอบ 203 - 253 คัน/วัน	> 23 คัน/รอบ > 253 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 2 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <27 คน/วัน	3 - 4 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 28 - 44 คน/วัน	5 - 5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 45 - 55 คน/วัน	> 5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 55 คน/วัน
วัดตะพานหิน	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	< 1 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <10 คน/วัน	2 - 1 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 11 - 16 คน/วัน	2 - 2 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 17 - 20 คน/วัน	> 2 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 20 คน/วัน
วัดอรัญญิก	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดเจดีย์งาม	ที่จอดรถ	-	-	-	-

แหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	ผลกระทบน้อย(Below CC) <50%	ผลกระทบปานกลาง (AT & Approaching CC) 51%-80%	ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81%-100%	ผลกระทบรุนแรง(Over CC) >100%
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดถ้ำหีบ	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดมังกร	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดป่ามะม่วง	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
วัดตึก	ที่จอดรถ	-	-	-	-
	ห้องน้ำ	-	-	-	-
ตำบลธานี					
ศาลแม่ย่า	ที่จอดรถ	< 11 คัน/รอบ < 161 คัน/วัน	11 - 18 คัน/รอบ 161 - 257 คัน/วัน	19 - 23 คัน/รอบ 258 - 322 คัน/วัน	> 23 คัน/รอบ > 322 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 2 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <35 คน/วัน	3 - 4 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 36 - 56 คน/วัน	5 - 5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 57 - 70 คน/วัน	> 5 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 70 คน/วัน
ตำบลบ้านกล้วย					
ทุ่งทะเลหลวง	ที่จอดรถ	< 53 คัน/รอบ < 530 คัน/วัน	53 - 84 คัน/รอบ 530 - 848 คัน/วัน	85 - 106 คัน/รอบ 849 – 1,060 คัน/วัน	> 106 คัน/รอบ > 1,060 คัน/วัน
	ห้องน้ำ	< 16 คน/ช่วงเวลากิจกรรม <165 คน/วัน	17 - 26 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 166 - 264 คน/วัน	27 - 33 คน/ช่วงเวลากิจกรรม 265 - 330 คน/วัน	> 33 คน/ช่วงเวลากิจกรรม > 330 คน/วัน

ตารางที่ 5.6 สรุปผลการประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนรอบต่อวัน	รายละเอียด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของพื้นที่จอดรถ (คัน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของห้องน้ำ (คน/รอบ)	การประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
หมู่ 3 เมืองเก่า						
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง	7	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 9:00 - 16:00 น.	1,312 คน/รอบ	27 คัน/รอบ หรือ 108 คน/รอบ	7 คน/รอบ	
พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	13	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.	531 คน/รอบ	454 คัน/รอบ หรือ 1,816 คน/รอบ	97 คน/รอบ	
วัดมหาธาตุ	13	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.	255 คน/รอบ	454 คัน/รอบ หรือ 1,816 คน/รอบ	97 คน/รอบ	
วัดตระพังเงิน	13	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.	125 คน/รอบ	454 คัน/รอบ หรือ 1,816 คน/รอบ	97 คน/รอบ	
วัดศรีสวาย	13	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.	76 คน/รอบ	454 คัน/รอบ หรือ 1,816 คน/รอบ	97 คน/รอบ	
วัดตระพังทอง	15	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:00 - 21:00 น.	103 คน/รอบ	96 คัน/รอบ หรือ 384 คน/รอบ	8 คน/รอบ	
วัดสระศรี	13	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมใน	434 คน/รอบ	454 คัน/รอบ หรือ	97 คน/รอบ	

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนรอบต่อวัน	รายละเอียด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของพื้นที่จอดรถ (คัน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของห้องน้ำ (คน/รอบ)	การประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
		ช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.		1,816 คน/รอบ		
วัดชนะสงคราม	13	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.	330 คน/รอบ	454 คัน/รอบ หรือ 1,816 คน/รอบ	97 คน/รอบ	
วัดตระกวน	13	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:30 - 19:30 น.	211 คน/รอบ	454 คัน/รอบ หรือ 1,816 คน/รอบ	97 คน/รอบ	
ศาลตาผาแดง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	62 คน/รอบ	298 คัน/รอบ หรือ 1,192 คน/รอบ	-	
วัดพระพายหลวง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	1,057 คน/รอบ	81 คัน/รอบ หรือ 324 คน/รอบ	-	
เตาทุเรียงสุโขทัย	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	6,005 คน/รอบ	6 คัน/รอบ หรือ 24 คน/รอบ	-	
วัดสังฆวาส	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	414 คน/รอบ	-	-	
วัดช้างล้อม	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมใน	345 คน/รอบ	223 คัน/รอบ หรือ 892 คน/รอบ	-	

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนรอบต่อวัน	รายละเอียด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของพื้นที่จอดรถ (คัน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของห้องน้ำ (คน/รอบ)	การประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
		ช่วงเวลา 7:30 - 18:00 น.				
วัดตระพังทองหลาง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	73 คน/รอบ	30 คัน/รอบ หรือ 120 คน/รอบ	-	
วัดเจดีย์สูง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	438 คน/รอบ	-	-	
หอพระพุทธศิริมารวิชัย	12	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:00 - 18:00 น.	64 คน/รอบ	61 คัน/รอบ หรือ 244 คน/รอบ	26 คน/รอบ	
ถนนสังคโลก	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	414 คน/รอบ	-	-	
ตลาดท่าน้ำรับเสด็จ	5	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 16:00 - 21:00 น.	254 คน/รอบ	298 คัน/รอบ หรือ 1,192 คน/รอบ	20 คน/รอบ	
หมู่ 8 เชตุพน						
วัดก้อนแลง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	236 คน/รอบ	-	-	

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนรอบต่อวัน	รายละเอียด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของพื้นที่จอดรถ (คัน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของห้องน้ำ (คน/รอบ)	การประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
วัดต้นจันทร์	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	607 คน/รอบ	244 คัน/รอบ หรือ 976 คน/รอบ	-	
วัดเชตุพน	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	306 คน/รอบ	219 คัน/รอบ หรือ 876 คน/รอบ	-	
วัดเจดีย์สี่ห้อง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	952 คน/รอบ	219 คัน/รอบ หรือ 876 คน/รอบ	-	
วัดศรีพิจิตรกิรติกัลยาราม	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	83 คน/รอบ	29 คัน/รอบ หรือ 116 คน/รอบ	-	
วัดวิหารทอง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	375 คน/รอบ	-	-	
วัดอโสการาม	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	728 คน/รอบ	-	-	
วัดมุมลังกา	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	117 คน/รอบ	150 คัน/รอบ หรือ 600 คน/รอบ	-	

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนรอบต่อวัน	รายละเอียด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของพื้นที่จอดรถ (คัน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของห้องน้ำ (คน/รอบ)	การประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
วัดพระยืน	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	100 คน/รอบ	68 คัน/รอบ หรือ 272 คน/รอบ	-	
สรีดภงค์หรือทำนบพระร่วง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	465 คน/รอบ	-	-	
หมู่ 10 ศรีชุม						
วัดศรีชุม	11	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 6:00 - 17:00 น.	639 คน/รอบ	23 คัน/รอบ หรือ 92 คน/รอบ	5 คน/รอบ	
วัดตะพานหิน	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	182 คน/รอบ	-	2 คน/รอบ	
วัดอรัญญิก	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	1,810 คน/รอบ	-	-	
วัดเจดีย์งาม	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	811 คน/รอบ	-	-	
วัดถ้ำหีบ	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	714 คน/รอบ	-	-	

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนรอบต่อวัน	รายละเอียด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของพื้นที่จอดรถ (คัน/รอบ)	ความสามารถรองรับได้ของห้องน้ำ (คน/รอบ)	การประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
วัดมังกร	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	531 คน/รอบ	-	1 คน/รอบ	
วัดป่ามะม่วง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	478 คน/รอบ	-	-	
วัดตึก	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	306 คน/รอบ	-	-	
ตำบลธานี						
ศาลแม่ย่า	14	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 5:00 - 19:30 น.	170 คน/รอบ	23 คัน/รอบ หรือ 92 คน/รอบ	5 คน/รอบ	
ตำบลบ้านแก้ว						
ทุ่งทะเลหลวง	10	1 รอบใช้เวลา 1 ชั่วโมง กิจกรรมในช่วงเวลา 8:00 - 18:00 น.	1,299 คน/รอบ	106 คัน/รอบ หรือ 424 คน/รอบ	30 คน/รอบ	

จากผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ระดับผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limit of Acceptable Change : LAC) ของแหล่งท่องเที่ยว จะเป็นฐานข้อมูลสำคัญที่จะนำไปสู่แนวทางของการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว บนฐานการสร้างความสมดุลของการพัฒนาเมืองท่องเที่ยว ทั้งทางด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อไป ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากการวิเคราะห์เชิงวิชาการร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญ การประชุมกลุ่มย่อย (focus group) ในแต่ละพื้นที่ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่บริบทชุมชนและระบบการบริหารจัดการของแต่ละชุมชนโดยวิเคราะห์ประกอบกับสภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจนสามารถกำหนดขีดที่รองรับได้ เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรการกลไกเฝ้าระวังและแผนการจัดการที่ป้องกันหรือจัดการเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียต่อระบบนิเวศโดยรวมและระบบความสัมพันธ์วัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นทั้งนี้โดยยึดหลักการและแนวทางของการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้การท่องเที่ยวที่ขับเคลื่อนนั้นมี ความพอดี ชุมชนมีสุข อย่างยั่งยืนต่อไป

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ ซึ่งมีการประชุมสัมมนา และการทำแบบประเมินฯ ได้ผลดังต่อไปนี้

ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว สุโขทัย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของการบริการด้านการท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.7 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของการบริการด้านการท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค ภาครัฐ	ความถี่ (ร้อยละ)		
	พร้อมมาก	ไม่พร้อม	ไม่แน่ใจ
1) จากสภาพและสถานการณ์ปัจจุบัน ท่านคิดว่าการบริหารจัดการภาครัฐ มีความพร้อมที่จะดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันกับภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox) หรือการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างประเทศ หรือไม่	31 (57.40)	11 (20.40)	12 (22.20)
2) ท่านคิดว่า ภาคชุมชนและเอกชนในเมืองท่องเที่ยวแห่งนี้ มีความพร้อมที่จะดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันกับ ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox) หรือการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างประเทศ หรือไม่	30 (55.60)	11 (20.40)	13 (24.10)

สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค ภาครัฐ	ความถี่ (ร้อยละ)		
	พร้อมมาก	ไม่พร้อม	ไม่แน่ใจ
3) จากสภาพและสถานการณ์ปัจจุบัน ท่านคิดว่าการบริหารจัดการภาครัฐ มีความพร้อมที่จะดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะ การพำนักระยะยาวเพื่อทำงานและท่องเที่ยว (Workcation) หรือไม่	34 (63.00)	7 (13.00)	13 (24.10)
4) ท่านคิดว่า ภาคชุมชนและเอกชนในเมืองท่องเที่ยวแห่งนี้ มีความพร้อมที่จะดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกันกับ การพำนักระยะยาวเพื่อทำงานและท่องเที่ยว (Workcation) หรือไม่	38 (70.40)	7 (13.00)	9 (16.70)

แผนงานที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์และยั่งยืน เสริมสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ UCCN, GSTC และแนวทาง SDG โดยมุ่งเป้า Green Destinations ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัย

ตารางที่ 5.8 แสดงการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์และยั่งยืน

โครงการภายใต้แผนงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
1) โครงการจัดทำสื่อและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวบนฐานความถูกต้องและยั่งยืน	4.57	0.62	มากที่สุด
2) โครงการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเมืองเก่าเพื่อรองรับการเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.54	0.60	มากที่สุด
3) ส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายภาคีพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ โดยเฉพาะเครือข่ายธุรกิจ/ ภาคเอกชนทางการท่องเที่ยว เช่น บริษัททัวร์ ที่พัก ร้านอาหาร ในระดับการพัฒนาเมือง	4.52	0.57	มากที่สุด
4) โครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่พิเศษเมืองเก่าจากทุกภาคส่วน	4.46	0.71	มากที่สุด
5) โครงการจัดทำมาตรการเพื่อปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัย	4.45	0.73	มากที่สุด
6) โครงการประเมินผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่า	4.34	0.61	มากที่สุด
7) โครงการจัดทำสื่อสารสนเทศสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.30	0.73	มากที่สุด

โครงการภายใต้แผนงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
8) โครงการจัดสร้างศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.20	0.86	มาก
9) โครงการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น การจัดทำหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกระดับ เช่น การพัฒนาศักยภาพการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว	4.16	0.53	มาก
10) โครงการศึกษาคุณค่าด้านการท่องเที่ยวของทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัย พร้อมทั้งจัดทำคลังข้อมูลสถานที่และทรัพยากรทางการท่องเที่ยว	4.16	0.73	มาก
11) โครงการส่งเสริมการป้องกัน คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาทางการท่องเที่ยว	4.11	0.77	มาก
12) การวิจัยและพัฒนาเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน	4.07	0.62	มาก
13) โครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระดับชาติและนานาชาติในเครือข่าย UCCN และ GSTC	4.06	0.96	มาก
14) โครงการพัฒนาระบบติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัยทุกมิติทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.05	0.94	มาก
15) โครงการสืบสานธรรมนูญชุมชนสู่ความยั่งยืน	4.05	0.99	มาก
16) โครงการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงฤดูท่องเที่ยว และส่งเสริมการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล	4.05	0.81	มาก
17) โครงการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (smart city)	4.00	0.78	มาก

จากตาราง การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์และยั่งยืน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. โครงการจัดทำสื่อและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวบนฐานความถูกต้องและยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 4.57

2. โครงการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเมืองเก่าเพื่อรองรับการเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 4.54

3. อื่น ๆ ค่าเฉลี่ย 4.54

4. ส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายภาคีพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ โดยเฉพาะเครือข่ายธุรกิจ/ ภาคเอกชนทางการท่องเที่ยว เช่น บริษัททัวร์ ที่พัก ร้านอาหาร ในระดับการพัฒนาเมือง ค่าเฉลี่ย 4.52

5. โครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่พิเศษเมืองเก่าจากทุกภาคส่วน ค่าเฉลี่ย 4.46

6. โครงการจัดทำมาตรการเพื่อปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัย ค่าเฉลี่ย 4.45

7. โครงการประเมินผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่า ค่าเฉลี่ย 4.34

8. โครงการจัดทำสื่อสารสนเทศสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 4.30

9. โครงการจัดสร้างศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 4.20

10. โครงการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น การจัดทำหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกระดับ เช่น การพัฒนาศักยภาพการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.16

11. โครงการศึกษาคุณค่าด้านการท่องเที่ยวของทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัย พร้อมทั้งจัดทำคลังข้อมูลสถานที่และทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.16

12. โครงการส่งเสริมการป้องกัน คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.11

13. การวิจัยและพัฒนาเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.07

14. โครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระดับชาติและนานาชาติในเครือข่าย UCCN และ GSTC ค่าเฉลี่ย 4.06

15. โครงการพัฒนาระบบติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัยทุกมิติทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 4.05

16. โครงการสืบสานธรรมนูญชุมชนสู่ความยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 4.05

17. โครงการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงฤดูท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล ค่าเฉลี่ย 4.05

18. โครงการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (smart city) ค่าเฉลี่ย 4.00

แผนงานที่ 2 การพัฒนาสภาพทางกายภาพ ภูมิทัศน์ และสิ่งอำนวยความสะดวกภาครัฐ ภายในแหล่งท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่าสุโขทัย

ตารางที่ 5.9 แสดงการพัฒนาสภาพทางกายภาพ ภูมิทัศน์ และสิ่งอำนวยความสะดวกภาครัฐภายในแหล่งท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่าสุโขทัย

โครงการภายใต้แผนงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
1) โครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโบราณสถาน และศิลปกรรม	4.63	0.67	มากที่สุด
2) โครงการพัฒนาระบบขนส่งเพื่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	4.49	0.74	มากที่สุด
3) โครงการเสริมสร้าง พัฒนาระบบไฟฟ้าส่องสว่างโบราณสถาน Light up และไฟฟ้าส่องสว่างพื้นที่เมืองเก่า	4.45	0.91	มากที่สุด
4) การให้ความคุ้มครองแก่โบราณสถาน	4.44	0.69	มากที่สุด
5) อนุรักษ์ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บริเวณบ้านเรือนของประชาชนในเขตเมืองเก่าให้เป็นชุมชนน่าอยู่น่าเที่ยว	4.43	0.68	มากที่สุด
6) โครงการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว(Zoning) และเสริมสร้างคุณค่าและอัตลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัย	4.38	0.67	มากที่สุด
7) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตชุมชนเมืองราชธานีสุโขทัย	4.38	0.67	มากที่สุด
8) การกำหนดมาตรการเพื่อการฟื้นฟู ปกป้อง และอนุรักษ์ทรัพยากร เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.38	0.55	มากที่สุด
9) จัดทำมาตรการสร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว	4.38	0.75	มากที่สุด
10) โครงการจัดเตรียมความพร้อมในการรองรับสภาวะวิกฤตและเหตุฉุกเฉินของแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัย รวมทั้งการป้องกันภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัยมาตรฐานให้เป็นสากล	4.36	0.90	มากที่สุด
11) ถนนสายศิลปะด้วยภาพวาดบรรยากาศเมืองเก่าสุโขทัยเพื่อการท่องเที่ยว Street Art	4.30	0.71	มากที่สุด
12) โครงการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่า เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล และพัฒนาพื้นที่การสร้างสรรค์ผลงานและแสดงผลงานทางวัฒนธรรมสำหรับคนทั้งมวล	4.29	0.70	มากที่สุด

โครงการภายใต้แผนงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
13) ปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ชุมชนเมืองเก่า ในเขตเทศบาลเมืองเก่าสุโขทัย เช่น นำสายไฟฟ้า สายโทรศัพท์ลงใต้ดิน	4.27	0.90	มากที่สุด
14) จัดระบบการติดตามดูแลเพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.22	0.71	มากที่สุด
15) ส่งเสริมดนตรีและวรรณศิลป์เมืองเก่าสุโขทัยเพื่อการท่องเที่ยว	4.20	0.86	มาก
16) โครงการพัฒนาระบบ อินเตอร์เน็ต Wi-Fi สาธารณะ และสัญญานโทรศัพท์	4.20	0.93	มาก
17) ประดับตกแต่งแสงสว่างสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเวลากลางคืนในเขตเมืองเก่า Night Light	4.20	0.94	มาก
18) ปรับปรุงทัศนียภาพริมน้ำ คูเมืองเพื่อการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัย เช่น คลองแม่รำพัน	4.07	0.94	มาก
19) โครงการติดตั้งเสาไฟเพื่อส่องสว่างบนถนนทุกสายที่เข้าสู่ตำบลเมืองเก่า เช่น เส้นทางจาก อ.ศรีสัชนาลัยสู่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	4.00	0.95	มาก
20) โครงการพัฒนามาตรการจำกัดจำนวนเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน เช่น ป้ายแจ้งจำนวนผู้มาเยือนที่เหมาะสมตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ	3.91	0.94	มาก

จากตาราง แสดงการพัฒนาสภาพทางกายภาพ ภูมิทัศน์ และสิ่งอำนวยความสะดวกภาครัฐภายในแหล่งท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่าสุโขทัย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. โครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโบราณสถาน และศิลปกรรม ค่าเฉลี่ย 4.63

2. อื่น ๆ ค่าเฉลี่ย 4.60

3. โครงการพัฒนาระบบขนส่งเพื่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.49

4. โครงการเสริมสร้าง พัฒนาระบบไฟฟ้าส่องสว่างโบราณสถาน Light up และไฟฟ้าส่องสว่างพื้นที่เมืองเก่า ค่าเฉลี่ย 4.45

5. การให้ความคุ้มครองแก่โบราณสถาน ค่าเฉลี่ย 4.44

6. อนุรักษ์ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บริเวณบ้านเรือนของประชาชนในเขตเมืองเก่าให้เป็นชุมชนน่าอยู่น่าเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.43

7. โครงการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว(Zoning) และเสริมสร้างคุณค่าและอัตลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัย ค่าเฉลี่ย 4.38

8. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตชุมชนเมืองราชธานีสุโขทัย ค่าเฉลี่ย 4.38

9. การกำหนดมาตรการเพื่อการฟื้นฟู ปกป้อง และอนุรักษ์ ทรัพยากร เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 4.38

10. จัดทำมาตรการสร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.38

11. โครงการจัดเตรียมความพร้อมในการรองรับสภาวะวิกฤตและเหตุฉุกเฉินของแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัย รวมทั้งการป้องกันภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัยมาตรฐานให้เป็นสากล ค่าเฉลี่ย 4.36

12. ถนนสายศิลปะด้วยภาพวาดบรรยากาศเมืองเก่าสุโขทัยเพื่อการท่องเที่ยว Street Art ค่าเฉลี่ย 4.30

13. โครงการพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองเก่า เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล และพัฒนาพื้นที่การสร้างสรรค์ผลงานและแสดงผลงานทางวัฒนธรรมสำหรับคนทั้งมวล ค่าเฉลี่ย 4.29

14. ปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ชุมชนเมืองเก่า ในเขตเทศบาลเมืองเก่าสุโขทัย เช่น นำสายไฟฟ้า สายโทรศัพท์ลงใต้ดิน ค่าเฉลี่ย 4.27

15. จัดระบบการติดตามดูแลเพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 4.22

16. ส่งเสริมดนตรีและวรรณศิลป์เมืองเก่าสุโขทัยเพื่อการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.20

17. โครงการพัฒนาระบบ อินเตอร์เน็ต Wi-Fi สาธารณะ และสัญญานโทรศัพท์ ค่าเฉลี่ย 4.20

18. ประดับตกแต่งแสงสว่างสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเวลากลางคืนในเขตเมืองเก่า Night Light ค่าเฉลี่ย 4.20

19. ปรับปรุงทัศนียภาพริมน้ำ คูเมืองเพื่อการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัย เช่น คลองแม่รำพัน ค่าเฉลี่ย 4.07

20. โครงการติดตั้งเสาไฟเพื่อส่องสว่างบนถนนทุกสายที่เข้าสู่ตำบลเมืองเก่า เช่น เส้นทางจาก อ.ศรีสัชนาลัยสู่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ค่าเฉลี่ย 4.00

21. โครงการพัฒนามาตรการจำกัดจำนวนเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน เช่น ป้ายแจ้งจำนวนผู้มาเยือนที่เหมาะสมตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ 3.91

แผนงานที่ 3 การพัฒนาภาคบริการทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ภาคบริการของเอกชน-ชุมชนท้องถิ่น

ตารางที่ 5.10 แสดงการพัฒนาภาคบริการทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ภาคบริการของเอกชน-ชุมชนท้องถิ่น

โครงการภายใต้แผนงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
1) โครงการส่งเสริมประเพณีลอยกระทงสุโขทัยตามจารีตวิถีโบราณ โดยเฉพาะควรมีจัดการการไหลเข้าออกของผู้มาเยือนในช่วงเทศกาล	4.64	0.58	มากที่สุด
2) โครงการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สัมผัสวิถีวัฒนธรรมชุมชนเมืองเก่าสุโขทัย เช่น กิจกรรมท่องเที่ยวเรียนรู้งานฝีมือใบตองเพื่อบูชา งานแกะสลัก งานพระพิมพ์ และสังคโลก	4.63	0.67	มากที่สุด
3) โครงการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวปั่นจักรยานชมเมืองมรดกโลกสุโขทัย ชมต้นไม้ใหญ่ ธรรมชาติ โบราณสถาน วิถีวัฒนธรรมและเกษตรชุมชน	4.54	0.57	มากที่สุด
4) ส่งเสริมผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเข้าสู่มาตรฐานระดับนานาชาติ	4.50	0.68	มากที่สุด
5) โครงการเสริมสร้างพฤติกรรมนักท่องเที่ยวให้มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม	4.49	0.57	มากที่สุด
6) โครงการส่งเสริมความร่วมมือและเครือข่ายทางการตลาดและการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างมีธรรมาภิบาลสำหรับผู้ประกอบการท่องเที่ยว พร้อมทั้งพัฒนานำร่องธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม (ที่พัก ร้านอาหาร ของที่ระลึก)	4.48	0.63	มากที่สุด
7) เสริมสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC ในเขตพื้นที่พิเศษ ต.เมืองเก่า	4.46	0.66	มากที่สุด
8) โครงการพัฒนานักสื่อหมายเล่าเรื่องอัตลักษณ์ชุมชนท่องเที่ยว	4.42	0.63	มากที่สุด
9) การฝึกอบรมและนำร่องการจัดการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมเมืองสุโขทัย	4.33	0.72	มากที่สุด
10) จัดทำกิจกรรมพัฒนาจิตสำนึกของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.32	0.66	มากที่สุด
11) เทศกาลศิลปะพื้นบ้านเมืองสุโขทัยอย่างสร้างสรรค์ (Craft and Folk Art)	4.31	0.50	มากที่สุด

โครงการภายใต้แผนงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
12) การพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเมืองสุโขทัยอย่างยั่งยืน	4.30	0.71	มากที่สุด
13) รณรงค์ให้ประชาชนอนุรักษ์อาคารเก่า	4.25	0.77	มากที่สุด
14) การส่งเสริมสถานประกอบการที่พักเข้าสู่โปรแกรม Green Hotel	4.23	0.76	มากที่สุด
15) โครงการพัฒนาหอศิลปวัฒนธรรมเมืองสุโขทัยและแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของโลก	4.23	0.71	มากที่สุด
16) โครงการอนุรักษ์การแต่งกาย อัตลักษณ์เมืองเก่าสุโขทัย	4.20	0.55	มาก
17) โครงการจัดทำมาตรการสร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว	4.18	0.81	มาก
18) โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่ในชุมชน เช่น การนวดแผนโบราณ สมุนไพร และสวนปลอดสารพิษ สวนผักปลอดสารพิษ	4.18	0.64	มาก
19) โครงการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอาหารเชฟชุมชน เช่น โรงเพาะชำพืชพันธุ์ท้องถิ่นที่ใช้ในการประกอบอาหาร cooking class	4.11	0.87	มาก
20) โครงการเสริมสร้างทักษะและพัฒนาฝีมือแรงงานด้านการท่องเที่ยว พร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพบริการสำหรับพนักงานและผู้ประกอบการ	4.07	0.78	มาก
21) โครงการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบและมีธรรมาภิบาล	4.05	0.73	มาก
22) โครงการพัฒนาผู้ประกอบการใหม่(start up) ธุรกิจบริการภาคเอกชนที่รองรับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน	4.04	0.60	มาก
23) อื่น ๆ	3.50	0.57	มาก

จากตาราง แสดงการพัฒนาภาคบริการทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ภาคบริการของเอกชน-ชุมชนท้องถิ่น พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. โครงการส่งเสริมประเพณีลอยกระทงสุโขทัยตามจารีตวิถีโบราณ โดยเฉพาะควรมีจัดการการไหลเข้าออกของผู้มาเยือนในช่วงเทศกาล ค่าเฉลี่ย 4.64

2. โครงการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สัมผัสวิถีวัฒนธรรมชุมชนเมืองเก่าสุโขทัย เช่น กิจกรรมท่องเที่ยวเรียนรู้งานฝีมือใบตองเพื่อบูชา งานแกะสลัก งานพระพิมพ์ และสังคโลก ค่าเฉลี่ย 4.63

3. โครงการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวปั่นจักรยานชมเมืองมรดกโลกสุโขทัย ชมต้นไม้ใหญ่ธรรมชาติ โบราณสถาน วิถีวัฒนธรรมและเกษตรชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.54

4. ส่งเสริมผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเข้าสู่มาตรฐานระดับนานาชาติ ค่าเฉลี่ย 4.50

5. โครงการเสริมสร้างพฤติกรรมนักท่องเที่ยวให้มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ค่าเฉลี่ย 4.49

6. โครงการส่งเสริมความร่วมมือและเครือข่ายทางการตลาด และการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างมีธรรมาภิบาลสำหรับผู้ประกอบการท่องเที่ยว พร้อมทั้งพัฒนานำร่องธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม (ที่พัก ร้านอาหาร ของที่ระลึก) ค่าเฉลี่ย 4.48

7. เสริมสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC ในเขตพื้นที่พิเศษ ต.เมืองเก่า ค่าเฉลี่ย 4.46

8. โครงการพัฒนานักสื่อหมายเล่าเรื่องอัตลักษณ์ชุมชนท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.42

9. การฝึกอบรมและนำร่องการจัดการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมเมืองสุโขทัย ค่าเฉลี่ย 4.33

10. จัดทำกิจกรรมพัฒนาจิตสำนึกของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 4.32

11. เทศกาลศิลปะพื้นบ้านเมืองสุโขทัยอย่างสร้างสรรค์ (Craft and Folk Art) ค่าเฉลี่ย 4.31

12. การพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเมืองสุโขทัยอย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 4.30

13. รณรงค์ให้ประชาชนอนุรักษ์อาคารเก่า ค่าเฉลี่ย 4.25

14. การส่งเสริมสถานประกอบการที่พักเข้าสู่โปรแกรม Green Hotel ค่าเฉลี่ย 4.23

15. โครงการพัฒนาหอศิลปวัฒนธรรมเมืองสุโขทัยและแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของโลก ค่าเฉลี่ย 4.23

16. โครงการอนุรักษ์การแต่งกาย อัตลักษณ์เมืองเก่าสุโขทัย ค่าเฉลี่ย 4.20

17. โครงการจัดทำมาตรการสร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.18

18. โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่ในชุมชน เช่น การนวดแผนโบราณ สมุนไพร และสวนปลอดสารพิษ สวนผักปลอดสารพิษ ค่าเฉลี่ย 4.18

19. โครงการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอาหารเชฟชุมชน เช่น โรงเพาะชำพืชพันธุ์ท้องถิ่นที่ใช้ในการประกอบอาหาร cooking class ค่าเฉลี่ย 4.11

20. โครงการเสริมสร้างทักษะและพัฒนาฝีมือแรงงานด้านการท่องเที่ยว พร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพบริการสำหรับพนักงานและผู้ประกอบการ ค่าเฉลี่ย 4.07

21. โครงการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบและมีธรรมาภิบาล ค่าเฉลี่ย 4.05

22. โครงการพัฒนาผู้ประกอบการใหม่(startup) ธุรกิจบริการภาคเอกชนที่รองรับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.04

23. อื่น ๆ ค่าเฉลี่ย 3.50

แผนงานที่ 4 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.11 แสดงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว

โครงการภายใต้แผนงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
1) โครงการเมืองเก่าสะอาด (ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริม เมืองสะอาด และ จัดทำป้ายสื่อแจ้งเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่)	4.48	0.63	มากที่สุด
2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย (ระยะที่ 3) เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี พื้นที่ทั้งหมด 20 ไร่	4.36	0.64	มากที่สุด
3) โครงการ Smart environment @ เมืองเก่าสุโขทัย (ระบบข้อมูลจัดการสิ่งแวดล้อม ขยะ น้ำ คุณภาพอากาศ ภาคท่องเที่ยว อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน)	4.27	0.82	มากที่สุด
4) โครงการคัดแยกขยะเพื่อลดมลพิษภายในเขตเทศบาลเมืองเก่า	4.26	0.70	มากที่สุด
5) โครงการเยาวชนนักสืบสายน้ำ รักษ์แม่รำพึง	4.24	0.88	มากที่สุด
6) โครงการพัฒนาระบบระบายน้ำเสียชุมชนโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	4.23	0.87	มากที่สุด
7) โครงการศึกษาสภาพปัญหา PM2.5 เมืองเก่าสุโขทัย และแหล่งกำเนิดที่สำคัญ	4.23	0.78	มากที่สุด
8) โครงการอยู่อย่างปลอดภัยจาก PM2.5 (อบรมให้ความรู้ปัญหา PM2.5 และการป้องกันตนเอง เช่น ใส่หน้ากาก	4.21	0.96	มากที่สุด

โครงการภายใต้แผนงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
ป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็ก การทำห้องอากาศสะอาด (Clean room))			
9) โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเทศบาลตำบลเมืองเก่า	4.21	0.82	มากที่สุด
10) โครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวและการศึกษาขีดความสารมารถในการรองรับนักท่องเที่ยว	4.20	0.83	มาก
11) โครงการรณรงค์ลดการเผาเมืองเก่า	4.19	0.83	มาก
12) โครงการรักษ์"แม่รำพัน" (สำรวจคุณภาพน้ำ และแหล่งกำเนิดสำคัญ ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำคลองในแหล่งท่องเที่ยวเมืองเก่าเป็นประจำพร้อมรายงานต่อสาธารณะ อย่างน้อยไตรมาสละครั้ง)	4.18	0.87	มาก
13) โครงการรณรงค์ติดตั้งบ่อดักไขมันในชุมชนและสถานประกอบการรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	4.18	0.83	มาก
14) โครงการให้ความรู้ ความเข้าใจกับแหล่งชุมชนต่อการบำบัดน้ำเสียในชุมชน และระบบบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสมชุมชน	4.14	0.84	มาก
15) โครงการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	4.09	0.74	มาก
16) โครงการสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นต่อการรักษาคุณภาพน้ำและมีการตรวจสอบคุณภาพน้ำกินและน้ำใช้เพื่อการท่องเที่ยว	4.09	0.86	มาก
17) โครงการศึกษาจัดการคุณภาพน้ำให้เหมาะสมกับความสามารถรองรับ (CC) คลองแม่รำพึง	4.04	0.99	มาก
18) โครงการจัดซื้อรถขยะเมืองเก่า	4.04	0.75	มาก
19) โครงการประกวดหน้าบ้านน่ามองเมืองเก่า	4.00	0.91	มาก
20) โครงการส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและการใช้พลังงานทดแทนในภาคการท่องเที่ยว เช่น ระบบโซล่าเซลล์	4.00	0.83	มาก
21) อื่น ๆ	4.00	0.00	มาก
22) โครงการเฝ้าระวัง PM2.5 (จัดหาเครื่องตรวจวัดคุณภาพอากาศ PM2.5 เมืองเก่า Real time แสดงผลออนไลน์)	3.98	0.82	มาก
23) โครงการควบคุมมลภาวะทางแสงและเสียงจากประกอบกิจกรรมและให้บริการท่องเที่ยว	3.96	0.96	มาก

จากตาราง การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. โครงการเมืองเก่าสะอาด (ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริม เมืองสะอาด และ จัดทำป้ายสื่อแจ้งเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่) ค่าเฉลี่ย 4.48

2. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย (ระยะที่ 3) เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี พื้นที่ทั้งหมด 20 ไร่ ค่าเฉลี่ย 4.36

3. โครงการ Smart environment @ เมืองเก่าสุโขทัย (ระบบข้อมูลจัดการสิ่งแวดล้อม ขยะ น้ำ คุณภาพอากาศ ภาคท่องเที่ยว อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน) ค่าเฉลี่ย 4.27

4. โครงการคัดแยกขยะเพื่อลดมลพิษภายในเขตเทศบาลเมืองเก่า ค่าเฉลี่ย 4.26

5. โครงการเยาวชนนักสืบสายน้ำ รักษ์แม่รำพึง ค่าเฉลี่ย 4.24

6. โครงการพัฒนาระบบระบายน้ำเสียชุมชนโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ค่าเฉลี่ย 4.23

7. โครงการศึกษาสภาพปัญหา PM2.5 เมืองเก่าสุโขทัย และแหล่งกำเนิดที่สำคัญ ค่าเฉลี่ย 4.23

8. โครงการอยู่อย่างปลอดภัยจาก PM2.5 (อบรมให้ความรู้ปัญหา PM2.5 และการป้องกันตนเอง เช่น ใส่หน้ากากป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็ก การทำห้องอากาศสะอาด (Clean room)) ค่าเฉลี่ย 4.21

9. โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเทศบาลตำบลเมืองเก่า ค่าเฉลี่ย 4.21

10. โครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวและการศึกษาขีดความสารมารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.20

11. โครงการรณรงค์ลดการเผาเมืองเก่า ค่าเฉลี่ย 4.19

12. โครงการรักษ์"แม่รำพัน" (สำรวจคุณภาพน้ำ และแหล่งกำเนิดสำคัญ ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำคลองในแหล่งท่องเที่ยวเมืองเก่าเป็นประจำพร้อมรายงานต่อสาธารณะ อย่างน้อยไตรมาสละครั้ง) ค่าเฉลี่ย 4.18

13. โครงการรณรงค์ติดตั้งบ่อดักไขมันในชุมชนและสถานประกอบการรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ค่าเฉลี่ย 4.18

14. โครงการให้ความรู้ ความเข้าใจกับแหล่งชุมชนต่อการบำบัดน้ำเสียในชุมชน และระบบบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสมชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.14

15. โครงการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ค่าเฉลี่ย 4.09

16. โครงการสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นต่อการรักษาคุณภาพน้ำและมีการตรวจสอบคุณภาพน้ำกินและน้ำใช้เพื่อการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.09

17. โครงการศึกษาจัดการคุณภาพน้ำให้เหมาะสมกับความสามารถรองรับ (CC) คลองแม่รำพึง ค่าเฉลี่ย 4.04

18. โครงการจัดซื้อรถขยะเมืองเก่า ค่าเฉลี่ย 4.04

19. โครงการประกวดหน้าบ้านน่ามองเมืองเก่า ค่าเฉลี่ย 4.00

20. โครงการส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและการใช้พลังงานทดแทนในภาคการท่องเที่ยว เช่น ระบบโซล่าเซลล์ ค่าเฉลี่ย 4.00

21. อื่น ๆ ค่าเฉลี่ย 4.00

22. โครงการเฝ้าระวัง PM2.5 (จัดหาเครื่องตรวจวัดคุณภาพอากาศ PM2.5 เมืองเก่า Real time แสดงผลออนไลน์) ค่าเฉลี่ย 3.98

23. โครงการควบคุมมลภาวะทางแสงและเสียงจากประกอบกิจกรรมและให้บริการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.96

บทที่ 6

ผลการขับเคลื่อนมาตรการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ให้มีศักยภาพ

ภายใต้กิจกรรมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity)

โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

6.1 ผลการคัดเลือกมาตรการ

ตารางที่ 6.1 แสดงข้อเสนอมาตรการเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ท่องเที่ยว **ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย**

โครงการ	ค่าเฉลี่ย	SD	ความสำคัญเร่งด่วน	การพัฒนาสู่มาตรการที่จะดำเนินการ
การส่งเสริมประเพณีลอยกระทงสุโขทัยตามจารีตวิถีโบราณ โดยเฉพาะควรมีจัดการการไหลเข้าออกของผู้มาเยือนในช่วงเทศกาล	4.64	0.58	มากที่สุด	<u>มาตรการที่ 1</u> **การจัดงานลอยกระทงเมืองเก่าสุโขทัยแบบ “พอดี มีสุข”** โดยส่งเสริมประเพณีลอยกระทงสุโขทัยตามจารีตวิถีโบราณ และจำกัดจำนวนคนที่เหมาะสม เพื่อเป็นมาตรการเพื่อปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัย พร้อมทั้งมีการทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมลอยกระทงออนไลน์โดยทำสื่อและเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวบนฐานความถูกต้องและยั่งยืน มีกิจกรรมเชิงประสบการณ์และการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวเช่น การทำกระทงใบตองเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตชุมชน และการอนุรักษ์การแต่งกาย อัตลักษณ์เมืองเก่าสุโขทัย รวมทั้ง การเสริมสร้างมาตรการป้องกันโควิด-19 ร่วมกับคณะ อสม.ตำบลเมืองเก่าในการร่วมต้อนรับนักท่องเที่ยวและคัดกรอง ป้องกันโควิด-19
การจัดทำมาตรการเพื่อปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัย	4.45	0.73	มากที่สุด	
การจัดทำสื่อและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวบนฐานความถูกต้องและยั่งยืน	4.57	0.62	มากที่สุด	
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตชุมชนเมืองราชธานีสุโขทัย	4.38	0.67	มากที่สุด	
การกำหนดมาตรการเพื่อการฟื้นฟู ปกป้องและอนุรักษ์ ทรัพยากร เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.38	0.55	มากที่สุด	
จัดทำมาตรการสร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว	4.38	0.75	มากที่สุด	
โครงการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สัมผัสวิถีวัฒนธรรมชุมชนเมืองเก่าสุโขทัย เช่น กิจกรรมท่องเที่ยวเรียนรู้งานฝีมือใบตองเพื่อบูชา งานแกะสลัก งานพระพิมพ์ และสังคโลก	4.63	0.67	มากที่สุด	
การอนุรักษ์การแต่งกาย อัตลักษณ์เมืองเก่าสุโขทัย	4.20	0.55	มาก	
การเตรียมความพร้อมที่จะดำเนินการต้อนรับนักท่องเที่ยวในลักษณะ การพำนักระยะยาวเพื่อทำงานและท่องเที่ยว (Workation@เมืองเก่า สุโขทัย)				<u>มาตรการที่ 2</u> การฝึกอบรมเตรียมความพร้อมชุมชนสู่การเป็นเมือง **Workation@เมืองเก่า สุโขทัย**

โครงการ	ค่าเฉลี่ย	SD	ความสำคัญเร่งด่วน	การพัฒนาสู่มาตรการที่จะดำเนินการ
การพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเมืองเก่าเพื่อรองรับการเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.54	0.60	มากที่สุด	ในลักษณะเครือข่ายภาคีพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ โดยเฉพาะเครือข่ายธุรกิจ/ภาคเอกชนทางการท่องเที่ยว เช่น บริษัททัวร์ ที่พัก ร้านอาหาร ในระดับการพัฒนาเมือง เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเมืองสุโขทัยอย่างยั่งยืน พร้อมรับนักท่องเที่ยวพำนักระยะยาว
ส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายภาคีพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ โดยเฉพาะเครือข่ายธุรกิจ/ ภาคเอกชนทางการท่องเที่ยว เช่น บริษัททัวร์ ที่พัก ร้านอาหาร ในระดับการพัฒนาเมือง	4.52	0.57	มากที่สุด	
การพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเมืองสุโขทัยอย่างยั่งยืน	4.30	0.71	มากที่สุด	
การฝึกอบรมและนำร่องการจัดการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมเมืองสุโขทัย	4.33	0.72	มากที่สุด	
การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโบราณสถาน และศิลปกรรม	4.63	0.67	มากที่สุด	**<u>มาตรการที่ 3</u>** การจัดทำสื่อ คู่มือ E-Book เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (CC) ฉบับการ์ตูน พร้อมทั้งฝึกอบรมการใช้คู่มือให้แก่ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
การผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น การจัดทำหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกระดับ เช่น การพัฒนาศักยภาพการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว	4.16	0.53	มาก	
การพัฒนาระบบติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัยทุกมิติทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.05	0.94	มาก	
จัดระบบการติดตามดูแลเพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.22	0.71	มากที่สุด	
จัดทำกิจกรรมพัฒนาจิตสำนึกของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.32	0.66	มากที่สุด	**<u>มาตรการที่ 4</u>** การส่งเสริมเครือข่ายเยาวชนรักษ์แม่รำพัน โดยจัดตั้งและขับเคลื่อนเยาวชนในตำบลเมืองเก่ารักบ้านเกิด
การเมืองเก่าสะอาด (ประชาสัมพันธ์ส่งเสริม เมืองสะอาด และ จัดทำป้ายสื่อแจ้งเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่)	4.48	0.63	มากที่สุด	

โครงการ	ค่าเฉลี่ย	SD	ความสำคัญเร่งด่วน	การพัฒนาสู่มาตรการที่จะดำเนินการ
การเยาวชนนักสืบสายน้ำ รักษ์แม่รำพัน	4.24	0.88	มากที่สุด	
การรักษ์"แม่รำพัน" (สำรวจคุณภาพน้ำและแหล่งกำเนิดสำคัญ ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำคลองในแหล่งท่องเที่ยวเมืองเก่าเป็นประจำพร้อมรายงานต่อสาธารณะอย่างน้อยไตรมาสละครั้ง)	4.18	0.87	มาก	

<u>มาตรการที่ 1</u>

การจัดงานลอยกระทงเมืองเก่าสุโขทัยแบบ "พอดี มีสุข" โดยส่งเสริมประเพณีลอยกระทงสุโขทัยตามจารีตวิถีโบราณ และจำกัดจำนวนคนที่เหมาะสม เพื่อเป็นมาตรการเพื่อปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่าสุโขทัย พร้อมทั้งมีการทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นในการจัดกิจกรรม ลอยกระทงออนไลน์โดยทำสื่อและเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวบนฐานความถูกต้องและยั่งยืน มีกิจกรรมเชิงประสบการณ์และการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวเช่น การทำกระทงใบตองเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตชุมชน และการอนุรักษ์การแต่งกาย อัตลักษณ์เมืองเก่าสุโขทัย รวมทั้ง การเสริมสร้างมาตรการป้องกันโควิด-19 ร่วมกับคณะอสม.ตำบลเมืองเก่าในการร่วมต้อนรับนักท่องเที่ยวและคัดกรอง ป้องกันโควิด-19

งานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ วิถีใหม่ จังหวัดสุโขทัย

ในบรรยากาศย้อนยุคของขบวนแห่กระทง การแสดงลานวัฒนธรรมของชาวจังหวัดสุโขทัย ความสวยงามของโบราณสถานวัดมหาธาตุ ด้วยไฟไลท์อัพ ตะคันดินเผา และการประดับโคมไฟสว่างไสว รอบบริเวณอุทยานฯ เจ้าหน้าที่ ได้ตรวจคัดกรองตามมาตรการป้องกันโรคโควิด-19 ย้ำให้ทุกคนต้องสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา และห้ามรับประทานอาหารภายในงาน นักท่องเที่ยวหลายคนมั่นใจและชื่นชมงานลอยกระทงวิถีใหม่ **ประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ วิถีใหม่ ประจำปี 2564** จังหวัดสุโขทัยกันอย่างคึกคัก ท่ามกลางความเข้มงวดกับมาตรการทางด้านสาธารณสุขเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ขณะที่หลายกิจกรรมภายในงานนักท่องเที่ยวสนใจในการเที่ยวชมอย่างมากมายในบรรยากาศย้อนยุคกรุงสุโขทัยพร้อมพากันร่วมลอยกระทงบริเวณริมสระตะพังตะกวนภายในสถานที่จัดงานโดยในคืนวันนี้สำหรับงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ วิถีใหม่ ประจำปี 2564จังหวัดสุโขทัย ในบรรยากาศแบบ New Normal ท่องเที่ยววิถีใหม่ ซึ่งนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมภายในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยนั้นจะต้อง ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันภัยโควิค-19 ของจังหวัดสุโขทัย อย่างเข้มงวดพร้อมกับนักท่องเที่ยวต้องได้รับการฉีดวัคซีนมาครบโดสแล้ว 2 เข็ม โดยมีเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุข คอยให้คำแนะนำและเปิดรับการลงทะเบียนเข้าเที่ยวชมงานให้กับนักท่องเที่ยวบริเวณด้านหน้าประตูเข้าเที่ยวชมงาน จากนั้นต้องผ่านการสแกนตรวจวัดอุณหภูมิ เพื่อเป็นการตรวจคัดกรองแล้วจึงจะสามารถเข้าไปเที่ยวชมบรรยากาศงานลอยกระทงสุโขทัยได้ ซึ่งนักท่องเที่ยวต่างชื่นชมในมาตรการด้านสาธารณสุขที่ทางจังหวัดจัดไว้เพื่อความปลอดภัยในการเที่ยวชมงานและปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัดทุกคนอันเป็นที่น่าชื่นชม โดยมีนักท่องเที่ยวบางส่วนได้ลงทะเบียนเข้าเที่ยวชมงานมาเป็นการล่วงหน้าผ่านแอปพลิเคชั่นออนไลน์ซึ่งทางจังหวัดสุโขทัยเปิดให้ลงทะเบียนมาแล้วก่อนหน้านี้ ขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวนั้นต่างพากันเข้าเที่ยวชมงานกันอย่างคึกคักมีทั้งมากันเป็นครอบครัวและมาเที่ยวชมงานกันพร้อมเพื่อนฝูงญาติมิตรรวมทั้งยังมีชาวต่างชาติเข้าเที่ยวชมบริเวณงานอีกด้วย โดยกิจกรรมสำหรับคืนวันเพ็ญนี้นักท่องเที่ยวต่างพากันซื้อหากระทงใบลานซึ่งเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปลงลอยในสระตะพังตะกวนพร้อมทั้งเดินเที่ยวชมบริเวณงานที่มีบรรยากาศย้อนยุคกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีท่ามกลางการประดับตกแต่งโบราณสถานทั้งวัดมหาธาตุ,วัดสระศรี,วัดชนะสงคราม ด้วยตะคันไฟโบราณระยิบระยับสวยงามจับตาทั่วบริเวณการจัดงานรวมทั้งประดับกระทงใหญ่สีเหลืองกลางสระน้ำที่เติมเต็มไปด้วยตะเกียงไฟกลางน้ำสวยงามบรรยากาศขลังย้อนยุคประทับใจนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี สำหรับไฮไลท์ที่นักท่องเที่ยว ให้ความสนใจมากที่สุดคือจุดการแสดง Sukhothai Miracle of Light การจุดตะคันนับหมื่นดวงรอบบริเวณวัดมหาธาตุ และ นักท่องเที่ยวสามารถร่วมจุดตะคันถวายเป็นพุทธบูชาภายในบริเวณวัดมหาธาตุได้อีกด้วย มีการจำลองบรรยากาศซื้อขายของตลาดโบราณ,ตลาดแลกเบี้ยมาให้นักท่องเที่ยวได้ชมสัมผัสวิถีชีวิตยุคเก่าก่อนรวมทั้งการแสดงหมู่บ้านวิถีไทยจำลองการใช้ชีวิตผู้คนในชนบทอีกด้วย นอกจากนั้นในบริเวณงานที่นักท่องเที่ยวต่างพากันสนใจและเฝ้ารอชมนั่นคือ การจุดพลุไฟที่สว่างไสวเต็มท้องฟ้ายามค่ำคืนเหนือโบราณสถานและสถานที่จัดงานทั้ง 4 มุมเมืองในสถานที่จัดงานถือเป็นอีกหนึ่งไฮไลท์ที่นักท่องเที่ยวรอคอยชมซึ่งจะมีการจุดพลุไฟให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมใน 2 รอบ คือ รอบเวลา 20.00 น.และ เวลา 22.00 น.

<u>มาตรการที่ 2</u> **(workation = working + vacation)**

การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยลงพื้นที่ เตรียมความพร้อมชุมชนสู่การเป็นเมือง **Workation@เมืองเก่า สุโขทัย**ในลักษณะเครือข่ายภาคีพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ โดยเฉพาะเครือข่ายธุรกิจ/ ภาคเอกชนทางการท่องเที่ยว เช่น บริษัททัวร์ ที่พัก ร้านอาหาร ในระดับการพัฒนาเมือง เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเมืองสุโขทัยอย่างยั่งยืน พร้อมรับนักท่องเที่ยวพำนักระยะยาว

“เมืองเก่าสุโขทัย” ถือเป็นเมืองที่เหมาะสมกับ การใช้ชีวิตทำงานแบบ New Normal หรือการทำงานรูปแบบใหม่ ที่ของคนทำงานยุคใหม่นิยม คือ การทำงานไป เที่ยวไป Workation เป็นการทำงานในขณะท่องเที่ยว ซึ่ง มาจากคำว่า Work ที่เป็นแปลว่าการทำงาน รวมกับคำว่า Vacation ที่แปลว่าวันหยุดพักผ่อน คือ เทรนด์ใหม่ของการท่องเที่ยว คือสามารถเลือกจุดหมายปลายทางในการพักผ่อน ร่วมไปกับการทำงานด้วย เรียกว่าเป็นการขานรับการทำงานแบบ Remote working หรือการทำงานทางไกล ภายใต้แนวคิดอยู่ที่ไหนก็ทำงานได้

“ณ. เมืองเก่าสุโขทัย” ท่านจะตื่นในยามเช้า รับอรุณแห่งความสุข ผู้คนยิ้มแย้ม มีมิตรไมตรีที่จริงใจ วิถีแห่งวัฒนธรรมดั้งเดิมมีเสน่ห์ให้ได้เรียนรู้ โดยเฉพาะงานศิลปะ หัตถกรรมที่งดงามต่างๆ ทั้งสังคโลก การแกะสลักไม้ การทำพระพิมพ์ การทำกระทงใบลาน กิจกรรมตำขนมกระแดกงา กิจกรรมทำสังขยาชาวนา สานปลาตะเพียนใบลาน ทำกระทงใบลาน บ้านพระพิมพ์ ปั้นดินนกคุ้ม ปั้นช้าง, ทำขนมมงคล 4 ถ้วย

การได้ทำงานไป เที่ยวไป ในมุมร้านกาแฟที่มีทิวทัศน์ของเมืองมรดกโลก สถาปัตยกรรมที่อายุนับพันปี การลิ้มลองอาหารเลิศรสแบบฉบับคนเมืองเก่า หรือในยามเย็นหลังจากทำงาน ประชุมออนไลน์แล้ว แนะนำการปั่นจักรยานในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
แล้วนั่งมองดูพระอาทิตย์ตกดินที่วัดมหาธาตุ ถือเป็นการใช้ชีวิตที่รื่นรมย์ คุ้มค่าอย่างยิ่ง

สำหรับที่พักในพื้นที่ตำบลเมืองเก่า มีจำนวนทั้งสิ้น 63 แห่ง และในพื้นที่เชื่อมโยงเขต อำเภอเมือง มีอีกจำนวน 80 แห่ง ถือเป็นเมืองที่มีความพร้อมที่จะเดินทางมาเยือนเป็นอย่างยิ่ง

Work from Homestay
Work from Home lodge
Work from Hotel
Work from Sukhothai

ที่พักแรมในเมืองเก่ามีหลากหลายประเภท ได้แก่

โรงแรม ได้แก่ ธาราบุรี รีสอร์ท ศรีวิไล สุโขทัย รีสอร์ท แอนด์ สปา ภาษาไทย รีสอร์ท สวัสดี สุโขทัย รีสอร์ท สัก สุข สไมล์ รีสอร์ท มารูม เพลส สุโขทัย รีสอร์ท หมู่บ้านไทย เลอร์ชาร์ม สุโขทัย รีสอร์ท เดอะไรส รีสอร์ท เรือนนริศรา รีสอร์ท ไพลินสุโขทัย ออร์คิด ไฮบิสคัส เกสท์เฮาส์ พิณเปา เกสท์เฮาส์ รีแลครีสอร์ท ล้านนาการ์เด้น รีสอร์ท บ้านเคียงจันทร์ เซ้นท์ ออฟ สุโขทัย รีสอร์ท เซ้นท์ ออฟ สุโขทัย รีสอร์ท เวียงตะวัน สุโขทัย เกสท์เฮ้าส์ ฯลฯ นอกจากนี้โรงแรมที่มีความพร้อมที่จะเป็นที่พักเพื่อทำงานไปเที่ยวไป ใกล้กับเมืองเก่า คือ โรงแรมสุโขทัยเทรเชอร์ รีสอร์ทแอนด์สปา ซึ่งมีบริการที่พร้อมสรรเพื่อเป็น Workcation Hotel

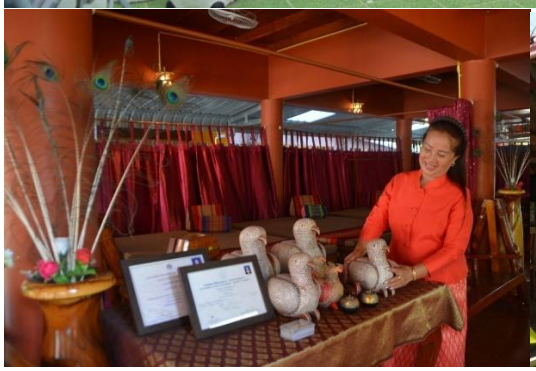
โฮมสเตย์ ที่พักที่ท่านจะได้สัมผัสกับคนเมืองเก่าที่พร้อมจะดูแลเสมือนญาติสนิท มิตรสหาย ท่านสามารถหาข้อมูลได้จาก พี่สมศักดิ์ ประธานกลุ่มโฮมสเตย์เมืองเก่า สุโขทัย เบอร์โทร 0623975179

ชื่อโฮมสเตย์	เจ้าของบ้าน	โทร
บ้านเรือนไทยมะลิ โฮมสเตย์	พี่ภัทรสุดา ทรัพย์ปั้น	090-2156475
บ้านเวิลด์ โฮมสเตย์	พี่มณี วัชรภาวรศักดิ์	094-8169305
บ้านอุษา โฮมสเตย์	พี่อุษา ทัฬหสิริเวทย์	086-4465076
บ้านณัฏชา โฮมสเตย์	พี่นิภาภรณ์ เค้ามิน	061-8019522
บ้านลุงใหญ่ โฮมสเตย์	พี่ธรรมศักดิ์ สายฤทธิ์	088-2722504
บ้านชาลอง โฮมสเตย์	พี่ฉลอง โคกสันเทียะ	081-0448989
บ้านรวมใจ โฮมสเตย์	พี่เรไร ดวงคำ	081-0460871
บ้านลุงธง โฮมสเตย์	ครูไก่ มลธยา สุริยะ	099-2987163
บ้านเมืองหลวงแรก โฮมสเตย์	พี่นพรัตน์ อยู่มา	081-6040268

รวมใจ โฮมสเตย์

รวมใจ โฮมสเตย์

รวมใจ โฮมสเตย์

MUANGKAO SUKHOTHAI HOMESTAY
Home Sta
STANDARD
Thailand

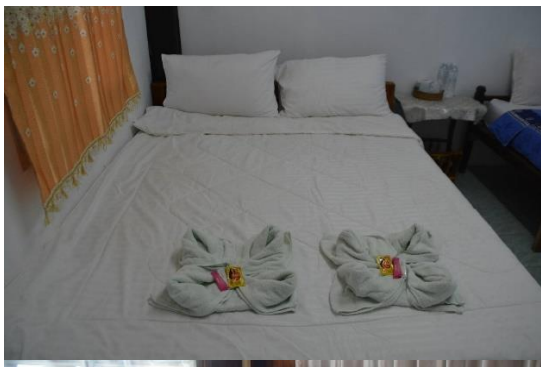
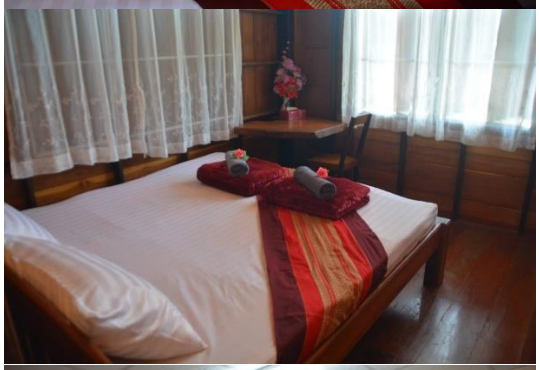

เรือนไทยมะลิ
Reurn Thai Jasmine

บ้านแสนสุขยินดีต้อนรับ
ค่ะ

“ชุมชนเมืองเก่าสุโขทัย”สู่การเป็นเมือง Workation เมืองที่เทคโนโลยีอำนวยความสะดวกในการทำงาน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่มิใช่แต่เพียงการท่องเที่ยว แต่สามารถท่องเที่ยวและทำงานได้ในทุกสถานที่ ท่ามกลางบรรยากาศที่แตกต่างไปจากเดิม แต่สิ่งเพิ่มเติมคือ ความสุข และประสบการณ์ ภายใต้การท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย ห่างไกลจากโควิด

มาตรการความปลอดภัยในการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการ

1) ประสิทธิภาพในการป้องกัน ไวรัสโควิด-19 ของจังหวัด เช่น ระบบคัดกรอง การให้วัคซีนแก่ประชาชน
2) ประสิทธิภาพในการป้องกัน ไวรัสโควิด-19 ของเทศบาล
3) ประสิทธิภาพในการป้องกัน ไวรัสโควิด-19 ของชุมชน เช่น อสม.
4) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกรณีฉุกเฉิน
5) ประสิทธิภาพในการติดต่อประสานงานบริการด้านความปลอดภัย
6) ระดับความพึงพอใจในการให้บริการและความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว
7) ความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชนและผู้ประกอบการในการดำเนินงานส่งเสริมเมืองสู่การเป็น workation
8) การส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนทางการท่องเที่ยว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการเพื่อรองรับการทำงานในทุกสถานที่ (ภาครัฐ-ภาคเอกชน)

1) ประสิทธิภาพในการให้บริการอินเตอร์เน็ตความเร็วสูง
ต้องสามารถให้บริการ อินเตอร์เน็ตความเร็วสูง ในการทำงานบริเวณที่พัก เช่น โฮมสเตย์ โรงแรม
2) ประสิทธิภาพในการให้บริการอินเตอร์เน็ตความเร็วสูง
ต้องสามารถให้บริการ อินเตอร์เน็ตความเร็วสูง ในการทำงานบริเวณร้านกาแฟ ร้านอาหาร
3) บุคลากรและพนักงานมีความรู้ความเข้าใจถึงสถานการณ์โควิดและปฏิบัติตามมาตรการ ศบค.
4) บุคลากรและพนักงานมีความพร้อมในการให้บริการ
5) สถานประกอบการมีอุปกรณ์อิเล็คโทรนิค ที่สามารถรองรับในการทำงาน เช่น ปลั๊กสามตา
6) สถานประกอบการมีพื้นที่ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน เช่น โต๊ะทำงาน ห้องประชุม เพื่อรองรับกลุ่ม Workation
7) สถานประกอบการได้รับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA หรือ SHA-Plus)
8) สถานประกอบการได้รับรางวัล หรือมาตรฐานระดับประเทศ
9) สถานประกอบการมีโปรโมชั่นพิเศษให้แก่นักท่องเที่ยวแบบ Workation เช่น ลดราคา บริการพิเศษ
10) การให้บริการอินเตอร์เน็ตความเร็วสูง (wifi) สาธารณะ
11) ชุมชนมีพื้นที่สาธารณะที่สามารถรองรับการทำงาน
12) การบริการด้านคมนาคมขนส่งสะดวก เช่น สนามบิน รถโดยสารสาธารณะ รถเช่า

สิ่งดึงดูดใจและกิจกรรมการท่องเที่ยว

1) สถานที่ท่องเที่ยวมีชื่อเสียง
2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวโดดเด่น มีอัตลักษณ์

3) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เสริมประสบการณ์ในการเข้ามาอาศัยอยู่ในเมือง เช่น กิจกรรมเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชน
4) ชุมชนท้องถิ่นพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว เช่น มีทัศนคติที่ดี อัธยาศัยไมตรีดี
5) คุณภาพของเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยว

การสื่อสารประชาสัมพันธ์

1) ประสิทธิภาพ โฆษณา ประชาสัมพันธ์ในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เน้นย้ำให้ Workation Thailand เป็น top of mind ของนักท่องเที่ยว
2) ประสิทธิสร้างความเชื่อมั่นและสร้างการรับรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศให้นักท่องเที่ยวมั่นใจด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว
3) วางแผนกลุ่มเป้าหมายและประสานพร้อมอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางมา Workation
4) ประสิทธิภาพ โฆษณา ประชาสัมพันธ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เน้นย้ำให้ Workation ของเมืองเป็น top of mind ของนักท่องเที่ยว

สิ่งสำคัญในการสื่อสาร คือ “Workation Thailand ทำงานเที่ยวได้ รวมใจช่วยชาติ” ภายใต้แนวคิด “Working Outing & Meeting from Somewhere “

ความอิสระที่องค์กรและหน่วยงานสามารถเปลี่ยนทุกที่ของประเทศไทยให้กลายเป็นที่ทำงาน พบปะ พูดคุย สังสรรค์ และจัดประชุม ท่ามกลางบรรยากาศที่แตกต่างไปจากเดิม โดยเชิญชวนบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ องค์กร และหน่วยงาน เดินทางท่องเที่ยวผ่านเส้นทางการท่องเที่ยว 5 ประเภท คือ

1. CSR Outing ทำงานแบบสุขกาย สุขใจ ได้ตอบแทนสังคมและรักสิ่งแวดล้อม
2. Special Interest ท่องเที่ยวไปกับความสนใจพิเศษที่คุณเลือกได้ เรียนรู้ควบคู่ไปกับการทำงาน สัมผัสเสน่ห์วัฒนธรรมและโบราณสถานทั่วไทย ผ่อนคลายได้สุขภาพ สนุกกับการค้นพบประสบการณ์ใหม่
3. Community สร้างทีมเวิร์ค ความผูกพันของบุคลากรในหน่วยงาน ด้วยกิจกรรมท่องเที่ยววิถีชุมชน
4. Luxury & Gastronomy พบปะหารือ ประชุมบนเรือยอร์ช แบบ Exclusive เสิร์ฟอาหารแบบ Farm to Table วัตถุดิบที่มีคุณภาพ สดจากฟาร์ม
5. Special Deal ดีลพิเศษเฉพาะ Workation Thailand เสนอส่วนลดพิเศษสุดๆ พร้อมสิทธิพิเศษอื่น ๆ มากมาย เช่น แพคเกจทัวร์ Vouchers ต่างๆ อีกมากมาย

รู้ไว้ใช่ว่า ใส่บาตรแบกหาม

โบราณสถานในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเป็นศาสนสถานที่ชาวบ้านในพื้นที่ให้ความศรัทธาและความเคารพ เป็นสถานที่ที่มีมนต์ขลัง เนื่องจากพื้นที่ส่วนมากเป็นเขตวัด โบราณสถานศักดิ์สิทธิ์ ดังนั้นการมาเที่ยวชมจึงอาจจะต้องศึกษากฎระเบียบ ข้อห้าม หรือข้อปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้มาเยือนปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

สิ่งที่ควรปฏิบัติ

1. ไม่ปีนป่ายโบราณสถานหรือพระพุทธรูป เพราะเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนท้องถิ่นให้ความเคารพบูชา
2. ไม่ขีดเขียน สลักชื่อ หรือกระทำใดใดลงบนโบราณสถาน โบราณวัตถุ เพราะอาจทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อตัวโบราณสถาน ถือเป็นการทำลายสมบัติของมรดกโลก
3. ระมัดระวังท่าทางที่ไม่เหมาะสมเวลาถ่ายรูปกับโบราณสถาน หรือ พระพุทธรูป
4. ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น
5. ระมัดระวังในเรื่องของการแต่งกายในการเข้าชม ไม่ควรใส่เสื้อกล้ามหรือสายเดี่ยว และไม่ควรสวมกางเกงหรือกระโปรงที่สั้นจนเกินไป
6. ไม่นำเศษอิฐหรือโบราณวัตถุส่วนใดส่วนหนึ่งของโบราณสถานออกนอกพื้นที่ เพราะถือเป็นการรื้อทำลายโบราณสถานที่เป็นมรดกโลก
7. ระมัดระวังในส่วนของทรัพย์สินมีค่าสูญหายหรือตกหล่นระหว่างการเยี่ยมชม
8. ไม่แสดงออกในด้านของความรัก เช่น การกอดจูบในเขตศาสนสถาน ควรอยู่ในท่าทางที่สุภาพ สำรวม
9. ควรทิ้งขยะในจุดที่ได้กำหนดไว้ ไม่ควรทิ้งตามต้นไม้ หรือตามโบราณสถาน

ข้อพึงระวัง

1. ระมัดระวังในการปั่นจักรยาน หรือขับขี่รถมอเตอร์ไซต์ เพราะมีถนนหลักตัดผ่านด้านหน้าอุทยานฯ และเขตชุมชน
2. บางสถานที่เช่น โบราณสถานในเขตป่ามะม่วง พื้นที่ส่วนมากเป็นป่า นักท่องเที่ยวไม่ควรไปหลังเวลา 16.00 น. ถ้าเลี่ยงไม่ได้ควรไปกันเป็นหมู่คณะ ไม่ควรเดินทางเข้าไปเพียงคนเดียวเพื่อความปลอดภัย
3. ระมัดระวังสุนัขของชาวบ้านในเขตชุมชน บางตัวหน้ารัก แต่บางตัวอาจจะวิ่งไล่จักรยานหรือ เห่าไล่คนแปลกหน้า

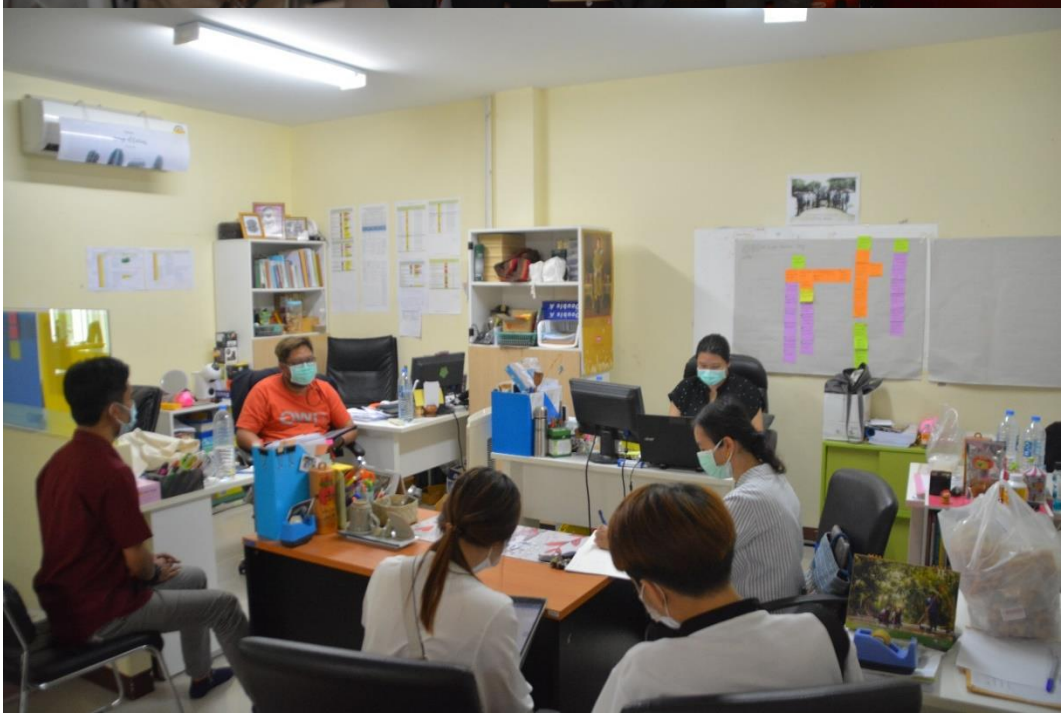
ภาคผนวก

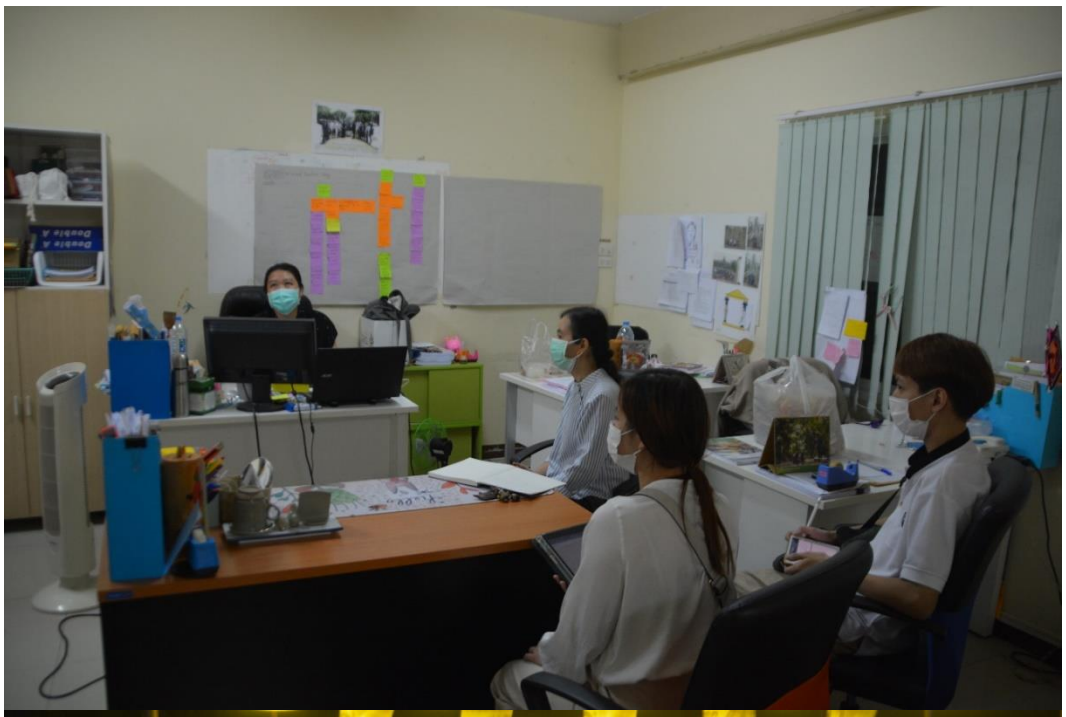
ประมวลภาพการลงพื้นที่สำรวจ สัมภาษณ์ เก็บข้อมูล ณ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ทางเข้า

ภาพสัมภาษณ์และขอข้อมูลการผลิตน้ำประปา การประปาส่วนภูมิภาค สาขาสุโขทัย

ภาพสัมภาษณ์และขอข้อมูลงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุโขทัย

ภาพสัมภาษณ์และขอข้อมูลสำนักงานประมงจังหวัดสุโขทัย

ภาพสัมภาษณ์และขอข้อมูลศูนย์ป่าไม้สุโขทัย

ภาพสัมภาษณ์และขอข้อมูลสถานีพัฒนาที่ดินสุโขทัย

ภาพสัมภาษณ์และขอข้อมูลกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลเมืองเก่า

ภาพสัมภาษณ์และขอข้อมูลกองสุขาภิบาล เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี

ภาพการลงสำรวจพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ภาพการลงสำรวจผู้ประกอบการด้านร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ภาพการลงสำรวจผู้ประกอบการด้านที่พัก โรมแรมในแหล่งท่องเที่ยว ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

กลุ่มเป้าหมายผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาขีดความสามารถในการ รองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity)

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาขีดความสามารถในการ รองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ประกอบไปด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการตลาด สถาบันการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Destination Management Organization-DMO) จำแนก ดังนี้

ตารางที่ 6.1 แสดงกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน	รายชื่อ	ตำแหน่ง
กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ	อพท.4	นายประคอง สายจันทร์	ผู้จัดการ
		สุรางคนางค์ พิวาแผน	เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ
		ชยพัทธ์ ทิพย์ชำนาญ	เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ
	อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย	นางธาดา สังข์ทอง	ผู้อำนวยการอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
	สำนักศิลปากรที่6 สุโขทัย	นางสาว ดวงกมล ยุทธเสรี	ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย
	สำนักงานจังหวัดสุโขทัย	นายดำรง มโนรถ	หัวหน้าสำนักงานจังหวัดสุโขทัย
	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดสุโขทัย	นายวีระ ธูปทอง	ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุโขทัย
	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย	นายสมศักดิ์ ลิขสิทธิ์	วัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย
	สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุโขทัย	นายธวัช ใสสม	พัฒนาการจังหวัดสุโขทัย
	สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จังหวัดสุโขทัย	นายคมกฤษ ศิริยุทธแสนยากร	โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสุโขทัย
	สำนักงานท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	นายวีระ ธูปทอง	ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุโขทัย
	ศูนย์ป่าไม้สุโขทัย	นายชาติชาย ชื่นบาน	ผู้อำนวยการศูนย์ป่าไม้สุโขทัย

กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน	รายชื่อ	ตำแหน่ง
	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดสุโขทัย	นายอโณทัย ลิ่มวรพันธ์	ผู้จัดการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดสุโขทัย
	สำนักงานประปา จังหวัดสุโขทัย	นายธงชัย สถิตย์ตระกูล	ผู้จัดการประปาส่วนภูมิภาคสาขาสุโขทัย
	สำนักงานชลประทาน จังหวัดสุโขทัย	นายชัยโรจน์ พฤฒาวงศ	ผู้อำนวยการโครงการชลประทานสุโขทัย
	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	นายเมืองแมน เกิดนานา	ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุโขทัย
	สำนักงานประมง จังหวัดสุโขทัย	นายณัฐรัฐ พรเดชอนันต์	ประมงจังหวัดสุโขทัย
	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสุโขทัย	นายคำรณ อิ่มเนย	หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุโขทัย
	สถานีพัฒนาที่ดินสุโขทัย	นางสาวมยุรี อบสุข	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินสุโขทัย
		นางสาวภคินี โชคเกิด	สถาปนิกชำนาญการ
	สำนักโยธาธิการและผังเมือง สุโขทัย	นางณัฐิกา เดิมฝองจิตร	นักวิเคราะห์ผังเมืองปฏิบัติการ
	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุโขทัย	นายภานุพงศ์ ศรีสุทธิรักษ์	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุโขทัย	นางสาวมณธิภา ภู่คุ้ม	ผู้แทน ผอ.การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุโขทัย
กลุ่มที่ 2 องค์กรปกครองท้องถิ่น	เทศบาลตำบลเมืองเก่า	นายสุทัศน์ เหมลักษณ์ไพโรจน์	นายกเทศมนตรีตำบลเมืองเก่า
		นายเหรียญชัย ลิมปวราลัย	รองนายกเทศมนตรี 1
		นายณรงค์ พัดขำ	รองนายกเทศมนตรี 2
		นายวิรัตย์ ขาวเขียว	เลขานุการนายกเทศมนตรี

กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน	รายชื่อ	ตำแหน่ง
		นายตระกูล หาญทองกูล	ที่ปรึกษานายกฯ
		นายจำลอง วุ่นพ่วง	ประธานสภา
		นางบุญทิม ดวงคำ	รองประธานสภา
		ร.ต.ท.สุรศักดิ์ เมืองแก้ว	เลขานุการสภา
		นายสมพร สว่างศรี	สมาชิกสภา
		นางทับทิม ประชาสนธิ์	สมาชิกสภา
		นายน้อย จ๊อกถึง	สมาชิกสภา
		นายไฉน เกตุสอน	สมาชิกสภา
		นางสาวปราโลม ยิ้มเพ็ชร	สมาชิกสภา
		นายพลังไท ห่วงถึง	สมาชิกสภา
		นายเสมา โพยม	สมาชิกสภา
		นายสนั่น ป้อมวงค์	สมาชิกสภา
		นายวิลัย บุญแท้	สมาชิกสภา
	องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า	นายบรรจง ทัดนุ่ม	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า
		นายชูศักดิ์ เพ็ชรพงษ์	กำนันตำบลเมืองเก่า
	เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี	นายขรรค์ชัย ดอนพิมพา	นายกเทศมนตรีตำบลเมืองเก่า
กลุ่มที่ 3 ภาคชุมชนท่องเที่ยว	ผู้นำและประชาชนในขอบเขตพื้นที่ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย (จำนวน 12ชุมชนในเทศบาลตำบลเมืองเก่าและอีก2หมู่บ้านในเขตอบต.เมืองเก่า)	นางพรรณิภา เขียวบาง	ประธานชุมชนบ้านเหนือ
		นายวรเชษฐ์ เฉลิมพีระโรจน์	ประธานชุมชนลิไท
		นายวิทวัส พรมเพ็รช	ประธานชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง
		นายวินิจ หมื่นสิน	ประธานชุมชนแม่รำพัน
		นางเสนาะ กลิ่นเกตุ	ประธานชุมชนบ้านใต้
		น.ส.เจณารีสรากรณ์ วงศ์อินทร์	ประธานชุมชนตระพังทองหลาง
		นางลำพรวน อิ่มขาว	ประธานชุมชนรามเล็ก
		นางนพรัตน์ อยู่มา	ประธานชุมชนรามใหญ่
		นายไพศาล พูลศิริ	ประธานชุมชนป่ามะม่วง
		นายสุทัศน์ เปียจันทร์	ประธานชุมชนศรีชุม

กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน	รายชื่อ	ตำแหน่ง
		นายสุนันท์ จันทร์ชุ่ม	ประธานชุมชนสุโขทัยนคร 1
		นายวินัย วันจันทร์	ประธานชุมชนสุโขทัยนคร 3
		นางสุดาพร ภัทรทิพารมณ์	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1
		นายรุจน์ สว่างพงษ์	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2
		นางถาวร พรมดวง	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3
		นายสุรินทร์ ใจหาญ	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4
		นายทองสุข สิงห์กรณ์	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5
		นายประชัน สว่างพงษ์	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6
		นายสมยศ โตพ่วง	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7
		นายประดิษฐ์ อู่ขำ	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8
		นายประธาน สว่างพงษ์	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9
		นายวัชรา แก่นพ่วง	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11
	อสม.เมืองเก่า	นายวิทวัส พรมเพ็ชร	ประธานอสม.เมืองเก่า
	ชุมชนตระพังทองหลาง	สายใจ ครุฑนาค	ผู้นำชุมชน และ อสม.
	ชุมชนตระพังทองหลาง	นางสาวรินทร์ศภัส ธนโชติชนกิตติ์	ผู้นำชุมชน และ อสม.
	ชุมชนตระพังทองหลาง	นางโกเมศ กุลรินทร	ผู้นำชุมชน และ อสม.
	ชุมชนสุโขทัยนคร 1	นางสาวโชติภา จ๊อกถึง	ผู้นำชุมชน และ อสม.
	ชุมชนตระพังทองหลาง	นางกฤษณา เฉลิมสิริโรจน์	ผู้นำชุมชน และ อสม.
	ชุมชนตระพังทองหลาง	นางสาววิมล ประสมวงค์	ผู้นำชุมชน และ อสม.
	ชุมชนสุโขทัยนคร 1	นางบุญธรรม ขุนทอง	ผู้นำชุมชน และ อสม.
	ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง	นางประนอม พงษ์โชติ	ผู้นำชุมชน และ อสม.
	ชุมชนรามใหญ่	นางกฤษณา สุทธิยงค์	ผู้นำชุมชน และ อสม.
	ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง	นางสมคิด ยอดนวล	ผู้นำชุมชน และ อสม.
	ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง	นางดอกไม้ พุ่มดี	ผู้นำชุมชน และ อสม.

กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน	รายชื่อ	ตำแหน่ง
กลุ่มที่ 4 ภาคเอกชน	ส่วนที่ 1 องค์กรหน่วยงานหรือผู้แทนภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตอาทิ		
	สมาคมการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย	อัญชัน อินหันต์	นายกสมาคมการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย
	หอการค้าจังหวัดสุโขทัย	นายโกวิทย์ ทรงคุณ	ประธานหอการค้าจังหวัดสุโขทัย
	สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จังหวัดสุโขทัย	นายศักดิ์เกษม ตันติยวงศ์	ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย
	สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จังหวัดสุโขทัย	วิวัฒน์ ธาราวิวัฒน์	ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย
	อสม.เมืองเก่า	วิทวัส พรมเพ็ชร	ประธาน อสม.เมืองเก่า
	ส่วนที่ 2 ผู้ประกอบการเจ้าของกิจการทางการท่องเที่ยว อาทิเช่น โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ ร้านอาหาร สปา รถเช่า ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกในเขตตำบลเมืองเก่า	รายชื่อกิจการที่เข้าไปดำเนินการโครงการ อยู่ในผลการศึกษา CC สิ่งอำนวยความสะดวก ภาคบริการ	
	กลุ่มนานานวดแผนไทย	นพมาศ นุ่มพรม	ผู้ประกอบการ
	สุโขทัยการ์เด้น	นายสุธัมม์ ศรีม่วง	ผู้ประกอบการ
	ชมรมเมืองเก่าสุโขทัย	ประเลิศ เฉลิมสิริโรจน์	ประธานชมรม
	ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองเก่าสุโขทัย	นายปองเลิศ เฉลิมสิริโรจน์	ประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองเก่าสุโขทัย
	ชมรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแผ่นดินพระร่วง	นายณรงค์ชัย โตอินทร์	ประธานชมรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแผ่นดินพระร่วง

กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน	รายชื่อ	ตำแหน่ง
	กลุ่มโฮมสเตย์ชมรมเมืองเก่าชวนเพลิน	นายคงวุฒิ คุณธนเศรษฐ์ นายอำนาจ คำปลื้ม	ประธานกลุ่มโฮมสเตย์ ประธานชมรมเมืองเก่าชวนเพลิน
	กลุ่มโฮมสเตย์ เมืองเก่า	นางมณี วัชรภาวรศักดิ	กรรมการกลุ่มโฮมสเตย์เมืองเก่า
	กลุ่มโฮมสเตย์ เมืองเก่า	นางเรไร ดวงคำ	กรรมการกลุ่มโฮมสเตย์เมืองเก่า
	กลุ่มโฮมสเตย์	นางมลธยา สุริยะ	กรรมการกลุ่มโฮมสเตย์เมืองเก่า
	ชุมชนตระพังทองหลาง	ภัทธนันท์ ปานบึง	กรรมการกลุ่มโฮมสเตย์เมืองเก่า
	ชุมชนตระพังทองหลาง	สมัย สุปัศคา	กรรมการกลุ่มโฮมสเตย์เมืองเก่า
	ชุมชนตระพังทองหลาง	สุดาพรรณ ถึงนาค	กรรมการกลุ่มโฮมสเตย์เมืองเก่า
	ชุมชนตระพังทองหลาง	จุมพิตา ครุฑอาจ	กรรมการกลุ่มโฮมสเตย์เมืองเก่า
	ชุมชนสุโขทัยนคร 3	นางสาววิรัด มหาศาล	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนสุโขทัยนคร 3	นายอำนาจ คำปลื้ม	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนสุโขทัยนคร 1	นางจรวน เพ็ญเข็ม	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนตระพังทองหลาง	นางณัฐณิชา แก้วถึง	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง	นางกนกพร เปรมอัน	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนตระพังทองหลาง	นางสาวเพ็ญนภา แย้มทิพย์	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนตระพังทองหลาง	นางรัญทม ครุฑนาค	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนตระพังทองหลาง	นางล่ายใจ ครุฑนาค	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า

กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน	รายชื่อ	ตำแหน่ง
	ชุมชนตระพังทองหลาง	นางสาวบุญชนิการ์ แก้วถึง	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง	นางสังเวียน กุลอินทร์	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง	นางฉวี เขียงยาง	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนสุโขทัยนคร 1	สรั่ง ไว่พุ่น	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนแม่รำพัน	ศุรศักดิ์ เมืองแกง	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนตระพังทองหลาง	กัลยาณี ครุฑนาค	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนตระพังทองหลาง	สมใจ แก้วถึง	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนตระพังทองหลาง	กนกวรรณ ถึงนาค	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนแม่รำพัน	นางสาวรัตนา ชามั่ง	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง	นางสาวสังวาล จ๊อกถึง	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนตระพังทองหลาง	นายชลล ปานขำ	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนตระพังทองหลาง	นางสาวภัทรนันท์ ปานขำ	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง	นางทวี ผุดผ่อง	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนบ้านใหม่ตระพังทอง	นางอัญชัญ มหาศาล	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนสุโขทัยนคร 3	นางสาวสุพรรณณี นิ่มกัน	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนสุโขทัยนคร 3	นายเทียม พรมเพ็ชร	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า
	ชุมชนตระพังทองหลาง	นางสาวมลธิทานต์ เอมกฤษ	กลุ่มงานศิลปหัตถกรรมในเมืองเก่า

กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน	รายชื่อ	ตำแหน่ง
กลุ่มที่ 5	สถาบันการศึกษา องค์กรที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ (NGO)/องค์กรภาคประชาสังคม (CSO) สื่อมวลชนและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษ อพท4		
	ช่อง ONE	กนตธีร์ ชัยวงศ์ศรีสกุล	สื่อมวลชน
	ช่อง TBPS	ฤคี ธนวณิชวรชัย	สื่อมวลชน
	ช่อง 7	มรีรุท ชัยวงศ์ศรีสกุล	สื่อมวลชน

“พอดี...มีสุข”

